

2.8° 133 - 24.

709

Katholiski Posol.

36 m 2 T.

Ludowy časopis,

wydawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla u Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Schthriadvachthy lětník.

W Budyschinje.

Cílštež Smolerjec huičezscheženje w mačiežném domje.

1886.

W o p s h i j e c z o.

	Strona
Daj Bóh zbožo! Wot redaktora	1
Katholiskim Serbam w Saksej. Wot Hórnika	9
Towarstwa iwj. Vincenca de Paula na wach. Wot Kubascha	11, 22, 29
Něčto rjane ze starodawnych časow. Wot Kubascha	11
Ze sejma. Wot M. Kofle	16, 25, 45, 54, 61
Miezapomnictví. Wot Ě.	22
Zaton píchečivo Polakam. Wot Hórnika	31
Bohatstvo židov na pôlnoh vobsedzenuhach. Wot P. Tadeja	32
Kaf je ryežník dweju burów wot storzenja wuhojil. Wot P. Tadeja	33
Zidja we wuzwolenym kraju. Wot P. Tadeja	34
Něčto za staršich	35
Kaf težto je to pschischio? Wot Kubascha	41
Miezbožovomým wumenkar	42
Za swjath poſt. Wot +	49
Czechemnym píchedydam katholickich towarzistwov we Lužicach. Wot r.	50
Hač tak njeje? Wot Kubascha	50
Wéich, schto naj plaežisch? Wot Kubascha	51
Czechna stužba. Wot r.	52
Hopipodliwoč a skuposč	55
Zbezki dzělaczorow w Belgiskej. Wot r.	57
Nome čestne prosherstwo. Wot Kubascha	59
Baczonista cyrkje a jubilejski wotpusk. Wot r.	65
Malý podawk ze živjenja Friedricha Augusta, faktoho krala. Wot r.	68
Ptaka spóznajejch na spěvje — člowjeka na ryeži! Wot Kubascha	69
Cyrkwinsta móchnicza	70
Radschi wumrereč, hač jo skazyc. Wot r.	77
Nowy mejski zakon w Pruskej. Wot r.	85
Srdžd meje. Wot Kubascha	87
Diezzar-paša a mlody křesćjan. Wot r.	88
Z kraja	92
Fezujowa wutroba. Wot +	93
Wuyšestrjenje katholiskej cyrkje w nowisjim časni. Wot Krala	94
Abyšinka. Wot Krala	95
Wuzitt krótkich modlitwov do wschédnich wobstaranjow. Wot P. Tadeja Natuscha	95
Bajersti kral Ludwik II. Wot r.	105
Wurjadny jubilejski wotpusk. Wot r.	106, 113
Rozprawa wo Towarstwie Pomoci. Wot r.	108
Macz bohočow na trónje. Wot r.	114
Nowische podawki w Bajeriskej. Wot r.	121
Na dwemaj rowomaj. Wot r.	123
Katholiska wuežba wo wotpusku. Wot Kubascha	133, 141, 152, 162, 169, 179
Na čo dopominaja křečejanisko rólnika žue? Wot +	143, 161
Bohatu Schota. Wot r.	149
Wuhnaczo a nawrót Alexandra I., wječha Wolharskeje. Wot Hórnika	154
Nech lěwica njewě, schto prawica čjini. Wot r.	165
Bratstwo swjathoho rózarija. Wot r.	171
Lisť wo nowej železnich	177
Katholiska sociałna sfadżowanka w Belgiskej. Wot r.	183
Tež lisť wo železnich. Wot Libjsha	189
Tisťaténe wopomnječo smjereže tachanta Jana Leisentritta. Wot Hórnika	197
Zbóžny narod, fatrohož kniez je Bóh. Wot Sporuška	202, 209
Grichista kralowna w katholickich khorownjach w Parizju. Wot r.	203
August Sylm a Škat. Wot r.	212
Hoże my džemh? Wot M. Zura	217
Dobry katholik mjez druhověřivymi. Wot J. K.	220

Kućjane třešti. *Wat Kubascha* 19, 39, 47, 63, 75, 102, 112, 119, 139, 147, 158, 176, 215
 Všeobecný 19, 39, 47, 63, 75, 102, 112, 119, 139, 147, 158, 176, 215
 Z Lúžic a Sakskeje
 Z cyloho světa
 Naležnosće našoho towarzstwa
 Dary za cyrkę Wutroby Jézusoweje w Baćonju
 „ za cyrkvičku s. Józefa w Hajnicach
 Dopij a frótsche rozmnoženja w někotrych číslach.
 Kawejštki.
 Přihipoloženém bě l. 6. číslu Pastýřki list kníze biskopa dr. Bernerta. Přihetož wot Hórnika.

stajne rubriki.

Přehipomnjenjo.

Z tutym číslom je „Katholski Posol“ svůj 24. lětník dokončal. Hac̄ je tež tute lěto svoje povołanjo dokončal, dyrbimy rozsudej čitarjow zavostajic̄; směny pak so nadžijec̄, zo budže tajki rozsud dobrocziwych; přihetož tež lětja smy nařad Posola powjetšic̄ dyrbjeli, schtož tola na to pokazuje, zo je liczba joho přiheczelov zas přihibera. —

Nastawki su do tohole lětníka pódla redaktora 11 spisac̄erjo podawali: kl. farar Hórnik, administrator T. Natusch, kaplanojo Kubasch, Kummer, Libsch a Bur; wuczerjej Kral a Wjenka; zapoſlanc Michał Kokla; student Jurij Kral a njeninenowany Sporušk (tež T.). — Dopisy do rubriky „Z Lúžic a Sakskeje“ a tež do „Z cyloho světa“ su štali: kl. fararjo Hórnik, Herrmann, Jan Nowak a Duc̄zman, administrator T. Natusch, kaplanojo Kubasch, Bart, Libsch, Rězak a Bředrich; wuczerjo Kral, Wjenka, Hačha a Symank; student Wjefela a potom hřichče Michał Wawrik a J. Schere z Khrósczic, Scholka ze Salowa a Holka z Prahi. Wscho hromadže 23 wšchelakich pomocníkow, kofiz pak nastawki přihipóslachu pak dopis. Tuczi dopisowarjo njejsu wšchitcy wuczeni; kaž je widžec̄, so kózdy dopis, njech je wot kožozkuli čhe, rad a z džalom přihivozmje a wožewi, jeno zo jo věrnoſez dopisuje. Hdyž so wšhem tudy z wutrobu džakujemy, prošymy jich a wšchich druhich přiheczelov wo dalšemu pomoc tež w nowym lěce!

Hlownu expediciu Posola je tež w tutym lěce tačantski zwóńk l. Žatku Wjenka tudy ze znatej wuſtojnosc̄u a swěru wobstarala. Schto taſta expedicija hary cžini, mōžesť z toho ſudžic̄, zo ma kózde číslu do wjac hac̄ 70 wšchelakich zawaſkow na pošt a našim expeditoram ſo zawaſce, addressowac̄ a ſtač. Knízej Wjenec ſo tudy z wutrobu džakujemy. W jenotlivých wosadach ſu „K. Posol“ rozdželeli a wšchelake pjenjezne přihinoſkli dobrocziwje podawali: w Khrósczicach kl. kaplana Scholka a Rězaka a přihelupc Domanja, we Wotrowje kl. farar Herrmann, w Marijnej Hwězdze l. P. Vincenc, w Rjebjeljezicach kl. kaplan Kubasch, klamař Kubasch a Schwejda, w Kamjencu kl. farar Nowak a přihelupc Vöſcha, w Róženicze kl. administrator T. Natusch, w Ralbicach kl. kaplan Bředrich, w Kulowje kl. kaplan Nowak, w Radworju kl. administrator Bart, w Bac̄zonju kl. knbler Schewejzík a w Zdžeri kl. Čvorlich. Wsğıtikim tymle abo hewak njeznamy dobroczerjam, wosbje kofiz Posol z farfukho abo cyrkwiſkohu městna do jenotlivých wosow bjeru a tam roznoſhuja, tež tym, kofiz ſu našej časopis rozſchěrcz pomhali, wsğıtikim z cytej wutrobu ſo džakujemy: Zaplač Bóh tón kníze!

Swojim lubym ſobudželac̄erjam, expeditoram, přiheczelam a čitarjam přihem ſbóžne ſvatej dny. Na zaſywidženjo w nowym lěce!

Budžin, 18. decembra 1886.

Redakcija „Katholskoho Posola“.

Katholicki Poſol

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Placi lětnje
na pósce a we knihařni
1 m. 70 p. bjez pórta.

Sudowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 1.

2. januara 1886.

Lětnik 24.

Daj Bóh zbožo!

Hdyž twój pscheczel abo dobrý znaty nowe lěto k tebi pschiidže a czi ruku zavdawšti rjeckie „Daj Bóh zbožo“, a hdyž wón to hižo wjele lět tak cžini, pschi kózdej pschiležnosći woobkručja, zo derje z tobū měni, a pschi kózdej pschiležnosći to tež pořazuje — praj mi: Njebudžesči jomu wěricž, zo wón wopravdže derje z tobū měni a njebudžesči pschewmědczeny, zo tajke nowoletne zbožopscheczo njeje hole słowo, ale z wutroby wukhadža?

Hlej, luhv cžitarjo! našch „Poſol“ tež džensa, a to schyria dwaczątý króž, tebi zbožo pschecž dže a cžini to z rjanym słowom „Daj Bóh zbožo“, kaž je to pschec cžinił. Budžesč so ty dolko praschecž, kak mošč tajke słowo zrozemicž? Mysslí sebi, zo nic. Ty wěsch, zo je z tym wšcho wuprajene, schtož je dobre a tebi spomožne, a z tyni sy spokojom. Pschetož to wěch, zo je Katholicki Poſol pschecž był poſoł wjesela a zrudoby, stracha a tróšchnoho počoja za swój lud, z fotrohož je wuschoł a za fotryž zas wukhadža. Zenož cžecž boža, wuzitk a spomoženjo ludu je joho nadawak a wotpohladanjo pschecž bylo; žanhých pôdlanskich wotpohladanjow, pjenejžnych dobytkow a t. d. ženie njeje pytač trjebał a tež njeje pytał. Tohodla je tež joho „Daj Bóh zbožo“ tak chle wérne a z wutroby wukhadžace.

Tele pschenjo, tale modlitwa pak je runje lětsa wutrobnia a nutrna, nic mjenje tež dōwěrnia. Pschetož nastupili smy džensa lěto 1886. Njeje dha to lěto, kaž kózde druhe? Psched Bohom, psched Božej pschedwidžomnoſcžu a tež psched pomížnej dowěru na nju drje to je, nic pak psched čłowjeczej strachocžiwoſcžu. Tej su wschelaku bojoſcz načinili a we wschelakich spišach a nominač jej polečowali, tak že někotryžuli mjenje bóle bojaźnje do tutoho nam nětko hiſcheže czěmnoho lěta spohladuju praji: „Schtó težto tele lěto nam pschinjeſe?“ — „Poſol“ cži na to wotmoſwi: To, schtož kózde lěto: njeſkónečnu

lubošcz, dobročinoscz a smilnoscz božu. Njewopuſčecz ty Boh, a Boh eže tež njewopuſčecz.

Tola čłowjeczki strach so tak lochy njespočoj. Tohodla chcemu jónu trochu bliże strachej do wocżow pohladacz, kiz so za lěto 1886 czini. Nowiny a wſchelach ludžo něchtoszuli zle za lěto 1886 wěſčecza: zemjerzenja, khoroscze, wójny, haj tež konec swěta. Tež chcedza někotſi wědzcę, zo je něhdyn něhdžé někajka cyganka prajila: „w lécze 1885 njechała žadyn bur a 1886 žadyn wojaſ býcz.“ Cykle derje drje burej loni bylo njeje, ale zo by tak zlé bylo, kaž tuto wěſčenjo praji, tola žadyn njebudže wobkruczicz chycz. Z toho tež hļuposcz dalschoho ſłowa lochy rozsudzis̄. Hdyž pak je strach jónu wubudzeny, potom mózeja cykle wſchēdne, naturske abo pschyadne wech jomu nowu cyrobu dawacz, kaž n. psch. padanjo meteorow („hwězdokow“) na zymu, schtož mjenje bóle tola kózde lěto widžimy.

Kaf dha so z tutymii a podobnymi wěſčenjemmi ma? Dosež ſchpatnje! Hļupoſo, haj njezbožownoſo býchmy dybjeti toho mjenowacz, kiz by ſebi z nich chcył něchtosz czinicz.

Najhrózniſche zda so te wěſčenjo býcz, kiz praji:

„Hdyž budže ſ. Mark jutry a ſ. Antonius ſwiatki ſwiecžicz a ſ. Jan na bože čželo panje, budže cykly swět běda wołacz.“ To so na prenje pohladnenjo jara bojazne býcz zda. Pschetož w lécze 1886 so wšcho to trjechi, jutry budža 25. hapryla (ſ. Marka), ſwiatki 13. junija (ſ. Antonia) a božoho čžela 24. junija (ſ. Jana).

Schtó dha je tute wěſčenjo wuprajik, fotraž za tute lěto teſko zloho pschijewja? To je tola přenje a hļowne praschenjo; pschetož wěſčecicz može kózdy ſlepce, kózda cyganka, schtož so jimaž wuzdanje. Hacž ſo potom dopjelni, to je druha wěc. Někto pak tón profeta, kiz je tamne wěſčenjo wuprajik, niciož druhé njeje hacž hotowy ſlepce a tohodla je tež joho wěſčenjo hoła hļupoſo.

Meuž, kiz je tamne hrózceļo wunamakał, njeje hako dobrý abo pobožny muž znathy; nawopak! Doho mjeno je rečalo Noſtrodamus abo w joho macjernej ryczi Michał Notredame. Wón bě Francóza a narodži ſo 1503 w jenym francózſkim měſeče. Za młode lěta ſtudowaſćhe na lekarſtvo. Tola zda ſo, zo wjele wuknýl njeje a zo žadyn khamany lekar z njoho njebu; pschetož pozdžis̄ho čzahasche hako lazenk a žalbiczkat po kraju a jebaſche ludži, kaž to tajch wujoco čzinia. Pozdžis̄ho pschinidze do Pariza na dwór njebusznoho krála Heinricha II. (1547—1559). Buezowach lazenk pola francózſkoho krála bórzy do hnady a čeſeče pschinidze, pschetož tón joho ſebi pschistaji za hwězdaſtſkoho wěſčerjerja. Hwězdh, kótrymž je Boh jenej kaž druhzej pucž poſtajik, wot fotrohož ani włóſk wotkhablnejcž njeſmedža a njemóža, te dybjaſte njerozomným čłowjefam pschichod wozjewiecž? Njeby to rečalo, zo Boh čłowjeczej wědipnoſci a hļupoſci polekuje? Nasch Noſtrodamus po tajkim dybjeſche krále z běha hwězdom lute rjane wěch a wjele zboža wěſčecicz, schtož je tež pilnje čzinil. Někto pak kózdy z naschich čzitarjow wě, zo je tajſe wěſčenjo hļupa pschinidze a wot Boha kruče ſakazana. Wot tohole lazenka pak je tamne „ſtraschnie“ hrózceļo. Něk tola naſchi čzitarjo wědža, zo je cykle wěſčenjo hotowe jebanstwo.

Schtóz pak w tymle lécze ſo trjechi, zo mjenowane ſwjedzenje hromadu pschinidu, to je hižo wjac króz bylo a hiſčecze zas budže; tak w lécze 1451, 1546, 1666, 1735; a zas budže w lécze 1943, 2038 a tež pozdžis̄ho ſkoro kózde ſto lět, jeli budže swět tak dokho ſtač. My wſchaf tu wjac njebudžemy.

Tež budže za wšchěch zajimawie a wužitne zhonicž, zo je tute wěschějenja Michała Kołostrobama bamž Pius VI. w lécze 1781 w Romie swjatocžnje začišnyk. Za nas̄ katholikow taſki rožud naměſtnika Chrystusowoho na zemi doſpolnie doſaha; z nim ſo ſpokojimy.

Tuž dha z tejsamej dowěru kaž hacž dotal tež do tohole lěta hladam̄ a ſebi z c̄lej wutrobu pſchejemy: „Daj Bóh zbožo!“

„Katholiski Poſol“ paſ ma tež za ſwojich c̄zitarjow a ſam za ſo moſebité pſchenjo. A kaſ chylo te hinač rěkacž hacž: „Wofanam̄ ſebi tež w tutym lécze swěrni?“ Poſol to budže. Hdyž hždo 24. lěto pſchiſkhađa, dha drje budže doſez znaty, zo ſo ſam wjele porucžecž njetrjeba. Rječ hycža na Poſol ſchtod̄ chedža, to nichčo njebudže mōc dopokazacž, zo by wón ze ſwojim ludom derje nijeménil. Zo paſ bučku joho powjescze we wšchém wěſte byle, a ſo kóždý na nje ſpuſhčecž mohl, proſhymy wšchěch, kotsig ſu to wiđeli a ſlyſheli, wo c̄imž dyrbí naſch čzasopis rozprawu dawacž, zo chyli nam wěſte powjescze ſlacž. Njemóžemy drje taſke pſchezelne ſlužby z nicžim druhim placicž hacž z wutrobnym „Zaplač Bóh tón Kniez“, myſlimy paſ ſebi, zo je to wjac winoſte hacž ſlěbro a złoto.

Tuž lubi c̄zitarjo, dopiſowarjo, expeditorjo a wñ pſchezelnojo wšchity! wam prawje wutrobnje a mócnje pſchiwołamy: Daj Bóh zbožo na nowe lěto!

Budž k̄hvaleny Jézus Chrystus!

W Budyschinje, 1. januara 1886.

Redakcija „Katholiskoho Poſola“.

3 Lujžich a Sakskeje.

3 Budyschina. Cyrkwinſke powěſcze minjenohho lěta ſu tute. Kſchčených bu 101, w tym 55 mužkoho ſplaha; k tomu bě hſichče 1 njeſhčenze a 12 morwodžených, njeemandželskich 9, dwójnych dwójniki. K swjatomu woprawjenju bě w tachantskej a serbskej cyrkwi w hromadze 6030, a w Hajnicžanskej kapali 234. Wěrowanjow bě w serbskej woſadze 12, z tych 4 měſchanie po wěrywuznaczū; w němſtej woſadze bě jich 6. Bohrjebaných je na Milkawſku bylo 71 a w Meniſhoncu 40, z cyla 111, hdyž morwodžene njelicžimy. Mjez pohrjebamymi běſchtej dwé cžele z druhej woſady, za to paſ buchu 1 tudy ſenireth do Radworja a 4 na ſuſodne pohrjebnisčęa pohrjebane. Z pohrjebaných na naſchimaj ſerchowomaj bě 59 džecži do 14 lět; w starobje mjez 14 do 20 lět zemřeſtej dwé, dale běchu 4 pſchez 20, 5 pſchez 30, 13 pſchez 40, 9 pſchez 50, 9 pſchez 60, 7 pſchez 70, 2 pſchez 80, mjenujich citronar Milkowicz z Krajinſkeje 86 lět a Hana Schusterowa z Bělšhce 85 lět 10 měſacow. Mjez woſoſčenými bě 14 njezenjených abo njeruđatých, 13 mandželskich hospodarjow, 11 mandželskich hſpozow, 3 wudowych a 11 wudowow. Naſcha woſada z pſchiwoſkazanymi k njej katholiskimi ma wulku wobſchěrnoſć, stanje ſo tež, zo je druhdy wjac pohrjebow dyžli kſchčenjow (nic paſ porodow), pſchetož dalschi drje pola naſ kſchčicž dadža, ale zemřeſtých na mjenje zdalene ſerchowych pohrjebaja. Tež w nastupanju wěrowanjow njeſa ſo pſchibyk abo woſbytk woſady ſužić.

— Wo tudomnych woſra dženjach chcemy tudy krótku rozprawu dacž. Srjedu 23. decembra běſche najprjedy znate wulke woſradženjo w sali tachantskeje ſchule za khude džecži, z cžimž bě tež woſradženjo tudomnoho katholiskoho

towarstwa žónskich za khude žónske zjenocżene. Po połdnju w 2 hódz. zhromadžichu so dżecži a tójszto sobustawow tudomnej wosadę, mjez nimi wschitcy pschitomni duchowni, we wulskiej sali. Wulki hodowny schtom, zaśweczeny, stojeſche friedz iſtow. Swiatocžnosć wobstejeſche z rycę knieza direktora Dienſta a ze spewow a deklamacjow dżecži. We swojej ryczi pokaza kniez direktor na njezinowatosczi a luboſczi wutroby wočłowejeczenoho Syna Božoho a na jeho khudobje tute poccjwoſće za zhromadżene dżecži a wotroſczenych. Z bohatymi darami so wobdżeli 112 dżecži a 54 khudych (starszych) žónskich. Dokelž wulka sala wszech wobsahnychz njemóžesche, dyrbięſtej wobradżeni jena po druhei bycz. — W Hajnicach běſche wobradżenjo boži dżeń wjeczor. Po myſchpornej pobožnosczi z prędownianjom zhromadžichu so dżecži a dorolżenii w pôdlanskej ſchuli, hdzejz běſche rjany wulki schtom zaśweczeny, spody fotrohož rjane daru pschihotowane ležachu. We swojej ryczi pokaza tamniſchi miſſionisti duchowny, schto hodowny schtom ze swojimi rjanymi darami wucži a napominasche dżecži wosebje k džakownosczi, dokelž so wobradżenjo jenož ze smilnych darow, wosebje wot fabriſkoho knieſtwa, pschihotuje. 60 dżecži bu potom z nahladnymi darami zwjeseſenych. — Poslednie wjetsche wobradżenjo bě druhi swjaty dżeń wjeczor w 7 hódz. w tudomnej katholſkej rjemieſlnicy. Rjana swiatocžnosć so zapoczą z hodownym spewom tudomnych katholſkich rjemieſlnikow. Spew w 6 dželach bě zjenocženy z pschihodnymi živymi wobrazami, kotrež bě hlownych podawków naroda naszeho Zbójnika we wobrazach pschedſtajachu. Spew, wosebje pak wobrazy so nanajlepje radžichu a wschitkých pschitomnych wulcy spokoj. Po tutym swjedženju běſche wulosowanjo darow za sobustawow towarſtwa a potom pschedſdżowanjo hodownego schtoma a drugich darow k wujku tudomnogo towarſtwa. — Bóh dał, zo bychu daru luboſcž a poddatoſcž k Ježus-džecžatku w wutrobach wobdarjenych mócnje wubudžile byſe.

Statistika Radworskiej wosady. — Pschi poslednim luduliczenju běchu 1) w Radworju z Čzornym Hodlerjom a Hajom 576 wosobow. Z tuthych běchu 476 katholſkeje, 99 lutherſkeje a 1 reformitowaneje wéry. Po narodnoſci 534 Serbow, 1 Polak a 41 Němcow. 2) W Kamjenej naliczji so 162 wosobow, wot kotrychž běchu 105 katholifow, 57 lutherſkich, a po narodnoſci 151 Serbow, 1 Słowak a 10 Němcow. 3) Měrkow mjeſtečke 162 wosobow, a to 80 katholſkich a 82 lutherſkich. Po narodnoſci 159 Serbow a 13 Němcow. 4) W Boranecach z Nowym Boranecami naliczji so 105 duſchow, z kotrychž běchu 80 katholſkeje a 24 lutherſkeje wéry, a po narodnoſci 99 Serbow a 6 Němcow. 5) Lutowcž liczeſche 109 wosobow, a to 41 katholſkich a 68 lutherſkich, a po narodnoſci 95 Serbow a 14 Němcow. 6) Bronjo z Nowym Bronjom liczeſche 114 duſchow. Wot tuthych běchu 86 katholifow a 28 lutherſkich. Po narodnoſci bě 106 Serbow a 8 Němcow. 7) Lupoj a Lüpjanſka Dubrawka mjeſtečke 224 duſchow, z kotrychž běchu 10 katholſkeje a 214 lutherſkeje wéry. Po narodnoſci 195 Serbow a 29 Němcow. 8) Kheſno ze Schibjeńczej koreczmu liczeſche 270 wosobow, wot kotrychž su 94 katholſke a 176 lutherſke, kij so po narodnoſci rozdžela do 250 Serbow, 19 Němcow a 1 Wlaſiarka (Wuherska). 9) Strójſcheczo mjeſtečko 24 duſchow. Wot tuthych su 20 katholſke, 4 lutherſke a żadyn Němc. — Posledniej wjih ſluſhatej jenož z kſchczęſzeniem, pohriebami a z duchownymi zaſtaraniemi k Radworskej wosadze. Z pschifarowanych wosow, hdzejz jenož su katholikojo k nam pschipokazani, liczeſche so w lutherſkich wosadach A) z Klukſchanſkeje wosady: 1. w Zdziéri 212 wosobow, z kotrychž běchu 92 katholſkoho a

120 lutherstko ho wuznac̄ja. 209 bēchu Serbja a 3 Nēmcy. 2. Brēmjenjo mējesc̄e 122 duschow, a to 65 katholikow a 57 lutherstkich, z kotrych̄ su 112 Serbia a 10 Nēmcy. 3. Wulka Dubrawa z Margarethenhütte ma 17 katholikow. B) W Nieswadczanskej wosadze su: w Khasowie 33, we Luzi z Nowym Luhom 28, w Holešhowie a Holešhowskej Dubrawach 13, w Milkecach 12, w Nowej Wsy 5, w Lahowje 9 katholikow. C) W Minakalſtej wosadze: w Minakale 6, w Chrōsc̄ze 2, w Płomjach 5 katholikow. D) W Małehanskej wosadze: w Kschivej Vorčezji 6 katholikow. Radworska wosada lieži tohodla z cyła we zasarowanych wsach: 1746 duschow, z kotrych̄ je 715 protestantow, a po narodnosci 1605 Serbow, 141 Nēmcow, 1 Polak, 1 Słowak a 1 Magiarka. Psichiarowanych katholikow je 293. Po tutym ma najscha wosada 1324 katholikow. — Do wuc̄ernje w Radworju khodz̄i 173 džec̄zi, z kotrych̄ su 30 z mēshanych mandželstwów a 3 lutherstke. W Zdžeri: 28 džec̄zi, wot kotrych̄ 2 z mēshanych mandželstwów. 11 katholickich džec̄zi khodz̄i do lutherstkich wuc̄ernjow, a to w Nieswaczidle 5, w Kchwaczicach 3, we Luzi 1 a w Minakale 2.

Kr.

Z Bac̄zonja. W tudomnej cyrkwi sny cyłe swjate dny połne boże služby mēli, schtož je našcej wsi a cyłej wokołońsc̄i z wulkej dobrotu bylo. Božu noc w dwanac̄zich, raiſche a dopoldniſche wulke ſemsche z wuſtajenym Božim Ćelom a myſhpore ze swjatoc̄nym požohnowaniem a drugi swjath džen dopoldniſche połne boże služby je nam kniez Žur džeržał. Tęc̄zi džen, nje-dżelu, pak pschijedže kniez kaplan Rēzał z Chrōsc̄zic, zo by nam dopoldnia połne boże služby džeržał. — (Budža nētko, kaž sluſhimi, kóždu druhu a iſtwórtu nje-dżelu mēšaca w Bac̄zonju porjadne boże služby. Pschijp. red.)

Z Różanta. Z nasheje klettki je so w lęc̄ze 1885 417 lubjenjow a 184 džakowanjow wozjemiko. To je 233 džakowanjow mjenje, hac̄z lubjenjow. Wjedze tole k tej myſli, zo traſch tež w tutym nastupanju so pōcc̄zwoſež džakownosc̄e runje tak mało wopokazuje, kaž hewat powſchitownje na śwēcze. Abo njeſsu traſch wschitę swoje ſluby džerželi, zo je tak mało wuslyšhaných? Mōžno pak mohlo tež być, zo někotryžkuli ſluby czini, zo by něchtó doſtał, schtož boža pschedwidžomnoſež za ſchłodne a jomu njeſpomožne ſpóznaje a jomu tohodla wuslyſchenjo zapowje. Njezabudźmy ženje, zo Boža pschedwidžomnoſež a miłość wſchitko k naſhomu lepschomu zarjaduje a wjedże! **

Z Niebjeſc̄zic sny tute cyrkwiſke powjeſež doſtaли. Narodženyh 19 (10 holeſkow, 9 holeſatkow, 1 nječeſte); z em rjeło je jich 18, mjez nimi 5 džec̄zatkow do přenjoho lēta, dorosłenych mužskich 6, žónskich 7; tu pschi-powjedanych a tež werowanych 3 por. — K sny. wopravjenju pobu tudy 4701. — Do knízkow №. 40,310 za wulki wołtar je so 111 m. pschiplačiſto, a do knízkow 49,857 za ſwjec̄zo 13 m.; tak je zamozjenje kóñc decembra 1885 narosilo za wołtar: 3076 m. 23 p. K tomu hýhcze w knízch №. 49,857 na nowe ſwjec̄zo 204 m. 82 p. — Do bratskwa najſwj. Wutroby Žežuſowej je so tudy w zaňdenym lęc̄ze 216 wosobow zapisaež dało, z wjetſha węžo wosadni.

Z Dreždian. Z. M. kralowa Karola, kotaž wot wjac nježeli ſem na zac̄zku ſchiju czerpi, zo Božu džak zas porjedja.

Z cyłego swēta.

Nēmska. Sednanja a debatty wo missionach za nēmske kolonije ſo hiſćež w nowinach a časopisach wſchelako wopowěduja. Najnowscha nowinka

knjegžerſkih piſarjov bě pſched krótkim ta, zo w Romje tamna debatta žanoho začiſtečja cžiniła njeje, zo centrum ze ſwojim žadanjom za ſwobodnymi miſſionami cyle wopuſtečene ſtoji a zo bamž Windthorſta w tutym wažným praſhenju podpjeracž njecha! Schto težo člowiečji blud hiſteče njevunamaka! Šwiatomu wótcej ma wſho jene bycž, hacž može cyrkej kažnju naſchoho Zbóžnika: „Džicje do cyloho ſweta a wuczeče wſchitke ludy“ ſwobodne dopjelnicž abo nie! Bóru wſchak je tež wotmołwjenjo pſchiſhko. Kajku zrudobu ſu ſłowa wjeſcha Biſmarka w tamnej debacze ſwiatomu wótcej pſchihotowale, je z toho wiđecž, zo je wón pruſkomu poſlancej Schlözerej protest pſcheziwo Biſmarkowym wuwjedowanjam pſchepodač dat. Hacž budže to schto pomhač, to njevěmy; cyrkej ſwoje powołanjo dopjelnicž pyta wſchudžom a pſhceč a hruba mōc može ju jenož zadžerječ nie pak znicječ. — Wažne jednanjo ſtaj wjeſch Biſmark a francózki poſlane w Berlinje dla kolonijow méloj. Wobaj ſtaj punktaciju podpiſaloj, kofraž ſo na dobywanjo a założenjo kolonijow w nawjeczornej Africy a na kupach połodniſhoho morja poczahuje. Njeje drje hiſteče znate, schto tuta punktacija wopſchiia, je pak tola wěſte, zo chceť wobě knjegžerſtwje wo tutych naležnoſćach ſo pſcheczelne rozmolwječ. Hdyž bě tajke rozmolwjenjo ze Schpaniſkej wuczinjene bylo, njebe dolha a wulka hara dla puſtých karolinískich kupow trébna byla. — Tajka pſcheczenoſć pak Žendželskej cyle witana njebudže, dokelž je tuta hacž dotal na morjach a w czuzych krajach tak kaž ſama knjegžila.

Schwajcařska, hacžruniž neutralny stat, tola tež poczina ſo wobrónjecž. Zwjazkowa rada doſtanje 500,000 frankow za wobtwjerdzenjo St. Gotthardſkoho tunnele. Wona wſchak italſkim rubježníkam wjeſe njevéri a chce ſo z čaſom staracž, zo jej cži jónu na ſchiju njeſchiňu.

Boharska je ze Šerbiskej pſchiměr (Waffenſtillſtand) wobzamka, kotryž ma hacž do 1. měreča trač. Njebudže-li hacž vo toho dnia hiſteče mér wobzamknienn, placzi pſchiměr za podleſiſchen; ma-li pak po tutym dniu ſo wójna dale wjeſč, dyrbí ſo to džesacž dnou předy wozjewič. Serbojo maja Boharſku 25. decembra a Boharojo Šerbisku 27. decembra wopuſtečicž. Wjerhei Alexandrei je ſo trochu prajilo, zo traſch zjenoczenjo Rumjeliſkeje z Boharſkej ſo dowoli a dokonja. Njezměje potom ſerbſki kral po ſwojim zdacžu zaš winu, wójnu pſchipowjedzieč?

Luežlane tſchěſti.

I.

* Wulcyžinjenjo, na kotrež tak mnozy cžerpja, poczahuje ſo najbóle na wěch, kotrež tocy nimaſa, abo hdyž je maja, njeſu runje wjele cžescze hódne. — * Tuta cžesczelakomnoſć je dowolena: Zahorjeny bycž za cžescž Božju a pódla druhich z dobrym pſchikkadom natwarjowacž. — * Je to zmylk, hdyž ménimy, zo Bóh nás mjenje lubuje, hdyž ſwoju cžujomnu pſhitomnoſć nam wotezehnje. — * Schtož wocži na wěčnoſć zloži, pſchenjeſe kóždý ſchvíž ſežerpne, hdyž wě, zo tola jenož wokomili traje. — * Za ſwětnymi cžesczeui ſuji wſchitcy hłodni; to, schtož je nam wſchém jenak trébne, je: ſebje ſamoho zacpěč. — * Prózne dželo je, ſo wo to staracž, schto druhí cžimi. — * Bóh njeſmeri něčeju dospołnoſć po mnohoſći a wulkosczi ſkulow, kotrež schto cžini, ale po waſhnuju, kaž ſo dokonjeja. — * Cžim kručžiſho ſo naſcha dowera w Bohu pjenkuje, cžim bóle budže Bóh ſwoju

pschedwidiwoſć nad nami woſjewječ. — * Wér mi: ſwoje zmýſły
 (woči, wuschi, jažyk) — morieč, płaczi wjac, hač ſopa pokutnych paſow,
 býrnje železne byle. — * Prjedy, hač bližſchoho ſudžiſch, ſtaj ſo pschedec na
 jeho měſto, tak, zo myſliſch, wón je ty a ty ſy wón, a proju tebi: tak
 budžeſch derje a po prawdze ſudžič. — * Schtóž ſo wot móliczkih
 napadow k hněwej pschedwinycé da, budže bórzy džiwi, zo nichťo jeho ne-
 psjenjeſe. — ſ.

A nowomu lětu

pschede ſo wot wutroby wſchitkim ſerbſkim rjemieſnikam, zo by ſo jich rjemieſſlo
 bóle, džili dotal, wot ſamych Serbow fedžbu mělo, a pschede to te hromady
 pjenez, kiz ſo do Němcow noſcha, we ſerbſkich rukach wostale! Tole traſh
 budja wſchity rjemieſních docpęć móć, hdyž po pschedkadze znatoho ſerbſkoho
 miſchtra, fotrohož je bože žohnowanjo woprawdze čas žiwenja pschedwodžalo,
 ſwoje dželo kóždy džení „z Bohom“ zapocžinaja. Tutoń na kóždu ſtronu ſwojich
 knížow, do fotrychž wſchédne zapiſti pschiňdu, horjeka ſtaji: Z Bohom! Ma
 pucžu do džela a z džela ſwérnje kóždy raz rózarije ſpěwa.

Čínicze wſchitch tak!

Naležnosće našho towařſta.

Sobustawy na lěto 1836: kk. 1—15. z Budyšina: can. cap. senior Jakub Kućank,
 can. cap. cantor Pětr Šolta, farař Michał Hórnik, direktor Józef Dienst, kapłan Jakub
 Skala, katechet Jurij Kummer, registrator Jurij Banda, zwóńk Franc Jaenich, Jan
 Nowak za 2 exempl., Mikławš Šram, Mikławš Ledžbor, Jan Bětka, Mikławš Młotk,
 Wórša Wobzyna, 16. Pětr Delank z Podhroda, 17. Michał Charles Henč w Seignottes de Maiche canton de Doubs we Francózskiej, 18. fr. Pankrac Glaš, kapucin
 w Brusje, 19. P. Benedikt Chejnovský w klóſtrje Oseku w Čechach, 20. Hana Šołcina
 z Radworja, 21. Marija Ledžborowa w Hajnicach, 22. 23. z Khróſcie: Michał Wawrik-
 Skala, Pětr Wawrik, 24. 25. z Hórkow: Pětr Šilak, Michał Jaceſław, 26. M. Kmječ
 z Delnjeje Kiny, 27. Jakub Heſa w Ottenheim pola Linca w Rakuskej, 28. wučeř Karl
 Wjenka z Róžanta, 29. Madlena Krawcowa z Koſlowa, 30. Jan Nowotnik z Hornjeje
 Boršće, 31—33. ze Zdžerje: najeňk Pětr Wjenka, hajník Heinrich Kubáš, Hana
 Peřtrancowa, 34. Jan Mac z Wjelkowa, 35. Jan Měrcík z Hrubjelčic, 36. Jan Krasa
 z Bělšee, 37. Michał Domš z Bozankec, 38. wučeř Mikławš Čoch w Schönfeldze pola
 Ostrica, 39. Jakub Hantuš z Bronja, 40. Pětr Wawrik w klóſtrje Hilžbjetinkow
 w Kadnje, 41. kapłan J. Kubáš w Njebjelčicach, 42. Franc Gábler ze Zajdowa, 43. farař
 Mikławš Smola w Njebjelčicach.

(Přichodnje dale.)

Sobustawy na lěto 1835: kk. 486. Madlena Krawcowa z Koſlowa, 487. Teresija
 Zarjencowa ze Židowa, 488. 489. ze Zdžerje: najeňk Pětr Wjenka, Jan Čorlich,
 490. Michał Haſa z Ratarjec, 491. Haňza Rjehorčka z Němckich Pazlic, 492—496.
 ze ſerbskich Pazlic: Michał Šewc, Mikławš Bělk, Jurij Šiman, Jakub Krawc, Michał
 Lukaš, 497. Michał Lehman z Pěskec, 498. Michał Pječka z Njebjelčic, 499. Hana
 Měrcínova z Hrubjelčic, 500—504. z Woſtrowa: Jurij Lebz, Awgust Richter, Jakub
 Čemjera, Michał Bobik, Mikławš Čornak, 505. Madlena Šrakowa ze Žuric, 506. Marija
 Nowakowa z Kaſee, 507. stud. theol. Jakub Nowak w Prazy, 508. Mikławš Wjenk
 z Nowodwora, 509. Jakub Hajniš z Kanec, 510—516. z Khróſcie: kapłan Jakub Solta,
 kapłan Filip Rězak, Michał Kokla, Michał Šwejda, Jurij Wałda, Haňza Šołcina, Hana
 Wencle, 517. 518. z Worklec: Michał Mark, Marija Rycerina, 519. Michał Kudžela
 ze Smječkec, 520—522. z Nowej Wjeski: Michał Hejduška, Marija Wawrikec, Haňza
 Dornikowa, 523. 524. ze Starje Cyhelnicy: Michał Frenel, Hana Hejtmankowa, 525.
 526. z Jaseńcy: Jurij Libš, Marija Kralowa, 527. Jan Knebl z Haslowa, 528. M. Reda
 z Hory, 529. M. B. z W., 530. Mikławš Jordan z Českec, 531. M. Pjechowa z Časec,
 532. Pětr Bětka z Kozaric, 533. Mikławš Domš ze Zywiec, 534. Jakub Hejduška
 z Hórkow, 535. kooperator Franc Čornak w Königshainje, 536. neomyst Mikławš Žur
 w Budyšinje.

Na lěto 1884 dopłaćichu: kk. 595. Mikławš Bělk z Pazlic, 596. Jakub Šěrc z Khróscie, 597. Jan Knebl z Haslowa, 598. Mikławš Domš ze Zywiec.

Dobrowólne dary za towarzstwo: kk. c. c. senior Kućank 2 m., c. c. cantor Šolta 1 m. 50 p., direktor Dienst 50 p., M. K. z Budyšina 1 m., K. W. z R. 60 p., M. Domš z Bozankec 75 p., L. z B. 25 p., Š. z Bud. 50 p., faraf Smota 1 m. 50 p., neomyst Žur 75 p.

Za cyrknej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjeſtej 83,965 m.

K česci Bozej a k spomoženju dušow su dale woprowali: P. R. z Jawory 2 m., M. B. z Wotrowa 50 p., njemjenowana 3 m., k česci Wutroby Jézusoweje za zbóžnu smjertnu hodžinu 3 m., tohorunja za khude duše 2 m., za tri khude duše 2 m. 50 p., njemjenowany z Worklec 2 m., J. S. z Kh. „Jézusowa Wutroba, smil so nad khudymi dušemi“ 10 m.

K božomu džesću: Marija Pawlikowa z Časec za zbóžnu smjertnu štundu 150 m., njemjenowany z měscanskeje wosady 1 m. 50 p., drugi tohorunja 3 m., třeci tohorunja 4 m., z Wückec k česci Wutroby Jézusoweje 20 m., dwě sotře z Njebjelčan. wosady 5 m., Jurij Siman z Pazlic 3 m., K. z Nj. 1 m., wot jenoho maloho džesća z měscanskeje wosady 6 m., jena dželaceřka z Budyšina 2 m. 50 p., njemjenowana z Budyšina 1 m. 50 p., njemjenowana swójba ze Swinańje 3 m., njemjenowana z Kukowa 1 m. 50 p., k božomu džesću 3 m., njemjenowana k božomu džesću 15 m. 50 p., tohorunja 3 m., njemjenowana z Worklec 3 m., njemjenowany z Budyšina 3 m.

Hromadže: 84,219 m. 50 p.

Na nowu klętku do Baćońskaje cyrkwe: dotal hromadže 429 m. — Dale je woprował: Dobrocer z Dreždza (4. dar) 20 m. — Hromadže: 449 m.

Na nowe pišće do Baćońskaje cyrkwe: Dotal hromadže 2379 m. 20 p. — Dale su woprowali: k. wučer Mikławš Haša z Cornec 9 m., Jurij Śwanc z Kukowa 1 m., njemjenowana ze Židowa „Wutroba Jézusowa, smil so nade mnui“ 6 m., połłetna daň wot 500 markowskeje papjery 10 m. — Hromadže: 2405 m. 20 p.

Njeh lubo Jézusdžěćatko wšitkim swojim dobroćerjam z časnymi a wěčnymi darami nadobnje płaci!

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 9247 m. — Dale su woprowali: M. B. z Wotrowa 50 p., k božomu džesću z měscanskeje wosady: njemjenowany 1 m. 50 p., njemjenowana 1 m., Marija Pawlikowa z Časec za zbóžnu smjertnu štundu 15 m., wot jenoho maloho džesća z měscanskeje wosady 4 m., njemjenowana 50 p.

Hromadže: 9269 m. 50 p.

Zapłać Bóh wšem dobroćerjam!

Zjawny džak.

Swoje studije dokónčiwi a nětk na měšnika wuswjećeny, do-wolam sebi tudy hiše junu wšitkim tym, kotřiž su mnie na kajkež-kuli wašnjo hdy podpjerali, swój najwutrobníši džak a zaplać Bóh tón Knjez wuprajić. Njezabudu, dzeń wote dnja při woporje božeje mši na swojich dobroćerjow, žiwyh a wotemrětych, spominać.

Mikławš Žur, měšnik.

Zjawny džak

wupraja katholska bjesada w Jaseńcy dobroćercy Mariji Pjetašec z Khróscic, kotař je ze zawostajeństwa swojoho njeboh nana J. P., prjedawšoho wučerja a kantora tam, 19 zwjazkow wšelakich knihi do našeje knihownje dobroćiwje darila.

Katholicki Poſoł

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětne
na pósce a we kniharni
1 m. 70 p. bjez pórta.

Sudowy časopis.

Wudawany wot towarzista SS. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 2.

16. januara 1886.

Lětnik 24.

Katholickim Serbam w Sakskej.

Hdyž Poſoł wónđanjo Serbam pruskeje ſkulovskeje wosady pſchecželnou radu dawasche, myſlesche někotryžkuli Serb w Sakskej: Derje, zo pola naš žadyn njedostatku na duchownych a wucžerjach njeje! Njekhwal ſo, pſchecželo! ty čeřepišč a hſcheče budžeč hóle čeřpječ tu ſamu abo podobnu nužu! Pſchehladaj licžbu duchownych městow a dopomí ſo, zo móža mlodži duchowni runje tak derje wumrěč, halo stari, a potom ſo praschej, kaž wjše mlodžencow w ſtudijach mam, kotſiž bychu w bližšich lětach duchownske město, hdyž by trjeba bylo, nastupič móhli! Tola tónkróč chcu jenož wo njedostatku na serbſkih wucžerjach w Sakskej něchtio prajicž. W tym nastupanju je a budže w najblížšim času nuža tak wulka, zo na nju ſama wyschnošč hižo nětko pokazuje a žada, zo bychu wobdarjeni serbſcy hóleč na wucžerſtvo ſtudowali. (Hladaj pod „Budyschinom“.)

Wém derje, zo ſo Serbam často porokuje, za čož woni z cyla njemóža, a ſtož ſu ſcěhi nasheje zrudneje historije w přjedawſkih čaſach, a te ſo nětko cyle zbeňhnyč njeħodža! Tak ſo někoſi huntoria, zo maju Serbia poměrnje mało ſtudowaných ludži. Za to z džela my njemóžemy! Serbia ſu zahe wot wyschňich ſtawow a powołaniow wuzamknjeni byli a w nowym ſwobodniſkim čaſu je ſo w ſchulach tak němcžilo, zo je wjše mlodžencow pſchez gymnasium a universitu abo wſchelake ſtudije Serbstwu ſo wutorhnylo. Tuž tola njeje džiw, zo je ſtudowaných abo zdželanych Serbow mało!

Tež w nastupanju wucžerjow ſo Serbam často porokuje, ſtož Serbia njeju zawirowali abo ſtož ani prawda njeje, kaž móžemy dopokazacž. Praja nam mjenujey: Maſki Serbia, wosebje bursy hóleč, nochedža wucžerjo byž, ale wſchitých pſchi zastupjenju do ſchulow jenož duchowni! To njeje w moch Serbow ſamých, zo by ſo jich pſchec̄ doſež na seminar, kotryž mam

w bliskości, pschiwzało a hewak, schtož burških synow nastupa, smy wščak jich tež we wuczeriskim założeniu widzeli, tak w tu khwili w Sakskej: knjezow Krala, Piecha, Ręzaka, Symanka atd. Dale porokuja: My Serbia njeponošacze serbških wuczerjow z nemškich stronow z nowa do Serbow! My tola njemóžem tajich k nam žadacž, kotsiž maju druhđe, hdžež runje tak derje města wupjelnjeja hako Němcy, lepsche města; runje tak, hako bur k susodej prajicž njeſme: Ty možesč mi twojohu wotrocžka wotstupicž, ja žanoho ſrenka nimam! Njedawno ſchulſki wubjerk w K. njeje mlđoſchoho wuczerja z nemškich stronow po-wokał, kotrež by do Serbow rad ſchoł był, ale njebe pschi druhim wupisanju města z nowa wo ſpomnjene město žadak. Tu jo wſchem Serbam poroko-waſche, zo je fo taſ ſtało a njeſtało, ale my Serbia tola zhromadnje wo tym wothloſowacž njeſmedžachym! Wubjerk jeneje ſchulſkeje ſerbſkeje woſady nje-móže ani pschewidzeč, tak wjele wuczerjow budže w pschichodnoſezi trjeba; tuž je lepje, zo je něchtio Serbow wjac, dyžli je jich we wokomilnjenju trěb-nych. A to je tež prawda, zo je druhdy runje Serb dyrbjal na město hakele ťeo čakacž, n. psch. k. Schewejif. My nicžo z tym wſchitkim nochcemy, hacž jenož wot nas ſkyſhane njeſprawne poroti wot Serbow wotpokazač.

Dokelž budže w krótkim njedostatk wuczerjow, radžimy tež my ze ſerbſkeje ſtrony, zo bychu naſchi wjeſni knježa wuczerjo w o b d a r e n y c h ſerbiſkih hólcoſ wupytali a potom w o s e b j e ſetſa za ſeminar pschihotowali, hdžež ſo wot nětka jenož kóždej d w e l e c įe nowi ſchulerjo pschiwozmu. Tohorunja radžimy, zo bychu starschi, kotsiž to moža, toho abo druhoho wobdarjenoho hólca pomucžowacž dali pola k. wuczerja, woſebje tež ſpocžatki muſili na huſle abo klavir. Zo bychu ſerbſcy hólci ſterje na pruhowanju wobſtały, njeby ſchfodžilo, hdž bychu zaže do Budyskſkeje ſchule dawani byli. A hdž by jedyn abo druhi tež njewoſtał, tohodaſ tajke extrawucženjo zhubjene njeje! Hólci zamožižtih Serbow wſčak mohli ſo tež čaſežiſho na druhe powołanjo pschihotowacž, dyžli jenož za ratařtwo abo rólniku a druhu ſlužbu. Tež westfalscy burja dawaju synow, hdž maju wjac dyžli jenoho, pilnje na studije. A wſchelacy zaſtojnich w naſchim kraju ſu z podobnych ſwojibných a zamoženſkich wobſtojnoscžow, tajkež ſu w naſcih Serbach.

Wuczerſke powołanjo w Sakskej wſčak njeje hubjene a ſme ſo w něczimžku li thwalicž. Wuczer je hižo z mětom zaſtarany, hdž je 20 lět, a wojerſku ſlužbu wotbudže za 6 njedželi! Wuczerowa mzda poſtaſa ſo po ſwětnym krajnym zaſonju a pschibéra po wěſtych lětach a lubi tež pschiſprawnu penſiju za starobu atd. Samo pschijtojne bydlenjo je hižo zaſkonisch porucžene. Podobne wuzitne poſtajenja njeponiſceja ſo druhim tež ſtuđowanym ludžom! Na pschikkad naſchi duchowni njeſu tak zaſtarani; na čjož druhdy katholſch Serbia zabywaju, dokelž my ſami smy ſkyſheli prajicž: To trjeba njeje za duchownoho (zo to abo druhe doſtanje, zo ſo wjeze atd.), w starych abo japoſchtoſkih čaſach to tež njedostachu! Tajke chle zabudu, zo wſčak ſami tež wjac w tajſich wobſtojnoscžach njebydla, njewuživaju atd. hako jich mótcy.

Hdž naſcha wſchnoſež chce, zo by wjac ſerbiſkih hólcoſ do ſeminara a na gymnaſium ſo dawalo, dyrbimy čjim bóle my ſami za to bycž a to ſpêchowacž. Schtož je woprawdže wobdarjeny a woprawdže pilnji ſerbiſti hólci, mōže wſchelake lepsche poſtajenjo w ſwěcze docpēcž, byrnje wjele ſredkov nje-mel; tajke pschikkadly, zo podpjero wudobudže, ſu pola Serbow runje tak, hako pola Němcow.

Towarstwa śwj. Wincentego a Paule na wsach.

I.

Towarstwa śwj. Wincentego a Paule na wsach zjednoczenia ze zamysłem, pśchez skutki miłościę czelną a duchownu nazu kudsonich a ktorych położec. Tute towarzstwo je so w l. 1833 w Parizu założono a wot toho czasu po Francuskiej, Niemczech, w Azji a Africy rozbierano. Hdzież so, njech w mieście, za wjes abo wosadu tajke towarzstwo założi, dawa so jomu imię: „Konferencja”. Wsche konferency steja pod generalnej radu w Parizu: tutu je tak centrum kscheszansko skutkowania a duchowny zwiazek, kotryż wsche jej podate konferency zjednocza. Nicžo procezje, hacż tajfu konferencu na wsach założic a ju k spomożenju kudsonich wjesz. Wo tym cztarjam trébne rozwuczenjo podac, je zamér tutoho nastawka.

1. Zo by so konferencia założila, njeje wjele sobustawow trébnych; w Parizu zhromadzicu so k přenjej konferency 3, w Londonie 8 muzojo: několiceja so sobustawuj po tysiącach. Tsi sobustawuj, kiz su zahorjeni za skutki kscheszanskeje miłościę, tuczi do sahaja k spoczątkę: su-li wobstajni, pśchitowarski so jim boryż wjac. Kózda konferencia trzeba pśchedsydu abo presidentu. Tutoń njech so w spoczątku jenoż na khwili wuzwoli, n. pśch. na 3 abo 6 měsacow. Na tym zależy wcho, zo je pśchedsyda muž za tym, kiz ma tola něčhto organizatorskoho dara. To trébne njeje, zo je zamožny, widzany, haj, wón ani darniwy a jara dobrocziwy bycz nestrzeba. Hdyż to je, czim lepe za konferencu. To pał, schtoż pśchedsydu wuznamienicz dyrbi, je, zo je za towarzstwo swiatohu Wincenta zahorjeny, zo ma kscheszansku mudrość, zo je druhim z pśchitadem kscheszanskoho wobkhada, a zo je w nim pokorność zjednoczena z krutosczu. Pśchedsyda pomijenuje druhich założników: zastupnika, pismawjedżera, połkadrnika atd.

Pśchi założeniu takiego towarzstwa na wsach niedojcze so ze spytowanjom scepic, zo byszeje prawje wjele sobustawow w konferencjach mili. Mnogości sobustawow niewuczini, ale kajfosc. Pje eż khamnych, z luboscju ke Chrystusej napielnjenych wutrobów, to je węsczisze znamio za spomożne skutkowanie a wobstacjo konferency, hacż hdyż so kopa liwkich zenidże, kotrychž czeſce-lakomność a wopaczna pobožność nawieduje. Pśchedsyda pśchizewja dżen a hdyż so konferencia swieczi; najlepje za tydženjónu, abo tola dwójcy za měsac.

Węzo czini kózda konferencia derje, hdyż so klownej pśchizamknie; je to nadobnych wotpusków dla, kiz so z tym dobywaja.

2. Kaz̄ proste je założenjo konferency, tak̄ lohke je runje na wsach jeje skutkowanie. Tute zmieje sczehowace nadawki:

a) Wopytowania kudsonich. To cziniż, je klowny zamysł towarzstwa, a czim loże, hdyż so na wsach wšichcę znaja a wędża, hdze czrij a kudsona někoho czischci; wę so tež, kajki abo kajfoko ducha kudsona je, hacż je poccziwy, hacż niedoczink atd. Lepje je, kudsonu domapytac a ju podpjerac, hacż zo ma so proscho wot duri k durjam honic. Z wopytom nazhoni sobustaw něchtoszuliż, schtoż je za konferencu ważne: widzi dżeczi, móže so dopraszec, hacż so modla, hacż czi ludzo ke mischi kudsona atd.; wosebje zmieje so wobledżbowac, hacż dżeczi kscheszansku czahnidbu dostawaja.

b) Wopyt ktorych. Su wſy a wosady, hdyż je jenoż mało kudsonow; ktori pał su wſchudże. Druhdy sczeli Bóh luby Kniez natykowace khoroscze,

kiž wjele czašnoho hubjenstwa za sobu czašnu. Runje tu su konferenc h swoim powołaniu. Wobstaranjo lekarja, rjedzenjo mazanych jstwów, neschto czašnych schatow, czašta slomia do loža, tute a druhe pomocz zamóža druždy epidemiye wot krajiny wotwobrocicž, a tak zmieja tu sobustawy hjo swoje myto na zemi z tym, zo rožschrerjenju khoroszczow zabđewaja.

c) Staroscž wo džecži. Tu ma konferencia scheroke polo. Sobustawy konferencow na wsach zmieja so wo to staracž, zo džecži pilnje do schule khodža a zo zbytnej czaš pilnje na polu abo w domach dželaja. Hdyž je trěbne, ma so jim wobuczo dawacž. Druha dobrota, kiž so khudym džecžom wopokaza, budže, zo so jim dobre skuzby pola burow wobstaraja, kiž — trasch sami sobustawny konferency — so wo jich kschesčanske wotroščenjo staraja. Njebudže so čerpječ, zo džecži po wsach po prošchenju běhaja, hdyž je runje tuto tak czaſto z pschicžinu wulkoho ſtaženja. Hdyž je trěbne, zmieja so kruče wutupowacž: z porokami, z hroženjom atd.

d) Wschelake ſutki. Na wsach je neschtožkuliž, schtož móže konferanca do rukow wzači, n. psch. draſtu ſchicž za khude džecži, staru draſtu a ſchaty do potřebnych roždželecž; tym, kiž su do pjenježneje nužn pschischli, dopomhacž, zo jim sprawný muž požcži; dželaczerzej grat zamolwjecž; symjo wobstaracž a nahromadječ tym, kiž su z krapami abo Božim wohnjom wo swoje pschischli atd. Tak namaka so ſyla ſkladnoszczow, hdyž ſchecžanske wóčko wusledži, tak mělo a mohlo so pomhacž. Wězo budže Bóh ze spodobanjom na tých hladacž, kiž z czašnym zamyskom czaš, prou abo dary waža, zo bychu jo mu lubu winicu khorych, khudych, wudowow a ſyrotow wophtali, a budže jich po swojich ſubjenjacž mytowacž: „Schtož khudomu dawa, dawa tomu
Knežej na dán.“

(Psichodnje ſtouženje.)

Neschto rjane ze starodawnych czaſow.

W khudej draſeže pschi ſměrkach muž do pôlſteje wsh. Proſy wo hospodu, wſchudže pak joho wotpoſazuja. Nětko je wſchudže podarmo pobyl, z wonka wsh pak ſtoji hiſhceze khęcziečka, tež tam döridže. A tu podarmo njeprony; khudjas drie bydlí w njej a žona, a jimaj bě Bóh hjo ſydom džecži wobradžil, tak, zo bě ſedom ruma za domjachy — tola cuzoho, kiž w czaemnej noči wo hospodu proſy, toho wotpoſazacž njemóžea. Schtož je w domje k jedži, ſtaja hosczej: boži khleb a plaſt mјedu.

Sta pak so, zo khudiasi w tutej noči mandželska woſme džecžatko porodi. Cuzj, kiž na ranjo wo tym zhoni, praji: „Wěſh, bratſe, jeli ſo na mojej khudobje njeprorukujes, bych rad waschomu džecžatku z kmotrom byl — ſchto měniſh k tomu?“ — „Wschecželo — dže Wolak — psched Bohom njeje nahlad woſoby, hacž bohath, hacž khudý; ſym ſam khudý, taž widžiſh, a twoja khudoba njeđyrbí ze zadžewkom bycž, zo by mi dženja kmotřil.“

Cuzj pak wobſta na tym, zo mělo ſo džecžatko nazajtra kſhecieč a pschi tym woſta.

Nazajtra bě pschisħlo, kmotr pak tu w swojim czaſu njebe. Hospodař woſladowaſche ſo hjo za družim. Nadobo naſta we wsh holk. Požkoczena khorejta bě do njeje pschijefka, ſchecž koni psched njej ze złothym gratom a we wozu muž połny majestoscze. Za tutym wožom czařeſche ſo cyka ſchwita družich, a w nich wjele ſemjanſtwa w pschnej pôlſkej draſce.

Hospodař bě wo rycz pschisħoſ widžo, zo ſo wſcha hordoznoſcž z tuthych wožow wokoło joho khuduſhkeje khęzki zhromadžuje.

„Schto so tola džiwasch, kmotse; nješty ty mje węzora prošyl a ja tebi lubil, zo budu tebi kmotricz? Ty drje mje wjacy ani njeznajesch?“

Khuduy pohladowasche tomu do wocżow, kiz tak ryczesche; bę jomu, jako by joho woblicož něhdyn widział był, węsty pak sebi tola tež njebę. Tu zawoła najstarsche dżeczo: „Manko, to dżę je tón proscheń, kiz je węzora pola nas pschez nōc pobyl.“

„Węzo, to sym — praji cuzy — sym so zwieselik nad schęzedrosczui, z kotrejuž scze so za mnie postarali — ale někto te wasche dżeczatko mi dajeże a pojedzemy z nim do božoho domu!“

Po wsh rozschéri so kaž woheń powjesč, zo je wjeli knieistwa pschiijeto a zo wozy psched khudej khęzku stoya. Schtož mjeſesche nohi, czerjesche so ze wsh a dołko njetrajesche, zo najprędy jednotliwe hłosy, potom kaž z jenoho horta wschitcy wołachu: „To dżen je nasch kral — Ślawa Kazimerej, pól-skumu kralej!“

Tak tež to bę. Kazimér pschehotowa so często do drafthy khudyj a khodjesche po swoim kraju, zo by widział, kaž z ludom stoii.

Khudjas w khęzey sam njewdżesche, schto so czini; padny swojemu kralej i nohomaj a wokoschesche jej poniznje. Kral pak sadzi joho do swojeje drohotneje khorejty a wozmy joho sobu do cyrkwe. Tam dżerjesche kral poniznje a pobożnije hólczatko nad dupu a tute dosta po nim mjeno Kazimér.

Khudjaej dowéri kral za tamne hospodowanjo rjane kubło, a hładasche wysche toho swojoho mótki jako swoje dżeczo. Mały Kazimér wotroscze czili a strowy, bę jara pobożny hólczec a po dokonjanich schulach bu, kralej a starshimaj f spokojnosczi, na měchnika wuswiczeny. —ś.

3 Lujzich a Sakskeje.

3 Budyschina. Tachantske konfistorium wozjewia duchownym a pschez nich wucżerjam furrendu, kotrejž ważnosć sebi żada, zo tudy na nju spominamy, dokoł so z tym najlepje jeje zamér abo wotpohlad docpęje. Wot někta budża so tež na gymnasialpräparandu, jako dotal hiżo do wucżerskoho seminaru jenož kózdej dwé lécze nowi schulerjo bracz, a to w runych létach, potajkim jutry w létach 1886, 88, 90 atd. To płaczi, kaž widzicze, tym hólcam, kotsiž chcedža potom dale na gymnasiju abo na universiteče studowacż. K zaſtupej do wucżerskoho seminara (za tych, kotsiž chcedža wucżerjo byż) žada so staroba 13 lét, k zaſtupej do gymnasialpräparandy (kotsiž chcedža duchowne abo druhe powołanjo na wyschischich schulach docpęż, pak staroba 12 lét. Zaſtupne pruhowanjo za pschiwzaczo do wucżerskich präparandow budże porjadnie kózdy krócz (kózde rune lěto) póslniſtu wutoru (lěska 9. měrca), pruhowanjo za gymnasialnych präparandow pak (tež kózde rune lěto) sobotu psched pjatej póstnej niedzeli (lěska 10. hapryla) rano wot sedmich. Schtož chce jene tuteju pruhowanjom czinicž, dyrbi wjeczor prjedy w Budyschinie byż a pola seminariskoho direktora so pschedstajicž, tohorunja dyrbi písmowne wozjewienjo z najmjeſtscha dwě niedzeli psched tajkim pruhowanjom z nadrobnym kschęzeniskim wopisjom a drugimi hewal trébnymi wobswędeżenjemi (schulskim, schęzepjenskim) seminariskumu direktorej pschipoſłacż. Skončzne wozjewia tachantske konfistorium, zo je wosebje niedostatt abo nuza na serbskich wucżerjach a zo ma so tbhodla wosebje tajkim wobdarjenym hólcam wucżerske powołanjo poruczowacż, kotsiž

su serbskeje rycze mōcni. Za tuto pošlenje napominanjo budža z nam⁹ Serbja naszej duchownej wychodźce wescze džakowni!

— Wónny dostachym wot dobroczerja Baczoniskeje cyrkwe 20 m. za kletku. W liseje, z kotrymž so tute pjeniezhy posłachu, běchu rjane słowa za Baczonisku cyrkwinsku należnosć luboznje napominace a pohnuwace: „Pscheju twarskomu wubjerkej halo bože džeczo prawje wjele wjeszych dawaczerjom, tak zo by twarska pokladnica pschepelnjena byla a hnydom fara so twaricž dyrbjała, haj tež hischeze założk za fararja zbytku był. Z washeje stronu wschał na dobrej woli brachowacž njebudže, a myslu sebi: Bóh luby Kenje je wam hižo wjele, jara wjele doſčahnyež dał. Wón wam tež tole drje hischeze doſčahnyež da.”

— Sława taiszej horliwości!

Z Ralsic. W zańdżenym lęcze je so w naszej wosadże narodžilo 39 džeczi a to 22 hólečatkow a 17 holečatkow a su tesame w naszej farsej cyrkwi křichczenie. Semrělo je 32 woſobow, 15 mužskoho a 17 žónskoho splaha. Pschipowjedanjow bě 17, z nich 12 werowanjow. A božomu blidu je pobyla 6400 woſobow.

B.

Z Khrósczic mamy wozjewicž, zo su w zańdżenym lęcze w naszej farsej cyrkwi a we Worekczanskiej khabali hromadże na 14.500 ludzi k swiatomu woprawjeniu byli. A w kloschtrje Marijnej Hwězdze 14,175. Potajkim w cyple Khrósczanskej wosadże hromadże na 28,675. Bóh dał, zo bytchu wschitke tele swj. woprawjenia prawje hódne byłe! — Bohrjebow běcze 137. Mjez wotemrětymi běchu 70 mužskoho a 67 žónskoho splaha. Bóh daj jim wschitkim wěczny wotpocznik a wěczne swětko swěcz jim! — Narodžilo je so loni 140 džeczatkow, křichczenych je bylo 138, pschetoz 2 stej so morwej narodžiloi. Mjez tutymi wschěmi běchu 69 mužskoho a 71 žónskoho splaha a 8 njemandželskich. Bóh chył, zo bytchu so wschě tež za njebjesa zaži narodžile!

— Pschipowjedanych je bylo 36 porow a werowanych 27 porow. Bóh popſcej jim wjele zboža za čas a wěcznosć! — Pschipomnicz chcem hiſcheze, zo je nascha cyrkje tež loni, taž drje tež hewak skoro kóžde lěto, wschelake male a wjetše dary a porjedzenki dostala. Wosebje darichu so nam z kloschtra Marijnoho Doła někotre rjane rhyzwa a wjele druheje cyrkwinskeje draſty a schatow. Skhody a durje buchu trochu wuporjedžane a wjesshi swěczník ponowjeny, z dzela z cyrkwinskimi pjeniezami, z dzela z dobrowólnymi darami. Pscheju „Zaplač Bóh wschitkim dobroczelam!” a schejedriwe zmyſlenjo tež na nowe lěto wschitkim!

— Někotsi burja z Baczonja a wokolnoſeje su małym a kladym ludžom k woli, kotsiž dyrbja pěſchi kte mſchi khabdicž, z wulkej radoſežu slubili, zo checžja wóz a konje wobstaracz, zo by kóždu 2. a 4. njedželu w měsaci jedyn z Khrósczanskich knjezich w Baczonju njedželste Bože ſlužby měcz mohl. Za to budž jim džak a pschipóznačo.

— Z naschoho towarzwoho živjenja mamy wozjewicž, zo Jasen- ežanska katholska Bjesada njedželu 10. januara swój 12. narodny džen abo założeniſki swjedzeni swjeczesche a bě k tomu wschěch swojich pscheczelow a Serbow z wokolnoſeje pscheprohla. Kunjež bě ſněhovate wjedro mnichich wotdžeržalo, bě so tola hischeze na 150 hosczi zechko. Hdyž bě k. pschedsyda bjesady swjedzeni wotewrili, wступicu někotsi z pschitomnych ſobustawow a hosczi a doſtaſchi słowo ryczachu khabili. Potom hrajesche so džiwadlo, dwaj ſmęchaj, jedyn serbski a jedyn nemski: „Naſramnoſeje mžda”, na serbski pschelozeny wot Mikl. Holski; a „Knaufser Habrich”. Hre lubjeſtej so wschěm

psjihisladowatjam wubjernje, woselje serbski kruch. Bě wiđeez, zo hračenj preňi króz njehraja a zo su wulku prou na to nałożili. Po hračzu bě zhromadna wjerjer, pschi kotrejz so někotre toasty wunjesechu; na koncu reje, kotrejz wjeselo młody lud pschi tajkich składnosćzach wostajicz njecha. Tak drje wrózichu so wójtach spokojeni domoj a pschejachu towarzstwu, zo by dale wobstało, rostlo a kęzlo. Bóh dał swoje żohnowanjo!

— Kąż słyschimy, chce Khróscianke spêwarske towarzstwo „Fédnota“ nowy paragraf do swoich statutow pschivzacj: zo chce imieniuch pódla swětnoho spêwa tež chrkwiinsti hajieź, sktož hižo so we węch davno stawa. Njech je tute prôcowanjo pod zastupnu próstwu a zařit swjateje Čäcilije stajene!

— Knež P. Vincenc je duchowne wjednistwo w Kukowskim kasinje zložił. Kąż żhonimy, chcedža někotsi druzy knieža je radz na so wzacj, zo by katolska węc žaneje schody nječerpka.

— Džensa, sobotu 16. januara, maja serbscy k. wucžerjo wulke pschecžahowanjo: k. wucžer Hascha pschesydli so z Čzorneč do Kukowa; k. Symank z Khrózic do Čzorneč a k. Schewozik do Khróscic. Wschitlim wutrobnje wiele zboża za nowe zastojistwo pscheje F. R.

Z Njebjelscic pisze so nam: Nasch dotalny wucžer, kniež B. Nowak, pónuje khorowatoſeže dla po 48-létnym wucžerstwie w bližšim času na wumjeník. Kniež inspektor Schüze w Kamjencu chył rad njeľubožnosće, kotrej ze schulskim vitarjowanjom za džecži a wosadu nastanu, wobenč a ma myſle, wuprzednjene město bjez komdženja w obſadžic. Wucžerjo, kiz wo Njebjelscanske město rodža, maja so hacj do 25. januara wo nje pola k. Schüze w Kamjencu zamolwjecz; njeſchijudželi njenadžity zadžent, moħł so nowy wucžer hižo sředž małoho róžka do ſlužby poſtajicz.

Z Wotrowa. We zařidzenym, z bożej pomocu dokonjanym lécje je so pola nas narodžilo 19 džecžatow (loni tež tak wjele), 15 hólczatow a 4 holečatka, 18 buchu pola nas kſhejene, 1 w Schpitalu, žane njemandželske. Khowanych bu na nasch kérchow 12 čželow (l. 13), 3 doroszonych a 9 džecži. Pschipowiedanych bu 5 porow (l. 4), 1 por (l. 2) bu pola nas werowanh. K božomu blidu su byli 3093 (l. 3126). — Wunošek chrkwińskich woporow bě ſezechowacy. Za lyonske towarzstwo k rozscherjenju węry mjez pohanami 158 m. 39 p., za towarzstwo swj. Józefa 42 m. 98 p., za boži row we Jeruzalemje 25 m. 15 p., za towarzstwo swj. Bonifacia 60 m., wysche toho wot sobustawow bratstwa narwate 36 m., za swj. Wótca 173 m. 33 p., za miloſciowych bratrow we Prazy 32 m., za džecžatstwo Žežusowe 85 m., wunošek mōšchniczki bě 202 m. — Pschi luduliczenju 1. decembra zařidzenoho lěta mjeſeče nascha farška wosada 463 katolickich wosobow, a to Wotrow 251, Zurich 84, Kaschecy 52, Nowoměsto 15, Krjepice 25, Nowodwór 32 a Želca 4, wosoby njeſkatolickoho werywuznacz njeſju ſobuliczenye.

Z Sčpitala. W zařidzenym lécje je so w nashee wosadže (a w njej pschipoſazanych prussich krajinach) 34 džecži narodžilo, 23 mužskoho, 11 žónskoho ſplaha; 32 běchu mandželske, 1 njemandželske a 1 w civilnym mandželstwie rodžene; 19 z nashee, 15 z druhich wosadow. Z tuthych džecži bu 21 w nashee chrkwi, 12 domach kſhejenzch, 1 bě morwe na ſwēt pschichlo; 26 bě z čžicze katholickich, 7 z měschanych mandželstwow. — Wumrjeko je 18 wosobow, 10 mužskoho, 8 žónskoho ſplaha, 6 doroszonych, 12 džecži, z nashee wosady 13, z druhich 5. Z tuthych 18 zemrjetych buchu 12 na naschim, 3 na Zly-Komorow-

skim a 2 na Riedzichowiskim pohrjebnischemu swjatocheinje a cyrkwienschen, 1 tu pak mjelecko khowani. Potajkim je 16 wosobow wjac so narodzilo hacz wumrjeło. — Psihipow jedanych w naszej cyrkwi bu 13 porow slubjenych, 12 porow tu weroوانych; pschi 5 porach bescztaj wobaj slubjenaj katolskaj, 7 porow be mestchanoho werywuznacza, 6 z nascheje, 6 z cuzych wosadow. — Loni be 5 pschipow jedanych, 4 weroوانja, 33 narodzenych, 22 wumrjethch. Potajkim je letsa 8 porow wjac pschipow jedanych a weroوانych, 1 dzeczo wjac so narodzilo a 4 wosoby su mjenje wumrjele. — Ke Božomu blidu je 1128 wosobow pobyllo, loni 1171, letsa 43 mjenje.

Z Drežjan, 11. wulko ho rózka. Wo dwemaj jubilejomaj ze zańdzenoho leta mam wam hishcze pisac. 25. novembra 1885 doczkaſchtaj Petr Donat a jeho mandzelska w Čechach schesczdzesate leto swojego mandzelsztwa. Praj a czitaj: schesczdzesate leto! Petr Donat narodzi so 3. septembra 1797 na nehduskim Donatec kuble w Lejnie a wożeni so 25. novembra 1825 z Hanu Różantec (Kraliec) z Khróscic. Tuta narodzi so 20. julija 1806. Z jeju 10 dzeczi je piec živych a 10 dzeczidzeczi abo wnukow a wnuczlow. Z Donatec swojby dozivichu hishcze někotsi żadnu starobu. Tak be Petrowy bratr, Michał Donat, pschez 93 let, zemrie w Khróscicach. — Z konc leta 1885 be kniež Miklawsch Hila, kralowski portier a zwonik pschi katolskej kralowskej cyrkwi w Drežjanach, piec dzesate leto w službie dokonjal. Kniež Hila narodzi so 1. 1814 w Schunowie, zaſtupi 1. 1835 pschi jezdnych do wojskow, be pschi nich schescz let. Wot leta 1841 be porjodu služownik biskopa Ignaca Mauermanna, tachanta Kuczanka a biskopa Dittricha. Wot leta 1850 hacz do někto pak zaſtawa hishcze czili a strovy swoju stanu služby pschi tudomnej dworskej cyrkwi. Joho Majestoscž kral Albert je Hili za zaſluzby a swemu ſlebornym kichiz Albrechtskoho rjadu spožcził. — Węzio wobej żadnej jubilejej stej ważnej doſez, zo moži někto pschipomnicz. Tola tajke leta w mandzelskej a zaſtojniskiej swerje rycza same jaſnie a zrozumliwie, a zawęſcze budże mnogi czitar na tamnej wot Boha wulch żohnowanej mandzelskej a na swérnoho ſlužownika swojego krala lubje a pscheczelne spominac. Tuż nochcu ze swoim pjerom nikoho w jeho myslach molicz. Mandzelskimaj pak, kiz stej z Bożej hnadi tajku syku let zbożownie a strovej pod jenym krywom bydlkoj, njech hishcze husto Boże słonečko zeſkhadża a njech jej poſledni Boži domicž, hdny so jeju dzeñi naſhili, k węznomu mirej a wotpoczinkej pschewodža.

Ze ſejma.

W zańdzenych poſedzeniach ſejma buſchtaj dwaj namjetaj ze ſtrony ratarſkich a wjesnych zapoſlancow ſtajenaj, ktraž zmjetaj, jeli so poždzischo w ſejmje pschipozmijetaj, tež wujitk za wjesne wobydlerſtwo. Bréni namjet ryczi za zbehnjenjo 25 %. pschipawka pschi leżomnostnych a hypothekańnych dawłach na ſudniſtwach. (Ueber den Wegfall des 25 % Buſchlags der Gerichtsgebühren bei Grund- und Hypothekensachen.)

Druhi namjet wupraj, zo by so gmejnam k twarjenju a porjedzenju puczow a drohow z krajneje poſkladnic wjac pschipawko, hacz dotalnych 180,000 markow. Dokelž dyrbja wosobnie tež wjesne gmejny tam a ſem wulke wopory w tym nastupaniu njeſez, dha so pschi debacze żadasche, zo by so tuta podpjeraca ſuma wo wjele powjetſhila. — Wobaj namjetaj buſchtaj pschipolischnej deputaciji k dalshomu wuradzenju pschepodataj.

Namjet socialistow Bebla a joho schtyrjoch towarzichow za zdehnjenjo wschitkich dawkor za schule, kotrež gmejnaj a starschi dawaia, bu po wjacym hodzinow trajacej wótrej debacze jako njemoralisti* zaczisnjeny z 46 pschecziwo 26 hlosam. Wón tež žadasche, zo bychu so za wsché schule jenajke schuliske knihy zawiedle, schtož drje by cyle njemudra wěc byla. Minister Gerber rycësche tež kruče pschecziwo tutomu namjetej a ménjesche, zo by tajki začoní krajny budget pschez 8 milionow markow wobcežil. Konserwativna strona bě jenož hlošnje pschecziwo namjetej.

Sředu 13. t. m. běsche pschchny bal w kralowskim hrodže, na kotrež běchu tež wschitcy sejmowi zapoſlanchy pscheproscheni a so z wjetšha tež na nim wobdzeličhu.

M. K.

Z nastawka, kotrež nasch zapoſlanc f. M. Kočka w 1. čiſle Serbskich Nowin wozjewja, móžemy tudym hischeze pschidacž:

Posledni čas je sejm wosebje wo pjenezach, za krajne hospodařstwo nuzne, jednał, a pschi tym žadane pjenezы z wjetšha jenohlošnje pschizvolil. Zo su dzenjskij džen naški saſki liberalni wjèle ſkludniſki, hacž w předadwitskich časach, je z toho widžecž, zo běsche ſpiczzenjo z jich strony pschecziwo pschi-zwolenju mždy za ſakſkeju poſlancow we Winje a Mnichowje wjèle ſlabſche hacž na předadwitskich sejmach.

10. decembra sejmowe ſobustawy zhromadnje Moritzburg wopytachu, wob- hladachu ſebi tam kralowske krajne konje, tamniſki hród atd. Tón samy džen sejmowy pschedsyda Haberkorn ſobustawam druheje komory na kralowskim Belvedere ſwedzeńsku hoſćizmu wuhotowa. Po njej wjeſola zabawa knježesche a na žadanjo z wjèle stron ſo tež jedyn ſerbski ſpěv ſpěvaſche. Tón ſo tak wuhernje ſpodobaſche, zo dyrbjeſchtaj ſo hischeze dwaj druhzej zanjeſcž. Tež taj ſebi powschitkomu kħwalbu dobuſchtaj. Němcy ſejmcy zapoſlanchy njemóžachu dokhvalicž rjane ſerbske melodiye, kotrež pschi teſle ſkladnoſci přeni króčž za- ſkylachu.

* Winowatoſcž ſcheczanſkich starskich je tola, zo ſo ſami za ſvoje džeczi staraja, a ſubotež ſi nim jich ſama ſi tomu powiedže.

3 chloho swęta.

Němska. Swjaty wótc Leo XIII. je kanclerej Bismarkej Chrystu ſowj rjad spožčil a ze ſamoručnym ſiſtom poſtał. To je nowinta, kotrež je w zaúdženymaj tydženjomaj wjèle wopominana a wopisowana byla. „Chrystu ſowj rjad“ je najwyſchši bamžiski rjad a pódla dweju druhemu z chla na ſwēcze najwyſchši. Jenož monarchojo tutón rjad doſtawaja a jenož jara z rědka tež druhé wosebicze wuznamienjene woſby. Swjath wótc je potaſkim wjerchnej Bismarkej najwyſtſche poczeczowanjo wopokaſał. Kac̄ je ſo to tola ſtač? budža ſo naški cžitarjo prashecz, hdýž tola Bruska a z njej wjerch Bismark w tajkim wulſkim pscheczelſtwje ze ſwjatym ſtokom niſtoji. Ta wěc je ſo cyle po diplomatickych prawidłach ſtač. W naležnoſci karolinſkich kupow běsche ſwjath wótc ſi ſpokojenju runje tak Němskeje faž Schpaniskeje rožhudžil. Kejžor Wysem ſwoje ſpokojenjo a ſwój džak z tym wupraji, zo bamžowomu ſtatnomu ſekretarzej kardinale Jakobini-ej najwyſchši pruſki rjad „Czornoſho Worjoła“ (Hodlerja) spožči. Diplomaticke waſchnjo ſebi žadasche, zo na to tež bamž wjerchha Bismarca wuznamieni. Bo ſo to z najwyſchšim rjadem a z woſebithym

listom svjatohó wółca sta, je dopokaz wulkeje dobroczimoscze a měrnivoscze naschoho wyschischoho wjercha. Hdy by tola tež wjedniſtwo pruskoſki kniejerſtwa chylo spóznac̄, zo by ſtonczenie zwoleny a wobzamknieny mér z katholiskej cyrkwi runje tak cyklej Pruskej k spomoženju byl, kaž by wón wſchech derjezmylenych a woſebje svjatohó wółca z radoſežu napjelnit. Tola hiſcheze wobſtoja tamne njezbožowne „mejſke zakonje“, po kotrychž bychu ſamoho kardinala Jakobiňa khostac̄ dyrbjeli, hdy by trjebaj do Barlina pschischoł a tam božu mſchu chył džerzeč.

— 2. januara bě 25 lét, zo je J. M. kejzor Wylem pruski trón naſtipil. Tutón kniejerſki jubilej ſu 3. t. m. we wſchitkých farſkých cyrkwiach pruskoſki kraleſtwa z džaknimi božimi ſlužbami wopominali.

— Njedostatki duchownych je we wrótſlawſkej diöceſy džen a wjetſchi; woſady, kotrež mějachu dotal pschec̄ kapłana, dyrbja joho zhubic̄, dokelž je młody duchowny druhdže nuznje trébny. Farario, kotriž ſu w swoim zaſtojnſtwie hižo wuſtali, dyrbja wulku cježu ſamii njeſc̄, hdyž bě jim w młođich lětaſtach kapłan k pomocy. Niža je a budže hiſcheza wjetſcha, pschetož w kózdym lěče mrěje wjac duchownych hac̄ ſo jich wuſwic̄i. Tak je mjenje bóle Bohu žel we wſchitkých pruských diöceſach wulka duchowna nuža.

— Hdyž w přejedawſkich lětaſtach wot kniejerſtwa požadany tobakowy monopol ſo wot ſejma pschizwoli njeje, pschihotuje kniejerſtvo nětko zas nowy monopol, a to palencowý monopol. Po nim by jeno kejzorstwo prawo mělo, palenc palic̄; wſchē privatne palerňne paſt bychu dyrbjaſte pschestac̄. Hdyž by z tajkim zarjadowaniem ſo njeponerne wužiwanjo hroźnoho napoja wobmjezovalo, bychym chle za tajſi monopol byc̄ mohli. Tola wſchudzom tomu tak njeje, kaž je ſo w Ruskej dopokazało. Za monopole ſo z cyla jara zahorjec̄ njeniōzemny, dokelž ſo z tym člowiecža ſamostatnosc̄ a ſamostatnosc̄ rjeniessla potupuje a wſcho ieniczych woſbožacej statnej moc̄ pschepodawa. Pschec̄zimo palencowomu monopolej je hižo pschez 70 peticijow na němſki ſejm ſo pôſalo. Žena z nich na to poſazuje, zo wužiwarjo palencia pschede wſchém dželacžerſtomu powoſanju ſluſcheja a zo někotri z nich runje dla ſwojoho powoſanja chle bjez palencia byc̄ njeniōža, ale jón poměrnje wužiwac̄ dyrbja. Tajch khubdi dželacžerjo bychu potajkim tónle nowy dantk pschede wſchitkum plácic̄ dyrbjeli. Smh zavěſeže pschec̄zimo wopifſtu; tola jara wjele wuſtojnych znajerjow ludu a narodnoho hospodařtwa je, kotriž praja: Monopol na žane waschnjo njeje prawy puc̄, wopifſtu zahanjec̄. K tomu pschitajimy: Dajcze cyrkwi zas trébnu moc̄ a ſwobodu na lud ſtutkowac̄, potom ſo wopifſtu najmocniſchi měznik ſtati. Pschetož pschec̄zimo tutej hroźnoſci dyrbji ſo z duchownymi moralnymi ſredkami wojovac̄.

Awſtria. Pschez naſke a njeſchecželske rycze někotrych němſkich zaſpoſlancow na ſejmje je kniejerſtvo počzało kędžblivische byc̄ na němſki ſchulverein. Ze hižo dawno znate, zo winu narodneje pschekory mijez Čechami a Němcami ma z wulkoſki džela mjenowaný ſchulverein. Kniejerſtvo tohodla na to myſli, tute towarzſtvo w Awſtriji zběhnyeč a zakaſac̄. Z tym by ſo kujol ſtajneje pschekory zatyaſal. Tohodla ſo nětko wſchudze pschepytuje, na kajke waschnjo je ſchulverein ſo njezakonyc̄ poſazaſal. Ze ſchulvereinom drje by tež čeſka Matice školská ſo zběhnyeč dyrbjaſta, tola měnja Čeſcha, zo jím to njeby telko ſchodziſalo. Tež na druhe němſke towarzſtwa, kotrež runje tak pschec̄zimo kniejerſtwu wuſtupuja, kaž pschejzenoſc̄ kaža, kniejerſtvo kruežiſho kędžbuje.

Wschelcizm.

* (Kak měše so mjez burami procesy wjescz.) W P — mjezujetaj polškarzej ze zahonami. Jedyn z njeju założi pschi woranju ze zamysłom do měznika, wuwalis jón a wotwora netko kózde lěto bródzu wot susodowoho pola k swojomu. Tutoń jo hórschesche pokazujo městno, hdzeż je wot džeczachych dnow sem měznik zasadżený widział; skoržicž pak so jomu njechaſche, dokelž susoda derje znajeſche, a wědžesche, zo tutón w skóržbje same kublo na to waži, jenož zo by pschi wſchei kſchitwózje prawo wobkhował. Wón czakasche a czakasche, hac̄ traſci tamón měznik zasy na prawy blaſk njeſtaſi. A hlej, po někotrych lětach pschiūdze „povaleť“ sam a praji: „Susodze, sym czi kſchitwu cziui, wzmi měznik a staj jón tejko do mojoho, kaž měniſh, zo sym czi wotworaſ.“ — „Né“, praji na to druhí, „to ty pěknje sam cziui; ſhtož na mni je, nočeu ani ſkopac̄ euzeje pierschče na swoim rowje měcz!“ — Hōspodarjo, wopomicže tute ſłowa! Kak czeſczy budże někotroho kublo w rowje cziſchęzec̄, kotrež je trjebaj na ſo ſzähnyk z jebonjom, ze ſhibalſtwom pschi kupowanju a pschedawaniu, z dołhom, kiž je lohkomyslnie napraſkał a njeplacžil, wždy dla, wo fotruž je džeczaczera a czeladnika wobkſchitwózja! Njech kózdy do ſo dže, kiž ma něchtó wurunac̄ — w rowje by tola poždze bylo! — ſ.

* (Swědomitoſcž) „Kniez offeſſor, ja sym po washei poruczenoſci wobwjeſchenomu cžlowiekej frej puſczeſi, ale jenož z pocžatka kufk krewje pschiūdze, wón wosta morwy.“ — „Hdze dha nětſ je?“ — „Wón hischęze wonka wiſa.“ — „Shto, wiſa hischęze, njeſceže dha johó wotrézali?“ — „Né, kniez offeſſor, Wy džen ſcze jeno porucžili, jomu frej puſczeſic̄.“

* (Schtó nětko je wrótny?) Wosobny kniez, kiž ſo jara lohcy rožhněva, njemóžesche ſo ze swoim ſlužownikom małej wěcy dla zrozemicž. „Sym dha ja wrótny abo ty?“ zapocža ſkóñzjnje rozmierzany na swojoho ſlužownika. — „Wy tola žanohó wrótnohó ſlužownika njezmějecze“, wotmołwi měrnje ſlužownik.

Naležnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1886: kk. 44—50. z Budyšina: Jurij Jakubaš, Hana Šneiderowa, Khata Dučmanec, Michał Lusčanski, Jan Pětrka, Handrij Mótko, Michał Cyž, 51—53. z Khróscic: kapłan Filip Rězak, Michał Kokla, Jakub Smola, 54. 55. ze Zejic: Pětr Běr, Jurij Pjech, 56. Mikławš Jordan z Českic, 57. Pětr Bětka z Kozaric, 58. wučer Mikławš Haša z Čorneč, 59. 60. ze Sernjan: Pětr Žur, M. Bjeršowa, 61. 62. z Różanta: administrator P. Tadej Natuš, Jakub Solta, 63. Handrij Guda z Hornjeje Kiny, 64. Handrij Haša ze Zajdowa, 65. Mikławš Rječka z Džěžnikec, 66. Wórsa Polanowa z Mnišonca, 67. Mikławš Hajna ze Sloneje Borſe, 68. Jakub Křižank z Podhrada, 69. Marija Pjetašowa ze Židowa, 70. 71. z Njebelčic: Madlena Tkalc̄ec, Marija Žurowa, 72. Michał Wowčerik z Hrańcy, 73. M. Langa z Pěskec, 74—76. z klóſtra Marijneje Hwězdy: duchownej knježnje Francha Koklic a Josepha Domšec, Marija Solćic, 77—79. z Kukowa: pječar Zelnak, kryjeř Budař, młyńk Jakub Kokla, 80. 81. z Pančic: Jurij Śwejda, Mikławš Horjeňk, 82. Michał Nowotny z Miłočic, 83—88. z Radworja: Jan Lorenc, Jan Pjetaš, Jan Zynda, Jurij Rječk, Jakub Kral, Madlena Winišec, 89. 90. z Khelna: Michał Cunka, Marija Woskec, 91. 92. z Lutówca: Marija Fórmanova, Marija Jérčec, 93. Pětr Kral z Bronja, 94—96. z Kamjenej: Jan Winař, Mikławš Winař, Jan Handrik, 97. Mikławš Wolman z Luha, 98. Ernst Bermich z Łahowa, 99. Michał Wels z Hněwsee, 100. Pětr Dórnik z Khróscic, 101. 102. z Nowoslic: Jakub Pječak, Jakub Jacsławk, 103. Jan Bjarš z Lazka, 104. 105. Mikławš Robl z Čorneč (za 2 exemplaraj).

Sobustawy na lěto 1885: kk. 537. 538. z Brémjenja: Jakub Konjecht, Jan Rynč, 539. Marija Woskec z Khelna, 540—542. z Kamjenej: Mikławš Winař, August Helas, Madlena Henkowa, 543. Jurij Krawe z Bronja, 544. Michał Dučman z Łupoje, 545.

546. z Radworja: Jakub Kral, Jan Lorenc, 547. Marija Jérchec z Lutowča, 548. Marija Jenčova ze Stržišća, 549. Jan Pětrka z Budýšina, 550. 551. ze Serbskich Pazlic: Pětr Walda, Jakub Krawc, 552—555. z Njebjelčic: Jurij Wujoš, Madlena Krawžina, Marija Zandmlyňkowa, Khata Ryčeric, 556. 557. z Różanta: Jakub Wjenka, Michał Frencl, 558. 559. z Kukowa: Jakub Kokla, Mikławš Lebza, 560. rendant Besser z kloštra Marijneje Hwězdy, 561. Hana Čochowa z Miłoćic, 562. Michał Čoska z Ralbic, 563—568. ze Šunowa: Mikławš Brusk, Michał Woko, Pětr Bur, Michał Rachel, Madlena Cyžec, Michał Šipšik, 569. Michał Rjelka z Koslowa, 570. Hauža Manjokec z Nowoslic, 571. Mikławš Frencl z Ralbic, 572. Jakub Rachel z Konjec, 573. Mikławš Kral z Khróscie.

Na lěto 1884 doplácíciu: kk. 599. Jakub Wjenka z Różanta, 600. Mikławš Lebza z Kukowa, 601. August Helas z Kamjenej, 602. Mikławš Kral z Khróscie, 603. Madlena Cyžec ze Šunowa, 604. Jakub Rachel z Konjec.

Dobrowólne dary za towařstwo: K. D. z B. 50 p., J. P. ze Ž. 50 p., J. J. z Budyšina 50 p., H. G. z H. K. 75 p., M. P. ze Ž. 50 p., B. z K. 20 p., J. Lorenc z Radworja 25 p., M. W. z Hn. 75 p.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjestej 84,219 m. 50 p.

K česci Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali: Khata R. z Nj. 1 m. J. Winař z Kamjenej 3 m., w pokladničey Baćońskaeje cyrkwe nahromadzené 10 m., přez k. Vincenca 1 m. 50 p., njemjenowana z Noweje Wjeski 1 m., njemjenowany z Nowoslic 5 m., tohorunja z Konjec 1 m., P. B. ze Šunowa 3 m., Hana Bräuerec z Ralbic 3 m., H. z Radworja 30 m.

K božomu džesciu: Njemjenowana dobročeřka z Khróscanskeje wosady 200 m., B. z Różanta 3 m., ze Smjerdzaceje 3 m., P. T. N. z Różanta 9 m. 50 p., njemjenowana z Ralbičanskeje wosady 5 m., z Cornec 10 m., njemjenowany z měscanskeje wosady 1 m. 50 p., S. z Różanta 3 m. — Hromadze: 84,513 m.

Na nowe pišelete do Baćońskaeje cyrkwe: Dotal hromadze 2405 m. 20 p. — Dalej stej woprowaloj: **njemjenowana dobročeřka z Khróscanskeje wosady 100 m.**, khuda šwałča z W. 2 m. — Hromadze: 2507 m. 20 p.

Njech lube Jězusdžěćatko wšitkim swojim dobročeřjam z časnymi a wěčnymi darami nadobnje płaci!

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 9269 m. 50 p. — Dale su woprowali: N. k česci s. Józefa na dobre měnjenjo 2 m., L. ze Smjerdzaceje 1 m., njemjenowana z Radworja 50 p., z měscanskeje wosady njemjenowana 3 m., z Budýšina „Swjaty Józefje, proš za nas!“ 3 m., Hana Bräuerew z Ralbic („Swjaty Józefje, proš Boha za nas!“) 2 m.

Hromadze: 9281 m.

Zapáć Bóh wšěm dobročeřjam!

За zwony do Řítawſkeje chrkwe staj woprowaloj: Jakub Brusk z Khróscie cnytowu fanu a druhé drobne wěch a M. Rječzla z Džěžničce stare pjenježy. **Red.**

W o z j e w j e n j o.

Towařstwo katolickich Serbow w Dreždānach „Jednota“ změje 19. januara tutoho lěta w Meinholdec salach tudy swój założenijski swjedžen. Koncertku zabawu je tudomne katolske mužske spěvánske towarzystwo dobročeřiwe pschinzočalo. Pschezelov našeho towarzystwa a našeho serbskeje wěcy na tutón swjedženj najpodwolnitscho pschevrofchuje

Zapoczątek wieczoru w 8 hodž.

Pschedsydſtvo „Jednoty“
w Dreždānach.

Listowanjo. Do Njebjelčic, Dreždān, Wotrowa, Khróscie, Ralbic a Špitala Wutrobny džák!

Čjíščej Smolerjec kuižižsječejenje w macžičižym domje w Budýšinje.

Katholicki Posł

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pósce a we knihařni
1 m. 70 p. bjez pórta.

Wudowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 3.

6. februara 1886.

Lětnik 24.

Towarstwa swj. Vincenca de Paula na wsach.

II.

Prascha so nětko: 3. Z wotkel sředkow dobracj? Níhdže njeboja so ludjo tak jara, kaž na wsach, zo mohle „Konferency swj. Vincenca“ wopory jadacj, kij so zwjeſc njejhodža; tajka bojoſc pak so z nicžim zamolwjecz njejhodži. Schtóż so ke křesčjanstwu skutkej hotuje, dýrbi předy wýchoho swoju dōwěru stajecz na Božu pschedwidžomnoſc a dobrociwoſc. To je prěnje prawidlo, na kotrež měle so w sché násche zamysly zložecz; bohužel, zo tak mało to wopominamy. Boh luby řenjez pruhuje často tych, kij na tym abo druhim puczu so skutkam křesčjanstweje miloſcze podawaja, w horčym wohnju čeſnoſcę: hdyz pak je wěc swjata a w njej čeſc Boža so pyta, ta kónca bracj njebudže a najmjenje budže jej na pjeniezach pobrachowac̄. Same wobstacjo konferencow pshez 50 lét a jich rozschérjenjo po cylej zemi je tola dopokaza doſc̄, zo Boh luby řenjez z mócnnej ruku tutón skutk džerži a ze smilnej ruky jón žohnuje.

Wězo ludžo na wsach tejko pjeniez nimaja, kaž w městach; za to pak je na wsach tež mjenje křudoby, hacž tam. A dale: dýrbi dha so cježa skutkowanja konferencow zložowacj na pjeniezne pschinostki? Druhdže rozdželeja sobustawy towarzstwa křeb, neple, wariva, połcz, schmale, kój — k tomu je na wsach pschech rada; tež len abo hotowe dželo, bałmjane a wołmjane klaniny atd. Hdyz zamoziczi we wosadje widža, zo so křudži z pomocu konferencow lěpje z trébnym zaſtaruja a zo jich dary do prawych rukow a na prawy blak pſchinu, prouje so kózdy z nich cžim bóle, zo tak derje zarjadowany skutk podpjera a zo podjela dobudže na hnadach, kij z toho wukhadžea. A hdyz je tu a tam raz „Holland in Mot“, pjeniez dýrbja bycž a njeſu, tak dha, hdyz so z loteriju ſpyta k spomoženju towarzstwa? Lós za 50 p. kupi něchtóžlulig, kij tak jara dobyčza hladacj njetřeba, hacž zo dobrej wěcy k pomoc y

pschicpěje. Tón strach potajkem nje je, zo mohlo na pjenjezach abo druhich darach pobrachowac; hdzej je horliwa, woporna luboſcz ke khudym a khorym, hdzej je žiwa kſchecžanska luboſcz, tam so wscho druhe ſa m o czini!

4. Skónečne hſchcze někotre poſliw. Za konferency abo kſhadžowanſki ma ſo džen poſtajic, na kotrý moža ſobuſtawu nadobnje jo zemic. Ke tomu budje njejdžela najpſchihodniſcha abo tež male ſwiate dny popoldnju. Na tym džen zaleži wjeli, zo ſobuſtawu do zhomadžiznow pſchi n du, zo by ſo duch kſchecžanskeje luboſcze wobnowjal. Podla ſwječi ſo z tym naſlepje njejdžela a ſwiaty džen, hdzej ſo tak twari na kraleſtwje Božim a khudym a bědnym ſo dobrocziwoſcz Boža pſchijewja we ſtukach miloſce.

Ke założenju konferency budje trébne, zo ſebi tón a druhí knihi ſkaza, kotrež ſu k wjedženju konferency wujitne*; z tutych ſpoznawa ſo duch ſtufa, kotrý je k czesci ſwj. Vincenca de Paula naſtał, kotoromuž ſwj. Franciſtus de Sales ſwědczenjo dawa: zo bě wón na jhodniſchi měſchnik, kotorož je chrkej w joho čjazach měla.

Mamy drje bratſtrow a towarſtrow doſez, měnu paſ, zo te ſwj. Vincenca tež wutroby namala, kotrež ſo jomu poſwjecza. Tať derje, hdj bychu w kóždej wosadže ſo někoſi k założenju ſpomnjeneho towarſtwa zmuzili. Wěſcze budža duchowni tym k ruci a k radje, kiz taſki zamysli jim wožiewja, hdj ma runje měſchnik w ſobuſtawach pomocníkow k tomu, zo „ſo ſwj. ſeženjo khudym preduje“, we ſlowje a ſtuktu.

Schtož wěm, wobſteji w Serbach hijo w Klóſchtrje za tamnu woſkoſcě taſke towarſtivo, kotrež je ſwoje woči zložilo na podvjeranjo khudych džecži.

Tuto njech je pſchede wſhem mužskim praſene; schtož žónſke naſtupa, je ſo za nje po zasadach a zaměrah „Towarſtwa ſwj. Vincenca“ wobſebe ite założiko pod mjenom a ſchitom ſwj. Hilžbjetý, thüringskeje markhrabiny. Wo tym napisku bórzy druhí naſtaſt.

—s.

* Su to: 1. General-Reglement für die Vincenz-Conferenzen; 2. Practischer Führer für die Conferenzen; 3. Handbuch des Vereines.

Njezapomnički.

Tójhdj je hijo, zo běch hſchcze „taſki maſky chyan“.

Tať mi naſcha njeboh wokla rělaſche, hdjz bych pſchiběžal a hlowu jej na klin poſložit, by mi ſcheccherjate wloſy hlađiſka abo licžen majklala. Wowyč běchmy wſchitcy dobrí. Tež ſuſodžic džecži bychu rady k nam pſchiběžale a w zymje bychu na pſchazu a pěrijodrěnjo khodžile. Naſcha wokla ſo rady z nami naſadžowaſche, tať džen to ſkoro wſchitke wokli čjinja. Stajnje wědžeſche nam něchtto rjane powědac. Podla starých nowinkow a rjanych baſkow wědžeſche tež hrózne podawizny wo rubležnitsach a ſcherjenjach. Něhdyztuli by ſo ſtało, zo bychu ſo potom wjeczor ſuſodžic towarſchojo a towarſchi same domoj hicž bojeli. Hdjz ſebi, tať to z wjetscha bě, njebychu chyli ſwoju bojažnoſcz wuryčecž dacž, potom paſ by wokla praſila: „Nó, tať jeno běžče moje džecžatka, ja ſo wjaz tym pſched khěžu ſtupju, a hejzo by jene někajtu ſtaru wjeru abo ſcheroho mužika z dolhei brodu woſladało, dha wołajcze, ja wam pſchi ndu na pomoc.“ Druhdj by tež macž wotworne zaſtojnſtwo pſched khěžu zaſtała. Tež ja běch doſez bojažny. Hdjz bě čzas lehnež hicž, mějſteſtej macž a wokla lubu nuzu ze mnou. Tať ruceže paſ hacž jeno bych potom do koža byl, hym poſleſhčjo pſchez wuſhi ſežahnyk a ſcherjenjow ſo wjacj njebojach.

Z bašniczkami a baškami by našča njeboh wonka tež stajnje wědžala
dobre wuczby zjednoczicž. Psihi kħutnijskich wēcach nas napominaše a
wuczeſche, kajke dyrbimy bycz a kajke njeſměny. Wona bē rozomna a pobožna
žona; žane njezbožo ju njeporazy. Byli tu a tam někoho ſkoržicž ſkuſchała,
by často prajila: „Hdy by nam Boh tón kniez druhdy kufk kſchijila njeſpíšal,
dha džen bychmy cyle na njoho zabyli.“ Druhdy by so tež bóle rozpoſedala;
potom by čaſeſcijcho taſke abo podobnje ryczała: „Nětikle je tak zrudnje doſcz:
loždy, komuž so kufk lepje wjedże, cžini, haſoz by luboho Boha njetrjebal.
Ke mſchi drje hſchicze hlobža, ale to je tak waſchnja dla; pobožnoſe w cyrkwi
mało woſlaðaſch. Swiaty kſchij cžinicž ſu ludžo ſkoro zabyli — to wot noſa
hacž na wutrobu někajke kwakle ſeſinja a je hotowe. Hdyž ſu ſo poł ſedžo
kufk na wutrobu pobili, wuſyňu ſo do lawki a hlowa ſtoji jim do wſchich
bokow. Na božej mſchi hromadže poſedala, woſebje muže, kaž bychu na
hjeſadže ſedželi a hdyž je kniez na klečku, du po božej mſchi, a to je wſchitko
jenak dobre, wot wuczenych hacž do kruvarja a ſchulerja: wonka potom ſtojo
blady pſchedawaja. — Haj, ty luby Božo: cžoho ſo tola docžakamy!“ — Tak
by prajila. „Ludžo ſu zabyli, zo je w chrkwi Boh luby kniez, kif je jim
taifale dobre cžasy daſ. Ale moje džecži, won móže nam zaſy hubjene tež
poſtač! — Kaf ſo tola wſchitko pſhemeni! Hdyž ſo taſke na ſwoje cžasy
dopomiu, zo běch ja taifale holczečca kaž wu nětke ſeſe a tež pozdžiſho, hdyž
běch hžo hoſpoza: tehdom běchu zle cžasy, moje džecži. Wſchak ſym wam husto
poſedala, kaf zlē je w tych wojnach bylo, hdyž běſche Napoleon w naſchim
kraju. Tehdom ſym wjele stracha wuſtali a husto a čaſto ſym hlobu tradacž
dyrbjeli. Hdyž bē wojny kónc, pſchitdže wuſka mokrota. Z rědka hdy ſym
tehdom mohli poſrotu dobroho kħleba napiec, dokelž bē nam Boži dar na
polach wuroſti abo w brózni ſo zapariſ. Haj moje džecži, w tajkich cžasach
człowjek na wuſtne ſo modlicž. Tehdom ſu pacžerje a ſpominanjo na Boha
jeniczkí tróſcht; wſchē hubjeniſtwo ſo potom lepje znijese. Schto bychmy w tajkich
cžasach bjez pacžeri tola zapocželi — to by zrudnje bylo na ſwecze. Boh
tón kniez wſchak naſ ſchelako na ſwoje kaſnje dopomina. Kózdy krócz je mi
tak džiwnje woſolo wutroby, hdyž ſo kniez nježelu po předowanju žiawnu
ſpoředž modli a pſchi tím praji: „„Wotwobrocz wot naſ, najhnadniſchi Wótcze,
derje zaſlužene ſchtrafy: wojnu, drohotu, khoroscze a ſtrukle hubjene cžasy.““
Nětikle wſchak ničto njevě, ſchto tele ſlowa rěkaja. Kózdy jeno za pjenjeſzami
hlobzi, chce wulcy cžinicž a ničo dželacž. Čeledž chce cžinicž knieza a bur
chce bycz zemjanek. Swiate popoſdnu ludžo domach ſedža abo klobža po
hjeſadach a w nysčporach jich mało widžiſh. — A te reje! ty luby pomhaj,
kaf je tola nětke wſchitko hinak: tajke zwieſelenjo to nětke wjacy njejo, kaž
je předny bylo. Wjesni mloždi ludžo cžinja, kaž bychu ſo njeznali: hromadže
na reje hicž a ſpěvacž, to wjacy móda njei. A doniž ſu tež wſchelake druhe
rjane ſerbſke wjesela zaſazane — Boh wě cžohodla — pytaja mloždi ludžo
wjeselo w koreczmach abo ſtradžu po kufach, a tajke ſtradne wjesela ſu zle; z tych
ſo ničo dobre njeukopa. Schto ſo tam woraſtwia a hrécha njenacži! Njeſpočciwosći to derje týje. Tak to je: człowjek chce ſo kufk zwieſelicž, a
nima-li k tomu pſchiležnoſć žiawnje, pyta je ſtradžu. Hdy běſche tola radſho
pſchi ſtarym woſtało! Ale ludžo praja, zo to njeje doſcz woſebne bylo. Nje-
wem haj, ſchto z tejele woſebnoſče dobroho budže, hdyž ničo woſebne doſcz
njeje, ſchtož je ſerbſke. — Moje džecži, hdyž hſchicze doroszczenie byli, mohla
wam něſchožkuſi poſedacž, ale nětke wam to njeje ničo wuſhne. Prjedy

hacž wj wotroſćecze, budu drje hižo dawno w zemi, ale to wam praju, a to najbole wam hōlcam: prjedy hacž mi na ſlakańcu ſtupicze, dyrbicze pschistojnu ſpowědnu ſuſnju mēcž. To ſo mi niſdy lubicž njecha, zo netkle młodgi ludžo k ſwiatomu wopravjenju tež w tych krótkich ſipſkach khodža, w kotrychž po bjesadach a po hręſčnych wjeſelach běhaja. A žony njeſju ničjo lepsiche, kotrež w brunym rubiſchku k božomu blidu du, w kajfimž po hermanſkach a wſchědnych kleſtanjach khodža. Tajcy ludžo Božoho Syna zańcž nimaja. To je kaž po robocze. To njeſe prawje, moje džecži, to je wulki hréch! Hdyž taſle wſchitko pschemyslu, pschinidze mi husto na myſle, ſchtož je mi mój njeboh nan powědał. Wón by prajiš: „Moje džecžo, to ſym čaſto powědač ſkyſhał a na to ſo zaſy dopomiń: hdyž budža ſchleńczane wozy a žehliwe pjech po ſwěcze jězdicž a cyka ſzemja budže ze železom powita, potom budže złe. A hdyž budže ſwiaty Jurij Boža luboboho ſenjeza do rowa klaſež a ſwiaty Mark joho z morwych zbudži a ſwiaty Jan joho ponjese, tehdom budže cykli ſwět běda wołač. Potom budže wulka wójna. Hdyž budžetaj ſo po teſle wójnie dwaj zetkač, podataj ſebi ruch a budžetaj prajič: bratſe, hde ſy ſo tola wukhował? Taſle je mi mój njeboh nan powědał a ja je powědam wam. Hdyž ſo to trjechi, moje džecži“, by wówka prajiſa, „to jedyn njevě, ale wj traſach toho docžakacze. Mi so zda, zo wſcho kaž k kónečnej běži. Ludžo, kž do města khodža, džen powědaju, zo tam po železnych folijach železne wozy, w kotrychž ſo tepi, same jězdža. To cži rozm ſtojo wostanje, hdyž tajkele wech ſkyſhisch. A w ſchleńczanych wozech džen tež hižo burja jězdža, — po dobrum to bycž niemože!“

Taſle by nam wona powědała. Wj bychmy ſedželi kaž pschismolene, a lědom bychmy dyhali. Potom pak, hdyž by ſkónczila, njebh nam dowotmołwječž moħla, telko bychmy ſo jeje napraſhovali; kóžde by chylo neſchtoto druhe wědžecž. Zeno wo tym běchmy wſchitke pschejzene, zo wjaczy na ſwěcze bycž njechali, hdyž ſo to stanje. Wówka pak by nas zaſy tróſhtowala: „Moje džecžatka, to wſcho ničjo niſpomha. Hdyž nam Boh luby kniez hubjenſtwo a nužu pōſczele, dyrbimy to ſczerpnje znjeſcž. Sprawný a pobožny čłowjek ſo ničzoho bojecž njeſrjeba, toho Boh tón kniez w njezbožu poſylnja. Bóle ſo horjo na njoho wala a ſczerpnischo je njeſe. Schtož Bože kažnje dopjelni, toho Boh ſenje niſewopuſčeži. Budžecze pschech prawje pěkne a poſluſhne, moje džecžatka. Blomu čłowjek ſwědomjo ſenje měra njeda a ſtajnje je wón w ſtrache, zo moħł Boh joho ze „ſudnym dnjom“ pschelhwatač. Sudny džen ma kóždy tehdom, hdyž wumrje. W dobrých čjasach je tajki ſudny džen wjèle ſtrachniſchi, dokelž tehdom nechtóžkuli na njón pschihotowaný njeſe. Hdyž pak Boh tón kniez njezbožo na ludži pōſczele a ſtruchle hubjene čjaſy, tehdom ſo kóždy na njoho dopomni a pročuje ſo, zo joho njebh rožněwał. W hubjenych čjasach wjaczy ludži do njebjes pschinidze, dyžli w dobrých. Luby Boh wſchitko derje čini, ale my to neħdyžkuli njeſpóznamy a myſlimy, zo ſo nam kſhiwda čini. Tajke to je, moje džecži: Želizo Boh tón kniez kſchizil pōſczele a by-li ſo tele měſččenjo dopjelnilo, dha ſo zaſy dopomíče, ſchto ſym wam prajiſa; ja drje ſo toho wjaczy njeodočkam.“ —

A njeſe ſo toho docžakała, ta naſcha njeboh wówka. Na jeje rowje ſo hižo dorn zeleni. — Spi wo měrje, luba wówka — twoje wopominjeczo budže mi pschecy ſiwe. Z horjom a hubjenſtwo ſy wotroſta a pschecz czerpjenjo je twoja dowera na Boha wobkruczena byla, zo ſy nam wſchěm z pschikkadom. Ach, zo bych ſola tež dženſniſchi džen wſchě ſerbske maczerje ſwoje džowčicžki tak wocžahnyše, zo bych ſo tele wone dalokomu potomniſtu tajke nežne, proſte

njezapomnički byli, kaž našha wortka nam je! Zbožo a wobstacjo serbskoho naroda maja serbske macjerje w rukomaj. Kajez džecži sebi woczahnu, tajti budže našch serbski narod. Zaſtejepja-li jim bohabojoſcz a pschiwucza-li je na dobre serbske waschnja, budže wón tracz a budže zbožowny čaſnje a wečnje. Honjenjo za cužymi waschnjemi paſ ſtažy poccziwe pocžinki a polekuje hrečej: hreč paſ naš znicži!

T.

3 Lujich a Sakskeje.

Z Budyschina. Kenjez Mikawach Žur je netko hako druhí kaplan pschi serbskej fariskej cyrkwi tudy poſtajeny. Wón je po wjacich džili 23 létami zas preni w tutym zaſtojnjuſtwje. Psichejemy jomu z cykej wutrobu zbožo a Bože žohnowanjo za ſtukowanjo we Kenjezowej winicy.

Z Nadworja. W zaúdženym lécje je ſo tu narodžilo 64 džecžatkov, 30 hólcžatkov a 34 holečatkov, mjez nimi 2 poraj dwójnikov, 8 njemandželskich. — Wumrjelo je 40 woſobow, 18 mužskoho a 22 ženskoho ſplaha, 23 džecži a 17 dorosczenych. — Pičipowjedało je ſo 8 porow, werowanych 8 porow. — A Božomu blidu je bylo woſoko 3000, domawobstaranych bu 35 woſobow. B.

W klóſhtrje Marijnej Šwézdje je, kaž ſkýchimy, duchowna knjezna Agatha Krawžic, rođena z Khróſcžic, zemřela. Wona bě rođena 6. jun. 1821 w Khróſcžicach, zadrasežena 1842 a wotpoži ſwiatocze ſluby 1844. R. i. p.

Ze ſejma.

W poſedženju ſejma ſchťwórtk 28. januara bu hižo znaty Hólbjačy zakon dowuradžený a tež ze 40 pschecziwo 22 hóſam pschiwzath. Tola móža naſche rjane Bubnarje, Kſchidlarje a Włosaki ſo wjeselicž, dokelž wjele ſlepje wotendu, hacž běſche předy na nich założene a ſmijercž we wěſtých čaſach psíhez pólvr a woſoi je zbožownje wot nich wotwobroczena; budža ſebi jeno we wěſtých čaſach dyrbjecž lubicž dacž, zo, hdžej ſu worakawę a na polach wjele ſchłody cžinja, zo tam druhdy na 4 njedžele (na poſtajenjo hamtskich heitmanſtwom) ſwoju ſwobodu pschiſadža a budža tón čas dyrbjecž pěknje doma zacžinjene w ſamotnoſći pschewywacž. Čuły zakon, kaž bu w 2. komorje pschiwzath, wobſtoji z 2 paragrafow: § 1. „Na tych měſtach, hdžej ſo nimo měry wjele hólbí djerži a hdžej teſame na polach a w zahrodach pschewyje ſchłody načinja, moža wýſchnoſče, to ſu za wjeſne gmejny hamtske heitmanſta, po ſkýchienju woſkrejnoho wubjerka, pod hroženjom pjenježnoho hóſtanja hacž do 20 hriwnow, poſtajicž, zo dyrbja wſchite hólbje w čaſach ſywów a žinow doma zacžinjene bycž; tola njeſmě zacžinjenjo na jedyn raz dleje hacž 4 njedžele tracz; kotrž wobſedžer hólbí to nječini, zawiňe hórkach ſpomnjenie hóſtanjo.“ § 2. je krótki: „Džiwe hólbje ſmědža ſo pschecy a kóždy čaſ tfelecz.“ — Dokelž hižo léta doho ze wſchelakich dželów kraja na knježerſtwo ſtržby pschithadžachu, zo tam hólbje pschewulku ſchłodu cžinja, dha ſo wone winowate cžuſeſche, tutón zakon ſejmei pschedpoſožicž, tohodla bu tež w druhiej komorje pschiwzath, ale za wbohe hólbiki w prénim paragrafje tójskto poſloženy.

19. januara bu w druhéj komorje peticija jenoho S e r b a, invalidy Žaluba Žantuscha z Hlupońcy, kiz wo pjenježnu podpjeru proſy, wurađowana a bu w komorje a tež pola knježerſtwa derje pschiwzata.

Poſedženjo druhéj komory 2. februara trajesche psíhez 4 hodžiny, debatta běſche horca a wótra a ſocialdemokratojo džechu jedyn po druhim do wohenja,

zo býchu wot kniežerstwa pschedpołożený začon, „zo smědža policajské wýchodnosti východních polohostaných rjedocžinkow z věstnych městow a wsw wupořazacž“, k padej pschinjessli, tola jich próca bě podarmo, začon bu z wulkej wjetšinu pschinzat.

Srjedu 3. februara jednašče so wo jenej peticiji, kotaž žada, zo by so začon wudał, kij by nimoměrnemu palencipcu mijez stajš a najhórschi wopisich předy za njesamotnych (entmündigt) so wuprajili hacž je to po dotalnych začonach waschnjo. Wot wšchěch stronow bu žadlawoſej nimoměrnoho palencipca pschipóznata a po došnej zajimawej debacie bu tale peticija kniežerstwu k navjedzenju data, zo by tute podobny začon zhotowało a potom sejmnej k wurdzenju pschedpołożilo.

M. K.

Z chłopho swęta.

Němska. Kaž pišaja, ma palencowý monopol jara mało wuhladow, zo mohl pschez rajchstag so pscheczęsyczec. Tež něktofi nacionalliberalni a konserwativni zapoſlancy, kotrejchž wolerjo su pscheczęsivo monopolej peticije pôškali, budža dyrbjecž pscheczęsivo njomu býcž.

— We prusſkim sejmje su tsi dny došho horcu bitwu měli: ryczącemu wo wupořazowanju Polakow z Pruskeje. Na 40,000 pôľstich wobydlerjow je dotal dyrbjalo domiznu a wchitko wopuschejęc, ze surowej krutoscži je so hacž dotal rozkaz wumjedował. Psihi tym njeje žana smilnosć, žane džiwanjo na wobstejnoscze. Jedyn jenicki pschikkad za wjele druhich podobnych: Psched krótkim wupořazachu ze Schlezyjskeje tež 104 lēt staru žónsku, kotaž do Poznanja pschinidže a tam skhorje. Njerušwetsluje tónle jedyn pschikkad cky rozkaz halo surowy? — Němski rajchstag, hdzej je wjetšina hiszceje rozmoma, bě tohodla tute postajenjo Pruskeje porokował. Tam so hnydom wotmołwi, zo rajchstag prawa nima to porokowacž, zo to do prusſkoho sejma sluscha. Nětko su w tuthym wo postajenju ryczeli: kōnc a wuspěch tisidnowskeje bitwy je: wjetšina prusſkoho sejma, kij je kniežerstwu t. r. wjerchnej Bismarckej we wchitkim podata, je rozsud rajchstaga zaezisnyka. Zjednoczeni nacionalliberalni a konserwativni su postajenjo kniežerstwa skhwalowali. Wuschok je namjet k tomu wot nacionalliberalnych; konserwativni pak su jim w tuthym pomhali, tak je wěc dobyła z wjetšinu hlosow, nic z wahu pscheczęzinow. Zamokwicž so tajke njesmilne postajenjo z niczim njemóże, wbohim Polakam wschak žaneje winy pschispęcž njemóža. Za tajkej so tež wjetšina z kniežerstwom njeprascha: Polakojo njeisu Němcy, su katoloscy a so bóle rozmnožaja, hacž je Němcam lube, tuž dyrbja z kraja. Zo tomu tak je, dovolauje rozkaz wychschohoho prezidenta w Hdańsku (Danzig), kij je postajil, zo maja so jeno pôľscy poddanojo Ruskeje wupořazowacž, nic pak němcy a rusci, kotsiž katoloskojo njeisu. Za tak ważne so jednania wo tutej wěch mějaczu, spóźnajemu z toho, zo bě 34 zapoſlancow wo słowo proſylo, z kotrejchž jich wjele k słowej njeprascha. Najfruejšiha bě bitwa mijez Bismarkom a Windthorstrom. Tutoń je z rědka hdz tak kraſnje a tak raznje ryczał, taž psihi tutej pschiležnosći, je pak tež kanclerzej jara horké wěrnostce prajil. Bismarkowych słowow pak je so nechtóžkuli z Windthorstrom „strójil“. Schtóž prawo a sprawnosć rěka, staja kancler na bok, hdz so wo Polakach ryczi, jenicej k tomu, dokelž so jomu to za Němcow wuzitniſche býcž źda. Na wšchě waschnjo maja so Polakojo z kraja tkocžicž: najfruejšiha němcy zaſtojnicy maja do Poznańskeje

so stac̄ a jim ma so załazac̄, ze żanej Polsku so wożnicz, Polakam maja so ze wjchēmi średkami wobśedzeństwa wukupowac̄, pruski stat ma k tomu Nēmcam pjenjeźne średki dawac̄ a t. d. Polskie zemjanstwo ma 650,000 hektarow wobśedzeństwa: to ma so jim po nēc̄im z mocu wukupic̄, pschi c̄im̄ stat sam plac̄iznu postaja! A wjchomu tomu pschihiſuje z wulkej radoſc̄u wjestschina pruskoho fejma! Woſthloſowanjo so eyle pschec̄iwo fejmowomu po-rijadej sta, tohodla wopuschežichu centrum, Polakojo a pokroc̄znic̄y psched skonc̄nym woſthloſowanjom salu, dokelz so na woſthloſowanju, kotrej je pschec̄iwo zakonje, wobdželic̄ njemožachu. Taſke wopuscheženjo sala w pruskim fejmje (jeli z cyka hd̄y, tola doſko wjac̄) bylo njeje.

— Naležnosć wobſadženja Hnězno-Poznańsko-archybiskopskoſtoła zda so nēk zarjadowana byc̄. Psiſaja, zo je so pruske kniježerſtvo ze ſwiatym stołom zjenoc̄ilo, a zo ma propst Dinder w Königsbergu na tutón stoł so pozběhnyež. Dinder je jara doſtojný a wujtajny měſtñik, rodženy z Eichſfelda, potajkim Nēmc, je pak wjac̄ lēt w pōſlnej wosadže farar był, hd̄zej je tež pōſski vređowac̄ mēr. Psiſhi ſpočatku kulturkampa je wón dla starokatholikow w Königsbergu wjèle wustac̄ mēr. Propst Dinder je so hižo na puc̄ do Roma podał.

Zendjelska. Dotalne konserwatyne ministerſtvo pod Salisbury-om je wotſupiſo. Prjedawſchi preſident Gladſtone zmēje nowy kabinet tworic̄. K padej pschinjeſt je dotalne kniježerſtvo irſki wjedniſt Barnell, kij je so z libe-ralnymi zjenoc̄ili, dokelz wone za ſrow žanych woſloženjow zwolic̄ njechaſte.

Boſhařska. Zjenoc̄enjo Rumjelskeje z Boſhařskej je so mjez ſultanom a boſhařskim wjehom mjez tym wučinilo. Wjehy Alexander zmēje ſwoje ſydo w Sofiji a budže guvernera za Filippopel pomjenowac̄.

Naležnosće našoho towaŕſtwa.

Sobustawy na lēto 1886: kk. 106. Jakub Bryl ze Stareje Cyhelnicy, 107. Pētr Ledžbor z Kukow, 108. Madlena Roblec z Njebjelc̄, 109—138. prez překupca Jana Domana w Khróſc̄icach za 30 sobustawow zaplaćene, 139. Marija Młóńkec z Dalic, 140. Jakub Wencl z Dzéžnikc̄, 141. 142. z Čemjeric: Jan Kral, Jan Młónik, 143. Marija Šimanec w Neussu nad Rheinom, 144. Miklawš Šolta z Rožanta, 145. Jakub Klimant z Lazka, 146. Miklawš Wjesela z Liſeje Hory, 147. Hana Srybarjec z Dobroſic, 148. Miklawš Lisnář z Smjerdžaceje, 149. Hana Rječyna z Dzéchorec, 150—159. z Jawory: Miklawš Wawrij, Miklawš Krawčik, Miklawš Jakubaš, Miklawš Zarjenk, Miklawš Krawe, Michał Corlich, Michał Hanuš, Pētr Krawe, Pētr Bryl, Madlena Šołc̄ic, 160—165. z Dreždān: konsistor. radžićeř dwórski kapłan Jakub Buk, inspektor Pētr Lehmann, Jan Bryl, Khata Rólic, Michał Glawš, Madlena Domaškec, 166. 167. z kloſtra Marijinoho Doła: P. Innocene Jawork, duch. knježna priorka Paula Mētec, 168. Marija Wjerabec z Khelna, 169—174. z Wotrowa: farar Jakub Herrmann, Michał Cyž II., Miklawš Böhme, Miklawš Šolta, Jakub Bałcar, Miklawš Hejdān, 175—178. ze Žuric: Marija Mēršowa, Jan Schwarc, Michał Krawoik, Jurij Cyž, 179—183. z Kanec: Pētr Libš, Miklawš Cyž, Pētr Kocor, Haňza Pječakowa, Korla Nowak, 184—186. z Kaſec: Jakub Šolta, Jan Smola, Hana Cyžec, 187—190. z Krjepjec: Miklawš Koch, Jurij Pjech, Miklawš Knježek, Pētr Haška, 191. Michał Rječka z Małych Bobołc, 192. M. S. z Małsec, 193. 194. ze Židowa: Michal Zmij, Marija Grohmanowa, 195. Jakub Wičaz z Brēmjenja, 196. Marija Welsowa z Hrubjelc̄, 197. Jurij Šottka z Rachlowa, 198. młynek Šliž ze Swinańrie, 199. Korla Mišnar ze Zdžerje, 200. Jakub Hajna z Ku-kowa, 201—209. z Baćonja: Handrij Smola, Jakub Pjech, Marija Rjebišowa, Miklawš Kral, Michał Šewčik, Pētr Wuješ, Alojzyus Reiniš, Miklawš Delank, August Eiselt, 210—214. ze Sulšec: Jakub Sopa, Miklawš Haška, Michał Lehmann, Marija Hórbankec, Miklawš Hendrich, 215—217. z Haslowa: Jakub Mērčink, Jan Hórbank, Miklawš Hendrich, 218. Jakub Delenka z Wutolc̄ic, 219. Pētr Mērčink z Bělšec, 220. wučeř Jan Symank z Čornec, 221. August Kokla ze Zajdowa, 222—230. ze Smječkec: Michał Domš, Michał Nowak, Michał Kudžel, Michał Dzisławek, Michał Šiman, Jakub Pjech,

Mikławš Henich, Michał Henčl, Marija Fulkec, 231. Madlena Lawkusowa z Łusča, 232. Marija Młonička z Hórkow, 233. Marija Glawšec w Bernburgu w Anhaltskej.

Sobustawy na lěto 1885: kk. 574. Marija Bräuerowa z Podhroda, 575—577. z Wotrowa: wučer Michał Jenč, Pětr Čumpjela, Jakub Symank, 578. Jakub Čumpjela z Kašec, 579. Jakub Wičaz z Brěmjenja, 580. Michał Bělk ze S. Pazlic, 581. Maria Młoniček z Dalic, 582. Michał Buk ze Sernjan, 583. Hana Šrybarjec z Dobrošic, 584. Pětr Měrčík z Bělšec, 585. Madlena Lawkusowa z Łusča, 586. inspektor Pětr Lehmann w Dreždžanach.

Na lěto 1884 doplaćichu: kk. 605. Jakub Wičaz z Brěmjenja, 606. N. N.

Dobrowolne dary za towařstvo: duchowna knježna Paula Mětec priorka w kloštrje Marijnej Hwězdze 1 m., inspektor Pětr Lehmann w Dreždžanach 1 m. 50 p., J. M. z Čemeric 50 p., M. W. 75 p., M. G. w B. 25 p.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinještej 84,513 m.

K česci Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali: z Kukowa 2 m., ze Zajdowa 3 m., M. Š. 6 m. 30 p., njemjenowana z Radworja k česci Wutroby Jězusoweje 2 m., N. z Baćońskae blizkosće lubjene 50 m., njemjenowana z Haslowa 3 m., njemjenowana z Khróscie za zbožnu smjertnu hodžinu 1 m., tohorunja z Jaseńcy 1 m., njemjenowanaj mandželskej z Hórkow 3 m., njemjenowana z Baćońskae blizkosće k česci Wutroby Jězusoweje 12 m. — Hromadže: 84,596 m. 30 p.

Na nowe pištele do Baćońskae cyrkwy: Dotal hromadže 2507 m. 20 p. — Dale je woprowal: N. z Baćońskae blizkosće lubjene 50 m.

Hromadže: 2557 m. 20 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 9281 m. — Dale staj woprowaloj: njemjenowanaj mandželskej z Hórkow 3 m. — Hromadže: 9284 m.

Zaplać Boh wšem dobroderjam!

Ba terciarow: Zemrèle su: Marija Alouisia Čzornatce ze Salowa, Terefija Dießner z Georgswaldb (17. dec.), Sofija Karolina Schön z Małoho Niždorfa, Gregorija Röttig z Filipsdorfa (12. jan.) a Innocencija Kreibich z Warnsdorfa. R. i. p.

Wat redačije.

Na požadanjo seželemi Ratholſki Poſol za čeſčených woteběrarjow w Bacžonju a tamniſchej blizkoſeji wat spocžatka tutoho lěta k. M. Schewčíkéj w Bacžonju. Sobustawy z Bacžonja, Čzornec, Sulschec, Haslowa, Wutolčic a Nowoho Lusčja po tajſim proſymy, zo výchu Poſol ſebi tam woteběrali, dokelž ſo někto do Khróscie wo tak wjele exemplarow mjenje ſeže. Chce-li ſchtó z druhich wjow, kotrež tudy mjenowane njeſu, ſwoj exemplar pshez k. Schewčíla wobczahnyje, njech to tutomu wozjewi.

— k. expeditiorow a pschedawarjow katholſkeje protyl „Krajana“ proſymy, jeli maja žane exemplary hiſtčje zbytkne, zo chyli nam je z blízſchej pschiležnoſcu wróciſci. Tudy ſu protylki wuſkhe.

Zjawny džak

wuprajamy hiſce junu knjezej wučerjej J. Šewčikej za wſu prócu, kotruž je na dzěći naſeje ſule naložil, a za wſu luboſc, přez kotruž je młodoſc wodžil a wučil. Hač runje je krótki čas mjez nami skutkował, wostanje nam joho mjenno tola w čeſčenym wopomnjeću. Boh jomu zaplać wſu swěru a sčerpliwoſć a zohnuj joho w dalšim skutkowanju k lěpſomu naſeje serbskej młodoſce.

Sulske předſtejerſtwu w Kukowje.

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pósce a we knihární
1 m. 70 p. bjez pórta.

Čludom v časopis.

Wudawaný mot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 4.

20. februara 1886.

Lětnik 24.

Towarstwa swj. Vincenca de Paula na wsach.

III.

Bo towarzstwach swj. Hilžbjety na wsach.

Po zamyslach a pschikkadže „Konferencow swj. Vincenca“ su so tež zjenočenja žónskich tworile, kotrež z wulkim žohnowanjom skutkuja. Wustawki za tute žónske zjenočenja su so pschez cyrkwińskie wýschnosće pruhovale a jaso čłowjeczomu towarzstwej spomožnje poruczale. Podamý tute wustawki, kij same za jo rycza.

Założk: „Bohu, kij ani napoj wody, khudomu posklejony, bjez myta niewostaji, k czeſczi, twori so zjenočenjo žónskich a kniežnow pod schitom swj. markrabiny Hilžbjety, macjerje khudych a khorych.

1. Zamysł: Sobustawy chcedźa po pschikkadże Chrystusowym, kij je z wótcem khudych, so za tutych staracž, zo bydu we skutkach miłosćze kralestwo Boże na zemi twarili, a bližšim we czelnej a duchownej nuzj pomocy a k tróschtej byli.

Wsché skutki miłosćze, kotrež so pschez žónske dokonječ hodža, su z pschedmietom towarzstwovocho skutkowania: wosebje wopyt khorych, khudych, njejelniczow, starosć wo holey, kotrež su padnyły, wo służowne, wo syroty atd.

2. Grędki k docepčžu zamysla: Sobustawy maja so za kcheczanckim wobchodom prćewacž, kij moħt druhim k pschikkadej skutkic; tež so jako fotry lubowacž, zo by z tym zwiażk duchownoho pscheczeństwa wşčech k cyłkej zjenočil.

Budža dale dary hromadzieč w pjeniezach, chrobje a drasče, kij moħle so do khudych rozdawacž, hdvž móžno, budža tež z bżelom rukow, ścieżkom atd. pomhacž.

Změja tež khorych a khudych domaplytacj, zo jim jałmožny pšchinjeſu, a hdzež je trébne, tež tróſcht a rozwuczenjo. Tute woplyty su najważniſche a najzaſlužniſche, ſchtož móže ſobuſtaſ Bohu k čeſczi a bližſhomu k ſpo- moženju dokonječ.

3. Barjađowanjo towařtwa: Ze ſobuſtaſom móže kózda cjeſtna žónſka bycz a tež kniežna, hdyz je 16. lěto pſchekrocžka, hdyz jenož ſo wuſtaſkow pílnje džerži.

Sobuſtaſy rozpadnu do dweju družinow: Do rjadnych a do wu- rjadnych. Rjadne ſobuſtaſy ſu te, kotrež khorych a khudych woplytuja a jim ſluža; wuſadne tamne, kž z jałmožnami, kotrež dadža abo nahromadža, za- mery towařtwa podpjeraja.

4. Wo założenju towařtwa: Je-li w žanej wsy abo woſadže něſchtō žónſkich, kotrež chytle towařtwo k čeſczi Božej a ſw. Hilžbjetih założicž, něch předy wſchoho ſwoju naležnoſć fararzej we woſadže dowěrja, a pod joho naſjedowanjo ſo ſtaja. Hdyz je w žanej woſadže wjac̄ konferencow, něch ſo tute cjeſcza a podpjeraja jako džecži jeneje ſwojby a jenož domu, něch zwiazk duchownoho pſchecželſta ſo z tym woſkručza, zo dys a dys za lěto ſo w ſchē konferency z woſadž na jenym měſce žromadža a wuſadža, ſchtož pomschitkowej ſpomožnoſći thie.

Dženú, na kotrýž ſo generalna žromadžizna za minjene lěto woſaſla, něch je 19. novembra abo nježelu po nim.

5. Pſchēdſydw: Pſchedſyda pobožnoho zjednoczenja ma pſchec̄ duchowny z woſadž bycz. Pod joho dohladu woſaſla a wjedze žromadžizny žónſka, kotař ſo k tomu wuzwoli; jej k pomocy ſu zaſtupnica a tſi druhé rjadne ſobuſtaſy. (Starſka, naměſtnic a, wubjektonich.)

6. Pſchijecž ſobuſtaſow: Schtož chce do towařtwa zaſtupicž, něch to pſchec̄ rjadny ſobuſtaſ ſtarſkej pſchijewicž da; tola maja ſobuſtaſy ſo wo to prówowacž, zo ſo jenož žónſke a kniežny pſchijimaju, kotrež maju khwalbu kſchecžanſkoho woſkhada a wo kotrýchž ſmědža ſo nadzecž, zo winowatoſeže dopjelnja.

7. Wo žromadžiznach abo konferencach. Tute ſwoječza ſo kózdy týdžen, najlepje traſch nježelu abo tola dwójch za měſac. Starſka ma pſchi tym rozprawu žadacž wo rjadnych ſobuſtaſach, hacž ſu khorych abo khudych woplytak, na to cžiſhczecž, zo tuteje proč ſo njezwinu, zo dowěrjenych napominajac kſchecžanſkomu zutylſlenju, k rónoſci, k pilnoſci, k glutniwoſci a k ſejerpoſci. Na to rođæla ſo pjenieſne dary, kotrež maja rjadne ſobuſtaſy khorym abo khudym donieſež; abo woſziewia ſo města, hdzež ſu hoſpožy cyrobu lubile, zo bychu khudži ſebi po nju pſchischli. Jałmožny něch ſo na žromadžiznach hromadža a pſchec̄ ſobuſtaſy tež wot tajich, kž w towařtwe njeſju.

Starſka něch zapiſt ſobuſtaſow wjedze a tež thich, kotrež ſu ſo wo zaſtup do towařtwa zamiołwiaſte. Runiež tak druhí zapiſt khorych a khudych, kaž tež jałmožny, kotrež ſu ſo žanym pſchidželiſte.

Wulſe a muňe ſu bědoſeže w naſhiſch dnjach! Kſchecžanſka Luboſcž pak namaka pſchec̄ pućzow a ſredtom, zo tradacym khorym a khudym na pomoc pſchindže. Nicžo njeemytuje Boh luby kniež tak wěſeże a nadobnje, kaž ſkutki miłoſci, z cžiſteje luboſeže k njozu dokonjane; dopominjecž na miłoſci, khudym cžinjenu, woſchewia wutrobu ſredž woſczežnoſcžow w ſchēd no ho žiwenja, tróſchtuje w ſmjernej hodžinje a wuſkuſuje miłoſci w ſprawnych ſuſach Božich!

Žónske! Hromadžče dha so a wobnowjejcze w założenju spomienenoho zjenočenja wopomnječo najsmilniščeje kſchecjanſkeje žónskeje — swj. mark- hrabiny Hilžbjetih! — š.

Zakoní pschecžiwo Polakam.*

Pruske knježerstwo z wupokazowanjom a podcžishežowanjom Polakow spěchnie pokraczuje. Zaúženy tydženj su tež někotre týsach z Hornjeje Schle- zyſkeje wupokazanych Polakow, z wjetšcha hewjerow, rožkaž dostali, zo dyrbja hač do kónca tohole měsaca Prusku wopuschcicž.

Z wukupowanjom pôlskich Ležownoscžow ma so po najnowišchim recepcje hižo zapocžecž.** Pruski sejm, kij je do podcžishežowanja Polakow zwolil, je tež sto milionom m arkov t wukupowanju pôlskich kublów pschi- zwolil. — To je schwärne dopokazno „liberalism“ a „humanity“ najmoc- nišchoho naroda na kóncu džewjatnatoho lěftotka! — Zo so nicžo zakonidžilo njehu, je tež hižom rožkaž mudath, z kotrymž budža wschelake prawa a swo- body za pôsich Polakow zbehnjene, kotrež su hewak wobyblerjam we wustawje (Verfassung) zarukowane.

Tak pruske knježerstwo swojich pôlskich poddanow pschecž dale do nje- spokoinoscje čzri, zo by so sferje zasý na nju powołacž mohlo, hdžz by so jomu lubilo, podcžishežowanjo hishcze zhorschicž. Nimo toho, zo dyrbja Polach pschecž hishcze najnižmilnišho połnu czežu mejskich zakonjow nječ, je jim pschecž najnowišchi rožkaž tež wschtike prawo wzate, zo smeli tež naj- mjeñše ſkovo do ſchulsich naležnosćow ſobu ryežecž. Wschio, khtož knježerstwo poſtati, dyrbja ſebi lubicž dacž. Patronatny a ſchulske wubjerki niežo wjac̄ njeplaća; wucžerja dyrbja pschimzacž, kajkož jím knježerstwo poſczele, husto doſč njeſtaholskoho Němca — t pôslim katholiskim džecžom. Zo pak bychu wucžerji čzinił, kaž ſo wychnoscži lubi, ſu pschecž hroženjo khostanjow naj- fruziščho wuwigazani. Nunje tak maja czežke khostanjo tež starſchi wocžałowacž, kotsž ſwoje džecži do ſchule ſkali njebychu.

Tajkile je začlad abo fundament, na kotryž ma so němcowſtvo w kraji- nach druheje narodnoſće twaricž. Po francózkej wojnje psched „kulturkampfom“ je wjerch Bismark raz w sejmje prajil, zo je ſo jomu Němciu zjednocžicž radžilo, nětko paſ dyrbji ju tež wobkruežicž. Hačž won to z pocžishežowanjom katholiskoho a njeněmiskoho poddanſtwa docpęcž myſli? Tu mōžemny khetro wěſče prajicž, zo to njeđocpēje, „zo mōže ſo tež wulkî statnik molicž“, kaž je to njeđawno wuherski liberalny ministyr Trefort prajil, hdžz jedyn zapóſtanc wjedzenjo wěſtoho gýmnasija jesuitam njeje chyž dowericž, pschi tym ſo na Bismarkowym pschikkad powołajo.

Haj, zameſcze budže ſo prajicž, zo ſo wjerch Bismark je molik, hdžz joho wjac̄ njebudže — abo traſch hishcze budže. „Hdžez ton ſenjek njetwari, ſo podarmo proučia twarcy.“ Naiwěſcžiſhi začlad kóždoho stata wſchaf je sprawnosć, ale „hrube mocowanjo je dopokaž njeprawdy“, ſu jene němſke nowiny ſendželcjanam pschivołake Frčanow dla. Njeverimy, zo ſu tele nowiny toſamo nětko tež Pruskej pschivołake — Polakow dla.

* Woſtlos nowin, kotrež we wukraju wukhadzeju.

** Pôlske nowiny tohodla napominaju, zo bychu wobſedžerjo rožomnije hospodarili a prawje luſowali, tak zo by žane kublo na pschedaň njeſchisčilo. — Tajta rožomna rada je tež za nas jara wužitna.

Zo němske kniežerstwo z tajšim mocowanjom swój zaměr njedocpěje, zo jim wěru* a narodnoscž njewutorhnje, wo tym su tež Polach kruče pschewtěczeni.

Na zrudne wobstejnoscze pruskich Polakow spominajo skorži pôlski cžasopis „Przegląd powszechny“, z kotohož tudy wucžah podamý, zo so jim rôlniska wobštnoscž, jich wótcena zemja džen' wote dnja bóle a bóle pod nohomoj wusuwac; wot wychinoscze podpjerani němcy protestantojo wschitko pokupja. Zastojnicz w kraju su skoro lucži njekatholscy Němcy a wunoschnische rjemieslo je w němskich rukach. Pôlska rycz je ze schulow wuzamkniena**, a wjese podobnaho. Z cyka je z toho widzecá, zo chce kniežerstwo na wschě waschnjo z katholscich Polakow protestantskich Němcow szinicz. Dale pišce cžasopis takle: „Hijom ministr Guelenberg je nam hrozył: »Dyrbicze bycz Němcy!« — „Kein Mensch muß müssen, je Lessing prajíl, a my tež njemušymy bycz a njebudžemy Němcy! Wostkacic nas na khwili moža a wokhudnyč móžemy na někotry cžas, ale tohodla pszech wostanjemu to, k čiomuž je nas Bóh stworil a schtož bycz chcemy — Polach a katholiko! — Njech pruske schulske zarjadnistwo a sudnistwa khostaja z pjeniezami a z jaſtwom pôlskich starskich za njerozwazene słowo, kži traſci je so jim pschecživo nětzschihei schuli z rozbolaneje wutroby mudrečo. Njech khostaja starskich a džecži, dokež jich na nemsku nabožnu wucžbu njesczelu a njech so schulscy slujobnicy a policistoji po wsach a mestach za džecžimi honja, kži z němskich schulow czěkaja a jeje so zminyč pytaja; haj, njech sudnistwo pôlskich redaktorow z dwieletnym jaſtwom khosta, hdyž trjeba na khimdu spominaja, kotaž so džecžom z nětzschihei schulu czini, a njech pruscy ministrijo na skržby starskich a nasich za-pôslancow w Varlinje njedžiwaja: — ale „žane schezuwanjo (provokacija) a žane tež najwjetšche krjudowanjo“ kaž je praelat Stablewski 14. měrca 1883 w pruskim sejmie prajíl — „njewotwabi nas wot prawoho pueža; ale tež žane pocžiſčezowanjo — tež najhôrſche nic — njewotrasći nas wot wobaranja toho, schtož many za swoje swjate prawo. Možno je, pobicz mužsku ludnosć a woblehnjene města z hłodom pschecžehac; možno je, bycz z dobyczerjom a hranicu swojoho kniežtwa połozicž tak daloko kaž so spodoba, ale živym ludjom dusku z czeka wudrecz, werojum rubicž a narodej, swojeje narodnoscze sebi wedomomu, euzu rycz pschinuzowac, wótcnu pat z njoho wukorienicž — to czlowiecžu móc pschesahuje“. . . . „W pôlskej swójskie je nascha twierdžizna a w Bohu je nascha nadjeja, zo nětzschihi system knieženja wobstacza njejmaje a zo město njoho zaſtupja strove zaſadhy, za kotrež nětkle tak kruče woſujem.“

F.

* Zo je wo wotewzaczo wěry tež sobu prówowanjo, su protestantske nowiny same derje zrozumile. Tak piša delnjoſerbski Časnik pschi ryczach wjercha Bismarka na němstím sejmie: „To su wotsche (wótre) słowa, ale wóne njeby trjeba byli, ga by pôlski lud — evangelski byl!“ — Ach tak? — Tež je so pytalo, zo protestantskich Mazurow, pôlski ludowy zdokt w naranshei Pruskej, začon wo namownym wukupowanju ležomnožem potrcihi njeje.

** Pôlscy starschi pat njezakomđa do ma pilne pôlske czitanjo wucžieč atd.

Bohatstwo Židow na pôlnych wobſedženstwach.

Znate je, zo su Židža najwjetšchi pjenieżnich. Jenož we Winnje wobšynu židowscy pjenieżnich a pschekupcy tak wjese zamoženia, zo móhli cykly statny dolh (na 6 milliardow m.) zaplaćicž. Tola w najnowšich cžasu pocžinaja Židža tež zemjaniske lubka pschez kup do swojich rukow dostacż a su tež we

wschelakich krajach jara wjèle kubłów na so pschiniesli. Rothschild we Winje ma w Czeskiej sydom króz' wjacy kubłów hacż rakuſta kejzorska swójba. Wysche toho ma Rothschild wulke krajne wobśedźenstwa w Delnej Rakuskej, na Morawje, w Schlezyjskej, we Wuheriskej atd. Rothschild w Parizu ma hród Ferrières, kotromuž na 200,000 kórcow polow, lukow, lęsow a winicow pschisluscha. Wsče kloschtry a kongregacije w cyli Francózskej nimaja tejsko wobśedźenstwa. Też kuschaja wsče najslawniſche winicy we Francózskej Rothschildowej. We Wuheriskej kuschaja poloja Neutraſkoho komitata Židej Popperej. Psched kótkim kipi Žid z mjenom Deutsch pola Fünfkirchen jene kublo, kotrež ma 200,000 spschahow (abo jochow, wokoło 400,000 kórcow). Druzy Winsen Židža: Königsworter, Wodianer, Springer, Tedesco su wot 27 let sem we Wuheriskej tejsko wulkich kubłów nakupowali, zo maja schtwóry dżel wsčech wólbnych hłosow za wulke zemjanstwo we Wuheriskej. W Galiciskej (Polskej) pschisluscha 80 procentow abo $\frac{4}{5}$ cyłego kraja Židam! Kajke budže tam hafle za 100 let?!

T. N.

Kak je ryčník dweju burow wot skorženja wuhojil.

We jenej wsh na schwajcarſkich horach bydleschtaj psched dlejskim časom dwaj burai. Wonaj běſtaj swérnaj fufodaj, a žane njepscheczelstwo jeju do zwady njepschinje. Kunje na mjezji jeju polow stojeſche staro worjeſchina. Husto sydaschtaj fufodaj w jeje khłodku a dowérjeſchtaj sebi wo mérje swoje myſle a wotpohladanja. Też nazymu džeschtaj so do worjeſchow staroſtoma a žana zwada njenasta.

Tola něhdy w nazymnej noch naſta ſurowy wichor a złama staru worjeſchinu. Poloja zdonka z haſzami ležesche na polu jenoho, pjenk a poloja zdonka na polu druhoſho bura. Ze zrudobu wuhlaſaſchtaj fufodaj njezbožo. Schto bě pschistojniſche bylo, hacż zo byſchtaj so do drjewa staroſtoma dželitoj? Tola tu naſta prénja zwada. Jedyn bur (chcemj jomu Wjerbit rekacz) chyſche cyłe drjewo worjeſchiny sam miecz, dokelž jeje körjenje na joho polu ležachu. Druhi pak (chcemj joho Suka mjenowacž) praeſche, zo cyly ſchtom jomu kuschaja, dokelž bě z wichorom na joho polo panh a prjedy hizo ze swojimi haſzami cyly na joho wobśedźenstwo dosahal.

Zwada bě hotowa a tež mjez fufodžinomaj bě pscheczelſtwa kónce; kóžda džeschtaj druhzej z pucža. Dokelž pschekora mjez buromaj pschecy roſeſesche, da jimoj kniež farań k sebi pschinieč a napominasche jeju, zo byſchtaj so zjednałoj a do drjewa staroſtoma so dželiloj. Tola joho próca bě podarmo. Buraj chyſchtaj kóždy cyly ſchtom za so miecz a tohodla pola ſudniſtwa swoje prawo pytač. Hdyž chyſche kniež farań Wjerbita a Suka psched skorženjom zatraschič a praji, zo to ſchtyri króz' wjach pjeniez wuczini, hacż je cyly ſtary ſchtom winojth, wotmołwi Wjerbit: „Knieże, to z naſcheje móſchinu dže, niktó njetrjeba khóſthy za naj plaeſicž.“ Z tutymi słowami wotſaliſchtaj so Wjerbit a joho pschecziwnik a chyſchtaj sebi bórzy ryčnínika (advokata) pytač.

W blízkim měſtačku bydlesche advokat, kij bě swojeje ryčníwosće dla daloko a scheroło znath. Wobaj ſtoržníkaj sebi tohodla myſleſchtaj, kak mohloj toho za so dobycž.

Wjerbit nazajtra rano zahe stany a běſtaj do měſtačka a pschindje k ryčnífej.

Tón Wjerbita jara pscheczelje powita a prashesche so joho: „Z cžim móžu poſlužicž?“ Wjerbit rjetny: „Mam zwadu ze ſwojim fufodom stareje

worjeſchinu dla, kotrež je wěſtik złamał. Zdonk a haſzy leža na mojim polu."

Ręcznik hnydom wuſudži: „Dokelž je ſchtom na wasche polo panyk, dha tež wam ſluscha. Hladajcze, hdv bychu krupy město ſchtoma na wasche polo panyk a wasche žito zbole, dha byſheče w y cyku ſchodu ſam njeſč dyrbjal, wasch ſuſod njeby wam žane zarunano dał. — Wascha wěc ſtoji kraſnje, wam budže wasche prawo.” Wjeſele wopuſhečzi Wjerbič ręcznika a wotendže.

Lědom bě Wjerbič preč, pſchiběža tež Šuk a klepaſche do ręcznikových duri. Tež toho advokat pſchecželniye powita a prashečeſte ſo za joho žadanjom. — Šuk rozpomjeda ręcznikiej tu wěc wo starej worjeſchinje, kotrež je wěſtik złamał a na ſuſodne polo čiſtnył. „Ale hleječe”, praji Šuk, „torjenje tohole ſchtoma ſu mſčitke na mojim polu, tohodla ſebi myſliu, zo ſchtom mi ſluscha.” „To ſo wě”, praji advokat, „ſchtom tomu pſchisluſcha, kotrež je jomu chrobu dawał, kaž džeczo nanej ſluscha. Wascha wěc njemohla lepje ſtač hacž ſtoji; tola z wěſtich pſchicžinow njemožu ju ja zaſtupowacž. Chcu pak was swojemu kolledžu peruczicž, na kotrehož móžecze ſo pſchecžicž. Šuk ſo ſym a ręcznik napisa khětſe někotre rynčzti na druhoſho ręcznika a poda zazýglowaný liſcžik burej, zo by jón tam donieſl. Šuk wozmū liſcžik a wotendže. Na puczu pak pſchi ſebi myſleſte: Džiwnje tola, zo ma ręcznik moju wec za tak dobru a tola ju zaſtupowacž njecha; ſchtó wě, ſchtó za tej wecu teži. Snadž to zhonju, hdvž liſcžik wocžinju a pſchecžitam. Šuk wocžini a czitashe: „Mój luby pſchecželo a kollega! Dwě džiwojſi ſwinieczi ſtej z horow pſchisluſcie a vola mje zaſtaſej. Žene ja za ſo zdžeržu a druhé z tutym tebi ſczelu. Móžesč je pječ abo waricž, kaž zechcesč. Ženož ſtaraj ſo, zo njeby či czeſko, — dónž je dobrý kruch na nim. Z poſtrowjeniom N. N.” Róždy móže ſebi myſlicž, kajke Šuk bjezwocži cžinjeſte, hdvž bě liſcžik pſchecžitai. Tu zetka swojoho ſuſoda. Tón chycſte jomu z pucza hicž. Tola Šuk za nim zaſcyle pſchecželniye zaſwola: „Hej wujo! Byrnje tež ſkoržbu ze ſobu měloj, dha mjetřebamoj ſebi tohodla z pucza hicž kaž pſyk a kocžka. Mam tebi liſcžit vokaſacž, kotrež ſym dženja doſtał a kotrež je wěſče tež za tebe ſajimawý. Chcemoj do ſorcžmy hicž, zo by ty liſcžit možl wo měrje pſchecžitacž.” Dónidžetaj do přenjeje lepiſcheje ſorcžmy. Tu pſchi ſchlenč wina czitashe Wjerbič ręcznikový liſt. Tež tón ſo jara rozhněwa a měnjeſte, zo by najlepje bylo, wot ſkorženja wotſtupicž a ſo zjednačž. — Wobaj zaſdaſtaj ſebi ruku a wobkručiſtaj zaſ z nowa mjez ſobu pſchecželſtwo. Wjeſele džeshtaj wjecžor domoj; žana pſchecora mjez nimaj čaſ ſiwiſenja wjach njenasta.

T. N.

Židža we wuzwolenym kraju.

Byrnje židža po cyklym ſwěcze rozpjerſheni byli, dha tola wjele z nich žadoſč za jich wótcam ſlubjenym krajom wobkhowaja a czakaja hiſheče na Mefiaſa. — Róžde lěto čzahaja woſebje z Pólskeje a Rújowskeje Židža do Jeruzalema, zo bychu tam ſo modliſi a wumřeli. Druzy Židža ſu hižo w předawſkich čzach do ſwiatohho města pſchicžahnili, a mjenuju ſo Sefaredim; nowni tam hakle ſo zaſydlach Židža pak rěkaj „Aſkenasim”. — Wſhitchy czile Židža (na 5700 jich je) ſu z wjetſha wot jałmožny žiwi, kotrež Židža z Europſkeje ſczelu. Nimalo 2 milionaj turkowſkich piastrow (a 20 p.) doſtawaja wſhitchy hromadže kóžde lěto. Jich rabinojo jałmožnu wudželują. Židža w Jeruzalemie ſu jara leni a mazani, a woſebje njechadža „Aſkenasim”

žaných škulow měčž. Winstki žid Frankl bě z pjenjezami do Jeruzalema všchíškol, zo by tam schule za židovsku mlodošej założil. „Sefaredim“ Frankla pschezelnje powitachu; „Aškenasim“ pak pschijachu joho z walkim hněvom kaž „psa, syna paduchowoho“, pschetož Aškenasim chedža, zo by wšchitko tak wostało, donž Messias njepšchinuje.

Wobstaczo, rozpjerschenjo a zrudne živjenje Židovskoho ludu pschi wšchem njesměrnym bohatstwie někotrych z nich je živý dopylaz wěrnosti našeje křesćjanskeje wěry. — Pschechy hřischče so dopjelnjeja wěsčezenja, kotrež su Ježus Křižtus a profetojo wo Židach kotsiž su swojoho Messiaha zacžinylí, dopředka prajili.

T. N.

Něshťo za starších.

Jutry so bliža a z nimi tón čas, zo sta a tých młodych ludži do swěta stupja. Tak došlo, hacž je džecžo šchulu wopytowało, je starší a wucžerjo žanoho dnja z wocžow puschezili njeſu. Po jutrach budže hinač. Schulu wuthodžiwschi pschitudož hólc abo holca z wjetšha do cužyh ludži, z kotrejž so bohužel jenož mjenšcha licžba za duchowne zbožo swojich wucžomcow abo čzeladníkow stara. Najhorje je pola rjeměſtnikow w mestach. Schtóż je sam w mestach pschebywał, tón wé, zo maja tam množ schewych a krawej, brodutruharjo, pjetarjo a rěznich njedželu dopoldnia najnuznijcho. Keltko tajlich tam je, kiz so na tsecžu božu kažnju ani njedopomija, wjele mjenje, zo bychu so sami abo jich wucžomce te mšchi hotowali! K tajkim ludžom pschitudožasto do wucžby njeſtažene džecži, kiz doma žanu njedželu a svjatyň džen' božu mšchi a nyhýpor zakomđile njeſu. Z wopredka so jim za tutej křesćjanství winowatoſežu jara slyšcheze, ale po časju so tak derje, kaž jich mšchtyr, z teſle njerodu spschezela, a za tsi lěta tebi, lubi nano, luba macži, mšchtyr čłowjeka z wucžby puschezí, kiz je mało naukuňk, ale wjele, wjele zabýk a z tutym zabýzem trach časne a wěczne zbožo zhubit. Tohodla: „Hladaježe so, zo wasche džecži žanomu mšchtrej, žanomu knjeſtwu njepodacže, kotsiž wucžomnika abo čzeladníka k dopjelnjenju tsecžeje kažnje nje-nawjeduja!“

Sudniſtvo kóždy čas toho zakita, kotrež wo frjedž lěta swoje džecžo mšchtrej abo ze služby wozmje, hdýž dopokaza, zo je sebi porjadny wopyt božich službow za swoje džecžo wucžinił, wot mšchtra abo knjeſtwa pak w tym nastupanju zjebany był.

**

3 Lujich a Sakskeje.

Z Budyschina. Tudomne cäciline towarzstwo „Domchor“ njedželu 7. febr. w katolickiej towarzschnej křeži wjetšchi nabožný spěv „Swieczi Tsjokralojo“ zjawnje spěwáſche. Tutoń spěv, wot tachanta Müller a w Kaslu zestajany a za pschedstjenjo ze živymi wobrazami zarjadowany, je so hacž dotal wschudžom jara spodobał, hdježkuli bu muwjedzeny. Wot toho samoho mšchtra je hodovny oratorium, kotrež katolické rjeměſtniske towarzstwo druhí džen' hodov spěwáſche. Wobě spěwnej hrě služhatej do najlepších nabožných spěvow nowischoho časa; woſebje pak je duchowna hra „Swieczi Tsjokralojo“ runje tak lubozna a cunja we jenotliwych dželach kaž mócná a pohmuwaca we zhromadnych khorach. Kaž je spěv sam na sebi krajinu, tak běše tež joho muwjedzenjo spominjenu njedželu pschez cäciline towarzstwo jara wustojne. Wschitcy pschitomni běchu spokojeni

nad dostojsnym a woprawdzie duchownje pozęběhowacym spěwom. Tyka spěwna hra wobstoji z 8 dželov, kotrež su zestajone ze solow, khorow a deklamacijow. Psihi tsecjim spěwie kózdoho džela pozęběhny so zamešk a na jewiščzu běshe widzecž z i w y t o b r a z, tojamo wopšijach, schtož deklamacija a spěw ze słowem wuprajeschtaj. Pschedstajerjo živých wobražow běchu tudomni katholscy rjemieſſnicy. Spěwy so pschedewobžachu z harmonijom a z huslemi, na kotrež někotři katholscy seminaristojo jara derje piſlachu. Deklamacie kniez Semank, wucžer tachantskeje schule, horliwje pschednoschowashe. Z rjanym spěwom, kž dwě hodžinje trajesche, je „Domchor“ dopokažał, zo je za čas swojoho dwě-létnoho prócowanja pilnje dale postupowal, a může so dirigentej, kniezej wucžerzej Engle re ej, kotrehož seminariski wychschi wucžer Blewka swěru podpjera, k dotalnym wuspěham zbožo pschedecž. — Ze skoro wěste, zo budže tutón spěw k létu na dniu swjatych tlojch Kralow samym so wospjetowacž, na czož hido tudy swojich lubych čitarjom kédžbnych čzinimy. Tójskto wopýtarjow z kraja, kotsiž běchu pschitomni, budža pschipóznamach rozjud, kotrež tudy podawamy a kotrež su hido „Baukener Nachrichten“ pschinjeſe, wěscze wobkruecž moc. — Pschipomnicz hischče tudy móżemy, zo cäciline towarzstwo wot netka (schtož je so z nowym létom zapoczął) kózdu njedželu a swjaty džen w tachantskej cyrkwi pschi dopoldnischich božich službach Łaczonski spěwa, schtož je z najmiejſcha za tachantske cyrkwe pschedpisane.

Z Khrósczic. Na swj. Matija jap. změje nasche spěwátske towarzstwo „Jednota“ swój 14. założeníſki swjedžen. Budže koncert, zhromadna wjecžer a bal. Psihi tutej sikkadnoſci budże tež samym džen popołdnju nascha nowa khorhoj, kotrež su kniežny klóſchtra Marijneje Hwězdy z wulkej prou a wuſchilnoſci wuschiſte a kotrež je khwalený klóſchtr spěwátskemu towarzstwu dobroćinje daril, w nashei farskej cyrkwi cyrkwinſcy swjecžena.

Kukowske kasiño změje njedželu 21. małohó róžka swój 15. założeníſki swjedžen w Bergerec hoscžencu. Budže so psihi tym džiwadło hracž, a to jedyn serbſki a jedyn němſki kruch.

Njedželu 14. małohó róžka mějeshce Róženčzanſke spěwátske towarzstwo „Bratrowstwo“ w Sernjanach po dolskich časach zaſy koncert, zo by swój założeníſki swjedžen woswjećilo. Bohath a dochla serbſki program lubiesche wjele; dopjelni pak so tež woprawdze, schtož bě polubjene, tak zo bě na wschitkach wobliczach jara bohačež zhromadzenych hoscži najwjetſche spokojenjo widzecž. — Kat krasne woskhemjenjo su tola nězne hlosy serbſkich spěwow! — Wsché pschipóznačzo ſluſha najprjedy slěbrožiſtym ſchijam spěwarjow, potom pak tež njewſchednej pröch, kotrež su woni a jich w hudźbje nawjedžith a dawno ſławienyh dirigenta k. wucžer Wjenka z naukuſjenjom spěwom měli. Šlawa jim a wutrobne pschedecž, zo by towarzstwo dale roſko, pschibjerało a fcželo!

F. R.

Z Marijneje Hwězdy. We zhromadnej gmejnskej khorobnej po- kladnicz we wokrjeſu serbſkich wosadow Khrósczic, Kalbic, Rjebjeljeſic a Wotrowa je w lécze 1885: 597 wosbow (583 mužſkich a 14 žónſkich) zavěſczenych bylo. Skhorjenjow bě 56 z 1059 khorostnymi dnami. Składowalo je so 1656 m. 90 p. pschinosaſkow (a to na tydžen 10½ p. za doroszenoho dželac-erja a 7 p. za doroszenu dželacžerku). Pjeniez za khorych wuda so 533 m. 40 p., za lekarſku pomoc 1112 m. 45 p. a za lekarſtwa 190 m. 78 p. Sko- lekar khorobneje poſkładnicz je k. dr. med. Rachel w Panczicach poſtaſeny. — Poſkładnica ſama ſluži ze ſwojimi ſredkami jeniczch za khorych, dokež maja

wudawki za zaftaranjo pokladnich gmeiny nješć. Dželacjerjam, kotsiž ſe za wěſcenju nuzowani njeſu, može ſo dobrowólny pſchistup ſe pokladnich radžicž, dokelž ſo jim w khorosći 60 p. podpjeru na džen poslicza, wysche toho je tež lekarſta pomoc, lekarſtwo a t. d. za nich darmo, ſhtož može wſho pſchi dlejſtej (hacž do 13 ujedzelskej) khorosći jara droho pſchinicž. — Zaftaranjo pokladnich wjedze ſo z hłownoho pokladniſkoho měſtno w Marijnej Hwězdze. Zej je poftajených 6 wosebithych měſtnow: w Lejnje za Khróſciczh, Kuknicu z Kopſchi nom a Prawocicicami, Kožaricu, Lejno, Čaſecy a Jejich; w Hórkach za Hórkę w Grańcu; w Smjeczkecach za Worklech z Nowej Wjeſku, Čiomki Hježemi a Hatami, Smjeczkech z Luhom a Wudwoř; w Serbikich Pazlicach za Rjebjelciczh, Pěſkech a Serbske Pazlicy; w Ralbicach za Ralbich, Konjiczh, Schunow, Smjerdzaci, Vazl, Rúzant, Nowostich a Gernjanu; w Marijnej Hwězdze za Kukow ze Starej Cyhelnici, Pancziczh, Weteńcu, Mitocziczh, Jaworu, Swinarnju, Kanecy, Wotrow, Kaschecy, Zurich, Bokowc, Hluponici, Nowe Město, Nowy Dwór, Želcu, Mały Woſyk z Njeradecami a Wuczkecy.

Z Drežđan. Kaž „Katholisches Kirchenblatt“ piſa, je něko knjez konfiftorialny radžicžer a dwórfki kaplan Jakub Bučk za präfesa katholſkoho duchownoho konfiftorſtwa w ſakſkim krajeſtwje pomjenowaný. Wyſokoſtojny knjez, rodženy 1825 w Zewicach, bu na měſtchika ſwjeczeny 1850 a běſte najprijeđ tachantski vikar a seminarſti wuczer w Budyschinje; 1854 do Drežđan pſchesadženy bu najprijeđ kaplan pſchi dwórfke cyrkwi, potom direktor proghymnaſia, potom ſuperior a farat a ſkončzne dwórfki kaplan. Po ſmjerći präfesa Stolle mějesche hało prěni konfiftorialny radžicžer hižo wuprozdijene město zaftacz, na fotrež je něko fruče poftajený. Pſchejemy naſhomu wyſokoczeszenomu krajanej za wažne zaftoinſtwo, fotrež je w Drežđanach po biskopu najwyſiſche, wobſtajnu ſtrouwu a bože žohnowanjo.

— Težame nowiny piſaja: Na město nětzsziſhoho fararja Antonia Bucka (fararja w Nowych Drežđanach) je knjez präfekt Richard Halm wot japoſchtoſkoho vikariata za direktora katholſkoho proghymnaſia pomjenowaný. Dwé kaplaňskie měſeče ſtej něko pſchi dwórfke cyrkwi njewobſadženej, dokelž měſtchikow nimamy, kotrymž mohlej ſo pſchepodacž. Tohodla je, zo by ſo knjezim pola dwórfke cyrkwi jeno trochu wołożito, budyschſka diöceſa wupomhacž dyrbjala.

— (Zapozdžene.) Wutoru 19. januara mějesche Drežđanske towarſtvo katholſkich Serbow „Fednota“ ſwój założeniſki ſwiedžen, kaž tež druhe lěta, w Neinholdec halach. Na ſwiedženju běſte widžecž, zo je w Drežđanach tójsichto Serbow; tak ſo wſchitnych witachu z wophtowarjemi ze ſerbſkeje Lužic, kotryž bě ſo tójsichto zechko! Prěni džel ſwiedženja bě ſpěwny koncert, kotryž Drežđanske mužſke ſpěwarske towarſtvo, nowjedowane wot knjeza wuczerja Rößlera, prawje pěknje wuwiedže. Wulku radoſež pſchihotowa wſhem pſchitomnym serbſki ſpěw ſ. Čyža, kotryž ſpěw do programma pſchitomath njebe; za njón ſo ſpěwarzej mōcne pſchitopóznačzo dosta. Na kóncu zwjefeli komorný muſikus knjez Heimann, rodženy z Budyschina, ze swojej ſpodiſtvenje wuſtnejne hudžbu na „xylofonje“. Ze to instrument, kži ſo na blido połoži a z mnohich drjewianych kuluskliw wobſtoji, na fotrež hudžbnik ze ſpodiſtvenej ſpěchnoſciu a wěſtoſciu z klepakom bije. Z wulkej kħwalbu jomu wſchitnych pſchitomni za tule pokazku ſo džakowachu. Dokelž tón kročž žane rycze ſo ujedžeržachu, tež zhrromadna wjeczer njebeſte, zapocžachu ſo bórzy reje. — Pſchejemy Fednocije z člej wutrobu tež dale kžew a rozwicžo, zo by Serbow, we wulkim měſcze rozpjerschenych, hromadžila, luboſež a pſchi-

šluchnoſež i njezapomnитеj domiznje hajila a woſebje po možnoſći za to ſo ſtarala, zo ſobuſtawu ſerbskeje rycze njezabudu, ale ju ſwoje džeczi pilne wucza, zo bychu te w swoim času tež zas w ich domiznje hako wuczerjo abo duchowni ſkutowacž mogli. — Sobuſtawu Žednoty ſchadžuju ſo, kaž pſchedſydtwo woſjewja, kózdy tydženj wutoru w katholſkej towarzſhnej kheži.

Z cyloho swęta.

Němska. Zas je ſo katholikam w Pruskej ſródku poſticižla z nowym cyrkwiſko-politiſkim zakonjom. Tutoń je 14. t. m. pruskej přenjej komorje (Herrenhaus) ſo pſchepodał. Nowy zakon njeje organiſka revisija abo doſpoſte pſchemenjenio meſtich zakonjow, ale je jenož nětko hijo ſchtwoſty zakon, kij někotre poſloženja poſticiž, meſte ſakone ſak njezběhne. Najwažniſche poſtajenjo we nowym zakonju je, zo ſo ſtatne ſudniſtvo za cyrkwi ne naležnoſče z běhne a toho runja tež ſatne wědomoſtne pruhowanjo duchownych. Nowy zakon tež wo theologiſkih ſeminarcach ryczi a chce z wotworjeniom tutych wobſadženjo duchowniſkih meſtow možne ſejzinicž, žada paſ ſebe ſtatny dohlađ nad nimi. To by nětko ſchtwoſty tajſi zakon byl, přeni bě 1880, druhı 1882 a theži 1883. Po małych drjebjenczach ſo katholikam wróča, ſchtož je bjez wſcheje winh ſo jim z cyklymi kruchami wzało. Najlepſche na cyklym zakonju zda ſo bjež, zo tamny ſtatny dwór za cyrkwi ne naležnoſče ſo z běhne a zo ſo ſtatne pruhowanjo wot duchownych wjac žadacž njebudže. Wostanje paſ hiſcheze z khostanjem wobhrožene džerženjo božeje mſhē a wudželenjo ſwiatych ſakramentow za duchownych, kotsiž ſu pſchecžiwo meſtikm zakonjam poſtajeni (a tajſe něcht ſo hewač nihdže druhdže njenadeňdže hacž jenož w Pruskej!); tež w oſtanje hiſcheze winowatoſež wožewienja poſla kniježerſtwia, hdyz ma duchowny farſke zaſtojnſtvo doſtač. Wulka hara potajkim, kotsiž někotre nowiny czinja, zo je „wjeřich Bismark do Kanossy ſchoł“ t. r. cyrkwi ſo podczíſnył, je jara nječasna. — Centrum drje za nowy zakon budże, dokelž wón tola něcht ſas poſticia.

— Wbohich Polakow jene njezbožo po druhim pſchecžeha. Wo podczíſhčowanju, kotrež jim pruske kniježerſtvo z pſchi hloſowanjom ſejmo weje wjetſchin (konſervatiſkih a nacionalliberalnih) pſchihotuje, je hijo předku we woſebithm naſtańku rycz. Nětko je jich tež mór potrjechit: hlođowy tyfus we nařjeczornej Pruskej zatraſhnie zaſhadža. Wobydlerjo někotrych wsow ſu ſo hacž na ſchwořežiznu pomjeniſhili. Wo cyrkwiſkim pohejebie ſemrětých njeje žana rycz: čzera ſo na polu hrjebaja. We wsach, hdzej naftykiwa khorscž zaſhadža, ſu ſchule zamknjene, někotre hijo ze ſrijedž decembra. Sejm ſebi mjez tym hlowu ſama, tak mohl němske (t. r. pruske) zmyſlenjo do tutych ludzi pſchinjescz, tak by jich wo prawo na ležownoſče a ženitwu pſchinjeſl, na to paſ njemysli, tak by njezbožowym, kotsiž tola tež ſwoje dawki dawaja, w jich najwyjetſciej nužy pomoc poſticiž. Jenož kujez krajny ſyſtus pſchihadža tam za tydženj jónu; kſudži rólnich paſ, z dawkami poſkoczeni, ſebi priwatneje lěkarſteje pomoch popſchecž njemóža. — Tež w Ruskej ſo Polakam džen a zrudniſho wjedże. W tutym fejzorſtwje zaſ jónu orthodoxna (ruſka) wera wſche druhe, woſebje katholſku poduſhež pſta. Najhórje je w tutym běženju za unitow (t. r. bywawſkih ruſko-weriwych, kotsiž ſu z katholſkej cyrkwi ſo zjednoczili). Pſchecžiwo tym zaſhadža ruſke kniježerſtwo ze wſchej možnej ſuro-

woszczu. Grozny pschikkad za to je, shtož je so pschedposlednju njedżelu we Lublinje (w ruskej Polskej) stało. Tam zastupi russki policajski komissar do dominikanskiej cyrkwi runje na bożich sluzbach z czapku na głowje, zo by tjož dominikanskich mēšchnikow zajał, kotaž běchu pschecziwo zakazni russkoho knieżeństwa unitam swiate sakramenty wudżeleli. Lud so stróžiwski nad njeponornosczą zaſtojnita napominaſche joho, zo by so czapku sczahnył; tola zaſtojuik waž muža, kiž joho napominaſche, za kornar a wuwiedze joho z cyrkwi won, hdżez mējeſce czrjodu policistow a wojskow pschihotowanu. W tymsamym wołomiku tež wuwiedżechu tamnych tjož mēšchnikow. Lud pytnywschi swoich lubowanych duschipastyrów we rukomaj policije njemóžesche so wjac zdzerżecz a da so z wojskami a policistami do bitwy, kotaž na hodžinu doško traſeſche. Wojskam brón z rukow wudřechu a zezłomachu; tsi krócz wuſwobodžichu mēšchnikow z jich rukow, buchu pak tola skonečne pschewinjeni. „Gžas“ poweda, zo dyrbjachu wojsach wot wjedžiczerja nuczeni bycz, do ludu tšeletež. Tsi woſobny buchu hnydom zatſelene, 90 ranjenych. Tjož mēšchnikow su hijo do wuhnania wotwiedli, a to jenohu na 8, druhoſho na 5 a tsežoho na 3 lěta — a czoħodla? Dokelž su hako mēšchnicy swoju winowatoſez dopjelnili a Boha bóle poſluchali, dyžli cžlowjekow!

Italska. Rom. Swiaty wótc je japoſchtoſtſkoho poſlanca (delegata) w Pekingu, hłownym mēicze Chinieſſeje, za pschedſtojčerja wſchę katholickich miſſionow w Chinie postajil; tež je pschijal założenio Chinieſſkoho poſlanſta poſla vatikaņa. Tak je z Chinu, hdžez hisczeze psched krótkim so frei missionarow rozliwasche, z Bożej pomoci tak bórzy zas mēr wobzamknjeny.

Zendželska. W Londonje a tež w drugich městach su dželaczerjo straschnie zbezki zapoczeli a wulku schkodu načinili. W Zendželskej a wosiebje w Londonje je jara wulka nuza mjez hñudymi. Kózdoſetnie tam wjac ludži hłodu wumrěje, wo cžimž w bohatych dželach města nicžo njezhoňja. W Londonje je w tu chwilu wjac hacž 10,000 dželaczerjow bjež džela — lajke dyrbi to hubjenſtwo bycz!

Schpaniſka. Liberalny kabinet (ministerſtwo) je so z njepſcheczelſkim ſukom pschecziwo cyrkwi woprawdże hako jara liberalny wopokažał. Bidoł, býrawski minister wuczenja, bě wo tutym zakon wudak, kotaž je za Schpaniſku cyle pschimérjeny, prawy. Schpaniſka je cyle katholicki kraj, tohodla tam cyrkwi tež wosebite prawa na ſchule pschisluſcheja, na czož Bidałowy zakon džimwasche. Tola nowy kabinet je jón zacžiſnył. Czyt zakon wo rozwučowanju zložuje so na podložk republikanskoho zakonja z l. 1874. Republikanske cžasopisy tute pschemenjenjo zakonja tež jara chwala.

Wſchelcžizm.

* Najnowsche z Ameriki je to, zo so w krajinje Georgia hotowa tinta (czornidlo) ze zemje žorli. Tamniſcha krajina je bohata na miedźowych rudach. Woda, kotaž so tam ze zemje žorli, je z miedźowej ſelu naſyżena a ma cžemnoczerwieni barbu; kąz chemikojo wobkruczeja, je trjeba, do tejele wody cyle mało żolczęwej tintury pschidacž, a najrijenſcha czorna tinta k piſanju je hotowa. Potajkim buchu Ziednoczene Kraje Połnocneje Ameriki nowe pschirodne bohatſtwo wobſedžale, kajež so dotal po cylej zemi nihadže njenamaka.

Naležnosće našoho towarzstwa.

Sobustawy na lěto 1886: kk. 234. Jakub Cyž ze Stróžišća, 235. 236. z Budyšina: Mikławš Rychtař, Marija Kalic, 237. 238. z Hodlerja: Jurij Mička, Hana Pječkēc, 239—242. z Radworja: administrator Jakub Bart, Franc Grubert, Jakub Hórnik, Jan Cyž, 243. Mikławš Pjetas z Boranec, 244. dr. med. Michał Pětrjenc z Malešec, 245. Jan Wołdrich z Brěmjenja, 246. Jakub Lenš z Njebjelčic, 247. 248. z Pěškec: Michał Hórban, Marija Wołdrichowa, 249. Jakub Jurk z Róžanta, 250. Jakub Žofka z Dobrošic, 251. Michał Bžedrich ze Smjerdzaceje, 252. Mikławš Matka ze Sernjan, 253. Mikławš Suchi z Nowoho Lusča, 254. Mikławš Nowak z Hory, 255. Mikławš Kral z Khróscie.

Sobustawy na lěto 1885: kk. 587. 588. ze Zdžerje: Jan Fulk, Jan Straus, 589. Jan Cyž z Kamjenej, 590. Jurij Mička z Hodlerja, 591. Mikławš Měni z Radworja (na 1/2 l.), 592. Mikławš Lebza z Pěškec, 593. Jurij Kilank z Noweje Wjeski.

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinjeſtej 84,596 m. 30 p.

K česci Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali: N. N. „Wutroba Jézusowa, wusłyš nas!“ 3 m., njemjenowana z Banec za zbožnu smjertnu hodžinu 3 m., šuler w Budyšinje 2 m., knjeni **Julia** zwudowjena dr. Herrmannowa z Wutoče jako plačenjo za ūlezny wěžiny křiž z podstawkom a čežidłom 250 m.

Hromadze: 84,854 m. 30 p.

Na nowe pišeće do Baćońskae cyrkwe: Dotal hromadze 2557 m. 20 p. — Dale su woprowali: na Zopic kwasu w Haslowje 13 m., njemjenowana dobroćerka 150 m. — Hromadze: 2720 m. 20 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 9284 m. — Dale su woprowali: J. M. z W. „Swj. Józefje, proš za nas!“ 3 m., Jan Nowotnik z Jaseney sobu w mjenje swojeje njeboh mandzeliskeje Hany 100 m. — Hromadze: 9387 m.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

Na pšchedanu obo k pšhenajeczu je masiwna křežja ze 4 kórcami pola w Khróscianſkej wojadže, bliże pola Baczonja. Wscho dalshe móžesich zhonicz pola Jakuba Scherca (kantora) w Khróscicach.

W redakcji „Katholoskoho Poſoła“ su so někotři zamolwjeli, kotsiž chcedža k jutram nowych šhulerjow pšchijecz. Schtóž chce swoje džeczi do Budyšinu na šhulu dac̄ a katholosku swójbu za nje pyta, njech so w redakcji woprascha.

Wo zje wjenjo.

Srđeu, na dnju swjatoho Matija (24. t. m.) budže w farskej cyrkwi w Khróscicach popołdnju w 3 hodž. nowa khorhoj spěwárskoho towarzstwa „Jednoty“ w Khróscicach swjatočnje swjećena. Po tutym budže we Wjenkec hospencu spěwanski koncert. K tutomu swjedženjej serbske towarzstwa podwolnje přeprošuje

Předsydstwo „Jednoty“ w Khróscicach.

Dot redakcije. K wupjelnjenju swojoho ſkłada trjebam někotre čiſla Katholoskoho Poſoła ze zańdzenoho a tutoho lěta. Proſhymy čjeſčených knježic, kotsiž expedicije dobroćimje wobstaraja, zo chcejli exemplary zańdzenoho a tutoho lěta (prěnje tsi čiſla), kotrež su trjebaj zbytke, z pſchiležnosćezu nam wróćicž.

„Krajany“ za 1886 mamy zaſy na pšchedanu.

Čiſčej Šmolerjec knihičiſčenje w macjicžnym domje w Budyšinje.

Katholicki pismo

Wudawa so
prěnu a třeou sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pósce a we knihařni
1 m. 70 p. bjez portá.

Wudowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 5.

6. měrca 1886.

Lětnik 24.

Kak težto je to pšchischlo?

Bot dnja, zo su so w krajach zakonje wudale, kotrež starodawnu nje-
dželomnoſć žurskich kublów a statokow zbehnychu, maja mnohe krajinę
podobnoſć bitwischęja. Wjele zahubjenja je starý Napoleon do Lujich pšchi-
njeſt ze swojej bitwy pola Budyschina; na wotpalenischcjach pač nastachu nowe
twary a hörzy bě rana zažita — wſchak so tola ležomnoſće ſo b u ſpalile
njeběchu a tute njesechu težto, zo mózachu ſo ſwójbý zaſy zhrabac̄.

Hinak nětko! Móžesch w Serbach tójhdý pytač, zo hischče wjes
namakaſch w kotrejž bychu „Schlachтарjo“ njeponyli. Z jara wjele wſow ſu
cijle njenasytni njeſcheczeljo ludu a joho ſpomoženja kubla rozpſchedawſchi a
rozſchězpiwſhi týsach a týsach jako profit wotnoſili!

Kak dha je ſo to cžinilo, zo je w Serbach težto kublów a ſwójbow
ſo zahnalo?

1. Tu bě ſama holca na kuble; bě ſebi do hlowy ſtajka, zo na wſach nje-
woſtanje ale zo ſebi muža z města woźmje, zo by dželac̄ njetrjebaſa. Muž
z města je ſo namakał — kublo bu rozezane a zarezane.

2. Tam bě zaſy ſam hólc. Tež jomu ſo hoſpodařic̄ njechaſche; wón
poča z konimi kawplowac̄, wophtowac̄he pilnje korcžmy, kublo pač zanjerodži.
Statok džesche ſub hasta, a wón prózdyny z njoho.

3. Tu, tam a hischče druhdže bě ſo hoſpodař do picža dal. Tajke
ſerbiske kublo drje tójſchtio pſcheniſe ale picžla nic. Z kózdym lětom džesche
hluhſho do dolha, napoſledku je ſuđniſtvo z njoho ſmjetanu wuzběrało.

4. Druhdže běſchtaj ſo dwaj młodaj cžlowjekaj wzaļoj, wſchě twarjenja
k nježmu njeběchu; z potorhanych rozpadankow zbehny ſo kaž zemjanſki
hrožik, ale rjady w nim a murje jachlachu pod cžezu — hypoteſkow, kotrež
běchu ſo twarjenja dla zapisał. Nětko drje bě ſtatok nowy, ale wěſte za-
hubjenjo bě njeſlubozny pšchilopt.

Tu masz někotre winy, czjohodla je težko hospodarjom w Serbach do hospodarišo; su drje kisale tute pschičin, kaž ploncze, ale bohužel hinał njeje; tež mohlo jo tojszto druhich a podobnych pschičinow hischče lohch muſledzic.

Cheylí ja někto tutych hospodarjom tamac, bych jim kschiwdu czinił. To sztoż je jim schiju zwinylo, to njebehu ani wysoke dawki, ani tunjoſež žitow, ani wysoka mzda za czeleď, ani daňſte, ani hypoteſi, ani konkurenca z wukraja; ně druhdže je pschičina: W tym, zo starschi swoje džeczi lěpje woczahnyli njeſju! Beschtaj-li starschej sub 1. swoju holcu trucze do džela wieſo, kaž jo ſluſcha, by po nimaj zamozita burowna byla, a ſeje džeczi bychu hischče na kuble byle; a starschej sub 2. runiž tak. Jeju syn njeby tajki njedoczink był, hdj by ſo jomu luboſež k burſkomu dželu wot małoſeže do wutroby zaſchęzpaſla a do ſtawow ſadzała. Lepje njeje sub 3 a 4: wſchitcy běchu móhli derje wobſtać na jich kublach, běchu-li lepschu czahnidbu doſtali.

Najwjetſche njezbožo pschinjese burſkomu ludej njerozomne kublanjo džeczi. Schula, kiz džeczi z wědu a wuſchitnoſežu napjelni, na dobre kſcheſčanske waſchni jo paſ mało džiwa, dyrbi wězo burſkemu ludej ſchłodzec.

Hospodař, kiz chce swoje kublo ſwojim džeczom woblkowac, dyrbi tute wot młodoſeže na kožowac k bohabojoſeži a k swědomitoſeži, dyrbi jim tradac, dacz a jich honic do czežow burſkoho džela, dyrbi na to cziszczeč, zo ſu strožbi a ſpotojni z proſtej iedzu, kajkaž w burſkim domje naroscze.

Na to ſedźbicze, starschi, ſuſi wam waſche kublo a džeczi lube. Njeměnicze, zo je za džeczo starane, hdzyž jim ſtatoſ bjez dolha zaſtoſacieze! Tym zeńdże ſo czasto doſcz, kaž małomu Davidej, hdzyž joho do Sauloweje brónje tyknycu — wón ſo w njej hibacz njerozemjeſche, dokelz moch a ſchika njeſmeſche, kaž we wojowanju wuwuczeny Saul. Tak praju tež ja: Burſke kublo je jenož człowiekej wuſchne, kiz je wot małoſeže burowanjo naukuňyl; dóndze-li ſo na drugohoho, tón ſo bórzy zaſkopnje a zwiniſe ſebi ſchiju.

Budże wſchak doſko trač, předy hacž ſo starschim doryczi, kaſ czežek zamołwienjo maja psched Bohom a człowiekami džeczi dla, kotrež ſu jim doŵerjene.

Hdzyž paſ budże ſpóznačo powſchitkomne, zo je najwjetſche zamoženjo a pomoc za džeczo dobra kſcheſčanska czahnidba, potom wróčza ſo ſwetej a buram złote czasy!

—s.

Njezbožowny wuměnkar.

Pſched poſta lětami pſchiūdze ſchědžiwe na kij ſo ſepjerajo a kſacajo k wrotam wjerchowſkeje reſidencji. Wrotownik z malym wołnijeskiom starca wuſladawſki ſo wopraszha: „Z wotke ſem pſchiūdzeſt?” „Z tamneje ſtrony hole.” „Ko komu dha cheſci?” „Nic dale hacž k tebi.” „A ſchto tola wote mije žadaſch?” „Ach”, rjeſtny ſchědžiwe zrudnje zdychujo, „chcu mojoho syna wobſkoržic. Hlej, ſym pſched lětami ſwoje cykle wobſedzenſtwo ſwojim ſchěcžim synam daſ; starschomu kublo a ležomnoſeže, zo by mije dohlađaſ; pječom mlođiſhim paſ rjany pjeniez. Alle mój najſtarſchi mi wuměnka wjac dawac, njecha, a či druzy ſu mije tež wotpoſazali. Tohođla proſchu, zefajej mi ſtoržbu na naſchoho hnadnoho wjercha.” „Hm, hm, praj mi tola”, rjeſtny wrotownik, „kaſ starý po prawym ſy?” „Mój Božo, mami hižo tſiaſhydom džesat lět.” „Tak móžu ja tebi ſam rožud dacz”, praji wrotownik, „njeſtrjebasz z tym wjercha wobežowac. Ty tola wěſt, zo ſwiate piſmo praji:

Najče živjenjo traje sydomdžesat lét a t. d. Potajkim masch hižo tsi lešta pščewjele."

Starz so postržiwschi praji: „Hai, ie-si tomu tak, dha sym mudrisci, zo so vróčju; Boh luby Šenjez trash mje bórzh hnadvje ze sweta wozmje“ a poshny so na wulki ūamienj pšched wrotami, zo by trochu wotpocňyl.

Staroho mužila težto Boh luby Šenjez w krótkim wumóži . . . Najstaršci syn pač hiščeze njedawno na tym samym wulkim ūamienju pšched wrotami města ſydasche a — proſchesche.

**

3 Lujich a Šaffskeje.

Z Budyschina. Michał Hołlaſki, rodženy z Khrósczic, kiž je w zaníděnym lečze w Dreždjanach wumrék, je jara wažne a wulkoine wotfazanjo ſwojeho zamoženja zavostají. Pódlia nowych zwonow, kotrež je z jenym družim nadobným dobročerjom Bacžoniskej cyrkwi daril a nětotrych spomožnych fundacijom, kotrež za khrósczanskú woſadu z wuzitkom woſtanu, je zemrětu dobročer wjetšchi pjenjez (9000 m.) pola duchowneje wyschnoſce zapožiſt hako za-klad za khorownju w Khrósczicach abo Bacžonju. Tajki pſchiftad něch so tudy wshém Serbam wozjewi, zo by nětotrohožkuli pohnuł, pſchi ſwojich wotfazanjach so na to dopomniež. Pač mōželch zamoženjo, kotrež je Boh eži wobradžil, lepje načožiež, hač zo z nim ſtuk začožiſh abo posylniſh, kiž za vjele lětſtohkov žohnowanjo rožčeri?

— Šenjez kaplan M. Bur je so pſched dobrým thđzenjom na někotre njediele do Žitavu podal, zo by tam knjeza fararja Škrala, kiž je ſchorje, zaſtupoval.

— Smj z Waldheima powějež dóstali, kotrež naſchim cžitarjam zdželicž manym za pſcheczelku pſchifluſchnoſej. Na 27. februara rano zemrě tam k. Jan Kočta, wyschšchi wucžer a katechet za jatych, zavostajiwski ſwoju mandželsku. Njebohi narodži so 28. měrca 1824 na Židowje, pſchihotowasche so w tudomnym tehdy jeniczkim seminaru na wucžerſtwo, kotrež zahe naſtupi. Najprjedy bě vikar w Radworju a wot 1848—66 wucžer we Worklecah, na čož bu na nowozałożene město katholſkuho katehetata we Waldheimje pomjenovaný. Wón bě dobrý wucžer, pſcheczelny towarzſh a lubowar Šerbomſtwa. W lečze 1846 a 1849 pſcheloži do němcziny někotre ſerbske pěſnje a 1860 Žejlerjowe „Zně“, kotrež so tehdy w Budyschinje ſerbscy ſpěwachu. Na ſwojej poſlednjej ſtaciji ſtruktuo pſchihadžeſche wón na lětne prázdniny rad do ſerbske Lujicy. Wot někotrých lét khorjeſche z časami, dopjelnjeſche pač ſwoju službu hač do poſlenich thđzenjom ſwojeho živjenja. R. i. p.

Z Bacžonja. „Katholſki Boſol“ chce rad khróniku katholskeje ſerbskeje krajinu podawacž. Tohodla ſebi myſlimy, zo budže jomu lube, hdžž powědamy ſhto so k Božej cžecſci ſtawa w nowej cyrkwi, kotrež je zhromadna luboſez wſchitkých ſerbskich woſadov začožila. Boſczelemy powěježe wo kójdym měiacu, druhdy wo někotrých hromadže. Z džakownoſežu a wjeſolovſežu ſpominamy na lětuschi měſac februar, dokež ſo taž husto w naſčej cyrkwi Božej ſlužby džeržachu, taž ſo ani nadžiječ njenižačmy. Na 2. febr. (Swěck Marije) mějeſche kaplan Skala z Budyschina Božej ſlužby. Dopomnímy ſo hiſčeze cžaſto na joho předowanjo. Cžecſčený knjez bě tež přeni, kotrež je w nowej cyrkwi ſpomjed ſlyſchal. Bě tam 2. a 3. febr. 64 k Božomu blidu. — 3. febr. (jw. Blažija) tež k. kaplan Skala, mějeſche Božu mřchu a po njej

swj. Blažijowe požohnowanjo. — 7. febr. k. Žur z Budyschina džeržesche Božu mſchu z pređowanjom a popołdnju nřichpor. — 9. k. kapłan Rězak z Khrósczic Božu mſchu. — 14. k. kapłan Rězak Božu mſchu z pređowanjom. — 15. k. senior Kucjanek z Budyschina „requiem“ za njeboh Holasloho, sobudaricžerja zwonow. Po Bożej mſchi bu khěrluſh spěwanh a ze wſchitkim zwonami zwonjene. — 20. k. kapłan Rězak cžiche „requiem“. — 21. k. Žur Božu mſchu z pređowanjom a popołdnju nřichpor — 24. (swj. Matija) k. kapłan Skala Božu mſchu z pređowanjom. — 25. k. kapłan Skala Božu mſchu. — 28. k. kapłan Rězak Božu mſchu z pređowanjom. — Z cyla bě k Božomu blidu w februaru 91 woſobow. Boh zapłacj cžescženym kniezam jich luboſež, staroſež a pröcu!

S.

Z Khrósczic. Dženj swjatoho Matija běſche za naſchu wjes woſebithy zwiedžen. Naſche spěwanske towarzſtvo „Jednota“ mějſeſte ſwoj založeníſti zwiedžen a běſche tutón wužila, zo by ſwoju nowu khorhoj poſwjeczicž dała. Je to (z najmijenſha mjez katolikimi Serbami) přenja ſerbſka towarzſhna khorhoj, katraž drje běſche hódná, zo ſo jej woſebithy zwiedžen wuhotowa. Drohotna khorhoj w ſerbſkich barbach (cžerwena=módra=běla) je z cžegkeje židu dželana a jara physchnje wuſchiwana. Na jenym boku ma z laczonſkimi piſimkami tute thoje napiſmo:

„Cantate Domino canticum novum
Laudate Dominum in choro.“*

wo ſtjedža: „Jednota w Khróscicach“

„Bratska luboſć, serbska swěra
Ze spěwa so mócnje čera.“

Na drugim boku je rjany woſraz ſvjateje Gácilije, kij na piſchezele hraje. Piſmo je krafniye wuſchiwane, ſchtož ſu klóſchtyrſke kniežny Marijneje Hwězdy jara ſpróčniwje wuſjedle. Cylu khorhoj pak (hacž na ſwježo) je hnadne klóſchtyrſke knieſtvo dobrociwje dariło. — Swiedžen ſam ſo takle woſbu: Wot 2 hodž. zhromadžowachu ſo ſobuſtawy Žednoty a hóſežo we Wjenke hóſcžencu. Z druhich towarzſtrow běchu zastupjene: Budyschſka „Bjesada“ ze 4, Dreždanske „Towarſhſtvo“ ze 1, Rakecjanſka „Lipa“ ze 5, Hódžijske spěwanske towarzſtvo ze 4, Pancžijska wóhnjowa woſora, woſebje ſukomjske kaſino z wjac̄ ſobuſtarwami a druzy. Po 3 hodž. naſtaji ſo cžah do cyrkwe: húdzbnich, towarzſtwa, družki, kotrež jenotliwe džele khorhomje njeſechu, ſobuſtawy Žednoty a hóſežo. W cyrkwi, w kotrejž bě ſo jara wjele ludži zhromadžilo, Žednota 150. psalm „Laudate Dominum in Sanctis ejus“ wuſpěwa, na cžož kniež farat Werner khorhoj, piſched multim woſtarjom na blidko położeniu, po ritualu woſwječji. Woſwječenu khorhoj z dobropschejachmi a napominac̄mi ſłowami towarzſtwej piſhepoda. Potom mějſeſte dleſiſhu ryž, w kotrejž poſazawſchi na wójnske khorhomje, napominac̄, zo dyrbí tež tale khorhoj po piſhikkadze ſvjateje Gácilije, kotrejž znamjo na ſebi ma, ſobuſtawy k duchownomu woſowanju piſhecžimo wſchomu złomu zahorjecž, dale pak do- pominac̄, fakt ma towarzſtvo halo ſtuk měra woſołanjo, cžecž Božu ze ſwojim ſpěvom ſpěchowac̄, zo by to cžinilo pobožnje, kaž ſvjata Gácilija. Po wuſpěwanju kérluſcha piſhepodachu ſo darh wot druhich towarzſtrow, tſi

* Spěvajęce tomu kniežej ſpěw nowy,
Khwaleče toho knieža w zhromadženje.

khorhojne sekle, wot Budyskſkeje Bjelady z wuſchithym napiſmom „Trać dyrbi Serbstwo, zawostać A jeho khorhoj zmahowac“, wot Rakečanskeje „Lipy“ a Hodžijskoho towarzſtwia; tež dwaj ſlebornej hozdžitai wot „Fednoth“ z napiſmom „Jednota z Dreždān“ a wot „Towarſchiſtwa“ z Dreždān. Z tuymi darami ſo khorhoj wupryſchi. Po cyrkwinym ſwiedżenju zrjadowna ſo zaszy cžah z poſwyczenej khorhowju; po wſy po拜wſchi zaſta pſched ſwjeczecžom ſwiatohu Boſežana, hdež wſchitich koſwokoło ſo zefupawſchi kęrluſch „Lebie my Boža khwaliun“ z hudžbnym pſchewodom wuſpewachu; rozežinenu khorhoj mózehſe ſebi kózdy derje wobhlaſacž. Skónčzne ſo cžah zas do cyrkwie poda, hdež bu khorhoj hromadu zwita a z płaſczežitom pſchifryta na pſchipokazane měſtno (na ſriedžanskej haſce z boſa) poſtajena. — Šwiedženſki koncert we Wjenke hofcžencowej ſali, třž bě z lužimi pſchepiſljenja, zapocza ſo po $\frac{1}{2}6$ hodž. W dwémaj dželomaj wuſpewa ſo dwanacze ſpěwov, mjez nimi 8 serbſtich, a běſche widžecž, zo ſu dirigent, k. wucžer Hila, kaž tež ſobuſtawu pilnje dželali; nětore truchi ſo jara derje wuſwiedžechu. Pſchewod na pianoſorte jara wuſtajne hrajeſche k. wucžer Kocor z Hodžija. Program (t. r. wuzwolene ſpěv) běſche pſchimérjeny założenſkomu ſwiedženjej dotalneje Fednoth. Kaž pak je ſo w Poſole hido piſalo, je Fednoth nětko ſwój nadawč rozſčerila a znadobniſla, zo chce woſebicže tež cyrkwinſki ſpěv hajicž. K tomu ſobuſtawam z wutrobu zbožo pſchejem, zo bychu pſchec z połnym prawom móhli khorhoj ſwiateje Čačiliſe noſyčž. Byrnje tež poſtupy z wopředka ſo zdale ſpore a ſnadne bycž, nicžo wo to! Nic na mnohoſeži ſtukow je zaležane, ale na doſpołnoſeži, z kotrejž ſo wuſwiedju, a wjele ſejerpoſeže je trébne, předy haž je taſta weč dokonjana. Čim wjetſche pak je potom ſpokojenjo za ſpěwarjow ſamých tak kaž za pſchipoſlučarjow. Džiwiſo na wulkı nadawč pſchivoſkam ſednoče, zo bychu jeje ſobuſtawu z kózdym zynkem, kotrejž ſpěwaja, tež ze ſwojeſte ſtrony dopjelnicž pytali ſlowo: „Kneže, lubuju pychu twojego domu.“ — Pſchispomnič hifchče čcemy, zo pſchi zhromadnej wjecžeri ſo wſchelake ſlawy wunjeſechu, přenja wot pſchewodhy Fednoth, k. zapoſtanca Kofle, na ſ. M. krala Alberta, a zo běſche ſobuzałožer Khróſčanskeje Fednoth, kniež hamſki ſudnik Leidler, ſlit poſlał.

Ze Schunowa (zapozdžene). 3. februara w 7 hodž. pola khežkarja Jana Schäfera z dotal njeznameje pſchiziny woheń wudhyri, kotrejž w krótkim cyklu Schäferec ſtatoſ do procha pſchewobrocji. Woſebitej proch Schunowſkich a ſuſodnych wjeſných ſo radži, zo ſtrach wot Ročec domiſkoho ſo wotwobrocji. Schäferecom je ſo ſtoro wſcho ſobu ſpaſilo, ſchtož ſwoje mjenowachu.

Ze ſejma.

Posledni cžas bu w ſejmje tež etat kulta wuſdžowaný a k tomu pſchisluſhace pjenjeſy pſchizwolene; mjez tmy pſchizwolichu ſo tež pod cap. 90 poſtajene ſumy za katholſke duchowne wuſchinoſeže a pod cap. 97 za katholſke cyrkwie, dobročerſke wuſtawu a t. d. Nětore mróčzaſki, kotrej běchu ſo předy w někotrych ſtronach ſejma woſobniſe nad serbſkim ſeminarom w Pražy hromadu ſcžahyňke, buchu předy rozehnate a poſtajena ſuma* ſo w komorje jenohlóſnje

* Šatſle kniežerſtvo za serbſki ſeminar w Pražy dawa 1200 markow na ſečo, a to: hato njezuſte žarunano za zdžerzenjo někotrych ſtudentow ze ſakſkich herbjskich kraju, dolež je serbſki ſeminar w Pražy, wot někotrych serbſkich duchownych założeny, po fundaciſi za ſakſku Lužicu poſtajený. Pſchisyp. Red.

psychizwoli. Jenož socialdemokratojo mějachu nječnicžomne rycze a nadpady na cykly etat kulta a prajachu, zo do žanohho Boha njewěrja a potakim tež žanu wěru a cyrkji njeznaja, tohodla tež za to žaných pjeniez zwolicz njechadža. Cyle prawje pak maju, hdyž prajachu: my suj džecži modernoho liberalisma a njewěry. Dale prajachu, zo nětčijschi kschesčanski swět nowym porjadam napschecžo dže — za 20 lět trach hžo budže tamna wulka bitva mijez starym a nowym swětom, a wuprajichu nadžiju, zo socialdemokratojo tehdom hžo swoj žaměr dosčahnu, mijenych powščitlowne powalerstwo wschoho wobstejacocho. Za kóždohohu derjezmyslenoho čłowjeka běsche wopravobže zrudzace, tajkim a podobnym ryczam psychoposluchacz. Je pak to tež krute napominanjo za wschitke kraje a ludh, kij hřeče kschesčanske bycz chcedža, zo wscho mózne čzinia, zo tamne nadžije a zaměr socialdemokratow so zenje dopjelnile njebhcu. —

Cýtarjam „Kath. Posola“ drje budže zajimawe zhonicz, kaž wjèle pjeniez našcha krajna kasa w herbškich krajach — nic za Lužicu — za katholiske wýšnoscze, cyrkwie a wustawy placz, schtož pak so z džela kraje zaš dawa pszech herbštokrajny kóždolétny dawk katholikow (Katholikensteuer), za mnogich tam dosčz wobcežnych! Podam tu tohodla krótki pscheinlad:

Za katholisku duchownu wýšnoscž w herbškich krajach.

Za japoštołskoho vikara: 3000 m., za dweju duchowneju vikariatskeju radžicžerow hromadže: 1500 m., za 1 tajkoho swětnoho radžicžera: 1800 m., za sekretara: 1200 m., za pschedsudu katholiskoho duchowneho konſistorstwa: 1800 m., za dweju duchowneju konſistorialneju radžicžerow hromadže: 1500 m., za dweju swětneju radžicžerow: 3000 m. a 1500 m., za sekretara: 2400 m., za kanclistu: 1950 m., za druhoho kanclistu: 1650 m., za wschelake druhe wěch a skujby: 518 m., za hamtske pucžowanja: 800 m., za tepjenjo a swěcu: 320 m., za inventar, rjedzenjo wobydlenjow, wodowý pjeniez a t. d.: 100 m., wschelake druhe wudawki: 560 m.

Za katholiske cyrkwie a dobrocžetiske wustawy.

Bauschalny quantum k podpjieranju kath. cyrkwijskich woſadow w herbſkich krajach: 18,201 m., pschipołożena mžda za katholiskich duchownych w nowym Leutersdorſje a w Schérachowje (kotrejž woſadže politisch do herbſkich krajow skusachtej): 810 m., zarunano na duchownych za wotpadnjenie stolowe dawki (zakon wot 22. meje 1876): 5945 m., pomocny pjeniez za herbſki seminar w Praži: 1200 m., stipendije za herbſko-krajinych studentow theologie: 900 m., za katholisku šrotownju w Dreždjanach: założenych 2265 m., za katholisku khorownju w Dreždjanach: założenych 3540 m., pjeniez za kath. duchownych hako zarunano pschi hamtskich pucžowanjach, wopytach a wobstaranjach kudsonych khorych: 540 m. Pschinisch za twarne zdžerzenjo katholiskeje dwórskieje cyrkwie w Dreždjanach, wobydlenja duchownych a cyrkwijskich skuzownikow, wobydlenja duchowneho a wicejerja w Hubertusburgu, tež katholiskeje cyrkwie tam: 7500 m. — Lužica za cyrkwie nicžo njedostawa, dokelž maju woſady wot zastarska cyrkwijske kubka. —

Za ratarjow budže zajimawe, zo je so na sejmje zakon wuradžil, kij boryž do skutka stupi, zo wot nětka kóždy, kotoromž howjado, kruwa a t. d. na skuzynowu khorosč (Milzbrand) padnje, a dyrbí tohodla so cyka hródž skotu žanicž, za to z krajneje kash zatunano dōstanje po $\frac{4}{5}$ placziny padnjeneho skocžecza.

M. K.

3 chłopo swęta.

Niemiecka. Wjecz dnow su w pruskim sejmie zas debaty Polakow dla meli: wurađeja nětko dalsche zakonje, z kotrymiz dyrbi so polska narodnoścž wukorjenicž a polski narod so pschenemecjicž... Psihi debatach so Polakojo zmuzicze wobrachu, tež centrum ich mōcenje podpjerasche, a swobodnozmysleni dopokazachu, kāk wschej swobodze napścęcze a njewuzitne tute zakonje su. Kózdy njestroniski sudnik dyrbiesce tutym zakitarjam polskoho naroda wobswędejicž, zo maja prawie; tola nie prawda a prawo tu rozsudza, ale wjetšina siedźnieje strony, kij z konserwatywnych a nacionalliberalnych wobsteji. Denož dwaj zapolskanaj z konserwatywnych so pschecziwo njesprawnomu zakonje zbehnyschtaj a jen kucze zafudzischtaj; a dokelż konserwatywna strona tajkej njesprawnosci psihi hłosuje, wступiſh taj z njeje. Spomnienaj zapolskanaj staj v. Gerlach a v. Meyer. Wjercz Biszmark so na debatach njeje wobdzelił; moraliske dobyczo jeje pschecziwnikow tež wón njebe wotwobrocicž moħł. Psihipoznawaca addressa, do kotrejż chytru w Niemieckej podpisma za wjercha Biszmarka tutych zakonjow dla hromadzicž, je do wody panika. Lud we swojej wjetshinie wshak nima żanohu wjesela na wupołazowanjach, z kajtimiz so pschecziwo Polakam zaħadza. Budża zawęscze tež w Niemieckiej, hdźż so nětčischi njerozomny narodny zapal zas wukħolidżi, hħuboko wobżarowacż, zo su w eżasu najwjetšeje zwonkowneje moħċa a naħlađnosće w preñim něni skim stacże pschecziwo ja mīnum poddanam zakonje so dacż moħħle, kotreż najhōršim njeħsħecżelam so pschecż njemōja a njeśmedža. Polakojo su w minjentih wojnach runje tak swoju krej roglivali za swoju prusku wotċiġinu, kāż Niemcy, haj jich pjatih armeekorps je tehdom wosibitu kħwalbu doftał — a za to so jum nětko wojowanjo na żivjenjo a smierż pschipoweduje! A eżohodla? Za pschiczinami so njepraschej! Dow tež rēka: „My mamy zakon, a po tym dyrbi wumrečz.“ — Zda jo nam, zo ze 100 milionow, kotreż su za wukupowanjo polskich leżownoścżow so pschizwolite, niktó druhji wjetshi wnjitt njezmieje, dhżli żidżha a nětotti kħsejżjanx schlachtarjo, pschetoż czi su psihi pokupowanju leżownoścżow preñi.

— Do pruskiej prenjeje komory (Herrenhaus) je fejjor tež dr. Koppa, biskopa we Fulda powołał; biskop Kopp je nětko sobu w komisji, kotreż ma nowe cyrkwijske zakonje dowuradzicž a za sejn pshihotowacż.

— Niemiskomu sejmnej (rajchstagej) je nětko namjet za palencowy monopol so pschepodał. Rabdija, zo moħħi tutón monopol so pschijecž, żana njeje; z kózdym dniom roscze licżba joho pschecziwnikow. Psiched frótkim dónidże na rajchstag peticija z Hamburka z 38,000 podpişmami! A tajkikh a podobnych peticijow su sta a sta. Też Bajerska swoje prawo, kotreż je sebi żgħerżala, w tejse należnosći njeħsħecżi.

Wschelcizm.

* (Skórżba wo łuku.) W Schwajcariskej bëschtaj so jóm u dwaj staraj buraj łuki dla pschekoriloi. Kózdy mējesche za to, zo łuka jomu skuża, a nje-mózeschtaj pschejjene pschijecž. Z dobom pschindże jedyn f' drugomu prajich: „Suisodże, hym nazu wèc sudnikam pschepodał; njejsmoj tola żadyn mudry dość, zo bixmoj pschekoru samoj skóncżiloj. Pój jutse sobu na sudnistwo“. Tón pat wotmolkwi: „Jutse so mi njeħodži, ja dyrbju syno domoj bracż.“ A po frótkim pschemyslenju rjekħi: „Dži ty sam a rogestajej sudnikam twoje a moje wini, eżohodla wobaj tu łuku za swoju dżerżimoj; woni njeħi sudża!“

Tomón džéške, wupowěda suđnikam wscho z prawdu a pščinidže wjeczor ſuſodej, jemu wjeſele pſchipowieduo: „Suđnicy ſu tebi ſku pſchiprajili; Bohu džak, naju pſchekora ma kóne.“

* *

Naležnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1886: kk. 256. hoſcencar Pjechi z Wěteńcy, 257. Handrij Haſa z Wulkoho Wjelkowa, 258. Jakub Libš z Hunjowa, 259. Jan Robl z Čichońcy, 260. 261. z Budyśina: August Wjerab, Marija Kubicowa, 262. Jakub Rjenč z Cornea, 263. Mirkawš Just z Noweje Jaseńcy.

Sobustawy na lěto 1885: k. 594. Michał Kokla z Dreždza.

Dobrowolne dary za towařstwo: J. L. 75 p., M. K. 50 p.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjeſtej 84,854 m. 30 p.

K česći Božej a k spomoženju dušou ſu dale woprowali: k česći Wutroby Jězusoweje za bože zwarnowanjo 20 m., namakane pjenyezy z W. 1 m. 50 p., njemjenowany 20 m., Jakub S. z Kaſec 10 m., wot njemjenowaneje 1 m., za zwonjenjo w Baćonju při přewodze małoho džesca 3 m., w Baćońskej pokladničcy nahromadzene 15 m. — Hromadze: 84,924 m. 80 p.

Na nowe piſeče do Baćońskeje cyrkwe: Dotal hromadze 2720 m. 20 p. — Dale ſu woprowali: na Šołćic kwasu w Radworju přez k. wučerja Symanka nahromadzene 32 m., džeci a čeledź R. domu w Baćonju 4 m. 66 p., „Wutroby Jězusowej za khude duše“ 1 m., wot jeneje hry w Budyśinje 80 p. — Hromadze: 2758 m. 66 p.

Na nowu kletku do Baćońskeje cyrkwe: dotal hromadze 449 m. — Dale je woprował: Dobročeř z Dreždza (5. tajki dar) 20 m. — Hromadze: 469 m.

Priſpomnjenje: 34 m. 56 p. je ſo z pokladnički Baćońskeje cyrkwe za wſelake mjeńſe potřebnosće a džela za cyrkej wudalo.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 9387 m. — Dale je woprowała: njemjenowana z Wotrowa 1 m. — Hromadze: 9388 m.

Zaplać Bóh wšem dobročerjam!

Za zwony Řitawſkeje cyrfwe ſmy dostali: něčto cyna wot Rječkječ z Džěžnječ a ſtare pjenyezy wot Žatuba Wiczaza z Brěmjenja a wot njemjenowanego z Kožaric.

Rcd.

Zjawny džak.

Swoje wjacłtne přenjo za towařſnej khorhowju nětko dospěwiſi dowolamy ſebe tež tudy **hnadnomu klóſtyrskomu knjejſtwu** za tajki krasny a wulkotny dar ſwój **wutrobny džak** najpodwołniſo wuprajić. Njech Bóh luby Knjez hnadnej knjenje abbatissy, wysokodostojnomu knjezej propſtej a čescedostojnym knježnam, kotrež ſu khorhoj tak krasnje wuſile, z časnymi a wěčnymi dobrotaſi płaći! My pak chcemy ſo prócować, zo bychmy tajkoho nadobnoho towařſnoho znamjenja přec dostojniſi byli.

Předsydſtvo „Jednoty“
w Khróſcicach.

Zjawny džak.

Wſchitkim, kotsiž ſu pſchi poſlednim woñnjowym njezbožu w Schunowje z tajkej pröcu a wutrobitoſczu naſhe twarjenjo pſched zapalenjom zakitacj pomhali, prajimy tudy z cyklej wutrobu: „**Zaplać Bóh ton Knjez!**“

M. Ročko a ſwójba w Schunowje.

Cžiſčač Smolerjec řužicžiſčerje w macjiczym domje w Budyšinje.

K tutomu čiſlu je pſchipoložený Paſthřiſſi liſt knjeza biskopa dr. Bernerta. Pſcheſloj wot Hórnka.

Katholicki pohled

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Placi lětnje
na pósce a we knihařni
1 m. 70 p. bjez pórta.

Udomy časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Bndyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 6.

20. měrca 1886.

Lětnik 24.

Za svjatý póst.

(Nieděla Quinquagesima. — Scženjo Luk. 18, 31. „Hlej džemý do Jeruzalema horje a budže dokonjane vichitko, schtož je psíčez profetow wo šiniu čłowjeka pišane . . . A sta so, hdyž so wón Jerichu blížesche, sedješče slepý psíči pucžu.“)

Zapocžnje so póstny čjaš.
Nimo wjedze cyrkzej zas
Horje do Jeruzalema,
Marodženoh' z Bejhlehemem,
Zéjusa, ton křižja pucž. —
Wutroba nětk so mi rudž!

Nimo dže. Nieskyschish joh'?
Slepý sedžišč hřeschniko.
Nimo dže, to cyrkzej praji;
Nimo dže, to prēdar praji.
Nieskyschish ty tež wotucžiž,
Z Křyſtusom mi sobu hicž?

Proſch, ach proſch! (Wón wuſkyſhi):
„Wočjow ſlepočz wotemzmi!“
Woſaj, woſaj, njebudž k woli
Swětej, kiz so njepodwoli.
Ton njei' ženje ſpolojom,
Hdyž thce něchtó z Zéjuſom.

Rajka čžrjóda za nim dže
Bo tej drozy zbožnoſče!
Kóždy njeje ſwoje křižje,
A nojcéžsche ſu najblíže
Bſchi tym ſwěta zbožníku. —
Za nim k wěcznom, měrej du.

Woſaj! Wón je psíči Tebi.
Chcesch ſa m ſedžo woſtacž?
Chcesch ſa m ſwoju duſchu zhubicž
Do toh' ſwětnoh', a ji rubicž
Wěczne, zbožne mjeſelo?
Smil ſo nad njej hřeschniko!

Nieskyschish? Wón woſa cže.
Na pucž wěcznej' zbožnoſeje,
Nětko pak mi dyrbisch ſtanycž
A nic ženje wjac̄ panycž
Do toh' staroh' hubjenſta. —
Bóh daj tebi njebjeſa.

+

Czesczenym pschedsydam katholickich towarzstwów we Luzzich.

Skonec pschichodnogo lěta 1887 zmieje našich swjaty wótc, bamiž Leo XIII., swój 50. osłetny měschniski jubilej. Hizo so wschelake pschihothy czinja, zo by tuton swiedżen, za kózdroho katholickoho kschesczana ważny a witany, na dostojune waschnjo so swjeczil. W Němskej je so něchto nahladnych katholikow pod wjedżenjom swobodnogo knieza z Leo zryczało, zo ma swjatomu wótczej so addressa pschihotowacj a na swiedżen samón so pschipostacj, we kotrejz bychu po móžnoſci w sché katholiske towarzstwa a zienoczeństwa chleje Němskej je zaſtupjene byłe, nic jeno ze zapiskom, ale z woſebitej pergamentowej lisčzini, kóraž so zapołożi. Kózde towarzstwo ma so tak na tuthym poczeczowanju swjatohu wótcia samostatnie wobdzelicz.

Komitet, kiz tutu addressu pschihotuje, wobrocza so na wschitke katholiske towarzstwa w cyklu Němskej, njech su nabožne abo za skutki kschesczanskeje luboſcze postajene, ſocialne abo cyrkwiensko-politiske. Za komiffara w tutej na-ležnoſći za Luzzicu je kniez senior Jakub Kuczank w Budyschinje postajeny, a proſymy tohodla czestnych pschedſtojerjow katholickich towarzstwów, zo bydu — chcedža-li so na tutej addressy wobdzelicz — to kniezeſi seniorej Kuczantkej wozjewili. Kaf ma so zbožopschejach album założicz a fajke ma zapołożomne ložjeno kózdroho towarzstwa bycz, wo tym so wschó dalsche hiſchče wozjewi.

Hacž tak njeje?

W—ſkej korezmie wobliczneſe wóndy něchtó, schto bě Nadžanec hospodař čas živjenja do korezmow znoſyl. Nadžanec njebe picž, bě pak wot 20. lěta ſem pilnje na piwowe bjeſady khodzik, wjeczerieſe tež rady wonka; w 60. lēcze wuczinjeſe pschedzinjeny kapital 20,000 m.!

To zda so na wokomik ſkoro njemóžna wěc. A tola protyka hinal njeponazuje. Njeje džé trjeba, zo jo runje wjele w korezmie pschedzini; hdyž jenož nježele a ſwiate dny na piwo khodzíſh a ſebi za 50 p. popſwejeſch, wuczini to za lěto hizo swoje 60 m. Schtóž to wot 20.—60. lěta czini, pschedraſka, bjez toho, zo to pytnje, cykle 2500 m. Wulicz ſebi to ſam! Z tym ſo njeſtaji. Kózdy kapital ſo dani, wudaty pjeniez pak žerje dan a tak narouſtu ze ſpominjenych 2500 m. za 40 lět swoje 5000 m.

Kaf wjeſoły by něcotry hospodař był, hdy by w 60. lēcze tajki pjeniez ſobu na wumjeňk wzacž abo jón džeczom jako pomoc dacž možl!

Njeje pak na tym doſcz, zo ſo pjeniez za napoje wudawa, ſkomđi ſo pódla wjele czaſa, a to je druhí kapital, kiz ſkoro częžo na wahu pada, hacž hoſt pjeniez.

Hospodař, kiz rady w korezmach syda, zakomđi wjele džela, kotrež runje jomu do rukow hlađa; je pak to wulski rozdžel, hacž něchtó ſa m ſobu czeladnika czini, abo hacž, dokež ſo džela boji abo hanbuje, tajkoho na swoje město pschistaji. Zo czeledž tak nježela, hdyž hospodařja wſchudże zadý ſebje nje-widzi, je tež wěſte a tu naſtawa nowa ſchfoda, kóraž ſo wobliczicž hodži.

W hospodařſtwje, w kotrejz njeponawna porjadnoſć njeſtnejſi, thila ſo bórzy ſ Rakecam, czini ſo dołh, džé ſo ſ lichowniſtam. Schtóž je do rukow tuthych pschishol, ſmě ſo wěſeje nadžijecž, zo wěczneje wjac̄ na swojim statoku njebudže. Tak pschima jene druhomu do rukow, kaž zuby w kolesu. To,

štož wschitc widža, zo hospodarjo, kij korežmu bôle lubuja, hacž swój dom a swoju swójbu, z hańbu dohospodarja, to druhiem wucžba njeje: kóždy měni, zo murju pobodže, na kotrejž je sebi druhi hłowu rozbodł.

Kak pschiindu tola ludy dele z njenasytnym hłodom za wuživanjom! A nichto to njewopomina! Kejko su prjedy sebi czeladni pschi snadnej mždžé na hromadžili; njemějachu drje wuměnt zapisaný, sedzachu pak na starý džen čoplischo, dyžli někotry wuměnkař a hospodař na kuble — bjeze wscheje staroſcje. Mžda je so potſoſila. A jara wjele jich niežo wjacý nima! Hdże dha pjenježy wostanu? W korežmach, tam so zabiyeja, na hromadženjo so wjac njemyśli. Hdž widžis, kak mało ludžo ežas a pjenježy sebi waža a z wobémaj hospodarja, jako byschtaj so doczerpacž njeħodžiloj, moħl so prashecz: Ludžo, ménieje dha, zo lijenca psched durjemi stoji, a zo dyribi wſho zabite bjež, prjedy hacž pschiindze?

W młodych lětach budž glutniwy a krutý pschečiwo sebi; tak su starí hospodarjo a czeladniczy cziniły a pschi tym na starý džen — prawje derje wo bſali.

„Wesch, schto naj placžis?”

Njeboh ſtonohrōdski biskop Augustin Gruber pschiindže něhdź w Tyrolſtej do ſchule, zo by džecži z kicheſčanskeje wucžby pruhovala. Wucžer khwalechče woſebe psched nim 12-lětnu holczku, zo so na liczenjo z hłowy jara wustojo.

„Derje — džesche biskop — chcu spytacž, schto wę”, a wobročiwiſchi ſo i holczey praſi: „Džecžo, wulicž wſchak mi, kejko ſtaj twojej starschej na tebje wudakoj?” Holczka bě pschi tajſim praschenju cyka zaſtřožena.

Na to biskop: „Hlej, holczka, to hiſčče ſo cže nichto praschał njeje a ty runiž tak hiſčče na to myſliła njeſhy, a tola je wažne, zo w tym na cziste pschiindžes. Njeměle džecži wědžecž, schto starschej na nje wudawataj, zo by wědžalo, kejko džaka a luboſcze ma jimaj wróćicž? — Někto fedžbuſ: Je traſh to wjele, prajuſli, zo wob džen starschej na tebje za jěž, draſtu, ſchulu atd. 30 p. wudataj?”

„To njeje wjele — rječny holczka, kotaž bě ſo ſtróželow zwinyka — wjac tola wſchēdne wucžini.”

„Njech jenož pschi 30 p. wostanje — praſi biskop — kejko ma měſac dnow?” — Holczka: „Tſicheži.” — Biskop: „Prawje, schto wucžini to na měſac?” — Holczka: „ 30×30 p. = 900 p. = 9 m.” — Biskop: „Věto pak, kejko ma měſacow?” — Holczka: „Dwanacže.” — Biskop: „Kejko to wucžini za lěto?” — Holczka: „ 12×9 m. = 108 m.” — Biskop: „A tak ſtara ty ſy někto?” — Holczka: „Dwanacže lět.” — Biskop: „Kak wjele by to někto wucžinilo?” — Holczka: „ 12×108 m. = 1296 m.”

Biskop: „A někto wſchē staroſcze, kij mějſchtaj starschej twojedla, ūdženja a noch bjez ſpanja, ſpróčne dželo, kotrejž mějſche nan twojedla — to a druhe ſo z pjenježom žarunacž njeħodži; z czim chcesh to placžicž?”

Holczka: „Chcu ſo pěknje wiesč a starscheju njeru džicž.”

Biskop: „Derje, džecžo, je to jen ički pucž, na kotrejž mőžes hſtarscheju prou wo tebje jeno trochu žarunacž.”

* * *

Tutón pschiind njeboh biskopa ma w Tyrolſtej ſpodžiwnu moc. Hacžruniž je hijo na 50 lět ſo minylo, zo je ſo horjeka powiedanu podawat ſtaſ,

dha tola na njón zabyli njeſu. Man abo macz džesčju, jeſi njepoſluſhne, jenož hrožy ze ſłowami: Wěſt, ſhoto naj płačiſh? Hdy budžeſh płačiſh?" — A to pſchecy — czebnie!

Hacž tež w Serbach, hdež ſu starschi a džesčji porno Throſſej khetro do pređka, to njewem; bých pak radžil, zo to džesčom z khwilemi rozpominic̄ dasch. Tu a tam budže tola — pomhacž! —š.

Czeſtna ſlužba.

Měſchničej pſchi woporje bojeſe mſchě ſlužicž, zda ſo někomužkuli jenož powołanjo małych hólczatow býcž; haj hdy by bóle nahladny doroszheny měſchničej „ministracž“ dyrbiaſ, by traſch ſo jomu zdało, zo ſo to za njoho njeſhodži abo jomu njeſhiftoſi. A tola móže ſo prajieſ, zo czeſtniſcheje ſlužby na ſwecze njeje, dyžli ſlužba pſchi najwjetſchej potarnoſeſi naſcheje ſwateje wery. We wſchelakich krajach najwoſobniſchi mužojo po tutym pſchewdženju tež cžinja. Zenož nekotre pſchiklady z najnowſchoho časa chcu tuby podacž. Duchowny kniež, kij w tu khwili w Schlezyskej haſo duſchepaſtř ſtukuje, kij pak je wjele krajow pſchepuczoval a kulturampy dla doſko we wuſraju pſchebywacž dyrbiaſ, wo tutej węch piſa: „Pſched 18 lětami ſwjeczach jónu wopor bojeſe mſchě w kapali ſwoniceſtich kapielow (w Galicyſtej). Tehdrom ministrowaſche mi wobſedžer tuttoho knieſtwa, hrabja Saluſki, kij je pſchi bohatych wědomoſeſzach tež we ſwetnym wobhadtze wyſoko zdželany. Pſched 10 lětami ſlužeſche mi pſchi bojeſe mſchě w jenej z najwoſobniſchich kapalow w Parizu czaſeſzjich francózſki general w uniformie, a tomu ja parſchónenſnic kufka znaty njebech. W Belgiskej ſu mi wjac lět doſko knieža z najwyschſchoho a najstarschoho zemjanſtwa we ſwojich domjachych kapalach a w zjawnych cyrkwiach pſchi bojeſe mſchě ſlužili; pſchi najwyschſchej zdželanoſeſi tucži knieža njeſmerne bohatſtwa wobſhnu; wjele z nich běchu ſobuſtaſty belgiskoho ſejma. W cyrkwi oratorianow w Londonje běſche jónu mój ministrant jara ponižný a po zdaczu ſproſty kniež, kij po bojeſe mſchě ſo jara pokornje zaſ wotſali. Hdyž ſo praschach, zhonich, zo je to wójwoda z Norfolka był, »preni lord cykleje Žendželskeje!« Wſchitcy ministrantojo w tamniſchej cyrkwi běchu najwyschſchi jendželscy zemjenjo. Wjez nimi běſche tež professor pſchirodowedy, kij ma w jendželskim piſmowſtwie znate imeno. We farſkih cyrkwiach je w cykle Žendželskej dobrowólna ſlužba na khorje a pſchi wołtarju zarjadowana, a młodži mužojo z najlepſchich ſwójbow we woſadze ſo na pſchemio wo taſte dobrowólne zaſtojnſtwa proučua.“ — To móže ſebi něchtóžkuli ſpomjatkowacž, kij za cžesč božu ani porſt na kſhij położicž njecha bjez zaplačzenja!

Z Lužich a Sakskeje.

Z Budyschina. Wónanjo ſwarjeſche njeſhaczel Serbow w drježdánskich nowinach mijez druhiim pſchisloženjom na duchownu wýſchinoſcž budyskeje diöceſy, dokelž po joho ſłowach „je wot wjele lět w serbſkim ſeminaru w Prahy nimale runje taſ wjele Serbow kaž Němcow“ a wón radžeſche wýſchinoſcži, zo by někotre lěta jenož Němcow do serbſkoho ſeminara braſa. Maſcha wýſchinoſcž njetrjeba rady tamnoho ſchęzuwatoho dopiſowarja abo joho pomocnikow; pſchetoz wona ſo ſtara, zo by w ſwojim čzaſu Serbam a tež Němcam w jich macze ſtej

ręczi w cyrkwi a szkuli posługane było pśszez tych, kotrychž wona do duchownego seminaru w Prazy abo do wuczęścistego seminaru w Budyschinie pśchiwoźmje. Dokelž so Serbia, kotsiž moja serbscy a němci, tež derje na němstich stacijach trjebacž hodža, dyrbi wychinacž něschtó Serbow wjaczy w seminaromaj pśchihotowacž, dyžli je jich w najbližšim časzu za wobhadženjo duchownskich a wuczęścistkich mestow nuznje trjeba. Serbow njenóže wychinacž z cuzych krajow dostacž, mjez tym zo n. pśch. drježdžanska wychinacž Němcow woprawdze z dalokich němstich krajow ma, po swědečenju dopisowarja w sakſich herbſich krajach nětko dwanacžoch. Dopisowar paž je zabyl, zo je pražski seminar za budysku diöcesu, do kotrejž wot l. 1783 tež wokolnoć Ostriha skuscha, założeny (1704) a zo su herbſokrajin seminarisći tam hakle po lěce 1827 za pjenježnu podpjemu, 400 toleri, kotruž sakſki sejm kóždy krócz za wosmioch hakle pśchizwoluje, kaž je so tež lěta po sobudželenju wobstojenjow pśszez k. präsesa Eusebianskoho stało. Pśszez pśchicžahowanjo w nowishim času po l. 1871 katholikowje w krajach dreždžanskeje diöcesy jara pśchihoraju, ale tohodla woni njenóža wjetſche prawo měcz na seminar, dyžli wobſedžerka, budyska diöcesa. Skončnje dyrbi so dopisowarzej do „Dresden Nachrichten“ prajicž, zo won kžé do swěta sc̄ezele powědajo, hako bychu loni pjeczo Serbia a 1 Němc do pražskoho seminaru pśchizwaczji byli. Brawda je taſta: w lěce 1883 bushtaj pśchijataj 2 Serbaj a 4 Němcy, 1884 paž 1 Serb a 4 Němcy, 1885 tſjo Serbia a dwaj Němcaj. Nazymu bě tam 15 Serbow a 18 Němcow. Dopisowar z blízkoscze je to wědžecž abo tola lohko zhonicž mohl! Tohodla směrn tamne dopisy do němstich nowin njenábité mjenowacž!

— Poštnej nředželu hrajachu w tudomnej katholiskej towarzchnicy sobustawy kath. rjemiessniſkoho towarzista kaž kóžde lěto džiwadlo, a to najprjedy „Die Nachbarn“, w kotrejž so schézuvatý ſlepč, kij chec pſhuczelſtvo dobreju juſodom rozkaſacž, hako ujeknicžomnik spóznaje a skončnje mydlo wjeze, a potom směřk „Sie kommt“, kotryž je wſchitkim wjele wjesela cžinil. Woſebje poſledniſki kruh so jara derje hrajeſche.

— Towařſtvo Pomocy za studowacych Serbow je, kaž S. N. piſaja, w zaſdženym lěce 405 m. do 6 studowacych mlodžencow hako pomoc za jich studije rozdželilo. Za pjecz lět swojoho wobſtacža je towařſtvo na 1500 m. mlodym studowacym Serbam wudželilo. To drje je rjana pomoc, tola wjac hščez so wot towarzista žada, kotrejž paž dyrbi po wuſtawach najprjedy 15,000 m. zaſkadnoho kapitala měcz, potom hakle móže na lěto 600—700 m. wudželicž. Rjanu kročzel k tomule koncej bliže ſtoj towařſtvo dwaj nowaj nahladnej daraj pſchinjeſloj, a to wot k. fararja Herrmanna we Wotrowje 100 m. a wot R. H. k dopomnječu na njeboh macež 300 m. Dokelž je lětny pſchinostk za tute towařſtwo jeno 1 m. móže tež khudy na ſpomožnym ſutku so wobđelicž.

— Pſchedyhdſtvo ſ. Józefowoho missionskoho towarzista w Achenje wziewia lětne zliczbowanjo. Kaž je znate, podpjera tute towarzystwo němstich katholikow we wjetſich francózſich, belgiſich a jendželskich mestach, zo bychu we swojej němſkej ręczi so wobſtaracž móhli. Dokhodow je loni mělo 26,835 m. Po diöcesach rozdželene: Kölن 13,361 m., Münster 65 m., Trier 2629 m., Wrótſlaw 2181 m., Warmiň 1350 m., Dreždany 747 m., Budyschin 703 m., poſtakim w Sakſkej hromadze 1450 m., Freiburg 439 m., Limburg 420 m., Mainz 226 m., Rottenburg 233 m., Paderborn 116 m., Würzburg 486 m.

Z Kukowa. Niedzielu 21. februara swjeczeske Kukowske kasino swoj 15. założeniski swjedzeń. Woczeszichu nas ze swojim wopystom k. farar Werner a kapłan Ręzak z Krósczic, kapłan Hugo z Klöschtra, zapoślanc Kołka a wulka syła hoscii z blizku a dalska. W prenim dżelu swjedzenia mjeſeſche k. farar Werner swjedzenisku rycę. Podawasche najprjedy wobraz naschoho czasa, tak so wſchelake zle mocu prócuja, dobrąſ sawiesę a zahubicę a tak słabę jedyn sam je napszeczo wulkej syłe njeſzczelom. Potom dopokaza k. farar, tak muzne a wujitne runje w naschim časzu dobre towarzstwa ſu, fotrež złomu ze zjenočenymi mocami napszeczo stupaja. — Wunjeſechu ſo na to wſchelake ſlawy a to na swj. wótca, na krala, na k. fararja Wernera, k. Kołka a hiſczeje někotre druhe. Szczehowasche netk druhi, zabawiacz dżel swjedzenja. Hraſcze ſo džiwadlo, najprjedy ludowa hra „Djed“, fotraž je z podawków lěta 1848 wzata a ſo wubjernie spodobasche. Druhi truch běſche němſki: „Knoten im Sacktuch“. Po džiwadle běchu reje za młodosež. Druhy pak, mjenje wuſtoczni, bjesadowachu we wjefoſej zabawje hiſczeje někotre hodžinti. Hs.

Z Kulowa. Popjelu ſrijedu po dopoldniſkich kemſchach zhromadzichu ſo w sali hoscencarja Tiebigeria tudy Serbja kulowskeje wosadu, zo bychu ſebi założenjo nowoho serbskoho towarzſtwia za kulowsku wosadu wuradzili. W pſchichodnym čiſle podam ſo bližſhu rozprawu wo tym a tež wo wuſpechu prenjeje zhromadziny 19. měrca.

Ze ſejma.

Wutoru 16. t. m. wuradzowasche ſo w ſejmje medicinalnym departement (wotdželenjo). Pſchi debacie ſpomni zapoſlanc 8. burſkoho wokrjesa w krótej ryci na to, kajſi njedostatk a wobceſznoſć za lud wokoło Klöſchtra-Banczic pſchez to nastawa, zo tam zaſydeny młodý lekar' wot wokrjesnego lekarja dowolnoſć njedostanje, ſebi domjacu lekarjnju (haptiku) džerzecz, pſchez czož by ſo ludej wjele prócy, časa a pjenjeſ ſalutowalo. Lekarzej by z tym joho čejzke powołanjo wjele poſložene bylo a wbožy khoru wjele předy lekarſtwo doſtali hac̄ je dotal možno, hdž dyrbja hakle z receptom hodžinu daloſo do města po lekarſtwo hic̄! Skónčzne ſtaji zapoſlanc kniježerſtwej pſchissuſhny namjet a proſtu, zo by ſo tutomu lekarzej dowolnoſć daſa, ſebi domjacu haptiku džerzecz; ſo rozemi, zo we komorje nichto ničzo napszeczo tomu nje-mjeſeſche. Po wſchém tym mějach hiſczeje z kniježerſkim komiſarom, kij kniježerſtwo w komorje zaſtupowasche, z k. medicinalnym radziecerjom dr. Güntherom, privatne rozrhczenjo, w kotrymž joho proſchach, zo by ſo kniježerſtwo za tu wēc poſtarac̄ čehlo. Tón mi praji, zo teſame pſhczirivo tutej wēch ženie ničzo mēcz niemóže a njecha, a zo cyła wēc bóle na provincialnych zaſtojnich leži; wón radjeſe mi, zo bychu zaſtupjerjo gmejnow cyloho wokrjesa, hdžej tamnoho lekarja z Banežic trjeboja, piſmo wo tutej naležnoſci na ministerſtwo znutſkownych naſeſzow haſko rozprawu poſkali; tute by potom wuradzowanjo z Kamjenskim wokrjesnym lekarjom, z Budyskim wokrjesnym hejtmanſtwom a z jenym haptikarskim dohladowarjom (Apothekenrevisor) džerzało, a tak traſch mohla ta wēc dobry wuſpech mēcz. Nazajtra mějach hiſczeje wo tej wēch rozrhczeniono z k. ministrom z Moſtiž-Wallniž, kotryž mi tež dobru nadžiju čajneſeſhe. Z toho wſchego pak je widzecz, zo je ſo na tón raz wſchitko ſtało, ſchtož ſo hodžesche, a zo ſu wuhladu na domjacu

haptyku za lekarja w Pancjach hacžrunje nic chle wěste, dha tola nimale móžne. Něk pak rěka: so hibacž, wšak ičtom tež na jedyn raz njepanje a Rom so tež za jedyn džen natwaris njeje; tohodla gmejnscy pschedstojerjo a druzý, poszczelcze wäische podpišma k. klóschtyrskomu sekretarjej Steinerej, kiz chec, tak daloko hacž je mi znate, tule weč do rukí wzacz! —

Czitarjam „Kath. Bosola“ drje je pschez druhe nowiny a tež hewak hižo znate, zo su wuhladu za pschichodnje twarjomnu železnici wot Budyschina do Kamjence nimale wěste; budže pak hischeze, kaž so to hinač nježodži, k najmjenšhomu 4 lěta tracž, prjedy hacž budžem mōc po njej so wozycž. — Tak wjele k wudošpołnjenju serbskeje khróniki.

M. K.

3 cyloho swěta.

Němska. Palencowh monopol, kotryž bě němski sejm k dalschomu wuradženju wosebitej komissiji pschedpodač, je w tutej hižo spanył. Po tsi-hodžinskej debacž so přeni paragraf, kiz je ze začladowm za cyly zakon, z 19 pschedzivo 6 hlosam začišny. Z tym je wosud palencowoho monopola hižo dokonjaný, pschedtož sejm wužud swojeje komissije pschemenici nježodž. — Komissija zemjanskoho domu (prěnjeje komory) w pruskim sejmje, kotaž ma nacázisk cyrkwiensko-politiskeho zakona wuradžic, je hižo někotre woseženja měla. Biskop Kopp, kiz we njej sobu syda, je swoje namjetu na pschemenjenjo zakona stajal. Zda so wěste bycž, zo so joho namjetu nježodžiwozmu a zo so potajskim wot nowoho zakonu tak jara wjele wozjafowacž nima. — Swjath mótc je tachantskoho kapitulara Thielera za biskopa we Frauenburgu a propsta Dindera za poznanikoho archybiskopa wobkrucžit. Wobaj budžetaj 4. hapyrla w Frauenburgskim domje na biskopom swjeczenaj. Kardinal Ledochowski je swojim dotalnym diöcesanam list possal, w kotrymž so z nimi rožzohnuje. Psched 20 lětami je wjedništvo diöcesy pschijal a je zdžeržal hacž do toho časa, hdžej je swjaty mótc wopor joho dobromolnoho wotstupjenja pschijal. Druhi wjischci wjerch jich netko powjedze. Kardinal dale wubérne samotnoće nowoho archybiskopa khwali a prosh, zo bych diöcesanojo jomu z tejsamej dorvěru napšchedzo pschijeli a joho posluchali. Skonečnje wudžela kardinal swojim dotalnym diöcesanam posledni króč požohnowanjo jich poruczejo hnabže Bozej, zakitej najzbóžniſcheje knježny a patronow diöcesy swj. Adalberta a swj. Stanisława. W krótkim ma něk do Poznanja wulka ludowa zhromadžizna so powołacž, kotaž změje addressu na kardinala wobzamknycž a tusamu z wosebitej deputacjí do Roma possalacž.

Hospodliwość a skuposcž.

Dwaj wupalenaj khodžeschtaj po wšach a proscheschtaj wo miloscziwe darh. Tu dónidžeschtaj k wulkomu burškomu kublej. Bur stojeſche runje psched khěžu a swarjesche motrocžka z kruhlymi słowami, dokoł běſche rólny grat wjecžor njezrumowač, ale na deshcziku ležo wostajil. Hdžyž taj mužaj te swarjenjo wot nazdala ksysheschtaj, prajeschtaj: „Tónle muž je wěćze prawje skupy, tu nježodž wjele sydacž.“ Tola, hdžyž bliże pschedzestaj, witasche jeju bur pschedczelnie a dowiedze jeju do jstwy. Tu powedaſchtaj jomu wo swojim nježbožu. Bur jeju naſteči, pschedpoda jimač bohaty pjeniežny dar a slubi, zo hischeze wjichko žita a słowy do nježbožowneje wšy pschedwjeze. Taj mužaj so dži-

waschtaſtaj tajkej wiſkej dobrociuwoſczi a wupomědaſtaj jomu ſwēru, zo ſtai joho tych kruhyh ſwarow dla za ſkupohho měloj. „Lubaj pſcheſzelaj“, wotmołowi bur, „dokelž ſum taſ hōſpodarſki, wostanje mi teſko wyſche, zo móžu ſhudyń z nadobnym darom z nužy wupomhačz.“

**

„Dochla paſ za to mam, zo džeczi po ſwiatym wjecžoru domoj ſluſhęja!“

**

Naležnosće naſoho towaŕſtwia.

Sobustawy na lěto 1886: kk. 264. Mikławš Robl z Wulkoho Wjelkowa, 265. Jan Mětowski ze Słoneje Boršče, 266. Jan Wjerab z Budyšina, 267—269. z Ralbic: kanonikus a farař Jakub Bjeňš, wučeř Mikławš Hicka, Jurij Rachel, 270. 271. z Ku-kowa: kubler M. Wolenk, Madlena Wojnarjowa, 272—281. z Miocic: Michał Wornač, wudowa Kralowa, Pětr Kral, Michał Jawork, młyńek Jakub Šolta, kubler Jakub Šolta, Michał Fulk, Michał Kušk, Jakub Brusk, M. Kindermann, 282. kaplan Jurij Nowak z Kulowa, 283. 284. z Hóſka: swójba Mijanec, Michał Křidowk, 285. 286. z Noweje Wsy: swójby Nykelic a Mawkec, 287—291. z Němcow: swójby Zarjenkec, Šimanec, Pjacec, Hančec, Jakub Kral, 292. swójba Nowotnikec z Dubrjenka, 293—295. z Kočiny: wučeř Šolta, Jakub Šolta, Mikławš Šolta, 296. swójba Welsec z Kulowca, 297. swójba Brüknerec z Brěškow, 298. Jan Hančko z Rachlowa, 299. 300. ze Salowa: Jakub Šolta, swójba Haškec, 301. swójba Beierec z Pisanoho Doła, 302. Hana Kralec z Malsec, 303—305. z Radworja: Jan Nawka, Jakub Hołbik, Marija Běrkec, 306. Mikławš Kubaš z Khasowa, 307. Michał Zur z Lutowča, 308. Mikławš Mit z Bronja, 309. Wórša Schemelowa ze Sernjan, 310. N. N. z Hórkow, 311. Jakub Šejda z Różanta.

Sobustawy na lěto 1885: kk. 595. Mikławš Robl z Wulkoho Wjelkowa, 596. Jan Wjerab z Budyšina, 597. Jurij Rachel z Ralbic, 598. Pětr Bräuer ze Sunowa, 599. kaplan Jurij Nowak z Kulowa, 600. Jakub Róla z Rachlowa, 601. 602. z Hóſka: swójba Mijanec, Pětr Kubaš, 603. swójba Beierec z Pisanoho Doła, 604. Mikławš Mit z Bronja.

Na lěto 1884 doplacičhu: kk. 607. M. R. z W., 608. Marija Kralec z Kočiny, 609. Mikławš Mit z Bronja.

Dobrowolny dar za towaŕſtvo: Š. ze S. 25 p.

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjeſtej 84,924 m. 80 p.

K česci Bože a k spomoženju dušow su dale woprowali: njemjenowany 1 m., pola redakcije Dreždánskoho „Katholisches Kirchenblatt“ w měsacu februaru za Baćoński cyrkej nahromadzene 10 m., z Dreždán 50 p., njemjenow. z Dreždán 9 m. 50 p., za wotemrétu z Džéchorec „zo by jej Bóh hnadyň byt“ 5 m., ze słowami „Naj-swječiſa Wutroba Jézusowa, smil so nad njeboh Jakubom!“ 2 m., njemjenowana z Budyšina 1 m., N. z Radworja 2 m., Š. ze Sernjan 3 m.

Hromadze: 84,958 m. 80 p.

Na nowe piſcele do Baćońskaſke cyrkwe: Dotal hromadze 2758 m. 66 p. — Dale su woprowali: wot jeneje hry w Budyšinje 90 p. — Hromadze: 2759 m. 56 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 9388 m. — Dale su woprowali: ze słowami „Swjaty Józefje, proš za nas!“ 3 m., njemjenowana z Budyšina 1 m., Š. ze Sernjan 3 m.

Hromadze: 9395 m.

Zaplać Bóh wšěm dobročerjam!

Číſlo 28 we Delsnich Šulſhēcaſh móže ſo že ſwobodneje ruki pſche-najecz z wjac̄y abo z mjenje polom, tež bjež pola.

Miklawš Scholta pom. Hejduschka.

Katholicki pismo

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pósce a we knihařni
1 m. 70 p. bjez pórta.

Sluđowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 7.

3. hapryla 1886.

Lětnik 24.

Zběžki dželaczerjow w Belgiskej.

Hdyž věchu w lěće 1884 w septembri so belgiský katholikojo w Brüsselu zhromadzili, zo bych na cyle zakoniske a měrne waschnjo swoje pschenja a žadanja wozlewili, tehdom zhromadzichu brüsselsch liberalni čzrijodu prözdnikow, paduchow a njechmanikow, kotsij katholikow na wscé waschnjo pscheczéhachu a jim pucz ke královskomu hródej zastupicu. Hishčeje je w pomjatku, kajte zapuščenja je tehdom liberalna čzrijoda we katholiskim knihkupstvje Mr. Goemera a načiniila. Tola tehdom liberalni a jich nowiny za taže „skutki“ ani slovčeka poroka a njespokojnosće njemějachu — ně, katholikam winu dawaču, zo ſu ze ſwojim (tola cyle zakoniskim, dowolenym) poczinanjom tamních dundačow k hněwej wabili. — Džensa tute nowiny cyle hinak pišaja. W Belgiskej ſu dželaczerjo pocželi na wſchelalich městach ſo zbežac, a teſame nowiny něko straňnje ſchréčza pscheczivo tutym zbežkarjam, kothymž věchu psched někotrym ciajom z tajným wjefelom pschihlošovali. Něko wſchaf tuciž liberalnym ſamym tež na kožu du, a cži žadaja pscheczivo zbežkarstím dželaczerjam najkruczíſche wukazy a khostanja. Zawérno, kóždy měrnje a konſervativne zmyſleny dýrbi z hróbu pohladovac ſa ſurowe njesfutti zbežkarjow, kajez chcem ſudy z frótku wopíac, a mušu je zafudžie; pořazovac pak ſo dýrbi na to, zo cžile njeměnich moža ſo z połnym prawom na ſvojich liberalnych miſchtrow powołac. Wěc je džensa wo telko hinajſha, zo ſo njeměnicy wjac wot tutych miſchtrow wodžic, njechadža dac, ale ſo pscheczivo nim ſamym wobrocžec pocžinaja. Komu ma ſo nětčiſhi bohazabyčiwy ſplah, kij wokoło ſo-palachch hrđow djiwje reje džerži, za tute ſwoje wocžehujenjo džakowac? Nikomu druhomu, hacj njezwodomitym liberalnym a ſwobodnym mulerjam, kotsij ſu ſéta doſho knjeſtſto w rukomaj měli, kſchecžanski rjad a dobre pocžinki, bojoſc̄ psched prawom a zakonjom ſobu z kſchecžanskej wěru a pobožnoſću podryvali, ſmjerne khostanjo za najwjetſche njesfutki na bok ſtajeli, wuſměwanjo

wóltarja a tróna czerpjeli a tak cykly lud skazyli? Katholoske ministerstwo zamówienia za to mécz njemóże, hdyz hakle nesc̄to pschez lèto knieżerstwo wjedże. Wysche toho tež liberalni z cyklej mocu wokaja, hdyz nětčjsche knieżerstwo tute stare ranę liberalismu z mócnis̄chimi średłami hojic̄ poczynje. To hnydom rēka klerikalna njezniesliwosc̄. Wina zbez̄kow w Lüttichu a Charleroi njeje jeno hłod dżelac̄jerow, wjac winy maja anarchistycznych muczerow abo agitatorow, kotsiż tam ze ws̄chej prócu njeduschnie zasadzy przedują a dżelac̄jerow schęzuwaja. Možemy so džiwacz, zo dżelac̄jerjo niežo wjac njeznaja, schtož by jim swate bylo, hdyz so mierz nimi po wjele tysacach njeduschnie spis̄h rozscherjeja, kotrež jich (dżelac̄jerow) njewolnikow abo slawow, jich kniežich njeswilnikow, revolutionu jenicki średk i wuswobodzenju a t. d. mienuja? Ćzi paž, kotsiż so z potom cęſnoszczennych dżelac̄jerow formia a kschęczanskich zasadow wo wosz-żenju nuzi khudych a potłoczenych znac̄j njechadža, Ćzi njech tola so na wutrobu bija, hdyz tajsele podawki zhonja, dóniz je hiszczęce čas: poczyna ws̄chał so ws̄chudze straschnye mucziež!

Zo so tute zbez̄ki runje w Belgis̄kej, cykle katholoskim kraju, tak surowe wopokažuja, z toho su ps̄c̄ic̄zini braći, na katholosku cyrkę so ps̄c̄isłodzec̄. Sam Puttkammer, pruski minister, we sejwje na to polozowasche a wupraji swoje ps̄c̄isłodzec̄, zo može 99 procentow tuthych zbez̄karstkich dżelac̄jerow so mienowac̄: „sw̄erni synno katholoskeje cyrkwe.“ Ps̄c̄ec̄two tajkomu straschnomu ps̄c̄isłodzec̄ju na katholosku cyrkę a jeje žiwjenjo, a to z minister-skohu blida, dyrbimy z cyklej mocu protestowac̄. Mierz ws̄chitkimi zbez̄karjemi njemóże żadyn jenicki sw̄erny syn katholoskeje cyrkwe byc̄; żadyn, kiz sw̄ernje swoje winowatosc̄ze hako katholik dokonja, kiz porjadnje sw̄jate sakramenty do-stawa, kiz porjadnje bože sluzby wopytuje a nic jeno po mienie katholik rēka, żadyn tajki njemóże tajkich njesunktow wobenicz, kajkež su w Belgis̄kej so stale; ps̄chetož hako sw̄erny syn swojeje cyrkwe by wędzał, zo su tajke zbez̄ki cykle ps̄c̄ic̄zimo wuc̄zbie a žiwjenju katholoskeje cyrkwe, a zo dyrbi so jich tohodla zdalowac̄. Winy su, kiz smy hijo spomnili, cykle druhdze wytac̄. Hłowne mestno zbez̄ka je runje Charleroi, hdzež je swobodny muler a něhduski minister biezbóžny Frere Orban najwיאach moch a ps̄c̄isłovska měk; wysche toho su mierz dżelac̄jeremi z czriodami czużotrajni agitatoro abo schęzuwario, wosiebje z Francos̄-skiej a Nems̄kej, tajne a zjawnje skutkowali, jich z pieniezam podpjerali a t. d. Schtož chce so tajkim njeduschnym zasadam a wuc̄zbam ps̄c̄isłobroc̄c̄ie, dyrbi najprjedy swojeje wery so wotriec, z najmijensha we skutku.

Powiesze z Belgis̄keje su džen a hróznišče: Zbez̄karjo njezadžerža so kaž rozonni człowjekojo, nē runaja so džiwim wjelskam, kotsiž niežo njeznaja hac̄z palic̄, rozbijec̄ a znic̄jež. Zo z tym niežo njedobudu, na to njemysla. Něhdze 25 fabrikow su znic̄zili! Tysacy a zasy tysacy su z tym na lèta dołho zhubili abo sami sebi znic̄zili kužoł dżela a zeživjenja! Schtož budže za tuthych so starac̄ mécz, hdyz su sami na proszterki kij ps̄c̄isłchli? Nětke drje czahaja po tysacach wokoło, pią a jedža, schtož nadenidu — ale tak bórzy wuspija so ze straschnye pjanoseże, do kotrejž su so z winom rozłamanych hrodow a fabrikow zapili! Potom budža pozdje so dohladac̄, kaki njerozom je jich zaslepil. Zbez̄k je so rozscherik z Lütticha hac̄z i ranju do Berviers na pruskich mierzach, a k wjeczoru hac̄z do Charleroi, hdzež najgramoc̄zis̄cho zažadža. Wysche toho so hiba mierz dżelac̄jeremi w Brüsselu a Gencze. W Lüttichu a w joho wokołończej je dośpolny zbez̄k. Jena fabrika po druhej dyrbi dżela zaſtaſic̄, wjele fabrikow a hrodow so pali. Skonečnje bu tež wojęſſa móc

pschecžimo zbezkarjam powołana; zda pak so, zo su wojacy pschecžimo džiwjomu ludej hischeje pschejara slabje wustupowali, a chiedja prajicž, zo tam a sem wojacy z nim dżerža. Majhórje zathadžesche zbez̄k we wokolinje města Charleroi. Rjehodži so wopisaž, kajte hrznoſe a złóſe ſu tam, woſeſje we ſwetaſnatej ſchleńczerni Baudouz, dokonjeli. Rjepscheladna czrjóda wrótnych a wopisow njemohla zatraschnischo zathadžecž, kaž dželacžerjo tam. Wobſedžer ſchleńczernje je wot wſchednoho dželacžera ſo pozběhnyk hacz na zamožitoho wobſedžera, jeho fabrika bē z pschitladowm wſchitlach druhich — někto je wſchō ſkopica rožpadankow a popjela. A tola tónle fabrikant swoim dželacžerjam kóždy džen 4—6 frankow (3—5 markow) mzdý dawasche! W noch bē cyła krajina woſazne wobſwetlena: kołwoſko ſo-palace hrody a fabriki. Hischeje ſo kóne zbez̄ka njemóže wočzawocž; naczinjenu ſchłodu hijo někto na 30 milionow wobliczeja! Hischeje wjele wjetſcha, haj njesmérna ſchłoda pak je a wostanje ta, zo na doſhi, doſhi čjas wſchē dželo a wſcha zaſlužba njemóžna wostanje. O tak ſo zaſlepjenym ludžom wočji wotewrja!

Rajtchoho ducha pak cyłh zbez̄k je (na to hischeje jóntrócz ſpominamy, ſchtóž je tež Windthorſt w ſejmje prajit), to ſpóznajemy z toho, zo je ſo njemier zapoczął w narodnym měscze ſwobodnoho mulerja Frere Orbana.

Nowe czeſtne proſcherſtwo.

Pſched někotrymii létami ſu pod wjedženjom a pohnuwanjom ſwobodnych mulerjow w Němcach towarzſtvo „Reichſſechtſchule“ (fejzorſtowe „ſechtowanje“) założili. Zamysł tutoho towarzſtwa je, na żortniwe waschnjo druhim pjeniezki wurtyczecž kaž tež druhe moliczkoſe, a je na poſtajene město ſlacj. Z wunofſka tutoho proſchenja je ſo wulka ſyrotница (ſyrotñ dom) założiła a džerži ſo píchez dothodh, kotrež wob leto z proſchenjem dóndu. Same za ſo je to wěgo duſhma wěc, ſo za ſyrotki ſtaracž a ſchtó njemel pjeniezki za nje? To pak, ſchtóž je nam katholſkim jara wopak, je, zo lutherſcy katholſke džecži po kraju ſój, je do tuteje ſyrotñich tykaja a wezo tež — lutherſke wočzahnu. Tu tež ſhpak: „Reichſſechtſchule“ je pomocnica tych, kothiž w Němcach na „Deutsche Nationalkirche ohne Dogmenzwang“ dželaja abo z druhim ſłowom: „Los von Rom!“

Mudri, kajcyž džecži swęta ſu, ſu „Reichſſechterjo“ tež pilnje w katholſkich krajinach proſhli a w nowinach wožiewjeli, zo ſamón jedyn němiski biskop jałmožnu za jich ſyrotki dawa a zo je ze ſo bu ſtawom „Reichſſechtſchule“. Tutón biskop pak, jara dobroczynny kniež, njeje wo tym wěđał, zo ſo wolutherſku propagandu abo rožcerjenjo wěry jedna; wón méniesche, zo ſo jałmožna za lutherſke džecži hromadži a k tomu dacž, njeje nicžo wopaeſne, kaž tež my katholſcy na to hladali njebychmy, hacz je tón, kiz na ſachim ſyrotam něchtio dawa, katholſki abo nic. Jara nječestne pak je, hdyž džecžo, kotrež ma ſo po wěrje starsheju wočzahneč, z leſcžu na ſwoju stronu czahnu. Na tajſe jebanjo pak dže „Reichſſechtſchula“ won.

Katholſcy tu ſpacž njeſmědža! Su towarzſtvo założili pod imenom: „Katholischer Sammelverein für Deutschland“ a pröcuja ſo, zo zamysly fejzorſtoweje ſechtowanje, kaž daloko ſu nam katholſkim ſchłodnem, w ſwojich ſtronach kniežomu ſežinju. Rjedawno je ſo němſka Ŝujica towarzſtwej pschi-zamka a podawam tu z krótka wustawki, kotrež ſu tež za Serbow zajimare.

§ 1. Lužica pšchistupi do krajinow, kotrež so hłownomu towarzstwej (Katholischer Sammelverein, Sitz Berlin) pšchizamku.

§ 2. Hamér towarzstwa je, pjenježki a druhe mólicžkoscze hromadžic (poslednje wézo na pjenježy stajene) a wunoschf kóžde lěto duchownej wychnoscezi wotwjesč, kotrež je na lužiske katholske syrotki nałożuje.

§ 3. W kóždej wosadze postaji so pshedsyda, kotrež w kóždej w syzberarjow* pomjenuje, na kotrež so cžetne dželo dóníže, cyle lěto dary hromadžic za syrotki.

§ 4. Sobustaw móže kóždy bycž, kij za lěto 10 p. wotwiedże.

§ 5. Dotalnym towarzstwam a zberkam so do schłodý dželacj njeďhrbi; tohodla ma so po

§ 6. na to fedžbowacj, zo dary pšchi wschelakich skladnoscežach so po waschnju žortowanja hromadža, n. pšch.

a) Na kšczejznač, njech je tak mało hacž chce;

b) schtóž druhoho haní, schtóž na někoho swari, kij pšchitomny njeje, placži pjenježk pokutu;

c) wot hracža, pak $\frac{1}{10}$ z „pinki“, abo $\frac{1}{10}$ čistoho dobycža.

Hromadžic móža so dale: Stare pjera, marki z listow cuzych krajow, stare pjenježy, blesčki, kónciki cigarow, cigarowe bancziki a káščeziki a druhe wécy.

Zo smědža so tež žóniske wobdzelicz, wé so same a je najkharmańsche, zo wéč same mjez sobu zarjaduju, wézo pod dohladom wosadnoho pshedsydž.

Kóždy sobustaw dostanje lětnje sobustawsku kartu; schtóž 10 kartow (1 ml.) rozpscheda, pomjenuje so za „mischtرا“, schtóž pak 10 ml. zwiedże (sam abo wot sobustawow) za „wyschchoho mischtرا“. To je tuni wézo privatny titul!

To wozjewiam mjez tým. Želi so wam wéč spodoba, a to drje budže, nazhonicje bórzy wjac a wošebje, tak móhli w Serbach wéč najkharmańšcho zaradowacj. Wschak móžem to tak cžiniež, zo našchim serbskim syrotom wunoschf k lepschomu pšchindže. †

Pšchisponjenjo redakcije. Tuta nowa móda cžestinohu proscherstwa abo fechtowania (wojowanju wo dary) hodži so bóle za města a měschejaniske towarzstwa, hdžej wjèle ludži so schadžuje, dyžli za našhe wsy; pšhetoz hakle pšchi wjelekróčnym hromadženju abo zberanju pšchez mnogoſez ludži to wjetši wunoschf pšchinjese. Hdž by so po tej wuwołanej mérje, po kotrež so pšchez 200,000 markow w Němskej lětnje nahromadži, w katholskich Serbach hromadžilo, bychm — 40 markow za syrotki měli! Wulka hara — mały kwas! Tohodla pak wézo njewotradžamy taſke zberanjo snadnych darow, kotrež snadž někoho złutniwoſcz a hospodarjenjo nawucži.

* „Fechtmeister“ nam halo džecžace klinčži!

3 Lužich a Sakſkeje.

3 Budyschina. Na tudomnym katholskim wučeřskim seminaru cžinja w tutych dnach kandidatojo wučeřstwa swoje abiturientne pruhowanja. Ze jich 11, mjez nimi pak žadyn Serb njeje. Zich mjená su: Springer z Hajnic, Dold z Dreždjan, Löbmann ze Schérachowa, Ernst z Ebersbacha, Morche z Wulkoho Hajna, Kittel ze Sebnich, Dünnebier z Dreždjan, Haase ze Schérachowa, Striežel z Dreždjan, Jork z Dreždjan a Kohde z Budyschina.

Ze sejma.

Serbske Nowiny dopis serbskeju zapóslancow wozjewieja. Kniez Kerk dopisuje, što je so w drugiej komorje w nastupanju rozdželenja połdra miliona markow wobzomko, kotrež je kniežerstwo k polóženju schulsich cježow possicjilo. Je tojhdh trało, priedy hacž buču zapóslancu wo tutej wech pschezjene. Nekotri namjetowachu, zo bych su pjenježu po licžbje schulsich džeczi roždjeli, druži chchchu dželene měcz po licžbje wobhdlerstwa, zaži druži chchchu, zo by so prěnje, drugiej a tseczej domowej klasu doškodny dawf spuschežit a na to połdra miliona pschetrjebało. Namjet, zo ma so po dawskich jeno 1cžach (Einheiten) dželic, skončjuje wjetšinu dobu. Komora pschi tym na to džiwache, zo je kniežerstwo, hdvž je w trónskej ryczi polóženjo schulsich cježow na wsach namjetowało, to došpěč chchlo, zo by z tym zaži pjenježu z džela wróčjko, kotrež su so z ležomnoſtym dawkom (Grundsteuer) nowdale. „Dokelž na tym dwelovac̄ njetrjebam, zo tež prěnja komora telame wobzamknienjo pschitwomje, može so hido netko wulicječ, kelko kóžda schulska gmejna k poníženju schulsich dawkow z ležomnoſtnoho dawfa wróčzo doſtanje. Pschi rozdželenju pjenjež budže so na to hladac̄, zo so wone hakle, hdvž je so kudsonm džeczom schalski pjenjež ponizil, na polóženjo drugich schulsich cježow načoža.“ Tež prěnja komora je kniežerstwowych namjet pschijala, a pschindžetaj lěša 2 pjenježaj na jednotu do rozdželenja.

Zapóslane M. Kocka pisa: Tele dny so sejm, swoje dželo dokonjawschi, rozpuscheži. Priedy pak, hacž so sejmowi sobustawy rozeidu, jim president po starym waschnju psichnu hoſćinu wuhotuje. Tež lěša so president Haberkorn po tuthym waschnju žložowasche. Hdvž so hoſćina 19. měrca na „Belvederie“ wobhywasche, so pschi teje ſtadnoſeži presidentej na swiatoczne waschnjo joho wobraz pschepoda, kotrež su sobustawy druheje komory jako znamjo luboſće a pschikhiloscje za njoho molowac̄ dali. Pschi hoſćinje kniežesche wjeſoła zabawa, wſchelake rycze so džeržachu a skončjuje jedyn němſki zapóslanc na-mjetowasche, zo by k. Kerk jako starši hiez namaj Serbowaj tež něshko serbski porycjač. Tón běſe k tomu hnydom hotowy a ryczesche hiez druhim tole: „Cjeſczeni knieža! Tu su zapóslancu dweju narodow zhromadženi, 78 Němcow a 2 Serbaj. Hacž runje ſu měnjenja wo narodnoſći a macznej ryczi hiez nami druhdy dželene, dha ſu hiez tola w jenym wſchitce pschezjene, hdvž řeča ſtukowac̄ z Bohom za krala a wótcny kraj.“ Tele ſlowa wón potom hnydom na němſki pschelozí. Zo so rycž Němcam spodobaſche, za to bě z dopokazniom wjelekrózne ſylne bravo-wołanjo. Wjele najnahladničich zapóslancow a komorine pschedsydſtwo k namaj Serbowaj pschindže a z namaj na pschězenoſć hiez Serbami a Němcami pijachu. Biez druhimi tež k. dwórski radziecer Ackermann k namaj pschistupi a z namaj schleńcu wina wuprzdni, měnjo, zo dyrbí so, hdvž so Serbo taſkich kħwalobnych zaſadow džerža, Serbstwo hajez a podpjerac̄.

Z chloho swěta.

Němska. We němſkim sejmje ſu palencowym monopol zahrjebali, a to pjatki 25. měrca popołdnju. Tež wjeh Bismark do tutoho posedženja pschindže. Hdvž bě swobodny kniez z Hertling wo wuradžowanjach monopolowe komiſſije rozprawu dał, we kotrež ſo zaczísnjenjo pschedlohi wozjewiesche,

dosta wjéch Bismark słowo. Kanclerí so jara wobczeżowaśche na pschepjera-woſcę rajchstaga a woſebje pschimasahe wón nemisko-swobodnomyslну stronu. Präjesche, zo je rajchstag pschedlohu biez krucjishoho pruhowanja „zakalał”, hdyz je kniežerſtvo 6 měſacow dolho na njej dželało. Tutón porok pak njebe zaſlužený. Schtóž wschë monopole halo tajke zacžisnje, tón njemóže so za monopol wuprajic̄, hdz by dawkow dla wujitny so zdał. Windthorſt w mjenje centra wupraji: „Braschenjo wo monopole nimamy přeni króz wuradžowac̄. Je to njeponalne pschewědeženjo centra, zo maja tute monopolowe ideje hido po swojej zasadze so zacžisnyc̄.” Wjéch Bismark je, hdz je monopol wot-pokazany, hido druhe dawki za palenc wozjewit, wo kotrež zmeje sejm wuradžowac̄. — Tute wuradžowanja su zas dopokazale, zo je nětcžišči rajchstag samostatny, a zo we nim njeje wjetſchina, kotař by we wschitkim tak chyła, kaž kniežerſtvo chce. W pruskim sejmje je wjetſchina na stronje kniežerſtwa. Može drje ſebi kózdy myſlic̄, zo kniežerſtu to lube bycz njemóže, hdz wjetſchina rajchstaga we wschitkim za nje njeje. Ale wone dybci do toho jo zložic̄. Njeje dha ſejm k tomu, zo by žadanja ludu kniežerſtu wozjewit, a nic jeno k tomu, zo by na wscho „haj” prajit, schtož kniežerſtvo žada? Dokelž wjéch Bismark z tutym rajchstagom ſpokojom njeje, ſu někotſi wědžec̄ chyli, zo chce kancler rajchstag rozpuchac̄ abo chyle zbehnye — mjenuju to „staatsstreich”. Tola wjéch Bismark praji, zo wón na to njemysli; pschiftaji pak tež, zo ſu jenotliwe kniežerſtwa a jich monarchijo jara njeſpokojni a zo trach móhli woni prawa, kotrež ſu na kejzorstwo wotedali, zasy wróčzo žadac̄. To by rěkało, kejzorstwo rozbicie. Na druhim měřeje pak je kancler tola tež wobkručał, zo jomu do myſlow njeſchindže, ſtuk, kotrež je wón za-łožit, zas znicžic̄. Tajke ſłowa ſluſcheja do tych, kotrež „czemne” mjenujemy. Dok wjele pak je z kanclerowych ſłowow ſpóznac̄, zo je ſredźnoſtronska wjetſchina (kaifaz w pruskim sejmje je) w rajchstagu hiſczeje dolho njemóžna wec. Pschetož kancler ſam praji, zo rajchstag njerozpuſhczi, dokelž jón tola pschemeník njeby.

— We pruskim domje zemjanow (prénjej komorje) ſu ſobotu wo cyrkwiſko-politiſkej pschedlozy radžili. Za pschedlohu kniežerſtwa bě biskop Kopp najwažniſche pschemenjenja wudželał a namjet wo tym ſtajk, woſebje, zo by ſtat do hlad nad měſchniſkimi ſeminarami ſebi nježadał, zo by po wołanju wot duchownego ſudniſtwa na ſtatne ſudniſtwa chyle zbehny (a nic jeno pschemení, kaž to kniežerſta pschedloha po zbehnenju ſtatnogo ſudniſkoho dwora za cyrkwiſe naležnoſcze chce) a woſebje, zo by tež měſchnikam, kotsiž wot ſtata pschipóznačji njeſju, dwołene bylo, božu mſchu džeržec̄ a ſwiate ſakramenty wudželec̄. W jara krótkim poſedzenju bě ſejm z tutymi namjetami na cíſte, a pschepoda je zas tamnej komiſſji, kiz wo tutych žaloniach wuradžuje. Za schtwarzę hodžinu bě wscho dokonjane, dokelž běchu ſobustawy hido do předa wscho wuečinili. Sejm bě w naſtupanju wudželenja ſwiatyh ſakramentow a džerženja božej mſchě jeno zwolił, zo móže ſo duchownym, kotsiž wot ſtata pschipóznačji njeſju, jeno dowolic̄ mjełczaču božu mſchu džeržec̄ a ſwiate ſakramenty mřejacych w nuzh wudželec̄. Netk hasle wiđimy, hdže ſu tola w Pruskej pobylí, zo móžachu tajfe ſlukti, kotrež ſu hewak po cyklym ſwécze dowolene, w kraju „bohabojoſcze a dobrých poczinkow” z hofstanjom wobhrožene bycz! A to je ta wuſhwalena merniwoſc̄ Pruskeje a luboſc̄ k merej, zo ſo z nuzu dowoli wudželenjo ſwiatyh ſakramentow mřejacych, a to hiſczeje jeno w „nuzh”!

— Zaś je jena z pruskich diöcesow wosyroczena. 29. měrca je w Pelplinje biskop Jan Nepomuk v. d. Marwitz zemrēl w starobje 91 let. Dleje hač 28 lét je diöcesu Kielce (Kulm) ze wschej sweru wjedł. 2 lécze starski hač kejzor Wylem je zemrēty biskop z tuthym we wswojodzacej wojnie pszechcjiwo Napoleonej wojował, bu na wyschka pozběhnency, wopuszczeni pak wojsku slujbu, zo by do slujby najwyssichoho knieza wojskow zaistupil. Jego nie-wstawiaca starosć a próca je diöcesu k nowomu kejzerej pozběhnyla. Kulturfampf je tež jeho wschelako pszechczehał, zo pak bu jomu jaſtwo zalutowane, za to drje ma so wschelszej mocz dżakowacj. Poslednički čas měsiche wot pruskojho ministra Goßlera, kij so na njoho w sejmje na njepekně waschnjo pschitodzecze, wjele wustacz. Nětko je tón řejez jeho wotwoała, zo by we wěznoſci jomu zaſlužene myto spozejil za tak swerne dželo.

Wschelcizm.

* To je zaſy žly džerí pschetrath a naſki ežitarjo wo tym niečzo zhonili njeſju. Ze zamysлом wo tym niečzo prajíl njeſjym, zo bych jim strach zaſlutował. Běſcie to mjenujej 20. měrca; tehdom dyrbieſte zaſy jedny kóne swěta byc̄. Někajka mudra hłójcza běſcie to ze Sybilinoho wěſczenja zhudała. Na ſujojatohu Žegeſa dyrbieſte hłójcze wulka zhma byc̄ a nažajtra hido wulka horcota, tak, zo by k wjeczoru chla zemja do ejiſta spalena byla. Kaf je wſho wotbežalo, to nětko wěmy: tón, kij z njeſkonecznej mudroſciu wſchitko wjedze, je nam lube naſečzo pôſkal — nowe žiwienjo! — Podobnje kaž z tuthym, ma so ze wſchemi wěſczenjemi. Podzjíſho traſch wjach wo tym poręču. I.

„Dochla pak za to mam, zo džeczi po swiatym wjeczoru domoſ ſluſhaje!“

**

Naležnosće našoho towařſtwa.

Sobustawy na lěto 1886: kk. 312. Jakub Bjeňš, ſosar we Warnsdorfje w Čechach, 313. 314. z Ralbic: Michał Rehoř, Khata Bräuerec, 315. Mikławš Měń z Budysina 316. Jakub Rjeda z Dreždān, 317. P. Anton Cyril Stojan, kaplan w Freibergu na Morawje, 318—320. z Khrōſcie: Jurij Herrmann, Jakub Pjech, Marija Pjetašec, 321. Pětr Smola z Nuknicy, 322—331. z Worklec: wučeř Herman Jurk, Madlena Budarjowa, Hańza Biesoltowa, Jakub Młónik, Jakub Mit, Michał Herrmann, Mikławš Glaws, Marija, Rjelcyna, Madlena Domšowa, Hana Burec, 332. 333. z Nowej Wjeski: Jan Šajba, Michał Dürlich, 334. Pětr Nowak z Hory, 335—337. z Prawočic: Marija Křižankowz, Madlena Wičazowa, Jurij Zopa, 338. Mikławš Krawc z Nowoměsta, 339. Mikławš Mětk z Kašec, 340. Jan Pjetaš ze Žuric, 341. Hana Cyžowa z Hory, 342. Franc Herbich z Wudworja, 343. Khrystiana Wingerowa z Khrōſcie.

Sobustawy na lěto 1885: kk. 605. Jakub Bjeňš, ſosar we Warnsdorfje, 606. Michał Rehoř z Ralbic, 607. 608. z Worklec: Hańza Biesoltowa, Jakub Młónik, 609. 610. z Nowej Wjeski: Jan Šajba, Jakub Žur, 611—613. z Khrōſcie: wučeř Mikławš Hila, Michał Kislink, Hańza Wiznarjowa, 614. M. D. z N. W., 615. 616. z Prawočic: Marija Křižankowz, Jurij Zopa, 617. Pětr Nowak z Hory, 618. Michał Mětk z Kašec, 619. Michał Nowotny z Khrōſcie.

Na lěto 1884 doplaćichu: kk. 610. M. R. z R., 611. M. H. z K. (na 4 měsacy), 612. M. D. z N. W.

Na lěto 1883: k. 578. M. D. z N. W.

Dobrowolny dar za towařſtvo: H. C. 20 p.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinještej 84,958 m. 80 p.

K česći Bożej a k spomoženju dušow su dale woprowali: njemjenowana z Hórkow za zbožnu smjertnu hodžinu 6 m., njemjenowana z Ralbic 1 m., njemjenowana z Khróscic 1 m., njemjenowana z Kozařic 1 m., swójba D. z N. W. 6 m., J. S. za swjećene wécy nahromadžil 3 m. 20 p., njemjenowana z Miłoćic k česći Wutroby Jězusoweje za wotemrětoho 20 m., druga njemjenowana z Miłoćic za zbožnu smjertnu hodžinu 5 m. — Hromadže: 85,002 m.

NB. Bohu džakowanu, zo so nowy tysac hišće w poslednjej hodžinje dopjelni!

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 9895 m. — Dale je woprowala: njemjenowana z Hórkow za zbožnu smjertnu hodžinu 3 m. — Hromadže: 9898 m.

Zaplać Bóh wšěm dobroćerjam!

Podpisane towarzstwo wozjewja, zo je k. Michała Nowaka, khěžnika z Dobrošic, jako kolportera abo roznošowarja knihow swojoho składa wuzwoliło a poruča joho wšitkim Serbam w městach a na wsach najpodwolnišo.

Maćica Serbska.

Borucđam tu z tym swój bohaty sklad wšichcch družinow na-létnych a létnych tkaninow a bukskenkow k wudželaniu rjaneje mužikeje draſty po najtuńšich placziznach. Za khmanosę tworow a draſty rukuje

Jurij Weclich
w Schpitalu pola Kamjenca.

¶ zelenomu schtwörtkej

jo někto zaš darh kupyja. Woſebje k poslednjomu jo něčto wjetšče a na-hladniſche dawa.

Schtöz chce swojemu mótej abo swojej mótej kruh draſty kupić, tomu móže jo radžieć, zo hačo trajace wopomnječjo pſchida rjanu rucžnu modlitnu knihu:

Khwalée Knjezowe mјeno. 2. wudawk.

Do kože zwiażana ze złotym rězkom placzí tuta kniha **jeno 3 m.** Wona ma 508 stronow a je zefajana z rjanych modlitwów, tak zo móže jo do najlepšich modlitwych knihu liečić, kž je pódla jara tunja. Je na pſchedanu pola redaktora „Katholjskoho Poſoła“ w Budyschinje.

Schtöz pak draſtu daricž njetrjeba abo njecha, móže wjetšchu a hiſczeje dospołniſhu knihu, kotaž je sama hačo dar dosahaca, daricž. Mjenujem tu:

Nowa Jězusowa winica z pſchiwiazanymi „Mjeniſchimi ſpěwařſkimi“ a ze „ſtacijonskimi knižkami“.

W pſchynym zwiażku z najlepſeje kože 7 markow; w pſchynym platoſowym zwiażku z dobrým ležanjem kribjetom 6 m. — We ſnadniſchim ale tež kruhym zwiažku a bjez ſpěwařſkich a ſtacijonskich po 5 m. a 4 m. 75 p., njeviazane 3 m.

Hlavný ſklad ma: Jakub Wjenka, zwonik pſchi tačhantskej cyrkwi w Budyschinje.

Dale

Róčna Swjatnica katholjskoho křescána (1250 stronow). Najrjeńši žwiaźk 7 m.; druhí tež hiſczeje kožany a ze złotym rězkom 6 m.; ſreni (z platoſowym kribjetom) 5 m.; zechith 4 m. Je na pſchedanu pola redaktora „Katholjskoho Poſoła“.

Katholicki Posł

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pósće a we knihařni
1 m. 70 p. bjez pórtu.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 8.

17. hapryla 1886.

Lětnik 24.

Bacjonska cyrkaj a jubilejski wotpušť.

Před polstalečnym jubilejem bamža Piusa IX. bu w křhróscjicach na katholickej zhromadžiznje 6. junija 1869 twarjenjo cyrkwe w Bacjoniu abo Čornečach za zhromadnu naležnosć wschitkých katholickich Serbow zjawnje wuprajene, a tehdom wuzwolischu so katholicki mužowje ze wšečch serbickich wosadow hako zastupjerjo a spomožerjo kňhalobnoho skutka. Hako tařka zhromadna katholicko-serbska naležnosć je so wona wschudžom přicházela a spečhowana byla — k Bozej cžesci a k spomoženju dušhov. Wezo njejsim po wsach a městach muž přchi mužu wothlošowali a kóždoho katholického Serba wosebje so tohodla prashecz móhli; ale, bě to po našchim přchepokazanju wěsty slub za wšečkých katholickich Serbow, zo chcedža w přechez-jednosći a zhromadnosći nowu cyrkaj twaric a wuhotowac, podobnje hako našti wócty tež kóždoho wosebje so prascheli njejsu, hdyž su na přchitlak za wětu wosadu po wohenjowym njezbožu abo po morje wopomnjeníski abo džakowny dění swjecic zlubili, kotryž so do našich časow swěru swjeci. To dyrbimy tmy prajic, kotryž po znatym waschnju hido dawno prajachu abo nětko k wuzamknjenju praja: Ja wjacby sobu nječinju!

Po došlích wuradžowanjach, kaž přchi wažnych wěcach hinač bycž nje-může, a po zacísnjenju přenjoho twarskoho plana přchivza so druhí plan k. professora Secka ze Žitawy na 2. februara 1881 a wobzamkny so twarjenjo. Na 30. novembra 1881 wuzwoli so twarski wubjerk a žadašche so přchelad kóštow abo wudawkow. Tutoń přchelad přchedpoždi so 28. měrca 1882 powschitkownej zhromadžiznje a přchitomni wobzamknychu idealnje w mjenje wšečkých katholickich Serbow bórzowny zapoczątk twarjenja cyrkwe, haczrunje mějsečne zwonkownje dokonjaný twar (Rohbau) bjez tórmomeje pyramidy wokoło 70,000 markow přecžic, wezo tež bjez zapłaczenja dželów k. professora a k. twarskoho wjednika. Tak stoji w aktach! Tež tole

dýrbjachm̄ tudy spomnicz̄, dokelž sm̄y njerozomne wuprajenja w nastupanju drohoſeže twara hyscheli. Psihi ho ſpodartskich twarjeniach ſo někotſi ludžo njeboja, hd̄yž ie jich wopravdžita placzigna wjetſcha dýgli placzigna na papjerjanym nacziſku, ale tudy po jich ménjenju njedýrbi ſo ſumma pschetrocziež, dokelž je cyrk̄i twar — k čeſczi Božej ma jestoscze! Tuž mijelecze wo drohoſeži! Na druhe njerozomne poroki a wuryče wjac̄ njerotmołwjam̄. Schtož je ſo w Bac̄onju za 70,000 markow ſlubiło, to je tam tež ſo doſtało, a wubjerk tola we wuwiedzenju twara zaſtač̄ njemóžesche!

Kat je ſo potom twar wot l. 1882 hac̄ do novembra 1885 dale wjedi a dokonjał, to nimale wſchitcy katholſcy Serbja wędža. Mnohe a nadobne wopory za cyrk̄i (dotal pschez 85,000 z pschiliczenjom předy doſtawaneje danje) je „Katholſki Poſoł“ zapisował, placzic̄ budže je Boh ſam po zapiskach w kniz̄y žiwienja!

Po powſchitkownym žadanju (hac̄ runje zaſy njejsmy muž pschi mužu po kraju hlosowac̄ möhli) bu nowa cyrk̄i loni za Božę ſlužby wotewrjena. To pak njeby hyscze möžne bylo, hd̄y by ſo wubjerk jenož na pschi hotowane hotowe pjenjezy ſpuszczejcz chył. Často byhmy dýrbjeli w běhu twara zaſtaſawac̄ a woſebje w poſlednich měſacach psched dotwarjowanjom, hd̄yž wulke zlicžbowanja pschithadzachu wot klempnarijow, ſchleñcerjow, ſchlōſarjow, tyſcherjow, molerjow a t. d. Wulke dary wſchak ſmy za twarjenjo a na poſledku tež za wuhotowanjo cyrk̄ie wot dobroczerjow doſtaļi, kotrež ſu czitarjam „Poſoła“ hižo znate a někotre hyscze doſtanjenym, halo kraſne ſtacijony za 2400 markow, pobocznaj woltariej a někotre druhe dary. Ale pschi wſhem tym je ſo dýrbjalo wjele požczovalač, za czož poſklađnica twarſkoſi wubjerk ſane je danje placzic̄ nje može, dokelž je dawno prózdná! To je tež wulki wopor! Tohodla, lubowani katholſcy Serbja, dýrbimy wam ziewic̄ zo naſch ſchromadnoſerbiſki ſluk̄, nowa kraſna cyrk̄i, dotal ujeje doplaćenja. Woltar budže tež drohi a za piſczeze mamy haſke poloſcu pjenjez! Nadobne zlicžbowanja ſo wocžiſcze, hd̄yž budža tež poſlednie potřebnoſeže ſpotojene.

Někamajcež pak ſebi někto hlowu, ſchtó byhce ſowej cyrkwi hyscze nowoho dali, a pschewostajec̄ jeje wuhotowanjo někto twarskemu wubjerk, ale woprujež někto z nowa pjenježne dary za dohotowanjo a doplaćenjo tutoho twara — k čeſczi Božej a k ſpomoženju duschow! Wopokazujec̄ z nowa wſchau luboſez k dobromu ſluk̄! Nězamołwjej ſo nictó z tym, zo wſchak je hižo wjele kroč̄ dał! Njeje dha kóždy nowy džen žiwienja tež nowy dar wot Boha, a ty njeprajich, zo je hižo doſež! Abo hd̄yž ſy jene dobre žně zbožownije domoj khowal abo nowu zaſtužbu doſtał, tež njeprajich: někto mam wſchak hižo doſež Božoho žohnowanja! Myſlu tohodla, zo mi derje rozymic̄ a wopjetuju jenož ſkowa z Proſtrw pschihotowacohu wubjerk wot 6. januara 1870, hd̄jež talké řeka:

Pſcheproſchujemy Was, wſchitcy katholſcy Serbja, zo byhce ſe tónle ſwjatih ſluk̄ podpjerali, kotrež bu wſchudžom halo ſchromadna wutrobna naležnoſc̄ ſerbow ſpóznaty! Wy ſeże woſebje w nowiſtym čaſu wſchelake cyrk̄ie a wuſtawy w czubje z woporam podpjerali, wopokazujec̄ tu ſamu luboſez jynam a džowlam Waschoho luda!

Spuszczejam̄ ſo na Was, kiz chceče lětne wopominjec̄za zaſožec̄, zo tež na wulkoſez ſwjatoho ſluk̄a njezabudzec̄, kiz we tym wobſteji, zo zjawné Božę ſlužby möžne ſežinic̄e, hd̄jež z chla hyscze njeſu! Pſchez dary za nowu cyrk̄i budžec̄ ſtajnję wopominani halo ſobužałožerjo! Tam budže

každy wopor Božjeje uſčě, kóžde wudželenjo ſvjatych ſaframentow, kóžde pređo-
wanjo a wuczba Božoho ſłowa, kóžda pobožnoſć a kóžde tam zapſchijate
dobre wotmyſlenjo tež Wam k duchownomu wužitke!

Wyslím na zamóžithych bjez Wami, kiž žaných džecji abo potriebnych
pſhcezelow nimacže, zo w prawym czaſu na naſche wotmyſlenjo ſo dopomnicže
a za nowu chrkę we Waschim wotkaſanju wulkomyſlne dary poſtajice!

Cziniim Was kędžbnych, kiž Wy rady k potriebnoſciam a wuphſchenjam
cyrkwiow pſchinioſchujeſce, zo byſhćeje to, ſhtož je nětko nužniſche, najprijeđy
ze wſchej horliwoſcju za tuton Boži dom a za čeſež Božu ſpečhowacž pomhalil!

Dopominamy Was ſkonečnje, kiž chceſce pſchi čaſnym žohnowanju a
wſchelakich wjesolich pſchiležnoſczech swoju džakownoſć k Bohu wopokaſacž
z darami na woſebite Wasche wotpohlaſanjo, kotrež ſo po Waschej žadoseſci
pſchi kwitirowanju woſjeri, zo by Wasch pſchikkad tež druhiſi ſwecžil!

Tola nic jenož Serbow proſhym, ale pſcheproſchujeſmy tež kóždoho pſhcezela
ſerbſkoho luda bjez Němcami. Kaž ſerbſcy katholikowie za cyrkwe bjez Němcami
ſwoje pſchinioſchi dawaja a woſebie z kóždolétnym woporom za towařſto
ſvjatoho Bonifacij, japoſchtoła Němcow, ſwoju ſtukownu luboſć wopokaſuju:
tač budža zaměſcie tež naſki němſch wěrybratſja założenjo cyrkwe w ſerbſkim
kraju najpſchifhilmuſko ſpečhowacž chycž, ſpominajacy na ſłowo japoſchtoła
Pawoła, zo maja wſchitke ludy Boha khwalicž (Roum. 15, 11).

Nětk rozinjeſ ſo, ponizna proſtwa, po kſcheszjanſkim kraju a po kſheszjan-
ſkich domach, měj dowéru na Boha, kiž čłowieske wutroby wodži, a praj kóždomu:
„Masch-li wjèle, dawaj nadobnje, masch-li mało, pytaj tež mało rady dawacž.”
(Tob. 4, 9.)

* * *

K wſhomu tomu, na čeſož kędžbnoſć wſchitkich katholickich Serbow
wobroczam, napomina naſ njeſawno wotewrjeny jubilejſki wotpuff, kotryž
hač do kónca tutoho ſleta traſe. We woſjerenjim litsče pſheſe ſebi ſvjatoh
wotc Leo XIII., zo byſhcu ſo wſchitcy wěriwi po cylym ſwecže proćowali,
pſhez jednoſć ducha we zwjazku mera wobkhowacž, a tajka pſchegjednoſć
je w mjeñſchim ludže, kaſiž my Serbia ſmy, hiſhćeje trěbiſcha a tež ſkerje
móžna dhyžli we wulkim!

Kaž pſchi kóždym jubilejſkim wotpuffu, tač je pſhez ſvjatoho wotca tež
pſchi lětſchim jałmožna za kótržkuli i nabožny abo dobrý ſtuk po pomérje
zamóženja poruczena. Jenož zo by tajſim radžiš, kotsiž njevěža, k čomu
byſhcu neſchtio dali, mjenuje naſki hnadny k. biskop chył rjad tajſich dobrých
ſtukow k podpjeranju a praji ze zjawnym ſłowom, zo je pſchi tym wu-
zwoleſjo ſtukta kóždomu pſchewostajene; tych pak, kotsiž ſo hiſhćeje rož-
ſudicž móhli njebyſhcu, pokazuje na radu ſpowiednika. To je jaſne doſež!

Po tajſim je cyłe dopokazane, zo ſměmy my katholick Serbia za
wuhotowanjo naſheje zhromadnoſerbskeje katholiskeje cyrkwe w Baczonju
ſwoju jubilejſku jałmožnu woprowacž.

Tuž njekomdžce ſo nětko, lubi katholick Serbia, zo byſhćeje k Božej
čeſeži a k ſpomóženju dwiſhów w pſchegjenoſći zapocjatý ſtuk ke krónowacmu
kóncej dowiedli, a ſkladuſeje a ſeželeſe ſwoje wopory z nowa za chrkę Wutroby
Jezuſoweje w Baczonju, kotrež budža ſo dale pod nowej woſebitej rubriku
w Poſole z pomjenowanjom mjena, jenož pſchikkada dla, abo po žadanju bjez
mjena kwitowacž. Kóždy, ſhtož móže, czin to ſam a potom napominaj tež
kóždy z bližka a z dalota svojich Sobuſerbow a Sobukatholikow!

Malý podávk ze živjenja Friedricha Augusta, saského krála.

Je někdo hýž dleje haž 40 let, zo dobročiných král Friedrich August zas jónu w Alpach pucžovášce. Na svojim pucžu po Tyrolskej pchňúdže tež do duxhského dola.

9. augusta 1841 — bě runje njedželu — pchňúdže popošnju po tjočce cužy kníž do wobydlenja duchepastvra tamneje maleje wosadu. Farar bě tam tehdom Anton Kopp, kž bu poždiščho farar w Alcanu. A njomu začtuji cužbnik a rjekn: „Mój kníž so pokornje darva porucžicž a was, wjeledostojny kníže, pchecželnje proshcž, zo chyli z nim džensu w blízkom hoščenku wječerječ.“ Kníž Kopp so njeznatohu woprascha: „Ale praječe mi dobročinje, schtó dha je wasch kníž?“ Cužbnik njechalce praječ, schtó je joho pôšlaš; hdyž to duchowny phtny, hnydom pchistaji: „Terje, wasch kníž chce wěče njeznath wostacž; ale dowolče, schtó seče wž?“ Cužbnik wotmołwi: „Sám saski general.“ — „Wotaſtim ze Sakskeje řeče“, rjekn duchowny, „to mje wjeseli — tola dowolče, zo wam schlećíku wina porjedžu.“ General to pchecželnje pchija, schtóż hošpodliwoho duchownoho jara zwjeseli. Hdyž běchtaj sebi pchipiloj a pchecželnje so zabawiloj, pokaza kníž Kopp swojomu lubomu hoščejí jstwom swojje faru a dowjedže joho tež do zahrody, naščejípa ze swojich kwětkow wonjeschko a dari je jomu. General wonjeschko pchijawski spomni: „Kníže, z tajkim wonjeschkom bysčeče sebi pola mojoho knízeza, kž je wulki pchecžel kwětkow, wulki čečež dobyt.“ Hisčeče jónu dyrbješče farar pchilubič, zo w prawym časzu k wječeri pchňúdže, hdyž so služownik po njoho posčeče, a potom so general porucži.

Ctyž zamysleny měštnik po swojej jstwi khodžesche, schtó težto mohl njeznatny kníž ze Sakskeje bycž, kž ma kwětki tak jara lube — tu začtuji pojoš, kž jomu líst pchepoda. W líscé vaf stoješče:

„Wjeledostojny duchowny bratse! Runje skýšach, zo je Joho Majestoscž saski král Friedrich August do Duxa pucžuju pchecž našchu wjes jě. Khwatam tohodla, Wam tule wjesolu powjescž pôšlaš, zo bysčeče wědžaš, kajti luby a wysoki hóšz we Waschim dole pchebýwa.

W Finkenbergu, 9. augusta 1841.

Romed Griezenböck, kooperator."

Někdo so knízezi fararjei wocži wotewřishte. Rueže so zwobleska, a bě sědma hotowý, stoješče tu tež hýž služownik, zo by joho do hoščenca pchewodžaš. Do najrjēnscheje jstwy w hoščenku začtujiwski pokloni so pokornje pchecž kralom joho radoščinje witojo: „Budžeže nam wutrobuje witany, Královská Majestoscž, w našchim čzichim dole. To nas jara, jara wjeseli.“ Vědma ſlово „Majestoscž“ zaſkyšawski wobrocži so král spěšnje k swojemu adjutantce a kruče na njoho hladajo rjekn: „Schto, řeče trach mje wž pchecžadžit?“ Farar Kopp, kž nješpolojne pohladnenjo hnydom zrovemi, praji rucže králej: „Majestoscž! nic tutón (na generała pokazujo) je pchecžadžit, ale tónle to je“, a tu wuečeže líscžit, kž bě doftaš, „tolá njech tomu je kaž chce, Wascha Majestoscž je pchecžadžena.“ — „Na, njech je“, spokoji so král a da měštnicej so ſympač. Vörzy pocža so wječer, bě na poš sedmeje hodžiny. Za wječerju woprascha so král: „Wěče wž tež, wjeledostojny kníže, čzohodla sym was daš powołać a schto sym was chył proshcž? — Duthe je wulki swjedžení swjatoho Zawrjence. Swjaty archimartrag Zawrjenc je wulki ſwjaty, tohodla bych rády

jutse najprjedy božu mšchu slyšchal, prjedy hacž dale pucžuju. Budžeje tak dobrý, a džeržeže ju prawje zahe", a nětko kral hodžinu postaji. Z wjeslošću farat pschislubi, a na to sejehowasche pscheczelna zabawa skoro hacž do 10 hodžin. Dobrocživ a ponizný kral z pokornym, pobožnym a sprostym throlskim ludom jara rady wobkhadžowasche.

Nazajstra rano klečesche bohabojažny monarch wosrijedž pěkneje wošadu w duxyštej chrkiczech a joho pobožnoſć wšečeh pschitomnych hľuboko pohnu. Potom hake pucžowasche dale pschez schmirske hory do južneje Throlskeje.

Ptaka spóznajesch na spěvje — čłowjeka na ryczi!

Hdyž takle sam lutki we swojich myslach po lěsu džesč a nadobo zanjeſe ptacž we młodzinje swój spěv, dha so dolho prashecz njetriebasch, ſchto je to do ptaka: hłos joho hižo pscheradži. Kaf rjenje tola kós swoju ſchtucžku zaſpěva, hlej, hlej, tak hordoznje a ſwiatocžne ſołobik ſerluſhuje — tak pjenca druhe ptacžki po nich czinjo bławni.

Podobnie ma so z nami čłowjekami. Slyſtisč-li, kajke rycze džecži wjedu na pucžu domoj ze ſchule, kajke młodcy lud, hdyž po ſměrſach mijez ſobu ſchęfota, abo na ſtakanci ſo ſenidze, kajke hoſpodařio, hdyž pschi piwje čas zaczeſpaja, kajke żony, hdyž ſo ſekafa, potom njetriebasch dolho ſo prashecz, kajko hucha wſchitc cži ſu: jich rycze pscheradžea ſame, kajke je jich znutſkowne.

Pobohu něhdys psched někotrymi lětami w Čechach, w praněmskej krajinje woſko Liberca (Reichenberg). Tam poſtrowi jedyn swojoho znatoho ze ſłowami: „Grüß Gott, kaiserliches Kindvieh!“ Nō, myſlach, wém, kajke tu ptacžki bydla.

Pschindžesch-li na dróži z cužym do ryczi, dha ſebi dolho hlowu ſamacz njetriebasch, ſchto na nim je, joho rycze boryž wozjemja, kajko hucha wón je. Ludowe rycze, prajidla a pschitowa (njech ſu hewař tež jara zajimawé), praja cži hnydom, kajki r a z w ludu je, tak z nabožniſtwom, tak z poccžiwoſču ſtoji a t. d.

Trjebal tu do „Póſka“ napíſacj, z kajkimi wudmami młodži hóley druhdy holey poczeſcžuju, a tute zaſy tamnych — z kajkimi mjenami tam a ſem hoſpodařio czeledž mjenuju a tute za kribjetom zaſ hospodařia — z kajkimi wudmami (bohuzel) druhdy starschi na swoje džecži zarjeſkotoja (tute wſchak poduſcha na kchwili jěd we wutrobie, ſo wotmořjenju hſchęze zrale njeſu): to by zavérno zrudna zberka hſchęze zrudniſtich, haj vjezbožnych ſłowow byla!

Nějeſe wſchak nadawſ naſchoho časopisa, zo wſchón hnój psched čzitarjom wotkopa, kotrež ſo naſtupajo nječeſtne a njeppoččiwe rycze we wutrobie nadžela, ale kruče dyrbi ſo poſlavowacž na tutón jědmý, bolach blečž w naſchim ludu: tak zo traſch tola mótre ſlowo tu a tam na dobru rolu panje a wérnych pscheczelow ludu pohnuje, zo na bjeſadach złym ryczam zaſacža, kaž derje ſo jim hodži. My ſmy a chcemy tola býcž kſchesczenjo. Wo kſchesčanach pak ſwiaty Pawoł ryczi, hdyž w ſwojim líſcze Čeſtím piſa: „Wſcha nječiſtota abo nahramnoſć njeďrbi ſo mijez wami ani mjenowacž, kaž to ſwiatym pschistoſi. Tak tež nic njehaňbite abo na blažne rycze a plampanjo“ a t. d.

Dživno tola! Kejko je na ſwěče towarzſtvoř za porjedzenjo ſkotowych rasoř a kejko myſtow njerozdawa ſo lěto wot lěta na wuſtajenicach na najrjeſiſche ſkocžata! Staroſć wo njeſmijertne duſhe čłowjekow, wo to,

zo tuczi w czeſczi wotrostu we zmyslenju, we ryczach, we waschnjach, na to ſo mało džiwa abo myſli. A tola ma pſchichodny ſpalah ſwoje korenje w nětežiſkim a węcznoſć w hinitym čaſu. Schto pomha nam, zo ſetnje teſko na ſchuſe wudawamy, hdyz dorosčen i z poħořſčnymi ryczem i powalej, ſchtož ſo tam ſprójenje twari? Schto pomha něčeje ſpewanjo we cyrkwi abo farifejske wobkedažbowanjo nabožnych waschnjow, hdyz ſo z morwym mjaſom ſtawa? Duch je, kiž wožiwja, wérna, njetajen a nabožnoſć, kotraž poħořſčka ſo runje tak ſtrachuje a paſe kaž žiweje hele.

Z tajkim pisanjom drje ſebi pola někotroho wjele czeſcze a pſchipóznača njezapotožiſ; wému paſ, zo rozmomi nam prawo dadža a wo njerozomnyh ſo wjele njeſtarany. —š.

Chrkwiſka móſhnicžka.

Schtož je we wſchědnym žiwenju pjeniez do zaka, z kotrymž čłowięſt wſchědne mjeniſche potrěbnoſće placži, to móže ſo pjeniez mjenowacž, kotryž pſchez móſhnicžku za cyrkę ſo nazvěra.

Někotryžkuli měni, abo tola tak cžini, hačož by pjeniez, kiž tam do móſhnicžki cžiſnie, tak kaž zhubjeny był, a njevopomni, zo je ſo hižo w starſkich čaſach tele zarjadowanjo w cyrkwi zaſožilo. Tež cyrkę ma potrěbnoſće, kotrež pjeniezne wudawki žadaja: ſwecžti, rjeđenje cyrkwi a plošanjo cyrkwiſkich ſchatow, mjeniſche reparatury, mjeniſche pſchinioſchi mždži za jeje ſlužownikow a wjele druhiſt potrěbnoſćow. Wſchoho toho ſo w běhu ſeta tóſiſto naliči. Za to maja cži ſkładowacž, kotriž cyrkę za bože ſlužby wužiwaſa.

Zana z naſichich cyrkwiſow tak wulkoho zamoženja nima, zo by jej tajki pſchinioſchi nuzny njebył. Schtož ſo za ſeto z pjeniez z móſhnicžku na hromadžených njevutrijeba, to njeje zhubjene, ale pſchipoloži ſo cyrkwiſkomu zamoženju. Za kóždu cyrkę móže tajki pſchirazk jeno ſpomožny być. Wjetſche cyrkwiſe zamoženjo pſchinidže zas cykej wosadže k wužitku.

By to cykle wopaczne ménjenjo bylo, hdyz by něchtó za to měl, zo maja jenož hoſpodařo do móſhnicžki pſchinioſhovacž. Njeſju dha bože ſlužby a njeje cyrkę tež za ſlužownych? Hoſpodařam wſchaf nětko dawanja njebrachuja. Do móſhnicžki paſ hodži ſo kóždy tež najmjeniſchi dar. Hdyz kóždy pſchi božich ſlužbach pſchitomny, cželadniſt tak kaž hoſpodař, ſwoj dar da, budže z toho wjele lepſchi doňho za cyrkę dyžli tam a ſem w tu khwili woprawdže je. Něhdjeſkuli (n. pſch. nježelu po połdnju) ſo nic jeno pjeniezki ale tež gróſche haj marki wudadža, hdzej žanoho wužitka njeſchinjeſu, wjele bóle ſchekodu tomu nacžinja, kiž je lohkomyslnje pjeniez wudal. Njebeť maſh džel tutoho pjenieza do połdnja pſchi božich ſlužbach do móſhnicžki puſčezeny wjele lepje nałożený był?

Hdyz tohodla zwonček po cyrkwi dže, njeje k tomu, zo by tych budžil, kotriž ſu trjebai ſebi wuſnyli, ale wón cži praji: „Woprui tež ty ſwoj dar!“ Woprui dha, maſh-li wjele, nadobniſho, maſh-li mało, tež wot ſwojeſe khudobý něchtó male. Boh paſ njehlada na wulkosč dara, ale na wotpohladano, z kotrymž ſo da. Pjeniezku wudowy placžeshe pola toho Ćenjeza wjele wjac, dyžli wulkotne dary hordych ſamopasčnych farifejow, kotriž Bohu njevoprowach, ale ſwojeſe ſamsnej cžesceſelakomnoſćei. Boh paſ, kiž pjeniezku wudowy widžeshe, kiž keluſčk zymneje wody njeplacžený njerostati, njeda tež tebi něhdyn ſwoje myto zhubicž, hdyz ſy tudy ſo mu woprował.

3 Lutjich a Sakskeje.

Z Budyschina. Swojich czitarjow wošebeče ſedžbnych činimy na přeni na ſtafk džensniſkoho cjiſla. W nim je dopokazane, zo ſmědža ſo jubilejſke dary tež w tutym ſeče za cyrkę w Bacžonju woprowacž. Besche nuzne to wožewicž, dokelž ſu nekotfi ſo ſkyshecz dali, zo za Bacžonſku cyrkę ſo woprowacž njeſme, hdny w paſtyrſkim liceze ta woſebje imenowana njeje. Džensniſki naſtafk čice naſchim czitarjam a wſchém katholſkim Serbam wožewicž, zo ſu Bacžonſkej cyrkwi taſke jubilejſke dary jara nuzne. Dopokaz tuteje nuzh, to reča drobnischi rozpis dotalnych wudawków za cyrkę pſchinjeſem ſychodnie. Z džensniſkim čiſlom ſmy zas woſebitu rubriku „Jubilejſke dary“ we pſchinnoſkach za Bacžonſku cyrkę wotewrili. Nadžijamy ſo ze wſchę doveru, zo změrem tam tež lěſta kaž w poſledním jubileju pſched 5 lětami pravje wjele darow a mjez nimi tež nahladne zapisowacž. Woſebite rubriki za jenotliwe wěcy do Bacžonſkeje cyrkwie pak wjac njeponiedžemy, dokelž drje budže za kletku doſahacž, ſchtož je nahromadžene, a wo drugich wěcach je najlepje twarſkomu wubjerſej zavostajicž, ſchto tón hiſheče za nuzne ma. Woſebje hromadžicž budžemy jenož hiſheče za piſhczele, za kotrež hacž dotal nahromadžene pjenjezy oni hiſheče na poſlojcu njedoſahaja. Toho runja njebudžemy druhe jubilejſke dary, kotrež ſo duchowſkej wſchinoſci pſche podawaja, w naſchim Woſole tudy kwitowacž. Tuž dha pviymy naležnije ſwojich čeſčených czitarjow a wſchitkých katholſkých Serbow, zo chchli ſvoje jubilejſke dary za tule tak nuznu domjacu naležnoſć ſečci Bozej a ſpomoženju duſchow woprowacž, dokelž hewak nichtó za naš njeſromadži. My njenózemy ſo do chleje Němſkeje wo dary a pomoc wobrožicž, kaž ſo hewak za katholſke naležnoſće cyrkwie a t. d. po cykle Němſkej hromadži, dokelž tam naš a naſchu nuzu njeznaja; hdjež pak naš znaja, měnja, zo ſu katholſch Serbja tak bohacži a pobožni, zo cuzeje pomoch njeſtrjebaja.

Z Khröſčic. We Lutſcu zemře pſched krótkim nahle Madlena Bräuer ec z Khröſčic, fotraž je nimale 57 lět po ſpochi ſlužiſta! Boh daj jej wěczne myto za ſwérnu ſlužbu.

Z Ržanta. Tudy wumrě 6. hapryla Michał Blažik (Scholka), bywawſchi ſchuleť (naſkerie žadyn wjac h ſiwy njeje) netko zbehnenenohu kloſchtra Noweje Cale, w 85. lěče swojoho živjenja. Njeboh Blažik bě nic jeno pobožny a sprawny kſhesčan, ale tež piſny czitar "Katholſkoho Woſola" a z cyka ſerbskoho piwmowſta. Wón bě analogiſki (tež lacžanski) ſerbski prawopis z lohka naukuňyl. Z njeboh P. Čecelinom bě jara znath a je wjele z nim wobkhadžowaſ. Boh tón ſenjez bě zemrétemu krutu ſtrowotu wobradžiſ. Hiſheče hako 80lētny ſchědžine ſhodžesche pěſhi do kloſchtra a Kamjenca, hdjikuli mějſeche tam ſchto wobſtaracž. Ženož poſlednjej dwě lěče pſched ſmjerču poczachu joho čeſne moch a tež pomjatk wotebjeracž, a khorojtoſcž ſo pſchinamaka. Džen do ſwojeje ſmjerče dosta jara pobožne a z podaczom do božeje wole ſwiate ſakramenty mréjachch. R. i. p.

Z Kulowa. Ze zboromadžizny ſerbow kulowſkeje woſady, kotsiž běchu ſo popjelu ſredu w Kulowje zechli, zo bychu założenjo ſerbskoho ratařſkoho towarzſtwia za Kulowſku woſadu wuradžili a wobzamkli, mamy hiſheče drobnischi rozprawu dodacž. Šenjez kaplan Nowaſk wotewri zboromadžizu a rozloži w powitanſkej ryczi, ſoje ma towarzſtwu bycž, ſajke wotpohladanjo, ſajki zaměr ma měcž, a zo dyrbí rečacž a bycž "Serbske ratařſke towarzſtw". Zložujo ſo na wuprajene zasady poſaza ſenjez kaplan, ſak nuzne za Kulowſku woſadu

je tajše towarzstwo, kotrež by nic jeno hospodarske ale tež towarzschne a duchowne naležnosće wosady spěchowac̄ pomhało, wosebje z lětnym pschinostkem studio-wacych podpjerało, dokelž liczba duchownych a wucžerjow, kotiž bych ſerbiskeje rycze mōcni byli, lěto wot lěta bôle a bôle wotebjera, Serbja potaklim do dale a wjetſcheje duchowneje nužy zapaduja. Z wosebitich winow tute towarzstwo ſo hało ratařſke założi. Na to czitasche k. Jakub Scholka ze Salowa nastawł, kotriž bě tutej zhromadžizne poſledni naſtokr dat: „Pſheczelna rada za Kulowſku wosadu“ z číſla 24. „Katholſkoho Poſoła“ 1885. — Kaž po cyklym ſwecže pſhecziwo dobrym wuſtawam tež pſhecziwnich ſkukuja, tak wuſtupichu tež tudy tajcy, kotiž běchu pſhecziwo założenju tajkoho towarzſtu; měnjaču, zo budže to napſheczzo zakonje, a studowacych podpjerač je nje- trébna wec. Z tajkimi a podobnymi wuryczemi ſo zamokwiwſchi, rozeñdžechu ſo něktoſi, kotiž ſwoje imena podpiſali njebehu. Po wuſtawjeniu wſchelakich towarzſhnych naležnoſćow ſo tuta přenja zhromadžizna ſtönži. 63 czeſćomnych ſobuſtaſow podpiſatku hało założerjo towarzſtu ſwoje imena. 19. měrca, dženj ſw. Józefa, běſche druha ſkhadžowanka ſobuſtaſow, na kotrež ſo pſched- ſyda, poſtađnik a píſmawiedźer wuzwolichu.

Pſchis poſmjenjenjo redakcije. Nam ſo džiwno ſđa, zo na zhromadžiznu, kotrejež zamýſl bě tola znaty, tajcy z cyka pſchinou, kotiž ſu pſhecziwo tej wec. — Je ſo nam ſluſilo, zo wo wažniſtich naležnoſćach towarzſtu tež dale powieſcie doſtanjem. Pſhejemu nowomu towarzſtu, kotrež je ſebi wulkı nadawſ wuzwolilo, duchownej nužy Kulowſkeje wosady wotpomhač, z cytej wutrobu bože žohňowanjo! „Katholſki Poſoł“ chce tutej naležnoſći lubjerad pomhač, hdež a kaž budže mōc.

3 cyloho ſweta.

Němska. Němski ſejm (rajchstag) je zakon pſhecziwo ſocialiſtam na dalszej dwě lěcje podlēſtil. Dokelž je tutón zakon wurjadny, běſche Windthorſt namjet ſtati, zo by ſo njepodlēſtil, ale zo by pſhez porjadne zakonje ſchłodnomu ſkukowanju ſocialdemokratow ſo zadžewało. Dokelž ſo za to wjetſchina w ſejmje dobycz njejhodžesche, ſtati zapoſlanc v. Hertling z centra namjet, zo by podlēſchenjo jeno na 2 lěcje ſo wobzamklo. Tutón namjet je ſo z wjetſchinu 32 hlosom pſchial. Zo ſu Windthorſt a z nim centrum a druhe ſtrony pſhecziwo wurjadnym zakonjam, njeje žadyn džiw, dokelž moža ſo tajše zakonje pſhecziwo jenotliwej klasy poddanow lohcy wopacžnje a ſwojowolnje trjebac̄, tež pſhecziwo tajkim, kiz njeſu ſtatej k ſchłodze. Razny pſchiklad tajkeje ſwojowolnoscę ſuy widželi we zakonju pſhecziwo katholſkim kłoschtyrſkim rjadam, kotrež buchu bjez dopokazaneje winy z Němskeje wupokazane, jenož dokelž ſejmowa wjetſchina, kiz jich njeznaſeſche, za to mějeſche, zo ſu ſchłodne.

— W cyrkwiſko-poſitiſtich naležnoſćach je w tu khwili wažny čas zaſtuſil. Zda ſo, zo ma někto ſo rozludžic̄, hac̄ ma mijez pruſskim ſtatom a katholſej cyrkwi ſo mér wobzamknyc̄, abo hac̄ ma wojowarjo dale trač. Do nowych kolijow je jednanjo mijez Bruskej a japoſchtolskим ſtolom pſchimyed jara wažny dopis ſwatoho wóca na pruſke knežecſtvo, kotriž je kardinal Jakobini A. hapryla wudał, wosebitu kurir 7. hapryla do Barlina pſchinieſt a minister v. Goßler 8. hapryla zemjanſkomu domej pruſkoho ſejma wozjewiſt. W tutym dopisu ſwiaty wótc wupraj, zo chce traſace wozjewienjo tamnych duchownych, kotiž maja ſo do wobſtajnoho zaſtojnſtwa

stajicž, dowoliež, jeli pruske kniežerstwo revisiju (dospołne porjedženjo) mejskich zakonow pak hnydom pschedpołoži, pak kručze słu bi, zo chce ju w pschedpołožnym časzu pschedpołožicž. Na to je pruske kniežerstwo nowy cyrkwiško-politiški zakon z porjedženjemi biskopa Koppa zemjanskemu domej pschedpołožilo a zemjanski dom je tutón zakon sobu z Koppowymi porjedženjem i z wulkej wjetšinu pschijał. Tež wjeŕch Bismark je za njón hłosował. W tutym nowym zakonju stej pak hiscze dwę nzeluboznej węcy. Jenož mjelečzacy božu mſchu džerzeč a w nuzu sakramenty mrejach wudželecz ma hjez hhostanja wsciem duchownym dovolene być, nic pak z cyła božu mſchu džerzeč a swjate sakramenty wudželecz, kaž běsche biskop Kopp na-mjetował. Druga nzeluboznoscž je, zo nekotre wołożenja so katholickim Polakam zapowědza, na pschiftad wotewrjenjo duchownskoho seminara w Poznanju a dohlad duchownych na schule. Z tym by w skutku wuprajene bylo, zo su w Pruskej Polacy katholikojo a oddani druheje klasz. — Zakon netko do domu zapoślancow (Abgeordnetenhaus) pschedźe a ma so pokazacž, hacž budże tež tutón za njón.

— Badenski archybiskop dr. Orbis w Freiburgu je wumrēł. Wón bě 1806 rodzeny, potajskim 80 lét stary, 52 lét je hako měchnik a 4 dalsche lěta hako biskop jara horliwie a spomožnje skutkował. R. i. p.

Belskisa. Tudy su zbežki, wo kotrejž w poslednim čiſle z woſebitym nastawkom pisachmy, zaś wozichle. Dželacjerjo su swoje dželo zaś zapoczeli, t. r. tam, hdjež fabriki a podkopti zahubjene njeſu. Črjodby proſcherjow a drugich dundakov hiscze po kraju czahaſa a ludzi pschedzehaja, wjetſche nje-porjady pak so stale njeſu. Zo bu tam tak bórž mier, je kaž piſaja zaſlužba generała van der Smissen, kij wot kniežerstwa wjehsche porucznistwo nad woſakami we wokrjesu Lüttichu a w provinçy Hennegawie dosta. Tam a ſemi drje běchu powjescze wo zbežlach trochu pschedhnate, woprawdžite podawki pak moža so cyłe porno ſtaječ hroznosćam, kotrejž so něhdyn we „burskej wójnje“ w Němskej a w zańdżenym lětſtoſtu we Francózskiej z wulkej revoluciju ſtachu. Hiscze jónu pak dyrbi so na to pokazacž, zo ze zbežkami w Belskisej ſpodiživony ſud boži runje nad najhóřſchimi pschedziniſtami wěry a nabožnoſtež so dopjelni. Ba u do ux, kotremuž je so najwjac̄ ſchody nacžinisko, a kotrehož bě rož-njemdrjeny lud do kručow roztorhał, njeběſche-li z časom čekný, je naj-hóřſhi pschedziniſt wſcheye wěry a woſebje katholiskeje. Cyle radikalny, kij wo Bohu, zbožnoſtež a horjefacju ničo wědzeč njecha, nječerpiesche wón we swojej wulkej fabricy žanoho zaſtojnika a žanoho dželacjera, kij so katholicki mieno-waſche. Naropat, wón žadaſche ſebi wot swojich ludzi pschedzivo wěrje po-dobnu zaſaklu hida, kaijuž ſam mějeſche. Budže wón a budža joho podobni „bratſja“ so netko dohladacž, kajke płodny taſka hida njeſe? Brajimy „podobni bratſja“, pschetoz cyła induſtrija w Charleroi a Mons-u je w rulach najkrueži-ſtich liberalnych, kofizž ſu wſchitcy ſwobodni mulerjo. — Bajimawe je, zo je Baudouix swoju gmejnu Tumet na zapłaczenjo nacžinjeneje ſchody, 3 milionow (!) wobſkoržil. Schtó budże jomu te placzicž, to njewěm, khuda gmejna to njezwiedze.

Francózskia. Kardinal archybiskop Guibert w Parizu je präsidentej francózskieje republiky liſt poſtał, w kotrejž ſo wo netczishim poſtajenju katholiskeje cyrkwi w Francózskiej wupraja, že zrudobu na jeje wſchelake psched-ſezhanja zańdžených lět ſpomina a najnowiſhi poroč, kotrejž ſo joho duchownym čimi, zo ſu krajej a joho zarjadowanjam z njeſcheczelemi, wotpolazuje, a

štonczenie präsidenta należnie prośb, zo by tola swoju moc zaftajík a wot Francózskie zrudne széhwnki tajkoho poczínania wotwobroczík. Tež drugy francózscy biskopja (hacž dotal 7 archybiskopow a 24 biskopow) su präsidentej Grevy-ej z listami pschihlošowanjo k listej parízskeho archybiskopa wuprajili. Hacž pak budže tež tónle šredk pola zakusanych swobodnych mulerjow wjele wuskowacž, na tym dyrbimy Bohu žel dwelowacž.

Jendželska. W parlamente tutoho kraja so jara ważne węcy pschihotuju. Tam je jendželski prěni minister Gladstone swoje wulkotne wotpohladania k wuswobodzeniu a wołozjeniu tak dolho podcziszczowanego i rsko ho luda rozložík. Wjèle zadžewkom je so jomu tam do pucza kladlo, wón pak dzerži krucze zarjadowanjo, kotrež so „home=rule“ mjenuje, t. r. wón chce Irskej wosebitý parlament dacž, samostatne zakonierstwo a zarjadnistwo. Jenož wójsko, zwonkowna politika, finanç, elo a t. d. na Irsku pschezjene z Jendželskej miecz; irské naležnosće maju Trojo sami wobkhowacž. Parnell, wiednik Irów, wupraji, zo je z tuthym zarjadowanjom spokojom a zo chce jeno někotre pschemienjenja. Tež radikalni so Gladstonej njeprécenje. Čím bôle pak konserwatívi a liberalni wobſedžerjo, kotrež bê dotalny njeprorad z najwjetším wužitkom. Tež wjetšhe nowin w Londone su wské hacž d o jenych pschezjiwo Gladstonowomu nacjistek. Zda so skoro, zo trasch Gladstone z tuthym swojim nacjiskom padnje. Ideja pak, zo maju podcziszczowaní Trojo so wuswobodzicž, njepradne. Hizo z tym je jara wjèle dobýte, zo je prěni minister zjawne to wuprajík, zo so wuswobodzenjo Irskéje zadžerzecž njemôže, a zo Jendželskej z toho žana schkoda njenastanje. Njebudže-li Gladstonej spožczenie, wuswobodzenjo wujesč, zmieja to joho nastupnicz a něcžišci pschezjivnich dokonječ.

— Psched dwómaj njedželomaj zemrê w Londonje wójwo do wa z Norfolk, kotrež móžesce so wulkeje dobrotiwośce dla „macž khudych“ mjenowacž. Rodzena 1821 hako džowka admirala Lyons-a bê wona wot léta 1839 z lordom Granvillom sydomnathm wójwodu z Norfolka wožjenena. Po smjereči swojoho mandželskoho bësce jeno za modlitwu a skutki kscheszanskeje luboſcze živa. Ž jeje 6 džowkom zastupi jena do najkručiškoho klóschtyrskoho rjada kar mellites, druha bu miloſćiva fotra. Tež synojo zemrêteje wójwodoweje su do stopow swojego pobožneje macjerje stupili. Najstarschi, něcžišci wójwoda z Norfolka a joho mlôdschi bratr lord Edmund Talbot, skuschataj do najswérniškich a najmócnischich katholikom Jendželskej.

Bolhańska. Wjérch Alexander je na 5 lét za generalnouho guvernera naraišscheje Rumjelskeje postajeny a je to tež někto pschiipóznał. Zastupjerjo evropskich wulkomocow su w Konstantinopole to wobzamknýli na wosebite tlczenjo Ruseje, kotrež chce wjércha Alexandra pod swoju moc stajieč. Tón pak so nadžija, zo sebi luboč južných Bolharow tak dobudže, zo wot njoho njepruschča a zo budže z tajkoho na khwilnoho guvernerstwa trajace nastacž dyrbječ.

Amerika. Ž republiki Boliviije (na wjeczornej stronje južnej Ameriki) je zwijeselaca powjesč pschihska, kotrež drje budže w cylej južnej (połodnišszej) Americy dobrý zacjischcz czinicž. Präsident tuteje republiky, general Pachero, je spominajo na bamžowu wokolny list wo swobodnych mulerjach wosebite rožkazy wudal, zo by wójisko psched skutkowanjom tajnych towarzistw w zakitat. Lud so jomu we wulkotnej zhromadzijzne zjawnje za to džakowaſe. Psihi tutej pschiležnosći džeržesce präsident Pachero kraju rycz, w kotrejž

wón swoju wutrobnu podatoſcę katolickiej cyrkwi a swiatomu stołej wuprąji. Z toho widzimy, zo je duć nadobnogo Garcia Moreno, praſidenta Ekuadoru, kotrež bu pſched nekotrymi létami wot swobodnych mulerjow morjeny, tež dale hiſćicze ſiwy. Haj, nadžijam so, zo pſchitkad Pacherowy w cytej južnej Americy płodny ponjeſe a za swiatu cyrkę tam nowe lepsche a měrnische časny pſchinjeſe. Južna Amerika je z wjetſchoho džela katolicka, ale ſkoro nihdže na cylym ſwēcze tajne towarzſtwia tak vjezbožne ſkutkowale njejſu, kaž runje w tamniſtich krajach. Ze ſwojimi tajenſtini leſnymi ryczem i wo ludowym zbożu a ze ſwojim podrywanjom wscheje wery ſu tute towarzſtwia tamniſche, předy tak bohate kraje hac̄ na ſamu kromu zahubjenja pſchinjeſe. Hijo je Brazilis̄ka „žohnowanjo“ tajnych towarzſtwow počinje wuživſchi ſkončdnie počala njeſtojny ſpſchah wot ſo wotwobroczeč; neko je tež Bolivijs̄ki ſeſtehovala, z džela tež Chile. Nadžijam so, zo ſo jin druhe kraje južneje Ameriki hiſćicze pſchitowarſcha.

Wſchelcziznij.

* (Pjatki w hoſćencu.) Sławny francózski ſpiſacjer zemrēty Louis Beuillot piſa: Blézechmy z póstowoho woza, zo bychmy wobjedowali. Wěſche pjatki a žadachmy tohodla póstne jědze. Hoſćencař pak mějſche ſwoje myſle wo cyrkwinſtich kaſnjach a chevſche je zbehňyzej. „Moji knježa“, praji wón, „mi žel ežini, póstne jědze tu žane njejſu.“ Kaž z jenym hortom wſchitej wotmołichmy: „Dha daječe džen je pſchihotowacj, pſchetož my ſebi je žadam.“ — „My žanvych póstnych jědži nimamy“, wotmołki z nowa korežmar. „Tuž daječe nam khleb a butru z twarožkom, póst nječzaka.“ — „Mi ſo zda, ſměcje jěz̄, ſchtōž ſo wam pſchedſtaji, tohodla njebudže nichťo zataſamý“, wotmołki korežmar. „Za tón čas, hac̄ tudy ſo z průzdnymi ryczem i wadžimy, by ſo davno někto jeji zwarič možlo a my móhli je zjeſci.“ Tola hoſćencař nječasche nicž ſkyſčec. W tymſamym wokominkrenju zaſkyſchachmy mócnym rožkozowach hłos, pſchi kotrežm, kaž hdyž ſo na wulki buben bije, wołna zaſhejerczachu. „Daječe mi póstne jědze!“ To běſche knjez, kž we woſobnym ſupeju ſo ſobu na pósce wjezefche, woſebna, hobrſta, horda wojerſka poſtawa ze ſchědiwej brodu pod noſom. Po bohatych znamjenjach na ramjenjomaj a na fornariju móžachmy ſubžic, zo je wysik z najmjenſcha obrista. Krenjeni, drje ežicha a nežna, tola pak runje tak čeſčezomna joho ſeſtehovala. Z nimaj pſchitnđe woſobna mloda knježna ſnadž 16 lét ſtará. Hdyž hoſćencař tých woſhlada, mějſche kónč joho khrobkoſcę a filoſofiſka mudroſcę. Hnydom ſlaza wón póstne jědze a da je tež jara derje a woſobnje pſchihotowacj. — O generalo — to tón wojerſki wyschſchi bě — kaž wjele dobroho ſkutkujeſch wſchudze, hdyž nimo džesic, hdyž ſo pſhuc tak ſproſtſy a woſprawdze katolicki poſazujeſch!

Naležnosće našoho towarzſtwia.

Sobustawy na lěto 1886: kk. 344. Miklawš Mloník ze Słoneje Boršće, 345. Jurij Hojer we Winje, 346—348. z Khróſcic: Marija Wawrikowa, Marija Zyndzić, Hana Skalici, 349. Hana Nowotnowa z Nuknicy, 350. Marija Hohlfeldowa z Budyšina, 351. Michał Matka ze Smjerdzaceje, 352. Pětr Rychtař ze Sernjan, 353. Pětr Narčík ze Šunowa, 354—356. z Ralbic: Miklawš Čornak, Hana Henčec, Pětr Lebza, 357. 358. z Konjec: Michał Brězan, Jakub Matka.

Sobustawy na lěto 1885: k. 620. Marija Križanowa z Khróſcic.

Dobrowólne dary za towarzſtwio: njemjenowany z Khelna 50 p., M. K. z Budyšina 50 p.

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzona daň vučinještej 85,002 m.

K česći Božej a k spomienzenju dušow su dale woprowali: P. T. N. z R. 2 m. 80 p., služowna z Nuknicy k česći Wutroby Jézusoweje 3 m., k česći Wutroby Jézusoweje z Khróscic 1 m. 50 p., njemjenowana z Khróscic 3 m., druha njemjenowana z Khróscic 1 m.

Jubilejske dary: farař M. Hórnik z Budyšina 30 m., kapłan J. Skala 10 m.

Hromadze: 85,053 m. 30 p.

Na nowe piščete do Baćońskeje cyrkwe: Dotal hromadze 2759 m. 56 p. — Dale su woprowali: jena swójba z Baćońskeje blizkosće 30 m., za poł lěta přiroscenje danje 38 m. 62 p. — Hromadze: 2828 m. 18 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 9398 m. — Dale su woprowali: njemjenowana z Khróscic 3 m., njemjenow. přez zwónka Wjenku 1 m. — Hromadze: 9402 m.

Zapłać Bóh wšěm dobroćerjam!

Hłowna zhromadźizna Maćicy Serbskeje

zméje so srjedu po jutrach **28. hapryla** wot dweju popołdnju w salu na tudomnej **třelefni**.

Dnjowski porjad: 1. Rozprawy. 2. Namjety.

Sobustawy a přečelojo towařstwa su z tutym najpodwólnišo pře-prošeni.

Po zhromadźizne z wječora w sedmich budže **konzert Bjesady**.

W Budyšinje, 14. hapryla 1886.

Předsydstwo M. S.

Sobotu 1. meje, dženj swjj. Filipa a Jakuba, póndje rano procession z Khróscic na Budyšin do Filipsdorfa. Dokelž staj w Filipsdorfsje nětko dwaj duchownaj knjezaj, móža němskeje rycze mócní tež tam k swjatej spowiedzi hičž. Druhe processiony w tutym lěče njebudža so wjacy w „Boſole“ wozjewjecz, dokelž su wšchē w „Krajanje“ woznamjenjene.

Wjedžiczeř processiona.

J. Sch.

Borucžam tu z tym swój bohath sſlad wšchēch družinow na-létnych a létnych tkaninow a bukšenkow k wudželānju rjaneje mužskeje draſty po najtuñszych placiznach. Za khmanoſcz tworow a draſty rukuje

Jurij Weclich

w Schpitalu pola Kamjenca.

Strony młodženc,

siž chce piwarc wutnycz, móže so pola katholſkoho piwarskoho miſchtra w katholſkim mestacžku pod lohkim wuměnjenjem i pschijecz. Hdže? zhoni so w redakciji „Katholſkoho Poſoła“.

Hólcjec, fotryž chce piękarſtwo naukuńc, móže k jutram do wieżby stupiež pola Miklawšha Skala w Khróscicach.

Katholicki Posł

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pósće a we knihařni
1 m. 70 p. bjez pórta.

Udowy czaſopis.

Wudawany wot towařstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 9.

1. meje 1886.

Lětnik 24.

Radscho wumrēcz hac̄ so skazhez.

(Mějto za prěnjowopravjenistw z čaſopisa „Leo“.)

„O smilcze so tola, smilcze so nad jeje njewinovatej duschu, voseželcze te džęćzo radscho do druheje služby!“ Takle žałosčesche wohstarna žona psched wulkim, tolstym mužom, korežmarjom Piwnikom, kij psched swojej korežmarškej istwu stojo ze žonu ryczeſte.

„To niczo njebudže“, wotmołwi korežmar. „Moja korežma tež ludži trjeba, a Marija so mi runje hodži. Wona je wulka a wuschtlna za swoju starobu a rjana tež budže — eyle prawa za mój dom. Došlo došež hym zaſtaraczej (fórminda) darmo dyrbiaſt byc̄, něk chcu wot holch tež wujitk miecz.“

Wboha žona pocža plakac̄. „Wo bože dla was proſchu, daježe so naproſyęz“, žałosčesche wona. „Dyrbi dha njewinowata Marija, najpeknishe džęćzo w cyhym niestacžku, za někotre léta k zhubjenju hic̄? Njebojic̄e dha so hrécha a zamolwjenja jako zaſtaraczej džęćca?“ — „A jchto, zamolwjenjo a hréch!“ wotmołwi hrubje korežmar, „něk mam došež na twojim hlyupym bledženju. Mój dom je čestny dom, ja hym w nim živý a znaju swoje winowatoſeže. Džen po prěnim wopravjenju pschińdze Marija fe mni, a pschi tym wostanje!“ To prajiwski zaprasny durje a wostaji wbohu žonu samu.

Njedaloko wot korežmy bě ſchula. Runje tam džeczi ſpěwachu, wulnychu ſeruſich, kij mějesche so pschi prěnim swj. wopravjenju ſpěvac̄. W najwjetschej boſoſči pozběhny žona swojej ruch k njebu so modlo: „O Božo, daj jej tola radscho wumrēcz, hac̄ do tohole domu pschińc̄; w mjenje jeje maczerje tebje wo to proſchu!“

Marija, wo kotruž so jednasche, běſche mjez tym tam w ſchuli a poſluchaſche poboznje na ſłowa měſchnika, kotryž poſlednju pschihotowanſku wuc̄bu z prěnjowopravjeniſtimi džecžimi džerzeſte. Špěw bě doſpěwaný a měſchnik ryczeſte wutrobiňje k mlodym pschipoſluchařjam, kotriž ſebi ani dyhac̄ nje-

wierzącemu w swiątej cieśninie, kotaż bę pschi měchnikowym napominanju ich pschewzała. „Niewinowa tość”, ryczesche duschipastyr, „je najkraśnische kubko a kužoł poczciwości a radości. Wobkhowajcze dżeczacu njevinowatoscz, potom budże wam boża luboscz węsta. Czistomu, częstnomu człowieku je Bóh stajnie blisko, niebjo budże joho herbstwo. Czistota je najkraśnicii poklad, kiz człowieka debi; tule poczciwość je Jezus wschem drugim do przedka stajil, wona je lili ja w zahrodech bożej. Wszy znajecze liliu z jeje scheszcimi snębhelymi łopjeszkami w kelusku: tak so na scheszciorze waschnio potazuje czista a częstna myśl njevinowatohu dżecią. Czistotne je joho wóczko; njedowoli sebi żanoho strachnoho, wezjipnoho pohladjenja. Czistotne je w ucho; wone so ze zapęczętowym hnydom wotwobroci wot wszech njeplistojnych a nje poczciwych ryczi. Czistotny je jažyk a hort, kiz je ze swiatym wopravieniom poswicżeny. Czistotne je czuczo, stej ruch; czistotny je w obłak, czistotna je wošeby joho duscha, joho wutroba a wobkhowa słowo: Zbózni su, łotski su czisteje wutroby, pschetoż woni budża Boha widzecz. O dżeczi, wostaniec cziste, pěkne a njevinowate a slubce, zo rádziec w umreče, hacż zo na nęczim zlym so wobdżelicze.” — Tak napominasche měchnik dżeczi, a jich blyshczone wóczka dawachu spóznacz, zo su słowa na dobru rolu panyk.

Wošeby Marija bę huboko hnuta. Běsche najlubožniſche dżeczo w cyklej schuli. Wjetsha hacż druhe dżeczi, hijo nimale doroszona, mějescze lubozne wobliczo a kęzjesche kaž róza. A tola běsche wona najbole k wobzarowanju. Wobhe dżeczo njebę nana a maczerje znało, a wyschnoscz bę jej koreźmarja Piwnika za zaſtaraczerja dała. Za woczehnienjo pak bę dowérjena pobožnej a częstnej wudowje, kotaż bę ju hacż na najlepiej skubłowała — a netko mějescze k Piwnikej za piwonu czahnyć! Cykle městaczko wędżesche, schto to za wbohu Mariju rěkaſche. Pschetoz Piwnikowa koreźma bę nje duschny dom, hdżez nje poczciwi ludżo, z wjetsha wojach, wschēdnie pschithadżowachu; Piwnit sam pak bę cykle skażemy człomieſ. Boho żona, kiz bę joho runiecza, bę djabolsku radu dała, zo hy jeje muž halo zaſtaraczer Mariju k sebi nuczil, zo by wona hosczi na so czahnyka a z tym jim pjenieżny kafszcz pjełnicz pomhała. Na wschelake złe, schtož mějescze tam dżeczo hlyšcze a widzecz a na strach, kiz jomu tam hrožesche, nahramny koreźmat njeſpominasche . . .

Spowiedna wuczba bę nimo a bórzy na to zaſtupi Marija do jſtwieſti swojeje druheje maczerje. Ach, wona nje mějescze żanoho zdacza wo strachu, kiz jej hrožesche; macz pak jej do swiatoho wopravienja niczo wo tym prajez mjechaſche, zo mohkia swój najzbóžniſchi dżen z nje kążenjej radościu swiecicę. Dżen pozdžischo chyſche jej zrudne woselstwo wozjewicz, mjez tym pak prawje pilnje so modlicz, zo chył Bóh njezbožo někak wotwobrocičz.

Z lubosczu wobja Marija macz a proschescze: „Směm hlyšcze khwisku do cyrkwie donic, bych netkli rady hlyšcze so pomodliła, a jutše je generalna spowiedź.” — „Haj moje dżeczo, dži a modli so jeno prawje ſama za ſol!”

Nazajtra popołdnju dżechu dżeczi k spowiedzi a na drugi dżen, běk nje džel, mějachu so swiatocznje k swiatomu wopravienju wjeſcę: kaž njevinowate jehnjata k swojemu bojszomu paſtryrzej.

Běsche tule sobotu spodzivnje horcy naſetny dżen. Tolkte tormoſte mróczele na njebjo stupachu, halož by hijo so hrimacz chylo. Marija bę domoſi pschishka, tak wjeſoła, tak zbožna: „O kajka radość, kaf lohko mi je”, zawoła, „je mi kaž bych lětač dyrbjała z wjeſołoscę.” — Mróczele stupachu wychę, pocza so czmicz. Nadobo so zabłyſtny a na zdala so zahrima, deshez pocza hijo kapacz.

Tu so durje wocžinichu, a cyka wujachlena Piwnikowa zastupi z wulkim psche-deschcžnikom w ruchy: „Marija, běž kete do lěsa, nash muž je won schol a nima janoho wodzecža! Běž prawje jara, won je tak tolsty a je so zawěscje zapocził, a jeli so z deschcžom nazymni, može czežich skhorjecz.“ Marija hrabah psche-deschcžnik, sama za so tež jedyn a hido běžesche kaž serna z města won k lěsu. Někto pak niewjedro ze wschej mocu zakladecz pocža, blysk a hrimot scžeho-wašchtaj so njepschestajnje, z deschcžom tež krupe padacž pocžachu — czežie nje-wjedro tak zahe naleto. Tola Marija so njebješče, k njebju pohladujo z moci dale běžesche, zo jej pót po licach dele běžesche. Skócnžne bě w lěsu. Korcžmar bě ju hido wuhlaď, won bě so w kerlach trochu deschczej wuhlował. „Bohu džakowanu, zo džesch, Marija!“ wołasche jej napschecž, „ty drje sy jara běžala, tola domoj tak spěčnje njepónđe, ja njemóžu khwatacz.“ Pomalu wschał to džesch, tolsty korcžmar njemóžesche z blaka, Marija bě za tón čas dwójch dobežala, korcžmar pak jei tež do předka běžecž njeda. Niewjedro bě wotczahnylo, deschcž pak so hiscze jara džesch, a powetr bě za krotki čas so cykle wolkłodník; pocža zyma bycž. Mariju, kij bě so cykle pschepocžila, pocža zyma třhascž, a wona so kručzícho do swojoho rubischę zavali. Tu nahle wetr zaduny a wutorhny korcžmarzej klobuk z hłowy; Marija drje bě hnydom za nim — tola předy hač jón dosaze, bě hido w rěch a precž. Někt pocža korcžmar žałoszicž: „Někt schcze tola skhorju, tak mi wěstí na nahu hlowu duje!“ Marija wschał pomhačz wědzesche; rucze wza swoje rubischę a poskicił je korcžmarzej, zo by sebi je wołolo hlowy zwiazał, wschał to nichotó njewidži a psched městom može je zas precž wzacz. „Ty pak sy mudre a pěkne džecžo“, rjetny korcžmar a zavali hlowu do rubischę. Tola dale a zymnischu bu, deschcž so pocža do něha pschewobrocžecž. Marija bě zblednyla a so cyka třhasesche.

Skócnžne, skócnžne běštaj w měsce a Marija hnydom domoj dobeža. Cyka bleda zastupi, zymnica ju cyku třhasesche. Macz ju khete do loža połoži, derje wodze a czople zelo zvari, zo by so zas zbrěšta. — Na zajtra rano bě Marija zahe stanyła; žeaneje khoroſcze nječjujeſche a cykle ranjo bě so hido modliła, jena myšliczka bě ju cyku pschewzała: prenje swjate wopravjenjo! „Moje džecžo, tak sy ty tola bleda!“ praji wudowa, hdyž ju hotowacž pomhaſche. — „D mi je tak lohko, tak wjeſele, kaž bych do njebjes schla“, wot-mołwi Marija a wobja staroscžniu żonu. — W cyrkwi so wschitcy džiwachu, zo bě holczka, kij hewak kežesche kaž róža, tak bleda a spanjena, hubje běštej cykle módrer. Hdyž pak Marija psched wołtarjom kležesche, hdyž měschnik z Božim Čželom k njej so pschiblizi, tu so zacžerwjeni jeje woblicžo kaž radoſtnym wohnjom. Taika so wróci na swoje městno.

Po połdnju pak Marija wjac do zyrkwej njepšchinidže. Surowa zymnica bě ju hrabnyła. Lětar, kij bě hnydom pschischoł, jara z hlowu zawijsesche a na druhí džen žónskej praji, zo Marija njemóže wotkorjecz. Z bołoscuž žónska k njebju pohlada. „Božo, hdyž chcesh ju ty takle psched zahubjenjom zakitacž — stan so twoja wola“, móblesche so czisze. — Po khwili pschindže Marija k sebi; swětle na macz pohladnywski woprascha so: „Macz, dyrbju ja wumrecz?“ — „Čjohodla, džecžo?“ — „Dokelž sebi myslu, zo budu. Ach někto njebju so smijercze. Hdy by kniez farat pschischoł a mi prajil: Džensa dyrbisich wumrecz, bych wotmołwila: Radslubje, hdyž Bóh chce. Mój Zbójnik džen czaka we wěčnosći, do joho rukow hnydom pschindu. O tak chcu joho tam lubowacž pschecž!“ — „Haj moje džecžo, dyrbisich wumrecz.“ — „Je to wěrno, macz?“ — a zas so zacžerwjeni jeje woblicžo, „o dha poszgel hnydom po

knjeza fararja, hishcze jónu chcu Ježusa dostac̄ a wobstarana być na puc̄ do węcznosc̄e."

A knjez farar je pschischoł, je młodu, njewinowatu knježniczku wobstarał a na puc̄ do węcznosc̄e pschihotował. W noch na to je Marija hishcze jónu so pozběhnyła a ruci wupschestrjewski taž z njebieſkim blyſczejom wobhwtlena prajka: „O tak krasne, tak krasne!” a je zaś na bok so lehnywski duschu wudychnyła. Družki, młode knježniczki su jej wěneny k rowu njeſte, wchē schulſte dżecji ju pschewodźale. — Tak je Bóh njewinowatu duschu psched zahubieniom zahkował a dopjelnis, schtož je Marija czasto proſyła: Radſcho wumrēc̄ hac̄ so ſtažyc̄!

3 Lujich a Sakskeje.

3 Budyschina. Dutry wutoru, 27. hapryla, běſche na tudomnym tachantſtwie swiatoc̄nosc̄e, kajkejež nimale 10 lét wjac bylo njeje; buchu 6 duchowni z tudomneje a dreždanskeje diöceſy za kanonikow staroslawnoho budyschskoho kapitla ſtajen a do nowoho zaſtojnſtwa swiatoc̄nje zapokazani. Poslednje ſtajenjo kanonikow sta so 26. oktobra 1876, hdyz bushtaj k. k. kantor Scholka a kanonikus farar Bjenisch z tutej doſtojnosc̄u wuznamjenjenaj. Staroc̄esczeny kollegium mějeſche w poslednim času jeno hishcze 5 sobustawow: hnadnoho knjeza biskopa dr. Bernerta, seniora Kuczanka, kantora Scholka, fararia Junga w Seitendorfje a fararia Bjenicha w Kalbicach. Z nowa buchu nětko z tutej doſtojnosc̄u wuznamjenjeni: k. dwórski kapłan Jakub Bułk, präſes duchownskoho konſistorſtwa w Dreždjanach, rodzen w Zewicach 6. mérca 1825, na měſčnika swieczeny 1850; domjacy prälat Jóho Swiatotsce k. Ludwik Wałl, dwórski predař w Dreždjanach, rodž. 7. sept. 1831 we Waldsee we Würtembergſtej, swieczeny 1856; k. Miklawich Smola, farar w Rjebjelczech, rodž. 9. meje 1818 we Wotrowje, swieczeny 1845; k. Jakub Żur, farar w Scherachowje, rodž. 9. sept. 1821 w Pozdecach, swieczeny 1846; k. Anton Müller, farar we Woſtrowcu, rodž. 18. ott. 1826 w Konogedze w Čechach, swieczeny 1851; a k. Herman Blumentritt, direktor wuczerſkoho seminaria w Budyschinje, rodž. 2. febr. 1831 w Dreždjanach, swieczeny 1854.

— Srjedu po jutrah, 28. hapryla, mějeſche towarzſtvo Maćica Serbska swoju létuſchu hlownu z hromadžiznu, a to tón króz na tudomnej tſelerňi. Z hromadžizna móže so wukotna mjenowac̄, pschetož 74 knježich, wjac hac̄ hewak, bě ſo tu z hromadžilo, zo buchu wo ſtuſkowanju najwazniſchoho serbskoho towarzſtwa rozprawu ſtyskeli a na wuradžowanach k spomoženju naſchoho serbskoho ludu ſo wobdzéleli. Tež z daloka běchu nětotſi hosczo a sobustawu pschijeli, taž bratraj Rzewuski, studentaj w Lipſku, wuczer Myschnat z Barlina, wuczer Kuba z Poděbrada a wſchelach knjeza z Prahi, Kamjenich, Wildenfelſa, Lipſta, z Delnjeje Lujich a t. d. Pschedbýda Maćicy, knjez farar Hörnig, wotewri něichto do 3 hodž. z hromadžiznu spominajo na to, zo ſu psched 40 létami Serbia tudy na starej tſelerni přeni króz ſo zechli k założenju naſchoho towarzſtwa, a powitawſchi pschitomných pschejſche, zo chchł Bóh tež dženjiſche wuradžowanja žohnowac̄. Potom czitaſche lětnu rozprawu wo ſtuſkowanju Maćicy Serbskeje w jeje 39. lěcze. Po tutej rozprawie je licžba sobustawow ſo wo 7 powjetſchila; žadyn sobustaw njeje wumrēl. Budaka je Maćica: Časopis, tif je za tute lěto jara zojimawych, dokež wulke a pilne dželo dr. Muſki wopschija: Statistiku Serbow w ſakſkim krajuſtwie z rjanej khartu; za tute lěto halo dwójny zechiw je Časopis hijo cyły wu-

daty. Dale je Macica wudała protyku Pschedżenak, zberku powiedańczkom „Trójnik”, „Schtyrihlśne mužke khor”, a pschihotuje wudaczo serbskeje čitanki wot Bartka a zas druhe powiedańczko wot Wjele. W posledniškim času je kolporteur towarzstwa Nowak z Dobrosłic towarzstwowe knihi roznoschowacž a pschedawacž počzał. Knjej pschedysya pschijstaji próſtu, zo bychu wšichich pschitomni za zbožo a spomoženjo serbskoho ludu, za kotrež towarzstwo so tak swetu prouje, so tež dale staracz pomhali. — Z dalskich rozprawow zhonichmy wot knihownika ē. Fiedlerja, zo je knihownja towarzstwa wo 97 čisłow pschi byla a wot knihiskladnika ē. Kaplerja, zo je towarzstwo w swoim 39. sečze wšcho hromadže 7 764 exemplarow wschelakich knihi a spisow (Časopisa, protki a drugich knihi) wudało, 735 exemplarow wjac hacž toni. Po rozprawje polskadnika ē. pschekupca Mjewry je Macica měla dochodow 2413 m. a wudawkow 2364 m., jeje zamоženjo wucžinja nětko 2893 m. Na tvar nowoho maczicžnho domu je w minjenym lěče so nawdalo 1226 m., zamоženja za nowy dom je dotala z cyla 4075 m. — Kaž je znate, ma Macica Serbska dom, rózkownu kћeřu na lawskej drózv, kž ma napísmo Macičny dom. Bajimawa a zwjeselaco za pschitomnych běšte rozprawa, kotrež ē. referendar Mütterlein hako zarjadnik tutoho domu wozjewi. Maczicžny dom je w minjenym lěče měl dochodow 2097 m. a wudawkow 1694 m., po tajim čistohu wunoščha 403 m., 140 m. wjac hacž toni. Ze wšeho toho je wibđecž, zo je mjednistwo tutoho wažnoho towarzstwa w dobrých rukach, a zo so pjeniežne naležnoſće Macicy, kotrež běchu psched lětami khetro struchle, lěto wot lěta polepšujuja. Ma domje drje hiscje tójskto delha wotpoczuje, tola z wulkej prou a dobrym hospodarjenjom psched sydſta a wubjerka Macicy je so došlo wo wjeli pomjeniſtil, dom a cyla ležimnoſće pak ma w tu khlilu wjac hacž 50,000 markow placžizny. — Tež delnjošlužiſki wotrjad Macicy je so w minjenym lěče wo wudaczo dobrých knihi prówcał. Po rozprawach stajachu so někotre namjetu, pschi čimž tež wšehlak rycje za naležnoſće serbowſtwa so džeržachu. Bajimawej za pschitomnych běštej rycji dweju knjezow, kotařiž staj rodzenaj Němcaj a serbsku rycž navukloj: staj to ē. Sella, duchowny w Krjebje, kž je do tuteje serbskeje wosady psched dwěmaj lětomaj hako Němc pschijškol a za dwě lěče cyle derje serbski rycjež navuknýl, a ē. Wałtař, kž je hždo hako student w Lipsku serbsku rycž dospołnje sebi dobrymiſci nětko duchowny we Lazu. Taſka staroscžiwoſć za serbski lud je jara zwjeselaca; wobaj spominaschtaj na to, kaf nuzne su serbskomu ludej knihi a spis w jich narodnej rycji. Zo pak byhmy taſkich dobrých knihi, kotrež byhnu za lud so wudacž mohle, zas wjac měli, napominaja so m̄lodži duchowni a wucžerjo, zo chyli so zas pilniſcho na pisanju dobrých knihi, powiedańczkom a t. d. wobdzelicž.* — Ma koncu zhromadžizny hiscje spomni ē. pschedysya, kaf wulke dželo a taſka prou je za ē. dra. Muku byla, statistiku Serbow zestajecž, a zo w tutym džele, kaž so samo znaje, wšcho bjez bracha bycž njemóže, dokelž so knjezej spisarzej wšich powěſcie dospołne dostale njeſsu. Tohodla prosy wſchitich, kotsiž pschi čitanju statistiki na njedostatk pschijdu, zo chyli to wozjewicž. W dodawku so to potom porjedzi. W tutej zhromadžiznie so zas 7 nowych sobustawow pschija. (Lětny pschinostk wucžinja 4 m.) Ze spěwom Hiſce Serbstwo njezhubjene skonči so hlowna zhromadžizna

* Tisamu próſtu tež „Katholicki Posol“ sam za so swoim česčenym čitarjam, kotsiž pjeru wjescž wěđa, wospjetuje!

Macicy Serbskeje. Njeh tuta zas dale wobstoji, kćaje a štukuje k češcji bożej a k spomoženju serbskoho luda!

— Na dniu hłowneje zhromadžizny Macicy Serbskeje, srjedu po jutrah, běše tudomina Bjesada k češcji zhromadženych sobustawow Macicy Serbskeje wjestschi koncert zarjadowała, kotryž so w 8 hodž. w sali tudomneje třešlernje zapoczą a bě derje wopystany. Młody hudžbnik k. wuczer B. Kravac z Drežđan bě k tomu džel swojich kompozicijow postajil a k wuwodżenju spěwów a hudžby knjeni koncertnu spěwarku Müller-Pauliowu a k. kral. komornoho virtuosa Schucha z Drežđan, kaž tež k. wuczerjom Wicžaza a Kęčka, seminaristow Hanku a Kalicha a spěwački khor Budyschskieje Bjesady pscheprysł. Pschebohath programm njemóžesche so cyln wuwjetcz, tež po wuwostajenju někotrych wjestsich čišlow koncert nimale tsi hodžin trajesche. Schtož pak smy słyszeli, je nas jara spokojo, a mōžemy khorble wuprajecz, zo młodemu wumjelcej z wutroby zbožo pschejem k tuthym pre-niczkam joho hudžbnoho basnjenja. Někotre čišla běchu krasne a njemóžesche so jim serbski raz wotprojecz. Wumjelski spěw knjenje Müller-Pauliowej, a jara wustojne, že spodžiwnej wusčitnoſci wuwodżene huslowanjo k. Schucha, kaž tež spěw druhich sobustawkowych rjanoscžam kompozicijow k prawomu zrozemjenju dopomachu. Pschejem kłodomu wumjelcej, kiaž je z tuthym zjawnym wступom we swojej domiznje swoju kłmanoscž jako komponist dopokazal, k dalschomu postupej na nastupjenej drozy wjele zboža a pschitajim wutrobne Macte!

Z Baczonja. Z tuthym podawanty dalsche cyrkwinne powěscze wo božich službach, kotrež so pola nas w měsacomaj měrcu a haprylu džeržachu: Na 2. měrca džeržesche k. kapłan Rězak z Khróscic čiže „requiem“. — 9. m. k. kapłan Skala z Budyschina mějesche božu mſchu. — 10. m. (popjelnu srjedu) džeržesche k. kapłan Rězak božu mſchu; do božeye mſchě bě spowiedź a po njej posypanje ze swieczenym popjelom. — 14. m. mějesche k. kapłan Rězak božu mſchu z pređowanjom. — 18. m. tónsamu kniez božu mſchu. — 21. m. džeržesche k. senior Kucžant z Budyschina božu mſchu z pređowanjom. — 28. m. k. kapłan Rězak božu mſchu z pređowanjom. — 11. hapryla k. kapłan Rězak božu mſchu z pređowanjom. — 26. hapryla k. farař Werner z Khróscic božu mſchu z pređowanjom. Do kemski so wobkhad wokolo cyrkwię džeržesche. — Zapłacz Bóh česczenym kniezim duchownym jich z nowa wopokazanu luboſć! Martrownych zdženj srjedu, ichtwórk a piatki mějachmy popołdnju myſhpov, a sobotu wjeczor w 9. hodž. swieczačmu horjestaczo naszeho Zbóžnika.

S.

3 chłoho swęta.

Němska. W politicy je w jutrownych próždnicach trochu mér knieži: někto pak zapoſłancach zas z nowymi mocami do džela pónđa. Pschede wſhem změje drje pruſki ſejm, dom zapoſłancow, cyrkwię-politiku pschedlohu wuradžecz a pschijecz. Zo so pschitowzmje, wo tym drje so dwělowacz nje-treba, hdž je dom zemjanow ju hižo pschijal; tež moja konſervativni a centrum wjestschinu. Tohodla n i e ž o njeſtłodži, byrnje nacionalliberalni za nju njebyli. Abo dyrbjal wjeřch Bismarck, kaž cheedža někotsi prajecz, nowy zakon woprawdze wot pschitłosowanja nacionalliberalnych wotwiſnych činięc chycz? To by tola rekało ze zbožom a potřebnosćemi wulkoho džela poddanow, katholikow, hracž! Kenjez v. Schlözer je so z Barlina zas do Roma wrócił a budże so dale jednacż wo tym, ſięto a ſięto so z wozjewienjom definitivne postajomnych

duchownych zwoliciż może a ma. — Podobnie ważne budżetowe wuraďowanja nē m s̄ o h o s e j m a (rajchstaga) wo nowych dawka ch. Te so do przedka wozjewito, zo so sejmej wot knejderstwa dwie p schedłoz y wo palencowym dawku. pschedpozitej — na wubjerk. Wiele pschedczelów, kaž pišaja, dawki na palenc położene mjez wolerjemi njenamakaja, dokelž pječza dawki zaś małych pschedkupcow a kupowarjow trzech, nic pał producentow abo palerjow. Też stajna żałosć, zo je wulku n u z a wo p j e n i e z y , w jenotliwych zwiazkowych statach so njerzem, wosebie w Pruskiej nic, hdżę su tola 100 milionow wysche meli na pokupjenje polskich kubłów a też tōjszto drugich milionow na pschednemčenjo polskich schulow. To na wulku pjenježnu nuzu njepokazuje.

— Tajcy, kotsiż radę wo wysokej politicy ryczą, tufaja na to, zo wjeŕch Bismark tohodla na kóždy pad mier z cyrkwi wobzamkneč pyta, dokelž we zwonkownej politicy so muczi a wjetſche abo mjeńſche strach i za europski mier hroža. Wina stajnego stracha a njerwostoscze je „orientaliske praschenjo“, t. r. stajne wadženjo mjez wulkomocami wo nehdusche turkowske krajiny a wo te, kotrež hishcze su pod Turkowskej. Tam by Rusowska najradščo sama knejžila, schtož pał Awstrija, kiz tež z tamnymi krajemi mjezuje, čerpječz njecha. Dokelž je Awstrija z Němskej w zwiazku a Francózka z Rusowskej so jara pschedczeli, jedna so w tutych nadběhowanjach wo interesy abo wuzitk wschelakich pschedciwo sebi njeſchedczelsch zmyślentych wulkomocow. We Francózskij wolańjo za „revanču“ (wječzeniom, zapłaczeniom) pschedciwo Němskej wot poslednjeje wojny sem hishcze żenie wozcichle njeju. Wulkomocy strachňne wobronjene jena druhu wobkedažbuja — a ludy mohle so wukrawicž z wulkiemi dawkami, zo tajke wobkedažbowanjo zapłacja!

Awstrija. Rakuski sejm je psched jutrami ważny wojerſki zakon pschivzał, po kotrymž dyrbja tež tajcy we wojniškim času k wójstwu, kotsiž hewak wojach bycz njerriebachu, a to wšchitcy tajcy wot 19. do 42. lěta. Tutón zakon je we wukraju wulku njerowemu a po hórskej zbudžil. Zo tajke postajenjo na mierne časy njeſekazuje, kaž z chla žane wójstwo nic, to so přečz njeħodži, ale zo by to provolacija — abo zrozemliwſho schežuwanjo — bylo, kaž to wosebie w Ruskej a Italskej wudawaja, to njeje; pschedtož to, schtož je w Awstriji z tutym postajene, druhe kraje hžo dawno maja w tej abo hinajskej podobje. Němcy mjenują to „Landsturm“, rakuscy słowjenjo pał „zemjska hotovoſć“ abo lepiej „domobrón“ t. j. „domjaca wobora“, kotrež ſłowo joho zamér najjaſniſho wupraj. Budžet trach zajimave, hdžę tu někotre statistické čísla podamy, kaž je njerawno w „Br. Abendbl.“ a „Cjest. Polit.“ cíjachmy. Najbóle wobronjena je Němska. W wojniškim času ma wona mjez 47,210,000 wobydlerjemi 5,705,000 wojakow abo psched 12 procentow, Ruska mjez 102,000,000 wobydlerjemi 10,492,000 wojakow abo psched 10 procentow, Italska mjez 29,010,650 wobydlerjemi 2,473,775 wojakow abo psched 8 procentow, Francózka mjez 37,672,048 wobydlerjemi 3,635,013 wojakow abo psched 9 procentow, Rakusko-Wuherska dotal mjez 37,465,430 wobydlerjemi 1,424,718 wojakow abo nic cyle 4 procenty. Cjechojo su tutón nowy wopor — mjenują jón krejný dawki — radlubje pschedzeli, rakuscy Němcy pał so joho wobaraju prajich, zo je za nich tajka wojerſka čeža njerriebawſcha, dokelž z Němskej mjezuja, z wótkelž Rakuskej žadyn strach njeħrožy, dokelž staj wobé fejjorſtwe spshedczelenej.

Rom a Italska. Martrowny tydzeń ſredy pschedzja ſwiaty wótc 8 němſkich puczowarjow we wosebitej audiencji. Mjez nimi běchu

schytrjo zapóslanch centra. Ze słowow, kotrež swjath wótc ē nim ryczesche, su woſobnje te zajimawe, kotrež wo cyrkwiſkich naſežnoſčach Němſkeje, a woſebje Brusleje jednaſa. Wón praiji, zo je čas swojoho najwyſchſchoho paſtyrstwa na Němſku ſpominat a za nju wiſchedźne ſo modliſ, taſ ſo wjeteli na kruſoczi katholikow a ſchwaloſaſche zadžerzenjo katholikich zapóſlancow, kotoruž ma ſo ſobu džakowac̄, zo ſo cyrkwi zas wjetſcha woſoboda zwoluje. Dale napominaſche, zo buchu nowy cyrkwiſko-politiſki zakon pschijseli. Schtož hiſceje pobrachuju — wiſhak budža wędzeč, ſchto cyrkwi trjeba, a rada mudrych w jednikow na jich stronie ſtoji. — Z tym doſcz jaſnie wiſzimy, ſchto mamy ſebi wo tamnych powjesczach myſliz, kotrež wobkručzachu, zo je bamž ze zadžerzenjom němſkoho centra njeſpokojny. — Němſki kolleg w Romje, kotoruž ſo džel joho woſedzeńſtwa na ſeminarſkej drožy wot ſnięjerſtwa woſmije, je dowolnoſež doſtaſ, hotel Conſtanci za wjac hac̄ 1 milion lirow (nórtow) kupic̄. Tutón dom leži na drožy ſwj. Mikołajſcha w najſtrómskim džele města. — Bamž je założenjo nowoho wuſtawa na wuſteńjo měſtſnikow collegium Ne pomucenum dowoliſ. Tutón wuſtar dche ſo woſebje wo plahowanjo praweje cyrkwiſteje hudžby starac̄. Woſebje w ſtaſkej je tuta porjedźenja jara potřebna.

Schpaniſka. Zatraſhny njeſkutk je ſo Bołmoncžku w ſchpaniſkim hłownym měſcie Madridze ſtaſ. W biskopskej cyrkwi do biskopa, hdyž chyſche tutón runje bołminy ſwječic̄ hicz, jedyn měſtſnik tſi krócz tſeli. Biskop bu ſmijertne raneny a padze, z krewju polatoho donjeſechu joho do kapale, cyrkwi paſ zamſtnychu. Mordat, kotorož ſu hnydom zajeli, ſeka Galeote a je předy farat w jentym klóſtrje był. Tam bē joho biskop ſchpatnoho zadžerzenja dla woſhadžit a jomu zaſazaſ, božu mſchu džerzec̄. Galeote, kotorož rozm ſo z khwilemi zamoleny poſazuje, je hižo we wiſchelakich liſtach hrozył, zo budže ſo wjeczic̄. Bołmoncžku ſo biskopej pschiibliži, taſ haſož by chył joho pjerſtſczeni woſoſhecz — taſ bē jomu móžno, cyle bližko do biskopa tſelic̄. — Biskop Martinez Izquierdo běſche muž z wědomoſćju a njezranjenym pobožnym žiwenjeniom wuznamjeneny. Swérū ſo ſtarac̄, zo by njedostojnych duchownych woſtronil a bu taſ marträf swojeje biskopskeje swéry.

Naležnosće naſho towaŕſtwa.

Sobustawy na lěto 1886: kk. 359. Jan Dučman z Bozankec, 360. Jan Kętan ze Šloneje Borſcē, 361. farař Jakub Werner z Khróſcic, 362. Madlena Knježkec z Marijneje Hwězdy, 363. Handrij Šolta z Maſsec, 364. 365. ze Serbskich Pazlic: Michał Roblik, Michał Lebz, 366—368. ze Smjerdzaceje: Haňza Ledzborc, Khatz Lehmanec, Michał Nuk, 369. Jakub Bjarš z Pěſkec.

Dobrowólne dary za towaŕſtvo: M. K. z M. H. 25 p.

Za cyrkwi Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena dań wučinjeſtej 85,053 m. 30 p.

K čeſci Božej a k ſpomoženju duſow ſu dale woprowali: **P. K. z Kanec 200 m.**, z Budyſſkeje wosady za khude duše 10 m., P. T. z Róžanta 3 m.

Jubilejske dary: z Worklec 3 m., ze Smjerdzaceje 1 m.

Hromadźe: 85,270 m. 30 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadźe: 9402 m. — Dale je ſo woprowało: z Pěſkec 1 m.

Hromadźe: 9403 m.

Zaplać Bóh wšem dobročerjam!

Cğıſidęc̄ Smolerjec Inihičiſtejerje w maczic̄nym domje w Budyſtinje.

Katholicki pismo

Wudawa so
prěnju a třecu sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pósce a we knihařni
1 m. 70 p. bjez pórta.

Studowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 10.

15. meje 1886.

Lětnik 24.

Nowy meisski zakon w Pruskej.

Hijo wjac lét su katholickey zapóšlancach w Pruskej a katholické časopisy wobkruczeli, zo skónčenjo kulturkampfa w Pruskej wot wjercha Bismarka wotwisiuje, a zo móže wón wjetšinu zapóšlancow za nowy cyrkwinſki zakon dostac̄, tak rucze hac̄ wón chce. To su voloženja, kotrež je pruski sejm w posledních létach na wjac razow zwolil, dopokazale, to su tež nětko jednanja w pruskim sejmje z nowa jasne wobkruczile. Wjerch Bismark je swoju volu zjawnje wuprajil — a hlej! hnydom ma wjetšinu sejma za so: z wjac hac̄ $\frac{2}{3}$ hlosow je tež w pruskim domje zapóšlancow (Abgeordnetenhaus) nowa cyrkwinſko-politiska pschedloha so pschijala. Hac̄ na zakusaných nacionalliberalnych a někotrych swobodnokonservativnych su wažnitsche strony w pruskim sejmje njezbóžnoho kulturkampa do wole syzí. Hdyž stej nětko domaj zemjanow a zapóšlancow nowy zakon pschijalo, njebudže drje dolho trac̄, zo tež pruske knježerstwo jón pschijowozmje a tak na khwilny mér abo pschimér z katholickej cyrkwi wobzamkuje.

Główne podatki z jednanjow minjenych tydženjow tudy zdželimi. Z nich možemy spóznac̄, zo sprawnym žadanjam 10 milionow katholikow w Pruskej knježerstwo a joho pschijowicy dleje wjac so stajec̄ njemóža a njezdáža. Pschetoz pomochy katholické cyrkwi w socialnych strachach, kotrež hroža, stat parowac̄ njemóže, tež so zdadža wažne politiske wiuy byc̄ za skónčenjo njevuzitnoho wojowanja. Wjerch Bismark je so w sejmje wjac krócz podobnje wuprajil.

Zo pak so spěšnje dale k wujednonju króczeshe, je zašlužba swjatoho wóta, kij z wurjadnej dorveru pruskemu knježerstwu napřečezo pschindže. Hdyž bě wón krute pschissubienjo dostał, zo chce pruske knježerstwo meisske zakonje tež dale porjedzeč, dowoli wón, předy hischěje hac̄ bě nowa cyrkwinſko-politiska pschedloha w sejmje pschijata, zo smědža biskopja hijo nětko knježerstwu postajomnych fararjow za wuprzednijene mestna wozjewic̄. Tatu powjesc̄

z hamžowym listom kultusminister sejmowemu pſchedsydże z woſebithm liſtom pſchipoſla, w kotrymž wulke ſpoſojenjo kralowſkoho kniejeſterwa wupraji nad tym, zo hamž ſam wot ſo tajſi dopokaz dowery a pſcheczelnoho zmyſlenja poſkieža. Tajke wozjewienjo ſo wjetſhomu dželej zapoſlancow jara ſpodobaſche, ſchtož ſo tež w ich ſečehowachych ryczach w ſejmje pokaza.

Cykle a jeniežen za mér a wujednano ryczachu zaſtupjerjo kniejeſterwa, pſchede wſchěmi wjerch Biſmark, a konſervativni. ſo roženiu, zo bydu tež ſobuſtawy centra za to ryczeli, hdź bydu ſo na debacze wobdželiſi. Tola w ujenie centra Windthorſti zjawnie wupraji, zo centrum, kotrež pſcheczene je a woſtanje, pſchedlohu jeno pſchiwozmię. Maja drje někotre dwiele w naſtupanju nowoho zakonja, chcedža paſ tola pſchipiecz, ſchtož ftaj kniejeſtrwo a dom zemjanow doſko pſchipotowaloi a pſchipiałoi. Njebudža ſo wobdželicz na rozmoliovenju (abo debacze) tuſtoho zakonja dla, khiba zo bydu ſ tomu woſebie nuzowanii byli.

Windthorſti tež pſchipitaji: Bamžowý ſtol, a (to z woſebithm ſpoſojeniom wuprajam) tež naſche kniejeſtrwo a pſchede wſchěmi joho w jedniſ (Biſmark) kruče na to myſla, wojowanju kónce ſežinicz. Wjerch Biſmark pſchi wuſadżowanach wo tutym zakonju wjac krócz ryczachy. Pſcheczivo nacionalliberalnym paſ, kotrij zakufanohu kulturnohu wojowarzia, zapoſlanca Gneista, zaſ a zaſ do bitwy ſegelechu, ſo fruth fancler jara merniwje a dobrocziwje zadžeržowaſche. Z fanclerowych ryczow ſu woſebie tute ſłowa wopomnjenja hōdne: „Fa maw wjèle dowery ſ k nětežiſhomu bamžej (nic ſ wſchém bamžam); hjez dowery niemože ſo ſ méréj doſpęcz”; wón pſchipitaji paſ tež: „Hdyž ſo ſpóznaje, zo częſcž a doſtojnoscž ſtata pſcheczivo katholſtej cyrkwi ſo doſcž njezakita, potom džen može ſo zaſ pſchipravnih zakon ſežinicz; haj niemožne njeje, zo móhſ ſo kulturkampf jónu zaſ z nowa zapocęcz.” Z toho je widžecž, zo pruſke kniejeſtrwo nic jeno z pſcheczelſta, ale doſelž to w tu khwilu za wužitne ſpóznawa, mér z katholſkej cyrkwi pyta. Źe paſ z toho tež lohcy ſpóznacž, kaſ nužny centrum w pruſkim ſejmje je a woſtanje, byrnje tež nabožne wojowanja wopſchetaſte. Centrum tež potom dale wobſtoji. Pſchetož program abo heſto, kotrež je centrum ſebi wuzwoliſo, pſchec a wſchudžom a we wſchěch wobſtejenach placz: wéernoſć, ſwoboda a prawo! Zo centrum w tychle jednanach mjeleži, je cykle sprawnie, pſchetož w yſchſhi hacž cykly centrum, ſwiaty wótc ſam, kotrohož ſłowam ſo kózdy katholik podczisnje, je ryczał. Ćzim bōle zajimawe běchu rycze zaſtupjerow druhich stronow. Jedyn druhomu wumjetuje, zo ſu wina na „kulturkampfu”, kotrij je cykle Pruskej a jeje ſejmje taſ mało częſcje pſchinieſt.

Cykle prózdne a hoſe paſ by khwalenjo bylo, zo je Biſmark někto tola „do Kanossy ſhot”. K czomu mělo tajke wutylowanjo ſlužicž? Nicžo wjac, hacž zo by hórkoscž z nowa wubudžalo. Z najnuntrniſhim džakom ſ Bohu, kiž wſchitko prawje wjedże, katholikojo w Pruskej rad a wjesele pſchipóznaja, zo ma jich kniejeſtrwo ſkóńczenie dobru wolu, tež jím zaſ prawo a prandu wróćicž. Móžemy pſchipitacž, zo naležne a njepſchetaſtace proſtwy, kotrež po woli ſwiatohu wótc hižo wjac ſet ſo w cykle cyrkwi dokonjeja, njeſu podarmo, ale hižo swoje pſlodы njeſu. Tež w druhich krajach da-li Bóh zaſ lepshe wobſtejenja zaſtupja, pſchetož Bóh wutrobý taſ ſenotliwych człowiekow, kaſ cykly ludow wjedże kaſ reki wodow, a po wſchěch tež najhórkich nadběhač a częſcicžach budže hacž do kónca wſchěch časow placicž dobyczerſke ſłowo naſchoho Zbóžnika: „Moch hele ju (moju cyrkę) njepſchedobudu!”

Srjeđi meje.

Pobožny nałożek, meju swjatoćju wobeńcz a w niej z wjedzornymi pobożnościami abo myśporami czeſčowac̄ najhorodzinske ſtworjenjo Bożeje wjchohomoch, Mariju Matcer Božu, je w Italſkej ſwoj ſpoczątk wzął, w tamnym rjanym kraju, hdźež ma katholſka cyrkę ſwoj trón a wiđomnoho wjercha, hdźež je wot starodawna ſem kralowna njebjes najnutrniſche hođowanja doſtała wukhabżace z wutrobów pobožnogo a wěriwoho ludu.

Tamne poczucza czeſčiwoſcie pſchecžiwo Mariji, kotrež k tomu pochnuwaču, zo jo jej kózda ſobota w běhu lěta poſwieczi, pochniachu tež, zo by ſo cyły mějac k jeje czeſčowaniu poſtajit, a k tomu je ſo najrjeñſchi injeze wſchemi, „zelena meja” wuzwolita.

My nałożujemy meju ke kħwalbje ſwjateje Marije, dokelž ju, tu Božu rodicžerku a kniežniſku kralownu, wot džecžachy dnow ſem lubujemy, lubujemy jako maczér Khrystuſowu a jako ſwoju maczér, lubujemy jako naſchu tróſtarnicu, naſchu pomocnicu, naſchu ryczniciu. Wem⁹ dže, zo Syn Boži nad tym ſo zraduje, hdź ſwoju Maczér wot wſchęch narodow czeſčenu wiđi, a, zo ſhtož ſo Mariji czeſče wopofażuje, pſhez nju ſo jomu ſamomu poſtiežuje.

Swjecžimy meju, dokelž ſwoju duchownu maczér, naſchu ſwjatu cyrkę lubujemy. Cyrikę kħwaluje horliwy a pobožny wopyt mejskich myśporow a je na to wjèle wotpukow ſpožegiſta. Štož cyrikę ſebi pſch eje, dyrbí jeje džecžom z poruczoſćiu bycž.

Swjecžimy meju, dokelž je mejska pobožnoſć tak rjana pobožnoſć. Najrjeñſhi měſac lěta, měſac Božoho ſlónca a kwětkow, ſluſha Mariji, kotrež po ſłowach ſwjatoho piſma rěka, „Kmētka honow“. Měſac, w kotrymž wjcho ſkadhža a ſo zeleni, je znamio Marije, kotrež połoſoč hnađow we ſebi khowa a je pſchinjeſka najrjeñſki pſód: Khrystuſa Jézusa. Z jandželom Božim kħwalimy ju zbožnu, tu „Bohnowanu mjež žónski mi“. Rjane kerluſche dobywaja ſo k trónej tamneje kniežny, kotrež je ſama najrjeñſchi wſchęch kerluſchow zanjeſla: „Moja dufša w ulkoſci toho ſtejeza — wón je wulf wečy nade mnú cžinił — zbožnu budža mje kħwalic wſchitke narodu.“ A kaž wón woruchowa pozběhuja ſo modlitwy a prōſty k njej, wo kotrež ſvj. Bernard praſi: „Bo ſlyſhane njeje, zo by nechtó njewuſtyschanu woftał, kž je k njej ſo wučekal.“ My czeſčujemy Mariju w počecžym ſi w jenju, ju, kotrež je ſchpihel ſwjatoſczenia, a džiwajo ſo nad blyſtežom jeje njevo-blakowaneje cžiſtoth, jeje woporniwoſće, jeje poniznoſće, jeje poſluſhnoſće, jeje ſwěr, ſežehujem vjeje pſchikkad, kaž derje je to naſhei ſlaboſćzi móžno. My džakujem ſo iej w meji zjawniſcho za dobroty a hnady, kotrež je kózdomu z naſ a wſhem ludam cykleje zemje wopofażała, a ſuny pſchewdženi wo tym, zo je Bóh hnadu naſheje zbožnoſće ſobu do jeje rukow poſložił.

My ſwjecžimy meju lětha hiſteče we woſebithym zamyslu, w tym, zo nam Marija pomoc pſchinjeſe w czeſnoſczech, kotrež ſu na cyrikę pſchisħle, a zo wona złomu njeſcheczeſej, kž je cžlowiekow do tajkoho njeſcheczelſta w pſchecžiwo ſlutkej božomu zawiđi, hłonu roztepta, helskomu džecžu, kotrež ſu „Kulturkampf“ narjeſli. Swj. Wótc Leo XIII. je ſwoju dowěru ſtajit na Mariju a hijo nekotre lěta katholſki ſwét pochnuwał, zo by z modlenjom róžowca w oktoberu čas domapyntaxow pſchirkotcežic̄ pomhał.

Djezzar-pascha a mlody kschescjan.

Djen a wotsisho so skorzi, zo djezci, wosebje hdij do dalszych let pschinidu a pomoc starszych wjac njetriebaja, nanej a maczeri wjac winowatu cjesc, lubosc a posluskchnosc niewopokazuja. Hdij so tez mjez kschescjanami tajke zjawne zacpiczo schtvrteje kaznje nadendze, su za nich pschillady ze zivjenja pohanow abo njekschescjanow jara powuczace, k szczeglowaniu pohnuwace, a drje tez woahnijace. Tudy chcem zdzelicz, schtoz Geramb we swoim puczowanju do Jeruzalema ze zivjenja hewak dosz surowoho Djezzara-pasche poweda. Niedzakowne a njeposluskne djezci moza z toho wjeli wuknycz.

Mlody kschescjan, pschekupc w miecze Alko (kiz je nehdusche Ptolemais pschi sridznokrainym morju w Palastinie), bescze sebi Djezzarowe pscheczelstwo dobyl z tym, zo jomu wschelake europeiske twory pschedawasche. Pschekupc bydlesche ze swoim nanom, wobstarnym a slabym muzem, w rjanei khedi; nan mjeesche na najstwie rjane wulke a strowe wobydlenjo, syn pak delela pscheywasche. Wjezior psched swoim kwasom proschelche syn nana, zo chcyj jomu swoju rjanu istwu za nerkotele wotstupicj a lubiesche, zo jomu ju po tym czasu zawelicz z dzakom zas da. Schedzjic do toho zwoli a pscheczahnj so dele, hacgruniz wobydlenjo tudy tak pscheczelne a strowe njebesche, kaž najstwa.

Hdij be czas wubezjal, žadasche nan zas swoju istwu; mlodaj mandzelskej pak joho proscheshchaj, zo by hischcze czał. Nan be zas zwolniw; hdij pak be so tez ton czas minyl, žadasche z nowa swoju istwu wrócio. Tola netk pokaza niedzakowny syn swoje prawe wotpohladzaj. Chle zabiywshji, schto je tomu winoity, kiz je jomu zivjenjo dak, joho leta dolho ziwit a woczahnyk, praji jomu z hrubymi slowami, zo tam wostacz meni, hdzej ze swojej mlodej mandzelskej bydli, a zo nan joho pschichodnje z tuthym żadanjom wjac wobczewowacz nima. Wobhi nan taiku kschirdu cjsiche a sczepnje njefesche. Dolho pak synowe njedostojne zadzherzenjo potajne njewosta, ludzo w mescze sebi wsczo dopowechu, tez to, tak je syn nanej wotmokwil; tez Djezzarej joho donoscho-warjo wsczo wupowjedachu. Ton da hnydom syna psched jo powolacz. Mlody pschekupc, na paszowu pschikhlnoscj so spuchczejo, hnydom biez bojoscze do hrodu djezche; hdij pak tam Djezzara na sydle sedzacocho wuhlada a wokoło njoho zastojnikow a fatow, spozna bórzy, zo je do njehnady panyl.

„Kojeje wery ty sy?“ zawała Djezzar ze surowym hlosom a hlašsche tak hněvnie, zo mlody muž zblednivschi kłowęzka wotmolnicz njemózesche. — „Prascham so tebie“, ryczesche pascha hischcze surowischo, „kaisjeje wery sy?“ — „Sym — sym kschescjan, kaž wascha wjokoscz wé.“ — „Kschescjan? ty mje jebasch! Tola, chcem hladacz. Sczini sebi kschescjanske znamjo.“ Tscheputajo kaž lisezo sczini sebi mlody muž wulki laczanski kschiz. — „Nic tak“, praji pascha a wuczeze swój mjez, „praj wotse slowa, kotrež k tomule znamienju skuscheja!“ — „W mjenje Wotca a Syna a Ducha swjatoho. Amen“, praji pschekupc do smjercze nastrođany. — „Wospjetuj hischcze jonu a rycz wotse; sym starý a mało skyschu.“ — Zash mlody muž ruku k czołej pozbehny a tak wotse hacż mózesche, praji: „W mjenje Wotca a Syna a Ducha swjatoho. Amen!“ — „Dobre!“ zawała Djezzar z taikim hlosom, zo cyk hrod rzesche a mlody muž z bojosczu woprósty, „nětko, bjezbožniko! wotc abo nan je na czołe, syn na wtrobje, — njewesč ty, schto ma to rěkac? Nan je horjeka a syn delela. Dži zas do twojego domu, złostniko! a jelizo za poł hodziny tez pola tebie tak njebudże, kuli so twoja hłowa do procha!“

Njetrjeba drje so prajiež, tak khwatajcy so winowath syn wotsali, psched swoim nanom na košena pany, joho wo wodaczo proshesche a jomu najstwu zaři da, kotrež vej jomu njesprawnje rubil.

Z Lujic̄ a Sakskeje.

Z Budyschina. Tachantske konsistorstwo w „Bauhener Nachrichten“ woziewia, zo nowa fundacija za studentow „Peter und Magdalena Schäfrich'sche Studentenstiftung“ so přeni króz wupisuje. Zakkadny kapital tuteje fundacije wuzinja 1500 m., a ma so kóždolétnje daní tutoho kapitala kudsonu studowacomu k pomocy dariež. Dostacż može tule pomoc kudsonu młodzenc ser biskeje narodnosće, kiz je pilny a pekny a na katolicki duchownski stan so pschihotuje, wosebje z frejnoho pscheczelstwa założecki Madleny Schäfrichoweje rodz. Delanec z Miloczic abo jeje mandzelskoho, a hdny nichto z pscheczelstwa njeje, z khrósc̄anskeje wosady rodzeny. Hdny by tež z tuteje so nichto njezamoiwiał, maja prawo na tutu fundaciju tež drugu młodzencojo z Lujic̄. — Próstwy wo fundaciju z wuswēdczeniem, kotrež ich prawo na fundaciju dopokazuja, maja so hacž do 20. meje na budyschskie konsistorstwo posłacż.

— W Schērachowje swieczešche 5. meje kniez kanonikus a farar Jakub Žur 25-létny jubilej hako farar tamniškeje wosady. Cyle mestaczko wulki podžel na swiedżenju bjerjesche. Wjedzor do swiedżenja zarjadowa so wulki faklowy czah ze zaſtaniczkom mužskoho spewarskoho towarzystwa. Na dniu samym pak bu k. farar swijatocznje do cyrkwi pschewodzany, hdzej wulku božu mschu swieczešche. Po kēmischach pschitkhadzach wschelach zaſtupierjo schule, gmejny a towarzystw, zo bychu zbožio pscheli a dary pschepodawali. Najważnitschi vej cęstny dar 2400 markow, wot gmejny a pscheczelow k. jubilara nahromadzeny, kotrež so k spomoženju wosady naloži. Pschi swiedżeniskej hoſćinje vej na 100 wosobow pschitomnych. — Bóh daj kniezai jubilarej swoje żohnowanjo k dalschomu spomognomu skutkowanju we ważnym a zamołwienja połnym zastojuſtwie!

— Kaž so poweda, staj kniezaj P. Innocenc Jawork a P. Joachim Felber z Marijnego Dola zaś do Czech so pscheydli, a na jemu měsče staj k. P. Benedikt Chejnovsky a drugi kniez do Marijnego Dola pscheadżenaj. Kniez P. Innocenc je nětko farar w Marija-Radschowje w Czechach. Pschejemym wschitkim boże żohnowanjo za nowe zastojuſtwia.

Z Khrósc̄ic. Procesion do Filipsdorfa je lěšta jara wulki był, psched 630 wosobow, a njeje hycze že tak sylny procesion we Filipsdorfje był. Buchmy tež z wulkej česczui nuta wiedżeni, a je so ze wschemi zwonami zwonilo. Duch dom smy w Baczońskej cyrkwi pobyl i tam wotpuskne paczerje wuspewali. S. (Bo tež duch po puczu na tule zhromadnu naležnosć, Baczońsku cyrkwi, zabyli njeſiu, dopokazuje nahladny sklad w darach zapisaný. Red.)

Z Niebjeſczeje pisaja „Bauhener Nachrichten“, zo je tam 8. meje nowy wuczer, k. Herman Brauner, dotal wuczer w Schunowje, so pscheydli a swijatocznje powitaný był. Schulská młodosć wot schulskich pschedstojoicjerow wiedżena vej w swijatocznym czahu nowomu wuczerzej hacž psched wjes na pschedzo pschischa. — Dotalny wuczer, k. Boščan Nowak, je khorowatoſcje dla wuczerstwo zložil.

Z Drežđan. Wschelake nowiny pisaja, zo je awstrijski archywójwoda Otto, bratowy syn lejzora Franca Žózefa, z pryncesnu Mariju Žózefu,

džówku saskoho prynca Zurija, so slubil, a zo so tutón slub w bližším časú wožewi. Archívowa Óto je 1865, prynceſna Marija Žozefa 1867 rodžena.

B cyloho swěta.

Němska. Kejžor Wylem je svatomu wólcę drohotny dar poſłal. Jako pschipóznačo a džak za spomožne murunanjo karolinskeje zwady Němskeje ze Schpaniskej je němski kejžor krasný kschíz na wutrobu (pektorale) wudželac̄ a z woſebitnym listom pschez pruskoſko ſapóſlance v. Schlözer-a pschepodac̄ daſ. Kschíz na drohotnym wokoſchijachym złotym rječožku wiſacu je ze złota dželany, jara wumjelc̄ wuwjedzeny a z demiantami poſadzany. Na kejžorowym liſt je swiaty wólc hižo wotnošni a pječza tež kejžorej rjany dar k wopomunjec̄u poſłał.

— Za nowoho biskopa w Maincu je dr. Haffner, kapitular tam, pomjenowany. Dr. Haffner je hako wuežene a doſtojny měchuit znath. Hdnyž mějſeſche ſo archicikopſki ſtoł w Freiburku wobſadzic̄, ſtojeſche tež Haffnerowe mieno na liſze ſandidatow, a njeje ſo wón tehdom wot badiſkoho knježerſtwa wotpoſkaſl.

— Pschi wurađowanju cyrkwiſkopolitiſkeje pſchedlohi ſtajichu polſcy zapóſlanch namjet, zo bychu ſo ſtowa, z kotrymiz ſo wotewrjenjo měchniſkich ſeminarow w polſkich diöceſach wotſtorci, wuwoſtajile. Namjet je cyše ſprawny, tež centrum ſo za njón wuprají, hkoſowac̄ paſ za njón pječza njemóžesche, dokelž hewak ničtó za njón njebe, a dokelž minister Goſler praji, zo ſo cykly zaſon zac̄iſnje, jelizo namjet Polakow ſo pſchiwozni. Windhorſt wuprají nadžiju, zo wudroſez ſwiatohu wółca tež Polakam doſpołne prawo dobuđe a minister Goſler wobkručzesche, zo ſo ſeminary wotewrja, hdnyž Polakojo nadžiju doſpelnja, kotruž knježerſtvo na nowoho archybifkopa ſtaja. — Za nowy zaſon hkoſowachu 260 (centrum 97, konſervativnych 114, ſwobodnokonſervativnych 26, poſtrožniſow 17 a džinich 5, nacionalliberaln 1 [katholik]), pſheczíwo na njomu 108 (56 nacionalliberalnych, 27 ſwobodnokonſervativnych, 21 poſtrožnikow, 4 džini).

Awſtria. Pſched dwémaj njedželomaj je minister ſudniſtwa dr. Pauler we Wuherſtej wumrēl; z nim je ſwérny, ſnadž jeniczki ſwérny katholik z wuherſkoho ministerſtwa wuſtupil.

— Tež tudy ſo zaſon pſheczíwo ſocialiſtam pſchihotuje, kiz budže němſkomu jara podobny. W poſledních létach je tam ſocialiſmus mócnje pſchibjerał, a to je njeſmilný liberaliſmus a kapitaliſmus, kiz jeno na to dže, ſam ſo wobohac̄ie, pſchi cžimž wéru a derjemec̄o podrhywa. Socialiſtoſo ſu we Winje wulku žhromadžiznu pſheczíwo tutomu zaſonjej džerzeli.

— W poſče mějſeſche ſo pſched Pražkum pſchihazným ſudom zajimawym proces z wělým hoſcencarjom, na fotrohož ve podhlađ, zo je ſwoju ſlužbovu holcu zadajíſ. Bole džyli pſchi žanym druhim procesu mějſeſche ſedžbny pſchi-hladowar pſchiležnosć, žinjenje a zmyſlenje wjeſnoho ludu wokoło Prahi zeſnac̄, dokelž večtu pſchez ſto ſwědkow pſchelskanych, ale ſkoro kózdy něchtio druhe pſheczíwne z pſchihazu wobkručzesche. Ze wſchoho paſ ve widzeč, ſat mało zmyſla ma lud za prawdu, a zo tam nabožniſtvo na khétero ſlabych nohač ſtoji. Katholiske čiaſopis, woſebje Čech, na ſocialnu hľubinu poſkazuju, do kotrejž je zakomidojenje nabožných minowatoſcžow a zac̄pęčzo wéru a pobožnoſcze lud pſchivjedl. Swjate ſaframenti pokut a woſtarja ſo jara mało doſtawaja, pređowanjo ſo zac̄piwa. Kak chce to himak byz, hdnyž čiaſopis džen wote dnja wſchu wéru, woſebje paſ katholiku, hanja a jeje pobožne waſčenja

podteptuja? Takiich czasopisow so bohužel wot katholikow samych jara wjele dżeri i a pilnje czita!

I.

— W nawjeczornym Galicju (Galicyjskiej, rakuskim dżele Polskeje) z bieżącym wudhrič hrozy. Tamniich burja su nanajbóle zniepofojeni. Wimy toho nechtodżali wschelako wuswietlicz pyta; tola wěste je, zo je pschećzivo wulkokublerjam a Židam nawięreny. — Burja maja so tam igra hubjenie. Pschećzivo wulkokublerzej bur nieżo njezwiedże, to je kónc; a Židža su so w Galicyjskiej tak za-hnezdžili, zo maja koreczmarstwo, kłamaństwo a pschekupstwo do spolnje we swoich rukach. Wscho, schtož tam bur pscheda abo kipi, njemóže hinač wotbycz abo dobycz, hacž pschez Židowskiej ruch, a Židža wschodn wujzik wuchdža a bura hacž k wukrawienju wudreja. Za žito a wschē druhe domjace wuplody pschedawaja palene a wschē druhe w burškim domje trēbne wěch; z cyka měnijeja wscho za wscho, schtož je czim hroznischo a buram zahubnischo, dokelž tak dyrbja egi wscho schtyri a wjach krócz dróžscho płaczicž hacž z hotowymi pjeniezam. Z jenym słowom: za haliczsckich burów je žałostnje złe. Wobżarowacž so ma, zo dyrbja sebi na tajkele waschnjo pomoc pytač, kiž móže lohko k jich schkodze wypadnycz. Bóh dał, zo by to nastork był k zakoniskomu naprawienju nje-zniesomnych wobstejenjow. — Niedawno je so tam město Stryj bliże Krakowa do czista wotpaliło; 650 khěži je do prócha pschewobroczenych, mjez nim i wjac zjawne khěże a cyrkej. Pschez 40 ludzi je w plemienjach kónc wzało! Schkodu na 4 miliony schěnakow wobliczują! To pak njeje jeniczke tajke nje-zbožo. W poslednim czasu běchu tam kózdu khwilu wulke wohnjowe njezboža. Jutry so zas město Lisko hacž na dwie tseczinyje wschēkh khěžow wotpali.

Francózská. Nowina „La Croix“ piša: Seinepräfekt (knježerski pschedysda w Parizu) Poubella je so dopomnił, zo je zeleny schtwórtk Žudasch swojego mischtra pschedał. Tohodla je Poubella tónle džen wuzwolił, zo by tamne kschijze spshedawał, kotrež su psched třiom i letami ze schulos wotstronili a do nekajſeje komory w präfekturje czisnyli. Wón dopomni so dale tež, zo bě Žudaschowa pscheradna mzda 30 slobornikow. Derje, präfekt wuzwoli płacziznu 30 centimow (24 pjeniezow) za kózdy kschijz, hacžruniž běchu wjele wjac winoje. Tak dha su tam leta zeleny schtwórtk 1343 kschijzow abo božich martrów za 30 frankow (24 m.) sto pschedali — bjez pschesadžowanja, mjelečo, faž w Jerusalemie! — Niekniežomnosć bjezbóžnikow we Francózskiej żanych mjezow njeznaje; a wot čzrjodý tajich złostników da so rjany katholicki kraj zniepofojowacž. Zo je wjetši džel luda cyrkwinscy zmyśleny, je so tež řeka na jutrownych swjedženjach pokazało. Hacžruniž krasne jutrowne dni, kajkež z rědkia many Parížanow won wabjachu, buchu tola wschē cyrkwe psche-pjelnjene. Czim bôle republika swoje pažory do cyrkwe, jeje měšchnikow a wustawow ruba, czim swěrnišcho a horliwischho lud jej pschiwisiuje. Czas był, zo by tuton pschezczlnje katholicki lud so zhrabal a faž w Belgiskej njeduschnie knježerskwo wotschasi.

Mała Grichiska je w poslednim czasu chlej Europie wjele hary nacžinila. Wona so kruče na wójmu pschećzivo Turkowſkej hotowasche a njechásche na to posluchacž, hdynž zastupjerjo wulkomocow k měrej radzachu. Tež poslednju termiju za wotbronjenjo (ultimatum) kędzbu njemějescie, tak zo je jaſne, zo zadny njeje sylnische moch staja (Francózská a drje tež Ruska), kotrež ju schęzuwaja. Je to po tajkim „mała schřicžka, kiž móže chlu Europu zapaliciž“ (europſtu wójmu wubudzicž). Někto su wulkomoch skónečnje blokadu na grichiske kupy pschipowojedžili, zo bychu Grichisku k měrej nuczile, t. r. grichiske łodże so za-

džeržuja, zo njemóža won ani dom. Ma to je něk pšchedsyda ministerstwa Delijamis swoje zastojniwo zložil: polisika, kotoruž je nadrjebil, joho tola pocjina policij. Dokelž Papamichalopulos nowe ministerstwo njezvjeđe, je Balviš nowy kabinet zažožil, kiz drje něk pšchede wščem wotbrónjenjo wobstara.

Amerika. W zjednoczenych statach połnóceneje Ameriki su zbezki dželačerjow wudyrile. Wosebje strashne bitwy su policistsojo z rozhorenjnymi dželačerjemi w Chikago meli. Ma 15,000 muži so tam zhromadži a do policistow z bombami mjetachu a třelachu. Tóishto policistow bu morjenych abo ranjenych. — W New-Yorku su, kaž so piša, nemškoho anarchistu Mošta skončenje zajeli.

3 fra ja

so nam piše: Tu a tam, hdyž so mejske pobožnoſće wščednje maja, skyskich hšpodarjow skoržic, zo čeledž ſebi prawo ejini na wopyt týchsamych, hačož výchu pſchikazane býle, a zo množu dželo z khwatkom spraskaja, jenož zo do cyrkwe pſchiudu. Hdyž drje kóždy čzeladnikej popſcheje, zo mož na wjeczorne wjchporj khodžic, dyrbí so tola prajic: zo so Macžeri Božej z tym njeſluži, hdyž so domjace dželo njerodnje wobstara a hšpodarjej z tym ſchłoda pſchihotuje. Hšpodario pola nas tak hrozní njeſju, zo výchu čelegdži na Bože služby hicž njeſdali, hdyž so to hodži. Čelegdž yak měla so tola na kedžbu bracž, zo ze zakomđzenjom domjacoho džela ſebi wjach ſchłody njenaczini a zo skončenje z tajkej „pobožnoſću“ hšpodarjow k tomu nje-pohnuje, zo czi praja: Tak njech nictó nježdže! Dobry kſheſčjan modlenja dla swoje winowatoſće njezakomđi, ale modli ſo tak, zo mož tež tute swěru dopjelnicž, hdyž z tym Bohu runje tak derje ſluži, kaž z modlenjom.

Naležnosće našoho towarzstwa.

Sobustawy na lěto 1886: kk. 370. Michał Hajník ze Serbskich Pazlic, 371. Pětr Krawc ze Smjerdzaceje, 372. 373. ze Sernjan: Mikławš Ryčer, Madlena Kralec, 374. Jurij Lehman z Różanta, 375. Mikławš Dučman z Džěžnikec, 376. Ernst Dučman ze Słónkce.

Sobustawy na lěto 1885: kk. 621. stud. theol. Michał Wjesela w Prazy, 622. Madlena Kralec ze Sernjan, 623. Jurij Lehman z Różanta.

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinjeſtej 85,270 m. 30 p.

K česci Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali: **Swójba z Baćon-skeje blizkosće 500 m.**, z Nowoslic k česci Wutroby Jézusoweje za khude duše 30 m., „Wutroba Jézusowa, smil ſo nad nami!“ M. H. ze Salowa 20 m., nje-mjenovaný z K. „Najswjećiša Wutroba Jézusowa, smil ſo nad jeje khudej dušu!“ 6 m., N. N. ze słowani: „Najswjećiša Wutroba Jézusowa, wobradz zbožnu smjertnu hodžinu!“ 5 m., z Budyskeje wosady 2 m., ſkład Filipsdorfskoho proceſſiona wot kantora Šerca wotedaty 39 m. 70 p., **Madlena rodž. K. ze Stržišča 100 m.**, J. C. z S. za zakit Boži a spomoženjo swójby 15 m., **grofina M. 300 m.**, njenovaný z Hory 10 m., njenovaná z Workle 3 m., njenovaná z Khróščic 1 m.

Jubilejske dary: njenovaná z Konjec 2 m., kantor Mikławš Bur, wučeř w Königshainje 10 m., z Ralbic 9 m., z Ralbičanskeje wosady 1 m.

Hromadze: 86,324 m.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 9403 m. — Dale je ſo woprował jubilejski dar z Ralbic 2 m. — Hromadze: 9405 m.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

Cžiſčec Šmolerjec ſnihičiſčerje w macžicnym domje w Budýšinje.

Katholicki pôsob

Wudawa so
prénju a třeću sobotu
měsaca.

Pláci lětnje
na pósée a we knihařni
1 m. 70 p. bjez pórta.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa SS. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 11.

5. junija 1886.

Lětnik 24.

Jézusowa wutroba.

(Za měsac junij — Po němiskim originálu.)

Tysackrój budź powitana
Jézusowa wutroba.
Slódkość w Tebi zaklówana
Hórkoscíj wshéj wobara.

Zbóžnije je nam leb'ja kłola,
Kíž nam Tebje wotewri.
Hnada žvrlí stajnje z nowa
Z tam nětk, zo nas wožiwi.

Nětko nashom' splahej roſeże
Tróškht a rjana nadžija.
Khwalena budź do węcznoſcze
Jézusowa wutroba.

Běži z njeje frej a woda,
Bo by wshčitkých cžíſcežira.
Hdze je nětko hrécha schłoda?
Hdze je duszhow zrudoba?

Hdyž mi bołoscz pščinidže druhdy,
Nadenidže mie styknota,
Wěm, schtó tróštivje wshčitke ludy:
Jézusowa wutroba.

A hdýž potom zasy ducy
Napadnje strach ſuda mje,
Zasy nutruje styknu ruch
K Jézusowej wutrobie.

Tak džen budź Czi khwalba stajna
Jézusowa wutroba.
Zbóžnoscíj sy tom' njewuprajna,
Kíž so k Tebi dobýwa.

Do Tebje chcu zamłacj ja so
Jézusowa wutroba,
Wo Tebi chcu kłudzicj mjaſo
Za te węczne wjesela.

Wo Tebi chcu zwostacj, ſlubju
Jézusowa wutroba;
Njech tež wshčitko druhe zhubju,
Budžesč Ty mi domizna.

A hdýž, Božo, wołajš k ſebi
Potom khudoň putnika,
Poslednje njeh ſłowo Tebi
Jézusowa wutroba.

+

Přihlászenje redakcije. Po přihládze tutoho naštawka, za kotryž so wutrobnje
dzakujuemy, přihlásenym w bližším času statisticki přehľad katholiskeje cyrkve na celej žemi.

Wypiszestrjenje katholskeje cyrkwe w nowischem czaszu.

Wot lata 1622, hacz so tak mjenowana „Propaganda” za rozschierjenje katholskeje cyrkwe w Azji założi, so wot wériwych 220 milionow lirów na hromadzi a wot swiatoho stoła 270 biskopstwów a japoschtołskich praefekturów z nowa założi. Hdyż běsche psched 63 létami w Azji jenož 12 biskopów, mjenujcy 2 w Indijskiej, 6 w Chiniejskiej a 4 w Indo-Chinejskiej, liczi so někto w Indijskiej a Ceylonie 26 archybiskopów a biskopów z 1200 měchnikami. W Chiniejskiej a Japanskiej so $1\frac{1}{2}$ mil. katholików wot 50 japoschtołskich vikarów (biskopów) z 1400 missionarami rozwrczuje a nawieduje. W Indijskiej a sujodnych krajach kschesčansku wéru hižo wot l. 1540 swjaty Franciskus Xaverius predowasche, a miliony pohanów a muhamedanów so za katholsku cyrkę do buchu; swj. Franciskus sam jich nimale milion wuksczeji a sebi mieno japoschtoła Indow dobu. Wot l. 1621 w Libecze, Tonkinie, Annamie, Siamie a Chiniejskiej jesuitijo, dominikanijo a franciskanijo Krystusowu wuczbu predowachu a syly kschesčanskich wosadow założichu, kotrež so tež w najsurowiszych pscheszehanjach, hdzej marträfska krej tak móhli rjec z rekami běsche, cyle zaniczicz njehodzachu, a někto rjane płody lubja. Haj Chiniejski kejzor chce dla zakita swojich katholickich poddanow do diplomaticzkoho zwiazka ze swj. stolom stupicž, a bamž Leo, spóznawschi wulki dobyt k cyrkë, je hižo pschizwolit, zo chce we hlownym měsće Pekingu nuncia postajicž. A tak ważna kroczel to je, spóznaje so z toho, zo je Chiniejski kraj najwetschi kraj cykle zemje a pôdla najplodnitschi, dokelž so tam tjoje a schtware žne domoj khowaja. Chiniejska ma 450 mil. wobydlerow; potakim tsecziniu chłoko čłowiestwa na zemi. — W Japanskiej tež hižo w léece 1549 swjaty Xaverius prénje kschesčanske wosady założi. Skonc 16. létstotka liczesche so tam na 200,000 kschesčanow. Tola pozdjisscho wudyrjene pscheszehanu zaniczichu tam katholsku cyrkę nimale cyle. Hakle w nowischem czaszu bě móžno, zo so tam zas wosady założichu, a nascha cyrkę poczina tež tam k nowomu živjenju stawacž. We hlownym měsće Teddó wobsteji biskopstwo a wosady so tam po stach licža. Tež Japanski kejzor je hižo ze swj. stolom do zjenočeństwa stupik, a tamny biskop bu jato bamžowy zaſtupnik wot kejzora pschijat.

W Africach z wuwaczom několitych kupow njebe do lata 1822 ani jedyn biskop. Wot toho czasa bu tam postajenych a założenych: 2 archybiskopaj, 12 biskopow, 17 japoschtołskich vikarow a 16 japoschtołskich praefektur. W Africach bě so kschesčanska wéra hižo w přenich létstotkach jara wypiszestrjela a kżejesche tam hacz na najrjenschi. Tola wschitke tute kżejace wosady psched wjac hacz 400 létami muhamedanojo z wohiemjom a mječom zahubichu; jenož Abyssinske králestwo, tež Äthiopijske rekane, z králestwom Schoa, dokelž je z wulcimi horami wobdate a wobydlerjo so khroble wobarachu, bě jenicki kraj, kž kschesčanski wosta, hacz runiz schismatisti.

Najbole pak je katholska cyrkë so rozhériała w Połnocnej Americy. (Južna Amerika je mjenujcy hižo létstotki dołho nimale cyła katholicka). W Britiskej (jendželskej) Americy, hdzej psched 63 létami jenož 2 archybiskopstwie w Quebecu a Montrealu wobstojescht, liczi so džensa 30 biskopow, 2000 měchnikow a pschez 2 mil. katholikow. Do tuteje liczbnej njeſu sobu licženi katholikojo w zjenočeńnych statach połnocnej Ameriki, kotrež je w tu chwilu na 8 milionow.

W Australiskej je so katholska wéra hakle wot lata 1840 mjez tamnymi džiwimi ludami mócnischi poczala wypiszestrjewacž, a hižo namaka so tam někto 23 biskopstwów, a katholska cyrkë runje w tymle džele swéta najrjenschi kżeję.

Abyssinska.

W narańczej stronje Aſritki leží kraleſtvo Abyſinija. Kral toho kraja ſo „neguſč” (t. j. kral wſchitkých kralow) nijenije. Psched dlejším čaſom je něk Italska kruch kraja pschi čerwjenym morju Massau wobſadžila, a ſo wo to prówocwała, zo by to tež abyſinski kral pſchipóznał. Woni jomu toho-dla wſchelake krasne dary pſchez wosebite poselſtwo poſlachu. Tola kral, kiž ma weſte ſtare prawa na krajinu, ſo tam Italskim zaſydlidz̄ dac̄ njecha; toho-dla poselſtwo njeje pſchijal. Na to je ſo móν z kralom Menelikom we Schoa, kiž pak je we weſtich wěcach wot njoho wotwiſny, zjenocžil, zo byſtaj tutón kraj Italskim zas precz wzaļoј. Italska, zo by to wotwobročila, je něk pod hrabju Porro wosebne poselſtwo na Menelika poſlalo. Te pak bu, hako dychsche wobrónjene bjez dowolnoſće pſchez kraj Harar čahnež, wot tamnoho kniežerja ſtōncowané, po zdacžu na pohnučo abyſinskoho krala; dokelž ſo Hararſki wjerich bojeſche, zo moļi jomu, jeli pſcheczeñieno dowoli, mócný a krobky neguſč wojnu pſchipowjedžic̄. Najzrudničke pak je, zo dyrb̄i něk katholſka cyrkej to woczeryjec̄. Miſſionarojo, kotsiž ſu z wjetſha z Italskeje, dyrbjachu kraleſtvo Schoa na porucžnoſć krala Menelika wopuſtcejic̄, dokelž to mócný neguſč žadaſche. Zo je kral Menelik tajku pſchikaznju dał, tomu dyrbimy ſo cžim bôle džirvac̄, dokelž je pječza ſam katholik, a w joho kraju pſchez 10,000 katholikow bydli, kiž ſu něk bjez duchownoho zaſtarania.

W naſtupanju wěry abyſinskich wobvdujerow ma ſo hiſcze pſchipomnic̄: Hižo we přenim lětſtočku pſchindže kſhesčjanſta wěra do tutoho kraja. W ja-počtoſtſkich ſtarviznach cžitamy, zo bu komornik Aſhiopskeje kralowny wot ſwiatoho Filipa kſchczem. W 5. lětſtočku pak wotpanychu Abyſinſch wot katholſkoho zjenocženſtra a pſchivobročicu ſo bludnej wěrje Nestoria. Wot toho cžaſa ſu wot jaſočtoſtſkoho ſtoła dželeni, a hacžruniž ſu kſhesčenjo, je ſo jich wěra w běhu let ze wſchelakimi pohanskimi pſchivérkami naměſchała. Zich najwyſchſchi biſlop nijenije ſo „Abuna” (t. j. na wſchitkých wěriwych) a je wulki njeſcheczel katholſkeje wěry. Joho ſchczęwanjam ſo pſchipisnje, zo kral katholikow w jich kraju na kózde mózne waschnjo podežiſhczuje.

Shtož nestorianſku wěru naſtupa, bu taſama wot Nestoria, patriarcha w Konſtantinoplu, założena a poždjiſho pſchez abta Eutycha dale wutworjena. Štowna wuežba, kiž bu w Efeskim koncilu 431 a w Chaledonſkim 451 hako bludna zacžiſnjenia, wopacžne wueži: W Chrystuſtu njejſtej bójska a cžlowieſta natura (parſchona) w jenej woſobje zjenocženej. Hacžruniž bu Nestorius z cyrkvi wuzamknjeny a po tym ſkoro wumře, ſo joho wuežba tola w narańczech krajach khetro rožčeri, a hiſcze džensa knieži w Abyſinſkej, hdžej jeje pſchitiwiſnich „Koptojo” rěkaja a maja w Alexandriji woſebitoho patriarcha; dale w Perſiskej, hdžej „Khaldejſch”, w Indiſkej, hdžej „Domaschowſi” a w Syriſkej, hdžej „Tatubovi” kſhesčenjo rěkaja. Tež w Jeruzalemie je woſada, kiž ma někotre ſwiatnich pſchi ſwj. rowje.

Kr.

Wužitt krotkich modlitwów do wſchědnich wobſtaranjow.

Bóh ſo w cylym ſwěcze za wſchitko, tež za najmjeniſche ſtara. Tule wěroſć ma pobožny kſhesčjan pſched wocžomaj a toho-dla pozběhuje čaſcziſho ſwoju duſchu i Stworičerjej a Wiedžiczeſtej wſchitkých wěcow. Z takimi modlitwami pak doſtanje Bože žohnowanjo a zakit we wſchěch nuzach. Wjele

psichikladow ze wschodnogo žiwjenja wobswędeżuje tule werność; někotre čcu lubym cžitarjam tudy powiedacž. — Woſebny kniež zethka 75 lét staroho muža, a da ſo z nim do ryczi. Spózna bórzy, zo je z rědka hdy tak spokojnogo čłowjeka nadeschoł, kiz by pschi wysokej starobje a khudobje tak wjesołych był, taž tuton schédžiwe bě, a čhejsche rad zhonicž, ſchto je jomu tajku spokojnoſć a wjesołosć dobylo. Duž jomu schédžiwe powiedasche, zo je wjele lét pola wschelakich knieſtrow za konjacoho wotroczka ſlužil a je hačo tajki mlode konje měl k jechanju pschiwuežowacž. To pał žane niefraſhne dželo njeběſche, džiwe mlode konje k tomu zwucžowacž, zo muža (jeharja) na ſebi czerpja. Husto tajki džiwi kón jeharja wottſchase abo kopnje abo pschez hrjebie a hory z nim czeri. Kniež ſo tohodla schédžiwea praschesche, hacž w swoim straschnym powołanju ženie njezbožo měl njeje. Tón pał wotmołni, zo ženie do ſchłody psichischoł njeje, a pschiftaji: Kóždy króč, prjedy hacž na konja ſo synych, prajach we wutrobie: „O Marija zakitaj mje, o swiaty jandželo pěſtonje zwarnui mje!“ Potom ſo žanoho stracha njebojach.

Druhi podawak, kotryž jendželski duchowny ze swojego žiwjenja powieda, hiscze jaſniſcho Bože zwarnowanjo poſkazuje. Psched dwemaj abo tjomí lětami powiedachu nowiny wo zatraſchnym njezbožu, kiz bě ſo w Schottlandſkej ſtało. Tam je pschez rěku Taj pschi wuliwje do morja jara dolhi móst natwarjeny, po kotrymž železnica jezdži. W noch, w kotrejž ſo njezbožo ſta, jezdžesche runje wulki czah z ludžimi napjelnjeny pschez móst. Nimalo ſrijedž moſta poczachu ſo ſtolpy zhibowacž, wobluſti ſo roztorhnychu a do hromadu zwjezechu, a cyły czah padze do morja; wſchitey čłowjekſo, kiz w nim běchu, namakachu w morju zrudnu ſmiercz. Prjedy pał hacž ſo njezbožo ſta, czakaſche na poſlednjej ſtaciji katholſki duchowny na tónle czah, zo by z nim dale do Schottlandſteje jěl. Tu ſo dopomni, zo njeje hiscze ſwoje puczne paczjerje wuspewał, kotrez bě zwucženy hewak psched kóždym puczowanjom ſpewacž. Blízko pschi dwórnihſchežu bě chrkej. Měſchinik ſo do njeje poda a modlesche ſo tam te puczne próſtrowy. Pschi modlenju napadny joho džiwna tyſchniwoſć, a ta bě wina, zo měſchinik ſwoje modlitwy trochu podleſchi. Potom drje kchwatajch k ſtaciji bězeſche, zo by czah hiscze doſczahnyk, tola tón bě runje wotjěł; a zrudnje hladasche duchowny za nim, pschetož dyrbjesche na bližſchi czah tójhdy czakacž, a z tym jěcz bě tež dróždžo. A tola jomu tele ſtomdženjo žiwjenjo zdžerža. Věſche-li w prawym czasu psichischoł a ſobu jěl, běſche tež z druhimi morwymi ležał we hlubokej ręcy. Boh bě joho z tyſchnoſežu, kiz joho w modlenju zadžerža, psched ſmierczu zakital.

Tsecži podawak Božoho zakita powieda katholſki jendželski pschekupc z Liverpola. Tón bě w raniſcej Jendželskej wschelake dleſſche puczowanja czinił a poda ſo na dompuč. W Stafordze čhejsche na czah psichelſci, kotryž mjeſeſche do Liverpola jěcz. Nano bě ſo pschekupc taž hewak wſchědnie ſwojemu jandželej pěſtonej porucžil. Hdyž nětko do Staforda pschijedže, bě czah hižo wotjěł, dokelž bě runje w nowym měſacu druhı jezdny porjad ſo zapoczął. Połdra hodžin dyrbjesche pschekupc czakacž, prjedy hacž druhı czah pschijedże. Čas čhejsche k tomu wuziež, zo pschecžela w měſeże bydlacoho wopyta; njenadenđe pał joho doma. Mjez tym bě ſo czas pschiblizk, zo bě nowy czah k wotjedženju do Liverpola pschihotowaný. Wjeſele zaſeże naſch pschekupc do woza. Věſche w kupeju ſam, tohodla zařeſčki pola woknow za powiſny a nutrniſe ſwoje wjecžorne modlitwy wuspewawſki bórzy wuſny, dokelž bě mucžny wot wjele běhanja.

Z wętſikowej ſpěchnoſcžu čerjeſche czah na ſwojim železnym pucžu. Z jenym doboru pschelupc wotuči; czah ſtojeſche změrom. Pschelupc wuczeſe ſwój czajník ze zaka a hladasche, kaf je na czasu. Dokelž bě hido w dwanacžich, ménijſche, zo je doma w Liverpolu; tola z wołnom won poſladawſchi pytny bórzy, zo je něhdze druhdze. Duž wopraſcha ſo zaſtojnika, kiz podla woza ſtojeſche: „Hdže dha ſmy?“ Tón wotmołwi: „Smý w B.“ — „Schto, w B.? My dyrbjachmy tola w Liverpolu býcz.“ — „To drje, wotmołwi zaſtojnili, ale budźeſe wjeſoły, zo njeſeſe tak daloko pschischof.“ — „Schto dha je ſo ſtało?“ — „To wy njeſeſe? Czah předby naſe je do njezboža pschischof, a je cyle połny morjenych a ranjenych!“ Pschelupc wuléze kchwatajen z woza a někto ſlyschesche tež žałoczeſzenjo ranjenych. Kucze dobeža hacž k měſtej njezboža a zhoni, zo je czah, kotryž bě pschelupc zaſtomdzil, tudy z cyklu mocu do druhoho czaha zaſel. Barnik (lokomotiva) bě ſo do přenich wozom cyle zaryt, a wſchěch w thyle wozach ſedzach rozmiaſt a ſkoncoval. Zađnje wozy běchu z kolije wuſkocžile, ſo złamale a jedyn na drugi ſpadale. — Wſchitcy pucžowarjo běchu ranjeni. — Jedny ležesche tu z rozmieſcenym nohomaſ ſpody woza, druhomu čečeſche krej z ranjeneſe hłowy, tſecžomu bě kruch želega život pscheklo a t. d. — Wutrobinje džakowaſche ſo pschelupc Bohu, zo njebe do njezboža pschischof, a njezalomdzi ženje, psched kóždym pucžowanjom a ſlukom pobožnje ſo modlicz.

To chcemy tež my czinieſ. Nic jeno, zo je to za naſche duſche jara ſpomožne, ale je tež naſhomu čeļnomu derjemecžu jara wužitne. T. N.

Z Lužic̄ a Sakskeje.

Z Budyschina. Kaž zapis darow za Bacžonku cyrkę w džensniſchim czíſle wopkoſazuje, je to wařſtvo o ſwiatohu Bonifacia w Baderbornje hako pschinoſck k tutomu twarej 500 m. dario. Tež za cyrkę w Žitawje a za tu w Mischinje je towařtſto po 500 m. poſkalo. Ma to tudy woſebicze ſpominamy, zo bychu naſhi čitarjo zhoniili, zo tute towařtſto někto tež za naſ ſo staracz pomha, kaž ſmy je dotal wjacý ſet z pschinoſckami podpjerali. —

Schtož towařtſto ſwiatohu Bonifacia w naſchim aji diöceſom aji naſtupa, dha je hido znate, e z nowa tudy na to ſpominamy, zo wot někotrych ſet ſem ſkadowanja za tute towařtſto pola naſ wostanu a za naſche potrebnosće ſo nałożaja, kaž je pschedyſtvo w Baderbornje dowoliſlo. Schtož po taſkim w Budyschſej diöceſej ſo naſromadzi, nałożi ſo na nabozne potrebnosće Lužic̄, a podobnie tak tež w herbſkih krajaſ ſakskeje. Dołhody towařtſta za naſhu diöcesu ſu paſ dwoje: ſkład porjadnych pschinoſckow diöceſanskoſho Bonifaciowoho towařtſta a k tomu kóždoletny cyrkwiński wopor za teſame towařtſto. Wunosck wobeju woporow je ſo ſoni na cyrkvi w Bacžonju a Žitawie dželiſ, a běſche poſojca dołhodow diöceſanskoſho Bonifaciowoho towařtſta 856 m. a poſojca cyrkwiſkoſho wopora 400 m. Tež ſetſa je to wunosck wobeju woporow ze zańdzenoſho ſeta dželiſ a je hiſhczé wjetſchi. W pschichobnym czíſle w darach za Bacžonku cyrkę wožewimy, ſchto wucžima. Z tuttoho je widzecž, kaſki wužitk tele towařtſto za naſche nabozne potrebnosće ma a zo wone mijez druhimi woporami a ſkadowanjemi woſebitu ſedznoicž zaſlužuje. Nabožne, woſebje cyrkwiſke potrebnosće pola naſ ſeto wot ſeta pschibjeraja. Nic jeno na twarjenjo cyrkwiow, wjele bôle na zarjadowanjo duſhepaſtystwa tam, hdżež je hacž dotal njeoſtaſk, budža tež dale ſredti

trebne. Na to spominam, dokelž so runje w tu khwili w cyrkwiach wopory za tute towarzstwo džerža. Njech pak je tež diöcesanske Bonifaciowe towarzstwo wschitkim z nowa naležnje poruczene, zo bychu tak z porjadnym i pschi-noschki mi tež tym pomhali, kotsiž su w nabožnjim nastupanju mjenje derje za-starani, dyžli woni.

— Serbske Nowiny pišaja: Dolholétnomu druhomu lekarjej w tudemnej měščjanſkej hojerni, kniezej doktorej Petrej Duczmanej, su za-stojniſto prénjoho dohľadovacohho lekarja pschepodali. Za chirurgiſkoho lekarja su na město zemrijetoho k. doktora Friedleina k. doktora Menschela pomjenovali.

— W naležnosći Twarzstwa Pomocy za studowachych Serbow mójemy wozjewic, zo je runje lětſa porjadnych pschinoschlow jara malo dýchlo, a je tohoda strach, zo budže lěd ma poſoje pjeniez kaž w poſledních lětach do rozdželenja mjez khudych studowachych pschinicz moc. Dokelž lětuscha hlow na zhromadžizna Twarzstwa so bliži a po njej rozdželenjo pjeniezneje podvijerh do studowachych so stac̄ dyrbi, prohym z nowa jara naležnje, zo chchli čeſečeni Serbia hac̄ do hlowneje zhromadžizny (irjedu po svjatkach) swoje lětne pschinosschki dobrocziwje wotwiesc̄ abo tež z trochu nahladniſchimi darami studowacym k pomocy pschinicz. Khudych studowachych, kotsiž za pomocu žadaja-mamy w tu khwili tōjscht. — W poſedzenju wokrejnoho wubjerka, kotrež je ſo 18. meje měto, su wobzamli, zo ma ſo tute lěto pschedawano palenca we wiſhniowych hētach zakazac̄.

Be Serbskich Pazlic. Skoro žana serbska wosada w běhu zanížených lětžesatkov tak často a čezeč z Božím wohenjom domapytana byla njeje, kaž Njebjelčanska; nědhž zamožite hospodařstwa su w njej pschez drohe nowotwary wokhudžile a změja hishcze dohko čzinicz, prjedy hac̄ budže wcho z placenjem zaruňane. Hdyž bě psched někotrymi nježelenti Pazlicžanow holk wubudžil, zo ſo pali (tehdom wotpali ſo hródž na Kubaschke khežch), všchindzechu jim podobne strózele w noch 25./26. meje. Gmejnska khézka bě ſo zapalila. Wohen pak bu tu bórzy poraženy, hdyž bě woda blízko a pomocu doſcz. Pschi wſchej prých, z kotrejuž ſykaný dželachu, zo bychu pschi ſylnym wetrje z Halschtrowskich horow ſem wjesne statoki psched dalschim nježbožom wobkhovale, běchu ſo tola ſchřicžki do Zmijec bróžnje dobyše. Doniž ſo na Zmijec twarjenjach woda z těchow lijeſche a mož rjec dwor tepjeſche, pschihotowachu ſchřicžki pod těchu a w ſlomje na pschatrach swoje zahubjace ſkutki. Wschelach z druhich wſow běchu ſo hižo na puc̄ domoj podali, měnjo, zo je wiſhón strach pschewinjeny. Nadobo wupraſny wohen z nowa ze Zmijec bróžnje a to z tajkej mocu a tajkim khwatkem, zo mějachu doſcz čzinicz, zo tola ſót plomjenjam a kurej, kiz na wuzkim dworje pschitupej zadžewosche, wudobuchu. Drasty a domjaceje nadoby je ſo pola Zmijec jenož malo plomjenjam wutorhynlo. Množi wjesni mějachu nětko doſcz čzinicz, zo strach wot swojich twarjenjow wotwobročiſtu. Palace těchne valčki znoſhovachu ſo daloko, zehliwe ſchřicžki pschecžahowachu Pěſkowiſti lěs a leczachu, hdyž bě ſo rožka zapalila, $\frac{3}{4}$ hodž. daloko hac̄ do ſamych Pěſkic. W korezniſje zapopadny ſo wohen na dworje w ſlanju, bu pak tam poduſheny. Runiž tak bě Zmijec ſufod, kubler Krawčik na Hórbaneč ſtatoku, hac̄ runiž ma jenož masivne twarjenja, do njemaleje straſchnoſeče ſtajeny: wrota k Zmijecom won ſo zapalichu, wokna ſo wupalichu, a wohen dobywaſche ſo hižo do iſtrow. — Wiſhem, kiz ſu z daloka a z blízka na pomoc khwatali, džakuja ſo Pazlicženjo, a woſebye Krawčik, zo bu dalsche nježbož wote wſy wotwobročiſene.

Hospodarjow z wonka wosady proshym podwołnje, zo nastupajo sory a wosebje dwożenjo kamenjeni wosebitoho proschenja nje hladaja. Zmij chce nowu bróžnju rady hisczeje hacž do žnjow stajicž, statok pak hacž do nazymy po móžnosći dotwarič. Poždžischo budże so pólnoho džela dla z formi hacžicž; nětko pak je hacž do sredž juliia hisczeje khwile doſež, zo trébny material so nawožy a zo dželaczerjo tola w létym času swjeczicž njetryebaja. Schiož we, tak je wotpalenomu wokoło wutroby a tak drohe su nowe twarjenja, njebudże dolož dobrých slowow hladacž, zo pomha, a hdvž ma w blízkosci tamjenje, posiczi z psychiwezenjom tajich najtrébnishu pomoc.

Z Kulowa. Nasche schulske wobstejenja bjeru tudy z kóždym létom džiwnišche wobliczo na so: čzrijoda cyłe serbskich džeczi psychibera z kóždym létom a jich liczba psycheważi wo wjele liczbu němskich džeczi. Lětša bu po jutrah 97 serbskich schulerjow (z Kulowca samoho 34!) psychijatych porno jenož 33 němskim. Elementarna klasa ma potajkim $\frac{3}{4}$ serbskich, $\frac{1}{4}$ němskich džeczi. Hacžuniz staj w Kulowie dwaj serbskaj wuczerjei, niemoža so tola hisczeje zmuzicž, zo wosebitu serbsku a němsku elementarnu schulu założa a hasle we wjehichich klasach wobojie džeczi po wschelakim wobdarjenju zjenoča. Nichto njestorži na tak zrudne zarjadowanja hóle, dyžli němscy wuczerje sami, totiž njewěđa, schto maja z tymi małymi serbskimi wuczomcam i zapoczež; ežwilu ja jich a sami sebie z nimi, do předka pak nje pšchiudu, a pôdla němske džeczi schłodu czeřpja, dotež „spiecžny serbski element rozomny postup hacži“. Su hžo wo tym jednali, zo chcedža w Kulowcu wosebitu serbsku schulu za džeczi hacž do 10. lěta założicž (za Kulowc, Nowu Wjes, Dubrjen, Brežki a pschedměsta); jednania pak njeju dozrawile. Serbja w Kulowskej wosadze meli za tule wěc so krucžischo staracz a na założenju serbskeje elementarneje schule wobstacž. Schiož krucze a czeřepnyje swoje prawo za stupuje, tón je tež namaka. Kaz nětko je, dyribi kóžde serbske džeczo hžo w přenim pošleče lóšti a lubošči k schuli na cyłe živjenjo žhubicž. Kazku haru bychu tola Němcy hnali, by-li nawopak bylo a so 97 němskim džeczom serbski wuczer dał, tž by slowa němski njemohl!

Z Kamjencza zhonimy, zo je so tam druhí knihicžiszechzei zašydlis, kotrež tež nowe nowiny „Kamenzer Zeitung“ schyri krócz za tħožen mudawa. Schiož nas kath. Serbow nastupa, pschejem i. Baħlerej k joho pschedemzacžu wjele żboža: konkurencia cžini wschudże derje a w Kamjenskim wokrjesu budže jara spomožna, zo monopol, kotrež mějachu dotalne nowiny, so wobrēzuje a wobmjezuje. Wjac krócz smy pschezjivo dotalnym nowinam pola wjehnosće so wobstorżowacž meli, zo husto na naschu wěru a narodnosć rubaja — wjehnosć pak je pječza wotmołwiła: „Es ist Preßfreiheit, wir können da nichts thun!“ Schiož nowinarja Baħlera nastupa, je wón na najwěszisiche slubik, zo chce swoje nowiny cyłe nje stroniscy redigowacž, a zo budże jomu jara witane, hdvž že e Serbow dopisy dostanje, kotrež za nas slowo ryčza. Pscheczelna služba tých, tž so na pjeru wustoja, budże potajkim, zo to, schiož so we wosadach stawa, po wěrnostci redakcji „Kamenzer Zeitung“ sobudžela a na taſte waſhino nowiny tež za serbsku stronu zabawne a wužitne cžinja. Serb, tž na swoju wěru a narodnosć něšto džerži, dyribi nješmilnie nowinam durje połazacž, kotrež su jomu nje pscheczelscy zmyħlène. Hdvž so dotalne jenicežke nowiny nam nje pscheczeliske połazaja, možeja so nětk cžim lóže pschecžicž, dotež tež „Kamenzer Zeitung“ wſchē poſtajenia wjehnosćow w Kamjencu: hamiskoho hejtmanstwa, schulskeje inspekcije, sudnistwa, měsczaniskeje rady atd. pschi-

njeſe. Wjescnym abo, ſchulſtim pſchedſteicjerjam ſmě to wſcho jene być, na kaſkih pucžach zbonja, ſчто въгѣночъ јада. A tež w prawym času nawědza wſcho, hdyž ſo nowinu kózdy druhi dzeń mudawaja. Nje wotwiſnych Serbow prošnym podwołnje, zo tajec, kotsiž chedža pôdla „Katholſkoho Poſoła“ a Serbskich Nowin ſo na tuđomne němſke nowinu pſchedpſaczeč, runje tutón nowy časopis podpjeraja, dóniz wón swojomu ſlubjenju ſwérny wostanie. To plači wosebje korezmarijam. Tuž je nam nětko tajke dopuſtčenje k pomocn pſchičko, a ſměmy ſebi je k wužitku wzac̄. Štož je ſo nam kſhiwy czinilo a ſchody, chcemy jako kſhesčenje zabveć, jako kſhesčenje paſt chcemy tež nowinu podpjerac̄, kotrež maja wéru a narodnoſć kózdogo zańc̄. —r.

Ze Serbow. Po hamſkih powěsczach bě w lécze 1878 w Gaffſkej 5366 lutherskich serbſkich ſchulerjow, a to 2650 hólczatow a 2716 hólczatow. Katholſkich bě 873, mjenujcy 478 hólczatow a 395 hólczatow, hromadze: 6320. — W lécze 1884 paſt bě: lutherskich 5832, a to 2829 hólczatow a 3003 hólczatow; a katholſkich 1020, mjenujcy: 499 hólczatow a 521 hólczatow, hromadze: 6852. Po taſkim je ſo liczba serbſkich ſchulerjow w tutych létach wo 532 pſchiſporila. Kr.

Z kraja. Kaž ſkyſchimy, budže tež lětsa Róžencjanſka ſchulſka młodofeč, a to w zapoczątku julija (1. abo 2. njedželu) — kaž loni — ſpewac̄. Programm budže, kaž ſo ſkyſchi, z wjetſcha cyle nowy, wobſtejacy jeno ze serbſkich ſpewow, kotrež maja ſo hako khor, ſolo a tóſiſto dwojohlóſnych kruchow wotmenjec̄. Wunoskѣ tuttoho ſpewa ma ſo zaſ k ejeſczi Wutroby Ježuſowejce hako mała pomoc za Vaczonsku cyrkę nałožić, „zo by ſo mała kroczeń k jeje zaplačzenju dale ſežiniła“. Ludžo, kotsiž ſu loni z małymi ker-muſzkanymi („domkhowankami“) ſo wotdžeržec̄ dali, móža tuſamu druhi njedželu wotveć.

3 chloho ſwēta.

Němska. W Pruskej je kral Wilem nowy cyrkwinſko-politiſki zakon wobkrućil a je ſo tutón wutoru tydzenja hižo wozjewiſ. Tuž je to wo prawdze tež meiſſki zakon. Njech jich prawie wjele taſkich ſczechuje, kotrež byc̄hu cyrkwi wſcho zaſ wróczile, ſчтоž je ſo jej wzalo. Zo tutón zakon hiſcze wſcho njezbehniſe, ſчтоž je cyrkwi z njeprawdu ſo napołożiło, njebudže nictó přeč. Doſczaħnylo paſt je ſo z nowym zakonjom tóſiſto. Zběhneny je pſchede wſhem kulturny eksamen. Hačzuniz w Pruskej tute pruhowanjo nictó czinił njeje, je tola tón džel zakonja tohodla wažny, zo ſo wot katholſkich měſchnikow neiko wjac dopofaz žadač njebudže, „hač ſu pſchednoschki wo filoſofiji, ſtaſiżnach, němskej literaturje pilnie ſkyſcheli“. Dokelž mam⁹ w naſim kraju podobny zakon, by drje čaſas był, zo by tež pola naš zakonu ſo zaſ zbehnýl, kotrež ſama Pruska wjac za nuzny njeſpoznaje. Dale dowola nowy zakon, zo ſmědža theologiſke ſeminarije ſo zaſ wotewric̄. Taſkich wuſtawow za wozčeñienjo měſchnikow bě do meiſſich zakonow w Pruskej iſhēc̄: w Poznanju, Pelplinje, Hildesheimje, Paderbornje, Fulđe a Trieru. Po wudac̄u meiſſich zakonow dyrbjachu ſo tute cyrkwinſke wuſtarw zamkličc̄, dokelž ſo statnowu dohladowanju podczęſnyc̄ njeſožachu a njeſmědžachu. Nětko móža poſledniſche 4 wuſtaw ſo zaſ wotewric̄. W Poznanju a Pelplinje paſt nje-može ſo wotewrjenjo ſtač, dóniz pruſki kral to wosebje nje do woſoli, a toho ſo pſchi njeſpſchczelſtu Pruskeje pſchecžiwo Polakam tak bórzy nadžijec̄ nje-

změjemy. Tola tež za druhé schthri seminarije su hischče wschelake postajenja z ktrymž wone khétero wuwiazane wostanu. Połna swoboda hischče njeje a dyrbi so za dalschim doporjedzenjom mejskich zakonjow žadacž.

— Wjerch Bismark je so na někotry čas na swoje kubko Friedrichsruh podal. Zda so potajkim, zo mér za wobkruczeny dzerži. Z Ruskej je po zdacžu zas wjetšche pscheczelstwo začtupilo; haj pišaja, zo chce russki minister Giers wjercha Bismarka wopytač.

— Niedzlu 30. meje bu we Wrótslawie dr. Julius Dinder, nowy archybiskop za Hnězno-Woźnańsku, wot wrótsławskoho wjerchbiskopa dra. Roberta Herzoga na biskopa poswietzeny. Pschitomnaj běchtaj jako assitantaj hněznański swiecžacy biskop dr. Cybichowski a wrótsławski swiecžacy biskop dr. Gleich. Prénitschi pschi swjatočnoſci w cyrkwi ſchorje a dyrbjeſche so pschi swjatočnym čzahu z cyrkwe wjetšcz dacž. Po swjatočnoſci w cyrkwi pschi-njeſehu so nowoſwietzenomu biskopej wschelake zbožopschecža, wosebje wot zaſtupjerjow joho diöceſy, ktrychž běſche — duchownych a nahladnych laiſlích — tóſčito do Wrótslawa k swjatočnoſci pschijíeo.

— Katholikojo we Wiesba de nje su swoju wulku farſku cyrkę, ktruž mějachu někto 10 lét došho starokatholſcy w moch, wot hessenſkoho kniežerſtwa ſtoučnje zas dostali. Kuzna cyrkę, ktruž běchu katholſcy ſebi natwarili, so někto starokatholſkim pschipokaza. Ma Bože ſpeczo ſu katholſcy w swojej cyrkvi zas přeni króč bože ſlužby džerželi. — Professor Michelis, kij bě ſo do starokatholſkich wopacžnoſćow zabludžil, je 28. meje nahle wumrēl.

Italska. Wólby w Italſkej ſu dokonjane; kniežeſka strona liczi 300 za-poſlancow, napſchecžna strona 208. Katholikojo, kotrež ſu banjej poſluſhni, ſu ſo wólby zdjerželi a njedadža ſo tež wolicz; tajkich je 50%.

— Wohenšapaca hora Štna na kupyje Siciliji je w posledniſkim čzahu jałofnje dželata. Po zatraschnych zemiestorkach wotewri ſo wiele wulſkich džerow (kraterow), kotrež woheň, zehliwu lavu (zeschtriju miedz, pěš a t. d.) a popjel pluwaja. Hacž dotal je 20 tajkich kraterow, kotrež woheň ſapaja, wotewrjenych. Z khwilemi běſche plomojo, kotrež z horu k njeſju ſtupaſche, na 500 metrow (nimale 1000 ſohcji) wyſoke. Lava, kij z džerow beži, je ſo do dweju połojców dželila; kaž wulſkej zehliwej rěčy pluskotajo 5—6 ſohcji za minutu dale bežitej. Najbóle wobhrožene je měſtacžlo Nikoloſi a je někto hižo wot lavy doſczehnjene. Wobydlerjo ſu czeſtnyli. Wjeczor je napohlad zehliwoho morja bojažnje wulkotny. Ludžo tam zjawnie wobkhady džerža, zo bychu nje-zbožo wotwobročili. Hacž dotal je njeſměrna ſchłoda nacžinjena. Žemja, ktruž ſu tam burja z njeſměrnej pröcu za swoje winich dobyli a pschijhotowali, je z lavu a popjelom zapuſczena. Nowiſche powjescze ze Sicilie wozjewjeja, zo je ſurowoſč horu popuſtuceila. Dokelž lava jeno 2 metraj daloko za hodžinu doběhnje, měnja, zo město Katanija pschelutowane wostanje. Měſtacžlo Nikoloſi pak drje budže cyle zapuſczeno; mějſte ſu 2500 wobydlerjow. Wažne liscziny ſu z města wotniesli, tež je archybiskop swjate powoſtantki do Pedare donjeſež dał. Zehliwa lava beži z blaſkami 40 metrow ſchěrku a 16 metrow wyſoko!

Francózka. W Parizu je w tu khwili (piatnata) hłowna z hromadžin a francózſkich katholikow. Wotewrjena bu 25. meje ze swjatočnymi božimi ſlužbami. — W komorje ſo zakon wuradžuje, ktruž ma francózſkich prýncow z kraja wupokazacž a pscheczelſtvo tutoho postajenja z 5 létami jaſtwa khostacž! Z tym republikanojo najjaſniſcho pokazaja, kaf ſo prýncow boja.

Zendžesska. Minister Gladstone je spóznał, zo swoju homerule-pschedlohu (za wosłóżenjo Friskeje) w sejmie nětko njepshcziszczci. Tohodla je slubil, zo hec pschedlohu hacž do nazymja wotstorcicž, jeliżo ju pschez druhe wu-radżowanjo puschcę; wón je piecja 27 pschedzimnikow pschedlohi za to dobyl. Nětko pak je 31. meje Chamberlain wulku zhromadžizmu (meetink) džeržał a w rozrhcžowanju wo tutej naležności zaś liczbę pschedzimnikow tak powjetšiš, zo so pschedloha wotpokaże. Gladstone chce so nětko na wolerjow wobrocicž, t. r. sejm rozpuszcicž a nowe wólby, za kotrež je hžo pschihotowany, po-rucicž — a to móže jomu spomožne być, pschetož w kraju ma pschedloha wjèle pschczelow a nowowólby najskerje tež liczbę jeje pschczelow mjez za-póslancami powjetšcha.

W Grichiskej nětko drje wotbrónujuja, tola trochu pomału, tak zo wulko-moch wo zbehnjenju blokady nieżo skyscęc njechadža. Mała Grichiska, kiž ma europejsku diplomatię khetro k lepschomu, drje ma tola w Ruskej podłożk, na kothymž mieni, zo móže pschedzimo druhim mocam wobstacž. Russka wschak je w minjenych latach mjenje bóle zjawnje abo tajne wójnske moch na balkanskej połkupje podpjerała a czini to nětko tež zaś z Grichiskej. Powitansekské słowa, kotrež měščanosta a metropolit w Moskwje wóndanjo ryczeschtaj, hdvž kejzor ze swojej mandželskej tute město wophta, dopokazuja, zo Russka ze žadosežu do Konstantinopla hlada, a zo chce „na swiatej Sofiji kschesčanski kschij z nowa postajicž“. To wschak je rjane słwo, a myśliczka, stare kschesčanske město Konstantinopl zaś za kschesčanstwo dobycž, móże so kždomu kschesčanej lubicž. Tola wobstacžo nětczischeje Turkowskeje na balkanskej połkupje je w naschim časzu taž zarwak europštogo měra; pschetož druhe europejske moch zaſydenijo ruskeje moch na tutym ważnym měscze nihdy czerpjele njebychu, a by drje z tajkoho poczynania powschitkowna europska wójna nastala. Tohodla so dalsche wobstacžo Turkowskeje, kotrež hako „khora“ wjèle njechłodzi, powschitkowne pschjeje, zo bychu njepshczelske moch do so njeproatnyše.

Wschelžizm.

* Město Krośno (Krossen) nad Wódru 15. meje surowe njezbožo doma-ptyasche. Tamnišchi tydženik wo nim piša: Pschedzilne swęczeſche skłončzo 15. meje dopoldnia na nasche město a mróczele, kotrež so k wjecžoru na njebjeſach hromadžachu, lubiachu dołho wocząkowany a nuzny deshcę. Tola czmischko a bojažniſko pocza k wjecžoru bycž, we jstwach bu tak czma, zo dyrbjachu so skoro swęch zaſwęczeč, w powětſe bē straschnje tužno. Kież hrózna murja so njewjedro bližesche. Runje w 3 hodzinach wjerczaty wichor město dosczeze; to schumiesche a howrjesche, hakož by sudny džen pschischoł był: krupy, błyſk, hrimot a zatraschny wichor, to wichož z njewuprajitej surowoſcju zakhadzesche a tajke zapusczenjo naczini, kajtež so ze słowami wopisacž njechodzi. Tak nahle, każ bē tele njewjedro pschischoł, tak rucze tež so zaś miny; bórzy zaś boże skłončzo mile a měrnje swęczeſche, hakož by surowy wichor jeno dżeczaca hraſka była. Nětko pak móžesche so zatraschnie njezbožo trochu pschewidzeč. Wokna bęchu z wjetſha rozbite, tséchi zwotkrywane, hrjady, deski, cyhèle a wschelake roz-padanki tu a tam kohęż wysoko a wysoko na drogach ležachu. Tola wobydlerjo hakle dyrbjachu połnje do toho pschitczę, kajku skhodu je wichor nacziniš. Pschetož piſlano wóhnjowejce wobory naſtróžanych měščanow na jene městno wolaſche, hdzież zimieniu człowiſekow strach hrožesche. Rjany Marijny torm, kotrež je lěſtoſki dołho pycha za město był, bu wot wichora ze swojoho kamieniſtnego

podtvarčka wuzběhneny a w powětse kaž lik powróczeny a so ze swojej cyłej ciežu na dom korečmarja Habela wali, cyly dom z jeho wobydlerjemi pod swoimi rozpadankami pohriebajo. Też jene susodne twarjenjo bu pschi tym sylne wobſchódzene, a jeho zadny pschitwark cyłe rozbith. Wóhnjowa wobota a wojach ze zjednoczenymi mocami na to dżelachu, zniezboženym cílowiekam pomoc podacż. Kajke wobcežnoſeže mějachu woni pschi tymle dżele pschewiniež, może sebi kódy mysliež, hdź syjšhi, zo su cęzke hrady padacoho tórmu wobaj poſthodaj mienowanego domu hacž dele pscherazyte. Wobſedžer doma na zbožo domia njebe; z wulkej prouču su jeho żonu cęzko wobſchódzenu z rozpadankow wuzcahnyli a ju do hojernje donjesli. Wona ma wschelake stanu złamane, a so jej žiwienjo zdżerzeč njemóże. Pod rozpadankami toho samoho doma jenož mužskoho lohko, druhojho cęzko ranjenego hakle wječor wokolo 7 hodžin namakachu; pinežnicu a jenož bura morweju namakachu; jenož druhojho měšcęzana hýsčeze na druhi džení namakali njebehchu; won je najſterje tež morwy. Tež dale po měscze je zapuſczenjo wulkotne. Wulki wuhení kleſkie piwańcie wichor tež powali; wuhení padajo wokolne twarjenja, maschinu a wscho, na czož won padze, rozbí a zapuſci. Tak buchu wudowje jenož wózki wschitke jeje wožy rozbite. Tež stara drac̄ownja a wjele bróžnijow so zaſypny, tohorunja wulki wuhení Kleſiec ſukeltiskeje fabriti, kotryž wokolne třechi a murje sobu rozi a ſpawala. Na ręcy Wódrje so dwie łodži podnurischtet; w jenej so cyła swojba sobu zatepi: muž, žona a tsi džeczi. Jenož łodžnika, kotromuž ve wutrobnu rozařene, do hojernje donjeschu. Tež wuhení gasoweje fabriti bu powaleny; won někotre kólne sobu podtorhny a fabriku samu sylne wobſchódzji. Tak mőžemy wot jenož domu k druhomu hicž: wschudże su wofna rozbite, domjaca nadoba je ſpawala a wschelako wobſchódzene, a w někotrych klamach je wiele tworow zaniezenych. Tu a tam su swisle ſpadałe a pschi tym wječhi pscherazyte. Jene džeczo wichor wuzběhny a wo zemiju ręzny, zo na měscze morme ležo wosta. Stare, sylne ſchtomy su z dżela rozmowane, z dżela z korejnemi ze zemje zwuwalane. W cíjichcězni tydženistich nowin, fotrež mějachu nazajtra wuncz, běchu wschitke wofna wubite, pišmo do kuskow rozbite, maschinu z njeradom zamjetane; duž bělche jeno z niewurjeknietej prouču možno nowiny nazajtra wudacż. Na njezbožo na wječor sylny deshež pschinidze, woda so do zwotkrywanych twarjenjow lijeſche a wječhi pschemacža. Duž hrózba na noc straschny džení wotměni, kotryž wobydlerjam njezbožownoho města Krojsa za-węſeje njezapomnity wostanie.

S. N.

* (Kak je wuzinjene?) „Knieže zemjano, hido 2 lěče cíjakam na zbytk kupnopho pjenjeza, kotryž ſeže mi za moje kublo winožth wostał. Njechače-li mi zaplaćziež, dha dyrbju ſudniſku pomoc pytač.“ — Zemjan: „Mój luby, ſpolojeże ſo, mój ſmoj wuzinilov, zo wam ja 10,000 toleř hnydom zaplaćif, dha wam niežo njebyh winožth wostał; a to by — pschecživo naju wuzinjenju było.“

Wat redakcije.

Spěw wo Žežuſowej wutrobjie na zapoczątku džensniſchoho cíjiska je po-kažla ze zberki někotrych ſérliſchow, fotrež ſo w bližšim časfu wudadža.

Naležnosće našoho towarzſtwa.

Sobustawy na lěto 1886: kk. 377, 378. z Kanec: Mikławš Lehman, Madlena Naglowa, 379—381. z Wotrowa: Michał Robl, Pětr Robl, Ilana Lebzyna, 382. Mikławš

Wawrik z Khróscic, 383—385. z Njebjelcic: Michał Žur, Pětr Dornik, Mikławš Suchi, 386. Michał Kummer z Lazka, 387. Jurij Špan ze Slonej Boršće, 388. Jan Delenk z Wutolečic, 389. Hańża Kampratowa z Budyšina.

Sobustawy na lěto 1885: kk. 624. Marija Donatec z Bošic, 625. Jakub Žur z Cyhelnicy, 626. Michał Kummer z Lazka, 627. Mikławš Wawrik z Khróscic.

Na lěto 1884 doplaćí: k. 613. Jakub Žur z Cyhelnicy.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinjeſtej 86,324 m.

K česci Bożej a k spomoženju dušow su dale woprowali: **Towarstwo swjatohho Bonifacia w Paderbornie 500 m.**, sklad Baćońskaeje pokladnički z dodawkom wot N. a N. z Baćonja 20 m., jena žona z Khróscic 3 m., z Pěskec z prôstuwu: „Najswječiſa Wutroba Jězusowa, smil so nad khudymi dušemi!“ 2 m., K. ze Sernjan 1 m. 50 p., Zopic swójba ze Sulsec za zwonjenjo při přewodze małoho džěsca 10 m., njemjenowany ze Zewic 3 m., přez Jakuba Sěrca w Khróscicach nahromadžene 8 m., fara Anton Müller w Ostricu 50 m., přez fararja Dučmana 10 m. wot Berty R. w Lipsku na dnju zastupa do katholskeje cyrkwy.

Jubilejske dary: njemjenowane z Budyšina 30 m., njemjenowanej z Haslowa 3 m., z Hórkow 2 m., wot dweju z Khróscic 4 m., swójba z Kozaric 11 m., njemjenowanaw z Kozaric 2 m., 4 dary: 3 m. 10 p., 2 daraj z Ralbičanskeje wosady 1 m. 50 p., njemjenowanaw z Kukowa 50 p., njemjenowanaw z Jawory 3 m., tři njemjenowane z Pančic 3 m., njemjenowanaw z Wotrowa 1 m., njemjenowanaw z Khróscic 1 m. 50 p., ze Sunowa: 3 m., njemjenowanaw 3 m., njemjenowanaw 4 m., a druha njemjenowanaw 2 m., z Hórkow 3 m., z Hory 1 m., njemjenowany (z póstom pósłal) 3 m., K. z Wild. 10 m.

Hromadže: 87,023 m. 10 p.

Na nowu klětku za Baćońsku cyrkej: Dotal hromadže 469 m. — Dale je woprował S. za swječene wěcy 1 m. — Hromadže: 470 m.

Přispomnjenjo. Sklad za klětku je nětka wobzamknjeny.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 9405 m. — Dale su woprowali: z Radwońskaeje wosady 3 m., njemjenowanaw ze Sunowa (jubil. dar) 2 m., K. ze Sernjan 1 m. 50 p., z Jaseńcy z prôstuwu: „Swjaty Józefje, zakitaj našu swójbu!“ 5 m. — Hromadže: 9416 m. 50 p.

Zaplać Bóh wšem dobročerjam!

Towarstwo Pomocy za studowacych Serbow
změje srjedu po swjatkach, 16. junija, popołdnju w 2 hodź. w Thiermanec kolonnadach tudy swoju lětušu **hłownu zhromadźiznu**.

Programm: 1. Rozprawy. 2. Nowowólby. 3. Namjetys.

Próstwy wo podpjero maja so hač do **20. junija** k. referendarej Mütterleinie w Budyšinje pósłać.

We Łahowje je czo. 5 (křežja) a czo. 6 (žiwnoscj) z něhdže 11 kórcami grunta ze swobodneje ruki na pſchedań. Wobě cžiſle hodžitej so w hromadže abo džěsnej pſchedacż. **Ernst Bermich.**

Pilna dželacžerſka swójba

móže za pſchihodnu mzdu darmo bydlenjo a pod dobrymi wuměnjenjemi pſchęz cykle lěto dobre džělo dostacż pola kublerja czo. 15 w Łasłecach.

Jene rózarije, kotrež je něchtó z Khróscianſkoho processiona w Slonej Boršćej zhubił, ſu tam pola Mětoniskec za s vostacż.

Cžiſcej Smolerjec knihičiſhčetnie w macižnym domie w Budyšinje.

Katholicki Moſor

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Placi lětnje
na pósce a we knihařni
1 m. 70 p. bjez pôrta.

Ludowy czaſopis.

Wudawany wot towarzſta Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 12.

19. junija 1886.

Lětnik 24.

Bajerski kral Ludwik II. †.

Bajerske králestwo je ze stručkym njezbožom domapytane: Joho král je w najlepšich létach, hdyž bě so joho rozm zacžemnil, smjercz we wodže pytał a namakał. Je to njerupraječe zrudny podawč, kotrýž je nětko njeruješle podendženja posledniſchoho časa w tuthym kraju wobzamkný. Schtóż wě, z kaiszej luboſcju dobročinny bajerski lud swojemu kniežetſkому domej pſchiviliuje, budze mōc wopschijecz zrudobu, kotrūž je powjescz wo njezbožu po cyklym králestwie pſchilhotowanla. Bas a zaś najwyſhſiſti zaſtupjerjo kraja wuprajeja, zo je boža njeboſlēdžita rada tute domapytanjo na nich dopuszcziła a zo ſo jej ponížne poddania.

Nichtó drje njeje, kiz by hľuboko pohnutu njebył z tragiskej smjerczu tuho krála, a z Bajerskej ſobu žarnia wobydlerjo Němſkeje, schtóż ſo we wſchěch čaſopisach wupraja. Hdyž hžo je zacžemnieno ducha ſobu najzrudniſche, schtóż móže člomjekta tudy potrječicž, dha je to za kraj hſic̄e wjèle wjetſche njezbožo, hdyž je joho kniežer z takim njezbožom domapytaný. Wukón pak ſo zrudniſchi myſlīc njehoodži, dyžli je ſo tudy ſtał.

Ludwik II. je starobu nimale 41 lét docepč. Z rjantymi darami na duchu a čele wuhotowaný, ředma 19 lét starý tutón král vſched 22 létami bajerski trón nastupi. Młodženc na trónje tehdom najrjensche nadžije swojego ludu wubudžowasche. Tola w tych létach hſic̄e njeje kharakter, kruta wola wutworjena a dozrawjena. Prawoho wjedniſtwa drje ſo jomu we wſchitkim njeđoſta, tuž tworjeſche ſo joho duch jenoſtronich dale a za wumjelſtvo zahorjeny král zapadže pſhēc dale a bôle do woſebitoſcžow. Z džowku bajerskoho prynca Maxa ſlubjeny pobu, z njeznatnych winow pak ſo tutón zwiazk zaś rozwjaza. Wot toho časa ſo mlody král dale a bôle wot zwonkownoho ſvěta wuzamkný a pocža jara pilnje ſtawizný ſtudowacž. Swoje ideje, kotrež bě w tuthym ſtudiju dobył, pytaſche potom tež do ſkufka ſtajecž a da ſebi wſchelake wumjelſke ſkutki, woſebje hrody po waſchnju přjedawſkich lětſtokow twaricž,

kotrež wulke sumny žadachu. Toho kralowske dokhody, kotrež 4 miliony kóžde lěto pschekrocžichu, njeodosahachu za wudawki na hrody, z njevuprajitej psychu wuhotowane. Brěne lěta swojeho samotnogo žiwjenja jechasche a pucžowasche wjele w bayerskich horach a z tamnymi wobhodlerjemi pscheczelne wobkhadžowasche, tak zo bechu jomu czi mutrobnje podacži. Po straschnym padze z konja, pschi kotrymž so czezech wobschodži, tak zo dyrbjesche so operaciji podežisnycž, wostaji dalsche krute jechania po horach a zamkný so cyše do swojich hrodow; sczehwěk toho bu, zo pocža na swoim czele khětrje pschibywacž, dokelž bě pschi swojej wulkej a vlniejsi postawje sylny jědžt. Poslednične lěta so jara malo wo knjezeške aktu starasche, a zda so, zo je ministerstwo Lužowe so pódla derje namakało.

Za njewotwišnoscž Bayerskeje běsche won jara starosězivý. Won běsche, kiz w lěce 1870 pruskomu kraley Wylemej fejjorsku krónu pschihotowa z tym, zo němckim wjercham tutón namjet staji a pschez prynca Luitpolda w Versailles-u kraley Wylemej fejjorsku krónu posficižicž da. Podla wědžesche Bayerskej najwjetšch autonomiju (swojoknejstwo) zavěsczicž, kaž je tež na samostatnoscž swojeho kraja pschec wjele džeržaf. Tohodla jomu bayerski lud dobre wopominječo zdžerži, kaž drje tež dokonja, swoju samostatnoscž sebi wobkhowacž, cžim bôle, dokelž tež nowy regent tesame stejſičežo zastupuje. —

Cžeto zemřeteho kraja bu do Mnichowa pschewjezene, hdjež bu secirowane. Lěkarjo su pschi sekcií wschelake njeporjadnoscž we možhach kraloweho cžela namakali. Dr. Gudden, kiz je tak zrudne za swoje powołanjo žiwjenjo woprowacž dyrbjał, a tiso druzji wustojni lěkarjo z nim su potajkim swój rozlub wo duchakhoroscži kraja Ludwika po prawdze dali. — Tež Mnichow-Freisingiski arcybiskop je za cyky kraju postajil, zo ma so wschudžom myschpor po morwych a swjatocžne requiem za zemřeteho kraja džeržacž a 6 nježeli dolho wschednje wot 12—1 hodž. ze wschěmi zwonami so zwoniciž.

Burjadni jubilejsci wotpusk

je swjaty wótc Leo XIII. za tute lěto postajil a jón do zakita Maczereje Božej, kralowny swj. rózarija, poruczil ze słowami: „Njech dha wschitich so horliwe prócuja, wulku Maczér Božu w tutym času woſebicze cžesčicž. Chcemy mjenujcž, zo by tutón swj. jubilej pod zakitem najswjetciszheje křežných rózowca ſtat; z jeje pomocu, toho so nadžiamy, budže so wjele dusichow cžesčicž a wuſwobodžicž wot swojich pschecstupjenjow, a z wěru, pobožnoſću, sprawnoſću ſo wobnowjecž, nic jeno k nadžiji wěčneje zbožnoſće, ale to mernischeho časnoho žiwjenja.“

Wotpusk a wuměnjenja za joho dostacžo ſu w lětuskim pastyrskim liſcje hižo ſo wozjewile, tudy chcemy z krótká hischče na někotre z nowa spominicž.

1. Swjaty wótc je tutón jubilej zwolil džiwaſo na zrudne wobstejenja, w kotrychž cyrkj a čłowieske towarzſtvo czerpi. Z wěrnej pokutu dyrbí Boža sprawnoſć ſo wujednacž, že z hromadnymi modlitwami dyrbimy joho mócnú pomoc ſebi wuproſyecž. „Nic bjez wotpohladanja“, praji swjaty wótc, „spominamy na pokutu a jeje jedyn džel, dobrowólne ſebje zapréczo, na přením měſeče. Znath je wam duch swěta. Jara wjele jich je, kotriž ſu mjeheč žiwi.“ Jubilej dyrbí pscheczivo tutej mjehečszej ſlukowacž, zle žadoscze podlōčowacž. „Bjez pokutu nijeje wodacža hręchow.“ Dale ſpomina swjaty wótc na nowe wozjewienjo wobstañoſho, dowerňoſho a horliwoſho modle-

nja, kotrež sebi pſcheje, a poruča z nowa rjanh a spomožny róžowc. „Hłowny plód jubileja ma polepszenjo žiwjenja a zróst w poczynowczi bycz! pſchistaji swj. wótc. Njech je to nashe prócowanie w tuthym jubilejskim leče! Dospołne wobnowjenjo žiwjenja kózdogo woſebje, wotpołożenjo wopacznoſćow, wujednjanjo njeſtſczeſtſtow, rozwijazanjo hřeſtñych zwiazkow, roztorhnienjo pſched Bohom złotniſkich zjenoczenjow! Pſchetož jubilejske lěto je hnadh połny cias, w kotrymž nastupniſt Chrystusowy na zemi wóſiſho hacž hewaf hdh wſchitkich napomina a pſcheproſchuje, zo bychu k wérnej luboſczi Bożej so zaſ wrózili, hdhž je jich luboſcž tutoho swęta zaslepila a do hřeſtow szahnyła. Tohodla dawa swj. wótc runje za tajke lěto spowiednikam wurjadne połnomocy.

2. Lětuschi jubilejski wotpuſt ma 5 wumenjenjow: dyrbimy a) želnoſćiu, do ſtojnu ſpowiedź wotpožicž; b) ſwiate woprawjenjo hódneje doſtač; c) ſchěſcž krócz cyrkſi wopytač; d) dwaj krutej poſtej dnaj džerječ; e) jałmožnu za dobrý ſkut, kž rozſcherjenju a zróſtej katholskeje werty ſluži, dacž.

a) Zo je ſpowiedź trébna, je kózdomu jaſne. Wotpuſt džen je ſpuſczenjo czaſnych khostanjow, kotrež ſo po hižo wodatym hřeſche z wonka ſakramenta połutu wudžela. Czisty wſchęczech czeſkikh hřeſtow dyrbí bycz, tž chec wotpuſt dobycz; ſchtož pač chec do ſpołny wotpuſt w połnej merje dobycz, dyrbí tež ſwobodny wſchędnych hřeſtow a hřeſtñych naſhilnoſćow k ſtworjenjam bycz. Tohodla ſo katholſcy kſcheczenjo prócuja, woſebje jubilejſku ſpowiedź po možnoſći doſpołneje wotpožicž. — Njech khusdi hřeſtñich, kotsiž ſo hewaf wot ſpowiedze wottraſhieč dachu, tule ſpomožnu pſchiležnoſć wuzija, zo ſkóńczenie zaſ wutrobu ſebi wołóża! Skoro wot wſchitkich hřeſtow, kotrež ſu hewaf za bamžowe wotwijazanjo zdžeržane, ſmědža ſpowiedniczych tych wotwijoſowacž, kotsiž k ſpowiedzi pſchinidu, zo bychu jubilejſki wotpuſt dobyli. Tež skoro wſchę ſluby móža ſpomiedniczych wołózecž z tym, zo je do druhich ſpomožnych ſkutkow pſchewobroczeja.

b) Czim cziszeſicha je wutroba, czim hódniſche wobydlenjo je w njej pſchihotowane za njebijſkoſtoho hoſcza; njech je woprawjenjo woprawſke jubilejſke woprawjenjo! Džecži, kotrež hiſceje k ſwiatomu wupramjenju njehodža, móža tón krócz tež jubilejſki wotpuſt dobycz, hdhž druſhe wumenjenja dopjelnja.

(Pſchichodnie dale.)

3. Lužic̄ a Saſſkeje.

3. Budyschina. Kaž je z dženſniſkoſtoho zapiska darow widzecž, je tež loniſhi ſkład Bonifaciowho wopora naſladny był. Diöceſanske Bonifaciowe towarzwo je tež loni z prócowaniem kl. pſchedſtojicjerow a ſkładowarjow ſpomžnje ſkutkowalo, ſchtož je najdoſtojn iſki īnjez biſkop dr. Bernert. z woſebitym piſmom na pſchedſydu tutoho towarſtwa za naſchu Lužicu, īnjeza ſeniora Kuečanka, z wulkim džakom pſchipožnał. Tutoń ſkład naſchoho Bonifaciowho towarſtwa we Lužicy je w minjenym leče pſchez 2200 m. wučinil a je po poſtajenju īnjeza biſkopa a pſchizwolenju wſchitkoho pſchedſydu towarſtwowoſtoho ſo poſlojca nałožila za cyrkſi w Bitawie a poſlojca za Baczoňsku cyrkſi. Wunoſcky chřeſtñich woporow za Bonifaciowe towarſtwo w Baderbornje, kotrež ſo netko tež jenož za naſchu Lužicu nałožuje, bě 800 m. doſčahnył a je jo podobnje rozdželiſ. Kaž ſmy zhoñili, ſtaj Khróſcjanſka woſada a Klóſchtr Marijna Hwězda na diöceſanskim Bonifaciowym ſkładowaniu najnadobniſho ſo wobdzelaſoſ. — Tute tak ſpomžnje ſkutkowace

towarstwo dyrbi so wschitkim najnaležniščo porucječž. Hdyž mjez nami Bohu džakovano woporniwy duch hšickeče wusnyk njeje, a nechtóžku radu scherpatku na spomožne wotpošladanjo dari, je w tuthm towarstwie zarjadowanjo poslicjene, kotrež za dobre nałożenjo tajkih darow rukuje. Hdyž tež so runje cyrkwe twaricž njebudža, wostanu tola wschelsake naležnoſće, kotrež budža pjenježnu podpjeru tež dale trjebacž: nowe ſchule a duchowne zaſtaranjo na mestach, hdyž dotal njebeču, a podobne.

— Towarſtvo Pomoch za ſtudowachy Serbow mjeſečne ſriedu po ſwiatkach w Thiermannec kolonadach tudi ſwoju 9. porjadnu hłownu zhromadžiznu, na kotrež bě 14 ſobuſtaſow pschiſčlo. Pschedsyda towarſtwa, kniez referendar Mütteler in wotewri poſedženjo wobžarujo, zo ſo na hłowne zhromadžizny tak ważnoho towarſtwa, kotrež je netko za 6 lēt ſwojoho wobſtaſza na 2000 markom do khudych ſtudowachy bjez džiwanja na wěru rozdželiſlo, ſo tak mało ſobuſtaſow ſlhađuju. Hdyž bě pismawjedžer k. kaplan Skala ſwoju rozprawu, kotař je ſo na žadano wocáſchečala, cžitał a wopomnjecžo zemrētoho ſobuſtaſwa gmeiſtſkoho rychtarja Valtna na Židovje z poſtanjenjom ſo pocjeſčili, wozjewi poſklađnik towarſtwa, pschekupc Měrſch, zlicžbowanjo z minjenohu towarſchnohu lēta, z kotrehož zhoničmy, zo je Towarſtvo Ion 405 m. pomoch do khudych ſtudowachy rozdželiſlo a zo joho zamoženjo netko 14,290 m. 88 p. wucžinja. Zlicžbowanjo a poſklađnic ſtaj revidoraj z wubjerk k. seminaristi wychſki wucžer ſiedler a tachantſki wucžer ſeral w najlepſchim porjedje namakaļo. Na dženſkim porjedje dale ſtoječhe nowowólba dweju ſobuſtaſow z pschedsydſta a dweju z wubjerk. Dokelž pak bě ſo powołanjo hłowneje zhromadžizny wo jedyn džen ſtomđilo a tutu hłowna zhromadžizna dla tohože ſnadnoho njedostaſka psched ſalonjom dſpołnje legalna njebečhe, wobžamknhyhу pschitomni na namjet k. fararja Žmijsha zo mataj dotalne pschedsydſtwo a dotalny wubjerk wostacz hacž do druheje wurjadneje hłowneje zhromadžizny, kotař ma po namječe k. fararja Žórniča ſo na džen ſwj. Michała powołacz, na kotrež džen ſo wulki ſpěwanski ſwiedžen w Budyschinje pschihotuje. Dokelž lētne pschinioſki ſobuſtaſow ſo khetrje njeporjadnie wotwieduja, ma ſo wot netka hako poſledni termin za zaplaćenjo pschinioſkom hłowna zhromadžizna poſtaſieč, na čož ſo ſobuſtaſam pominanjo z likcijom pschipoſcele. Schtož rozprawa praji, njech je tež tudi pschispoſnjene: Njeby móžno bylo, zo by w pschichodnym lēče ſaklađny kapital 15,000 m. ſo doſčahnyk? Nahladniſkih darow k tomu býchym jeno hromadže 700 m. trjebalı.

Rozprawa wo Towarſtwie Pomoch,

czitana na hłownej zhromadžizne w Budyschinje 16. junija 1886.

I. Towarſtwo Pomoch za ſtudowachy Serbow je 6. lēto ſwojoho wobſtaſza dokonjało. Tež w minjeuhm lēče je wone nahladnu ſummu 405 hr. do 6 ſtudowachy Serbow rozdželicž moħlo. Je to pscheſ ſchwarny pjenjez, hdyž ſo wopomni, zo je ſo jenož z lētñych pschinioſkow a z darow, kotrež 50 hr. njedoscžahnyhу, ſkładował. Pschetož po zarjadowanſkim porjedje, kotrež ſtaj pschedsydſtwo a wubjerk w ſwojim čaſu pschejene wuradžilo a pschijalo, ſo druhe dokhody tak dołho kapitaliſuju, doniž ſaklađny kapital 15,000 hr. doſčehnjeny njebudže. Po docepčzu tuteje ſummę budže ſo tež wulki bžel danje rozdželeč, tak zo budže kóždolétnje wudželomny pjenjez, schtož ſo w tu khwilu pschewidžecž hodži, na 1000 hr. doſahacž móć. To wſchak budže potom

pjenjez, z kotrymž budže so nečkto hódne dokonjecž hodžecž. Kaž so ze za-moženskoho pschehlada, kotryž t. pošladnik poda, spóznaje, w v r a c h u j e jeno někotrych mało stow hríw now hacž do trébnych 15,000 hr. Njedyrbjało mýno bycž, zo híscze někotrych nadobných dobročerjow nadenidžemž, kotsiž bydu z jednotrójnym zapłaczeniom 100 hr. do licžby sobustawow na čas žiwjenja so pschijecž dali? Pschedsydštwo tohodla podwolnje a naležnie prošy w schitkach, zo chyli sobu so wo to prówocowacž, zo by tuta summa w běhu tutoho lěta so docpela, zo bychmy po pschichodnej hlownej zhromadžizne khudých studowachých Serbow pschihódnich podvjeracž móhli!

II. W běhu minjenoho lěta buschtaj za sobustawaj na čas žiwjenja pschijataj: kniez farař Herrmann we Wotrowje a kniez rentier Hannowsky w Budyschinje, tak zo licžba tuthych sobustawow je w tu khwili 11, hdž je jedyn tuthych sobustawow, wychschi poštški direktor Wawrik-Žežorka hízo psched někotrymi lětami wumřel.

Hako rjadne sobustawy so 6 pschijachu — schtož wschak je jara mała licžba. Pschedsydštwo tohodla pschitomnych naležnie prošy, zo chyli so wo to staracz pomhacž, zo by licžba zas bôle rostla.

Zemřel je jedyn sobustaw: kniez gmeňski rychtar Balten na Židowje.

III. Schtož skutkowanjo pschedsydštwo a wubjerka nastupa, staj so po možnosći prówocowaloj, zo bychtař interessy towarzstwa spěchowaloj. Zhromadne posedženja pschedsydštwo a wubjerka běchu 18. jun. a 10. nov. 1885, a 18. měrca a 20. meje 1886. Tež budže česceženym pschitomnym znate, zo smy wosebje w Serbskich Nowinach wjac krócz na skutkowanjo náschoho towarzstwa pořazowali, zo bychmy fedžbnoſć jeje čítarjom na wot-pohladanja náschoho towarzstwa z nowa zložowali. Tohorunja staj tež Lužica a „Katholiki Poſol“ wjac razow na Twarzstwo spominalo.

IV. Skónčzne hisceže sebi tudy pschispomnicž dowolamž, zo smy tež w tutym lěcze w serbskich časopisach wozjewili, zo podpjeru börzy po hlownej zhromadžizne so rozdžela. Wobžarowacž pak dyrbimy, zo budže rozdželomny pjenjez — kaž smy po nakhwilnym pschehladze spóznali — lět sa w pschirunaju jara snađny, dokelž su lětne pschinostki tutoho lěta njedospořníško dyžli hdž priedy pschilhadžale.

Skónčzny po tutym z wutrobnym pschenjom: Njech kęzje, roſeže a pschibjera Twarzstwo Pomoch za studowachých Serbow w Budyschinje!

3 chłoho swęta.

Němska. Za nowoho archybiskopa we Freiburgu w Badenskej je dr. Jan Chrystian Roos, biskop w Limburgu w Nassauſkej, wuzwoleñy. Biskop Roos najprjedy wólbu pschijecž njechaſche, dokelž ve jomu čežko, swoju dotalnu lubu biskopstu wosadu, fotraž je jomu nutrnje pschivisna, wopuschecž. Hdžž pak ve kardinal Jacobini jomu wozjewil, zo sebi swjaty wótc pschije, zo by wólbu pschijal, njechaſche so dlěje stajecž. Wólbu je někto swjaty wótc hízo wobkrucžil. Biskop Roos, kiz je w tu khwili w karlowowarskich kupjelach, drje so na zymu do Freiburga pschedsydli.

Bajerska. Swjatki póndželu rožnoschowasche so po cyklu Němskej struchly telegram z Mnichowa: „Bajerski kral Ludwik pschekhodžowasche so wczora w hrabově zahrodje w Bergu; pschi tym skocži do Starnbergskoho jězora. Tež joho lekar Gudden, kiz chyſte joho smjercži wutorhnycž, so sobu zatepi“. Tak je žiwjenjo tutoho krala so jara zrudnje skónčzilo. Hacžuniž

běsche joho zadžerženjo hýž wjele lét khétrje býwne a joho žiwjenjo połne wosebitoſcžow, dha tola wot dweju lét sem doſpolnū duchaſhoroscž na nim wobledzbowachu. Na zjawné pschińdze taſama, hdyž psched dwémaj njedželomaj prýnc Luitpold, wuj krala Ludwika, knieženjo (regentſtwo) pschija, a to ſo krajej wozjewi ze ſłowami, zo ſo to stanje dla cęžkeſe khorosče kraloweje. Pódlia ſo hnydom wozjewiesche, zo je tuta khorosč njezahojomina wrótneſč. Tele podenđenja ſu w cyłej Němſkej wěrny podžel wubudžile a nowin ſo wſchelako wuprajeja wo tym, ſchtož je za poſlednje 10 lét w Bajerskej ſo ſtało. Pschetoz prenje započatki kraloweje khorosče drje hacž do cžasa psched 10 létami doſahaja, a wſchelacy wobkručjeja, zo hýž 5 lét doſho kabinet (ministerſwo) z kralom ſamym wjac parſchonsch jednał njeje. To wſchaf by něſchtotzuli w bajerskej politich wuſwětli, na psch. to, zo liberalny pschedyda ministerſtwo Lutž a joho towarzſchojo wot knieženja njewotſtipicu, hdyž cyły kraj z wólbami jimi poſaza, zo z jich liberalnym knieženjom ſpoſokom njeje. Ministerſtwo Lutžove zdaſche ſo njepowalne bycž, a pschecy rekaſche: kral Ludwik je njepuscheži. Poſledni cžas — ſaž għeedja prajiež — njeje kral z nikim jednał, ſchtož jenož ze ſwojimi ſlužownikami. Nětko, hdyž cyły nowy porjad do Bajerskeje pschińdze, drje tež liberalne ministerſtwo doſho wjac njewostanje. Prjedy abo poždžiſcho drje tam katholſki kabinet Frankenstein zaſtupi. To njeby wjac bylo, hacž sprawnoſč; pschetoz w Bajerskej je wjetſchina katholſkich wobydlerjow wjetſcha, hacž w Bruskej wjetſchina protestantſkich wobydlerjow porno katholſkim, a w Bruskej ſu ministerio toho wěrhwuznacža, kotrehož je wjetſchina wobydlerjow. Schtož wě, hacž w Berlinje wſho to dawno do předka widželi njeju, a hacž runje tohoda nowe cyrkwiſte zakonje tač hórz pschijnejili njeju, dokež ſo w Bajerskej tajſe pschinenjenjo bližesche. — Prýnc Luitpold, kiž je kniežerſtwo pschijał, je w tu khwilu 66 lét starý a je wot ſwojeje młodoscze wojerſkomu powołanju ſlužil. Blížſche prawo na regentſtwo drje by prýnc Otto, bratr krala Ludwika, mię, tola tež tón je hýž lěta doſho duchaſhor. Prýnc Luitpold je nětko kniežerſtwo naſtupił a to bajerskomu ludej z proklamaciju wozjewił, tež na wutoru, 15. t. m., ſejm powołał, zo by tutón ſwoju wolu k tomu dał. Sejmey mějſche ſo nětko wjele struchliſcha powjescz wozjewiż, ſchtož pschedyda ſwobodny kniez z Frankenstein z wulfie zrudobu dokonja. Dalsche jednanjo z ministerſtвom dla knieženja prýncu Luitpoldu pschepoda ſo komiſſiji 12 ſobuſtawow; jich cyłe tajnym jednanjam budža druzy zapoſlanch ſejma pschitomni. — Knieženjo prýncu Luitpoldu krajej wjetſchoho njeporjada pschihotowacž njebudže, dokež drje nětko na dalsche cžasy w joho ſwóbjje wostanje. Toho najstarſchi syn, kiž je pschichodny naſtupnik, ma 9 džeczi. Hako regent ma prýnc Luitpold połne prawo, nowe ministerſtwo powołacž. Na khwilu drje dotalny liberalny kabinet hisčje źdžerži; tola zo by wón liberalnomu knieženju pschithileny był, to ſo njemože prajiež, hdyž je wón 1870 ze ſwojim synom Ludwiku a wchém i druhiſi prýncami (hacž na jenoho) pſchece i w o liberalnomu, antikatholſkomu ministerſtwu Höhenloho w woſom u hloſował.

Awſtrijsa. Tute fejjorſtwo wobſtoji z dweju poſojow: Awſtrijska z toho boka Leithy a z tamnoho boka Leithy, ſchtož je Wuherſka. Poſledniſcha je khétrje ſamostatna: jeno wojerſtwo je pschejene. Kaf matej wobe poſojych hromadže wobſtač, poſtaja ſo ſožde 7 lét, ſchtož ſo wurunanjo (Ausgleich) mjenuje. Tajſe wurunanjo lěſta ſo derje doſez radži, hacž na petrolejowe cło. Na wuſhikne a nic sprawne waſchnjo bě Wuherſka dotal wulki wužitk

z petroleja czahtyla z tym, zo čistý petrolej trochu pobarbjený, schtož so lohcy wotstronicz hodžešče, za hruby do kraja dowożowaſche; pschi tym mějachu tež židowscy pienieżnich, kaž Rothschild, jara wulki wuzitk. Dokelž je w Galiciskej wulki petrolejowa industria, běše to woſebje za tutón džel fejzorſtwa jara wulki schkoda. Skónečnje so zjednachu z tym, zo we Wuherſkej cło na hruby petrolej powyskichu. Tež druhá rozkora, w kotrejž madjarojo pschecživo wojerſtwu wustupowacu, dokelž běše general Žansky wopominjeczo generała Hencia, 1848 pschecživo wuherſkim zbežkarjam panjenoho, čeſcik, je zas změrowana, taž zo drje horcofrejni madjarojo zas khwilu mér dadža. Schkodzało drje njeby, hdy by pschedsyda ministerſtwa Tišza skoro schoł, pschetož jeho liberalne kniežerſtwo hacž dotal krajej a fejzorſtu wiele wuzitka pschinjeſlo njeje.

Rom. Pschi wólby 18 nowych ſobuſtaſow do Romskeje gmeňſkeje radu dobu katholicka liſta z 12 katholikami a 6 měrnje liberalnimi.

Belgiska. Belgických katholikoſu su w poſledních wólbach ſlawne dobýčež docepeli. Zapóſlanchy za provincy Lüttich, Hennegau, Limburg a narańſchu Flanderſku mějachu ſo z nowa wolicz. Běſe jich wſcho hromadže 71; z nich běchu dotali 51 liberalni, 20 katholick. Katholikoſu ſu dotalne ſydkla wobkhovali a 12 nowych pschidobyli, taž zo maja tam liberalni něko jenož hſchčež 39, katholick pak 32. Nowa komora belgického králeſtwa budže poſtokim wobſtač z 98 katholikow a jenož 40 liberalnich. To je wjetſhina, kojkejž w Belgické hſchčež doživili njeſu! Kaž jara ſu w Belgické liberalnoho regimenta ſveči, je z toho wídzeč, zo na psch. město Gent, kž mějeſte dotali 8 liberalnich zapóſlancow, tón króč jenož katholickich wuzwoli, a zo w samym Charleroi, hdyž vě psched někotrym časom tón ſtrachny zbežk, jenohu katholického kandidata wuzwolichu, kotrehož běchu tam katholick bjez mčeje nadžije poſtaſili jenož tohodla, dokelž chyčku hlosy liežicž. Dokelž dha maja něko katholikoſu wjetſhini pschecž $\frac{2}{3}$ wſchěch hlosow, móžea woni namjet na pschemenjenjo wuſtaru (Verfassung) ſtaječ, ſchtož drje budže w někotrym naſtupanju nuzne.

Jendželſka. Homerule-zakon je tón króč w o t p o k a z a n y. Delni dom jendželſkého ſejma je z 341 hlosami pschecživo 311 hlosam jón zacíſlony. Ministra Gladſtona z hromadzený lud z čeſtnym pschiwořanjom powita, hdyž ze ſejmowoho hrodu wustupi a domoj jedžeſče. Dokelž je w teſle wěch podležal, možt won wot kniežerſtwa wotſtupič; tola won w o ſ t a n j e a chce wojoowanjo hacž do konca pschewjeſč. Je tohodla králowinje namjet na r o z - p u ſ h c ě Ŝ e n j o d e l n j o h o d o m u p s h e d p o k o ſ k i l , a králowna je namjet pschijaſla. Nowowolby, kaž my hžo ſpomnili, móža za Gladſtonowý zakon ſpomožne być, pschetož je nadžija, zo nowych pschecželow tutoho zakonja do ſejma pschivjedu, zo ſkónečnje tola wjetſhini doſtanje. Podejſiſtejowanym ſram bychmy to z wutrobu pscheli.

Grichiska. Bloſadu pschi grichiskich kupach ſu Jendželſka, Němſka, Awſtrija, Italska a Rusſka 7. t. m. zas zbežnyk. Z tym je grichiske praschenjo (z najmjenicha na khwilu) zas wuſkadlowane. Tajna wójna Rusſeje pschecživo Alexandrej Bolšarſtomu pak dale traje.

Amerika. Jan M o ſt., hroźny němſki zbežkar, bu w New-Yorku wot ſudnika dla ſchęzuwanja k zbežkarſtu wotſudzený k 1 lětej jaſtwa a 500 dolaram khofstanja. Šudnik jomu do wocžow praji, zo janohu wjetſhoho zloſtnika na ſwěcze njeznaje, dyžli joho, a zo wobžaruje, zo zakon za njoho wjetſhoho khofstanja, kaſtež by ſebi zaſlužil, njeſtoſtaj.

Wschelcžinj.

* Bur na sudniſtwje dawa oſſesorej něſhto mjeſčo do ruſi. „Schto ſej tola myſliſch, zo mi pjeniez dawajſch?“ — „A kniez oſſeſor wzmicze jeno, ja ſhm tež rady něſhto k pſchepicžu brał, hdhž ſhm poſhonč był.“

* Dwaj studentaj zetkaſtaj mlynk; wzawſhi joho do ſrijedža, chyſchtaj z nim blažna hracž. „Lubi pſchecželo“, pocza jedyn, „praj namaj z prawdu, schto po prawym ſy: woſol abo woł?“ — „Ja mom za to“, wotmołwi mlynk, „zo runije ſrijedža mjeſč nimaj ſteju.“

* Schewc bě na swojoho ſchewſkoho ſtajnje nimo měry zły, ſchewſki nije mojeſche jomu ničjo prawie ſežinicž. Raz chyſche ſchewſki prawie ſpělčnje miſchtrou porucžnoſč dopjelnicž, tola padže duch ze ſhoda — „Njeſtnicžomny hólcze“, zavrjeſka miſchtr, „ſchto jeno zaſy woraſch!“ — Hólcze wotmołwi plaeſich: „Ze ſhoda buđe tola hiſheče padnycž ſmęež.“

Naležnosće naſho towařſtwa.

Sobustawy na lěto 1886: kk. 390. M. Just z Kukowa, 391—393. z Ralbic: Michał Čornak, Juriš Žur, Mikoławš Pječka, 394. Jakub Kilank z Koslowa.
Dobrowolny dar za towarſtvo: N. N. z D. Kiny 1 m.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinjeſtej 87,023 m. 10 p.

K česći Bozej a k spomoženju dušow su dale woprowali: **Polojca Ioňſich přinoškow diöcesanskoho Bonifaciowoho towařſtwa 1113 m. 50 p., tohorunja polojca Ioňſho cyrkwinoho Bonifaciowoho wopora 400 m.**, za předaty starý dwojtoleř 6 m., Hainža Bětkec z Nowoslic 50 p., njemjenowany 2 m., Buk z Nowoslic k česći najswj. Wutr. Jězusoweje 2 m., njemjenowana z Wotrowa 3 m., njemjenowana z Radwórſkeje wosady 6 m., **M. P. z N. L. w Dreždānach 100 m.**, prěnjowoprawjenske džéci z Wotrowa 5 m. 70 p., **Mikławš Relka a joho mandzelska Marija rodž. Hórnikec z Worklec 150 m.**

Jubilejske dary: J. a H. C. z S. 10 m., H. a M. G. z H. K. 10 m., njemjenowana z Židow 6 m., z Ralbic 2 m., 2 daraj z Ralbic 2 m., M. P. z Ralbic 3 m., M. K. z Nowoslic 1 m., dary z Ralbičan wosady 6 m., z Dreždān 1 m., 7 jubilejskich darow přez k. kapłana Šoltu z Khrósćic pósłanych 21 m., za jenu khudu dušu 5 m., jena swójba 5 m., njemjenowana z Budyškeje wosady 10 m., H. S. z Khrósćic 3 m., swójba z Khrósćic 3 m., z Worklec 3 m., swójba z Khrósćic 6 m., njemjenowana ze Šunowa 2 m., wot někotrych Pražskich studentow (10 šeſnakow 10 krejcarjow =) 16 m. 30 p., njemjenowana z Hněwsec 1 m., z Ralbičanskeje wosady (1 m., 3 m., 2 m. a 20 m., hromadze:) 26 m.

Hromadze: 88,954 m. 10 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 9416 m. 50 p. — Dale su woprowali: přez Jurija Lukáša, tachantskoho ſlužownika za předaty ſpeciſtoleř 3 m. 20 p., dwaj jubilejskej daraj z Ralbičanskeje wosady (2 m. a 3 m. =) 5 m., Relkec swójba z Worklec 10 m.

Hromadze: 9434 m. 70 p.

Zaplać Bóh wšem dobročerjam!

Za terciarow: Zemrěle ſu: Innocencija Antonija Kreibich z Warnsdorfa, Benedikta Helena Eijert z Rumburka, Marija Kubicec z Koslowa a Lucija Rosalija Miller z Georgswaldy. R. i. p.

Slanknowski procession do Albendorfa pojedże do połdnja 28. junija ze Bhorjelca. Raz ſyſchimy, chcedža tež z Bujich ſo někotři pſchizomlnycž.

Cíliček Smolerjec řečihičiſtečenje w macžiczym domje w Budyštinje.

Katholicki pohledy

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pósće a we knihařni
1 m. 70 p. bjez pôrta.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 13.

3. julija 1886.

Létnik 24.

Burjadny jubilejní wotpusk.

(Slonzenijo.)

c) Dyrbi so schěscz krócz cyrknej wophtacj. Wophty maja so stacž na te wašchnjo, kaž je biskop w pašteřskim lisze postajiť a dushepaſtý to dale wułozil: hdzej je jena cyrkej, ma tuta 6 krócz so wophtacj; hdzej stej dwě, kózda z njej 3 krócz. Schto ma so kózdy pschi tutych wophtach modlicz, je znate: wotpuskne pacjerje: za powyschenjo katholiskeje cyrkwe a japoschtoſkoho ſtoła, za wukorjenienje bludnych wérów a wobroczenje bludzacych, za pschezjenoscz kschesčanskich wjerchow a za mér kschesčanskoho ludu — na měnjenjo swjatoho wóta. Zenož znutſkowne (rozpinace) modlenjo za dobyczo wotpuska njedosaha, dyrbja so tež hortne modlitwy spěwacz. To do ſaha, hdyz nechtó 5 krócz Wótcze našich a Štrowa sy Marija a 1 krócz Wéru so modli. Wophty cyrkwe smědža so tež wsčě na jenym dniu stacž. Khorym móže spowiednik wophty cyrkwe pschewobrocicj do druhich dobrých ſuktow.

d) Dyrbitaj so pola naš dwaj krutej póstnaj dnaj džeržecz t. r. njeſmě so (pola naš) ani niečo mjasne ani butra, mloko, jeja a podobne wuziwačz; potajtim kaž pola naš hſtčicze z wjetšcha wſchitcy wulkı pjatk so poſčza, a je dovolene jenož jene naſyczenjo. Tež džerža a starí ludžo (pschez 60 let), kotřiž hewak winowaczi njeſju, sebi jědž wottorhowacz, dyrbja so takle poſčicz, ḡcedza-li wotpusk dobycž. Schtož so poſčicz nje može, nječ sebi póst wot spowiednika da pscheweměcž do druhoho dobroho ſuktka.

e) Fałmožnu dyrbi dacž, schtož chce wotpusk dobycž, kózdy po swojim zamozjenju, po radze swojoho spowiednika, za dobrý ſukt, kotryž rozhřejenju a zrostej katholiskeje wéry ſluži. Dwaj tajkej ſuktaj swjatih wótc wosebje radži: katholiske privatne ſchule a ſeminarije, kotrež ſu za węzhenjenjo duchownych postajene. Tež twar katholiskeho domu božoho, kotryž

dżen je bogim skubam, wobkruczenju pobożnoścę, bohabojośćce a živeje wery postajenj, je tajki dobrzy skutk. Tak je nasch najdostojnišchi kniez biskop w pastyrskim liscie cyrkwi w Žitawje a Mischnie imienował, a je w nastupanju Baczoński kieje cyrkwi w osebje wuprajł, zo so z darami za tuſamu jubilejska jałmožna dopjelni. Też dzeczi dyrbja jałmožnu dacz (wuproscha sebi ju wot starskich), tohorunja khudzi: wschał njeje postajene, kielko ma so woprowacż. Komuž pak njeby móžno bylo, neschto dacz, njech sebi wot spowiednika da skutk pschemenicz.

Rяд, po kotrejž moja so skutki dokoniecż, njeje postajeny, jenož nuzne je, zo so posledni skutk w stawie swiatosćzaceje hnady stanje, dokelž so z poslednim skutkom wotpušk pschidżeli. Schtóž by z nowa cjeżey zhreščil (schtož chył Bóh wotwobrocicž!) priedy hacż je wscie wuměnjenja dopjelni, by dyrbjal psched poslednim skutkom hiszczę raz k spowiedzi hič: druhe skutki pak njetrjeba wospjetowacż.

Tutón wotpušk móže so khudym duszham pschiwobrocicž; móže so tež dwójcy a wjac krócz dobhez, hdźż so poruczene wuměnjenja dwójcy a wjac krócz dopjelni.

Njeje zatwierżte trjeba, k pilnomu a hódnemu wužiwaniu wszich hnadow, kotrež su nam z wotpuškom poſtigzene, napominacż. Smy tudy wuměnjenja z nowa wožiewili a trochu wukładli, zo býchu czi, kotsiz su wotpušk hiżo dobhez pytali, pruhowali, hacż su wscie prawje dokoneli, a drugi, kotsiz jubilejske wotpuškne hnady hiszczę dobhez chcedża, na wuměnjenja z nowa dopomnjeni byli.

Bóh żohnuij wschitke duchowne prócowanie wériwych!

Macz hołoszow na trónje.

Najwjetšu zrudobu je struchla smjercz krala Ludwika II. joho maczera kralownje Marii i pschihotowała, kotaž w Elbingenalpe w Throlszej, hdźż so w swoim domje koždolétnej někotre miesiącach zadżerzuje, sama też khora leži. Koždy móže sebi myſlicz, schto je wona zaczuka, hdźż prynceſyna Therese, regenta Luitpoldowa dżowka, zrudnu powjescz jej pschinjeſe! Najklubszu sobuzelnoscz dyrbji koždomu wubudzież dopomijeczo na furowe domaphtanja, kotrež su tule njezbożownu macz potrjechile. Zadyn džiw, zo tyrolski lud w cyłej wokolinje, kiž je jej z wutrobu pschihisleny ménjesche, zo njezbożowna kralowna tute poslednie domaphtanje njevutraje, a zo je (kaž rěkaſche) boža ruczka ju zojala. Tomu pak njeje tak; wona na drjenjo cjeżey khora leži, a su k jeje wothladanju tsi miłoszciwe fotry z Mnichowa powołane.

Katholske nowiny pisaja: „Z cježka budże w Němskej žona, kotaž by cježliche czerpiła byla lełdzesatki dołho, dyżli tale czerpiertka na trónje.“ To je dospołnje wérno. Wboga žona je netko 61 lét. Preñi czas jeje pschebywanja w Bayerskej rěkaſche ze wsciem prawom „zbożowna kralowna“. W najwjetšej cjełnej kraſnosći blyſcyczescze so na stronje swojego mandżelskoho, z najrjeniſimi cjełnymi a duchownymi darami wuhotowana. Schtó běſče tehdom sebi myſlicz moħł, zo za krótki czas wschitke zbożo do zrudobu so pschewobroczi? Pschetoz jeno staroſez a zrudobu je w druhei połocie swojego žiwienia wutracz mela! Ma jeje drugim synu Otu, něczjishim kralu, so zahe pokazowachu znamijenja najstraſhniſcieje khoroſeze; z kajfim strachom je macz swojomu starszemu synu do woczow hlađala, hacż tež tam podobny woſud zapisanu njenamaka! Hdźż po

zażnej smjerczi jeje mandželskoho Młaza II. tutón syn z 19 létami na trón stupí, je drje jeje staroścziwe wóczko „wosebitoscze” młodoho kniežerja ze strachom za psichidh sczehowalo. Wona lubowasche swojoho přenjorodzenoho najwutrobnischo, tola dale a bôle so joho wutroba maczteri wocuzbny. Hdyž běsche předy hodžim dolho pschi njej pschebywał, ju zabawiał, pocza ju dale a bôle zamjerodzecz. Tak dyrbjesche to maczteru wutrobu boleez! A w drugim synu hiszce mjenje tróštka namaka; toho njemžesche wot žiwenja wotwobrocicz, kotrež dyrbjesche joho czéne a duchowne moch zniczicz. Nihdze njebe wjac tróštka za żarowacu wudowu.

Hdyž běsche předy w Mníchowje kóždy džen zjawne so pschelhodžowała, pocza so bóle swęta zdalowacż. Dolhe lěta hýzo bě z abtom benediktinskoho klóštra swiętaho Bonifacia dr. Hannebergom, kij bu pozdžischo biskop w Speieru, derje znata a tón ju z listami pytasche tróštowacż, schtož so jomu tež radži. Hako pruska pryncessna w protestantskej wérje woczehnjena a z wopredka tež horliwa protestantka, pocza nětko z katholickimi měschnikami a kniežnami wobhabzowacż. Czim bóle katholiku wérzu jezna, czim bóle tež spózna, zo je w njej jeniecka podpjera za jeje zrudny wosud a mócene lekarstwo za wschitke bołoscze. W swoim wobsedzenstwu w Tyrolskej da so wot tamnišchoho duchownego w katholickej wérje dorozwuczowacż, a 10 lét po smjerczi swojoho mandželskoho, w l. 1874, runje na dniu joho mjena, swiętaho Maksimiliana, wotpoloži psched biskopom Hannebergom katholiske wérhwuznaczo a dosta wot njoho swiate sakramenty pokuty, wołtarja a firmowanja. Hdyž kejzor Wylem wo wotmyšlenju swojeje czeth zhoni, pisasche jej tehdom list, w kotrymž jej wot tuteje kroczele należnie wotradzescze, tola jeje wotmyšl bě njepowalnity. Wot nětka skoro cyle wuñy pscheczelny wobkhad z pruskim dworom.

Kralowna bě nětko kaž pschemenjena. Často ju w krutej zymje, w śnieży khatajach do cyrkwe nascheje lubuje knienje hicž widżachu, a tam pschi rowje nemškoho kejzora Ludwika Bajerskoho so modlesche. Hodžimy dolho tu w hłubokiej pobožnoſci na kolenomaj kleszesche, zo by potom na khorje dalschim božim službam pschitomna była. Tež druhe cyrkwe czasczischo wopytowasche. — Pozdžischo da so kralowna do tcejzho rjada servitów pschijecz a z czornym stopulirom zdrasczicz. Tak bu sobustaw bratstwa sydom bołosczow a ženje nje-pobrachowasche pschi swiedzenjach tutoho rjada, kaž bu z chla nětko horliwa a pobožna katholiska. Swój zastup do tutoho bratstwa wozjewi domowomu fararzej Weberej z listom, w kotrymž tele słowa stojachu: „Ja sam a syn bołoczi w amaczér; Wy tohodla zrozumieče, czohodla ihm bołoczi w amaczér za swoju wosebitu patronku sebi wuzwolila. Prjedy sama kralowna chcu wot nětka jenož Bohu sluzicz a skużownica kralowny njebies, móceneje miloſćimyje Patrony Bavarię („patronki Bajerskeje“) być.”

Tak njedosledźite su bože pucze!

(Po Germaniji a N. W. Tageblatt.)

Z Luszich a Sakskeje.

Z Budyschina. Kaž smy zhonił, je w klosztrje Hilžjetinkow w Kadanju (w Czechach) hýzo psched jutrami kniežna Wencesława Wawriłec rodzena z Miłoczic z nowa zas jenož hłosnje za wychschu so wuzwolila. Tajka wolsba ma so kóžde tsi lěta wobnowicż.

Z Baczonja. Też měsacaj meja a junij, wo kotrymajž z tutym chrl-wine powěscze podawamy, dopokazujetaj nam, kaž wótcowich naschi czechczeni duschom-pastryrjo nam czechdža dopjelnienjo naschich nabožnych winowatoſežow poſožic, hdźż woni tak často pola nas į „Wutrobie Žezuſowej“ wopor Božeje mſčę ſwječzachu: 9. meje k. kapłan Rězał z Khrósczic mějeſche božu mſču z předowanjom. — 11. meje tónsamý kniež božu mſču. — 16. meje džeržesche k. kapłan Žur z Budyschina božu mſču z předowanjom. — 18. a 19. meje mějeſche k. kapłan Skala z Budyschina božu mſču. — 23. meje k. kapłan Rězał božu mſču. — 30. meje k. kapłan Žur z Budyschina božu mſču z předowanjom. — W měsaci meji zhromadžowachim so porjadnie kózdu njedželu, wutoru, ſchtrwirf a sobotu k mejskomu myſhporej. — 14. junija mějeſche k. farar Werner z Khrósczic božu mſču z předowanjom. — 20. junija k. kapłan Žur božu mſču z předowanjom. — 22. junija k. kapłan Rězał božu mſču. — 27. junija mějeſche tónsamý kniež božu mſču z předowanjom. — Prěni džen měsaca, kiz je k czechczenju wutrobě Žezuſowej poſtroczeny, bu w naſchim božim domje prěni króz ſwiaty ſakrament křečeñych wudželeny. — Zaplač Bóh czechczenym kniežam, dokilž ſu z duchownymi darami k czechczi božej a k spomoženju naſchich duschow tak wopornje pſchinoſchowali!

Z Drieždžan. Friedrichstadtſki farar k. Petr Krečmař (rodženy ze Sulſchec) a dwórski předař k. Potthoff buſhtaj hako rabžiczerzej duchowneho konſistorija tudiž pomjenowanaj.

Z chloho swěta.

Němska. Němski sejm abo rajchstag bu po sydomměſacznym traczu dokončený. Tež pruski sejm so ſkónczí; tuton je pſchi wſchich protestach wſchitke Polakow potlóczowace zaſonje węgo z wjetſchinu pſchijal. — Kejzor je ſtrowy a pſchebýwa něko w kupjelach w Emſu, wjerch Bismark chec po wopýtanju Warzina do kiffingſkich kupjelow.

Bajerska. Po ſwiatocznym pohrebje duchakhoroho krala ſu ſo jednanja za knieženjo princ-a-regenta Luitpolda we woběmaj komoromaj (reichsrathu a zapoſlancſkej komorje) ſtale a wuwiedle, kaž ſebi bajerske prawa žadaju. Liberalnomu ministerſtwu ſo z prawom pſchi tym porokowaſche, zo ſu pſchi pſchemyſlenym kralu tefko ſet ſami a ſamowólnje kniežili; dawno hižo ſu dyrbjeli zaſtupnika w knieženju na měto krala po zaſonu žadacž! Woni znajachu živjenjo krala ſlepje dyžli ſchtó druhi. Nieboh kral lubowaſche wot ſpočatka muſiku, theater, twarſtwo a druhé wumjelſtwo abo kumſchty; ale po několotrých lětach pocza pſchewulſke ſummy na to nałożowacž. Tola chysche to wſchitko ſam a w ſamocze wužiwacž. Wón jehaſche a jězdzesche woſehje w noch; pſchebýwasche na ſwojich kraſinych hórkich hrodach. Po lěcze 1870 bu joho bojoſez pſched lubžimi hýſcze wjetſcha. Maſſkerie je jomu tuto lěto hlowu hýſcze bóle zaſwierčało, dokilž joho tehdomne nadáije drje ſo rjeſju dopjelnile. Wón bě na pokiu wot wjercha Bismarka namjetwał, zo by pruski kral Wilhelm za kejzora „pólnocneje Němskeje“ ſo wuwolał. Ale tónle namjet bu zaczijneny, a hdźż bě ſo naſch nieboh kral Jan na žadanjo za powſchitkownje němſtcho kejzora wuprajif, poſtociž bajerski kral pruskemu kralej kejzorsku zaſtojnoscž w mjenje wſchich němſtich wjerchow — we Versaillesu. Móžno, zo je ſo pſchemyſleny kral pozdžischo kaž, dokilž je z nowym kejzorstwom něſto na ſwojim kniežtwje zhubil. Wón bě wot tamnoho časa na Prusow hněwny, a

němčskoho krónprynca njemóžesče czerpječ; tať žadašče w swojej niemdroſeži, zo by tutón martrowany był. Zomu snadž je ſo wo wólbnym němſkim kieżorſtwie džalo? Wón lubowasche, wot lischčerjow wobdaty, drohe hoscžin a ſwiedženie ze ſwojimi wuzwolenjmi a druhič ſaſy njeſmérne hidzeſche. Wot ſéta 1883 wobthadžeſche najradſcho ze ſwojimi najnižſchimi ſlužownikami, kotrychž pał druhič tež njeſmérne hanjeſche a cžwiłowasche. Poslednije pschedſtajenjo ministerſtwa pschepoda wón ſwojemu furirej, kotryž dyrbjeſche z truharjom hopyu nowe ministerſtwa tworicž, ſchtóž ſo wézo njeſta, runje kaž ſyla joho wrótñch porucžnoſeži ſo njeruwujedže. Sekretár Löher bu pał woprawdże do ſwéta póltony, zo by kraj pytał, kotryž by kral kupiſt abo z Bajerskej wuměniſ! Wrótnoſež dopołaſzowachu kralowe wuſudženja. Tať dyrbjeſche ſlužownik Befler do Ameriki wupokazany bycz, dokež njemóžesče 25 milijonow pjeniez wobſtaracž. Furir Hefſelschwertd doſta porucžnoſež, němčskoho krónprynca zajecž a k ſmjerčzi cžwelowacž. Kralowſkich pryncow chycſche kral do podzemſkich jaſtrow wotwjeſež atd. Furirej praji po wſchelakich wrótñch porucžnoſežach, zo na ſebjemoreno myſli, njedostanjeſli wot komorow doſež pjeniez za twarjenjo. Ma posledku dyrbjeſche Hefſelschwertd 20 milijonow požęcž pola wjercha Taxifa, potom pola awstriſkoho kieżora a druhič mjeſchow. Schtyrjo mjeſachu ſo poſlacz a kóždy 20 milijonow z někotrych bankow wurubiež! A taſkomu zrudnje wrótñmu kraley Ludwilej II. je liberalny minister Luž pschez dołhe ſéta — zaſtonje w krajnych a cyrkwinnych naležnoſežach podpiſacž a z tym wobkruczeſe dawaſl! To je haniba za ministerſtwa psched cylym ſwétom! Wézo je kral jenož w duchalhorosči ſo moriſ, ale tohodla eſi, kotrif ſu joho horosč ſpechovali ze ſwojimi ſtuſkami a njeſtu regentſtvo abo zaſtupniſtvo w knježenju hižo dawno namjetowali, njeſtu bjez winy. Duchalhorosč je hižo pschez wjacý wjacach ſplahow we wěſtych ſtawach kralowſkeje ſwojby byla, a tať ſtaj ju drje tež zemrety kral Ludwik II. a něčižiſhi Otto I., za kotrehož někto pryncregent Luitpold knježi, herbował. Ma wobémaj ſu ſpočatki horosče hižo w jejú džecatſtwje pytňli a jeje wudyrjenja ſo bojeli. *mh.*

— Wóny piſachu, zo je zemrety kral Ludwik II. psched wjele ſéta mi ze Sofiju, džowku prynca Młaza a ſotru awstriſkeje kieżorki, ſlubjeny był; někto woziewja ſo z Mnichowa, zo tomu tať njeſeb. Wón drje jej na prenje woħladańo hnydom ſwoju ruku k ſlubej poſtici, ale jenož někotre razы je ju potom widział w pryncowej ſwojbjie. Dokež pał po wjele měſacach žane pschihoth na werowanjo nječižiſche, napominasche joho prync Młaz, kiž joho džiwnoſeže znajesche, zo by pał ſo z pryncemu Sofiju zwerował, pał ſwoje ſlubne ſłowo wróćzo wzał, a tať je ſo tamny ſlub rozwijaſał. Hižo w ſeptembri 1868 wuda ſo Sofija za orleanskoho prynca, wójwodu z Alençona, wuja grofę z Pariza.

Awstrija. Saffi prync Biedrich August je wjele wažnych miestow w kieżorſtwje wopytał a wſchudzom jara widžany był. Wóndanjo je tež w ſerbiskim kralestwie w Belgradže pobyl a wot krala Milana rjad doſtał.

— Žałofne njezbožo ſta ſo 22. junija w Čechach na rěcy Sazawje, kotrež ſo něhdže połtſecža mile nad Brahu do Wołtawy wuliwa. Pražſki l. archybifkop běſche tehdom do wofady Choceradow pschijet ſwiate firmowanjo wudželeſe. Firmowanske džeczi ze wſow, kiž na druhei ſtronje rěki leža, dyrbjaču ſo ze ſwojimi kmočrami a ſtarſchimi pschez nju pschewiſeſe dacž, dokež tam žanoho moſta nimaju. Wulfich deſchęzow dla bě rěki jara napjata. Njerozomny pschewoſnik teſko ludži do čołma nabra, zo ſo čołm hacž do ſameje ſromy do wody nurjeſche. Quedma běchu do ſrijedž rěki pschijeli, linychu ſo torhace

żołny do czołma, czołm so powróci a 18 czołówieków, najwjačy dżeczi, so zatepi. Z wopredka je so jich na 25 wudawało.

Italska. Wohenrapaca hora Letna je so zas zmierowała; wulka rěka žehliweje Lavu, kotaż so ē městaczu Nicolosi waleske a wobydlenja 3000 czołówiekow zapuſcicž hrožesche, je zaſtała — a to 300 metrom psched přenim domom městaczka. Tu móže kózdy porst Boži spóznacž. W czaſu najhórschoho stracha wotbywachu wobydlerjo swiatocze proſtne wobkhady, pſchi cžimž swieczo swojego patrona, swiatoho Antonia wokoło noskachu. Boh je na zaſtupnu proſtwu swojego swiatoho wuznawarja wobhroženych wobydlerow widzownie zakital. Hdyž najwjetši strach hrožesche, khwataſche archibiskop w Cataniji, Duſmet, na městno njezboža, radžesche a pomhaſche ludžom, hdežkuli móžesche, a pytaſche jich dowěru wobkrucicž. Lud joho druhoho swiatoho Karla Borromiejskiego mjenuje. Skoro wſchednie kołowokoło do wsow pschikhadžesche, hdež věchu wobydlerjo Nicoloſcy rozdželeni. Wuhladawski jich wulku nuzu, džesche archibiskop do Catanijskeje banki a proſchesche ē podpjerje wobchłodženych wo požčzenku 100,000 frankow, kotrež chyjche za 3 lěta z danju zas zaplaćicž. Pschedlyda banki to hnydom zwoli, njecháſche pak žaneje danje za požčený pieniez. Bórzy na to marchesa Pallavicini w Genua pienjezy ſkadowacž pocža, zo by archibiskopej tamne 100,000 frankow zas wrócił.

Z Roma. Swjath wótc je 21. junija pschez Madridskoho archybiskopa tak mjenowanu złotu róžu za ſpaniſku kralowu-macjer Christinu pschepodał. Tuta róža wudželi so kózdy lěto jenej kralowskej abo z cyka wjerchowskej knjeni, kotaż ma wo chrkwiſke naležnoſće wěstu zaſlužbu. Taſti bamžowý dar počeszczenja je ze złota wudželant róžowy pjeńczik z 9 róžemi, 14 pupkami a něhdze sto ſopjeskami. Najwyſche ſtojaca róža wobsahuje kapſlu z balzamom. Pjeńczik ſtoji w ſlěbowym ſudobęžku, kotořož wuskej jandželfaj tworitaj; w předu je wobraz ſwiateje Christiny a na zadnej stronje Łaczanſke napísmo: „Mariji Christinie, maczeri ſpaniſkoho kraſa Alfonſa XIII. (podak) Leo XIII. bamž w lécze 1886.“ Pjeńczik ze ſudobęžkom méri 80 centimetrow.

Francózska. Komora zapóſlancow a ſenat (prěnja komora) ſtej założy pschijaloj, po kotrejž dyrbjachu pryncowje předawſkich abo zahnatych w kraju kniežacych ſwójbów z Francózſkeje so wuplokaſacž. To je ſkerje znamjo ſlaboſeże republiky, dyžli znamjo ſamſneje wěſtoły a pschihotuje ſkerje na revoluciju a někakje pschecžiſnenjo! Pryne orleanski (hrabja z Pariza so mjenowac̄) a wójwoda z Numale wuczahnyſchtaj do Žendželskeje, z bonopartifickich pryncow pak pryne Viktor do Belgiskeje a pryne Jerome do Italskeje. Po starym waſchnju wozjewojeja tajey pryncowje w nowinach ſwoj protest. Druzy młodſchi pryncowje žhubichu ſwoje ſlužby a města we wójsku a w towarzystwach. mh.

Z missionſtwa. Kąž je nam Bosol w poſledních cžiſlach ſobudželił, je so katholicka chrk, hac̄runiž bu wot wſchelatich stronow wſchelako podeszyczežowana a pschecžehana, tola pſchi tym pschecy rožscherjała. A tak je so zas dopielniſlo, ſchtož bu hižo pſchi założenju kſchecžanskeje chrkwie pisane, zo je marträfska kraj symjo nowych kſchecžanow. Dokelž we mało lětach, z wumzacžom přenich lětſtokow, je tak wjely kſchecžanskeje krewje so pschelało, taž w lécze 1885. Tak powiedaja nam powjetcze ze ſeminaria „zwonkownych missionow“ wot tuho lěta taſle: „Lěto 1885 je wopravdze z kſchecžanskej krewju do historije zapisane. Hižo wjac hac̄ dwaj lětſtokaj je naſcha missia pſchez pschecžehanja

a krewjepštelecža čerpiela; ale žane lěto njeje swěd̄k bylo tajkich pſchęcęhanjow, a we žanym lēcze njeje tak wjese marträſteje krewje běžalo, kaž w zańdženym. Z naſich missionarow bu jich 10 morjenych; 12 narodnych měſčnikow tamnyh krajow a 60 katechetow bu skoncowanych. Klóſtährskich ſotrow jich pſchez 300 wěru ze ſmijercži wobkrucži a wjac hac̄ 30,000 kſchęcęjanow paný pod rukomaj bjezbožnych pohanow. Žena missioniska ſtacijā z 200 bu cyle zaniczena. Wyšche toho ſo 250 cyrkijow, 13 klóſtrow, 2 ſeminaraj, 40 wucžernow, 1 cíjic̄ernja, 70 missioniskich a 55,000 kſchęcęjanſkih domow spali. Tute pſchęcęhanja ſtachu ſo z malym wuwzaczom jenož w Tonkinje a Annamie, hdžez francóziske wójska ſtojachu, kiz běchu lohkomyslnje a po zdacžu bjez sprawneje winy z Chinesiskej wójnu zapocželi. A tutej njezbožownej wójnie ma ſo pſchipiſowac̄, zo je tam telko kſchęcęjanſkeje krewje ſo pſchelało a katholſka cyrk̄ tam tak ſchłodowała. Tež lěto 1886 je nam zas zrudne powjescje pſchinjeflo, zo hiſchęce tam pſchęcęhanja pſchestałe njeſſu, ale zo hiſchęce tam kſchęcęjanow po thſacach morja." — Tuthym zrudnym powjesczom mamy w zańdženym měſacu dwě zwjieselacej powjescji pſchiptac̄. Ma Karolinſkih kapac̄, kotrehož dla bě ſoni nimale wójna mjez Schpaniſkej a Němskej wudyrka, njebe-li bamž Leo tu wěc rozominje wujednał, je pſchez ſwj. ſtol woſebita missia założena a ſchpaniſkim kapucinam pſchepodata. Dale je wjerej Čzorneje Hory (Montenegro) z bamžom do jednania stupiſ, zo by za katholikow swojeho kraja konfordat wobzamknýl a w Antivari ſo woſebite biskopſtvo z diöceſu założiſlo. Kr.

Wſchelcžinj.

* (Du chalhori kralojo tutoho ſtoléta). W tuthym ſtoletu dyrbjachu ſchtyrjo knjezerjo khoromyslnosće dla wotſtupicž. Prěni z nich bě Jurij III. w ſendželskej; dyrbjefše 10. januara 1811 trón wopuſcęcž. Druhi bě kral Vjedrich Wylem IV. w Pruskej. Tseczí bě Murad V., naſtupnik ſkoncowanego ſultana Abdula-Azifa, a ſchitwórty je kral Ludwiſ II. Bajerſki, kotrehož zrudna ſmijercž je wſchem znata. Česk. Pol.

* (No hajcy kralowny). Italſka kralowna Marhata poruczí njeđawno holicžet, kotrež bě jejé miloſci podata, zo by za nju por nohajcova (ſchtrumppow) ſpletka. A wopravdze, na kralowninoho mjenu pſchepodachu ſo kralownje nohajcy z holicžnym wutrobnym zbožopſchecžom. Kralowna zwjieselena wotměni poſhuku tež z porom nohajcova: do jeneje běchu ſlodek khlóſcęzenki, do druhéj pjenzejzy thſkjenje. Dění na to doſta kralowna liſčík, kiz mejeſče ſo ſakle: „Luba knjeni kralowna! Wo nohajcy, kotrež ſcže mi poſlaſa, sym wjese ſylzow plakata, pſchetož tu z khlóſcęzenkami je mi waſal bratr, a tu z pjenzejzami nan!" — — —

* Wywawſki biffop Fournier w Montpellieru we Francózkej jónu na drožy w Caſtreſ-u holicžka muhlaſa, kiz jomu hnydom nadpadny pſchez swoje drje khrude, ale jara cíjite wobleczenjo a kiz ze ſwojim wutrebitym a rozmynym zadžerženjom ſo jomu jara zalubi. „Kak rěkaſch?" ſo woprashcha biffop. — „Viktor Felix", wotmołwi paſhoł. „Kak starý ſy?" — „Pjecž lět." — „Shto dha čcesh jónu bycž?" — „Biffop, kaž ty." — „Dobre! tón dyrbisich bycž", rjekny biffop ſo ſmejo. — To běſche w lēcze 1826. Biffop starasche ſo ſwérnje za mudroho holicžeca, a džensa, ſchęcždzeſat lět pozdžiſho je mały Viktor Felix — archibiffop w Gens-u, kotrehož je pſched krótkim ſwiaty wótc za kardinala pomjenował!

* Sudniški zaſtojnik pſchińdže do jenoho domu czaſac̄. Mały hólczeć, tijž bě ſamlutki doma, praji, zo je nan na puečowanju. Na praſchenjo, hd̄ zaſy pſchińdže, pſchiſkoczi hólczeć po krótkim rozmýſlenju t wulſej kſchini, po-zběhnywſchi wěko zaſhepta: „Nanko, hd̄ pſchińdžes̄ zaſy domoj?“ Bjez dołhoho wotwiaſowanja dyrbjeſche „nank“ hnýdom ze ſpodbíwnoho kupeja wulezc̄.

* (Wiele minoita broda). We wěſtym čjeſkim měſeće je ſchewc̄, tijž ma pſchez poł metra dołku brodu. Jedyn wifowar ze žadnoſtkami ſadži jomu za nju 200 ſchěſnakow; tón wſchak ju njeprcheda. Po krótkim rozmýſlenju praji, zo joho broda ani za 1000 ſchěſnakow na pſchedan̄ njeje.

Naležnosće naſoho towařſtwia.

Sobustawy na lěto 1886: kk. 395. wučeř Jan Rězak ze Zdžerje, 396. Hana Rězakowa z Bělſec, 397. Hana Roblecz ze Struchow, 398. Jurij Kubica z Njebjelčic, 399. Jakub Bart z Pazlic, 400. Madlena Zyndzina z Budyšina, 401. Madlena Pólkowa z Ralbic, 402. Marija Delankowa z Wěteńcy, 403. Michał Šwan z Miłoćic.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinjeſtej 88.954 m. 10 p.

K čeſci Bozej a k ſpomoženju dušow su dale woprowali: Na ſciznach knjeza wučerja Symanka w Cornecaſch 30 m. (mjez nimi je 10 m. wot baby Hany Hilineje z Noweje Jaseńcy), 20 wobrazow Róženczañskoho hnadownoho ſwejećatka k. A. B. H. 1 m. 20 p., Wórsa Wobzyna z Budyšina 20 m., přez knjeza Vincenca po wotkaſanju njeboh Marije Mudroſineje z Jawory 100 m.

Jubilejske dary: přez knjeza P. Alexandra w klóſtrje Marijnej Hwězdze 50 m., z Budyšiskej wosady 3 m., Jakub Mět a mandělska z Worklec 6 m., z Łuska 1 m., **njemjenowana z Hrubjelčic 150 m.**, z Njebjelčic jubil. dar. 10 m. 30 p., njemjenowany 1 m., přez k. P. Alexandra z blizkoſce Marijnej Hwězdy 10 m., přez k. Vincenca: z Wěteńcy 6 m. a z Budyšina 5 m., **džel jubilejskich darow z Wotrowa 200 m.** (Sława!)

* Hromadže: 89.547 m. 60 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 9434 m. 70 p. — Dale su woprowali: d. Hr. w Hornjej Hórcy 3 m., z Njebjelčic jub. d. 7 m. — Hromadže: 9444 m. 70 p.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

W expediciach Kath. Póſta je za 1 m. na pſchedan̄ zwiaſzana knižka:

Marija Maczér dobreje radý.

Knižka za sobustawy Pobožnieje Žednoth t čjeſćenju Maczérje dobreje radý a za druhich čjeſćowarjow s. Marije.

Tęž ſu hiſceze někotre němſke knižki toho ſamoho wopſchijecža na ſladje, nje-wiaſane za 1 m.

S p ě w.

Niedzieſu 11. jufija popołdnju w 4 hodž. z dypkom budźe w Ser-njanach w korcžmje ſpěw Róženczañſkih ſchulſkih džecži, kotrež budža pod naujedowaniem ſwojoho t. wuczerja 36 ſpěwov pſchednoſchowac̄, a to 12 kierluſchow, 12 ſpěwov narodnoho a 12 powiſtitkownoho wobſaha. Za-poczejc̄ dyrbi ſo z dypkom, dokež maja wſchelake džecži daloko domoj.

Tęž lěſta ma cyly wunoſek ſpěwa za Baćonjku cyrkej bycž. Njeje tohodla tež zaſtupny pjeniez poſtajeny, zo by kóždy za dobre wotpohladanjo dał, kaž je jomu móžno. Wo prawje nadobny wopýt ſo proſy.

Katholicki Posł

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Placi lětnje
na pósće a we knihařni
1 m. 70 p. bjez pórta.

Čudowy časopis.

Wudawany wot towarzista Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 14.

17. julija 1886.

Lětnik 24.

Nowisđe podawki w Bajerskej.

Smy w tu khwili do tamnych měsacow zaſtupili, kotrymž su nowinarjo „čaš kisałykh kórkow“ nariekli, dokelž wažnische podawki w tym čaſu z wjetša wotpočzuja. Sejmym su rozpušczené, wjerchojo a ministrojo su z wjetša w kujpielach abo na čerstwym powěſe w horach: zjawné živjenjo ma prózdnych, kaž je šchule moja. W tuthych měsacach nowinarjo často wschelake węch lója a tež wunamakaja, jeno zo výchu za swoje nowiny něčto pišeć měli. A chce wjèle výč, předy hač su hovrské časopisy wulſich městow, kotrež hishcze džen wote dnja wukhadzeja, połne.

Lěša su podawki w Bajerskej witana pschiležnoſcž za nowiny, swój wulſki rum wupjelnicž, a węža tež nowinarjo wšchých barbow tute podawki hač na najdrobnitscho wutkocječ a wuchydječ. Pschetoz sama na sebi so wěc tak jora wažna njezda: měnímym praschenjo wo bayerskym ministerſtwie.

Hdyž bě njezbožowny kral Ludwik II. tak zrudne skončil, bě jich wjèle, kotsjž prajachu: Liberalni ministrojo, wosebje jich pschedlyda Łuz, su wina, zo su podawki w tuthym kraju taſti zrudny kónč wzali. Ministerjo hzo dawno wěžachu, kaf so z kralom ma, a njeſu nicžo pschećzivo tomu czinili, haj su sebi hishcze lěſa naleto wot duchakhoroho krala wobswědečeč dali, zo wšcho prawje czinja a zo moja połnu dowěru, połne pschiipóznačežo kralowe. Ma to so ministerſtwo powoławschi zepjerasche, hdyž patriotika (katholicka) wjetšina w sejmje jomu porołowsche a zrozemicž da, zo mohlo hicž. Tehdom pak bě kral, kaž je někto dopokazane, hzo cyle pschemysleny. Ma to su tež zapoſlanch w sejmje swoje poroki pschećzivo ministram zložowali.

Wosebje na katholicki stronje wocžakowanu wěče, zo nowy regent ipold dotalne ministerſtwo drje hishcze khwili zdžerži, pozdžischo pak je hako liberalne — pscheći, dokelž je regent sam pschećzivo liberalnomu imentej. Tute wocžakowanja je knieżeř Luitpold nahle roztorhnył. Wón

je w zjawnym wukazu dotalnym ministrum swoje połne pschipóznacjo wutprojik a swoju cyku dowèru zawèsczil; haj wón powoła so sam na pschipóznacjo, kotrež je minister Luž wot najwyschchoho wjerchowstwa katholskeje cyrkwe dostal. Na to jara wulka radość w liberalnym lehwoje; liberalne nowiny sebi w radze njesu z wjesłoszczi a wusmieszieniom tych, kotsiz bëchu so drugoho nadżeli. Czí pak tu wèc khłodnje rozludzeja a jeno wobżaruja, zo je kniejez w swojej dobrociwosci pshemierele khwalil. Tute podawki wschak njesu tak złe, kaž so zdadža. Je z nimi kaž z mèrcskim snéhom: byrnje so hòrski zdal: lèczo tola dyrbí bycz a budże!

Kak dha je so ministrej Lužek wcho tak poradzilo? Luž wschak je jara wuschičin, haj pscheklepny muž. Pschi khoroszji zemrétoho krała so jomu jara rjenje kniejezche, pschetož znate je, kajke wotthilenjo mèjesche kral pscheczivo skutkowanju parlamenta. Wjethchina komory jomu wjele njeplaczeſche. A dokelž bë Luž rozemil tež dowèru wjercha Bismarka sebi dobycz, njeziniesche sebi z toho niczo, zo bë wjethchina bayerskoho sejma z joho kniezenjom nje-spokojna. Wysche toho tež tale wjethchina wschelakim bracham a slabosciam podleža, kotrež kniez Luž derje wuzicz wèdžesche. Dokelž ma hako wschisci minister katholskoho kraja wjele moch w rukomaj (wosebje we wobladzienju swětnych a cyrkwiniskich zaſtojnikich mèstnow), dobu nèkotrohožkuli pscheczivnika za so. My smy so sami ze swojimaj wschomaj wo tym pschepokazali.

Hdyž kulturkampf zefkadža a schustajo rosz pocza, tehdom bësche woſebje bayerski katholiski minister Luž, kiz w rajchstagu jedvojtu roſlinu pilnje krijeſtche. „Klétkowy paragraf“ (tež Lužowy paragraf mjenowany), zakon pscheczivo jesuitam, civilne mandželstwo, zakon wo wupokazowaniu „spiecziwych“ mèchnikow a t. d. su pak cyle pschez njoho, pak z joho woſebitej pomoci nastale. W Bajerskej samej — tam wón jeno skradžu wojowasche. Hdyž pytny, zo ze staroſatholſimi so wèc schlachezicj niezechce, puſcheczi iich, tež Döllingera, a pytashe zas z biskopami, haj z Ronom samym so spischeczelicj. A hdyž kulturkampfowe zaſorjenjo haschowacj pocza, hdyž ze samoho Varlina zas mèrnische hlosy so slyschecz dachu, bu minister Luž dale a fedžblischi, „mèrnisch“. Z tajkim wschitnym khablaniem a wicżom je wón nic jeno nacionalliberalnych sebi za pscheczelow wobkhował, ale tež samoho Sigla a joho „Vaterland“ za so dobył. Pschetož tón w poslednim czasu cyle do Lužowej trubý duje! Haj tež wot swjatoho stoła je sebi pschi skladnoſci luboznoscz dobycz wèdžat, kajez su w diplomatiskich jednanjach waschnjo — a to wón nèkto wuziwa hako dopokaz za to, zo je sama najwyschicha cyrkwinista wschynoscj jomu pschipóznacjo dała!

Pscheczivo tutej wschitnosci Lužowej je njeſcheczenioscj katholskeje strony najschłodniſcha a jomu najwuzitniſcha. Katholska strona je na dwoje. Deni su mèrnisch, druzy pschejara nahli, kotsiz často njevèdža, schto chcedža, a potom ze swojim njerozomnym harowanjom dobrej wèch khłodža. Siglowy „Vaterland“ tule stronu zaſtupuje. Tonle malý časopis, kiz so druhdy kaž cyle biez rozoma poczinja, swari na wcho, woſebje na katholiskich zapóſlancow, a pódla so tola katholiski mjenuje. Ton nèkto wózce Lužowe ministerstwo khwali a wuzbèhuje. Najebacj tele pschemenjenjo, najebacj ponizace powijescze, kotrež su wo joho redaktoru Siglu so wozjewiale, najebacj zjawnie pscheczivienjo pscheczivo katholiskim zapóſlancam, najebacj hrubu a njehanbitu ryč, ma tutón časopis mjez katholikami, tež mjez zdželankimi, haj tež mjez duchownymi wjele pscheczelow. Hdyž tajke w Bajerskej je, njetriebamy so nèčomužkuli džiwacz.

Lužowe ministerstwo je rozemišlo, kak možlo sebi dowěru knježerja Luitpolda dobyčj. Počzinja so tak, hakož by za wscie stronę sprawne bylo a same wscie stronow abo partajow stało, tak zo Bajerskej samostatnoſcę zdžerži a pôdla z nemiskim ležorſtwom derje stoji. Tohodla je tež prynz Luitpold takle pschi-poznawace, dowery połne swědczenjo Lužej a joho sobuministrum dal. Schtož pak je najspodžiwnisze, je to, zo so wón na bamžowę swědczenjo powoła, hakož by swiaty wótc Lužowu liberalnu politiku, kotrež zawérno cyrkwi k wuzitku njeje, pschipoznacž chcył.

Schtož by posledniſche wobkrucicž chcył, tomu by so strony rozm wot-prajicž dyrbjal. Môže swiaty wótc Lužej wosebitu kwalbu a pschipoznacžo dacž? Nê! Pschetoz Luž hako katholik sebi je njezaſluži. Hacžruniž sam katholik, kultusminister kraja, kiz ma $\frac{3}{4}$ wscich wobydlerow katholickich, da wscie swoje džeczi w protestantskej wérje swojeje mandželskeje wocžahnyč! A tónle muž ma pschi wobsadzowanju katholickich biskopskich mestow rozhudzecž a postajecž. Tak wiele je weste: w Pruskej drje býchu ministra, kiz by z pscheswiedczenja katholisku wéru pschijał, hnydom že sluzbų puſčezili. A kajch su druzi bajerscy ministrojo? Hisčeje jedyn katholik je mjez nimi, kiz swoje džeczi da lutherse wocžahnyč a tjo su protestantojo. To je ministerstwo katholiskoho kraja!

Politicu tohole kabineta smy horjeka wopijali. Môže ministerstwo z tajkejle zańdženoſcę dowěru katholiskoho bajerskoho ludu sebi dobyčj? Nê! Njech so wone w tu khwilu tež trochu lepje zadžerži, dokelž hinač njemôže; joho wotpohladu so wob džen pschemeniſe njeſu.

Kak ma so tomu rozemicž, zo je swiaty stol Lužej pschipoznacžo pôšlał? Raſſerje je w jenym bamžowym liscze nêhdže pscheczelne ſlово stało, kotrež so někto takle wutrjeba. Z Roma piſaja: „Słowa knježerja Luitpolda, kotrež wo tym rycza, zo swiaty stol nêtežiſche cyrkwinſke wobſtejenja w Bajerskej doſpoſtne pschipoznawa, su w Romje wulke džiwanjo wubudzike. Podar mo so tudy prascheja, na kajke wuprajenja swiatoho wótcia so tute ſłowa zepjeraja, hdyz su tola wuprajenja w napſhecznym z myſlu so stałe.“ — Wo tutej naležnoſczi drje hisčeje jaſniſche wozjewjenja so wukopaja.

Smy tute naležnoſcze drobnischo rozpiſali, dokelž liberalni swiatoho wótcia hako swědka za liberalne knježerſtwo Lužowoho kabineta mjenuju. Tajke swiedczenjo swiaty wótc njeje dacž možl a zavěſće tež dał njeje.

Za bajerski lud pak wostanje powołanjo: Pomhajeſe sebi sami, zo lepſe čiaſh do wachhoho kraja zaſtupia!

Na dwěmaj rowomaj.

Wulka francózſka revolucija zańdženoſho a jeje podobne towařſki tohole lětſtotka su ze swojim „rozwětlenjom“ w nabožnym žiwjenju na rjany francózſki kraj zrudnje ſkutkowale. Nic jeno někotre wosoby, né, cykle wosady, haj krajiny su so Bohu a joho swiatej službje wocuzbile, poccziwoſcę, sprawnoſcę a ſchesczanske žiwjenjo su so zhubile — a na wscielakich mestach je tutón hewal cykle katholiski kraj do hołoho pohanſtwa so wróczil. Cyrkjej so tež dale prouje, tudy, kaž wſchudzom druhdže, zabludžene dusche k bojſtomu pastyrjej wróczicž, tola kak czeſko to dže! Njeſwerne abo zabludžene wowcy drje so mjenje bóle w kózdej wosadze namakaja, hdyz pak je cyla wosada ſkažena — hdze je potom za nju pomoc? Z hory dele dže jara ſpěchňje — schtož pak zamóži do hľubiny zapanijenoho pozbehnyč a zas na wjerſk hory dowjescz?

Tu potom rěla: čłowjeczja mów tudy nieżo wjac njedokonja — dźim boži hiszczęce móże pomoch posłecizę. Kaf je so taiki boži dźim nad wośadu do-pjelińš, kotaż bě do czista flażena, chcemy tudy lubym cžitarjam powiedacž. Podawski, kotrež chcemy tudy po słowach francózskeho spisacžera, kiz je je sam z horta wobdzelenych woſobow zhoniš, wopisacž, su z lét 1840—1850. Spisacžer tehdom runje na hródze pschebywasche, kiz je někotre hodžin wot woſady zdaleny. Soho rozprawa ma so takle:

Nehdže 20 hodžinow wot Pariza zdalena je woſada, kotaž běch předy haſo najhubjenſchu, najbzbezbožniſchu znał, kotaž paſ nětko (1846) cyle hinaſhi napohlad posłicza. Tehdom běſehe w njej muž, tak spodžiwny, zo mje z mocu čehnjeſe, joho zeznacž. Běſehe to farač spominjeneje woſady, wo kotrzym ludžo spodžiwny węcy powiedacžu, a kotorohož někotři za kuzkarja mějachu, družy za swjatoho, wot Boha pôſtanoho, a za dźiwyczinjerja.

Wón bě wobylterjow, hacž nanajbóle spjecziwych, joho njeſtſcęczelscy hidžanych čłowjekow bjez wscheje moch pod swoju duchownu wolu zhibnyš, torhachyš wjelkow do jehnijatow psjewobrocziš; bjez wſchodoſamſnoho zamozjenja bě cyrkej natwaril, a wjacore spomožne wuſtawy załožiš, strachnu njeweru a najhlubſche duchowne zahubjenjo zahacziš a mjez ludom, předy cyle woſhudnjenym a ſenim, džekatwoſcz, pilnoſcz, derjemeczo a bohatſtwo wotewrit.

Tohole spodžiwnoſtu muža dyrbjach zeznacž, chyčy so joho prasťecž, tajlich ſredkow je nałożowaſ, zo by pod tajkimi wobſtojenjemi tajlich wuspěchow doſezahnyš. Tuž wzach jenožo dnia swoju hońtwisku tſelbu na ramio a podach ſo na pucž do spominjeneje woſady, hdžež tutón kuzkar abo swjaty tak ſpodžiwnie ſtuktowasche.

Bo dleſſhim pucžowanju woſladach wot nazdala węžu nowonatwarjeneje cyrkwe; napohlad, kiz tudy na hórcy ſo poſkiczeſte, běſehe krafny; tohodla ſo na zelenym brjoźku poſyhnych, zo bych jón trochu wuziš. Kehwilu běch tak ſebžał — tu wuſlyſhach na dobo njeſaloſto wote mje woſanjo, ſchęzuwanjo a ſchęzowianjo pſow. Kehetſe poſkocziwſchi chyčy woſladacž, ſhco je ſo zebrało a widžach, kaf trochu niže po ſeježch młodži hólczy duchownoſtu psjeſcęžhaja z dwemaj wulkimaj pſomaj, kotrejuž na njoho ſchęzuwacu. Duchowny njeſeſte ze swojim klobukom ſo pſom leđma hiszczę neſtač wobrucz. Kamienje do joho naheje hlowy ſtachu, pſaj běſtaj jomu hido ſuknju rozdreloj. W najwjetſhim hněwie běch ſo za nimi puſheciſt a nětko cyle bližko swoju tſelbu naſtajich, zo bych do tutych bjezbožnikow prasnyš. Tola duchowny psjistocziwſchi mi ruku zazberža, a njeſtaſnikojo čęſtichu.

„Bohnowany, kiz pschithadža w kniežowym mjenje“, zawaſa wumóženy měſchnik. „Runje w prawym časju pschitadžesče, zo tymle młodym ludžom njeſlukti zalutowasche.“ Tola, mój knieže, wy ſeje trochu nahły, wy drje běſtacze do nich tſelik?“

Njevotmoſtich na tute praschenjo, pschetož widžach, kaf jomu krej z hlowy běži. „Mój Božo, wy džen krawicze!“ zawaſak; „bjezbožnych ſu was na hlowie ramili! Ze rana strachna?“

„Ach ně“, wotmoſti měſchnik cyle měrnje a tręſeſte ſebi krej z rubiſtakom; „ja drje ſym ſo jeno w černjach zdrapal.“

„Bóječe“, prajach; „taſte njeſlukti dyrbja ſo khostacž; póndu ſo pſchedſtojičeſterei, dam njeſtſcęzomne hólcziſka poſkostacž!“

„Džakuju ſo wam za waſchu luboſcz, knieže!“ znapſtſcęzim měſchnik; „tola to by ſo ſchpatnje za mje pſchihodžało, hdž bych ſo wjecžicž chyč. Tež

by to cyle podarmo bylo. W tamnej wsy njezmeja to za njeskutk, měschnika stoncowac̄, woſeſje mje!"

Wobhlaſtach ſebi nětko muža trochu kędžbniſho. Běſche ſnadž poſta ſet, ſuſhi a zatradany, čolo ſaldojte; zrudoba bě po woblicžu rozpolažena; tón bě zawsze wjele wutraſl we ſwoim žiwjenju; wočzi a poſladnjenjo pak běſtej tak njewinowatej, tak milkej a dobrocziwej, cyka poſtawa tak nadobna a po- nižna, zo njemózach ſebi wumyſlicz, tak móhli tohole muža takle hidžic, takle pschecžehac̄. „Schtó dha je tola", wopraſhach ſo, „tychle čłowjekow po- hnuło, z wami takle zaſhadzec̄?"

„Rozſvetlenjo" a povalerſtwo ſtej tudy mjeſ ludom ſkutkowaſo", wot- moſwi měſchnik, „woni hidža a pschecžehaja zatraſhne wſchu wěru a kóždoho měſchnika a měnja, zo je to woſebita čeſcz za nich. Potom ſhm tež někotre pobožne zamozite holcy w swojej woſadze wottraſhil, zo ſo tam na njeweri- wych a zadožených uſlodych hólcow njewudachu, pschetož ezi běchu je do rowa pschinjeli. Dokelž ſo mje za radu praſhachu, dyrbach swoje měnjenjo prajic, a to je winy doſeč, zo mje do ſmijereje hidža a bychú mje najrabsko ſtöncovali."

„Alle, knieſ fararjo, tak móžeſtce ſebi zwazič tam hic̄?"

„Pſchinidžechu mi prajic, zo ſtarā maczeſka, kotruž znaju, w mręcžu leži a za mnū žada. Bojach drje ſo, zo móhla to jama byc̄, kotruž mi ryja, zo bychú mje wotſtronili; tola móžeſtce tež wěrno byc̄, a tuž ſebi myſlach, zo dyrbju hic̄. Tola ſhm nětko bjeſ stracha, tu zapocžina ſo moja woſada, jow mam jenož pschecželow, a wy ſo njetrjebac̄e dale wo mnje starac̄, jelizo jeno moje dla tutón puc̄ dječe." — „Ja do M—a du, a tole drje je puč̄, tiž do M wiedege?" — „Haj, ja ſhm farar tuteje wsy."

„Wy ſeże farar w M—je? A to je ſo rjenje zechikowaſo; dha ſeże wy tón, kotrohož chcu wophtac̄." — Dobrocziwý muž ſo wutrobiſe zvjeſeli, zo chchych ſi njomu. Ja jomu nětko wožierich, zo ſu powiſeſje wo joho ſpo- dzivnych ſtukach mje ſi njomu wiede a zo chchyl wot njoho žhonicz, kaiſe ſredki je nałożowaſl, zo by w swojej woſadze taſkich płodow docpeſ.

Pokornje na mnje poſladnywschi rjeſtuy: „Ach, luby knieſe! ja ſam ničjo njeſhym a ničjo njezamožu! Wěrno je, tudy ſu ſo wulſe a ſpodižwne měcy ſtaſe; je ſo dom natwaril, nad kotrymž dyribi ſo džiwač kóždy, tiž wě, kaiſe je tu předy bylo. Alle tutón dom, tale kheda je — na dwaj rowaj na- twarjena! Staj to rowaj dweju jandželow w čłowjeczej ſchtaſtnosczi — po- kaſam wam jej. Chcu wam wſchitko wupowjedac̄, chcečeſli tak dobrý byc̄ a na mnje poſtuchač. Spóznaſeſje potom, tak mało zaſlužby pschi tutých pschemenjenach móžu ſebi ſamomu pschipisowac̄." Dwé ſylzy kuliſtej ſo jomu po licomaj, hdyz takle ryczelſche, čaſtice porno ſebi dale kroczachmoj.

Štonczne běchmoj we wſy. Njeſpóznaſh ju wjac, běſche ſo cyle psche- měnila. Pytnych, tak ma tu wſcho hinaſchi napohlad, wſcho bě tak čiſte a poſjadne, kaž to w žanej wſy tuteje krajiny widział njebeč: tu ſu zbožowni, dželawi a pobožni ludžo, to móžeſtce kóždy na prenje poſladnjenjo widžec̄. Wſchitcy, kotriž naju zetkachu, fararja pokornje a pschecželne poſtrawjachu; dječež z najwjetschej wjeſołosczu ſi njomu pschibehowachu, zo bychú jomu ruku dale a pscheczelne ſłowo wot njoho doſtaſe. Duchowny bě tudy w swoim kraleſtwje, a te běſche z dobom tež joho ſwójsba. Wuprajich jomu swoju wjeſołoscž nad tym.

„Tež tudy", praji farar, „ſu nojprjedy z kamjenjem do mnje mjetali a hiſheſe ſlepje trjechili, hac̄ tam. Haj tale woſada bě hiſheſe bóle njepſchecželska

pschecžiwo wérje a měštníkam, hacž tama je. Tola wobroczenjo njeje mój skut. Dwaj jandželaj — dwaj rowaj . . . nic ja!"

Běch jara wejipny na to, štoto ma tale spodžiwna rycž znamjeniečž: dwaj jandželaj — dwaj rowaj . . . nic ja! Tele ſłowa mi pschecž we wuschomaj klinčach.

"Běche to za čas julijowoho zbezka", powjedasche farač dale kročo, „tehdom ſo mi tale ſara pschepoda. Mojoho předownika běchu wurubili a wuhnali. Tež ja ſebi njebečh wěsty, hacž podobnomu wosudej wundu. Hdyž běch pschischoł a do swojego wobydlenja zacžahnył, doſtach jedyn wjecžor kaž druhı »kocže zastanicžko«. Běch cyle wopuschceuz; ničto ze mnú njewołkhađeſe. Měſčanoſta mi ſwoje durje zamku; jara rozwěleny a na tule ſwoju rozwělenoſć hordy wncžer, ſam zwónik, tež »ſylny duch« a wulkı picžk, kiž je tež na ſwoje picžo wumreł, zadžeržeſtaj ſo pschecžiwo mi hacž na uajnjefniczomniſcho. Wschitcy wobydlerjo mie jeno wusměchowachu, mjerzachu, hanjachu, hej tež ze ſtukami pschecžehachu. Díčeži za mnú běhachu wołko, młodõi hólcych kamjenje do mnje wjetachu a žónſke woſoby mi ze ſwojim pohladnjenjom wčhe zacpicžo wopokazowachu. Wjac hacž jedyn kročz buch czezech ranjeny. A w cyrkwi — tam běch cyle ſam, pschetož ničto do njeje njehodžeſe; ke mſchi hicž, předowanjo ſkříbeež, bě haniba byla. Cyklej bě cyle wiſate, rozwadane twarjenjo; z rozbithmi wołnami czehnjeſe pschez nju, wſchudžom běchu znamjenia złostnoho zahubjenja. Za ſwoje pjenjezy dach rozbite woſko za wołtarjom wuporjedzež. Tola bórzy zas je rozbithu, a kamjenje, z kotrymž běchu do njoho wjetali, nazajtra na wołtarju wołko ležachu. Cyle uicžo niemóžach ſtukowiacž. Hdyž běch ſo zwaził, někotrych wot chłoko ſweta wopuschczentych khorych zastaracž, a jím ze ſwojeje maleje domjaceje leſkarňe někotre ſredki poſkicził, woſkorjzischtaj mie wołkrejny leſkar a leſkarńik (haptifkar); hdyž chech někotrych hólcžtow rozwicžowacž, pscherađi mie wuczer. Hufcžiwo buch do wjetſich pjenježnych wołutow woſudzeñ. To wſho trajeſte tsi lěta dołho. — Kajſe bědne žiwijenjo ſym tudy tele tsi lěta měl! — Potom pał pschiidžeſtej tamnej njebeſej ſtowrjeni, kotrejž bě Bóh poſkak, zo byſchtej tudy, nic ſtukowaloj, dobyloj a plody ſwojich dobrých ſtukow wohladaloj — ně! zo byſchtej czerpieſoi a wumreſoi a z tym tute spodžiwnie pscheworjenjo założiło."

Běchmoj hacž ſarje doschloj.

"Dowjedu was na te měſtuo, kotrej je za mnje — po cyrkwi a wołtarju — najiwiecžiſe. Wonaj ſebi to zaſlužitaj; tam wam wčho drobnischo rozwowiedam."

Dowjedze mie do luboźnjeje iſtwicžki, hdyž bě, kaž wſchelake wěch na to wopokazowachu, žónſka woſoba bydlila byla. Snyhchnoj ſo, a won, kaž bě widžecž hľuboko hnuth, dale powjedasche: „Tehdom zemré moja ſotra a zavostaji ſyna Žawrjenca a džowku Mariju, z kotrymajž bě moja wutroba pschecž zjenocžena, pschetož běſchtaj to najlubožniſeje čłowiekaj na ſwěze. Tež wonaj běſchtaj mi z woſebitej luboſežu pschithilenaj. Někto po ſotsinej ſmjerći mějach winowatoſež, za njej ſo staracž. Marija, moja mótk, holežka ſydomnacze lět ſtara, nijemějeſe nikoho na ſwěze hacž mie, na kotrohož mohla ſo zepjeracž; pschisach ju tohodla ſebi a pschitokazach jej tule iſtwicžku, kotraž je cyle njeſchémienena woſtała, kaž bě ſebi ju wona zarjadowała. Kaž jandžel běſche rjana a nežna, napjelujená z wopornitwej luboſežu a dobroežiwoſežu, wona z doboſom na wſchitlich hľuboki zacžiſež ſežini. Bórzy ſo jej někotre hólcych we wſy pschizamknychu, a po něczim ſo taſka mała ſtrona z a m nje wutwori, kotraž mi pomhaſe. Ničto mie wjac njeſchecžehaſe, haj z najiwiecžej radoſežu možach pytuež,

zo někotří poczachu ke mšchi khodžicž. Majrjenšča nadžija na pschichob naš napjelnojowasche; tola chle hinaf dyrbjeſeſe ſo ſtač.

Lubožna knježna wubudži pola wschelakich našilnoſče a žadofeſe, kotrež za ſpolojeniom hlobzachu; někotři mlobži hóly ſhroblichu ſo, jej ſwoju ſuboſčę wuznawacž. Hdýž ſwoje njedofeſeſeſe, rognjemdrichu ſo. Hrubý člowjef, kiz ſo ranený ežuje a ſo wjecžicž žada, je kaž zatraschné zwěriſko, kotrež je kóždy ſtuk, byrnje najzadlamiſchi a naſjurowiwiſchi był, wuwieſež hotowe. Tež zawiſeſe mějeſeſe ſwój džel, njepoſchecžo, zo Marija z džecžacej luboſču mje ežeſeſeſe, a zo tale luboſč ſme wjefeleſeſe a tróſhtowasche — to moji njepoſchecželjo njemóžachu wibzecž; chchhu mi tajke zbožo rubicž abo tola je zatraschnye naſazcž: moricž naš chchhu; tola nic z pſami a ſamjeniem ſchchhu naš pschimacž. Mjez njepoſcheczelemi bě poſcheklepana hlowa, kotrež ſwoju wěc lepje rozemjeſeſe: z poſchiflodženjom dyrbjeſeſe ſo naſcha ežeſež podryež a my z tym ežeſpjeſež a zahinycž! — Pytnych bórzy, zo Marija bleďnycž a ſpadowacž poczina; běſeſe hižo do wutroby trjechena, potaji pak ſwoju zrudobu, zo mje njeby znejepokoſita. Tola tež druhé weč dyrbjač pytnycž. Marijne poſchecželnych wopuſchczachu ju jena po druhé, žana ſo wjac njepoſaza, naſcha poſchecželna ſtrona bě ſo rozběžala: běch zaſy z Mariju ſam. Njemóžach ſebi wumyſlicž, ſhco ſo to nječini, pođarmo ſo napraſhovach. Tola doňho mje njewědomohho njewostajichu. Denoho dnja mi njehańbitu žadlawy ſpěw njewěriwoho baſnika poſlachu, kotrež bě wuſhikna ruka na mnje a Mariju najnječižomniſchi poſchecželni. Někto wědžach doſež, ſpóznach pak tež hnydom, zo ſym zhubjem; tónle ſpěw, to ſebi prajach, budže za por dnow po cyklei wsh, wulch a džecži budža jón z hlowy ſpěvacž. Ach, njewědžach, tak daloko je djabolska rada hižo docpěta! Myſlach na to, zo Mariju wotpocželu. Hdýž pak z njei wo tym ryčach, zhonich, zo ſo hižo po cyklei wokoline ſajhroznishe kleſti donoſchuja, kotrež mje a Mariju najhroznischoho žiwenja wobſkoržuju; zo ſo tamny nječižomny ſpěw hižo ſpěwa, a zo wboho holca ſo wjac poſkaſacž njeſmě. Wona dyrbjeſeſe faru wopuſchczicž, ale hdže z njei? To ſo tak bórzy wuczinicž njehodžeſeſe. Piſach wſchelake liſty, ničo ſo njeradži. Mjez tym poſchecžehanjo poſchibjerasche. Kóždy mječor njehańbitu ſpěw pod naſchimi woknami ſpěwachu a druhé tryski čerjachu . . . Jónu bě Marija w najwjetſhim ſtyſku do cyrkwi běžala, zo by tam ſamalutka poſched woſtarjom na koledna panjwſchi Boha wo pomoc proſyla. Tola jedyn z nječhmanikow bě ju zaſtupicž widžał; za njei ſo poſchilacžiwiſchi pocza tudý w cyrkwi z hruhyml hloſom njehańbitu pěſen ſpěvacž. — To běſeſe ſmijertna rana za jeje njewinowatu duſchu: wona padže do njemoch — a tajku ju w cyrkwi nađenidžech. — Z pomoci stareje ſlužomních poſchimjeſeſe ju domoj, jowle ju poſložichym do koža, z fotrohož wjac ſtanyla njeje. Ale jeje ſkönzenjo bě dobre, ſwiate. Wona wumre z poſlonym rozmom a w ſwojej poſlednjej hodžinje kaž ſwjata proſečina do poſchichoda hladajche, kaž to mřejach tam a ſem cžinja. „Dowěru! luby wujo! — wona praji — hiſheje ſhwili, a wy dobuđecže!“ Měnu, zo po božej poružnoſeſi takle k wam ryču. Naſchich njeſhceſeſe drje je wjeli a zaſaklych; tohola pak njezadwělujmy! Wodajeſe jim! Čińče jim dobrotu! Budu nad wami ſedžowacž, luby wujo, budu wam bližko, ſpuschczeſe ſo na to!“ . . . Tak ſkönzi tuta rjana a ſwjata knježna.

Pſchi jeje khowanju přeni króč cyrkwi poſladač; na moje ſłowa ſo přeni króč poſluchaſche. Běſeſe drje najbole wczipnoſeſe, ſhcož tých ludži poſhnu, tola wibzach tež ſylzy běžecž. Smjercž njewinowatoho džeſeſa bě tola

někotry zacíščej řežinička. Powiedach, kaf je tale knježna wumrěla; kaf je swojim pschecžeharjam wodala, kaf je tež mi došpolne wodacžo na wutrobu połožika. Na to wuprajich nadžiju, zo nad rowom tutoho jandžela wsche njeprschczelstwo so wujedna a lubošč a mér zaš wschtikich wobknježi. Widžach, zo moje ſłowa do wutrobów so dobywaju. Hijo zaš ſebi myſlach, zo ſhm dobył. Tola — po brachowasche hiſcheže jedyn row; jedyn wopor hiſcheže njeſeſhe pañyč!

Wobſtojenja běchu netko tajſe, zo drje zaſ ſtrona za mnje naſta, kotař ſo tež wjac wottraſhiež a pschecžiwo mi naſhezuwacž njeſawasche, za to pak moji wobſtajni njeprſchczeljo, kotsiž ſo zjednacž njechachu, buchu czim zafalſki a njemdrifſki. Vaſachu na pschiležnoſči, zo bychu mje cyle doporazily.

Lawrjenc, Marijny bratr, běſche tak zwonkownye kaž na dufchi swojej ſotſe cyle podobny; zo by maku pomoc po starſchimaj cylu ſwojej ſotſe pschewoſtajiež mohl, zaſtupi do wójska. Hdyž Marijnu ſmierč žhoni, zapſchija joho nutrna žadoſč, mje woſladacz, bližſe powjeſcze wo tutych zrudnych po- dawkaſtſkych a pschi rowje ſwojeje jenicekle ſotſicžki ſo wuplakacz a modlicž. Dostawſchi dowolenjo poda ſo hnydom na pucž ke mni, ani zo by mi předy ſhco wožjewil. Běſche w zymie; doſloho džesche pěſchi, padasche a zapadowasche ſo na naſtich hubjenych pucžach. Hdyž do wsh dóndže, bě hijo wjecžor pozdže, wjedro bě straſhnie hroźne, ſmierč mucžny trjebaſche nužnje wotpozvink a wokſchewenjo. Ja runje doma njebeč; běch pola hamſloho bratra tſi hodžimy wot naſ zdalenoho činiež měl a chyc̄h pschi tak hroźnym wjedrje pola njoho pschenocwacž. Moja ſtará hlučha džowka njeſlyſchesche Lawrjencowe klinkanjo a buchanjo; wón ſebi tohodla myſleſche, zo ničto wo domje njebydlí, zo ſu joho do wopacžnoho poſazali, a wotendže cyle pschemofnjeny, zymu pschemrečny a z hłodom zeſlabieny, zo by korečnu pytał. Njezbožowny runje do hłownoho lehwa mojich njeprſchczelow trjechi. Či běchu ſedma žhoniſi, zo je wón moj ſotſiný ſyn, a pocžachu joho hanicž, haj z njeſmilnymi puſkami joho z durjemi won czijnych. Z hrózbu wobjath na drozy wonka panh; ničto ſo wo njoho njeſtarasche. Ženož ſtara miłosćziwa macžerka ſo nad nim ſmili. Spóznanſchi ſtrach, w kothymž joho žiwijenjo běſche, wołaſche: Wóni mrěje! Njeſmilni ſo jej wuſmjaču. Z nužu joho hacž do hródze ſežeze, połoži joho tam na ſlonu a pschiky joho ze ſwojim piezлом. Potom ſebi po lampku dobežiwschi počza za dufchu mrějacoſho ſo modlicž.

Za běch tón wjecžor prawie ſprócný a tohodla pola ſwojoho duchownoho bratra z čaſom ſo lehnył. — Tu ſo mi nadobo ſezda, haſkoz bych Mariju widžał. Řeje rjana poſtawa ſo mi zjewi w njebijefkim blyſčežu; tola wulka zrudoba bě na jeje woblicžu. Wona ničo njeržeſche, ja pak jej zrozemich; běſche mi, kaž by praſila: wróź ſo na dobo do M—a. Hnydom ſtanwyſhi puſczejich ſo na pucž a khětſycho, hacž běch ſebi myſliciž mohl, běch dom. Zaſtupich do ſwojoho domu, menojo, zo je tudy něſchtó ſo ſtało, k čomuž ſhm trébny. Tola tu bě wſho cžicho; njerozemjach, cžohodla ſym woſany był.

Tu woſladach Mariju druhi króz; hiſcheže zrudniſcha bě, dyžli předy. „„Moje džecžo, zawoſach, ſhco ty chceſch? ſhco mam cžinicž?““ Wona poſaza z ruku tam, hdjež korečma ſtoji. Tam ſo podach. Wſchudžom bě cžma, jeno zady w dworje pytnych ſlabe ſwetlo; tam pschistupiwschi ſtyschach paczerje ſpěwacž a cžejcž zdyhnowacž. Zaſtupiu do hródze a widžu ſwojoho ſotſinoho ſyna ze ſmierču bědziež! Štara macžerka mi khětſe wſho trébne wipowjeda. O luby knježe, njemožu wam praſicž, kaf mi tehdom bě. Zběhnych luboſho

młodżenca a na rukomaj donięsech jeho domoj, jowle na łóżo jeho sotry jeho położich; bęsche widżecz, zo dyrbvi wumręcz, kaž jeho sotra, jeho napohlad wschu nadżiju na wustrowenjo zahubjeſche. Nětko pak zhonich, tak slabý sym. Wutroba so mi zbehasche, bęch cyk roznjemdrjeny; dźiw, zo rozom njezhubich! Podarmo mi mřejach, hdyz hischče na khwili t sebi pschiindże, pschiikad czechomžlnoſce da, kotrež jeno njebjeſkej miloſci jeho njeboheje sotry so runasche. Sylschach, hdyz jeho wobstarach a t smjerczi pschihotowach, jeno tamnu żadlawu pejen, z kotrejz bęchu moju pobožnu Mariju skóncowali; widżach jeno zhubjenjo mojeho poslednjeho krejnoho pscheczela, kotrehož bęchu mi tež morili. Bęch, hdyz wón wumrē, nětko cyk sam na swęcze.

Kawrijenc wumrē — jeho poslednie ſłowo bę modlitwa za swoich njeſcheczelow. Pschibliji so dzeń jeho khowania, wulki lud, to wędżach, zeńże so na poehrjeb. Tule pschiležnoſcz chych wuzicz na waſchnjo, kotrež mojeho zaſtojnictwa hódné njebjeſche bylo; chych z mótrym hłosom zhromadženich wobſtorzowacz, iich njeſlukti jim psched woči stajicž: moje hanjenja a ranę, tak su Mariju a Kawrijencu morili, mie do njewuprajitej žrudoby, do najwiejschego hubjensta zaſtorzili; chych božu sprawnoſcz wo wječzenjo žadacz, z hrinotachym hłosom chych hako predař a profeta hněwa a ſuda hischče wutupicž a potom na wsče čaſy tele měſtno wopuſczejicž. — Dyrbju hischče jónu wospjetowacž: Wy widžice, zo ja nicžo njeſym, zo swojomu powołaniu ze ſwojeſe moch zroſčenym, ſwojeho měſhnistwa hódný njeſym. —

Stupich na kletku. Njeurjeknita hórkoscž bę mie pschewzała a žanomu druhomu pohnuwanju t mocu pschincž njeſa. A byrnje mie zabili, ja chych ryjeſecž tak, kaž mi wokoło wutroby bę. W tutym wokomitu zjewi so mi Mariaja tſecži krócz. Jeje woblicžo bę njeuprajicze mle a dobrociwe. Z njebjeſkim poſmierkom porſt pschede minu pozběže. Brozemich jej, a hanibowach ſo swoich njeđostojnych zacjuczow a wotmyſlow. Dopomnich ſo na jeje poslednie ſowa, kotrež bę prajila: „Wodaſe jem! czinieſe jem dobrotu!“

To wscho traſesche jeno wokomik. Widżenjo ſo miny, a ja bęch druhi człowjek. Ze slabym hłosom nětko cyk z krótka a pokornje prajach, zo je Kawrijenc runje tak kħeſeſzansch a pobožnie, kaž jeho sotra ze swęta ſo minył, a zo je mi ſwoje ſnadne zamōženjo zamofiajil, zo bych tudy w ſwojej woſadze wuſtar abo hospic za kħudych pucżowarjow założil. Pschispomnich: Nětko, hdyz nikoho na swęcze wjac nimam, chcu ſwoju chlu luboſcz ſwoim wosadnym dječżom pschivobrocziecž. Moje ſylzy mi dale wjac ryjeſecž njeſachu. — Tež w cyklwi ſlwo wsędzieckich płakachu.

Wat tohole časa, luby knieže! zapoczyna ſo moje zbožowne ſlutkowanjo w tutej woſadze . . . A nětko poſječe, poſazam wam hischče něſhco.

Dowiedże mie na kertchow. — Tu poſaza mi rowaj ſwojeſu bližkeju pscheczelow. „Zowle wotpočujietaſi taj ja ndželaj“, praji, „to ſtaj dwaj rowaj, wo kotrejmaž sym powiedział; na tutej je boža ſpodživna mudroſcz pozběhnijenjo a znadobnjenjo a tež čaſne zbožo předy tak zanjerodženeje woſadž natwarila. Bohu budž džak a kħwalba!“ — —

3. Lužich a Sakskeje.

Z Budyschina. Kaž hamitske rozprawy wupokaſuju, je w měſacu juniju w cyklm kraleſtwie 268 wſchelakich wohnjowych a druhich njezbožow bylo; z nich naſta 184 z blyſkom (z kotrejž 34 palachu, 150 bęchu zymne) a 84 z druhimi pschiczinami. Mjez twarjenjemi, kotrež buchu z blyſkom trjechene, bę 24

z blyskowodem wobstaranych. Po hamtskich wokresach so rozdzieleja: w Budyskim 11, w Drjezdanskim 67, w Lipskowiskim 31 a w Cvikawiskim 75. Majhusczijscho boze niewjedro dyri w Starzych Drjezdzach a w wokolinje a w Freibergskim hamtskim hejtmanstwie, hdzej 17 kroczy dyri. W Falkenbachu w Marienbergskim hejtmanstwie tez blysk zapali, a nieszu tam wot lata 1763 hanoho njezboza z wohnjom wjac meli.

Z Baczonja. Swiedzeni Wutroby Zjeszowowej ze swiedzeniom Domapytania swiateje Marije w tuthym leze na jedyn dzeni pschiindze. Besche po tajkim za Baczonisku cyrkci tuton dzeni wosebicze wazny. Zo bychu so na nim, halo na dniu, ktryz budze po konsekracji cyrkwi tam halo titularnym swiedzeni porno druhim rocznym swiatym dniam, w cyrkwi Wutroby Zjeszowowej boze skuzby dzerzeli, be zadanie wsciech, kotsiz do Baczoniskej cyrkwi ke mischi khodza. Tich zadanie bu dopielnione, pschetoz kniez katechet Kummmer z Budyschima pschiindze, zo by wiezior prjedy a nazajtra rano spowiedz skylchal a potom bozu mischi dzerzal. Budyski procession, fiz na Domapytania swj. Marije do Rózanta dze, dndze w 5 hodzinach haczy psched Baczon. Tu poczachu ze wsciemi zwonami zwonicz a pod tuthym mocnymi zynkami zastupi procession na swoim puczu na Rózenczanske hnadowne mesto preni kroczy do rjaneje cyrkwi, hdzej besche na blidku swieczo swiateje Marije pschihotowane a wobdate wot druzkow, kotrej mejachu je w processione do Rózanta njezcz. W cyrkwi zaspewa so "Budz powitana kralowna" a lauretanska litania, na czoz so procession pschewodzany ze zynkami zwonow dale na pucz do Rózanta nastaji. Wiejskie zwonjenjo nekotrohozkuli hhuboku pohnu; każ so pobożnym z wutroby k njezbu dobrym psalmistowe słowo: "Knieże, lubuju psychu twojego domu a městno, hdzej twoja hordosz bydli!" Khvaleniy budz, o Knieże! zo sy sebi tez tudy městno swojeje czescze a khwalby pschihotowa! Njech tute zynki z miedzanoho horta predaja do naschoho kraja: swiatu lubosz, nutru pobožnosz, pschezjemu mysl! — Hnadowne městno Rózant be tez tuton dzeni każ druhe wulke swiedzenie jara bohacie wopystane; pschi rjannym wjedrje be so wschelakim processionam wiele pobožnych pschizamku. — Hdzej so popoldniu Budyski procession zas Baczoniej bliżsche, zazwonichu tam zas ze wsciemi zwonami. Z cyrkwi pschiindzechu z torhowiomaj a hólczkomaj napscheczo a cykli procession dziesche najprjedy wokoło cyrkwi, prjedy haczy zastupi. Besche to cykle swiatoczne powitanjo, każ so druhdze stawa — drje hiez duchownnego. — Męsczanski kapłan, wjednik processiona, potom w cyrkwi nekotre modlitwy a litaniu wo najswieczieljzej Wutrobie Zjeszowej wuspewa, na czoz so procession po tuthym krótkim nyschporje zas pschewodzany ze swiatocznym zwonjenjom dale na dompucez poda.

Be Sernjan. Niedzelu 11. t. m. po 4. hodzinie besche w salu naschoho nowoho hosczenca jara zajimawy spewny koncert, wot nehdze 40 dzeczi (30 holczkow a 10 hólczkow) Rózenczanskeje schule spewany a wot ich wuczerja t. Wjentki namjedowan. Programm besche jara nadobny, dokelz 36 spewow wobsahowasche. W prenim dzelu spewachu so nabożne spewy, mjez nimi někotre nowe k czesczi Wutroby Zjeszowowej a khwalbie swiateje Marije; w druhim dzelu sczehowachu wotczinske, saskie a kuziskoserbiske, w tesczim pat měchane. Zeghy beschu wsciech serbske, każ so to w serbskim koncerze słuscha. Pschewod z huslemi wobstaro wustojnie t. Wjentka sam, na klavirje pschewodzichtaj t. wuczer Schewcziik ze Schunowa a t. wuczer Hase z Khroszic. Poslucharjo zemidzechu so nic jeno z bliżscheje wokolnoszcje Malbiczanskeje wosady,

ale tež z někotrych druhich. Wschitcy běchu jara spojeni a zwieseleni z tým, shtož bě t. wucžer svoje rad wuknjace džecži nawucžil. Wosebite pschipóznačjo zašlužichu sebi koncertowarjo z tým, zo wunošk koncera — 90 markow — Bacžonískiej cyrkwi woprowachu. Tuž so po podžakowanju, kotrež so wot t. Wjenki pschitomnym sta, tej džakownej skawie horliwje pschihlosovaſche, kotaž so t wobzamknjenju t. wucžerzej a joho schulerjam a schulerkam wunješe.

Z Jawory. Tudy wumrē 6. t. m. Miklawšch Barjenk w 85. lécje swojeje staroby. Mlebočicžki bě swerny sobustaw towarzstwa ſs. Cyrilla a Metodija a katholskeje bjesady w Kukowje, wobeju wot spocžatka jej wobſtacza. R. i. p.

— Pschi czežkim njewjedrje, kotrež schtwórtk psched tydženjom t nam pschicžeže, dyri blyſt do Wawrjec hródzow, kotrež tež zapali. Nove twarjenjo ze wschém nahromadženym ſuschenym synom a džeczelom so spali. Ze hafle něchtó pschez léto, zo so Wawrjec cykly dwór wotpali a bě tehdom wohén wot zloſtejne ruki założenj był.

Z Drieždjan. Saſſi prync Vjedrich August je w tu khwili hischeže na pucžowanju. Bobywschi we wječhowstwach nad Donawu chycſhe Konstantinopel wopytacž a wot tam pschež Italsku do Francóziskeje pucžowacž. Dokelž pak je w Italſkej cholera, je so tutón zamysl pschicžicž dyrbjał, a prync je so do Žendželskeje podal, hdež w tu khwili pschebhywa. Pucžuje „incognito“ (nic hako kralowſki prync znath) hako hrabja z Weesenstein, pod kotrýmž mjenje je tež joho džed kral Jan pucžował. Hdyž Ježu Majestosči „incognito“ pucžujetej, rětataj hrabja a hrabina z Blawna.

— Zařídžemu nježelu wudželſche w kralowskej dwórkowej cyrkwi najdostojniſchi kniez biskop dr. Werner t swjaty sakrament firmowanja. Po předowanju, kotrež prälat Wahl mjeſeſche, wudželi hnadny kniez 723 wosobam swjaty sakrament. Z nich bě 562 z faru katholskeje dwórkowej, 83 z Nowych Drieždjan a 78 z Friedreichstadta. Tež tóſſkto dorozéžených, kofizž hacž dotal njebechu pschilegnoscž měli, tutón swjaty sakrament dostacž, dachu so firmowanacž.

— Rakuski archwójwoda Karl Ludwik a joho syn Otto staj so do Badena pola Wina podaloj. Tam tež ſakſi prync Žurijs ze swojej swójbu pschichodn tydženj po jědže a tež Ž. M. kral a kralowa chetaj joho poždžiſho tam ſežehowacž. — Raž „Dresdner Journal“ wežora piſaſche, je něko ſlu b prynceſhy Marije Josefy džowki prynca Žurijs z awstrijskim archwójwodu Ottom officjalnie wozjewene.

Z chloho swěta.

Francózka. Katholska cyrkje je w tutym kraju wažnoho vječha zhuſila; 8. t. m. je Parížſki archbifkop kardinal Guibert wumrēl, kotrež je w czežkim času njeweriwoho knieženja nětežiſcheje republiky Parížku diöcesu wiedł a ſobu za druhe francózke diöcesy ſo ſtaral. Wón bě rodzený 1802 a bu 1842 za bifkopa we Bibiers-u a 1857 za archbifkopa w Parizu poſtajeny. Wón bě w swoim czežkim powołanju jara wuſhikny a wědžesche ſo w zaſhniatanych a naſažených wobſtojenjach z njeweriwym kniežetstwom rozmornje zadžerzecž a něchtokuli hischeže wotwobrocžicž. Joho hłowny ſtut, na kotrýmž hako Parížſki archbifkop dželaſche, bě twar cyrkwi Wutroby Ježuſowej na horey Montmartre w Parizu. Pschez poſchtwórta miliona wosobow je

za tule cyrkej składowało a hacž dotal 12 milionow franków nawdało. Cyrkej pak je hake do poł hotowa. Hdyž archybiskop 1875 zakładny kamien za tule cyrkej swjeczeńsche, woznamieni won podcyrknej abo kryptu hało městno, hdyž chyjsche pohrjebanh býč. Tam tež joho pochowaja. Zemřety archybiskop Guibert bě po 40 létach zas přeni, kij je naturské smjercze wumrěl. Joho předownika kommunardojo (zběžkarjo) léta 1875 zatsélichu, pschedpředownika archybiskopa Affre-a trjechi tufka, hdyž w revolucií so k ranjenym poda. — Pomočník dotalnho archybiskopa, titularny archybiskop w Larissa Frane Marija Richard, budže Guibertoň naštupník.

Naležnosće našoho towarzstwa.

Sobustawy na lěto 1886: kk. 404—406. ze Smjerdzaceje: Michał Domański Jurij Ditrich, Marija Libšec, 407. Marija Zarjenkowa z Dobrošic, 408. Marija Šemelec ze Sernjan, 409. Jan Polleň z Čornohe Hodlerja, 410. Jakub Rječk z Kamjenej, 411. Khrystiana Donatec z Radworja, 412. Jakub Wjeraba z Łahowa, 413. Marija Hašina z Khasowa, 414. Pětr Žurk z Lazka, 415. Mikławš Matka z Konjec, 416—418. z Khróšic: Jakub Zarjenk (Kubaš), Marija Česlina, Michał Swejda.

Sobustawy na lěto 1885: kk. 628. 629. z Radworja: Jan Hantuš, wučer Pětr Šolta, 630. Michał Šotta z Měrkowa, 631. Jakub Wjeraba z Łahowa.

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinještej 89,547 m. 60 p.

K česci Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali: wopor někotrych sobustawow Budyšskoho processiona do Różanta 25 m. 70 p. (mjez tutym wot Budyšskich družkow 12 m.), džak za dostatu strowotu z Budyšskeje wosady 10 m., přez redaktora za swjećene wěcy 50 p., wunošk spěwa Różenčanskich šulskich džecí w Sernjanach 90 m. 84 p. (Sława! a wutrobný džak!)

Jubilejske dary: z Jaseńcy: njemjenowany 5 m. a njemjenowana 2 m., ze Smjerdzaceje 3 m., ze Sernjan 3 m., wot wšelakich wosobow přez k. Tadeja 4 m., W. z Różanta 5 m., z Nowoho Lusča 2 m., swójba z Worklec 3 m., njemjenowany 3 m., njemjenowana 1 m., njemjenowana z Kozaric 1 m., přez k. P. Hugo z klóštra wšelakich darow: 21 m. 75 p., z Konjec 3 m., Tk. z Njebjelčic 5 m., druhich darow z Njebjelčic 3 m., z Budyšskeje wosady 1 m. 50 p., Jakub Wjenka, tachantski zwóńk w Budyšinje 9 m., njemjenowana z Budyšina 5 m., N. z Khelna 3 m., N. N. z khoroho bratra 50 p., J. a H. C. z St. (druhi jub. dar) 6 m., njemjenowany 10 m., njemjenowana 11 m., njemjenowana 6 m., swójba z Budyšina 10 m., wot jeho šulerja 1 m., wot jeneje khudeje z Budyšina 1 m., njemjenowani z Budyšina 3 m., jubilejskich darow z Ralbičanskeje wosady 16 m. 20 p., přez k. fararja Wernerja: 10 m. ze Serbsk. Pazlic, přez k. kaplana Rězaka: „k česci Jézusoweje Wutroby za jich wotemřetých“ N. ze Smječkec 3 m., dale dary po 7 m., 10 m. 70 p. a 1 m., „Jézusowa Wutroba smil so nad nami!“ 6 m., Madlena Kubicec z Hory 50 p. a dalše 33 m. 25 p., k dorunaju 6 p.

Hromadže: 89,894 m. 10 p.

Na nowe piščete do Baćońskae cyrkwje: Dotal hromadže 2828 m. 18 p. — Dale su woprowali: njemjenowana swójba z Baćonja 20 m., njemjenowany 3 m., přez k. Rězaka 5 m. — Hromadže: 2856 m. 18 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 9444 m. 70 p. — Dale su woprowali: Marija Pawlikowa z Časec w Hrubjelčicach za zbóžnu smjertnu hodžinu 100 m., z Konjec 1 m. 50 p., z Konjec (jub. dar) 3 m., džak za dostatu strowotu z Budyšskeje wosady 10 m., Hana Žofkec z Worklec (jub. dar) 1 m. — Hromadže: 9560 m. 20 p.

Přispomnjenjo: Wyše toho bě 50 m. wot Marije Pawlikowej z Časec na nowe stacíony do Hajničanskeje cyrkwički.

Zaplać Bóh wšem dobrocerjam!

Za terciarow: Wumrěla je Hana Kravčík z Košlowa. R. i. p.

Ejšsječ Smolerjec knižičsječeje w mazjicznym domje w Budyšinie.

Katholicki p. o. s. o.

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Placi lětne
na pósce a we knihařni
1 m. 70 p. bjez pórta.

Euđowy c̄asopis.

Wudawany wot towarzſwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 15.

7. augusta 1886.

Lětnik 24.

Katholicka wuejba wo wotpušku.

I.

Wo wotpušku drje so čjaſčiſiho předuje a piſche, tola pak je tajlich mało, kotsiž bych u doſez jaſne pschedſtajeno wo bycžu wotpuſka a wo wulkosczi hnady měli, kotrež cyrkę w nim wěriwym poſtieža. Piſchu ſezechowace naſtarví, piſheſwědczeny wo tym, zo někotomuzkuliz dobru službu z tym wopokažu. Piſchu, zo bych někotrym wopacznym měnjenjam, kotrež naſtrupajo bycžo wotpuſka a waſchnjo joho dobywanja wotpuſkow wobſtoja, napſcheczo ſtipiš, a za to lepſche a ſpomožniſche nahladny we wutrobach założiſ.

Hac̄ d o ſwj. Eſteženich je člowiek morwy po duſchi; Eſteženica je wérne wubudženyo wot morwych a ſpocžatk ſpodžinwoho žiwjenja. W Eſteženich woda so člowiekej w ſchón hřech — njech herbſki, njech joho ſamny —, w Eſteženich ſpuſčěja so wſchě čzaňne kaž wěczne khostanja; duſha Eſteženeho blyſcieži so w pſchez naturſkej krasnoſeži, je podobizna a wot blyſciež bojſtſkohu bycža; Eſteženich je z bratom Echrystuſowym, Boh je jomu z wótcem, njebjeske kraleſtwo joho herbſtwo.

Zbřežili člowiek po ſwj. Eſteženich czežcy, je porno mordarjeſ; kaž je njeurjeknuta złóscz, swoje czaſne žiwjenjo ſebi wazcž abo pſchirótežec, tak wjele wjetſcha, duſchu wo duchovne žiwjenjo pſchinjež, kotrež je Boh z hnadi ſwj. Eſteženich do njeje wulinył. Smertny hřech po ſwj. Eſteženich pak storeži člowiefa do dwójohu njeſměrnoho hubjenſtwa: do dolha a do khostanja.

Dolh (= wina), kotrež so z hřechom načzini, je bytne abo traſace w hřechu a tuſon dolh wobitoji w Eſtežendze, kotrež so bójskej majefoſeži ejzini; wſchó druhe, ſchtož ſchłodne z hřechu na zemi a w heli wulhadža, je jenož ſczež w k tamnopho dolha. Z hřechom pſchinadži člowiek swoju bójsku podobnoſež, padnje do wotrocžtwa djaboła a pſchinjeſe ſo wo swoje herbſtwo — wo njebjesa. Czežkoſeži dolha je tež khostanjo pſchinjerjene: wot wokomila,

hdijž je čłowjek czežczy zhřeščil, ma Bóh prawo, zo bjez smilnoſće joho ſchwika, kaž dołho je na zemi, a něhdy hiſcheče cyku węczęnoſć w heli.

Podoberje ma ſo tež ze wſchědnym abo ſnadnym hréchom; tež tu dyrbimy derje dołh a tħoſtanjo rozeznawacż. Tola je wſchědný hréch njepſchinjeſe naſ — kaž czežki — wo božu hnadu. Tohodla njeje tež khostanjo tak wulke, kaž je na ſmijertny hréch poſtaſene. Tola doſaha čaſto doſez je niči k wſchědnym hréch, zo Bóh čłowjeka pſchez cykle čaſne žiwiſtenje czežczy domapulta, a wſchę toho jomu hiſcheče dołho w cžiſežu czerpječ da.

Hdijž pak Bóh czežkoho hréchnika njezaſtorczi — kaž by tutón zaſlužił — ale miłość nad nim wopokazuje z tym, zo čas a hnadu po kutoh ſpožczi, je to druhé wubudzenjo wot morwych, a ſpožiwne, kaž tamne přenje w ſviſtachem; a hiſcheče ſpodziwne, dokoł ſtachem, tħiż je czežczy hréščil, njeje morwy bjez swojeje winy, kaž njeſtachem; nē: wón je wěrny mordar na ſwojej kħudej dufchi, mordar na druhich, kotrejch je z pohórtichkom naſazyl, mordar na kħryſtu, kotrehož z czežkum hréchom z nowa kħiſjuje a duchownie mori. Z toho je jaſnje wiđacz, zo Bóh z czežkum hréchnikom, hdijž jomu woda, tak ſmilni je wobħadżecz njeſmōže, kaž z njeſtachem, na kotrejmu klecżo přenjeju starsheju wotpoczyuje. Wón dyrbí po ſwojej ſprawnoſći czežkhe wuměnjenja ſtajecz a tute ſu: zo hréchnik wjach njeħrešči (t. r. czežcy), zo wobendzenym hréch z pſcheinaturſkej želnoſću hidži, zo ſo hrécha ſwernje wuſpowieda, zo ſchfodu zaruna; hdijž hréchnik to cžini, ſmē měſchnik joho wot hrécha wotwiazač a z wotwiazañjom wožiwi w nim hnada, wón tak rjec wot morwych stanje.

Schto ſkutkuje něko tute měſchiniske wotwiazañjo w hréchniku? Hrēchnik bē z czežkum hréchom njeſmēnny dołh načiniſ a tón ſo ſpuſtečeži; hréchnik bē ze ſmijertnym hréchom węczęne khostanja zaſlužił a tute ſo jomu runu je tak ſpuſteča, z tym runa ſo ſakrament po kutoh ſakramentej ſtachem. Hrēchnik pak je pódla węczęnych khostanach w heli tež čaſne zawinyl, a džel tuthich čaſnych ſo (haſo njezaſlužennym pſchidawku božej miloſće) w ſakramenje po kutoh ſpuſtečeži, a to po mēr je po kutohne myſle a želnoſće wjach abo ménje, druhdy (ale jara rědko, kaž mordarzej na prawich, Mariji Madlenje) tež wſchę čaſne khostanja.

Zbytkne čaſne khostanja, t. r. te, kotrež po ſvj. ſpoviedži ſkoro wſchěm wostanu, dyrbí hréchnik po hōdnej ſwojatej ſpoviedži ſam zapoſtečež a wo- czerpječ: z khoroszemi, z domapytanjem, z nježbožom, a ſkončenie, ſchtož je hōrſche hač wſchitko do hromady, ſchtož w cžiſežu na njoho cžaka.

Zo tomu tak je, zo dyrbí čłowjek tež po wodatym hréchu čaſne khostanja pſcheinatpječ, wucž zjawnie ſvj. piſmo. Hlej Hađama, tħiż ma po wodacžu 930 lēt po kutoh ſpoviedži, ţidowski lud, tħiż w puſčinje 40 lēt bħudži a trada a mrije; Davida, kotrež, hdijž bē profeta Nathan jomu wodacžo pſchizjewi, dyrbí hač do ſmijerze hōrki kħeluk po kutoh pież. Tamón džel čaſnych khostanjow, kotrež kōždomu z naſ tež po ſvj. ſpoviedži wostanu, dyrbí kōždy z naſ ſam zapoſtečež hač na poſledni pjeniežk. Tute wotplaczenjo ſtawa ſo z po kutohny ſkutkami, kotrež měſchnik napožoži; z poſteženjom, modleñjom a jaſnožnu, kotrež w zamyslu po kutoh ſtachem do koncamy; pſchez wſchę ſkutki miloſće, pſchez ſcěrpnoſće w kħiſju a khorosziji. Schtož wo to njerodži na zemi, budże wo hōrſche rodžecz dyrbječ w cžiſežu. Schtož je czežczy zhřeščil a dobrowolnje po kutoh ſo na zemi, nima ſo tam ſmilnoſće nadžiæcz.

hdyž pak kogdy psihi sebi swoje zaúdžene žitvenje wopomina a dołk, kotryž je z hřeschenjom nacjini, to budže někotromužkuli kaž hora Sinai psched wocjomař stacž. To budže něchto bycž chceč, prjedn hacž je poslednja čer hrécha, kotryž smy kaž wodu do so pilí, z wohnjom cjišča wupalena a duscha dozrawjena k widzenju Boha.

To derje wopominischi, dyrbi kogdy prajicž, tak by njewuprajomna dobrota byla, byli něchtó byl, kiz je dobrocjiw a mócný došež, zo našch dołk psched božej sprawnoſćem tak polóži, zo za snadne pokuczenjo, kotoromuž ſo na zemi podcjišnijem, dołhomu a bołosćiwomu cjerćjenju w cjišču cječnijem.

A hlej, je tu něchtó, kiz chce nam tajku pomoc poſkicicž: je to našcha duchowna macjer, boža cyrkę. Kaž ſo macž zwjeseli, zo bu jeje syn, kiz bě k smjerci wotfudžen, wobhnadžen, tak tež cyrkę, zo bu w ſpowiedzi wěcžna smjerci wot nas wzata; a tola budže tamna macž zrudna, zo dyrbi jeje syn město smjercze dołho w jaſtwje pschebywacž — tak tež cyrkę, kotoraz wě, zo je najhórsche jaſtwo cjišč; a kaž tamna macž na to myssi, zo syna z jaſtwa wuſwobodži, tak tež cyrkę pyta cjerćjenja duschow w cjišču polóžicž, poſmějſicž abo cyle zbehnyč. A doníz tamna macž synej pomhacž chce, ale nimože, zamóže to cyrkę z wotpuskom.

Shto dha je wotpusk? Wotpusk je doſpołne abo njedospołne ſpuſhečenjo tamnyh cjaſnyh khostanjow, kotrež měl načazany hřeschnik hishcze pak na zemi z cjerćjenjom a pokuczenjom, pak w cjišču božej sprawnoſći wotpłacżecž, hdyž je ſo jomu dołk hrécha a wěczne khostanjo w sakramencze pokutu ſpuſhečilo.

Hdyž manž netko wěste wopſhijecžo wo tym, ſhtož cyrkę pod wotpukom rožemi, chcemy pſchichodnje ſebi rožestajicž, ſhto wotpusk cžini abo ſtuſuje.

(Pſchichodnje dale.)

3 Lujzich a Sakskeje.

Z Budyschina. Z klóštra Ossega je zrudna powěſć k nam pſchichla, zo je wjekodostojny k. Ignac Petr Krahl, prälat (abt) cistercijskoho klóštra, minjenu ſobotu zemré. Wón narodži ſo w lécze 1828 a bě duchowny wot 1852. R. i. p.

Z Radworja. Džensa 23. julija rano mějachmy tajke njewjedro, kajež řeta dołho měli njeſimy. Psihi ſylnym hrimanju dyri blyſk dwójcy do wonka ſtejachych popow, kotrež ſo ſpalischtet, a w tak mjenowanej zwěrinskej zahrodze rožchczeipi jemu wjeřbu. Srjedž ſamjenej a Měrkowa powali a rožchczeipi blyſk někotre telegrafowe ſerdže, a pola Lutobęza zapali tohorunja žitnu popu. Žrudniſcho běſche hishcze we Luzu, hdyž blyſk pola žiwnoſczerja Nowotnika do hródze dyri, a tam dwě kruwje zarazy, a tež hnydom zapali, tak zo ſo tuta a domiske wotpali. Dokelž wohen ſpěchnie pſchiberaſche, a ſuſodža njewjedra dla hnydom na pomoc pſchimicž nimožachu, je ſo Nowotnikem nimale cyla domjaca nadoba ſpalila. Hako ſo tudy hido paleſche, dyri blyſk druhí króč a zjedze pſchez zahrodou, kaž hishcze ſlēd po wohenju pokazowaſche, do ſuſodneje hródze a zarazy tam pola ſuſoda Sykorý tež dwě kruwje, tola njezapali tam. Tež we druhich wſach je njewjedro wjac a mjenje ſchody načiniko, kaž w Małachecach, Lemischowje a Dubrawach. Kr.

Z Baczonja. Šchtwórk wophta našchu cyrkę woſobny hóscž z dalota, k. radžicžer Wilhelm Bogusławski z Petersburga, ſpiſowar historije Serbow

a druhich Słowjanow, ze swojej dżowęczięzku Wandu. Wón kħwalesħe rjanosć tuteje cyrkwe, kotrąż by samo wulke město debiła, a woporniwość katolickich Serbow, kotsiż su tajki skutk i Bożej cęsczi żhromadnje dokonjeli.

Z Workle. Ētudź je so wulke njezbožo stało! Wutoru rano $\frac{1}{2}6$ wudhyri w pôdlanskich twarjeniach koreżmarja Bergaria i woħen, kotrzyż so jara spēšchnie dale rožċierjesche, dokelż maju twarjenja füsodow też skomjane tſči. W krótkim spalichu so hischęze 11 wobsedżenstwów, zwjetšha malych; bēchu to Markech (Kožnik), Żurech (Zenich), Redzich (Ropacż bur), Wencelich (Hejdusčka), Dancelich (Schliz), Schenecy, Pasčekcy, Bułeky (Michał), Motskech (Parafowa), Budaręch (Hublo) a Hanusechcy. Muza je wulka, a toħodla pomoc jara trébna!

Z Wietencji. Schtwórtk popołdnju $\frac{1}{2}4$ wudhyri woħen pola kħeżkarja Weidliha a spali so sydom wobsedżenstwów, mjez nimi bur Rehor. Da-lishe wo thumle njezbožu podamx p'schihodni.

Z Drježdān. J. M. król Albert, kiz ze swojej wysokej mandżelskiej w Pilnicach p'schebywa, poczesci pónidżelu po starym waschnju „ptacżu łuku” (vogelwiese) ze swoimi wopystom. Też prync Jurij ze swojej swójbu bē p'schitomny. Po lęcze 1875 lěta zas přeni króćz król a joho nadobna swójba sami t'selenjo ptaka wotewrichu. Psihi t'leñju bēsche pryncejna Matilda najzbożownijsza a wot wulkoho ptaka wjac krukhov wotħelli. W tu kħwilu p'schebywataj J.J. M.M. król a kralowa na tydżeń w czichim hrodźiku w Rehefeldze.

— Na 19. julijsu bu zakladny kamień położeny i powiętśczeniu tudomnoho wustawa abo aylia za dżeczi, kotrzyż towarzystwo s. Vincencija ze swoich pjeniez dżerzi. Wothladarstwo wobstaraju hiżo wjeho lét miłosćzive sotry s. Karla Borromaejskiego. Bóh żoħnui jich spomożne skutkowanjo!

Z Mischna. Wo nowej katolickiej cyrkwi swjatoho Benna w triebischfim dole pola Mischna pišaja z Mischna, zo budże tuton dom boži tamón dżel starostawnego Mischna wulcy rjenje debiż. Twar cyrkwe w jednorym gothiczkim stylu wjedzie twarski mischtur Dürichen. Murje su z czerwienoho cħelha, stolpx z jaśnogħerwnejh cħelol, zymsh, kóny stolpx, kħiżżowe róże atd. su z bēloho p'ċċawca. Cyriknej budże z tórmom 38 metrow dolha a 18 metrow iċċeroka; wona ma troje durje; hlowne p'schez węzu, druhe z kózdroho boka cyrkwe. W khorje su tsi wofna, we lōdzi po kózdyni boku 5. Cyriknej je cyka zawjelbowana; nětko tam stukatorojo rjebla ze stukom wobdawaja a friedżne pola mulerjo wobmietuja a hħadkuja. Wofna hischęze żane zasadżane njejju. Węża je hacż do zwönych hotowa a budże z cyka 54 metrow wysoka; wona je z krafnymi p'ċċawcownymi stolpxami wobdata. Wot zwönych a jeje wutwarow budże wężina pyramida drzewiana. Hacż budże twar lětfa tak daloko hotowy, zo mōħli w cyrkwi boże slużby dżerżecż, so prascha. Z cyka zaċijsħej cyrkwe schpatnij njeje; tak rjana wħċaq njebudż, każ Bacżonista: cyhele njejju tak rjane murje każ Bacżonista żorrwocewe.

Z Gródka. Na 21. junija położi so jara swjatočnje zakladny kamień katolickiej cyrkwe.

Z chłopiego święta.

Němska. Dženj swjatoho Jakuba bēsche w Maincu wulkotny swiedżen: swięcenje nowoho biskopa dr. Paula Leopolda Hassnera, kotrzyż po dżewiecłetnym wohroczenju Maincku diöcesu domérjenu dosłanje. Wo swjerejji stanownego biskopa Emmanuela z Kettelerera so nowowobsażenjo tutoho biskopstwo stoła hacżesche. Na swiedżenju njeħwobsahnite syły do Mainca p'schithadżach,

zo svjatocžnoſćam, ſajtichž Mainc hifčeže woħladał njeje, pſchitomni byli. Z tajkej njenurjeftnej radoſcu je lud dawno žadany ſwiedžen ſwiečiſt! Tež najkhubuſča khezka běſte z khorhovjemi a měncami debjena. Šwiečiſnu nowohe viſkopa w staroſławnym domje, kotryž je hižo ſvjath Villigis twarił, dočonja archihiſtrop Moos z Freiburga z aſſiſtencu viſkopow Leonroda z Eichſtädt a Korumu z Trieru. Na ſwiedženijej hofežinje wobdželi ſo 1600 woſobow! Wiečor bě město wulkotne wobſwětlene a wotbu ſo wulki faktowy čah z 3000 ſwecami a 800 ſpěwarjemi.

— Pruscy viſkopy zmięja 10. t. m. zhromadžizu w měſeče Fulda.

— Scžehwki w upočazowanja Poſakow z Bruskeje ſo hižo prawje počazowacž pocžinaja. Nowinam w Dancigu piſaja ze Žopota, zo je w tamniſtich kujpelach lětſa jara mało woprytowarjow z Ruſkeje a Poſiskeje, z wotkelž jich tam druhe lěta najwjac hifčiſtne. Toſame piſaja tež ze ſchlezyjskich kujpelow. Wina toho ſu wopokazowanja z Bruskeje. Tež ruſe nowinu z wjehoſoſcu wozjewieja, zo ſta a ſta ſwojbow z ruſkeje Poſiskeje, kotrež hewak njeđele doſko w pruſtich kujpelach pſchebywach, lětſa z džela w ſwojej wótczinje na kraju ſtrwotu a woſkewienjo pytaju, z džela do Galiciskeje, Cjeſeſkeje a Francózſkeje puežuju. — Tež pſchekupſtwo džen a wjetſchu ſchfodu czerpi. Königsbergſke a oppelnſke pſchekupſke komory wobžaruja zjawnje, zo je pſchekupſtwo wot ſpočatka tutoho wukaza wotebjeracž pocžalo. Woſebje je prijedawſche jara ſiwe kujpowanjo a pſchedawanjo na pruſko-ruſtich mjezach nětko cyle wuſnýlo, a hida mjez napſchecžnymi wobhdylerjemi naſtała.

— Dokelž je pruſke ministerſtvo wſchē ſtudentske zjenocženſtwa a to wařſtwa a poſlanskich ſtuđentow zakazało, njebudže drje doſko tracž, zo tež tuczi němſke univerſity po mału wopujičza a ſwoje wědomostne rozwučzenjo w Awtſtriji docpęč pytaja. Poſlanske ſtudentske towarzſtwo „Dgnisko“ we Winnje je hižo tajke namołwjenjo w „Kurheru Poznaňskim“ wozjewiſo. — Kielko lět težto budže trébných, zo kniežerſtvo ſpźnjaſe, kaf je ſo z tutym za „rjadowanjom“ moliſo? Poſla kulturka m pfa bě 15 lět trébných bylo.

— Univerſita (wyšoka ſchula) w Heidelbergu ſwiečiſte 3. t. m. ſwoj 500lětny jubilej. Kaž druzhý wukrajni wjerchowje bě tež ſvjathý wótc zaſtupnika k tomu poſlala, k. Stevenſona z Roma. Haſko dar pſchi zbožopſchecžu pſchepoda ſonsam rjenje wuhotowaný zapiſk (katalog) tych 800 grichyjskich a ſaćanjskich knihow a rukopisow, kotrež bě w ſwojim čjaſu bamž Rjehor XV. wot bajeſkoho wójwody Maza doſtał. Tute knihy a rukopisy bě bajeſki general Lili haſko wójnſki dobytk 1623 z Heidelberga wójwodże pſchepodał. W němſkich nowinach bamža dla pſchecželnoho zbožopſchecža jara khwala.

— Poſla Würzburga je ſo žalostne njezbožo na železnich ſtaļo: ſtaſi tam dwaj čyahaj z ludžimi ze wſchej mocu jedyn do druhoho zajęloj. Njezbožo bě ſurowe: kopica wožow a rozpadankow pſchifrywasche měitno njezboža a pod nimi njezbožowni ranjeni a morwi: 18 ſu morwi, ranjenych je wjelje wjac. Kaž piſaja, je džiw, zo ſo njezbožo hižo dawno njeje ſtaļo. Pſchetož hacž runje tam dwoje kolije porno ſebi leža, njezbožaču čahí porjadnie po jenych kolijach tam a po druhich ſem: ale po wobenaj tam a ſem, a to po jenych čahí mjez Würzburgom a Kürnbergom, a po druhich mjez Würzburgom a Bambergom. Hdzejz poſla naſ w Sakskej dwoje kolije porno ſebi leža, tam njeje možno, zo moħloj dwaj čyahaj do ſo praſnyčz, dokelž tam po jenym boku ženje napſchecž ſebi njezboža. Kielko, hdzejz je ſo njezbožo ſtaļo, drje tež tam džiwny porjad pſchemjenja.

— W Bayreucze w Bayerskej je 31. julijs abbe Franc Liszt wumrēl. Wón běsche najslawnišči hudžbnik našchoho časa a drje na klaviru najwuchinknišči wschitlich časow. Rodjeny 1811 w Ödenburgu we Wuherškej běsche do svojoho 11. leta hižo taisu wuchinknoſč w hudžbje docpěl, zo sam Beethoven ſo nad nim spodžiwaſche. Najwuchščihe čeſeče tohole ſweta ſu ſo jomu wopokaſale, tež bamž je joho 1865 z pomjenovanjom čeſtnoſčnega imena abbe-a wuznamjeniſ, hdyž bě Liszt ſebi nižiče ſwječižný daſ wudželiciž.

Italška. Psihi poſlednjem luditeženju w Italſkej ſo tež na cyrkwinſku ſtatistič zaſ džiwaſche. Po njej ma cyla Italſka 274 diöceſow, abtownjow a prälaturow bjez diöceſy. Kózda diöceſa ma w pſcherézku 1016 quadratných filometrow (nimale 20 quadratných mil) a wobſtoji z 75 farſkih wosadow z 103,830 wohudlerjemi. 30 diöceſow ma pſkež 200,000 duſchow; 21 diöceſow ma jich mjenje hacž 20,000. Najwjetšča biskopſka wosada je Mailandſka z 1,322,000 duſchemi a 717 farami. Potom ſežehuja Neapl z 699,000 duſchemi, Turin z 679,000, Padua z 505,000, Genua z 489,000, Bologna z 459,000, Vrefcija z 449,000, Florenc z 426,000, Palermo z 421,000 a Verona z 420,000. Najmjeniſche ſu ſchtyri diöceſy Montebergine, Porto a ſvateje Rufiny, ſwjatoho Pawoła zworka murje, a ſwj. Merečjina al Cimino, ke kotromuž po 10,000 duſchow ſluſha. Najpoſlednišča ma jeno 1504 duſchow! Farow ie w Italſkej 20,460.

— Švjateju Kamilla z Lellis a Jana wot Boha je ſvjatyh wótc za patronow khorownjow a khorých pomjenowala. Jeju mjenje ſo tež do litanijs mřejačych po mjenje ſwjatoho Francisčka zaſunjetej. Kardinal-archbiskop w Neaplu, kiž je psihi rježbožu w Casamicciola a pozdžiſčho psihi kholerje w Neaplu tak horliwie khorých wophtowal a wobstarowal, běſche prěni, kiž ſwjatoho wótcia wo tute pomjenovanjo proſeſeſje, a jomu je ſo 25 kardinalow, 62 archbiskopow a 218 biskopow pſchizamko.

— Congregatio Inquisitionis je dekret wudaſa, po kotrymž do wolene njeje tajfum towarſtwam pſchitupicž, kotrež chcedža paſenjo čežlow zavjeſč. Tež dowolene njeje z testamentom poſtajicž, zo mělo ſo čežlo zemrětoho ſpalicž. Z tym je najwuchšča cyrkwinſka wuchinknoſč hroznomu woschnju, kotrež tam a ſem naſtaſacž poča, zjawnje napſheto ſtupila.

Hollandſka. Na 25. a 26. julijs wudhyri psihi policaſſkim začazanju nekajkeſe ludoweje hry w hłownym mjeſeče Amſterdamje, hdyž je wjele jara bohatych a tež jara khudych ludži, ſtrachniſti ſocialiſti ſtež na haſach, tak zo dyrbjeſeſche wójsko tjeleč. Něhdže ſto ludži bu ranjenych a 25 buchu zaſteleni. Ze zbezčkami wſchak ſo njehodži ludžom pomhacž, k tomu ſu druhe ſchesczanske ſredki trčne!

Belgijska je jenohu ſwojih najwjetſchih muži zhubiša. Nježelu 11. jul. wumrē na ſwojim kuble pola Brüssela Julius Malou w starobje 76 lét. Wón bě pſkež tſichozí lét w jednič belgiſkih katholikow. Schtyri króž je minister pobyl; z nowej mocu zahorjeny wjedžesche 1884 belgiſkih katholikow do wólbneje bitwy, w kotrejž eži tak hordozne dobycžo nad ſwobodnymi murjerjemi docpěchu. We ſwojim wulkim bohatſtwje (mejeſe na 15 milionow) je jara wjele dobrotoſ ſkuſkowal. Žena joho džowka je ſo na barona D' Huarta wudaſa, joho syn je jeſuit a jena džowka klóſchtyrſka knježna rjada de sacré cœur. Psihi wſchém bohatſtwje bě Malou ponížne a ſproſeče žiwy; tajſi je tež wumrēl. Poſlednje dny ſwojoho žiwenja ſpominasche jeno na wěcznoſč, ſežehujo modlitwy

swojich, kotiż wołoło żoża kleczachu, wudycha swoju duszę. Toho poslednje pschenjo bě potorný, jednorý pohreb.

Rusowska. Hacżrunie knieżejskie nowiny stajnie wo pszechczęstwie mjez tjsom i thęzorami — němčim, awstrijskim a russim — powiedaju a jich ministrowie so wopytuja we wulkich europijskich kupyjelach, węschcza niewotwiſne němſke a rusowske nowiny wobłajnje pschichodnu wojnu mjez Němſkej a Rusowskej. Woboji registrują abo zapisują swęru njeſchczęſte ſkutki a za-dżerzenia. Wo wupokazanju 40.000 russich poddanow, Polakow, z Pruskeje je so wjèle piſało; nětko piſaja też, hdźż so podobne wupokazanja z Rusowskeje zhonia. Niedawno su 58 němſkich zaſtojnictow a ſlužownicow pchi železnicy Warſchawsko-Wirballenskej ze ſlužby puſchczęili. Męſchęzanska rada we Warſchawje poſła němſkich inżenierow a dżelaczerow pchi twarjeniu kanalow hako „pruskich ſchpijonow” z dżela. Też wſchelacy komitoriseži a druzy zaſtojnich pchi fabrikach a druhdze boja so wupokazanja. W Polskej je woſebje na mjezach wjèle němſkich fabrikantow a kublerow, kotrymž dyrbja tajke węch njeſlube bjeż; to węzo njeje hiszczęze wojna, ale njeje znamjo pszechczęſtwa mjez Němſkej a Rusowskej.

Luežlane tſchęſki.

II.

* Njeſh njeſhy k pređowanju powołany; smęſh na waſchnjo pređowač, kotrež je ſkutkowniſche, dyžli żane ſłowo, to je — dobry pſchikkad, kij druhim dawaſh. — * Smęjeſi so czi swęt pobožnoſće dla, smęi so też ty jomu a budż hiszczęze wjeſoły nad ponizowanjom, kotrež poccziwoscze dla czi pſchitndze. — * Ze ſlužownikom Božim bjeż, rěka: z bližiſhim ſchędrje wobkhadżowacż, Božu woſu we wſchém dopjelnicż, so na Boha ſpuſchczęſz z jednorej a poniznej wutrobu a swoje duchowne brachi ſzczęſtpje ze ſobu pſcheniſecż. — * Hdźež je wérne podacże do Bożeje wole, tam ani zrudoba ani czežka myſł njebydli. — * Ženož w njebeſach je mér a radoſež w polnej mérje; doniż smy na zemi, budż pſchęcy wjeselo z połonom na-męſhane. — * Druhich hanicż, dokonja ſo bjež prócy; ſam na ſo kędzbu dawacż — to je czežko! — * Lutki lut poniznoſće je wjach winoſty, dyžli centnar czeſeče. — * Twojomu ſpowiednikiej dowęſ ſo, jomu swęru nutſkowne woſtojenja wotkrywſhi, kaž ſyn ſwernomu wótej a khory lekarzej. — * Czujeszli ſo k poccziwomu ſzivjenju powołany, wuzwol poccziwosę, kotrež czi najwjac ſpomoži a nic tu, kotrež najwjac czeſeče pſchinjese. — * Bytniemyli swoju hręſchniwoſć, njemeli ſo njemerej ani rudżenju podacż, ale bōle ſo zwjeſelicż, dökelż tute ſpoznaczo nam winu k poriedzenju dawa. — * Njeſwěć njeſhęſzelam swojeje duszę, hdźż czi na khwilu mera woſtaja; ſu traſch zahncacż, morjeni paſt nic — móhli hiszczęze ſurowischiu wojnu pſchęſzwo tebi zapoczeć, měniſhli do cžasa, zo ſu pſchewinjeni. — s.

Wſchelcziznij.

* W ſyrotnicich dostaču džęſci wuſmuž, w kotrymž běchu ſkoro kózdy krocž muzcze čerwili ſobu nawarjene. Dohladowań wuſtawa ſo na tónle nje-ćijist naporjadt njemało mjerzaſche a ſkónčnje piſaſche na zakitarſtwo wuſtawa wobčeženjo, kotrež ze ſłowami ſtönči: Želizo paſt wyſokoczeſzomny knieže čheeče, zo bychu z džęſci po cžaſu ſylobiki bjele, dha pſchęſzwo tomule wuſmuzej ničio nimam.

* Dwaj pravej zelženczaj w koreźmje w Bostonje: Myślicze sei, ščto je so wóny jenomu tūdovinnych lěkarjow stało? Toho pacient bě so nazýmnik a zo by so pocžil, da jomu lěkar recept k pocženju, kiz pak tak skutkowaſche, zo toho čłowjeka rano w swoim samotnym pocže zatepjenohu namałachu.

* Jedyn biskop praji k Chateauneuf-jej, hdyz běſche tón hřichče 9 lětny hólczech: „Hdyž mi prajíš, moje džeczo, hdze je Boh, dha eži dam jene jabluko.“ „Praješe mi, hnadny knieže, hdze wón njeje, a ja chcu vam dwě dacž.“

* Psihi narodze krónprynca bu we Francózskéj 100 młodych hólcow, kotrež chchchu so ženiež, že wschém nuznym wobstarane. Bot jeneje z tutych hólcow chchchu tež mjenno nowoženje wjedzecž. „Ach, wotmołwi wona, myslach, zo jom wsho dóſtanu.“

* (Z e ſchuſe.) Professor: „Klinto, móžecže mi tele cęzše ſłowa pſche-ſožicž?“ — Schuler Klinsk (trochu mjełczo z mjerzonjom): „Runje mje dyrbí ſo praſtečez, tón woſol.“ — Professor: „Seno wótfischo, mi ſo zda, zo macze pramje.“

* Wjerech mjeſtſkoho kraja pucžuje po ſwojim kraju a pſchijedze tež do wsh, hdzejž joho ſcholta wocžakuje. Wjerech ſo džiwa, zo tu džecži wſchě boſy běhaja a praſcha ſo ſcholty: „Praješe mi, luby ſcholta, taſ ſo ma, zo w tutej krajinje taſ jara wiele džecži boſy woſko běha?“ — ſcholta: „Haj, Waſcha Wyſokosć! tajke wone poła na ſwět pſchińdu.“

Naležnosće naſoho towaŕſtwa.

Sobustawy na lěto 1886: kk. 419. Mikławš Šewc w kloſtrje Marijnym Dole, 420. gymnasiast Jakub Štranc w Prazy, 421. Madlena Kućanec, albertinka w Drježdānach, 422. Marija Schützowa w Riesy.

Sobustawy na lěto 1885: k. 632. Madlena Kućanec, albertinka w Drježdānach.

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinjeſtej 89,894 m. 10 p.

K česći Božej a k spomoženju dušow ſu dale woprowali: njemjenowaný z Łusča jedyn speciestolej 4 m., N. ze Zdzerje 1 m., Ernst Bermich z Łahowa 3 m.

Jubilejske dary: z Čorneč 12 m., njemjenowaná z Baćonja 15 m., njemjenowaní z Budyšskéje wosady 8 m., tohorunja njemjenowanaj 2 m., přez F. R. jubilejske dary 14 m., njemjenowaná z Kamjenej k česći Wutroby Jézusoweje 9 m., njemjenowaná z Budyšskéje wosady 3 m., ze zawostajenſta njeboh Jurija Robla z Baćonja 14 m.

Hromadže: 89,979 m. 10 p.

Na nowe piſeče do Baćońskae cyrkwy: Dotal hromadže 2856 m. 18 p. — Dale ſu woprowali: N. N. z Budyšina 1 m., poſlětna daň statneje papjery 10 m.

Hromadže: 2867 m. 18 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 9560 m. 20 p. — Dale je woprowala: Marija Schützowa z Riesy 1 m. 75 p., k dorunjanu 5 p. — Hromadže: 9562 m.

Zaplać Bóh wšem dobrocerjam!

Zjawny a najwutrobniši džak

a zaplać Bóh tón Knjez wuprají ſo z tutym wſitkim, kotriž ſu nam při tamnym wulkim njezbožu, kotrež nas wutoru 3. augusta domapytaše, k radže a k pomocy byli.

Džakni Worklečenjo.

Katholicki počas

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pósce a we knihařni
1 m. 70 p. bjez pórta.

Čludowy časopis.

Wudawany wot towarzwa Ss. Cyrilla a Methodiya w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 16.

21. augusta 1886.

Lětnik 24.

Katholska wucžba wo wotpušku.

II.

Shto skutkuje wotpušk we nas?

Druhdy wopschimnje so rozwučenjo khmańišcho, hdyž so předy proji: shto wěc nječžini. Tak činju tudy, a praju 1. z wotpuškom njemóžesť dostacž wodacžo czežko hrečha. Hrečh so jenož w swj. křečeženyc abo pokucže spuscheža; kaž dołho pak čłowjek w smiertnym hrečhe pschebywa, njemóže dochla wotpušk dobýč. Předy wschóho dyrbi dołh hrečha a wěczne khostanjo wot nas wzate bycz, potom hakle smědža rycě bycz wo wotpušku. 2. Z wotpuškom so tež wodacžo wschednych hrečhow dobýč njeħodži. Tež wschedny hreč ma w sebi dołh (= winu) a toho scjehw je wschiměřene časne khostanjo. Wodacžo wschednych hrečhow stava so w spowiedzi, z wubudženjom pocjinkow luboſeże a želnoſeże, z dokonjenjom dobrych skutkow a modlenjom. Shtož ma wschedne hrečhi na sebi, móže drje wotpuški dobýwacž, sam za so a za khude dusche; tola jenož za wodate hrečhi. Za wschedne hrečhi, kotrež hischeže wodate abo wobželnoſcžene njeſſu, njemóže so tež wotpušk spožejicž. 3. Dale njeſměš tež myſſicž, zo dyrbjal Bóh z dobýtym wotpuškom tamne časne domapytanja wot hrečhniſa wžacž, kotrež ſu k joho ſpomoženju poſtajene abo k tomu, zo by wón w poſutnej myſſi wobkruczeny był. To pak je derje móžno, zo Bóh časne nježbožo, kotrež bě jako khostanjo na hrečh wotmyſlene, wo to wobrocži, hdyž čłowjek z pokucjenjom a wotpuškom Bozej sprawnosći doſčej čini. Móže ſo potajkim ſtačž, zo nechtó doſpołny wotpušk dobuđe, a to ſa joho Bóh čejcž domapytta. Taſke domapytanja njeſſu pak ſczech w kři hrečha abo khostanjo za nje, ale ſredki w ruch Bozej, zo nas pſched dalshim hrečhom wobkhowa, zo nam ſkadnoſež poſkieži k ſejerpoſeži, k zaſluženju wychſchego ſtopnia zbožnoſeże w njebju. Widžimy dže w živjenju wszech ſvjatych — a

czí běchu najpilnishi w dobýwanju wotpuškow — zo jich Bóh na zemi khétero schwikaſche, zo mohł jim w njebiu cíim nadobniſho mytowac̄. 4. Z wotpuškom njeſpuſhečji ſo dale nikomu po k u t n a m ysl. Bjez pokutneje myſle njeje wodac̄o hřechow ani wotpuſk. Wo ničim pſchecžitviciſt naſteje cyrkwiſe hač do džensniſho dnia z tač twjerdej wobſtajnoſc̄u khalí njeſtu, kaž z tym, zo w ſlowie a piſmje trubja: Wotpuſk w katholſkej cyrkwi je myto za njerodu, z wotpuškom začerji ſo pokutnoſc̄ z wutrobow. Na w o p a k je wérno: Wotpuſk je mocny ſredk w cyrkwi, zo ſo pokutnoſc̄ zahori a wobnowi. Bóh ſkutkuje runje w čaſach wotpuškow — pſchi jubilejach, na miſionach, na hnadownych měſtach — naſazanjo tajſich hřechníkow, kotsiž herak nježo wo pokucze wědzeč njeſchachu.

Někto pſchenidžem⁹ ſi tomu, zo ſebi rozeſtajam⁹, ſchto wotpuſk ſkutkuje. Wotpuſk pſchinjeſe ſpushečejenjo cžaſných khostanjuſ za te hřechi, kotrež ſy ſo wuſpowjedac̄ a kotrež ſu tebi wodate. Wotpuſk paſ može byč dospołny, hdyž ſo w ſchē cžaſne khostanja ſpusheža; nje do ſpołny paſ, hdyž ſo jenož džel tychſamych ſpusheži.

1. Pſchez dospołny wotpuſk ſtarwa ſo potajſkim dospołne ſpushečejenjo wſchēch cžaſných khostanjuſ, wězo, hdyž je ſo čłowjek na to derje pſchihotowaſ. ſi tomu paſ je trébne, zo čłowjek hřechi na ſebi nima. ſchtož chec potajſkim do ſpołny wotpuſk dobýčz, dyrbí ſi přenjonomu ſo wſchēch cžežkic hřechow ſwérne wuſpowjedac̄ a je z pſcheinaturſtej želnoſc̄u hidžic̄ — wſchēdne hřechi paſ dyrbí tola wobželnoſc̄ic̄, hdyž ſo jich trjebaſ wſchēch wuſpowjedac̄ njemože —; ſi druhomu dyrbí ſebi z božej pomocu krucze wotmyſlīc̄, zo Boha z ničim wjac̄ zrudžic̄ njecha a zo budže ſi tomu trébne ſredki naſoječ; ſi theſzomu ma wſchē ſkutki derje dokonječ, kotrež ſu ſi dobýčzu wotpuſka žadane.

Čłowjek, kiz je dospołny wotpuſk dospołne dobýč, može runje kaž male ſchězene džecžatko bjez zadžewka do njebiſ ſtupic̄, wumrjeſi hnydom po dobytym wotpuſku.

Cyrkej drje pſch eje ſebi, zo wériwi kóždy dospołny wotpuſk po cykym wobſahu dobuđu. To paſ ſo bohužel jenož rědko radži. To pſchinidže z toho, zo je tych mało, kotsiž to, ſchtož ſo ſi dobýčzu dospołnoho wotpuſka žada, a na cžož runje ſpomnichmy, po duchu a piſmiku dokonjeja. Woni dobuđu, dokež ſu drje to cžinili, ſchtož ſo po byčzu ſi dobýčzu wotpuſka žada, po mérje po k u t n o ſc̄ze na město dospołnoho jenož njedospołny wotpuſk. Tak zeiňdže ſo tým, kotsiž trjebaſ wſchē wſchēdne hřechi wobželnoſc̄ili (abo ſo jich wuſpowjedali) njeſtu, abo krute pſchedewzačjo nimaja, zo ſo wſchēdnych hřechow wostaja.

2. Nje do ſpołny wotpuſk je tajſi, z kotrejmiž ſo jenož džel cžaſných khostanjuſ ſpusheži, n. pſch. 40, 50, 100, 300 dnów, 1, 3, 5, 7 lét. ſchto to rěka? To njereka, jako by ſo khostanjo w cžiſežu wo tejko dnów pſchikrótſhiſlo, kejkož dnów wotpuſka dobuđeſch, ale mera je wzata ze zjawnieje pokutu, kotrež ſo w přenich čaſach cyrkwiſe naſkadowaſche. Tak ſu husto ryeže wo 40dnowskim wotpuſku abo kwadragenje. ſchto dobuđeſch z tajſei kwadragenu? Wodac̄o tejko cžaſných khostanjuſ, kejkož by zapokučáil, hdy by w přenich čaſach cyrkwiſe 40 dnów doſlo z tajſei krutoſc̄u ſo poſcžil, kaž to cyrkwi poſkutnym w tamnym čaſu poruczeſche. Pokutni paſ, kiz mjejachu 40 dnów pokutu cžinic̄, njeſmědžachu wot popiſlneje ſrijedy hač do zelenoho ſchtwórtka nježo wužiwač, khiba khleb, ſól a wodu a tež tuto dyrbjachu wot druhich proſyječ;

dyrbjachu w surowej wołmianej kostli khodzież a w njej spać; njesmiedżachu jedydzież, ale wscho pęski khodzież; njesmiedżachu so pschi wohnju hręcz; mějachu so wschoho wobkhada z człowiekami po mózgnosczi zdżerzeż a t. d. Hlej, tejko pokutnych skutkow tak dolho w duchu pokutnoscze dokonjane, w zienoczeniu ze zaſlužbami Chrystusowymi, swiateje Marije a druhich swiatych Bohu woprowane, su wescze wodaczo w jeſe czasnych khostanjow pschinieſke. A runje tejko czasnych khostanjow spuszczezi Bóh tebi, hdyz tajki 40 dnovski wotpuſk dobudżesč.

Je pak tež wěſte, zo móže n'jedospołny wotpuſk za mnichich z doſpołnym byc̄. Hdyz mēl n. psch. nechtó 5 lét pokuciež a won pscherowodža Boże czelo ke khorumu w zamysku, zo chce na to spožczeny wotpuſk dobyc̄, dha je tutón n'jedospołny wotpuſk za njoho doſpołny, dokelž z nim w sch o zaruna, shtož je bozej sprawnoſci dolžnij.

(Psichichodnie dale.)

Na czo dopominaja Szheszjanskoho rólnika žne?

Domoj su žnē. Rozmnožene je zaſy na lětuſche lěto zorno, že zornom khléb. Koždomu swoju ſtibku ſticzji Bóh luby kniez. Na jenoho dónožę ſo wjetſcha, na druhoho mjenicha, ſhežic̄ budže kóždoho. A tež czi njech ſo ſobu wjesela, kotsiž domožděkali njeſſu abo ſu domožděkane žnē po božim dopuſczezenju zaſy zhubili. Niestaraječe ſo, njebjeſki dawaczech chce tym, kiz wot njoho dary doſtaču, pschiležnosć dawacę, swoim ſobubratram wot ſwojoho ſobudželic̄. Won chce, zo bychu miłu ruku bratrej wocžinili a ſebi njebjeſa. Kož miły z bratrom ty, tak miły Bóh z tobū. Na ſudny dženj njeprají Jézus: „Sy zbožny, dокelž běſche dženj halo dženj w kemſchach”, ale won praji: „Sy zbožny, dокelž běch hłodny a sy mje naſhežil, běch lačny a sy mje napojoſt” atd. a potom: „Shtož sy jenomu z najmjeniſtich mojich bratrow cziniſt, sy mi cziniſt.” Dawaj wot twojeſe ſtibki bratrej ſródku! Hladaj, hdz by Bóh luby kniez chcył jenož jene lěto ſwoju ruku zamknyc̄, hdz bych ſympietka, ſotrež nažymu do zemje ſyjachmy, w lěcze bjez hibanja w zemi ležale, žanhych plodow njenjeſke, potom bychmy wucžuli, ſhto kóžde lěto Bóh nad nami czini, tak je bóle do zabycza pschisčlo.

Wot Bóha darjene žnē nas tohodla dopominaja, zo mam⁹ tež my daric̄ ſwojim bratram, kiz w nuzy ſu.

Dale dopomina nas domoždělanjo žnjow na to, zo tež njebjeſki hoſpodař wocžakuje ſwojich žnjow, zo by je domoždělał.

Sympietko je rjany pschikkad za nas człowiekow. My ſmy ſympio, kiz je njebjeſki hoſpodař wuſyl do ſwěta. Sympietko nažymu do zemje położene ma ſwoje podenženja kaž człowiek na zemi. Duchy načzahuju ſo zemja pschez zwonkownu kóžku za nim, zo by je cykle pod ſwoju moc doſtała. Hdź po někotrych dnach za nim hlaſach, pytniesč, zo zwonkownje pócžnje czerpieč a tlač; zemja džen klapa ſo do njoho nuts, a hdźež poſtupi, naſtanje kaženjo. Je ſympietko njeſtrowe, budže ſo ji tež radziež, ſhtož chce; dobuđe na nim a ſympietko zažinje. Je za něchtó czasa do zemje pscherowobroczena a pscheklate; njech tež bóle bože ſlonečko ſwecži a woħrëwa, a njech bóle boži deſhiežit jomu pschimaczuje, wscho je podarmo, njeſthadža a njenjeſe plodů a hoſpodař khodži zrudny wołoko role.

Runje tak tež je z człowiekom. Tež za nim načzahuju ſo ſwēt pschez ſchörpiznu czela, zo by duschu ſkazyl a zažubil. Je wona dobra, ji to njeſhodži, ale wjele bóle k wužitku pschinidze, twari njebjeſke kralestwo z toho,

ale hdvž so zavješćž da, je zlē. Potom podawa we njej zapołożene a założene njebjeske kraljestwo, njebjesku krónu, ke kóncowanju swetej a hréčej a pócžne tlačž, kaž nještrowe symjeschko a cželo we rowje. Njebjeski hospodař njebjere potom dom swoje wusyte symjeschko, wone je jomu zhubjene. Wschitez cži, kotsiž swetej a hréčej služa, kotsiž z dobrej wolu a wotmyšlenjom so wodžicž dadža w myslach, słowach a skutkach wot žadosećzow mjaſa pschecžiwo božim kažnjam, kotsiž pschi wschej wažnej węch so z přenja prascheja nic za Bohom, ale za swětom, njech we pschirunanthym nještrowym zornjesc̄ku a joho njeprschestawachym tlačžu we zemi do předka widža njeprschestawace tlačzo swojeje njezmertneje dusche božeje we heli. Zane spokojenjo a zbožgo za nich. Zrudnje to je, ale Boh tón kniez je nam pschichod njeprolutneje dusche do zornjeschka zemje spíšal, zo býchmū widželi a stawali a škadhželi a plody nješli za njebjesa.

(Polraczowanjo.)

3 Lujžich a Sakskeje.

Z klóštria Marijneje Hwěždy je nam zrudna powyjeſcž doschla, zo je k. P. Hugo Fuž wutoru wumréi. Zo khorowatoscž, na kotruiž njebočicžki někotry čas skoržesche, taikohu zrudnoho kónca doſežehnje, njebe nichto wočakował. Cžim wjetšha je zrudoba pola wschitkich, kotsiž večju z dobrým měščníkom živi a kotsiž nad joho swěrňm, lubočicžiwm a njewustawachym duchownym džele so radowachu. Njebočicžki bě za krótki čas serbsku rycž tak derje nauwuknył, zo móžesche městno serbskoh kapłana w klóštrje dospołnje zaſtać. Hako taik tež w Róžencže pořadnu wupomoc czinjesche. Pschi wulkim njeostatku na serbskich měščníkach wosebje mjez klóštryckimi duchownymi je to wulke pruhowanjo bože za nas, zo je taikale mlódna móć w božej winich wusnyła!

Zemreth narodzi so 6. oktobra 1849, njebe potajkim hřečeze 37 lét, do klóštria w Dřeku zaſtupi 1873, wotpoloži swoje swiatocžne sluby 1877 a bu na měščnika wuswoječzeny 1878. Boh daj jomu, kíž je z krótkim skutkowanjom dolše lěta dopjelnił, swoje myto w njebjeskim kraléstwie, dowerjenym wěriwym pař na joho město nowoho paſthyrja! Joho wopomnječzo wostanie nam swjate. R. i. p.

Z Budyschina. Kaž je nětko wěste, budža we protestantskим džele tudomneje wulkeje cyrkwi z 1. septembrom zaš dželacž pocžecž, zo býchu jón dowuporjedželi. W katholickim džele njebudža so tohodla móć žane bože služby džeržecž a budža zaš kaž psched dwěmaj lětomaj wsche kemsche w serbskej fariskej cyrkwi, a to dželawý džen rano a dopołdnja w 9 hodž, nježelu a swjate dny pař němske kemsche $\frac{1}{2}8$ hodž. a serbske $\frac{1}{2}10$ hodž. Nýschpor budže kaž hewak: serbski $\frac{1}{2}1$ hodž. a němski w 2 hodž. w serbskej cyrkwi. Kaž hewak zaš kaž psched 2 lětomaj we wulkej cyrkwi kaž hewak w 5 hodž. a budže so tež spowiedž tam skyshecz. Tež budža nježelu a swjate dny we sali tachantskeje schule, a to dopołdnja $\frac{1}{2}8$ hodž, kemsche.

W Němskikh Paźlicach je so zańdžený tydženjena žiwnoſcž wotpališa a su pódla 4 hovjada so sobu spalike.

Z Wěterenç. Dopisowat w Serbskich Nowinach wo wulkimaj nježbožomaj we Worklečach a Wěterenç takle piſche: Nímale w tym samym času,

w kotrymž je wóhnijowe njezboże Worklech a Hodžii (tam so schtwórtk 5. aug. Vajerec khežka spali) domapylało, je zaniczacy woheń w naszej wshy zahadzał. Žda so, hako by pschisłowo k prawu pschińcz chylo: Zene njezboże same njezchinięze. Schtwórtk 5. aug. popołdnju wokoło 3 hodžin wudhyri we Wajdlichec kólni woheń — hacž su dżecži ze schtrychowaneczkami jón zamischfrile abo hacž je sylny wetr žehliwý, schpatnje wobarnowanych popiel rozhorił, to so njevě — a kaž we Worklechach, pscheskałowsche płomjo tež we Weteńcy z jeneje tleči na druhu tak speschnje, zo hido $\frac{1}{2}$ hodžin wsho, schtož po wetsku stojeſche, w žehliwym morju so tepjeſche. Bé drje 16 sykawow pschijelo, pomhacž wjele njemóžachu, z dżela dokelž bě woda we wshy bórzy ze studnijow wucžerpana, hacž do bližichoho hata dele pak je nimale 400 koheži. Wóhnijowe wobory natyłowachu płatowe truby (karban), a tak móžeſtej tola dwie sykawje stajnje wokoło Delanec kubla dżelacž, hewak by so tež tutón wulki statok do procha a popjela pschewobroczil. Horcota, kotař z płomienjom sapasche, bě tak móćna, zo so tež Wicžazec žiwnoſć, runje pschez pucž a wot wetska, zapopadny, a zo so drjewane płoty, kotrež běchu 20 koheži wot woheń, zažehlichu. To móže ſebi kóždy myſlacz, hdyz wě, zo su ržane a synowe žně domoj, a zo bróźnie wóhnjej nadobnje chrobry podawachu. Brudnje bě za dwie wbohej njedželnicži, kotrež dyrbjeſtej wostajicz wshohu, z czechnym dżeſćom we rukomaj, z domu czechacž a w zymnym wjedrje z nazdala pschihadowacž, kaž ſo jimaž wsho wotpali, ani zo mohkej ruch k pomoc złodziež. Wjez tymi, kiz nadobu z twarjeniom czahacž pomhachu, je žiwnoſćer Petr Dórnik z Njebjelcžic czechu ſchłodni czechpiel: doniž ſchinju w Buschez domje po ſchodzię dele czechnijſche, sypty ſo na njoho pschepalený kryw a wopalí joho sylnię mjez woči a na wobemaj rukomaj. Wotpaliſo je ſo sydom hospodarjow a tež hacž porno ſemi: wutorhnyč ſo wjele njehodžesche, dokelž běchu w tym czasu wschitcy na polach a na žnijach dżelachu. Hdyz pak domoj do wshy dokhwatach, bě nuza hido tak wulka, zo dyrbjachu khwatač a ſkót z hródzow wotwieszej, hewak by ſo toho wjele zaduſycž mohko. Bóðla Wajdlichia wotpali ſo Kravc, Wicžaz, Héblak, Heiduschka, Schnebel a kubler Rehor, kotrež ſrijedža nich leži. A ni maſwne twarjenja, kaſtež Rehor mjeſche, ſo moch wóhnja wobruč njezbožachu. Njezboże je wulke; wot 13 hospodarjow ſtoji ich jenož hiſčeje 6 a tučzi maja doſč wuzke twarjenja, tak ſo wotpali ani we wshy wostacž njemóža, ale budža ſo do bližichich wsw wucžekacž dyrbjecž. Za-wěſczeny z wotpalenych nichtó njeje; ſu wſchitkach psched 2 lětomai, hdyz ſu předy 12 lět doſko płacžili, že za-wěſczenja wuſtorczili. To je zrudnje doſč! Dwacecži hospodarjow za 2 dnje wupalenych — kóždy wě, ſchto to na ſebi ma: 12 Worklečjanow, 7 Weteńčjanow a 1 w Hodžiju! A runje nětko, hdzež ſu z dżela žně domoj, nětko, hdzež ma kóždy hospodař ze žniami a wuſhywom tak nuzne! Tu dyrbí wbohim pomoc pschińcz z daloſka a ſcheroſka, a wěſcze proſtwa podarmo njebudže, hdyz prajimy: Susodža z bližkeje a dalszejew wokłonoscze, pschi tak wulki m njezbožu budże was wěſcze ſobuželnoſć po-hnuč, zo z dżela nětko khudym wotpalenym něſčto cyrobý nadawacže, poždžiſho pak, hdyz ſeże z wuſhywom hotowi, tež kamjenje wozycze. Pschetož to je wěſte, zo bližsche wosady same docznicž njemóža. Hdyz jenož kóždy hospodař wotpalenomu fóru ſejzini, to je 19 fórow a tola: Schto je to na tak wjele?! Řeſko ſtom fórow chce bycž, předy hacž jena žiwnoſć pod kryw pschindže, ſchto chce hakle za kublo bycž! Pomhaječe dha, kaž dobra wola was hnuje, wſchitcy, njech z jałmožnu, njech z fóru, zo wotpali, mjez kotrymž

położca bjez cuzeje pomoch ani twaricž zapocžecž njemóže, wodnychnu wot zrudoby, widzo, zo jich Bóh po czežkim domaprytanju njewopušczej, ale smilne a sobuželne wutroby wubudžuje po cyłych Serbach. Bóh wjerszny pak wobkhwarz kózdu wjes pſched tak zrudnym njezbožom, kafsohož swědkojo ſuň 3. aug. byli we Worklecah a 5. we Wětency. Njech kózdy kamienje bjerje a cyhele, hdźež najblíże k ruchu ſu. Hubjenſtwo džé je wulke, hdźež wotpalených we wsy hoſpodowacž njemóža; kózdy z nich chęć tola hacž do zymy k najmiejſchomu jene twarjenjo ſtajicž, zo možk ſo do ſwojoho pſhczahnycž. Ze ſo z tuthmaz wóhnjomaj ludej nowy indirektny dawk napołožiſ, kotryž budže druhim dawanjam zadžewacž. Hacž dotal napominanja w němſkich budyskſich a kamjencſkich nowinach žanoho wuspěcha mělo njeje. Hewak mjenſkich njezbožow dla zjawne hromadža. Smy tohodla Serbja ſami na ſwoju pomoc poſkazani; njetrjebamy wſchak dwělowacž na tym, zo kózdy pomha, ſchtož jeno je jomu móžno — najbóle z fórami. — Kaž ſo powjeda, ſu ſo tež we Worklecah někotſi khétero wopalili, woſebje Bandžic Pétr z Mostow, kotryž je z wopalenjom czežczy khory.

Dotalny wucžer w Koczinje, kniež Jakub Scholta, je ſwoje zaſtojíſtwo zložiſ. 47 lét je hako wucžer swérne ſkulował. Za woporniwe a swérne dželo w ſwojim powołaniu je wot kniežerſtwia hako znamjo pſchipóznacža rjad (worjoła hohenzollerskoho domjacoho rjada) doſtaſ. Rjeñſche myto za tutoho swérnopho wucžerja pak je hiſcheze džakowne wopominjecžo wſchitkých, za kotrychž a z kotrymiz je ſo njewuſtawajc̄h prćowal. — Na joho město je k. wucžer Wenk z Kulowa naſtupil. Kaž w Němcach maja tež w Koczinje nětko němſkoho wucžerja za ſerbſke džecži, a je w tu khwili jeno w Sulſchecach hiſcheze wucžer, kž ſwojim ſerbſkim ſchulerjam rozem! Tu je pomoc nuziue trěbna — ale z wotkeſ ju doſtač?

3 cyloho swěta.

Němſka. W Gasteinje, w kraſnych ſaleburgskich kupjelach, je ſo njedželu němſko-awſtriski zwjožk z nowa wobtwerdžiſ. Awſtriski fejžor bě kaž hewak tej řéka do Gasteina pſchijel, zo by ſo tu ze ſwojim fejžorſkim pſhczeczelom zetkaſ. Zda ſo, zo ſu ſo tón krocž ważne wucžinjenja pſchi ſhadžowanc̄ ſejžorori wuſednale, dokež běſchtaj wobaj wot ſwojemu prenjeju ministrow pſhewodženaj. Dale běſchtaj tež italſki minister hrabja Robilant a jendželſki poſlanc w Konſtantinoplu William White pſchi fejžorſkim zetkanju pſhicomnaj. Ženoz Ruffa žanoho zaſtupjerja do Gasteina poſkala njebe. Awſtriske Ruffej njepſhczelne nowiny chedža z toho hžo wumudrowacž, zo je pſhczelſtwo mjez Ruffej, Němſkej a Awſtriju rozpanylko. Pſchi tym pak zabudu, zo je w tymſamym časťu awſtriski archywójwoda Karla Ludwiga pola rufkohho fejžora w Peterhofje z hofczom. Piezowano starschoho bratra awſtriskohho fejžora do Ruffej, a Ruffej je ſamo na ſebi hžo dopokazmo, zo žaneje njejednoſty mjez Ruffej, Awſtriju a Němſkej njewobſtoji. Gasteinska fejžorſka ſhadžowanka ſo možk rječ pſchewoplyt awſtriskohho wójwody pola rufkohho fejžora wudoſpołni.

— Pruscy biſkop ja ſu we Fuldeže zhromadžiznu měli, zo bych u ſo wo cyrkwiſkich naležnoſczech pruskoſtoho kraleſtwia wurađeli, džiwajo na nowe cyrkwiſte začonje a hiſcheze dalshe do ſpočne porjedženjo mejſkých začonjow, kotrež je pruske kniežerſtwo ſlubiło.

— Biſkop Dupont de Loge w Męžu je wumrēl.

— Lětušča hłowna z hrrom adžizna katholikow němſtoho ſejjorſtwia budže wot 30. augusta hacž do 3. septembra we Wrótslawiu.

Gendželska. Kac̄ je znate, je we wólbach Gladstone podležał a zas Salisbury, joho pschecžtwinik, do kniejeſtwa zaſtupil a nowe ministerſtwo tworil. Salisbury je zaſtupnik konſervativnyh, ſchtož paſ je w Gendželskej eyle hinaſcha strona hacž w Němſkej. Konſervativni ſu najbóle pschecžiwo woloženju Irrow, kac̄ež Gladstone docpęcz pyta. — Po tutym pschemenjenju kniejeſtwa ſu woſebje w Irſkej wſchelake royoθ měli. Najhórie bě w Belſafze, hdžez je protestantska wjetſhina pschecžiwo katholikam ſtraſhne zaſhadžala, tak zo dyrbjſche wojerſtwo na pomoc khwatač, zo by rozhorených k mřej wrózilo. Belſast je hłowne město krajinu Ulſter, protestantskoho džela Irſkeje, hdžez ſu woſydlérjo hacž dotal pschec nojkrucžiho k woloženju pschecžehaneje katholiskeje Irſkeje ſo ſtajeli. Ma ſurowoſczech, kotrež ſu woſydlérjo Belſasta pschecžiwo katholikam woſeschli, je lord Churchill, ſchackancleř w Gendželskej, najbóle wina, dokelž je protestantow w Ulſteru zjawnje ſchęzuwał, zo dyrbja předy za brónje pschimac̄, hacž zo ſo homeruli (Gladstonowomu namjetej wuſwobodženja Irſkeje) podcžiſmu. Tajke ſłowo je něk źrudne plody mjeſko. Hac̄zuniz je Gladstone podležał, njemóžach ſo naſchczęzuwaní tola zdžerjec̄, zo bydhu na ſwojich katholickich krajanow ſo wutſchali. A tajſtoho zažranoho njeſchecžela je konſervativny regiment na ſchackancleria powyſhi! Z cyla njeje Salisbury we wuzwolenju nowych miniftrów zbožowny byl a wějheža jomu toho dla tež joho pschiwiſnich, zo joho kniejeſtvo doſho trac̄ njebudže.

Wſchelcžinj.

* (Wjez dopofazow.) Psched někotrymi nježelemi je ſwjath wótc hamž Leo XIII. jara khwalace „Breve“ abo liſt wo rjedže jezuitow woſiemil a jim krasne wuſwecženjo wuſtajil wo jich hódnoscži a njezranjenoscži. Něk hižo tež němſke čzasopisů poczínaja zaſy wo tym piſac̄, ſměmyli ſnadž ſo nadžijec̄, zo ſo jezuitowje zaſy junu do Němſkeje wrózja, hdžz che Bismarck z bamžom doſpołny mér woſzamknež. W tymile naſtupanju piſa Varlińska „Germania“ ſežehowace rozpomjenjo: „W časzu ſtukowanja jezuitow w Němſkej, kotrež bě hacž do wuhnačza tychſamych w lécze 1872 zaſy ſetdžesatki trało, nje-móžesche jim nichotó kaženjo naboznoho mera dopofazac̄, nic jenicžku njeſhmanoſcž abo pschedupjenjo, žane ſudniſte jednanjo, dochka na ničjo toho runječa nje-móžach ſo pschi jednanju w fejjorskim ſejmje powołac̄, byrnjež katholich recž-nikowje často jich k tomu wabili. Jeno tamne dawnwo znate pscheduſduki a kžé móžach ſo zaſy ſkyshecz. Znajemy zdželanohu protestanta, kotrež runje z tychle jednanjom pôzna, zo ſo tola dochka ničjo woprawdze wopacžne jezuitam po-rokowac̄ njemóže a njeſhodzi, za dopofaz tamnoho ménjenja, kotrež tež wón wo nich mjeſeſte. Njeſchecželowe tohole rjadu běchu wot hodžiny k hodžinje psched źrudniſchi haj ſkonečnje ranjach zaežiſcež na njoho čzinili, dokelž ſo hruboſcž nadpadow ani trochu zamolwjež njeſhodžesche pschez pschicžinu a do-pokazy za to. Tele woſkedažbowanjo bu za tamnoho protestanta přeni naſtorf, zo by pruhował, kak ma ſo po prawym ze wſchitkim druhim, ſchtož ſo katholiskej wěrje wumjetuje, a tele pschepytowanjo a pruhowanjo je tohole protestanta z pomoci božej hnady zaſy wrózjo domyedlo do klina katholiskeje cyrkwe.“ Tu tola pschiſpomjenja wjac̄ trjeba njeſu!

* Generalnu (abo „dołku”) spowiedź měli w tuthym časzu jubileja wschitn wotpclojic̄, 1. kotsiž su z hanbic̄iwoſcę w předawſich spowiedzach czeſki hrēch zamjelczelci abo ze zainjenej njerodu so tajſkoho spowiedali njeſſu; 2. kotsiž su so spowiedali, ani zo bychu wērnu pscheznaturſku želnoſcę nad wobenidženymi hrēchami wubudželi, ani krutoho wotmýſlenja njemejachu, zo chcedža so czeſkoho hrēcha wotrjec; 3. kotsiž su wot jenohu spowiednika k druhomu běhalci, zo bychu wotwiajanjo ſterje doſtali, pódla pak swoje hrēchne puceže dale khodžic̄ móhli; 4. kotsiž su w bližſej pschiležnoſći k hrēchej pschebywali, byrnje ju bjez wjetſcheje wobcežnoſcę wopuſčic̄ móhli, to pak cžinili njeſſu; 5. kotsiž su njeſprawne ſublo pschi ſebi khowali, a hdyž běchu napominani, je wróciſili njeſſu, hac̄ runje to móžachu; 6. kotsiž su dlějſchi čas we wjetſkim njeſcheczelſtwie pschebywali a k spowiedzi khodžili, bjez toho, zo so wujednachu abo k najmjeiſhomu njeſcheczeljej wodachu.

Naležnoſć naſoho towaŕſtwa.

Sobustawy na lěto 1886: kk. 423. Jakub Lawkus z Budyšina, 424. Mikławš Holka w Prazy, 425. 426. z Radworja: Michał Běrk, Hanža Lehmanowa, 427. Jurij Šiman z Wutolčic̄, 428. 429. z Banec: Michał Pječka, Jakub Zynda.

Za cyrkę Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinjeſtej 89,979 m. 10 p.

K česći Bozej a k spomoženju dušow su dale woprowali: Mikławš D. z N. Ł. (na wołtař) 100 m., z blízkosće Baćonja 100 m., wopor Rumburgskoho processiona 19 m. 87 p., wyše toho: wopor tamnych pobožnych pućowarow, kotriž su na Baćoń ſli, w tamniſe cyrki 7 m. 89 p., njemjenowaný z Drježdza 3 m., njemjenowaná na wěſte měnjenjo 3 m., njemjenowaná z Khelna 1 m. 50 p.

Jubilejske dary: mandželskej z Budyšina 3 m., njemjenowaná z Rabic̄ 3 m., njemjenowanej z Konjec 2 m. 50 p., mała šulerka z Budyšina 30 np., z Radworja: Hanža Lehmanowa 50 p., Marija Lorencec 3 m. a N. 8 m., jena swójba z Budyškeje wosady 1 m. 50 p., swójba z Dzěčnikec 2 m. 50 p., jedyn čeladnik z Budyšina 15 m., njemjenowaná 2 m., njemjenowaná 3 m., njemjenowa 1 m., dwaj daraj z Budyšina 75 p., khuda šulerka z Budyšina 1 m. 50 p., k dorunaniu 9 p.

Hromadže: 90,262 m.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 9562 m. — Dale je woprowala: r. 1 m.

Hromadže: 9563 m.

Zapłac Bóh wšem dobroćerjam!

Pschihodnyj dar k ſwiatomu ſirmowanju:

Nowa Jězusowa winica,

z pschivjazanymi „Mjeniſchimi ſpěvařſkimi“ a ze „ſtacijonſkimi knižkami“.

W pschijnym zwiaſku z najlepſeje kože: 7 markow; w pschijnym platoſtym zwiaſku z dobrzym kožanym khribetem: 6 markow. — We ſnadiujiſhim ale tež kruhym zwiaſku a bjez ſpěvařſkich a ſtacijonſkich po 5 m. a 4 m. 75 p.; njemjazane 3 m.

Šlownyj ſkład ma: Jakub Wjenka, zwónk pschi tachantskej cyrkwi.

Wulke wobražy

Marije Macžerje dobreje rady

su jedyn za 2 mk. pola mje zaſ na pschedanu.

Franze Tānich, zwónk pschi ſerbſkej cyrkwi w Budyſchinje.

Cžiſeſ Šmolcerje knižiſiſčeſteſte w macžecznym domje w Budyſchinje.

Katholicki Posł

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pósce a we knihařni
1 m. 70 p. bjez pórta.

Čudowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 17.

4. septembra 1886.

Lětnik 24.

Bohaty Schóta.

W lěće, když horcota tež hlowy hréje a když ma wysoka politika
przodnính, když nowinarjo často za někajej stawizniczku kłodža, zo bychu
swój wulki rum nekaf wupjelnili, w tymle času, praju, so drje kóžde lěto
wschelake spodjivne wěch wunamalaja, kotrež mieno nowinářstich „tucznych
kačkow“ abo po serbsku īżow zašluža. Lěša su so tele kački wosebje tuezne
wutormile a su wschelake nowiny z nimi swojich čitarjow woschewile. Čewač
wschak su jeno tajke pôdlańskie nowiny abo „bločziti“ za tajkimi jara kłabymi
bajsami ījili, lěša su pak tež čewač cyle pschitstojne a wustojne časopisy so
tomu podale. Do nich sluscheja tež časopisy, kotrež naschi Serbja do rukow
došťawaja. Zo so z tajkimi „powięczęmi“ njebychu zamolicz dali, dyrbi
nasich Posol wo jenej tajkej baſej so woschernischo wupraję, hacž runje
běhmy sebi z wopředka wotmýslili, zo wo tym nicžo njeponimy.

W číslu 185. tudomnych „Baukener Nachrichten“ wot 12. augusta je
míez Wschelčiznami dlejschi nastaw̄ z napismom „Der reiche Schotte“ (Bohaty
Schóta). Tutoń nastaw̄ piša, zo je protestantski knihlupc w Londonje, John
Kenſit, wulki nařevščík abo plakat wupowisny, a zo kóždomu katholitej 10,000
punktow sterlinkow lubi, kiz móže na 10. wschelakich praschenjom, kotrež su tam
wočiščane, ze swiatoho pišma wotmowliveč. Nastaw̄ dale powjeda, zo
wschednie wjele katholikow, tež měchnikow, nimo knihlupstwa kłodži, zo pak
žadyn hiszpeče sebi zwěřil njeje, wo tute myto so zamolwiceč. — To wšcho je
jara hordze pišane, a schtóz njerw, kaf je so tale cyka naležność džěla a
shto po prawym na njej je, mohł so tajkeje powięczę strožicž.

Cyla wěc ma so takle. Hijo wot měsaca měrca sem su wschelake
protestantske časopisy, z wjetšcha nabožne, powięczę rožsňerjafe, zo je bohaty
Schóta myto 180,000 frónow slubil tomu, kiz móže dželacž sadow (wo kótrychž
deleka spominimy) katholikeje wuežby ze swiatoho pišma dopokazacž. Žendželska

króna wucžinja 5 mark, za kózde praschenjo bě po tajkim 18,000 krónow abo 90,000 m., za wschē hromadę 900,000 markow lubjene!! Kózdy widzi, že je to hluhy žort abo njehabita lža. To tež dr. Rebbert, redaktor katholickoho časopisa „Leo“, za to mějesche a phasche za žorłom tuteje lže pschinje. Won pisasche tam a jem redaktoram wschelatich protestantskich časopisow w Němskej, jedyn joho połazowasche na drugohoho, kž joho zas ē tseczomu, schmörtomu pôšta a t. d. Skončnje zhoni Rebbert ze Stuttgartu phasz Barlin, zo móže so addressa bohatoho Schóth w Londonje pola knihlupca Johna Kensita zhonicž. Hnydom pisasche Rebbert do Londona na Kensita a dosta wot tutoho wotmokwjenjo: „Czeſczeny knieže! Za žano ho kajko hožkuli zdacža wo mjenje „bohatoho Schóth“ nimam, wo kótrymž pisacie.“ Tute wotmokwjenjo Rebbert w „Leo“ 25. julija wozjewi. To bě doſez wuske wohaniubjenjo dotalnych powieszow protestantskich nowinarjow. Toho dla so tež z tutych někotsi na Kensita wobrocžihu a woziewichu jomu, zo je Rebbert katholik, a tak wobozje je wotmokwjenjo Kensitowe za tutych nowinarjow.

Někto, něotre njedžele pozdžiſho, pschinje nowa powiesz, zo tuton knihlupce sam myto lubi a zo ma pola swojich flamow předku spominjeny na wěſtik wupowisnjeny, a kózdomu 10,000 puntow sterlinkow lubi, kž by džesacj praschenjom ze swiatoho pisma dopokazacž možk. 10,000 puntow sterlinkow je 200,000 m., po tajkim je myto hžo wo 700,000 m. so pomjenitschilo. Wyshe toho cyka wěc w powěſte wisa, pschetož njeje žadyn ſudnik mjenowaný, kž ma wo mycze rožfudžicž, njeje tež mjenowaný tón, kž ma myto płačicž. Taſte wupiswanjo mytow je jara lobke a móže so lubowolne z nulemi rozmnožicž. Schtó to płaczi, wo to staroscž njeje, wſchał so z cyka płacjicž nima, jeno zo so kust hary zecžeri a do katholikow schęzepka cžisne. Wola protestantow so wotpohladanjo doſpěje, a katholika snadž tola tež jenohu abo druhoho zamoli.

Wobhlađajmy ſebi jónu, ſchto na tutych praschenjach je. Najwjach z nich tak, kaj rěkaja, ani wucžba katholiskeje cyrkwe njeiſu. 1) „1000 puntow sterlinkow myta za kózdomo romisko-katholicko, kž text z biblijie pschinje, ē dopokazej, zo ſym winowacži, k tñježnje Mariji ſo modlicž.“ To njeje katholiska wucžba. Katholiska cyrkę wucži, „zo je prawe a ſpo-možne, swiatych czeſcžicž a iich wo zaſtupnu proſtu proſyčž“, kaj to kózdy katholicki katechismus wucži. Dowolene a ſpomožne je, nic pał pschi-kaſane, swiatych, po tajkim tež swiatu Mariju czeſcžicž a wo zaſtupnu proſtu proſyčž, wjèle mjenje je pschikazane, ē nim ſo modlicž. My katholikojo ſo modliny jeno ē Bohu! 2) Druha ſada, „zo ſo wino w swiatę wjecžeri (wopravjenju) jeno měſchnikam dawacž dyrbí“ — tež katholiska wucžba njeje. Wino ſo w božej mſchi pschewobrocži do Chrystuſowęſe frwje a tam pschi božej mſchi wuziwa měſchnik tež kheluch. Z wonka božej mſchę ſo žanomu měſchnikej pschi swiatym wopravjenju kheluch (ſchtaſtnocž „wina“) dacž nje-ſmě. Zo ſo swiate wopravjenjo pod jenej ſchtaſtnocžu khleba wudželicž ſmě, hodži ſo že ſwiatoho pisma derje dopokazacž. — 3) . . . „zo ſwiaty Petr njeje woženjeny był“. Hdže a hdž je katholiska cyrkę tola tole wucžila? W kózdych wjetſchich biblijich ſtaſiñach (na psch. w naſich ſerbſich wot k. fararja Hórnika po Schusterowych wobdzelaných na stronje 101.) je powiedane, kaj je Jézus Petrowu pschichodnu macž wuſtrowil. Hdž je Petr pschichodnu macž mieli, dha tola žadyn rožomny prajicž njebudže, zo ſ. Petr njeje ženjeny był! — 4) . . . „zo měſchnich ſo ženicz njeſmědža“. Za

to može so tójshto textow z biblijie pschinječz, mjenujich wscze te wuprajenja swjatoho pišma, kotrež žadaja, zo many to džeržecz, schtož smy Božu slubili. Katholski měchnik je, přediy hač so wušwiečzi, dobrowolnje a njenuczeny slub czinił, zo chce njeħieskho kralestwa dla nježenjeny wostacż (Mateja 19, 12). Schtož je tajki slub czinił, tón je winowatý jón džeržecz, mjech je mnich abo mnischka, měchnik abo schtóżkuli. — 5) ... „zo džrbimy so k wotemrētym abo za wotemrētých modlicz“. Tak to nijeje katholska wucžba. Katholska cyrkje njenuzuje nikoho, za wotemrētých so modlicz; zo pak je to prawe a spomožne, dopokazuje swjate pišmo 2. Matkab. 12, 46: „Swjata a spomožna mysl je, za wotemrētých so modlicz, zo bychu wot ich hréchow wumženi byli.“ — 6) ... „zo je wjac frjedžiczerjom (mjez Bohom a čłowiekami) hač jedyn“. To katholska cyrkje nihdže a żenie wucžila nijeje, zo by nečhto druhi nas wumožili był, hačż Khrystus sam ze swojej drohej krewju. — 7) ... „zo je s. Pětr biskop w Romje był.“ To je dospolnje dopokazany historiski faktum, taž su tež protestantscy staviznarjo dopokazali, hako Hilgenfeld, Wieseler, Delitzsch, Mangold atd. — 8) ... „zo može s. kniežna Marija nas zbožnych scziničz.“ To nijeje katholska wucžba, žadyn katechismus tak njewucži. — 9) ... „zo je cyrkje w Romje najstarscha cyrkje.“ To nijeje katholska wucžba. Najstarscha cyrkje wscze w Jeruzalemje. Je-li pak praschenjo tak ménjene, zo je romsko-katholska cyrkje starscha, dyžli wscze druhe netko wobstojace nabožne towarzystwa, dha je to tak wěste, taž je wěste, zo je zdonsk starschi dyžli hačzy, kotrež su pozdžischo wot njoho wotpashle. — 10) ... „zo je bamž Khrystusowy naměstnik, abo nastupník swjatoho Pětra. To sczehuje ze słowom Khrystusowym Mat. 16, 18 „Ty sy Pětr“ a t. d., Jan. 21, 15 „Pas moje jehnjata“ a t. d.

Potajkim: jara derje wobstojimy, hdyz many ze swjatoho pišma tutych 10 praschenjom dopokazacż. Tola swjate pišmo nijeje jenicžke žorlo wucžby Khrystusowej. Podobnu wažnosć taž swjate pišmo maja cyrkwienske powadawizny, t. r. tamne zjewienye werońscze, kotrež su swjeczi japoščtołkojo drje wucžili nic pak napisali a kotrež su so w cyrkwi wot horta k hortej dale powadawake. Protestantojo sami so jich džerža, hačrunje je njeħadža pschivónacż: woni tež n jedžel u swjeczi a nic sobotu, woni tež male džeczi sczecija, nic dorosczenych, woni tež pſčiſahaja, hačrunje Khrystus praji (Mat. 5, 34): „Ja pak was praju z cyła nic pſčiſahacż“ a wjac podobnych pschitkadow moglo so hiščeče pschidacż.

By nam toħodla lohko bylo, podobne praschenja a hiščeče z wjetshim uhtom wuſtajicż, na pschitkado:

- 1) 1000 toler dostonje tón, kiž može ze swjatoho pišma dopokazacż, zo směny jenož to wericz, schtož w swjatym pišmje stoji. — Swjate pišmo same pschećzimo tomu swędczi 2. Thessal. 2, 14; 1. Kor. 11, 2. — 2) Toħorunja, schtož ze swjatoho pišma dopokaza, zo je Jezus swojim japoščtołam porucžil, zo džrbja pišacż a nie wucžicż. — 3) ... zo wera pschitnide z czitanja a nic ze skħiġenja. — 4) ... zo džrb i so njedžela swjeczież (a nie sabat). — 5) ... zo moža so male džeczi sczecież — Khrystus tola praji najpriedy: wucžicż a potom: sczecież. — 6) ... kotre knihi do swjatoho pišma abo biblijie skuscheja — to možemy jeno wot katholskeje cyrkwi żhonicz, kotrež je je wot swjatych japoščtołów dostała. — 7) ... zo dobre skutki k zbožnosći trebne njeſtu. — 8) ... zo wera fama k zbožnosći dosaha (Rom. 3, 28) — „fama“ w njeſtażnej bibliji njeſtoji. — 9) ... zo my sczecenje směny pſčiſahacż. — 10) ... zo směny kraj a zadajenie wuziwač, schtož je w Japoščtołskich skutkach 15, 29 zalażane.

Zana z tuthich sadow so ze swjatoho pisma dopokazac̄ njeđa, a tajlich praschenjow moglo so tu hishcze wiele stajic̄. Chcemy jeno z tuthym pschitlalom pokazac̄, zo tajke waschnjo pišanja k niczomu niewiedze hac̄ k pschelorie a kaženju dobroho mera. Zo so wustojne časopish na tajkim něczim wobdzieleja, so nam džiwno zda, dokelž to dotal tam pytali a namakali njejjmy.

Zo smy tuton pschitlal drobnischo rozebrali, je so noskich čitajorov dla stało, kotiż tamne knježeriske (hamiske) časopish čitaja a z hordej ryczu w tajkich nastawkach trasch so zatraschiej dadža. Sami na chlu wec ani spomnili njebehmy.

Katholska wuc̄za wo wotpuſku.

III.

Je-li tež Boh hréšnika w sakramencze pokuth winu (= dolh) a węczne khostanja smilne spuszcził, čakaja na njoho pschec̄ hishcze czaſne khostanja, kotrej ma na zemi abo w czisejū zapokućiej. Cyrkej, polna starosciwosc̄e wo swoje džec̄i, by tež tute czaſne khostanja radu wot hréšnika wotwobrocziła. To hodži jo jenož, hodž ma cyrkej tajke bohatstwo, z kotrymž móže bozej sprawnosciž nasc̄h zbytny dolh zarunac̄, a hodž je jej połnomoc̄ data, zo smie to cziniej.

Priedy wſchoho dyrbimy dha dopokazac̄, zo ma cyrkej trēbne połkady, z kotrychž bjerje a Bohu płaczi, schtož meli my sami płacziej, z drugimi słowami: zo ma cyrkej móc k wudżelenju wotpuſku.

Każ smy skhcheli, je zbytny w hréchu naczinjeny dolh a sczehw̄k tu- toho pschimierjene khostanje. Wem̄ pak, zo je Khrystus bozej sprawnosciž doječ̄ czinik po cylym wobsahu hréchow swęta. Haj, Khrystusowe doječ̄ czinjenjo pschewaži hishcze hréchi cyłego swęta, t. r. byli so z joho zaſlužbow tejk wzało, hac̄ je trēbne, zo so wſcha wina a węczne khostanja wotplacza, by hishcze njejmérne bohatstwo joho zaſlužbow zbytne wostało. Khrystus džen je Boh-czlowiek, bojsla woſoba; pschez zjenoczenjo bojsliwa z czlowieſtwom do jeneje woſoby ma kózdy z Khrystusowych skutkow njeurjeknitu, z niczim njeſchirunajomnu płaciznu. Hodž pak be jeniecki skutk Syna Božego, na pschitlal joho najswięcziſche woczlowieczenjo, wobreganjo abo żadny druhi hido do sahacy, zo wſchech czlowiekow wumóži, tak nadobny dyribi połkad joho zaſlužbow byc̄, hodž je Zbožnik tejk czinik w posłuschnosc̄i pschec̄iwo Wótcej, w luboſezi k nam?!

Tute swoje zaſlužby je Khrystus wſchę cyrkwi dowení; swj. Pětr a joho nastupnicz maja klucze, zo połkad woczimieja a wérivym po potrebnosc̄i z njoho wudželeja.

A tuthym přenjotnym zaſlužbam Khrystusowym pschinidu hishcze wſchę doſcęziniace skutki Marije Maczerje Bożeje a drugich swiatych. Marija je bjez hrécha podjata a z bozej hnadi so psched hréchom zaſitala, wona njetreba potajkim w niczim bozej sprawnosciž doſcęziniac̄, kaž my wſchity w dyrbimy. A tola je wona po swojim synu najwoporniwiſche žiwenienjo wiedla. To, schtož je wona, tak njewinowata, czerpela a zaſlužila, dže do cyrkwiſkoſloho połkada, t. r. pschinidze nam k lepschomu. Podobne hodži so tež prajic̄ wo swj. marträjach, wuznawarjach a knježnach. Množ z nich su jenož mało hréshili, za to wjele pokuczili, wſchity pak su wjac̄ czinili, hac̄ be k dobycu zbožnosciže trēbne. Njezech su tež nekotri z nich priedy hréšnje połkodžili; jich nařazanjo be tak horſive a jich wobstajnosciž po nařazanju tak skuczena,

zo je Bóh z nadobnej želnošću w jich wutrobach wumyl dołh přjedawšchoho hréčchnoho žiwjenja a hnadu jim spožčil k bohatym zaſlužbam.

Tu pak móhl něchtó prajíč: „Njech mojedla, to četu wéricz, zo je Khrystus za nas doſćeziniú a jo ho zaſlužby nam k lepschomu pſchindu, to pak, zo móhli swjeczi naſch dołh placicí, mi prawje do hlowy njecha. Prawje, zo ſo wobaraſch a na lohke wſcho njevérish; k tomu džen ſo pſiche, zo z rozwučenjom ſo dwělowanja zahaneja, kaž mróčele ze ſlóncom.“

Módlisħ ſo wſhēdnie: „Werju do z hromadzeńſta ſwiatyh.“ Swjeczi, z kotrychž tute zhromadzeńſto wobſtoji, tworja tſi wotriady cyrkwe: swjeczi ſu z bōžni w njebiesach, jim rětamý tež „ſo zradowaca cyrkej“; swjeczi ſu khude duſche w cjiſču — ſu dže w božej hnadle ſo minyle, hewal býchu druhdze býte, wone rětaja „czerpaca cyrkej“; swjeczi ſu ſkonečnje wſchitke ſobuſtarý katholſkeje cyrkwe na zemi, kaž daloko maja winowatoſć, za ſwiatoſćenjom ſo prówocawcz a cyrkej jim k tomu trébne ſredki ſkiči — wucinjeja „wojowacu cyrkej“. So zradowaca cyrkej w njebiesach (swjeczi), czerpaca w cjiſču (khude duſche), wojowaca na zemi (kath. kſcheczenjo): tute tſi tworja jene duchowne cžélo, kotrohož hlowa je Khrystus. Mezej Khrystuſom, ſwiatymi, khudymi duſchemi a kath. kſcheczeniami na zemi wobſtoji potajſim nutrny zwiaſk, podobnje kaž zwiaſk wobſtoji mezej ſtawami cžéla. Schtož žadyn ſtar na cžele czerpi, czerpi cžek cžélo; ſhotož ſtar na cžele ſpomoži, pomha cžlomu cželej. Wotwobrocziſi ruka ranu, zakita z tym cžek cžélo; cyroba, kotruž žoldk pſchedžela, wobkhowa cžlomu cželej móć a žiwjenjo. A doniž je tak žadyn ſtar wſhém druhim a z tym cžlomu cželej wužitny, doſtawa podobnje ſhodny ſtar z cžéla trébnu khmanoſć i tomu k cžomuž je ſtworjeny. Jenož hdyž je ſtar wot cžéla wotrubany, n. pſch. ruka, njedostawa ničjo wjac, z cžéla. Podobnje ma ſo nětko w cyrkwi. Wſhē ſtarwy cyrkwe, njech w njebju, cjiſču abo na zemi ſu zjenocžene z Khrystuſom. Schtož žadyn z tutych ſtarow cyrkwe dobuđe, dobuđe za wſhēch; schtož žadyn czerpi, czerpi za wſhēch a wſhē z nim. Schtož ſu swjeczi cžinili a czerpeli, z toho maja předy wſchoho woni ſam i wužitk w njebju, to pak pſchedže tež do cyrkwiſkoho poſkada, kotruž je kaž zhromadne ſwójne zamozjenjo, z kotrohož wſhém wužitk pſchitkadža.

Proſcha ſo nětko dale: Hacž ma cyrkej móć, zo ſmě z tutoho poſkada bracž a wériwym z toho wudželeč, ſhotož je Khrystus dobył a jo ho swjeczi?

Tu móžu bóle z krótka byč. Wěſch, zo Khrystus k ſwj. Pětrej praji: „Tebi dam klucze njebieſkoho kraleſtwia; ſhotožuli wotwiaſas na zemi, budže wotwiaſane tež w njebiesach.“ Mat. 16, 19. Tosamo praji pozdžiſho wſhém jaſoſtoſam: Mat. 18, 18. Khrystus je potajſim ſwj. Pětrej (a pozdžiſho wſhém jaſoſtoſam) móć dał, zo ſmědžia wſhē z wiaſki z běhnyc, kotrež wériwym zastup do njebieſkoho kraleſtwa zadžewaja. Tute zwiaſki pak ſu: hréčna wina a węczne khofstanjo. Woboje z běhnje cyrkej w sakramencze po k u t y. Tſecži zwiaſk ſu cžaſne khofstanja, kotrež po ſpowiedži wofstanu. Hdyž ſu tamne wjèle cžedſche zwiaſki pſcherzane w pokucze, njemože cžedlo byč, zo wériſh: cyrkej budže mie toſa, hdyž je mie wot węcznych putow wotwiaſala, tež z cžaſnych wuſwobodžic móć, w kotrychž hiſčere ſym; wona trjeba jenož po moch, kotruž je jej Khrystus dowěriſ, z cyrkwiſkoho poſkada bracž a za minje placicž, ſhotož mam božej sprawnoſci hiſčere ſarunacž.

Katechismus wucži to ze ſłowami: Wotpukli zepjeraja ſo na cyrkwiſki poſkada, kotruž z njeſměrnych zaſlužbow Khrystuſowych a ſwiatyh wobſtoji;

z tutej zašlužbow pšchiwo broczęje nam cyrkej, kaž daloko smy toho hódnę a potrebni, we wotpušku.

Niebuž njeſčerpy, plečeſi ſo wucžba wo wotpušku dale. Dyrbiſch wo wotpušku runje tak derje rozwucženym bycz, kaž wo ſpowiedzi. Bjez dobreje wucžby ſo derje ſpowiedacž njemóžes, runje tak wo dobycžu wotpuſka rycze bycz njemóža, njewesch-li, ſcht o wotpuſk je a ſcht o masch ežiniež, zo jón dobudzesch.

(Pſichodnje dale.)

Wuhnacžo a nawrót Alexandra I., wjercha Bolharskeje.

Rimale dwę njedželi ſu wſchitke nowiny w Europje polne powěſćow wo bolharskim wjerchowſtwie, kotrež je po poſlednjej rusko-turkowskej wojnie naſtało a koniſche lěto tež połodniſchu Bolharsku, Rumelisku, ze ſobu zjednocziło, tak zo ma to nečko nimale 2000 kwadratnych mil z 3 milijonami wobydleri. Bolharowie, kotsiž ſu Słowjenjo a potajſkim naſciej ſerbſkej ryczi podobnu rycz maju, wuzwolichu ſebi w swoim starym, pſched pſchicžahom Turkow ſławnym kralowſkim měſcie Tirnowie w hapyru 1879 hessenſkoho prynca Alexandra I. z Battenberga-Darmstadta haſo wjercha, kotrež bě haſo wuj rusoſkoho fejzora wot Rusoſkeje namjetowaný. Wulkomoch toho pſchipóznaču, dokež bě Rusoſka we wojniſe tola najwjačy woprowala: někotre ſto tysac wojaſow a někotre ſta milijonow rublow pjeniez!

Alexander starashe ſo ſwēru za Bolharsku a doby ſebi woſebite mijeno, zo w ſerbſko-bolharskej wojniſe, dla pſchidzelenja Rumeliskej wloni naſtatej, haſo dobyczeſi wuńdže. W czaſu joho kniezenja pak ſtej w kraju d w ē politiskej stronie; jena z wjerchom žada za wjetſciej njewotwiſnoſežu wot Rusoſkeje, Turkowskeje a drugich mocow a ſpuſhczeske ſo na pſichodnju jendželsku pomoc, druha pak džerželche ſo bóle z džałownoſežce a dla wěſcziſkoho pſchihoda k Rusoſkej haſo ſlowjanskej moc. Wjerch Alexander ma hiſteře k tomu někajke stare njepſcheczelſtwo z rusoſkim fejzorom; to bě widzecž, hdyz tón wloni rusoſkich wychow z bolharskeho wójska domoj powoła a wſchelake zadžewki pſchi zjednoczenju Rumeliskeje z Bolharskej ežiniesce. Europske wulke mocy wſchitke wſchak njedadža malym krajam a ludam k mocy pſchiniež a hladaju ſwojoho wužitka w zbytkach Turkowskeje! Wſchitko na to pokazuje, zo ſu Rusoſwie z jeneje stroną a Awstrijsch z Němſkej z druheje tak daloko pſcheczene pſchichli, zo ma na połocjeny wulkeje balkanskeje poſkupy nad raniszej połocjenu (potajſkim w Rumunſkej, Bolharskej a zbytkom Turkowskej) Rusoſka, a nad wjerzornym (potajſkim nad Boſniju z Hercegowinu, nad Serbiſkej, Czornohořskej a pozdžiſcho Albanskej a nad turkowskim zbytkom hacž do pſchimórkoho města Saloniki [Soluna]) Awſtrija wliw a wychſchu moc wobkhowacž. Němcy chedža ſo w tu khwilu z tym ſpojojicž, hdyz změje iich nětežiſcha pſcheczelnica Awſtrija w tych stronach ſwoju ruku! Bismarkowe nowiny „Norddeutsche Allgemeine Zeitung“ same praja, zo ſo němſke poměry (wobſtojnoscje) k Rusoſkej k wužitku bolharskoho wjercha njepſcheczelſcy njepſchemienja; tuž ſu wulke mocy hižo pſcheczene a Bolharskeje dla žana wójna njebuđe, hacžrunje nimale wſchitke němſke nowiny w tu khwilu na Rusoſku ſwarja, haſo by wona ſama najnowschi zbežl abo ropot w Bolharskej zawirowała a tohodla khostanjo z wojni zaſlužila. Ale wěſte je, zo tež po najnowſkim jednanju mjez Bismarkom a Giersom (Rusu) pſcheczenoſcž mjez Rusoſkej a Němſkej, a tež mjez Rusoſkej a Awſtriju dale wobſtoji. A džensa praja jene Dreždžanske nowiny, zo němſcy

hawtowarjo njesmiedžja Bismarka pohnuwac̄, zo by Volharskeje dla z kejzorom nad 100 milijonami (Ruskej) a z republiku 40 milijonami (t. j. z Francózskiej) nadobo wojnu wiedł. Tuž njebojny so wojny!

Z wuhnaczom wjehcha Alexandra z Volharskeje pak je so takle mělo. Sobotu 21. augusta rano w dwemaj wobstupi bataillon wojakow joho hród we hłownym měscie Sofia a deputacija njemernikow, z wjehchom njespokojnych, wiedżena wot majora Grujewa a někotrych wojerškich wychów, wumocowa sebi pschitup do hrodu. Na nastatu harn wotuczi Alexander a praschesche so za żadonjom njemernikow. Woni pschedpołožichu jomu liscziniu z revolverami hrozo, zo by na njej złożenjo swojego knieżenja podpiśał. Po dlejsichim wuryżowanju napisa wón: Bog da spasi Bolgariju (Bóh pomhaj Volharskej)! Na to dowjedzechu joho a joho bratra prynca Franza Józefa w civilnym wschédniu wobleczenju do woza a dowjedzechu joho pod wojerškim pschewodom do Lompalanski pschi Dunaju. W kraju a we wukraju zhonichu to hafle na tseczi dżen, hdże so Alexander namaka, dokelž bě telegraſiski wobkhad za privatnych ludzi nje-dowoleny. Na 24. augusta bu Alexander hafko zajatu po parolodži do rusowskoho města Reni (w Bessarabiji) dowjezeny. Wottudby hafle je so na wschë strony telegraſowało a najſterje na żadotcz czuzych wjehchow dowoli Rusowſka, zo by Alexander hafko swobodny po rusowskej železnich so na dompuč do Hessenkeje podał. Tak pschijedze wón pjatk 27. augusta do Galicije a zasta we Lwowje (Lemberg), hdżež bu wosebje wot Polakow horliwie powitaný, z wotkelž joho pschijedz do Wrótslawy a do Drježdjan podarmo woczątowachu.

Po wuhnaczu wjehcha założichu dwoje provisorske (nakhwilne) kniežerstwo, w Sofiji: Najprjedy grichisko-bolharski biskop Klimentij a po wotstupjenju toho 24. augusta Petko Karawelow, dotalny prěni minister, předy wuczer, konsul Cankow atd.; we Filipopolu pak: Stambulow, sejmski pschedlyda, předy lekar, a druzy.

Za někotre dny so pokaza, zo wulki džel volharskoho ludu nije za wotładzenjo Alexandra, ale zo joho lubuje dla zaſlužbow we poslednjej wojnie, kotrež bě samo provisorske kniežerstwo w prením swoim wozjewienju pschipožnało. To zhoni wjehch, hdżež bě do Lwowa pschijet. Joho pschivisnich radzachu jomu tohodla telegraſicy, zo by po móžnosći spěchnje so wrócił a kniežerstwo z nowa na so wzal.

Tuž pschijedze wón ze Lwowa (24. augusta) pschez awstriisku Bukowinu a Rumunsku (na Bukarest) 29. augusta zaſy do Giurgewa, hdżež joho volharske deputacieje ze Stambulowom witachu, a nazajtra pschez Dunaj do swojego kraja, hdżež w měscie Ruscžuku na lódz stupi a do Swischtowa dojedze. Tu bě 30. augusta rano wósmich najhorliwische witanjo; lud wupschahny konje a czechniesche wóz k cyrkwi, hdżež bu Te Deum wotspowane. Potom wotjedze Alexander po drožy do Tirnowy, 8 mil zdaleneje, hdżež bě zwieczora scheszeich. Tam a we wschęch městach wozjewi so proklamacija (zjawné ſłowo), zo wjehch skutkowanjo provisorskoho kniežerstwa pod Stambulowom pschipožnawa, tež joho ministrow a wojerſkoho wjednika generała Mütikurowa. Dale džakuje so Alexander za swetu ludu a wojakow atd. Wězo rozpadež hjo provisorske kniežerstwo w Sofiji, hdżež bě wěste, zo so Alexander wróci; wojerſki sud bě 27. augusta Cankowa a Grujewa k smierci wothudžil a biskopa Klimentija k dośmiertnomu jaſtu. Tola po najnowschej powěsczi su woni wuswobodzeni a budža drje z kraja wupołazani.

Několore dželsbų wójska wokoło Sofije su hischče pschečzjwo Alexandrij, tola wjetšina je za njoho, tak zo drje budže w krótkim z nowa mér a porjad w Bolharskej.

Alexander je 31. augusta do Zeleny jěl a wottam 1. septembra do Filipopola dojěł; 3. t. m. chec hasle do hlownoho města Sofije, hdzej snadź mjez tym tež prjedy nješwerni z nowa k njomu so wobrocza. Tak so Alexandrij dale pónđze, my njewěmy; wezo pschejemy jomu a joho Bolharam wschitko dobre a wužitne w kotrejžkuli jím lubej knježeskej formje. *M. H.*

3 Lužich a Sakskeje.

Z Budyschina. Jutse budže našch hnadny k. biskop dr. Bernert w Lipku firmowaczą, za tydženj pak w Schérachowje, 19. t. m. w Njebjelčicach a 21. we Wotrowje. Po firmowanju budże schulske pruhowanjo z kschesčanskeje wuczby w Njebjelčicach 20. sept. dopoldnja a we Wotrowje 21. septembra popołdnju.

— Pjat zaúdzenoho tydženja dyri pschi sylnym njewjedrje blysk do noweje Wagnerec bróznie w Bělschecach, kotaž so ze wschemi žnjami hacž na komjenitne murje do prócha pschewobroczi. Hajnicžanska fabritska wohnjowa wobora zdžerža susodny Ebermanec statok, kotohož bróznia jeno poł koheža wot wohnja zdalena stojeſche.

— W Mnischoncu wotpali so sobotu wjeczor kheža tscherja Kopty. Tudy kaž w Džěžnifech bě wohén najskerje wot złotniſkoho proscherja założeny.

Z Džěžnikem. W noch 30. augusta wotpali so tudy khežka dželaczerja Petra Budý a tež wobydlenjo joho pschichodneje maczerje Hanu Měrczin kowje. Wohén bě pschez złotniſku ruku założeny. Budžicom je so wschitko spalito, jeno skót bu plomjenjam wutorhneny. Njech miloščimi susodža a tež našchi čitarjo tež na tutych wobſchodziennych njezabudu! Mały dar ty njezaczujesč, wjele małych darow pak njezbožownomu wulku pomoc skicži.

Z klóštra Marijneje Hwězdy. Dženj swjatoho Bernarda, 20. augusta, popołdnju běſče khowanjo njeboho knieza P. Hugo Tuz. Sobustawy klóſtvrſkeje wohnjowej woborn pschińdzechu w 4 hodž. na horni dwór psched propſtownju, zo bychu čjelo pschijeli a do cyrkwe donjesli. Psched kaſchczom džechu zhromadženi duchowni, kotrejž bě 19 a mjez kotrejmi běchu k. P. Tuz, bratr zemrétoho, professor w Pschiborje na Morawje, kantor Schokta a kaplan Skala z Budyschina, farat Wowežek z Hubertusburga, präfes Luszczanski a skoro wschitcy duchowni ze serbskich wosadow. Čjah a equeue nawjedowasche k. propst dr. Eiselt z klóſtvrſkimaj kapłanomaj. Za kaſchczom džechu mjez druhimi pschewodžerjemi druhí bratr a sotra, swat a swatowa njebočičzko. W cyrkwi bě městno pschihotowane, hdzej kaſchcz stajichu a hdzej so dlejsche modlitwy po cisterciiskim ritusu wuspěwachu. Na to so poħrjebny čjah poda wokoło cyrkwe na knježnacy ſerchow, hdzej zemrétoho do koſcęznych poħrjebachu. Duchowne knježny pschi poħrjebje troču nazdala stojo so modlachu a měchnistim modlitwam wotmołwachu. Wjele pschewodžerjow z bližscheje a dalscheje wokolnoſcze bě so zhromadžilo, zo bychu swojomu dusħepastyrjej poslednju čjescz wopokažali. Ze syłzami, kotrej plakachu, połazowachu najjasničo, koho su wſkityc zhubili. Sobotu dopoldnja mjeſečne k. propst z assistencu k. P. Alexandra a P. Vincenca swjatocžny requiem za swojoho njebočičzkoho sobubratra. — R. i. p.! — Kaž slyšchimy, je w tu khwili němſti kniez z Oska na wupomhanjo w klóſtvrſcie.

Po oktobrje na nowy młodý měščník, kij so hakle wuswječí, do klóschtra pschinč. Dokelž je wón Čezech, zmíjej potom, kaž so praji, serbsku rycz̄ nauknuč̄.

Z Riebjelcic. Za tudomne schulske džecži bē na 19. augusta* kniez wucžer Brauner schulski swjedžen zarjadował, kotryž je so derje poradžil. Džecži, hólczata z khorhoječkami a hólczata z wěncami, czechniechu z pječzimi hercami na Rödlie luku, hdžez so wschelake zabawu a wjesela wot k. Brauner a tež wot k. wucžerow z Brézneje a Němskich Pazlic, kotraž tudomnomu wucžerzej pomhaſtaj, nawjedowachu. Swjedžen ſkončí so psched schulskim domom z kerluſchom „Budž khwała Bohu Wěrſchnomu“.

* Pschiſpomnjenjo redakcije. Džen, na kotrymž so swjedžen wotbu, njebež z do- piša prawje spóznac̄.

Z chloho swěta.

Němska. Lětuscha 33. hłowna zhromadžizna katholikow Němskeje běſche tutón týdžen wot njedžele hacž do schtwórfka we Wrótławju. Wulkotna zhromadžizna, na kotruž běchu katholikojo ze wšichčeh němskich krajinow a tež wiele wophtowarjom z Čeſkeje, Moravskéje a Rakuskeje pschiſchli, běſche krafny dopolaz pschezjenoſče a horliwoſče katholikow za jich ſamſe najswjecžiſche naležnoſče. Hnydom w přenjei hłownej zhromadžiznje pschedsyda zhromadžizny, swobodnih kniez v. Heereman, to zjawnje wuprají, zo njecham y wo czuých naležnoſčach ryczecž, ſchtož so w druhich zhromadžiznach tak často stanje, ale jeno wo swojich. Wscho w tajkej hłownej zhromadžiznje je derje zarjadowane, tak to běſche tež we Wrótławju. Po powitanſkej swjatocžnoſci (njedželu wjeczor) zapocža so hłowna zhromadžizna pónđelu dopoldňa ze swjatocžnej wulkej božej mſchu, kotruž Wrótławski swjecženy biskop k. dr. Gleich džerjeſche. Pschi powitanſkej swjatocžnoſci hrabja Balleſtrema woſebje na to spominac̄, zo so hłowna zhromadžizna katholikow hžo ſceži króč we Wrótławju wotbywa. Brěnja běſche tu 1849, we njeměrnym čaſu, hdžez běchu wšichče druhe zhromadžizny zakazaňe, hdžez pak so tajka katholicka zhromadžizna, kotraž je pschezjivo kóždomu zběžkej, radlubje dowoli. Druha tajka zhromadžizna bē tu 1872. Wsiché ſchtr̄i dny, w kotrychž hłowna zhromadžizna we Wrótławju pschebywasche, běchu ze wschelakimi dželami wobsadžene. Dopoldňa mějachu wschelake wotriady a wubjerki za wšichče wažniſche katholiske naležnoſče swoje woſebite posedzenja, potom so wo wšichčeh zhromadnje wu- radžowasche w zamknienej hłownej zhromadžiznje. Wjeczor w 7 hodž. pak bē přenje tſi dny zjawnia hłowna zhromadžizna, kotraž so schtwórfk dopoldňa w 11 hodž. wotbu. Posledniſche běchu we wulkotnej ſali „Schießwerder“, kotraž može wjac týſacow we ſebi zhromadžicž, wšichče přenische zhromadžizn a ſchadžomanki běchu w ſali ſwj. Vincencowho doma. Tutón dom a ſpomnjenia ſala na wulkej tſelerni běſchtaj horodozne wupřichenej. Najwjetscha krafnoſči chleje zhromadžizny běchu rycze najwustoſnichich ryczniſkow. Dokelž w naſchim čaſopisu telko měſtna nimamy, móže ſo jeno na dwě najſlavniſchej ryczi ſpomnič, a to pschede wšichčem na ſlowa farara ſuhna z Mnichowa, kotruž za to ryczeſche, zo maja ſo cyrkwinſke rjady zaſ do Němskeje po- wołac̄. Nejhodži ſo wopisac̄, z tajkej radoſežu, z tajkim pschiſhloſowanjom ſo wustoſna rycz wubjernoho ryczniſa pschiſia. Běſche to horliwoſč, tajſejež z cęzka hdy nadendžesč. Posledniu rycz, ſchtwórfk dopoldňa, mějachce Windt- horſt. Myſlīcze ſebi małoho mužika, 75 lét staroho, kij ſkoro nicžo wjac

niewidzi a dyrbi so wschudze wodzic — a tónle mužik trjeba so jeno po-fazacj — a wschitcy jomu radośnie pschiwołaju! Toho słowa płaczka a naj-wjetšchu kędznoścju wubudżaja w cykle Nemskej a tež z wonka jeje miejscowości. Hawešče mysliečka pschenjo wschitkich pschitomnych, hdyž tónle schédzinu wjednif katholikow Nemskeje wo katholickich należnoścach ryczeſte: Bóh zdžerž tule drohotnu móć katholikam hishcze wjele lét młodemu a njepoſlabjeniu! Windthorſt skonči z mócnnej ſlawu na swj. mótnca bamža Leona XIII. a fejzora Wylema. — Hdyž na koncu swieczech biskop dr. Gleich (Wrótsławski wjeh-biskop Robert je czezech khor) wot pschedsydji Heeremana pscheproſcheny ſ zhromadženym božemje praji a jim, kaž běſche zhromadžizny z tym wotewri, biskopske pozohnowanjo wudželi, poſlaknýchu so wschitcy. — Kęk wulka je zhromadžizna byla, je z toho widzec, zo je na 1250 sobustawow a traſch hishcze wjac wobdzelerow karty wotebierało.

Z Jeruzalem. Po najnowiszych powieſcach ma tute město nětko pschez 35,000 wobdylerow, z kotrychž je 20,000 židow, 5600 muhamedianow a na 10,000 křeſćjanow. Z tuthch wuznawa so 4600 ſ grichiskej wěrje, 2100 ſu romscy katholikojo, 850 je protestantow wichelatich wuznaczow, 450 armeniſtich křeſćjanow. Druhe wěry, kaž abyſſinscy, syriſch křeſćjenjo a unirowani katholikojo (z katholickej cyrkwi zjenočenii Grichojo a Armenijsch) namakaſa so tam w mjeniſtich wosadach. We lěće 1851 mějſte Jeruzalem 23,324 wobdylerow, z kotrychž bě 12,256 muhamedianow, 3580 židow a 7488 křeſćjanow. Po takim ſu ſo tam židža w nowisichim času jara pschisporili, mjez tym zo ſu muhamedanscy křetro woteberala. Kr.

Wſchelcizny.

* (Drohotna biblija.) Pschec hishcze ſkyſha ſo tam a ſem njeſprawne poroči pscheczivo katholickej cyrkwi, zo tutu bibliji, ſwiate piſmo, zacpiwa abo zacpiwała je. Zo ženie tomu tak bylo njeje, za to ſwedeča krasne rukopisne biblije hido z tamných ſetſtoſtow, w kotrychž hishcze knihiczsichcenjo wunamakane njebe. Žara wjele z nich ſu ze ſpodzivnej prou, na wumjelske waſchnjo wuwjedžene. Wo ſuej tajkej bibliji piſche pražka nowina Čech: W kongresowej bibliotečy we Waſhingtonje namaka ſo jara drohotna ſtará biblija. Teje pergament (z woſlaceje kože dželany) je cyłe derje zdžeržany. Kózda z tyſacow ſtronow tejele kuihi je wumjelske dželo. Je piſana z gotiſkimi piſmikami, z kotrychž kózdy bjez wſchohho bracha, wſchě ſu piſane z wuhloczornej tintu, nihadže njeje ani dypt ani ſmužka, kiz by tam njeſluſchała. Spoczątkowe piſmiki kózdomo ſtawa ſu křetro wulke, dwaj abo tři côle wysoke a bohacze debjene z módrym a czerwonym titlom. W kózdej tajkej inicialach je namolowaný ſwiaty abo podawki, wo kotrymž ſo w tutym ſtawie ryci. Na ſtronach a rynčach njeje ani najmjenicha njerunoſcž widzec. Tale drohotna biblija khowa ſo pod ſchleńcu a drugdy wotewri ſo ſchleńczana kſchinia, zo by ſo dopokazało, zo wſchě ſtronu ſu jenak krasnije wuwjedžene, kaž runje te, kotrež běchu wotewrjene. Wo tutej bibliji ſo ſledowace powiedza: Žedyn muž, kiz bě czezech hréch, bu mnich a wotmyſli ſebi, zo chce pokutu czinicž za ſwoje hréchi. Wotmyſli ſebi, zo bibliju wotpishe, zo by tak lepje ſpoznał koznje bože, pschetož běſche ſkoru pscheczivo kózdej ſo pschehrēch. Pschec wjele lét džen wote dnja dželasche njewuſtaſaſo na ſwojim wotmyſlu. Kózdy piſmik molowasche z najwjetſchej prou a luboſežu, a pokutnikowa duſha wob-

khadžowaſche jeniczey ze ſwiatymi, kotrýchž wobrazh na tamne ſopjena ſtajeſche. Hdyž bě dokonjał poſledni piſmil, woſoſhi mnich, kij bě mjez tým zefarit, poſlý pobožneje poſkornoſeje poſlednie ſopjeno a pocža nětka liſčinu ſlavowac̄: a hdyž bě wſcho dokonjał, lehny ſo a cílche wujn do wěčnoſeje.

* (Psiyk haſko wujednař.) Žutry pónđželu ſta ſo zajimawý po- dawek w Prazy na Ferdinandowej droz̄y. Popoſdnju wokoło 5 hodž. psche- khodžowaſche ſo na tutej droz̄y, hdyž ſo woſobni ludžo wſchědne zetkyua, dohli a elegantneje hotowaný knjez, kij krafnoho wulkoho pſa za powjaz wje- dzeſche. Měrnje a doſtojnje, kaž je waſchnjo tutych zwěrjatkov, ſtuſaſche poſ poſ pôdla ſwojoho knjeza; na dobo pak naſtaji wuſchi, pocža wjesele ſchězowac̄ a winczeſč a zaſétowaſche na mlobu knjeni, kotrąž runje napſcheczo pſchiindže, mału ſnadž pječzletnu holečku za ruku wjedzich. Podarmo knjez za powjaz torhaſche, poſ njechaſche pſchecatč tak na holečku kaž na jeje wjednicu wjesele zaſétowaſche. „To džen je Nero“, džeczo zawaſla a majkaſche pſa, kij na puki ſwojoho knjeza njedživojo ſo ſkóncznię ſi nohomaj knjenje lehny. „Papa“, za- waſla holečka, „proſchu, daj namaj Nero!“ Knjez bě cykly zamoleny a zaczeſ- wjeneny, cíimi bóle, dokež bě ſo hižo wjesele wězipnyh wokoło nich zhromadžilo. Skóncznię ſebi klobuk ſezahnywſchi knjeni zdwořliwie ruku ſkieži, kotrūž tuta woſomil ſo ſtajiwſchi pſchija, a wſchitc tſio džechu, ſezechowani wot wjefela ſchězowac̄ho Nero ſi proždomu ſiaſtrej (khorejče), kij jich wotwize. Kózdy móže ſebi ſam myſlič, ſhoto bě mjez knjezem a knjenju bylo a bychmy jeno wſhem dželenym mandželskim pſcheli, zo by tež jim — tajki Nero, kaiſiž tónle bě, haſko změrc na pomoc pſchisſho.

* Schewski pſchibězi jachlo: „Mischtyrka, pobehnče khětſe, waſhomu muzej je ſo njezbožo ſtało; tón drje tola wjac njeſtanje.“ — Mischtyrka: „Ty ſlodka dobrota, ſhoto dha je ſo tola ſtało?“ — Schewski: „Mischtyr leži pjaný na puczu a — njemóže wjac stanycz.“

Naležnoſće naſho towařſtwa.

Sobustawy na lěto 1886: kk. 430. Pětr Wjesela z Wudworja, 431. Michał Wjesela z Liſeje Hory, 432. Marija Libšec ze Smjerdzaceje, 433. Hana Kubaukowa z Budysina, 434. 435. z Prahi: arcybisk. notar Jurij Lusčanski, praeses serbskoho ſeminara, gymnasiasit Jan Šolta, 436. Hana Rachelec z Lazka, 437. Jurij Křižank, gymnasiasit w Prazy.

Dobrowolny dar za towařſtvo: k. praeses Jurij Lusčanski 1 m. 50 p.

Za cyrkę Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal na hromadžena daň wučinjeſtej 90,262 m.

K česi Božej a k ſpomoženju dušow ſu dale woprowali: T. N. zbytkne 1 m., dwě holey z Khrōſcie 2 m., wunošk ſklađa w Baćonjskej pokladničcy 60 m., Jakub K. z Budysina 15 m., Jakub Ledzbor z Njebjelčic 15 m.

Jubilejske dary: přez F. R. 80 p., wot Pawlikec ſwójby z klóſtra 3 m., z wokoliny klóſtra Mar. Hwězdy přez P. Alexandra 6 m., wot někotrych přez kn. P. Tadeja 10 m., z Njebjelčic 50 p., dwě džesci z Budyškeje wosady 4 m., z Koslowa 3 m., z Nuknicy 2 m., tři dary z Budyškeje wosady 4 m., toho runja dwaj daraj 2 m., z Ralbičanskeje wosady 2 m., ſlužowna z Budysina 2 m., M. K. 2 m., H. D. z Dž. 2 m., njejmjenowana z Huski 1 m. — Hromadže: 90,399 m. 30 p.

Za zapataćenje pobočneju wołtarjow dari: Michał Zmij na Židowje, prjedy Kobanski mlynk, z mandželskej Mariju 300 m., Michał Handrik ze Židowa 100 markow.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 9563 m. — Dale je ſo woprowala z Konjec: 1 m.
Hromadže: 9564 m.

Za wotpalenych Worklečanow: jedyn bur z Budyškeje wosady 10 m., z Budyšina: P. Š. 60 m., faraf Michał Hórník 15 m., kapłan Skala 10 m., Potlenk z Čornoho Hodlerja 3 m., J. B. z Radworja 5 m. — Hromadče: 103 m.

Za wotpalenych Wěteńčanow: P. Š. z Budyšina 40 m., k. S. 5 m. — Hrom. 45 m.
Zapłać Bóh wšem dobroćerjam!

Psichihodnyj dar k swiatomu firmowanju:

Nowa Jezusowa winica,

z psichiwazanymi „Mjenischimi spewarstwimi” a ze „stacijonskimi knižtami”.

W psichnym zwiazku z najlepszeje tože: 7 markow; w psichnym platorowym zwiazku z dobrym kożanym kribjetom: 6 markow. — We snadnijskim ale też krutym zwiazku a biez spewarstw i stacijonskich po 5 m. o 4 m. 75 p.; niewiązane 3 m.

Hłowny skład ma: Jakub Wientka, zwonik pschi tachantskiej cyrkwi.

W expedicjach Rath. Pósla je za 1 m. na pschedan zwiazana knižka:

Marija Maczeré dobreje rady.

Knižka za sobistawu Pobožneje Jednoth k česzczenju Maczerje dobreje rady a za drugich česzcżowarjow s. Marije

Też su hiszceze někotre němše knižki toho samoho wopshijecza na składze, niewiązane za 1 m.

Wulke wobraz

Marije Maczeré dobreje rady

su jedyn za 2 mk. poła mie zaś na pschedan.

Franc Janich, zwonik pschi serbskej cyrkwi w Budyšchinje.

We Rachlowje je žiwnoscz na pschenajeczo ze 7 kórcami wushywa. Pschenajeczo móże so hnydom abo wot 1. hapryla 1887 stacż. Doprashenjo poła schewskoho mischta Jakuba Role we Rachlowie.

Nazynski procession do Filipsdorsa pónđe lětsa džení předy, t. r. nie pónđelu ale hýzo nředzelnu 19. septembra po němickich božich službach z Budyšchina. Kantor.

Kublerzej Jakubej Wenczej, kotryž je nas po naschim njezbožu dobroćiwie bórzy hospodował, prajimy najwutrobnischi džak.

W Dženikezach, 30. augusta 1886.

Petr Buda a mandjelska.

Hana zwud. Měrczinkowa.

Zjawný wutrobný džak našhomu lubomu knjezej wucjerzej Brannerej w Njebjelcizach za wschitku lubočjemu starosež a proču, kotruž je wón pschi schulskim swiedzenju, w tutej wosadze přeni krócz wodżeržanym, naschim schulskim džeczom wopokazał. Tutón swiedzenje je zwjeselik wulkich a malých.

Schulsen pscheditejiczerjo
w mjenje wosadnych starších a džeczi.

Katholicki pořad

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pósće a we knihařni
1 m. 70 p. bjez pórta.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 18.

18. septembra 1886.

Lětnik 24.

Na cžo dopominaja křesčjanskoho rólnika žně?

(Słownictwo.)

Hdyž je zornjeschko strowe, drje joho zwonkowne cžělo wo zemi tkaje a hnije, ale z nutška wubiva z hręczom božoho slončka a z maczenjom božoho deschčjka nowe žiwenjo; žiwenjo, kž njeje za zemju, ale kž je pschezemiske. Z nozjmjom hýž lukaſu že zemje zelené banežki a wubudžeja nadžiju na plody, kotrež so domoždželacž budža. Tute nowe žiwenjo we zornjeschku pschewinje zakonje zemje a dobudže nad zemju. Wschitko herakl, schtož zemiske je, pada k zemi swojeje cžeze dla; puschežiſh-li ſamjen z rukí, wón padnje; puschežiſh-li horſtu zemje, tež wona pada, dónž so njestowarschi z druhimi, kž w zemi ſu. Žeſchadžane zornjeschko pak nje pada, ale stava k slonci, pschewinje cžežu, kž zemju matruje njestaraj so nic wo zakonje a zasadý, kž je putaja.

Zornjeschko nje podleži, ale je wjele bóle dobýčer, kž sam pschikaznje dawa, kotrež maju so dopjelnicž rady abo njerady. Zemja dyrbi ze ſebje jomu podawacž tribut (cyrobu), a zornjeschko pschewinje wschitko jeje do swojoho. Joho banežki, ſtweſce a plody ſu z tributa a mocow zemje zestajane a natwarjene. Joho blyſčej, mlódnosć a rjanosć je runje njeſchczęſla zemja jomu pschikatowacž dyrbjała. „Victoria“ móžesči pschipisacž pschi kózdym zornjeschku, kotrež je ſeſchadžalo, to je prawe pschipismo. Wjeſelo može měcž na tym rozomny cžlowjet, dokoře doſpołne je dobylo nad njeſpolnym, zorno nad zemju; a tak dyrbi bycž, tež pola nas a we nas.

Hdyž ſuň dobrí, drje naſhomu cžělu pschech poſtajene zwostanje: „dyrbisči wumrěč, dyrbisči w zemi hnicž a tlačz“; ale we nas z nutška z wodu ſwiateje křežených a (tafrjec) ze zhręczom Ducha ſwiatohho tež wotucži nowe žiwenjo, žiwenjo, kž njeje ze zemje, ale kotrež je pschezemiske, pscheznaturiske.

Wéra, nadžija a luboſč, tute ſti bójske poccjiwoſče, kotrež ſo ze ſwiatej křeženici do nas wulimy, zo bychmy je potom trjebali k počinkam a ſkutkam,

hdyz rozmoma nabudžem, su preňotne a stajne základne moch mjenowanego býského živjenja abo živjenja z Bohom. „Wéra, nadžija a lubošč, tute tsi, najwošobišča mjez nimi zwostanie lubošč.“ —

Zemja ma swoje hubjenstwo za rozmomoho čłowjeka. Kóžda rjanoſć zahinje, kóžde kćenjo pschekečeje, kóžde živjenjo mręje, wschitko pada cęze hrečha dla. To je zrudny wusud a załon, kiz tudy knježi, surowe knježi a puta a rudži; lěha so na dyh rozpominacomu, zo dyh jomu zapaduje. —

Nashe znutkowne živjenjo pschewinjuje hubjenstwo a cęžu zemje. Kaj zornjeschko ze zemje k skóncej stawa, tak schadžam y pschez wero, nadžiju a lubošč k njewustawacому wjeselu, k węcznej zbožnoſći, k Bohu. Žadyn kónč wjesela, žadyn kónč zbožnoſće; býska wéra, nadžija a lubošč njeleha so na dyh, ale wołóži dychanjo naschich duschow a wólkchewi je. „Schadžeče“ chcem jedyn druhomu pschiwaczą; „schadžeče, njebieski hospodař wobkhodžuje swoju rolu“.

Beskhadžane symieschko knježi nad zemju. Pschewinjena dyrbi jomu cyrobu podawaczą, cžini tež radu abo nic, a wone twori z njeje swoje bancziki, swoje stwielco, swoje klosy, swoje płody. Tež my smy na zemi a to na zemi hrečha w khoroſczech, hubjenstwach a wschelakich podeńdženjach, schtó by je liczież chce? Kschijik pschiindže za kschijikom; znutka a zwonka, doma a na polu. — Njech tež my tute wschelake kschijikli do so bjerjemu po bożej woli a pschez ducha swjatoho je pschetworimy do býska poccziwoſcę, do kloskow a płodow węcznej zbožnoſće; tak pleczem ſebi z černiow zemje krónu węcznego wjesela. Potom budže tež jandžel pěton nam pschipisaczą móć w knihach živjenja „Victoria“, a wjeselo budže nasch džel do węcznoſće.

Rjane waschnjo naſcheje swjateje cyrkwe je dom yswijeczenjo we cžaſu swjatych tſjoch kralow. Z paſthryjemi smy byli zbožny džen hodow we cyrkwi a smy zhoniſi, zo je so narodžil Schryſtus naſch zbožniſ. Wjesele džem dom. Na swjatych tſjoch kralow pak, hdyz běſche ſo Jezus pohanam wozjewil a swetej tak rjec pokazał, pschiindže tež swjata cyrkę k nam do swęta dom, a wozjewi nam Jezusa a zaſtaji nam Jezusa do naſchoho domu prajicy: „Swjatoscžil je wschitko Schryſtus naſch knjez.“ Jezusa, božu martru, ſtaj cyrkę do domu nauts, zo bych u wschitcy na nju hladali a wot njeje wulkli. Hdžez boža matra na woſebithym měſeče we domje ſtoji, tam tež Jezus hospoduje na woſobithym měſeče. O zo bych u tola kóždu króčz hospodař a hospoza, macz a džeczi rano a wieczor, we zbožu a njezbožu ſo klatnili psched bożej matru, psched Jezuſom, kaž swjata cyrkę chce, tam ſo khowali, tam ſo woſrewali, tam tež wulkli z Jezuſom černie pschepletowaczą do króny węcznej zbožnoſće, potom by mjeno „Schryſtus“ bóle we „Kchecjanach“ widzeć bylo a bohatsche płody by domoj džekal njebieski hospodař. Ma to dopominaja kchecjanſkoho rólnika žnē.

+

Katholſka wuežba wo wotpuſku.

IV.

Prascha ſo dale: Schto ma ſo cžinicž, zo ſo wotpuſk do budže. A wotmołwjam: Dyrbiſch swěrnje wſchę wuměnjenja dopjelnicž.

Cyrk boža njeje woſedžerka cyrkwinſkoho pokläda, z fotrohož ſo wotpuſki wudželeja, ale jenož kaž rozmoma hospoza, fotraž z cuzym kublom (= Schryſtusowymi zaſlužbam) hospodari. Dako hospoza njeſmě z tutymi

kubłami (= wotpußkami) brójicž, njesmě je njehódnym dawacž a změje so jich nałożowanja dla psched swojim kniezom něhdý zamokwječž.

Cyrkej, kotaž je we wschem rożswetlenu wot Ducha swjatoho, je na joho pochnwanjo wěste wuměnjenja postajila, kotrež ma tón dopjelnicž, kij chce wotpuſſe dobycž. A tute wuměnjenja su dwoje: powšchitkowne a wosebite.

Powšchitkowne wuměnjenja dyrbja so pschi kóždym wotpuſku dopjelnicž, t. r. bjez nich njehodži so wotpuſſ, njeh rěka kaž chce, dobycž; wosebite su tajke, kotrež su dla wěstych wotpuſkow poruczené, n. psch. w času jubileja: wopyhy cyrkwe, póst a jałmožna, pschi bratſtwach: wopyhy bratſkeje cyrkwe, hdžez so hodži, a modlenju tam atd.

Zato powšchitkowne wuměnjenja dyrbisich tute wědzečž:

- 1) zo sy w swjatosćzacej hnadž;
- 2) zamysł, zo chcesch z dopjelnienjom postajenych spomožnych ſtukow spožczeny wotpuſſ dobycž;
- 3) zo ſtuki swetu dopjelnisich po duču a piſmitu, kotrež su dla wotpuſka wustajene;

najbóle ma jo tež kędžbu mécž:

- 4) zo wotpuſſ dobudjeſch w postajenym času;
- 5) zo so, hdžez so wo bratſte wotpuſki jedna, wot pschedsydh bratſtwa do bratſkeje knihi (po móžnosći sam, nic pschez druhich) zapisačz dasch.

Nastupajo wotpuſki dyrbisich někto derje wědzečž, zo maja so w ſchě wuměnjenja dopjelnicž, hewak je njebudjeſch; a tež, hdž ze zaminjenej njewdomosćžu abo njerodu jene abo druhe wuměnjenjo njedokonjeſch, nje-móže rycz bycž wo wotpuſku. Hewak džen, to widžisich, by do wotpuſka w frótkim času njeporjad pschiſhōl, kóždy by so to ho zwinił, ſchtož je jo mu najwobęzežniſche.

Tu so dleje po drobnym rozentajecž njehodži, ſcht o ma so czinicž, zo so jubilejki, abo zo so bratſki wotpuſſ dobudże; ſcht o, zo wotpuſki na hnadownych měſtach, na kſtižowym hučzu, na swieczenie wěcy atd. so dobudu. Z džela proja czi to zapiſne bratſke cedle, z džela biskop w paſtyrſkich listach, a hdžez ſebi w tym doſcž wětih njeſih, masch so ſpowiednika wo radu prashecz, zo w njewěstym njebudžisich; njeſmęſch so tež dale džiwacž, praji-ſci ſpowiednik: njeſym ſebi we wěcy wěſt y, chcu paſ ſo wobhonicž — ſpomn wo tym, hdž ſo zaſy ſpomiedasch.

To, ſchtož ſo často prawje njedospołnje zrozemi, je, zo ſo praji: „K dobycžu doſpołnoho wotpuſka je doſcž, zo sy we swjatosćzacej hnadž.“ Tuto dyrbi ſo jaſniſhō rozentajecž. Schtož je w cęžkim hręſte, je morwý ſtam Chrystusowoho cęsla; kaž ſo krej do wotemrjetoho ſtawa wjac̄ njeſzéri, tak tež hnada nic do dusche, kotaž je wérne, duchowne žiwenjo zhubila. W ſmieronym hręſte pschebhywacž (wolu mécž, zo jón hishcze wobenidjeſch, zo bližſcheje pschiležnoſeſe ſo wotrjec njeſasch, cuze ſublo njewrōčiſh, z pschezilníkom ſo wujednacž nohceſh — to je runje tak zle, kaž cęžtli hręch) a pódla wotpuſki dobycž chceč, to je jebano, kotrež někotry ſam ze ſobu cžeri. Doniž dołh hręcha zbehneny a wěczenne khostanjo ſpuschczene njeje, (woboję zaminjeſch ze ſmieronym hręchom), njemóža żane rycze bycž wo wotpuſku, dotekž w nim ſo jenož cžasne khostanja za hžom wodate (= wobęznoſczenę) hręchi ſpuschczaja. Někto paſ ſu mnozy, kotsiz drje cžezkoho hręcha na ſebi nimaja (a tucži ſu w swjatosćzacej hnadž), pódla paſ na wſchelakich

mjenšich njepocinkach wiſaja, je dale wjèle njewobželnoſća, ani wolu nimaja, zo chcedža ſo jich wotrjec. Moža tuči doſpolne a njedopolne wotpufki dobývacž? Wopomimy, zo je wotpufk po ſwojim býcžu ſpuschezenjo ežaſných khostanjow za wodatý hréch; potaſtim čžowjeſ, kig na tym abo druhim mjenšim hréchnym nałożku wiſa (njech je tež hewak w ſwiatosćaſej hnadže), doſpolny wotpufk dobývacž njemóže. Tomu paſ ničo naſphecžo njeſtoji, zo može njedopolne dobývacž, mjenujich, za cžežke hréchi, ktorichž je ſo ſpowjedač (njech tež z přjedawſkoho živjenja), a runiž tak za wſchēdne, kaž daloko ſo jich ſpowjeda, je wobželnoſći a jomu wodate ſu.

Schtož je potaſtim na tajkim nižſim stopnju ſwiatosćaſeje hnady, zo drje cžežke hréchi wobželnoſća a hidi, na mjenſche paſ pôdla njemyſli, pſchewobroči ze ſamneje winy ſebi doſpolne wotpufki do njedopolnych, t. r. wón doſtawa wotpufk po mérje ſwojeje poſutnoſće, a dokelž tuta doſpolna njeje, njeje tež wotpufk doſpolny. Ke tomu, zo nechtó doſpolny wotpufk doſpolne doſtanje, ſluſcha, zo ſo na wſchēdne ſtopjeni ſwiatosćaſeje hnady pozběhnje, tak, zo wſchē hréchi (cžežke kaž wſchēdne) wobželnoſći a hidi a z božej pomoci ſebi wotmyſli, zo z dobrej wolu ani jedyn ani druhí wjach njebožendž. Tajke poſutne zmyſlenjo žada cyrkej, zo doſpolny wotpufk dobuždžesč.

Tu ménich troſč: Tón kruče trunu načáhuje; hdýž ma ſo tak, dha džen ſkoro nichtó doſpolny wotpufk njedobudž.

Njemóže paſ ſo ničo wo tym, ſchtož je praſene, ſpushezcž ani wróčo wzacž.

Zada ſo wjèle k dobýcžu doſpolnoho wotpufka, to je wěrno; ale nježada ſo ničo njemóže. Dokelž hdýž Boh žada (a cyrkej cžini je runje tak), dawa tež hnadu, zo móžem dokonječ, ſchtož žada.

Njech tež čaſto doſcz město doſpolnoho wotpufka (ze ſwojeje winy) jenož njedopolny dobýwamy, to njeſmě naš wottraſhicz, zo moch z nowa naſtajamy a za tajkim doſpolniſchim poſutnym zmyſlenjom ſo proucijemy, kotrež doſpolnoho wotpufka naš hódnyč cžini. W nižim njeje miſchtyr z njebies padnyš; a kaž ſo ſpowjedač njepſchecstanjiesč, hdýž ſy hdý w ſpowjedži nichtó njedopolne cžiniš, ale w dalszej ſpowjedži to porjedžiſh, tak dyrbiſh tež naſtupajo wotpufk pomału na ſebi porjedzeč a cžinieč za tym, kaž ſy cžitak, hewak ſo cži něhdý w cžiſežu woczi woczinja. To tola njechaſh?

Bratſha ſo dale (a woſebje w čaſu jubilejſkoho wotpufka): Moža ſo wotpufk dobýcž, hdýž wuměnjenja (ſtutti) w hréchu ſo dokonjeja, poſledni z nich paſ w ſwiatosćaſej hnadže? Na to praju: 1) kſcheczan měl pſchecy w ſwiatosćaſej hnadže býcž, dokelž ſu jenož ſtutti w tajkim poſtawje zaſlužbne za wěčne živjenjo; 2) móže paſ ſo doſpolny wotpufk doſtač, hdýž ſo tola poſledni z poſtajených ſtutkov (to móže ſwj. woprawjenjo tež býcž) w božej hnadže dobuždž; 3) njedobudžesč paſ wotpufk, ſy-li přjedawſke ſtutki cžiniš w božej hnadže, poſledni paſ nič, dokelž ſo wotpufk wudželi, hdýž ſo poſledni poruczený ſtutki dokonječ; 4) hdýž paſ bamžowske liſthy praja, zo maja ſo jednotliwe ſtutki w božej hnadže dokonječ, dyrbi ſo na tuto džiwačž.

By ſo něko něchtožkuli hýčce praſieč hodžalo wo druhich wuměnjenjach, powſchitkovnych a woſebithych; a to wo ménjenju abo zamyſlu, zo chcesč wotpufk dobýcž — wo tym, zo jón w poſtajenym čaſu dobuždžesč — ſchto k tomu ſluſcha, zo ſo cži wſchelake bratſke wotpufki pſchewbroča — kaž masč porucžene ſtutki dopjeljnječ a tu zaſy džiwačž na

spowiedź (hacż so żada abo nic), na swj. w o p r a w j e n j o , na w o p y t chirkwów abo zjawnych kapasów, na m o d l e n j o tam,* na p o ſ t a j a ł m o ż n u atd.

Wy pał mie to někto daloko wjedło; wicżby su hiżo same na sebi bôle wostudle, džigli zajimawie powiedzanečka. Su pał hiszczęce w a ż n i s č e rozeſtjenja wo wotpušku, kotreż tak lohej njezponich, a čemu moczi radſcho na tuto njezneate zložićz, džigli ze znathm tebie dołho cžwiłowacż.

* Přehi dospołnym wotpušku dyrbisich so pszechy w cyrkwi pomodlicz (hdżez so w o s e b i t h w o p y t ż a d a , dyrbisich chirkwi na khwilku wotpuszczicż, po tym modlenja dla zaři do njeje hicż); hdžz su modlenja po stajene, masz tute spewacż, hdžez nic, dosahał najmjeitschomu 5 króč Wótcze nařich, Strowa sy Marija, 1 króč Wéra, Hordosę budż (tola lepje 7 króč: Wótcze nařich atd.); wjaczy abo druhe spewacż (róžowc, litanijs a.d.) węgo wobarane njeje.

Njech lěwica njezwé, schto prawica czini.

Ze žiwjenja parizskiego archybiskopa Siboura, kotrež bu 3. januara 1857 w cyrkwi swj. Schęzpana w Parizu morjeny, powiedzachu francózskie nowinu w swoim času sczehowach rjanyh podawł.

W decembri 1842 wrócił so tutón chirkwinski wjerč, kiž bě tehdom hiszczęce biskop w Digne, jónu wjeczor z towarzystwa dom do swojego biskopstvho hrodu. Zoho kapłan jomu hnýdom wozjewi, zo je tu tón wjeczor hiżo dwójecj młodą holečka pobyla a należnie prosh, zo moħla z kniezom biskopom poręczecz. Kunje tu zaři je a čjeka we istwje. Biskop so hnýdom tam poda a spózna, zo je to džowka jenoho z najbohatšich pschelupcow tamnoho města. Psched biskopom na kolena panyskhi wupowjeda jomu holečka, zo je jeje nan njezwapej wjele pjeniez pschisadżil. Razajstra dyrbi wulki pjeniez zaplaćicż, někto pał jomu to móžno njeje. To jomu jara blízko dže, pschetoż měni, zo z tym do wulfeje hanbý pschindże, haj pszechy wo tym ryczi, zo sebi žiwjenjo wośmije. Tchodla dyrbitej wonej z maczerju pschecy za nim fedżbowacż, zo to tola czinił njeby. „Najdostojnisschi knieże“, rjekny holečka płaczych, „Wy jenoż mózecze mojego nana wot tutoho bjezbožnego zamysła wotwobroćicż!“ Knież Sibour hnýdom poruczi, zo poħoncz wupschahowacż njeħyrbti a dojedże z holečku f pschelupcej. Z wopredka njezbożowny prejsečhe, zo z nim tak stoji, pozdžischo pał z biskopowymi słowami hnuth wuzna, zo tute woharibjenjo wutracż njeġeni. Luboſejiwe napominace a tróſchtowace słowa biskopowe skóńcznje docpēchu, zo pschelupc swjatocznje slubi, zo Bohu, swojej swójbje a sebi samomu tajleje zatraſčneje tħiġiwdi czinicż nochce, ale zo z dowèru na boże hnadne wjedżenjo na so wozmije, schtoż je boža wola wobzamka. Hdžz bě biskop wot pschelupca telfo docpēk, woprashha so dale: „Kielko pjeniez dha triebacż?“ — „Wjez-adwachczi tħiġac frankow“, wotmołwi pschelupc. — „Nó dha, mjejże dowèru! Hdžz wjac njeje, telfo móžu ja wam docż, tola jenoż pod tym wuměnjenjom, zo mjeleżo wostanje; pschetoż wħi móħli sebi hewak na swojim kredicżie iħkodżecż.“

Hlejče tu prawu kħeſċjanstu luboſcz f bliżšhomu, ktraž w potajnym dobre skutuje a pôdla jeno na węczne a časne zbożo sobuczlowejkom džiwa. Kóždy čjataż Bošola dži a čjini też tak, kóždy w swoim powołaniu, kóždy po swojich średach! Njejju pschec tħiġiach trébne, zo by bliżšhomu z wulfeje nuzi wupomhał, joho psched njeſkutkom abo swójbū psched wulkim njezbożom zaħħatal. Čgħastu dosaha mała luboſcz, mała pomoc, pał zo nuznij pjeniez

bližšomu, kiz sebi hinač pomhač njimöže, požčiſč, pač zo jomu na druhé waſčnjo pomhaſč. Hlowna wec je dobra wola, čista luboſč k bližšomu a — zo ſo dale wo tym njepowjeda.

3 Lujich a Sakskeje.

Z Budyschina. Naschich čeſćených čitarjow činimy na to ſedzbnýh, zo budže dženj swjatoho Michala (29. septembra) tudy w Budyschinje w Lawec hotelu wulki ſerbski ſpěwanſki ſwjedzeň. Spěvacj budže ſo najnowſchi ſkororový opus „Podlēczo“, wo kotrymž wěch wuſtojni woſziewjeja, zo je to jara rjane hudžbne dželo znatoho ſerbskoho komponiſty. Spěwarjo, kotrychž ze wſchelakich ſtronow ſerbskeje Lujich budže wulka liczba ſobuſtukowacž, ſu pschihotowanske pruhi ſtoro dokonjeſti. Drobnishe wo ſwjedzenju ſamym praji nařeſtitk w dženſniſkim čiſle.

Z Lipska. Njedželu 5. sept. doſtaču tudy 397 kſcheczenjo ſvjatoſč fir mowanja, mjez nimí wjele Čechow a Polakow (kotiž běchu tdyžen předy rozwuczenjo w čeſkej ryczi doſtali). Po pschyhym wobkhadže katholſkoho rjemjeſlniſkoho towarzſtw a joho hoſci po měſeče (13. khorhoviom) poſwieczi hnadny kniez biskop dr. Franc Bernert nowy towarzſhniſki dom. Popołdnju w 3 hodz. běſche wulka hoſcina k 25 lětnemu jubilejtu tudomnoho rjemjeſlniſkoho towarzſtw. Wjeczor w 6 běſche džakowny myſhpov, a po 8 koncert. Njedželu bě wulēt towarzſhow do Wechſelburga, mjez tym zo hnadny kniez biskop dopołdnja (a tež wutoru) ſchulſte džeczi 10 riadownjow z na božniſtw a pruhovalſche. Njedželu wjeczor běſche w aſili džeczace džiwadlo k poſwieczenju 25 lětnoho wobſtacža aſila. Wutoru rano requiem za wotemrětých dobroceſrjow a ſobuſtawu tudomnoho rjemjeſlniſkoho towarzſtw. Wjeczor běchu žive wobražy a na to bal w kryſtalpalasze. Sředu popołdnju běſche hoſcina k poſwieczenju 25 lětnoho wobſtacža towarzſtw ſwj. Hilžbjeth a njedželu (12. sept.) měſeče towarzſtwo katholſkych pschekupſkych ſwoj założenſki ſwjedzeň. H. D.

3 chłoho śweta.

Němska. Němſki ſejm je wuſjadnje na 16. t. m. powołany a bu na ſpominjenym dnju z krótkiej trónskej ryczu wotewrjeny. Dako hlowna wina, čohodla je ſo powołał, mjenuje ſo pſcheſku pſki z wiaźk ze Španiſkej. Dokelž mohlo podleſchenjo taſkoho zwiaſzka drje kniežerſtvo ſame tež wobzamknycž, změje najſkerje ſejm hiſtčze wo wažniſkich naležnoſčach jednacž, wo čimž drje ſo bórž pſchepoſazam. Dolho pječeza tute poſedzenjo tracž njebudže.

— ſu wulkim manovram pola Straßburga ſu něfotſi němſch wjerchojo dojeli, tež fejjor Wylem najebacž ſwoju wysoku starobu, a ſakſki kral Albert. Město Straßburg bě na wjacorych měſtnach rjenje wupyschene.

Amſtrija. Wuherſke hlowne město Pest je pſched krótkim 200 lětne wopomnječzo wuſwobodenja wot Turkowſkeje ſwjecziſlo. Swjaty wótc Leo XIII. je k tomu woſebith wokolny liſt wuherſkim biskopam poſtač, w kotrymž někotre katholſkej cyrkwi ſchłodne zarjadowanja we Wuherſkej wobžaruje.

Belgijske kniežerſtvo w tu chwilu z woſebitej hospodařſkej komiſſiju wobſtovenja dželacjerow pſchepytowacž dawa, a je hacž dotal w mnohim naſtupanju wo zrudnym poſtajenju mnohich dželacjerow, woſebje we wjetſkich měſtach ſo pſcheswědčicž mohlo.

Bolharska. Wjerch Alexander je swoje kniejsztwo złożil a Bolharsku wopuszczil. To je najważnisa powieszc z poslednjeju tydzeniom. Alexandrowe złożenjo kniejsztwa so wocząkowało njebešche, hdżż bę so wón zaś do hłownoho miasta Sofije wrócił, radosciwje witany wot bolharskoho ludu. Zda so nětko, zo bę wjerch hijo we Lwowje, hdżż swój nawrot do Bolharskeje nastupi, sebi wotmyssil, zo chce w kraju mér a porjad wobnowiwski czestni je wot stupic. Bózhy po swojim nawrócze je wjerch russkomu fejzorej telebrosował — a wotmowjenjo tutoho Alexandry wo tym dwelowacj njedasche, zo budże Russkie prawje, hdżż pónidze. Wón bę czas swojego kniejszenja dale a bōle za samotnoſcju bolharskoho ludu a swojego kniejsztwa so prócował — to pak so njemóžesche znieſć z wotpohladami Russkeje, kotaż chce tež dale nad Bolharskej zakitarstwo wobkhowacj. Taka dźiwne so zda byc, zo wulke mochy, woſebje Němska a Awstrija pszechizwo wступam russkoſtu kniejsztwa niežo nimatej. Felizo z tym so trajacy mér zdżerzi, może wſchak tež druhim prawje byc, hdżż jeno Bolharska z tutoho pschemenjenja wulku schłodu njezmieje. Ruski fejzor wjerchej Alexandry wotmowlvi, zo je wón (Alexander) z pszechizwo njemera w Bolharskej, njepraji pak ani ſłowęzka poroka pszechizwo zbezkarjam, haj zaſazuje wjerchej Alexandry, zo njeſmie winowatych zbezkarjom khostacj. Tuſamu radu ſtej Alexandry tež Němska a Awstrija daſoſ. To rěka, Alexander moħł sebi swojich zbezkarjom a mordarjom ſam dale hajtej. Zo wón pod taſtimi wobſtejenjemi dale wostacj njemóžesche, kózdy widzi. Kjechaṁ drje přeč, zo je Ruska za Bolharsku wulke wopory pschinjelska a z wójnū ju wot Turkowſkeje wuswobodziła, je tež móžno, zo je wjerch Alexander wot Russkeje so bōle wuswobodzić pytał, hacż bę jej ſube — waschnjo pak, z kotrym so wjerch Alexander wotſtroni, je straſchnie tež za tamne mochy, kotrež je tudy za dobre ſpoznawaja. Njemóže předy abo pozdziſho tež druhdze so podobny zbezkar pschihotowacj, zo by ſo kniežer wotſtronił? — Psched krótkim mjeſeſcie w Stuttgarcze P. May, měſčanin kapucinskoho rjada, dleſſki pschednosť wot Bolharskej. P. May, rodužený Šlowjenc ze Štyrkeje, je něotry czas w Sofiji pschedſtojicjet wuſtawa był, tež je ſerbſko-bolharski wójnu hało pólny duchowny ſobu czinił. Wón wopisuje wobydlerjow Bolharskeje (su jich 3 miliony, mjez nimi 150,000 katolickich křeſćianow) a prají, zo ſu woni jednori, potorni, zmuziczi a wutrajmi, tola pak tež pscheklepani a falschni. Tich draſta je jednora. Woſebje khwali wón jich pobožnoſcž a poccziwoſcž: cyrkwe ſu tež dżelawh dzej pschepielnjenie, mužojo, fotiſz jenož 3 abo 4 króćz za leto k ſpoviedzi khodža, płacz za liwſtch. Dale khwali P. May zmuzitioſcž, mudroſcž a njebojaźnoſcž wjercha Alexandra, kij je ſtoro zniczenj bolharski lud zaſ k něczomu pozběhnył — kaž daloko je człowieczej moch to móžno bylo; wón khwali pak tež luboſcziwu podatoſcž a horliwoſcž Bolharow za swojego wjercha, wuswobodžera a zakitarja. Pscheradnik Cankow je dawno zacpith był, runje tak tež schismatiski metropolit Klement. Lud wo russkim „wumozjeniu“ wjele wěđecz njecha. — Wjerch Alexander je Bolharsku wopuszczil pschewodžany a wobzarowanym wot swérnoho ludu, a je ſo pschez Pest a Wina do Eugenheima, hdżż joho nan pschebywa, podał. Po wotkhadze wjercha Alexandra je regentſtwo kniejszenjo nastupiło. 13. t. m. wotewri ſo ſobranja (ſejm) w Sofiji — ze ſlawu na wjercha. — Zo ſo to Russkie spodovalo njeje, je wěſte. Posledniſcha je swojego wojetſkoho zastojnika barona z Kaulbarz z Wina do Bolharskeje poſłala a za komiſſara Bolharskeje po‐mienowała. Schtó budże nowy wjerch, njeje hiſćeze znate; bjez dwela Russka ſama taſkoho poſtaſi.

Naležnosć našoho towaŕstwa.

Sobustawy na lěto 1886: kk. 438–442. z Prahi: Jurij Kral, bohosłowc, Jan Just, Bernhard Hicka, Jakub Šewčík a Michał Zarjeňk, gymnasiastoj, 443. Pětr Krawža z Khróscic, 444. Ernst Měni z Čemjeric, 445. Jakub Rötig z Drježdán, 446. Jurij Šeňk z Budyšina.

Sobustaw na lěto 1885: k. 633. Madlena Bardonjowa z Pěskc.

Dobrowolny dar za towaŕstwo: k. E. M. z Č. 50 p.

Zemrěty sobustaw: Jurij Pjech ze Zewic. R. i. p.

Za cyrkę Wutroby Jēzusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinještej 90,399 m. 30 p.

K česci Bozej a k spomoženju dušow su dale woprowali: njemjenowana swójba z Radwošskeje wosady k česci najswj. Wutroby Jēzusoweje 3 m., wot jeneje njedželniče 1 m.

Jubilejske dary: z Jaseńcy 2 m., njemjenowana z Baćonja 2 m., słužowna dźowka wottam 1 m., z Budyšskeje wosady: njemjenowana 6 m., njemjenowanej 1 m. 50 p., druhej njemjenowanej 3 m., njemjenowana 3 m., N. N. 1 m. a njemjenowana 1 m., njemjenowana z Khelna 2 m., S. ze Smjerdzaceje 3 m., S. ze Sernjan 6 m., N. N. 1 m., N. N. 1 m. 50 p., z Budyšina 50 p., z Radworce pjeć darow po 50 p., 30 p., 3 m., 1 m. a 1 m., z Khelna 2 daraj 3 m. a 1 dar 2 m., Domanja z Kamjenej 5 m., njemjenowany z Prawočic 2 m. 50 p., njemjenowany z Worklec 3 m., njemjenowany z Baćonja 1 m. 50 p., swójba z Lazka 10 m.

Hromadze: 90,470 m. 60 p.

Za cyrkwięku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 9564 m. — Dale stej woprowaloj: njemjenowana z Budyšskeje wosady jub. dar 4 m., Madlena Bardonjowa z Pěskc 2 m.

Hromadze: 9570 m.

Za wotpalenych Worklečanow: k. senior Jakub Kućank z Budyšina 60 m., z Budyšskeje wosady 1 m., N. N. z Różanta 5 m. — Hromadze: 169 m.

Za wotpalenych Wěteńčanow: k. senior Jakub Kućank z Budyšina 40 m., z Budyšskeje wosady 1 m., N. N. z Różanta 5 m. — Hromadze: 91 m.

Zaplać Bóh wšem dobrocerjam!

Srđdu, na s. Michała, 29. septembra,
zmieje so w Łanec hótesku w Budyšinie wulki a pyšchny

serbski śpiewański świdżenī.

Spěvacz budže so pod wjedzenjom f. kantora Kocora z Kettic „Podlęčjo“, hrisski spěw wot f. fararja H. Hejlerja, do hudźby zestojany wot K. A. Kocora.

Koncert zapocznie so wjeczor w 7 hodzinach. Cziskowane zaſtupne billety I. klasy po 1 hriwnje, tohorunja tojke II. klasy po 75 np., nječiskowane pak po 50 np., kaž tež teſtowe knižki ze serbskim a němškim tekſtom su pola f. pszechupca Mierwy na mjašowym torhochcżu, kaž tež pozdžischo pschi klasy, w 6 hodzinach wotewrjenej, dostacż.

Po koncerte zmieje so świdżenska hospicjina a po tejsamej pyšchny bal. Hospicjinski kouvert budže 1,50 hr. placzicż. Liczba jedźnych kouvertow ma so, ieli někak móžno, najpozdžischo hacż do 29. sept. popołdnju w 3 hodzinach we wudawańi Serbskich Nowin skazacż. **Świdżenski wubjert.**

Towaŕstwo Pomocy za studowacych Serbow
zmieje na s. Michała popołdnju w 2 hodź. w Thiermanec kolonnadach tudy wurjadnu hłownu zhromadziznu. Džeński porjad: 1) nowowólby, 2) wuradzowanja.

Cażdycę Smolerjec knižicžiſzczernje w maczicžnym domje w Budyšinie.

Katholicki pohled

Wudawa so
prénju a třeću sobotu
měsaca.

Placi lětnje
na pósce a we knihařni
1 m. 70 p. bjez póra.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 19.

2. oktobra 1886.

Lětnik 24.

Katholicka wucžba wo wotpušku.

V.

W cyrkwi běchu nastupajo wotpuški w swojim času wschelake njeporjady nastale; wina toho bě, zo bě lud mało rozwuczeny wo tym, ſhoto wotpuški je. Tute njeporjady poſkiežichu Lutherej witanu pschicžinu, zo cyrkvi zlawnje pschimase a z tym tamne zrudne roszczežepjenjo do cyrkwie pschivjedže, lotrž w swojich ſejehwach ſo hacž do džensnischoho dnia w našich krajac̄ pokazuje. Wotpuški ſam pač njebesche pschicžina, czohož dla Luther swoju katholicku wérę wopuszczí, pschetož woni ſam ſwedeži, zo „ma (tuto joho) džecžo (mjenujcy reformacija) cyle druhoho nana.“

Dla bludow pač, kotrež Luther wucžesche, bu do Trienta koncil powołany, kotrež kath. wucžbu a wěrnoſež kruče a jasnje rozeſtaji. Nastupajo wotpuški wuprají tutón koncil halo ſtajnu wucžbu katholiskeje cyrkwie, zo ma cyrkvi móć, wotpuški wudželecž, a zo ſu tute kſchecžanskomu ludej jara ſpomóżne. Dale wuprají koncil, zo ma bamž ſam poſtajecž, hdyž a kajke wotpuški maya ſo wudželecž, zo by z tym, hdyž je tuta móć w jednej ruch (dotal běchu tež biskopja wotpuški wudželeli), ſo dalschim njeporjadom a njedostatkam hacžilo. W časach potridentskoho koncila je cyrkvi wotpuški nadobníſcho spožecžowacž poczała, dyžli hdyž předy. Wina toho je, zo by z tajimi wotpuškami z džela nam, kotsiž ſmy hisceze na zemi, na pomoc pschischla, z džela kudsonym dusčam w czíſcžu. Ře rozemjenju toho zaſunu ſejehowace:

Czi, kotsiž w czeſkim hréſche wumru, budža na wěcžne zatamani; woni ſu pschestali, džecži cyrkvi bycž, za nich pomoc njeje ani hdyž wumoženjo wjac̄.

Tajcy, kotsiž ſu wſchóho hrécha cíſcegi, du, hdyž jim hevak cžasne khostanja zastup njerobaraja, hnydom do njebes; woni njetrejebaja naſheje pomocy, naſopak, woni proſča Boha za naſ.

Tajch, kotiž drje so w božej hnadle minu, tola pak woblaščani su ze w schédnym hrečom, abo hdyž hiſčče ečasne khostanja za swoje w pokucje wodate hrečhi na zemi zapokuczili njeſju, pschińdu do bołosęčiwoho ečiſcza a dyrbja tam tak dolho pschebywac̄, doniž njeſju wschē zbytki hreſčniwoſeče dwupalene. Tute dusche w ečiſcu ſu žiwe ſtawy cyrkwe. Tohodla maja prawo a podjel na duchownych kublačy cyrkwe z hromadzenſtwia w schédnym ſwiatych dla. Sami drje niežo wjac̄ zaſlužic̄ njeſoža ani ečas cęterpienja ſebi pschiſtrótschič̄ — za nich je noc̄ pschiſchka, w kotrejž ſo wjac̄ ſtutkowac̄ njeſodži — ale ſwjetci w njebeſach a my na zemi móžemy duscham w ečiſcu na pomoc pschińcež. Z modlenjom, poſezenjom, jačmožnu, z woporuom božej wschē a z wotpuſkami móžemy jim wumóženjo z ečiſcza dobyc̄ abo tola jim polóžic̄.

Z toho ſežehuji, zo budże katolicki kſheſežan, kotoromuž ſo buželnoſc̄ z wutroby ečekla njeje, piſlinje tute ſredki nałożowac̄ k ečeſzi božej, k swojomu a k wujkowej kſhudnych duschow. Schtož pak wotpuſki za kſhude duſche naſtupa, dyrbis̄h tuto wędzeč:

Nam žiwhym na zemi móže cyrkzej wotpuſki po waſchnju wotwiaſanja pschiwobroc̄cę, dokelž hiſčče pod jeje ſudniſkej mocu ſtojimy, potaſkim nje poſrédne. Pschi wotpuſku za žiwhych praſi cyrkzej: „Pod tutym i wuměnjeniem (t. r. hdyž te a druhe poſutne ſtutki dokonjeſch) wotwiaſam tebie wot tejko ečasných khostanjiw (n. psch. 40 dnjow, 300 dnj, 1, 5, 7 lét abo tež cyle); dołh, ktoruž měl ty božej ſprawnoſeſi płacžic̄, chcu ja pola Boha zaruac̄ z cyrkwinſkoho poſkada.“

Kſhudnym duscham pak hodža ſo wotpuſki jenož po ſrjeđic̄eſkim waſchnju pschiwobroc̄cę, t. r. pschez zaſtupnu próſtiwu za nje pola Boha; dokelž tute ſu z wokomikom ſmjerze wzate cyrkwinſkomu ſudniſtwie a moch a ſtoja pod ſudniſtwom božim. Tu praſi cyrkzej: „Wzmi, Božo, tutu płacžiznu z cyrkwinſkoho poſkada a ſpuschič̄ tej abo druhej duschi džel jeje khostanjiw abo wschitko, ſchtož měla w ečiſcu hiſčče wocžepječ.“

Tu runa ſo cyrkzej macžeri, ktoraz ma džec̄i doma a druhe w cužbje — woboje lubuje z jenakej luboſežu, wobojoim je k pomoc. Te pak w cužbje ſu ze ſamsneje winy do jaſtwa pschiſchke. Schto ežini tu ſtaroſežiwa macž? Wona praſi k domjachmi: Džiež, waſchi bratſja ſu w jaſtwe, wzmiežne tuton poſkad, daſeje jón ſudniſkej a proſečeje, zo joho płacžizny dla ich z jaſtwa puſchič̄.

Tute domjace džec̄i ſmy my na zemi, cuže w jaſtwe ſu kſhude dusche, jaſtwo je ečiſcę, ta płacžizna je wotpuſk.

Kſhudnym duscham pak hodža ſo jenož te wotpuſki pschiwobroc̄cę, wo kótryhž hamž poſtoja, zo ſu z a kſhude dusche.

Zamysł, zo chcesh kſhudnym duscham wotpuſk pschiwobroc̄cę, dyrbis̄h w ſpočatku pschi ſebi wubudžec̄, potaſkim předy, hacž ſpomožny ſtutk dokonjeſch. Je derje, zo na wěſtu duschu myſliſch, kotrejž chcesh pomhac̄, a možeſch pschiſtaſiſc̄: nietrieba-li je ta, njež Bož wotpuſk druhej pschiwobroc̄c̄. Smieſch tež wotpuſk dobyc̄ za dusche, kotrejž maja najdlěje cęterpięc̄, abo, kotrejž ſu hižo najdlěje cęterpięle, abo, kotrejž naſchedla cęterpię, abo, z a kótryhž manym winu, zo ſo modlimy; najlepje pak za tu duschu, ktoraz je najblížiſha njebeſkej kraſnoſeſi. Tež to ſmieſch, zo swoje ſtutki a modlenja k nohomaj macžerje Božej poſožiwiſchi, praſiſch: Ežin ty, macžer, ſchtož chcesh a nažož moje modlenjo, kaž chcesh.

Dyrbjala-li pak tu a tam skupa wutroba bycz, kiz pschi sebi myssi:
 „Nimam nieżo t rożdawaniu, trjebam wscho sam za so“, tej praju: Twoja
 darsiwość pscieżivo khudym dusham njeżini tebie khudschoho, nawopak
 darsiwość cze wobohači. Hdyż n. psch. kichijowym pucz spewasch (hdżez masch
 tak wjele wotpuškow) abo, hdyż wjac dospołnych na tónsam dżeń so czi
 spożeci (dopomni so wosebje na wulke a bohate wotpuški módroho schkapulira!)
 ty tola wjac za so trjebacż njemóžesč, khiba-li jedyn. Preñi, jeli jón do-
 społnje dobudżesč, wuswobodzi tebie wot wszech czaſnych khostanow; druhi, tleczi,
 shtwórt by potajskim podarmo był, njechaſch-li jón khudym dusham daricż.

Zo so wo swoju duszu starasch, je wscheje khwalby hódne; ale njezabudż
 na khude dusche! Hlej, bórzy pschinidże berc — smjereč a storciż też tebie do
 czeſkich ſudow božich, a smiesč so Bohu na kolenach džakowacż, hdyż so hiſcze
 cziſeč za tebie wusudži. Czi, kotsiż hnydom po smjereži do njebjes pschinidu,
 su redschi, dyžli ſhato druhe na ſwecze; t ſwiatosćci ſmy wschitich powołani,
 je pak ich mało, kotsiż ſwiate źiwięſjo wjedu, kaž hizo z toho wiđiſi, zo
 z milijonow kath. kichesčanow, kotsiż su na zemi pobylí, so z redka hdy
 něchtó z nich wot cyrkwe za ſwiatoho wupraji.

Na dorosczenych wschitich czaſka dha po smjereži cziſeč — z redkim
 wuwaczom. Też ty a ja drje jomu nječeñnemoj! Też ty a ja budžemoj
 tam něhdy žałoczicž!

To pak wér: Sh-li nětko so rady za khude dusche modlit a wosebje za
 nje wotpuški woprowaſ, budža so też po tebi z a tebie modlicż; sh-li pak na
 zemi skupy był pscieživo khudym dusham, smiesč so khroble na to ſpuscječ, zo
 cze Boh w cziſeču do kucjika pōſcjele, hdżez je prawie horce ploombo, a
 hdżez masch prawie do ſloho czaſacż, předh hacż dżeń wumóženja czi zaſwita.
 Boh wschak ma ſwoje pucze; a jedyn z tutych puczow je psciez ſwojego
 luboho Shyna nam wozjewil:

„Dawajče, a wam budże date.“

Hacż źiwym dawaſch abo khudym dusham, to ma psciez nim tufamu płači-
 wosč a pscinjese ſwoje myto w cziſeču a w njebjesach.

Bratſtwo ſwiatoho rózarija.

Tute bratſtwo po cyłych Serbach znate pod mjenom „Kulowſke brat-
 ſtwo“ je ſwiaty Dominikus ſam za ſoži. Majſtawniſchi hamžojo, kaž
 Sixtus IV., Klimant VII., Leo X., Pius V., Sixtus V. ſu tele bratſtwo
 wokrueželi a z bohatymi hnadami wobdarili. W cyłej cyrkwi je mało brat-
 ſtow, kotrež bychu bóle rózachérjene byłe a ſpomožniſcho ſkutkowale, dyžli tute.
 Dokelž ſu winowatoscze, kotrež bratſtwo napołoža, tak lohke, móže jomu kóždy
 pſchitupicž.

Jeniczka winowatoscž sobuſtaſow bratſtwo ſwiatoho rózarija je, zo
 ſo za tydzeń jónu cyły rózowc („pſaltař“) 15 ſchtuežkow modla, pódla
 ſwječene paczerje w ruch dzerża a wo 15 potajnosczač ſwiatoho
 rózarija trochu rozpominaja.

Njeje trébne, zo ſo cyły pſaltař na jenym dniu wuspewa, to móže ſo
 na dwaj, tſi abo hiſcze wjac razow ſtač, rózarije ſmiedža ſo pſcheterhnyč, kaž
 ſo ſomu ſpodoba, jenož zo je hacż do kónca tydżenia cyły pſaltař
 wuspewany. Potajskim ſobuſtaſu tutoho bratſtwo bratske wotpuſki dobuđu,

hdyžkuši jónu za tydženj chle rózarije 15 schtucžkom wuspewaja, nječ za sobu . abo w 3, 4, 5 (abo hishcze wjac) wotstawkach. Schtóž pak so bustaw rózarijo-woho bratſtwa njeje, dyrbi, jeli chce wotpust na modlenjo rózarija spočzemy dobycž z najmijenjscha tsecži džel chlóho rózarija, potajšim 5 schtucžkom za sobu wuspewa ež pódla swjeczene paczerje w ruch džeržo. Hdyž ičh wjac hromadže so modli, dosaha, zo ma jedyn, kž modlitwu nawjeduje („kantor“), swjeczene paczerje w ruch.

Każ je congregacija wotpustkom 25. februara 1877 wusudžila, njeje wuspewanjo psaltařa za tydženj nuzne, zo bychú sobustawy bratske wotpustki dobyli; jenož te, kotrež su na wuspewanjo rózarija postajene, so njedobudu. Schtóž potajšim psaltař za tydženj njeje wuspewal abo wuspewacž mohl, nježhubi tohodla wšeč wotpustki.

Zo by nechtó sobustaw bratſtwa bycž mohl, žada so jeno, zo so wot měschnika, kž ma k tomu polnomoc, pschijecž da, t. r. do zapiska kanoniseč założenocho bratſtwa (kajež na pschikkad w Škulovje je) zapisačž da. — Wotpustki, kotrež so wot sobustawow dobycž hodža, su mnohe, dospolne: na dnju zastupa do bratſtwa (abo sežehowacu njedželu), na týmsamym dnju druhí dospolny wotpust, hdyž w bratskej cyrkvi svj. wopravjenjo dostawšchi so rózarije modlišč a wotpustne paczerje; kždu prénju njedželu měsaca, hdyž so po dostaci swjathych sakramentow bratska cyrkej wopyta; na týmsamym dnju, hdyž na bratskim wobkhadže so wobdželis, na wšečch swjedženjach, kotrež su jenež z 15 potajnosečow pošwieczené, na wšečch róčnych swjathych dnach, na dwemaj pjatkomaj posta a w smjertnej hodžinje.

Najvjetschi wotpust pak može so na swjedženju rózarija samym dobycž. Tutoń je prénju njedželu w oktoberje. Kejkož króč po dostaci swjathych sakramentow bratsku cyrkej wopytaſch a na měnjenjo svj. wótca (t. r. wotpustne paczerje) so modlišč, tejkož króč do budžesč dospolny wotpust. Tutoń wotpust je podobny, kaž wotpust porciunkula. Može pak so jeno prénju njedželu oktobra w bratskej cyrkvi dobycž.

3 Lúžich a Sakskeje.

Z Budyschina. Towaristwo Pomocy za studowachy Serbow mješče na swjatoho Michala tudy pola Thiermanec wurjadnu hlownu zhromadžiznu. Po dwemaj wotemri dotalny pschedsyda kniez referendař Mütterlein zhromadžiznu a wozjewi pschicžinu, ežoho dla je so hlowna zhromadžizna powołala, dokelž bě so dla njedorozenjenja statutow porjadna hlowna zhromadžizna wo jedyn dženj pozdje powołala a so tehdom tohodla nowowolby dokonjecž njezdžachu. Hdyž bě pišmawjedžer na žadanje letosku hlownu rozprawu hishcze raz pschedczitak, wozjewi k. pschedsyda, zo je towaristwu zas sobustaw na čas živjenja pschitupil: kniez dwórski kaplan kanonik Jakub Buł, präses konfistorſta w Drježdžanach. Tuttu powjesež pschitomni z wulkej wjesioloſću powitach. Hdyž bě so z nowych sobustawow pschijalo, pschihotowach so nowowolby, kotrejž dla so z zhromadžizna powołala. Po wustawkach mješčtaj dwaj sobustawai z pschedsydſta a dwaj z wubjerka so z nowa wolicž. Dokelž pschedsydſto namjetowanu akklamaciju njeſchija, sta so wólba tajne, a buschtaj k. referendar Mütterlein za prénjoho pschedsydu a k. pschedkupc Měrſch za pokladnika z 21 hlosami z 23 z nowa zas wuzwolenaj. Wobaj wólbu zas pschijeschtaj. Tohorunja so dwaj sobustawai z wubjerka, k. seminaristi

wyschšchi wucžer Fiedler a tachantski wucžer Kral, z wulkej wjetšinu z nowa wuzwolischtaj. Dokelž běchtai tutaj knjezaj z pschihotami za spěwanſki swjedžen na wophyze zhromadžizny zadžewanaj, ma so jimaj wólba wozjemicž. Z rozmolkwjenja na to sečehowace myslizki, kotrež so wuprajichu, zajimawe. Skladowanja na serbski maczicžny dom zamer Towařstwa Pomoch ſterje ſpečuju, dyžli jomu zadžewaja, dokelž budže dom, hdyž budže hotový, wosebitu pomoc ſtudowachym poſkiczeč mōc. Wschitke ſerbſke towaristiwa jako tajke meče tola ſobuſtawu Towařstwa Pomoch byč. Tuthm ſlowam ſ fararja Kubicž wſchitcy jenohlónje pschihloſowachu. Rajwažniſha staroſeč pak w tu khwili je, zo bychm lětſa hiſchce někotrych knjezich dobyli, kotiž bychu z jenokróčnym zaplacenjom 100 m. jako ſobuſtawu na čas žiwjienja pschitupili, zo by tak zakkadný kapital 15,000 m. so docepeč a potom do khudych ſtudowachych tež daní so wudželeč moħla, ſchtož Towařstwo po zarjadowanskim porjedze hacž dotal njeje ežinicž moħlo. Tež pschedsydſtwo z nowa wo to proſchesche, zo bychu wſchitcy pschitomni po možnoſeči wo to so starali, zo bychu ſobuſtawu trjebaj za ſtate pschinioſki (1 m. na lěto) doplačicž chyli.

— Džen ſvjatoho Michała běſche tudy we Lauec hotelu wulki ſerbſki ſpěwanſki swjedžen. Z daloka a blízka bě so na žadný swjedžen jara wjele hoſci (tež tójskto němſkých) zeſčilo, tak zo bě do 7 hodž. wjeczor, hdyž mejeſehe ſpěr so započecž, wulka ſala pschepjelnjena. Běſche džen hido 6 lět, zo tajkoho wjetſchoho ſpěra wjac měli njeiſmy; a k tomu bě za tutón ſwjedžen ſyle nowa kompoſicija ſerbſkoho komponiſta k. Kocora wuzwolena: Bejlerjowý hrifski ſpěv „Podléczo“. Tudemni kralowſcy a měſčanſcy wſchichti zastojnicich běchu so wosebje czeſtnje pscheproſyli a poczeczicu tež ſwjedžen z wjetſcha wſchitcy ze ſwojim wophytem. Wokrejny hejtman k. ze Salza a Lichtenau-a bě kralowſkoho kwaſa dla hido do Drježdjan dyrbjal. Tež z Ameriki běſche tu hoſč, duchowny Koſyk, rodženy z Delnjeje Lužic̄. Spěv je so jara derje poradžil. Wulke jewiſchečo Lauec hotelu bě ze ſpěvarjemi a ſpěvarkami pschepjelnjene; bě jich na 120! Srjedža předu na jewiſcheču ſtojeſe Schidlo a psched nim powyſhencu bě wulki wobraz njebočicžkuho Bejlerja poſtajeny, wobdaty ze zelenymi roſlinami. Nawjedowanjo ſpěra a pschewod na klaviru mejeſehe komponiſta k. Kocor sam z wſchichtim ſeminarſkim wucžerjom k. Fiedlerjom, kž je wo wſchelake pschihoth na ſwjedžen a naukuſnjenjo ſpěrovow najwiacy procy a staroſeče měl a najwjesku zaſlužbu ſebi dobył. Špěr sam w tjočh dželbach poſkicža wulku wſchelakoſeč: khoru ſo wotměnjeja ze ſolami, quartetami, duetami, polkhorami a t. d. a ſu někotre prawje rjane a lubozne piech (kuſy) njez nimi. Schtož wuwjedženjo nastupa, dyrbí ſo najwiacy pschipožnacža k horam wuprajicž, kotrež runje tak ze ſvojej mocu tak z něžným z-waha-ſpěrom pschi jenak ežiſtých hloſach jara ſpokojaču. Mjez ſolami běchu někotre, kotrež móža ſo bjez bracha mjenowacž, a je ſo nam pschi nich wosebje ežista wuryež jara ſpodovala. Powiſchitkowne ſpokojenjo ſo z mócnym pschihloſowanjom pschitomnych wopokazowacše. Po ſpěwie, kž bě na poſtečza hodžinu traſ, běſche zhromadna hoſčina, na kotrež je ſo drje psched z 500 wosobow wobdzeličo, tak zo je wophytowarjow ſpěwanſkoho ſwjedženja wěſcze na 1000 bylo. Za hoſčinu hrajeſe tudomna wojerſka hudžba, kotrež tež ſerbſke „Slawy“ pschewodzecše. Preňu ſlawu wunjese pschedsyda Budvyskſkeje „Bjeſady“ k. dr. Grólmus na ŽJ. M. krala Alberta a kejzora Wylema, jako krajneju wječhow ſerbow hornjeje a delnjeje Lužic̄; druhu

poetisku ē. wyschschī wuc̄erē. Wjela ze Židowa na serbski lud a kraj, tsecžu ē. dr. Grólmus na hosc̄zi a dalschu ē. dr. med. Dučzman na komponista Kocora, kotoruž džowka njeboh Bejlerja, kotoraz bē tu pschitomna, řawrjen-cowy wenc na hlowu staji. Hluboko wobjaruo, zo bašnita Bejlerja, kotorož je Bóh wotwołał, wjac pschi ſebi nimamh, wunjese ē. farar Hórnik ſlawu na baſnikowu džowku. Po „ſlawach“ ſo pschihodne ſpewy ſpewachu, kotrež bēchu ſo we woſebitych wotec̄iſcežach do hosc̄zi rozdželile. Po hosc̄zinje bē hiſcheze bal. Pschejemys, zo by tež tuton ſwiedžen w Serbach wobnowiſ a wobkružiſ wotec̄iſku myſl a luboſc̄ ē. serbskej mac̄ernej ryc̄i a zdobnomu serbskomu waſchnju, kotrež je njebozic̄komu Bejlerjej podložki za najrjeniſche wuplody joho baſniſtſkoho ducha, do kotrež tež „Podſečo“ ſluſcha, poſkicžilo!

3. Bacžonja. Podawamy z tutym poweſcę z cyloho zańdženohho běſleta. 2. juliya ſwec̄zachmy ſwiedžen „Ježuſoweje Wutroby“ preni krócz we naſchei cyrkwi. Pschiindže tohodla hížo wjecžor předy kniez katechet Kummer z Budyschima do Bacžonja, zo by ſpowiedž ſkyſchaſ; a nazajtra mejeſche ſwijatocžne ſemſche. — 11. a 13. juliya džerjeſche ē. Rězak z Schrōſcic̄ božu mſchu, a 18. juliya ē. kaplan Žur z Budyschima božu mſchu z předowanjom. — 20., 25. a 27. mejeſche zaſy ē. Rězak božu mſchu z njedželſkim předowanjom. — 30. juliya ē. kaplan Libſch z Drježđan božu mſchu. — We měſacu auguſte džerjeſchu ſo we naſchei cyrkwi jenož 3 bože mſchě. 8. a 22. augusta mejeſche ē. Rězak a 29. augusta ē. Žur božu mſchu z předowanjom. — 12. septembra džerjeſche ē. Rězak božu mſchu z předowanjom. — 21. septembra ē. kaplan Skala z Budyschima božu mſchu z předowanjom. — 26. sept. ē. Rězak božu mſchu z předowanjom a 28. sept. tónsamý kniez božu mſchu. Z nutrnej džatōnoſežu prajimy wysokodostojnym kniezam: „Zaplač Bóh tón kniez!“

— Na werowanſku ſwijatocžnosć prynceſhyh Marije Jozeſy ſtaj tež Budyskaj kniezaj kapitularaj senior Kucžan ſ a kantor Scholt a ſo do Drježđan podaſoj.

3. Miloc̄ic̄ ſkyſchimy, zo je pruske ministerſtwo kulta ſtudentej Mílkawſkej ſaworej dowolilo, zo ſmě ſo ē dokonjenju wyschschich ſchulow na prusku universitu pscheydlic̄, a je we ſwojim wotmořwienju wuprajilo, zo chec jomu wſchē prawa pschiwobrocžic̄, kotrež ſu z wuſwědczenjom tudomnyh (pruskich) gymnasijow zjenocžene.

3. Aljebjelc̄ic̄. Maſcha a ſuſodna Schpitalka woſada běſchtej ſo na pschihad hnadnoho knieza biskopa a na wudželenjo ſwijatohho firmowanja zdobnije pschihotowaſo. Najdostojniſchi kniez biskop pschijedže z kniezom kantorom P. Scholt u ſobotu 18. septembra popoldnu w 5 hodž. do naſcheje wſh a bu ſwijatocžne powitaný wot woſadneju duchowneju, ſchulſkeje mlodoſeže z kniezom wuc̄erjom a mnohich woſadnych, kotsiž bēchu ē. powitanju pschischi. Po cyrkwinſkim waſchnju podachu ſo zhromadženi ze ſwojim wyschschim paſtyrjom najprjedy na kerchow, zo bychu dusche tam wotpocžowachych božeſ ſmilnoſeži porucželi, a wot tam do cyrkwe, hđež ſo powitanſka ſwijatocžnosć z biskopſkim požohnowanjom wobzamkn̄. Njedželu 19. sept. ſwec̄zeh ſo hnadny kniez biskop, wot zhromadžených duchownych ſwijatocžne do božoho domu dowiedžený, najprjedy pod aſſiſtencu pschitomnyh měſchnikow mjelečzaci božu mſchu, po kotrež mejeſche woſadny farar kniez kanonikus Smola serbske předowanjo. Za zhromadžených němſkých firmujomnyh, woſebje ze Schpitalka woſady, mejeſche na to tež hiſcheze najdostojniſchi kniez biskop ryc̄, w kotrež ſo zložujo na njedželſke ſwijate ſeženjo wulke dobroth bože, woſebje w ſwijatym firmowanju

poświężene, wopowiedowaſche a ſpomniwſchi na ſwiedźen Šydom-boloſežow ſwiateje Marije (3. njedžela ſeptembra), na wſchelaki njedžak pokazawaſche, z kotrymž čłowjekojo dobrotam božim mytuja. Firmujomnyh a wſchęh woſad-nych wylſhi poſtýr napominaſche, zo bchku tajki njedžak njezawinylsi, ale zdalujuſy ſo wſcheje bohazabyčiwoſeze Chrystuſej, Synej Božomu, bjez krohož njeje ſpomoženia, najnutriuſcho pschiſluſcheli. Swoju mócnu, pochnuwaču rycž ſkončiwoſchi wudželi kniez biskop ſwiaty ſakrament 77 firmujomnym. Z nich běhu 30 z Njebhjelčanſkeje a 43 ze Schpitalkaſkeje woſady (tež z diaſpory w Bruskej), 3 z Kulowa a 1 z Kalbicjanſkeje woſady. (Po „Kamenzer Zeitung“.)

Z Drieždjan. Wérowanjo Žeje Kralowskeje Wysokoſeže prynceſſy ny Marije Žozejy z Joho Kejzorſkej Wysokoſežu a rycwój wodu. Ottom z Kukufjeje je na dženſniſki džen 2. oktobra poſtajene a stanje ſo w Drieždjanſkej katholſkej dwórkowej cyrkwi dopołdnja w 12 hodzinach. Swjatočny wérowancki czah poda ſo z kralowskoho hrodu po khódbach do cyrkwie a tam po tribünje (khore) k woſtarcej ſwiatoho Venna, hdež najdostojniſchi kniez biskop z duchow-nymi czah powita a po ſrijedźnej khódbje k wulkomu woſtarzej dowiedźe. Pschi woſtarju zmaje najdostojniſchi kniez biskop wérowancku rycž, na czož nadobnaj ſlubjenaj ze ſwiatocznym ſlubjenjom tamny zwjazk zwjazataj, kotryž može a smie jeno ze ſmiercu ſo rozwjazac. Po dokonjanym wérowanju zanjeſe ſo ſwiatoczne Te Deum, kotrež budže ſo, kaž je zaúdzeniu njedželu z kletkow woſjewiene, juſte njedželu tež we wſchęh katholſkich cyrkwiach naſchoho kraja ſpěvac. Za tutym khwalbnym ſerluſchom budža woſacy njedaloko cyrkwie z tſelbami a kanonami tſeleč, a po dokonjanym wérowanju wutſeli ſo z kanonow, kotrež ſu pschi ſobju poſtajene, 101 raz.

— W běhu tutoho týdženja ſu wſchelake deputaciſe ŽJ. Majestosczomaj kaž tež prynceſſe Žurijej, nanej nadobneje njewjeſty, ſwoje najpodwoſniſche zbožo-ſpſečza wuprajile, tež kniejazj propſtaſ naſchemu kloſchtrou Marijneje Hwězdy a Marijnnoho Doła.

Z Kulowa. Schtóž chce w měſacu oktobru róžowcowe woſpuſki dobyč, trjeba ſo w naſchej bratſkej a farſkej cyrkwi jenož na měnenjo ſwj. wóta modlićž — ſwj. ſakramentu smie (tež higo nělotre dny předy) w kóždej druhéj cyrkwi na tute měnenjo doſtač. Nastupajo bratſki woſpuſk w Kulowskej farſkej cyrkwi dyrbisich wědzeč, zo jón tejko krócež za ſobu dobuđeč, kelkož krócež, cyrkjej woſpuſczečiwoſchi a z nowa do njeje ſtupiwoſchi, ſo modliſč, potajſkim 3, 5, 8 krócež za džen, kaž žanoho luboſež ke khudym duscham poſonja.

3 chyloho ſwěta.

Sſpaniſka. W Madridze bě psched dwěmaj njedželomaj z běžk wojaſkow, kotryž drje bě wjetſchi njeporjad zawiňk, hdyž bě general Pavia jón hnydom mócnje njeporazyl. Wusluženohu wylſhku Villacampu dobywſchi woſpuſčezi njedželu w noči 200 pěſchikow a 60 jezdnych kaſarny a chechku kaſarny kano-nirów pſchedobyč. Tola general Pavia zbežk bórzy zhoniwoſchi ſwěrnych wojaſkow zhromadži a zbežkarjow z džela porazy, z džela rozečzéri. Tež dale ſo hyscheje wojowaſche a traſeſche nělotry čzaſ, předy hač bu wſchudžom zaſ mér założeny. Wſcho do hromady bě ſo 800 pěſchikow a ſchwadronow jezdnych na zbežku wobdzeliſto.

Wolhaſska. Rusowſki general Kauſbars je hačko woſpoſlanc kejzora do Sofije pschiſiel. Měſchjezenjo joho proſchachu, zo by ſo wo bórzowne wuzwoſlenjo

nowoho wjētcha postarał, dokež w czasie njewěstoſeže wo tym wikowanju czerpi. Wón wotmolkwi, zo dyrbí bolharske naſhwilne knjezeſtvo předny žadanja Rúſowſkeje spokojoicž, potom smě ſo wólba za dwaj měſacaj ſtač. Tola bolharski minister žada zaſtupníkow wulkomocow, zo býchú Rúſowſku pohnuli, wot ſwojich za Bolharsku njemóžnych žadankow puſtchzicž.

Wſchelcžinj.

* (Sandžel pěſton zakita.) Wóndanjo bě 6létne džecžo železníſkoho ſtražníka M. njedaloto Papawý pola Torunja pomazku k ſwac̄inje doſtaſvſkí z domu wuběžalo. Hdyž bě pomazku zjedlo, bě ſo runje ſrijedž kolijow lehnylo a wujnýlo. Po tñvilech pſchijedže doſki czah ze wſchem wotmaſhom a dokež parníkow wjedniſ džecžo njeptyn, pſchejebže czah nad džecžom. Potom halle je tam pytnychu — njebež ſo jomu ničjo ſtało!

* Piwarc: „Na, taſ ſy z mojim piwom ſpojojom?“ — Korcžmar: „D derje doſć! kózdy farancžk dwaj abo tſi krócz pſchedam, pſchetoz hoſczo je z wjētcha ſtojo woftaja.“

* (Dobri fuſodža.) „Mýſli jeno ſebi, Hanſo, kaſki ſlepce mój fuſod Mots je. Běchmoj ſebi na ruku ſlubiloj, zo pſchi wólbje do gmejnískeje radý jedyn druhomu ſwoj hłos damoj. A tón njeplech mi tola ſlowo džeržat njeje. Mje jeno to tróſtňuje, zo jomu ja ſwoj tež dał njeſſym.“

Naležnosće našoho towaŕſtwa.

Sobustawy na lěto 1886: kk. 447. Marija Pjetašowa z Drježdán, 448. Pětr Robl z Hory, 449. 450. z Lusča: Jakub Mjechela, Hana Čemjerec, 451. Jakub Tryčk ze Smječkec, 452. 453. z Workleč: Hana Miklowa, Jurij Pjekář, 454. Hana Hejtmankowa ze St. Cyhelnicy, 455. Jurij Grossmann z Luha, 456. Marija Žurec z Wudworja, 457. Miklawš Jawork, stud. theol. z Miłocie.

Sobustaw na lěto 1885: k. 634. Jakub Kocor z Noweje Wjeski.

Dobrowólne dary za towaŕſtvo a porto: Marija Pjetašowa z Drježdán 1 m. 50 p., M. J. 3 m., na wudače serbskich knihi 2 m. 5 p.

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a doſal nahromadžena dań wučinjeſtej 90,470 m. 60 p.

K česći Božej a k ſpomoženju dušow ſu dale woprowali: J. S. za ſwjećene węcyc 2 m. 40 p.

Jubilejske dary: njemjenowany z Budyšina 1 m., M. M. ze Zdžerje 5 m., njeſſenowana z Budyškeje wosady 1 m., dwaj mandželskej z Khróſciec 5 m., Marija Pjetašowa z Drježdán 10 m., njemjenowany z Khróſčanskeje wosady 5 m.

Hromadže: 90,500 m.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 9570 m. — Dale je ſo woprowało: za balzam 4 m.

Hromadže: 9574 m.

Za wotpalenych Worklečanow: najdostojniſi knjez biskop dr. Franc Bernert 60 m., wysokodostojne tachantſtvo w Budyšinje 120 m. — Hromadže: 349 m.

Za wotpalenych Wěteńčanow: najdostojniſi knjez biskop dr. Franc Bernert 40 m., wysokodostojne tachantſtvo w Budyšinje 80 m. — Hromadže: 211 m.

Zaplać Bóh wšem dobročerjam!

Ejſiſcej Smolerječ Iuhičiſtečeſte w maczicžnym domje w Budyšinje.

Katholicki Posel

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pósće a we knihařni
1 m. 70 p. bjez pórta.

Sudowy časopis.

Wudawany wot towařstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 20.

16. oktobra 1886.

Lětnik 24.

List wo nowej železnich.

Luby Póšle! Stej to nimale dwě lěče, zo w zhromadžzijne něčto na najwyššchoho ūžiſtſho zaſtojnili ſo praſhejo wobroči: „Hac̄ něčto na tym je, zo ma ſo železnica twaric̄ z Budyschini do Kamjenca?“ Na to wón: „To žane myſle njeſſu; ſchtož ja wém, je knježerſtvo khetro pſhec̄zivo taſkomu zamýſlej.“

Kaž khetſe je ſo tola wěſit̄ horjela wobroči! Hijo ſtoja wot Žavoro pſhez Klóſchyr do Khróſc̄zic̄ czerwjenie khorhoječzli, kotrež pucze woznamjenujuja, po kotrejž nowe a za nekotrohožkuli njezužitne „jezdý do daloka“ pónďza!

Brajmy wěrnoſćz: Maſcha wokolnoſćz njerodží wo cylu wobradu, kotrež ma ſo jej pſchihotowac̄. Železnica ſrijedž Budyschini a Kamjenca tréb na njeje, to je knježerſtvo ſpôznało, dokelž je vrijedavſche žadanja wo železnici tudy wotpokazowało. Kraj a lud jenož ſchtođujetaj, hdyž z nowej drohu wobydlerſtej, kotrež ſo jenicej ſot ratarſtwa živi, tejko plódneje role na weczne časy za „ſleborniſi“ wozmje, kotrež ſo bórzy rozbroya!

Schtó dha je Budyschko-Kamjenički železniczh projekt wumyſlił? Cji, kотiž w Budyschinje, Halschtrowje a Kamjencu wulke ſłowo wjedu: pſhez nich ſu ſo poczale wody hibač. Pſchetož tute „dječzi ſvěta“ ſu mudre, wone znaja nafrajn lud a joho naſhilnoſćz k pſhec̄zinjenju; tohodla ſu z luteje „luboſče k bližiſhomu“ wjeſnomu ludej ſrijedž Budyschini a Kamjenca ſkladnoſće poſtſic̄z chyli, zo „za tunje pjenyežy“ do městow dojedu, tam pak cžim wjach pſhec̄zinjeja. Twarjenjo železnich je potajkim pſchede wſchitkim (knježerſtvo je, kaž je w ſpočatku prajene, pſhec̄zivo tomu bylo) hola — ſpelulacija na to, zo wſchón pjenyež, kotrež wjeſny lud ſpróčenje zaſluži, bližiſhim městam ſluſha.

A mědječanow w jich zamýſlach ſu množi w Serbach podpjerali, kotrejž politiſki rozm w ničjo w yſch e njeſtoji, dyžli znatych „nationalliberalnych w rajchſtagu“!

Tak je węzo knieżeństwo „dżeczom” wolu czinic dyrbjało, hdyz bu ze wschelakich rózkow prosthene a pschelczechane!

Zda so mi, zo hishcze na czaśu njeje abo tola nic w zjawnym czaſopisu, zo wukladujem, kaf so to rozmownym ludżom zda, zo ma so droha twariež z Ramjenc na Halschtrow, z Halschtrowa na Bjelkow a wottam do Budyschina. To dżen na Arnšdorf tež wjèle dale njeje!

A hdyz ma so twariež, zo, kaž so praji, dżel tworow, kotryž dotal ze Schleskeje do Drježdan dže, so z Budyschina na Ramjenc a Wulki Hajn zloži, derje; czołodla nic z Budyschina po najblizschim puczu, tiz so hodzi a tiz, hdyz nic z Budyschina, ze Biżenka na Hodzij, Wujezd a Halschtrow pokazuje?

We samych wulkich městach maja 1—2 hodzinje na dwórnischęja jędzjic a nikomu do myssi njeplchindze, so to hodla hōrschic. Woznjemhli Schrösczych za frjedziszechzo, dha pucz i blizschomu dwórnischęju tež dalschi njeje. Tón kust wuhla a kalla, kotryž nam železnicu pschitwjeze, njewaži so ze schkodu, kotraž naschu krajinu potrjechi, pscherznieli so pódla rjaneje drohi a cırjody dobrych puczow, kotrež mamy frjedz Budyschina a Ramjenc, hishcze ze železnej drohu, kotraž sama tejsko rôle zebjerje, hakož dotalne pucež do hromady.

Runje w Schröscanskej woſadze, hdzež, kaž je dotal wotyfane, so wjèle móliczkih ludži w polach tak wobſchłodži, zo so prascha, hacž budža wot zbytnoho so hishcze zežiwiž mōc, budže so bóržy zaczuwacž, kaf pſchelhwatana wec to bě, lejnich měćjanow w jich zamierach hishcze z peticiju podpjeracž a z tym knieżeństwo, kotrež wobſtejenja derje znajesche, wot prénjotnoho wotmyšlenja wotwobročicž.

Želizo něchtó, ma runje knieżeństwo winy doſcz, na to džiwacž, zo z mnohimi železnicami w kraju skončenje na wsach ratařski proletariat nje-nastanie. A tomu so zwinięž njezmožem, hdyz w kraleſtwie, kotrež je z ludom tak pschepelnjene, kaž Satka je, so rôle po stach korców za železnicy bjeru a burſkomu ludej žiwioł wobſtacža wobſchłodžuje, zo bychu so njenasyntne žadanja měſto w spokojuſte!

Wotyfkane — wutwarjene: to je hishcze do ſka krocžel! A předy hacž so tuta dočzini, je wulki czaś, zo tež cži mjez Budyschinom a Ramjencem so hibacž poczinaja, kotsiž maja dalsche widženjo a wěđa, zo pschikrótceženjo, kotrež so z expropriaciju tejsko plödnich zahonow stawa, so z nicžim zarunacž njeſodži.

Prawo, kotrež ſu cži měli, kotsiž ſu wo železnicu petirowali, maja runje tež druzhy, zo pschecžiwo tomu petiruju; móžno, zo budže tuthch wjach, dyžli je tamnyh bylo. Knieżeństwo tuthch, kotsiž bychu pschecžiwo železnic po runje wotyfkanej liniji byli, wot so wotpoſazacž njezmož a wěſče tež njebudže.

Skyſchu, zo tež z tych, kotsiž ſu předy proſtu na knieżeństwo podpiſali, někotsi z hlowu wija, dokelž je pschez i ich ležownoſež wotyfkane. Njeſsu dha tucži to předy wěđeli, zo železnicu po „nicžejim“ derje hicž njezmož?!

Druhim schłodžicž, zo móhli na piwo jecž, hdyz je korežmarzej doma piwo wokisko, to jich bolało njeby; hdyz pał njeſmilny inženjer jím runje na nohu ſtupi, poczinaja ſchkręcžecž.

Tuž hromadže ſo, kotsiž w nowej železnicy wulke ſchłodowanjo ſpózna-ječe, wužitka pał żanoho njevidžicž; ſchto chcedža te nowe za někotrohožkuſi

njewužitne „jězdy do daloka“, když mjez ludžimi tak hido žane pjeniežy njejsu?!
A železnica nam žaných njepršíwjeze, wo tym móže kóždy pschechwědežený býč! Nějeho so najprjedh w towarzstwach tuta naležnoſć rozrhcžuje!

* * *

Pſchisponmjenjo redakcije. Tež „Kamenzer Zeitung“ w číslle 82. podobne myſlizki pschezivo tutej a tajſej železnich wuprají. Bot wjeho ſpočatka so njeſmy za nju zahorieč móhli, a pschezivníkow so bjez dwěla doſč pschezivo njej namaka, kaž hido tutón lift dopokazuje. Tejko je wěſte, zo wſchelata ſchłoda, kotrež rukje tuta železnica pſchinjeſe, so z jeje ſnadnym wužitkom na žane waschnjo runac̄ njemóže.

Schtóž železnici ſamu naſtupa, hacž a pak so zadańi, dha drje ſo wo tym wjele prajic̄ njetrjeba; kóždy móže widzeč, zo ſo zadanič njemóže. Mamy w Sakskej „morwych“ železnicow tak hido doſč a njetrjeba ſo kraj hiſhčeze z jenej wjac wobežječ. Schtó a ſchtó dha budže ſo wjele na tutej železnich wozyc̄? Tak lohch ſo železnica njezadani. Hufcžiſho je hido ſkyſhceč bylo, zo na pſch. železnica mjez Budyschinom a Wjeleczinom, dale mjez Fazonicu a Schandawu ſo jara hubjenje zadaní. A tola ſtej mjez Budyschinom a Wjeleczinom dwě wulkej fabrič, kotrež džen wote dnja tójschtu wozom ze wſchelatimi tworami a wuhlom doſtawatej a za ſezeletej, tež je wulſtowarjow, lotſiž po železnicy na Mnichonku horu, Czornu a Větu Bóh ſjezdža, w ſečze kóždy thdzen wjac ſtow — a tola ſo železnica njezadani. Tunja pak runje wophtkana železnica na žane waschnjo býč njemóže, dokelž je krajina ſhetro njeruna, rola pak tak droha, kaž małohdže w Sakskej.

Pſchisponmnic̄ hiſhčeze chcemy, zo je naſch zapoſlanc̄ L. Dokla, když ſo ſetka na ſejmje wo tutej železnich ryc̄zesche, ſo za to wuprajiš, zo by ſo wona po móžnoſći wot Wjelkowa k poſknoc̄nej ſtronje (k Rjeſwacžidlu) džeržala.

Katholicka wuežba wo wotpuſku.

(Skónčzenjo.)

VI.

Njebečhu to moje myſle, zo bych w tuthch naſtańkach wo nětcžiſhím jubilejſkém wotpuſku jednał; když to tudy tola cžinju, je wina toho, zo někotſi prawoſho rězu nimaja, jón dobyč. Je džé wěrno, zo ſu w l. 1886 cžežiſhe wuměnjenja poſtajene, dyžli hewak druhdy w jubilejſkých cžasach. Myh pak pſchicžinu njezmějemy, ſo wobežowac̄ a hnadu jubileja wot ſo poſkazowac̄, když wopominamy, 1) zo je wurjadowny jubilej, wo kotrež ſo jedna; 2) zo Boha wo wulſtowne hnady proſhymy a wo wotwobroczenjo czechlích prutow, z kotrejmiž nas z džela hido tudy ſchwika, a hórsche ſtwa hiſhčeze pſched durjemi; 3) zo mějachu kſcheczenjo w starých cžasach do Roma hicž a tam 15 króč 3 cyrkwe wophtowac̄, kotrež ſu 3 hodziny wot ſo zdalene — njehladajc̄ na czege dalotich puczow — předy hacž ſo jim jubilejſki wotpuſk ſpožči.

Katholicki kſchecjan cžežu, kotrež z jubilejom ſo jomu naſkladuje, tejko njevazi, ale džiwa bóle na drohotne ſubla, kotrež z nim dobuđe. Wopomí tola — ſy to předy cžital — ſchtó mějachu kſchecjan w starých cžasach cjeřpječ a poſkucžic̄, zo by na pſchikkad 40dnoviske khostanjo wotrulał, kotrež bě z hréchom zawiňk; ſchtó pak je tutón dwoji ſost, tutón 6króčny wopht cyrkwe porno do ſpolnomu wotpuſkej, když doſpołnje jón dobuđeſch?! A jedna dha ſo w tuthm jubileju jenož wo wotpuſk? Ně; to, ſchtó ma ſo

do cpěcž, je: zo býchmý wucžiſcženi wot hrěſčných winow a khostanow, wobkručeni byli w bohospodobným wobkhadze a w dobrém wobstajni wostali hacž do kónca; zo by pschez to, zo jednotliwi z Bohom so wujednawaja, cyla cyrkę nadobyła a býcz mohla z cžestom, kotrež rozměſčk hrěſčnhoho swěta pscheňdže a swjatoſćzi.

Sym to hžo prají: Rjeje rycze hódne to, schtož nětko ſ dobhežu wotpuskow czinimy porno tomu, schtož mějeshče w ſpočatku ſo dokonjež ſ zaruńanju čzaſnych khostanow po wodatym hrěſče. Zo tomu lepie rozemisř, poſazam tebi z króika waſčnjo poſkuczenja, kafkež bě, wot ſwj. japoſchtoſow počzate a wot cyrkwe dale zarjadowane, w ſpočatku 4. lětſtota poſwichtlowne.

Běchu tehdom ſchýri poſutne rjady, a mnozy njemějachu jenož 40 dnou, ale druždy 10, 20 lět, haj někotři pschez cyle žiwenje w nich pschebywacž, předy hacž z měſchiniskim wotwazanjom ſo jim došl a khostanja ſpuschčicu.

Přeni rjad tajlich poſutnych rěkaſche: Rjad pkaſach. Tucži běchu cyle z cyrkwe wuzamknjeni: ſtojachu w deſchězu a wjedrje psched durjemi w poſutnej drascze; woni wobſkoržowachu ſo zjawnje psched thmi, koſiž ſ božim ſlužbam džechu, ſwojich cžezkých hrěčow; na wobſicžo padnýwschi, proſchachu jich, zo chyli tola ſ Bohu ſo za nich modlicž.

Běchu-li došlo doſež mjež pkaſachmi byli a dopoſazma rožkatoſeže a ponížnoſeže dawali, pschiňdzechu do rjada poſluchach. Tucži ſmědžachu do cyrkwe hicž a tam woſtač hacž po dokonjanym předowanju, kotrež bě na božej mſchi po ſwj. ſeženju. Na dalshei božej mſchi a ſwjeczenju potajnoſežow pak woſtač jim dowolene njeběſe.

Z rjedu poſluchachch pschednězechu do rjedu kkaſach. Klecžo pschebywachu hacž ſ ſwj. woprowanju psched kejekami, po woprowanju pak kladěſež ijm měſchinik ruch na hlowu, proſchecže za nich a z nimi ſud, zo chyli Boh jich w poſutnej myſli wobkručicž.

Skonečnje pschiňdzechu do rjedu ſtojacych. Smědžachu nětko na božej mſchi woſtač a pschi njeſtacž, a tute ſtačo mějeshče woznamjenjež jich horjeſtacž wot hrěcha. Doniž mějeshče něchtó tajku cyrkwinſku poſkutu czinicž, mějeshče w proſtej drascze kholđicž, ſo wina a mjaso zdžerječž, njeſmějeshče ſo kupačž (ſchtož bě w tamnyh cžoplyh krajac̄ wulka poſkuta), ſmědžeshe jenož pſchi kholđicž, mějeshče ſo wjele modlicž a mało ſpacž.

Množ, wot ducha poſutnoſeže pohojeni, proſchachu měſchinikow, zo móhli dobro wólnje na khwilu do jenoho z tutych rjadow zaſtupicž, zo býchu poſižnoſeže naukli a dusku ſterje psched hrěchom wobkhowali.

Nic jenož na cžezke hrěči — kaž n. psch. zapřečzo wěry martrow dla, mordarſtwo, mandžerſtwołamanjo — tež na mjeñſche, kotrež nětko za nicjo njeważimy, běchu pschi mérjene poſkuti poſtajene. Zo by ſterje wižał, kaf ſnadne to, ſchtož w nětčiſchim jubileju ſo žada, porno tomu je, ſchtož mějeshče ſo něhdyn poſkutu czinicž, podam tudy krotki ſzapisk ze starých cyrkwinſkich poſutnych poſtajenjow:

„Schtož wopacžnje je pschi ſa haſ, ma ſo 40 dnou pschi khlebje a wodje poſcžicž, 7 lět cžezku poſkuti czinicž a hacž do kónca swojoho žiwenja býz poſkutu woſtač ſjeſm.“

„Schtož na njedželu abo ſwj. džen wotrocžſke dželo džela, ma ſo 3 dnou z khlebom a wodu poſcžicž.“

„Schtóz na njeđeli reje muhotuje, zmije 3 leta došlo početu činicž.“
„Schtóz w cyrkwi, dónž Bože služby traja, porhezi, ma so 10 dnow pšchi samym khlebje pošežicž.“

„Schtóz pó st pšchestupi, ma so za kóždy pšchestup 7 dnow pošežicž.“

„Džecžo, kotrež starshimaj kšchidu čini, zmije 3 leta došlo zjawnu početu, hdyž pak jej bije, 7 lét.“

„Schtóz zavinje, zo džecžo bjez kšcheženych wumrje, ma tsi leta počuežicž, jene z khlebom a wodou.“

„Schtóz na někoho hněw nosy, ma so runje tak pošežicž hacž do toho ežasa, zo jomu woda a z nim so wujedna.“

„Hdyž nježenjeny a nježenjena na njecžestne waschnjo hréšhitaj, tón a ta mataj wobaj lěto došlo početu činicž za kóždy hréch.“

„Hdyž nježenjeny z mandželskej druhocho so pšchenidže, zmije přeni 20 lét početu — mandželski abo mandželska pak čas cyloho živjenja.“

„Schtóz swoje cželko wonjecžesći, njech za kóždy wobeždeny hréch 100 dnow početu činicž.“

„Zona, kotrež so pšchi, zo by wocži na so sežahnyka, njech so na 3 leta do početu storži.“

„Schtóz je bližšeho wobrycžał a (w mjeñšich wěcach) na čeſći raní, njech 7 dnow jenož khleb a wodu wuziwa.“

Tuto su jeno někotre pšchiklady, z nich wídžšich krutoscž početu přenischich lětstotkow kšchecžanstwa. A tute waschnjo počueženja trajesche w cyrkvi hacž do srježnoho wěka; hdyž horliwa počutna mysl wotebjeračz pocža, haj mnozy swjathych sakramentow so zdalowachu, zo bych uze zjawněj početu wohańbjeni njebyli, pšchetwori cyrkzej dotalnu krutoscž do smilnischoho waschnja, kajkež nětko hiſcheže je, a prówowasche so, zo wěriwi z najmierscha z dobýwanjom wotpukow zarunaja, schtóz so jim cžasných cyrkwinſkich khostanow spušeži.* Ma byčju početu (k tomu kšchecža želnoſć, pšchedemazčo, wuznacžo hréchow, cžekanjo bližšecž pšchiležnoſće) cyrkzej nicžo pšchemenjecž njemóže; to pak je w jeje močy, zo měru počutnych skutkow po wschelakoscži cžasow a wobstejenjow woloži abo zasf rozmnoži, kaž je hdy wěriwym spomožne. Cyrkzej je so zjawnohu počueženja wostajiła, zo bych u trjebož wěriwi z krutoscžu zatracení do nje počutnoſće nje padnuli, a tak schkoda wjetſcha byla ze zata manjom mnichů, dyžli wuzitk ze spušeženjom cžasných khostanow. Dla wjetſcheje smilnoscže, kotrež w sakramencže početu nětko nařožuje, napomina wěriwych, zo z plníškim, nutriňškim dostawanijom swj. wopravjenja a z dobýwanjom wotpukow so z Bohom wujednaja. Njech je tež cyrkzej nětko smilnischia w spowiednym ſudniſtwje, Boh so swojeje sprawnoſće wotrijec njemóže a dyžbi hréch nětko runje tak khostacž, kaž něhd y. Schtóz dha z počuež myslu a z wotpukami swoj došl na zemi njeplacži, pšchihotuje ſebi došli a bołoſcežiwý cžiſcž po smiercži, hdyž — z cyla hewak hiſcheže hnudu namaka.

* * *

* Zbytki předawſcheje krutoscže mějachny w Serbach hacž do zaúdzenoho lětstotka w tym, zo dyrbjeſte u. pšch. nječestna spody wěcžneje lampy na božich křižbach ſtač, tež křižta woſta do cyrkwe placicž; a nětko hiſcheže, zo nječestna so wutoru werovalcž njejmé, zo prawo pšchihadži na cžestnu držecžu draſtu; pödla cyrkwinſkich počutow wobſtojachu druhé, kotrež krijeſtwa (jako swětna wyschnoſć) poddanam naſkadowachu, najvše w pjenjezech.

Njech dha čas wurjadnogo wulkoho jubileja so njeminje bjez toho, zo by so docpelo, schtož swj. Wotc sebi za powšitkowne spomoženjo katolskeje cyrkwe a cyloho sweta pscheje. Boh spoževuje w tuthym času nadobnisczo swoju hnadu wschem, zo schtriczu dobreje wole zahori do wohjenja luboscze božeje, a cyrkej posfica nadobnischko, dyžli hewak, sredki wozboženja. Njejedna so jeniczch wo wotpusk, kotryž w jubileju dobudzem, to, schtož ma so wuprošyć, su wjèle wulkočniſche naležnosće.

Keiko zapuščenja je bjezbožny „kulturfampf“ mnogim krajam (nic jeno Bruskej) pschimiesſ — ludy zdychuju dla wójny, kotruž su zaslepjene knježerstwa pschecziwo chrkwi zapocząte! Sta a tysach woſadow su woſyroczenie byłe a hiszczę wotrostuja ſplashi woſrjedz kſcheszanskich krajow bjez wuczby a wery, spomožne ſtukowanjo japoſchtoſkoho ſtola, biskopow a měſchnikow so bōle a bōle podrywa; za to pichibjera wſchudże na swęce žłóscz w tajkej krobkoſci, zo knježerstwa a ludy tſchepotac̄ poczimaja psched wulonem, z kotrymž jim zawiñjene a zapleczenje ſchmijat̄ hroža.

Jubilej w lecze 1886 je wurjadne pschimanjo rukow božeju do tutoho sweta, zo so po hnadownym, ſmilnym a luvoznyム puczu domapytanja božeje sprawnosće wotwobroča.

Hac̄ so to stanje abo nic, to pschindże na to, fakt so čas hnady, čas jubileja nałożi!

Njech ma kóždy psched wočomaj, schto jubilej w lecze 1886 sebi chce. To pak je: 1) Wujednanjo jenotliwoho a wszech z Bohom z wérnej pokutu; 2) dobyczo do ſpolnoho wotpuſka; 3) wobkruczenjo w ſiwenju hnady, wot czohož zbožnoſcž wotwiſuje; 4) docpęcož zamyslow božich, kotruž su: wotwobročenjo zaſluženych prutow, powyſchenjo ponizeneje cyrkwe, ponizeno njeſcheczelow božich na zemi.

* * *

To, schtož sym tudy dotal prajik, sym piſał, zo moħł sam sebi a druhim wotmołwicž na prashenjo: Schto rozm̄i katolicka cyrkiew pod wotpuſkom? To je jara trébne, zo w tym do czista pschindžesč a węſch, zo je wotpuſk ſtupił na město přiedawſchoho zjawinohu pokuczenja w cyrkwi; tež tohodla, zo by w niecim so zamolicež njeđał, hdźj njeſkatolickę runje wotpuſlow dla nam často poroſuja a njeđostaſki a njevědomoſcž jednotliwych rad złostnje cyrkwi a jeje wuczbje wo wotpuſlach podtykuja, hačož by tuta we wschem zamolwita była za ſchpatne wuziwanjo pschez njeħödnych a njerozomnych. Z tym, zo sy tute naſtaſki jónu čítał, zo ſpokojicž njeſmęſch; wuczba wo wotpuſku je ejeżo rozm̄icž, dyžli ſpomiedna, a do ſpolny wotpuſk dobycz wjetſchi khumſcht, dyžli placzivje ſo ſpomiedac̄. W nabožnych węſchach njeje doſcz, zo „měniſch“, w nich dyrbiſch „wędzeč“; tohodla ſtoji piſare: „Gladaj tohodla, zo te swětko, kiž we tebi je, njeby čzma była.“ Luk. 11. Tomu pak by tak bylo, hdźj masz ſłowo „wotpuſk“ často w horeze a „na wotpuſki“ khodžiſch, bjez toho, zo węſch, schto wotpuſk je.

Pſci wscher wobſchernosći, kotruž ſu tute wuczby na ſo wzale, je ſo z nimi tola jenož ſpomožny ſaklād połozik: węc moħla a měla ſo dale plescz a ryže na to dowjescz: na tajke waschnijo ſo wotpuſki dobhywaja, woſebje za bratſtwa, a schto ma ſo wobledžbowac̄, zo moħle khude dushe z pſchi-wobročenjom wotpuſlow nadobnischoho wuzitka miecz.

Da-li Boh, zhoniſch tež wo tym we ſwojim času.

—s.

Pschijs pominjenjo redakcije. Češčenomu spisacjerjej za tute wu-
stojne nastawki wo wotpusku so wutrobnje džakujemy a myto bože pschejemt. Naschich lubych čitarjow pak naležnje proshmy, zo bychu zas a zas je po-
mału a rozpominajo čitali, zo bychu časnoho a węcznoho wuzitka nabývali.
Pschi wschelakich wotpusknych pobožnoſćach, kotrež nasch serbski lud radn do-
konja a trjeba, je spóznačo a dorozemjenjo wažneje wuczby přenja a naj-
nužniſcha wěc!

Katholicka socialna škadžowanika w Belgiskej.

W belgiskim měsječe Lüttich u mějachu poslednje dnj septembra wulki
zjedz abo Kongreš za porjedzenjo wschelakoho socialnho hubjenstwa noschich
časow. Skoro žane hłowne prashenjo wo statnym a narodnym hospodařstwie,
žana hłowna naležnoſć socialnej politiki njeje, wo kotrež so tam njebychu
wuradžowali byli. Dokelž su wschelake zasadz a wěrnoſće, kotrež so tam wu-
prajichu, tež za nas a nasche zbožo dosež wažne, podamy tudy krótku rozprawu
wo wuradžowanjach a wusudach abo resolucijach tuteje wulkotnej ſchadžowanki,
na kotrež běchu tež z Francózskie flawni katholick wjednich a z Němſkeje mjez
druhimi tež biskop Korum z Trieru pschijsli. Wuradžowanja ſtachu so we
wschelakich wotrjadach abo ſekcijach, a na nje ſczěhovachu, kaž na kathol-
ſkich zhromadžiznach w Němſkej, zjawnie zhromadžizny.

Přeni wotriad woſebicze pořazowaſche na to, kaž jara wažna je maczerna
rycęz a zo maja czi ludowu rycęz rycęz, kotsiž chcedža z ludom jednačz, zo
bychu jón powuczelci a polepscheli. Je to wopravodje zwieselace, zo je ſo tutto
tam zjawnie prajilo, ſchtož w noschich časach často czi zabývala, kotsiž maja
jenu rycęz za jenicej wozbóżacu. Tu ſo wobzamkn a wupraj: Wschudze,
hdžez dželacžerſke kolonije wobſtoja, kotrež cuzu rycęz rycęz, dyrbí ſo staroſež
na to zložowac, zo by ſo dželacžerjam w jich maczernej rycęz duchowne
zaſtaranjo poſſicjito. To płaczi woſebje za flamanſke provincy, hdžez ma ſo
ſtudium tuteje rycęz hajicž. (Potajkim płaczi tež za Serbow, Polakow,
Czechow atd.)

Dale wobzamknymu: 1. Džeczi wyschich rjadownjow maja ſchescjanſku
wuczbu a přenje ſwiate wopravjenjo we farſkej cyrkwi dostawac. 2. Katholické
towarſtvo ma dželacžerſke zjenočenſtwa podpjerac. 3. Njetrebne wudawki
na luxus (prózdnu abo njetrebnu pschy) maja ſo pomjenſhicz. A tomu
a) załoži ſo „antiluxus-liga” t. r. zwiazk pscheziwo prózdnjej pschy mjez
zamožithmi katholickimi ſwójbami; b) maja ſo wsche wudawki ſwěrnje za-
piſowac a pscheladowac, tež ma hnydom płacziež, ſchtož ſebi ſchto dželacž
da; c) podklóža ſo hafardne hry a wschelake njetrebne drohe wjesela.

W tseczim wotriedze ryczachu wo zawiſczenju dželacžerjow. Trierſki
biskop ſchwaloſaſche němſki zakon, po kotrymž dželacžerjo pscheziwo njebožam
pschi džele a khoroscžam ſo zawiſcicž dyrbja, jim pak ſo do wole da, w laſkej
kaſy chcedža ſo zawiſcicž. Tež ſlawny francózski hrabja de Mün a dwaj
druhej rycznikaj ſo za to wuprajichu, spominajo na to, zo ma dželodawacjer
frutu winowatoſć, za ſpomoženjo ſwojich dželacžerjow ſo starac. Z tym ſo
wsche pscheziwjenjo podklóži a zhromadžizna pschija po namjeſce biskopa
Koruma resoluciju (t. r. wobzamkn), zo ma tež w Belgiskej nuzowane
zawiſczenjo dželacžerjow bjež nuzowaných kaſow zakonich ſo zawiſc. Tež wo duchownym zaſtaranju woſakow ſo wažne wuradžowanja ſtachu
a namjeth poſtaſiſhu: 1. W belgiskich garnisonach maja ſo wojerſke bože

služby założicž; 2. kózdu njedželu ma so ſwiatocžna božja ſlužba za wojaſow džerzečž; 3. w kózdym wojerſkim ſchpitalu ma kapala byčž; 4. wojaſam dyrbi so dowoliciž, te katholſkim wojerſkim towarſtwam pſchiſtupicž; 5. podhlaſne abo ſtrachne domy maja so z blizkoſeže kaſarnow wotſtronicž; 6. rekrucža, kotſiž na pſcheladowanjo (Musterung) ežahaja abo z njoho so wrócejeja, maja pod dohlaſdom ežahacž.

W treczej ſekcji wobzamkny so žadanjo za wujednaczym ſudniſtwom mjez dželodawacžerjemi a dželacžerjemi za tóz pad, zo tuczi z dželom zaſtanu („ſchtryki dželaja“), tež ma so zašni pſchczęciwo alkoholiſmej (wopojacym na pojam) wudacž.

Druha zjawa na zhromadžizna běſche wulkotna. Pſchedyda kaž cyloho kongressa tak tež tuteje zhromadžizny bě Lüttichſki biſkop. Tež Windthorſt a Schorlemer-Alſt běſchtaj zhromadžiznu z liſtom poſtroniſtoj. Najmocniſchu rycž mjeſeče ſlawny hrabja de Mun wo katholſkich dželacžerſkich jednotach, kotrež ſu we Francozſkej woſebje z joho prćowanjom naſtale a ſo rozmehereſte. Joho wubjernej rycži pſchitomni z wulej radoſcu pſchęloſowachu, podobnje kaž we Wrótsławju Mnichowſkomu fararieji Huhnej. Na poſlednjej zjawnjej zhromadžizne 30. ſeptembra poſoldnju mjeſeče biſkop Mermillod z Genfa a Lauhama, ſlawnie znaty wuznawat ze ſchwajcarſkoho fulurfampaſa, kraſnu wſchitkich mócnje zahorjacu rycž. — Z modlitwu a biſkopſkim požohnowanjom wobzamkny pſchedyda, Lüttichſki biſkop Doutrelouz, tutu poſlednju zjawnu zhromadžiznu katholſkoho kongressa, kotryž ſo ze ſwiatocžnym požohnowanjom w jesuitſkej cyrkwi ſkonči.

Dodač hiſčeje chcem, zo biſkop dr. Korum z Trieru za ſwoju hłownu rycž njeſmérne pſchipóznamenjo dosta; biſkop Doutrelouz ſam ſo jomu egle hnuth džakowaſche a praji, zo je ſwiaty Maternus, wučer trierskoho biſkopa ſwiatoho Eucharija a zaſođer lüttichſkoho biſkopſtwa, potajkim iich zhromadny wótc, we woſobje biſkopa Korumia zaſ pſchichoł, zo by jim prajit: „Spominaječe na wéru ſwojich wótcow, budžeče jeje doſtojni a dokonječe ſkuſki, kotrež ſu woni ſkuſkowali.“ Biſkop Korum na to wotmołwjejo kħwalbu wot ſo wotložicž phtashe; praji, zo je jako najmłodſhi z němiſkih biſkopow jeno dželacžer, fiz che na ſtronje ſwojich wučerjow ſkuſkowacž. A lüttichſkomu biſkopej ruku zandawachji pſchiftaj: „Sym zbožowny z toho, zo naſtupnik ſwiatoho Eucharia z naſtupnikom ſwiatoho Materna hromadu džela w tejsamej luboſeži, w kotrejž ſtaj waczonej ſwiatoho Petra ſo lubowałoſi a zhromadne dželaſtoj.“ Njeſmérne zahorjenjo nad tuthni ſłowami njechaſche doſki ežas ſo zmerowacž.

3. Lužich a Sakskeje.

Z Budyschina. Kaž ſuny zbonili, budže hnadny kniez biſkop ſetja tež hiſčeje w někotrych němiſkih woſadach ſakskeje Lužich ſwiate firmowanjo wudželečž, a to w Oſtricu njedželu za týdžen 24. oktobra; 25. budže potom pruhowanjo w Oſtricu a Blumbergu a 26. w Ruskorfje. Do Oſtrica tež pſchiſtdu firmujomni ze ſuſodneju pruſteju woſadow Pfaffendorſa a Jawornika (kotrejž ſtej předy pod Budyschiſke tachantſtwo ſluſchałoſi). W Seitendorfje budže ſwiate firmowanjo ſchtwórk na ſwiatej ſymana a ſudu, potom pjatk tam pruhowanjo. W Reichenawje wotbudże ſo pruhowanjo ſobotu 30. oktobra a njedželu na to wudželi najdoſtojniſhi kniez tam ſw. firmowanjo, na kotrež tež, kaž ſo powjeda, Bitawſki firmujomni do Reichenawy pſchijedu.

Z Wotrowa. Miejsz swiatocznosczem, kotreż we katholickich wosadach rozwiczo cyrkwienskožo živjenja ſobu nanajmocnišcho ſpečuju a podpieraja a tohodla tež fedžbnošč a dželbracjo dalszych stron na ſo čahnu, ſtoji na jenym najpreňšich městom biskopowe wudželenjo swjatoho ſakramenta firmowanja a z tym žienocžena viſitacija cyrkwe a pruhowanjo ſchulskeje młodoscze we nabožinje. Tule žadnu swiatocznoscž mějesche na ſwiatym dniu ſvj. Mateja (21. sept.) tež naſcha wosada, a hdyž ſo wo tym, kaž běchu mnozhy wocžakowali, hižo we poſlednim čiſle „R. P.“ rozprawa dała njeje, dha ma ſo to jenicež ſmolkej pſchipisac̄, we kotrymž ſo jedyn na druhoſho ſpushečeſche a tak tuton dopis cyle wuwoſta. — Z wulkej wjeſołoscži hladasche cyka wosada ſlubjenomu pſchilhadej najdostojniſchoho knieza biskopa napshečjo a to ejim bóle, dofeļž běſche ſo wot joho poſlenjoho pſchewywanja we naſchej ſrijedžizne hižo pječž lět minylo. Wosobnie Wotrowska gmejna tohodla tež wſchitke moch napinasche, zo by hnadnho knieza prawje ſwiatocznije powitala a z tym wo swojej luboſčzi a pſchilhinoſčzi pſchecžiwo naſchej ſwiatej cyrkwi kaž tež pſchecžiwo ſwiecženej woſobje naſchoho lubowanoho wychſchoho paſtýrja ſiawne ſwědženjo dała. Bucze buchu wuporjedžane, pſchede woſu, pſchi Brodleč ſwiecžatku, buchu rjane čeſtne wrota natwarjene a wieſne holey wijachu hižo dwaj dnaj prjedy rjane wěnch a pletwa k wupyschenju božoho domu a wobydlenja knieza biskopa na farje. Hoſpodarjo pſchihotowachu ſebi konje k ſwiatocznemu powitanju, dofeļž tež pſchez ježdnych dyrbjeſche ſo powitanjo ſtač; najwjetſchu staroſč paf mějachu male družki, zo býchu ſo kaž lubozne kwětki wupyschile a kniezej biskopej, znatomu pſchecželej njevinowatejce młodoscze, we rjanej narodnej pſchecž ſchedſtajkile. Poňdželu 20. ſeptembra popoſdnju we 4 hodžinach běſche pſchilh ad luboho hoſcža pſchipowjedženj a duž podachu ſo hižo we 3 hodžinach 14 ježdni pod wjedženjom cyrkwienskožo kantora hacž do ſuſodneje ſawory na pſchecž a powitaču tam najdostojniſchoho knieza biskopa pſchez hort tudomnoho gmejnskožo starschoho, kublerja Michała Cyža II. Žomu nětk pomału do předka jehajo pſchimidečku cyle we pſchipowjedženym čaſu k ſpomnjenym čeſtnym wrotam, hdyž bě ſo wosada ze ſwojim duſchepaſtýrom we wulkej mnahoſčzi zhrademadžila. Hdyž běſtaj kniež biskop a joho pſchewodžej kniež kapitular a kantor Scholta z woza ſtupiſkoj, powita jeju we mjenje wieſnoho zaſtupieſtwa najprjedy gmejnski pſchedſtejer Jakub Rychtar a na to we mjenje cyrkwienskej wosady farar naipodwoſniſchoho, na čož kniež biskop z dlejſchej ryczu pſchecželne wotmožni. Nětk zrjadowa ſo rjany ſwiedženſti čah, lubozny na poſlad poſkižach, do předka ježdni, potom khorhovje, ſchulske džecži a mjez nimi 20 družkow, kwětki na pucž ſypajo, ministrantojo a družy cyrkwiensch ſlužownikojo, duchownaj z hnadnym kniežom biskopom a na poſledku wulka mnahoſčž ludu. Pod ſpěwanjom pſchihodnych ſerluſchow a zwonjenjom wſchitlič zwonow džesche ſwiedženſki čah, kaž poſtajene, najprjedy do božoho domu, potom na ſerchow a zaſy do božoho domu, hdyž kniež biskop ſwiatocznje biskopske požohnowanjo wudželi. Po dokonjenju pſchiliſtachnych modlitwou bu kniež biskop na faru do ſwojoho wobydlenja pſchewodžanu a na dworje hiſcheſe wot mnohich, wosobnie tež wot malych družkow pſchez rukuwoſchenjo poſtroweny, z čimž ſo ſwiatocznoscž za tuton džen ſkonči. Razajtra na dniu ſwiatoho Mateja zapoczątku ſo ſemſche, kaž herwak na malych ſwiatych dnach, we woſmich hodžinach a tohodla pſchimidečke wosada ze ſwojim duſchepaſtýrom hižo někotre minuty prjedy po najwyšſe a wyſokodostojniemu kniežow a wjedžeſche tejuſameju, ſerluſche ſpěwajo, do božoho domu, z wěncami a pletwami

rjenje wupyschenoho. Tu mješesche nětk knjiez biskop najprjedy mjelečzaci božu mšchu, po kotrejž wosadny farar na klętce serbski przedowasche, doniz so knjiez biskop we kapali na wudželenjo swjatoho firmowanja pschihotowaſhe. Po skoneženju przedowanja džeržesche knjiez biskop pola wulkoho wołtarja najprjedy hnujacu swjedžensku rycę, w kotrejž po zakładze swjatoho ſłowa „ſchtóž chce moj wucžownik bycę, so njech zaprie ſamoho, njech wozmije ſwoj kſchiz na ſo a taf mie njech ſczehuјe“ doroczenym kaž firmujomnej młodosczi ze zahorienymi ſłowami pokaza, kak mamy wſchiten wucžownich toho knjieza bycę a ſchto nas tajkich ſezini. Wopravdze japoſchtoſke ſłowa, z hnujacym wuražom pschednoſchene, czinjachu widžomnje modenj zacziszcę a ſu ſo, da-li Bóh, tež hľuboko do wutrobov zahriebale — i trajacemu žohnowanju za čas a węčinoſę. Pod affiſtencu pschitomnych duchownych ſo nětk ſwj. ſakrament firmowanja wudželi a to 42 wosobam, 24 mužskoho a 18 žónskoho rodu. Po wuspiewanju khvalbnoho ſérliſucha Te deum laudamus bu knjiez biskop zaſy ſwjatocžnie na faru pschewodženy. Wot 11 hacž do 12 ſta ſo viſitacija cyrkve, wosobniye pschehlađanjo wołtarjom a ſwjatych ſudobjow, tež ſo pschi tutej pschiležnoſeži něſchtu hacž dotal njeſwjeczeneje cyrkwiſkeje drasty woſwieczi. Popołdnju wot 2 hacž do 4 hodžin bě ſchulſte pruhowanjo we nabožinje. Schulſka iſtwa bě woſebje rjenje wudebjenia a tojſichto pschipoſtlučharjow běſče ſo na pruhowanjo zechlo, mjez nimi f. farar Werner z Khróſežic, f. woſkresny ſchulſki dohladowar Schüze z Kramjence a druži. Najprjedy powita knjieza biskopa we mjenie ſchulſkeje młodoscze, krasný buket pschepodawſhi, Hariža Č. z Woſtrowa jako prenja ſchule, džakowasche ſo za wudželenjo ſwjatoho ſakramento firmowanja a ſlubi za wſchitlích, zo cheedža z doſtathmi darami ſwérniye ſobuſkutkowacę, pschibjeracę a roſę we dobrym a woſowacę pschecživo wſchomu złomu. Potom zapocza ſo pruhowanjo ſame, najprjedy z prenjej a potom z druhej rjadowej; knjiez biskop kaž knjiez faktor tež ſamoj wjele pruhowaſtaj a wupräftſtaj na kóncu ſwoju ſpokojnoſę z nabožnym rozwučenjom ſchulſkeje młodoscze. We 5 hodžinach nas lubowanaj hōſczej zaſy wopuſtcežiſtaj, pschewodžanaj wot nutrnych proſtrow a pschecžow tudomneje džakowoneje wosady. Hſchęce džensa pschivoſnih jima hľuboko zaczute „Zaplač Bóh tón knjiez!“

Z Drježđan. Werowanſka ſwjatocžnoſę naſcheje wjelelubowaneje a wjeleczeszeſeneje prynceſyny Marije Žózefy z awſtrijskim arcywojwodu Ottom je ſo 2. oktobra w katholskej dwórfkej cyrkvi wulkotnie a hordoznje dokonjala. Móžemy tuđ ſwojim czitarjam jeno krótki pschehlađ hłowniſkich podawkom dacž, kaž ſmy je w drugich czasopisach wopisane namakali. Wječzor do werowanja běſče minister-pschedsyda hrabja z Fabrice w ſwojim wobhdenju najwyskſhim a wyſokim knjeſtwam a hōſcjom wulſki ſwjedžen pschihotowaſ, tola wylſofej ſlubjenaj ſo na nim njeſwobdželſtaj, dokelž chyſtaj wječzor z czichim pobožnym pschihotowanjom na ſwjaty a wulſki ſakrament pschebycę. Sobotu rano doſtaſtaj w kapali prynca Jurijowoho hrodu z rukow prynceſyninohu ſpowiednika f. prälata Wahla ſwjate wopravjenjo. W 11 hodž. wopuſtceji njeveſežinſki czah hród prynca Jurija. Rjeſiſta z blyſcęzatej njeveſežinſkej pychu wobdata, tola njewuſpracie ſraſniſcho debjena z knježniſkej doſtojnnoſežu, wjeſeſche ſo ze ſwojim nanom we wulkim kralowſkim ſchleſzhanym wozu do kralowſkoho hrodu, hdžez jej J. M. kralowa Karola zeleny njeveſežinſki wěnc na hſlowu ſtaji. Potom poda ſo wulkotny werowanſki czah z kralowſkoho hrodu po khódbje nad haſu do dwórfkeje cyrkve a tuđ po khorje a po ſchodziſte do kóđze, hdžez hnadny knjiez biskop ze ſwojej affiſtencu iich pschijia (druži

duchowni běchu so z boka wulfkoho wołtarja zestupali). Po hłownej thódbj poda so nětk czah k wulkomu wołtarjej, a to: dwórschy zaſtojnich, kadettojo jeko pažojo, statni wychschi zaſtojnich, mandzelske ministrow a ministrojo, potom najdostojnitschi kniez biskop ze swojej assistencu. Za duchownymi széhōwaſche dwórfki stat nadobneju ſlubjeneju, potom na woženja ſriedža Ž. M. krala Alberta a swojego nana archywówodh Karla Ludwika a njewjeſta z Ž. M. kralowej Karolu k prawich a swojim nanom pryncicom Jurijom k lewicę. Za nimi széhōwachu wjerchowſchen hosczo. W cyrwi běchu jeno tajch pschitomni, kotſiž běchu za žadnu ſwjatocznosć zaſtupnu kartu (kaſtikž bě 1600 so wudak) doſtali. Bycha, kotraž so w drohotnych draſtach pschitomnyh knienjom, blyſcęzatych uniformach a rjadach mužſkich poſazowasche, njehodži so wopisac̄. Psched wołtarjom poſaknyschtaj so wysokej ſlubjenaj, na prawich nawoženja, na lewicach njewjeſta. Tam klečzo proſchachu kniez biskop a pschitomni Ducha ſwjatohho, pschi ežimž thor Veni sancte Spiritus ſpěwasche. Potom najdostojnitschi kniez starýwſchi z wutrobnymi a mócnymi ſłowami ſlubjenymaj doſtojnosć a wulfosć ſvj. ſakmenta, kotryž chyſchtaj doſtač, rozloži. Na to ſzéhōwachue werowanſki akt, po ritualu katholiskeje cyrkwe, a hdyz bě dokonjaný a naſcha luba kniežna prynceſyna, nětko knieni archywówodowa, zanjeſe najdostojnitschi kniez biskop ſwjatoczne Te Deum, mjez kotrymž zwonjenjo ze wſchēmi zwonami, tſelenjo z tſelbam i kanonami městu wozjewjaču, zo je wažny ſluk ſo dokonjal. Biskopske požohnowanjo wobzamknę ſwjatocznosć a czah ſo po týmsamym rjedže, kaž bě pschiſchoł, zas do kralowskoho hrodu wróci. Tam we wobydlenju Joho Majestosče krejni pscheczeljo młodymaj mandzelskimaj zbožo pschejachu. Potom pak stupi młoda archywówodowa ze swojim nadobnym mandzelskim na balkon wysche Jurijowych wrotow, zo by ſo zhromadženomu ludej poſazala. Cykle wulke městno ſriedž hrodu a dwórfkeje cyrkwe, teraffa a móſt běchu z týſacami a týſacami ludzi pschepjelnjene. Radoſež a wylkanjo, z kotrymž buſchtaj młodaj mandzelskej powitanaj, njehodži ſo wopisac̄ a pschec zas wot nowoth ſo pozběhōwachue. — Popołdnju běſche psjhina hoscina w kralowskim hrodze a wjezor ſwjedzeńska hra w kralowskim džiwadle. Póndżelu 5. oktobra popołdnju wopuſchczischtaj nadobnaj młodaj mandzelskej Drježdany; dželenjo wjelubowanej prynceſynje zawěſcze lohke njeje bylo. Riech ju pschewodža boži ſhit a bože žohnowanjo, kaž ju ſzéhūja naſhe najnutrijiſche próſtow a wutrobný podzél za cykle jeje dalshe žiwenjo.

Z chlóho ſweta.

Němska. Za nowoho biskopa w Limburgu je tachant Klein, generalny vikar limburgskeje diöceſy pomjenowany. Rodžen 1809 je měchnif z leta 1841. Cyka biskopska wosada, kotrež běchu strach načinili, zo žanoho wosadnoho měchnifa za biskopa njedostanie, je bórž po wozjewjenju tutoho pomjenowanja nad nim najwjetſchu radoſc̄ wopotaſala.

Italska. Rom. Kak ſu tudy někotſi njewěriwych a pschijahani nje-pscheczeljo cyrkwe zmíſleni, móžesče ſo 26. septembra w Romie zas jónu widzec̄ a ſkyſhcež. Tam běchu njepſcheczeljo bamža ſwjedzeń pschihotowali Lucatelli-ej, wopiwomu dželaczerzej pschi žezeznich, kotryž bě 1861 bamžowoho žandarma zaſkól a za to na pjazzy dei Cerchi wotprawjeny był. Tomu ſu nětko pschivisnich noweje Italijs p o m n i k ſtajili a joho zbytki tam pohriebali. Pschi tutej pschiležnoſeži, na kotrež ſo wjele republikanow a powróczerjow wob-

dželše, mějše hrabja Pianciani rycž počtu nojhórskich hanjenjow pšchedžiwo bámžej a katholíské cyrkwi. Pianciani je šedžiwo 72 lét starý z dobreje katholíské svójby a je bámžam, kotsíž mějachu joho w zarjadowanskich službach, wjele džaka winojsky. To pak je wón chle zabyl. Joho mlódší bratr běše jesuita, a dwaj druhej služebstvaj w bámžowym wójsku! Pianciani je někto zapóslanc a syda na léwej cyle liberalnej strone. Tež druhí zapóslanc Almádei podobnje kaž wón rycžesche. Zo zbezkaríste towarzystwa tajki „swjedžen“ sobu swjecžachu a zo swobodni mulerjo swojich zapóslancow pósłachu, njeje džiwo. Tomu pak žadny rozmunn njebudže rozemíz móć, kaf móže romské municipium (mějchčianska rada) offisialnoho zaſtupjerja na tajku pšchiležnosć pósłacž, a wuſložti za tajki „pohřeb“ płaćicž! To su straſčne pruty, kotrež zaſlepjene towarzystwa sebi same na so wija.

Naležnosće našoho towarzstwa.

Sobustawy na lěto 1886: kk. 458. Jakub Klimank z Pěskec, 459. Haňza Albertowa z Budyšina.

Sobustaw na lěto 1885: k. 635. Haňza Albertowa z Budyšina.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baconju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena dań wučinjeſtej 90,500 m.

K česci Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali: přez F. R. N. N. 1 m., N. ze słowami „Boh daj ji wěčny wotpočink“ 3 m., njemjenowana 4 m., njemjenowana 1 m., njemjenowana 15 m., wot sobustawow živocho róžowca přez k. P. Alexandra w klóstrje Marijnej Hwězdze 5 m., J. S. z Budyšina za swječene wěcy 2 m. 70 p.

Jubilejske dary: ze Šunowa 1 m., njemjenowana z Budyšina 2 m., khuda žona z Budyšina 50 p., njemjenowana z Budyšskeje wosady 5 m., swójba G. ze Zajdowa 5 m., dwaj mandželské ze Židowa 1 m., wot mandželskéju z Budyšina 2 m., přez F. R. 3 dary (po 3 m., 1 m. a 50 p.): 4 m. 50 p., dališe jubilejske dary z Radwošskeje wosady 43 m. 30 p., Wórša H. z K. 3 m., njemjenowany z Budyšina 1 m.

Hromadže: 90,600 m.

Na nowe piščele do Bačošskeje cyrkwi: Dotal hromadže 2867 m. 18 p. — Dale je so nahromadžiló poſlētneje danje 55 m. 44 p. — Hromadže: 2922 m. 62 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 9574 m. — Dale su woprowali: dwaj daraj přez k. kapłana Žura 1 m., přez F. R. ze sl. „Swjaty Józefje, proš za nas!“ 1 m. a njemjenowany 1 m. 20 p., Wórša H. z K. 3 m. — Hromadže: 9580 m. 20 p.

Za wotpalenych Worklečanow: Wórša Polanowa z Mnišonca 6 m.

Hromadže: 355 m.

Zaplać Bóh wšěm dobročerjam!

Wot redakcije. Za Worflečanskich wotpalenych smy hacž do dženjiniſchóho číjila 349 m. nahromadžili a tamníschomu pšchedſtojerjej ē. Kubaschej pósłali. Wot njoho je redakcija džakny list dostala, w kotrymž so wutrobnje pšchejie, že chci Bóh nadobnje zaś płaćicž wščem dobročerjam, kotsíž su njezbožownym pomoc pôſtiežili. — Tež do Wětenych smy 211 m. z pôstom pósłali.

 Pšchichodne číjilo „Kath. Pósla“ wuندże za tsi njedžele (6. novembra).

Číjicž Smolerjek knihicžschejeſte w maejčjanym domje w Budyšinje.

Katholicki pôsob

Wudawa so
prénju a třecu sobotu
měsaca.

Plači lětnje
na pósce a we knihařni
1 m. 70 p. bjez pôrta.

Sudowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 21.

6. novembra 1886.

Lětnik 24.

Tež list wo železnich.

To běchu mi tola hischéze hinašče časy, hdyž zlóschtné brunakaj ze žolnym póstnym wozom po runej hladkej droz̄y spěšnje khodzeschtaj a póstiljón z trompjetu mócnje zapiska, zo bě schéroko a daloko po wšchém honach hyschecž! — No, našch zdžélaný čas wschaf tajlich mócných hlosow znejecž njemože: lokomotiva z ejzornym wuhnjem, ze ſapatym kádom a po hluſtachym hwiždanjom, to je neschto, ſhtož ſo nowomu ſplahej ſpodoba. „Fix“ dyrbi wſchitko bycž: thets zaſlužene a — pſchecžinjene, thets nowa ſukňa hotowa a — ſkóncowaná, thets ze wſy do — města, thets z Budyschima do — Kamjenca, Drježdžan, Berlina, thets z wótčnoho domu ſtarſchimaj z wocžow do — cužb, thets młodofcz, ſtrowota, wjesofcz nimo, thets wot kolebki do — rowa!

Khěrſe, spěšnje ſuň žimi, ale nic rjeñſho zabywſchi zbožowniſchi; pſchetoz wſho ma ſwoj čas! Džen a noc, ſečzo a zyma, dželo a wotpocžink, ſhyw a žně ſo po tyſaclennych krutych zakonjach ſtajnje a rjenje za 365 dnow wotměnjeja! Nejadnje a ſkladnje, pomału a ſtajnje, to je kóždomu a wſhem naſtrōwsche a naſwuzitnſche! Pſchecžnate žito je lohke a nahle ze zratwjeny ſad niſtomu njeſlodiž! Tuž khwalu ſebi ſtare časy, hdyž hischéze póstiljón naſnowſche poviſeče z blízka a z daloka ze ſwojim derje znatym žynkom pſchijewſeče, zo jomu lès a hola wotmoňwjeſtej! Tola doſcz wo ſtarych časach, pſhetoz našch młodofcz — hidiž ſtarych! Alle zo jeno ſo ji tež podobnje nježidže, kaž tamnym, tiz nehdý wolaču: „Bój horje, ty pléhacžo!“

Zavěſeže ničto rozmny ničo pſchecžiwo ſtrowomu poſtupej k lepſchomu a pſchecžiwo wužitnej železnich nima, ale kóždy rozmny dyrbi pſchecžiwo njeſtrowomu poſtupej a njeſwuzitnym železnicam bycž. To je hido poſledni list w thchle nowinach derje wuložil. Tuž dowolam ſebi jeno na někotre ſčěhwoli hischéze poſkažacž, tiz ſu železnich husto měle.

Be železnici ſamej by ſo hischéze zechlo, ale kaž doſho budže trač a pſchi dwórníſčegu budže ſabrikski wuhén ſtač! — A ſhto ma to na ſebi,

to my wěny. Wězo na fabriku ſebi nětkle hižo mało ſchtó myſli, najmjenje naſči burja. Ale wody je tu runje doſež, wuhlo je blízko we Směčkecach a wjac hifchče po železnicy. Teno dželac̄jerow budže mało! Tola wo to budž poſojo: to je najmjenſcha staroſć! Wſchaf je tu železnica pod noſom. Tole wſcho wabi a bórzy budže tu njekhczeny abo ſchczeny žid a chce polo abo ūku kupic̄ a fabriku twarič̄. Wſchitc̄ ſo wobaraja a njechadža ani ſohęza pſchedac̄! — Cuzý woſobny kniež ſadža ſlēborne a złote ſadžaki, zo ſo wſhem wutroba ſmeje, a polo a ūka je bórzy na pſchedai! Njeda-li bur, da khęzla, njeda-li khudy, da bohaty! Žid doſtanje, wſchaf je žid! A budže-li tu jena fabrika, pſchitwari ſo bórzy druha: ſchtóž je „a“ prají, dyrb̄i tež „b“ prajic̄.

Njedžiwojo ani na to, kaf mazane fabrikſte tvarjenjo ze ſwojim čjornym wěcznje ſabđachym wuhnjom cyku kraju wohidža, rěčznu wodu zapance, rybam moħt rjez z jedom zavda a dobry kruch plódneje zemje znicža, dyrbimy woſebje na to ſpomicž, ſchtó ma z toho wujitk a ſchtó ſchłodu. Zo ſo žadyn Serb pſchi tym wobohac̄i, to ſo nam wericž njecha. To budže nam doſpolnje cužy čjowjek. Z wopredka drje budža ſo naſchi Serbja cužbnika njedowěriwje zdalewac̄, ale cužbnik wě ſebi doweru dobyc̄: wſchaf je wuc̄zeny z dwojimi brylemi, pſchecželny, nazhonith, galantny, zdwórlivny, leſny, wustojny, wuſchitny, dobrocžny, ſprawny a z wopredka ſnadž tež nabožny abo z najmjenſcha jara znijsliwy. A čjomu njecha tež to tajki byc̄? Wſchaf ma pſchi tym ſwoj ſaminy najwjetſhi a najſkerje jeno ſam jeniceži wujitk! Pſchi chlej leſnosci je mjenujcy joho wutroba zymniſcho hac̄z lód! Budže-li ſo ſchlachcžic̄, woſtanje, dóniz ſo doſež njewobohac̄i, njehſachcži-li ſo wjac, pſcheda na akcije a ſam ezechnje — z dobytkom, kif je ſebi dawno hižo kaž žurk ſchtó wě hdže do předla wotnoſyl a ſhował.

Ale z wotkel dželac̄jerow nabrac̄? Kaž by rjeſt, zo w naſchej Saksie ſo z dželac̄jeremi wſcho njemjerwi. A Saksia je — kaž Saksijo praja — najrjeſtſhi kraj cyloho swěta, a to we wukraju, w Čechach, w Schlezkej, w Bajerskej a hifchče dale wérja a pſchińdu do tutoho złotoho kraja ſwoje zbožo pytac̄. A zaſoň wo ſwobodnym pſchecžahowanju a lubjenja a ſlubjenja agentow walja ludži do kraja, do Saksieje, hdyž je tak hižo kózdy dôlež a kózda hórfka z khęzlam poſyta, a kózdy kucžik z ludžimi pſchepjelnjeny, zo mohli ſebi nohi wotteptac̄. Tola ſchtó to wſcho pomha! Kſchczeny abo njekhczeny žid chce woſobac̄iež a k tomu dyrb̄i tež Serb ſwoju wótenu zemju, ſwoje močy, ſwoju prou, ſwoju ſtruwotu woprowac̄. Za to džé pſchińdu kultura džewiatnatoho lětſtoka ze wſhem žohnowanjom do kraja. Z čím tež to?

Snadž z fabrikantom, kif chce cyku kraju wotewriež a ſam ſo pſchi tym woſobac̄iež? Wězo je to wulſe žohnowanjo, ale komu?

Snadž z dželac̄jeremi? Mo, bychu-li ſnadž runje naſlepſhi byli, bychu doma tež ſwoj khěb namakali. Ma jich zańdženosć, zańdžerzenjo, wérhywuznacz, narodnoſć atd. fabrikant njedžiwa, jeno zo móža dželac̄. Džélo je joho jenicežke žadanjo a — dobyt̄. A njeje-li jedyn prawy, pſchińdu druh. A kafke elementy to do wý pſchińdu, to budžecze ſo džiwac̄. Wſchaf-ili hižo zlé, hdyž ſamjenſto-Budyschku drohu twarjachu abo hdyž pſched někotrymi lětami wjèle hantwarzſtich khodžesche, dha budže hifchče lepje, hdyž změjemy tu tých ſtajnje, kotrychž prjedy ani rady pſchęz proh ſtupicž njewidžachym. Šchtó změja hakle gmejný, woſady a jednotliwi potom harý, woſegežnosćow, dawanja atd.? Schule budža bórzy pſchepjelnjene, džecži njemóža ſerbſki, tuž dyrb̄i ſo němſta ſchula wotewriež, naſche džecži khodža z cužymi do ſchule a ze ſchule, ale nic

po kemiachach sczegłach, pschetoż tute dżelacżerske dżeczi su jeno zaś k samomu dżelu stworjene: njedżela njeje njedżela, ale je pak pokracżowanjo sboty a roboty, abo hiżo zapoczątk póndżele.

Tola dość, mi je samomu hiżo wohidne wo fabrikach, wo wotewrjenju krajiny, t. r. wo zniczenju swojej domizny pisęż. Węgo někotri fabrikanci su derje zmyśleni, ale to mało pomha, też dobrzy fabrikant trjeba ludzi a bjerje, kajichżkuli może dostać, wón chce, zo bych dżelaczerjo hinaħchi byli, ale nje może to pschewjeż, dokelż dobytk a procenty su preni a posledni zamér a wotmyśl cykleje fabrik. A na to też najlepši fabrikant zabycż njecha, hewak dżę z cyħla żaneje fabrik twarik njeby. — Knieżerstwo njemόże so netkle za żelezniciu za horicż, dokelż wę, zo nicżo njeponješe, ale sam'sne knieżerstwo budż, ie-li żeleznica hotowa, so pròcowacż, zo by hotowa żeleznica wobstacż moħla a k tomu budż fabrikantow a jidu wotpohladu podpjerowacż. A knieżerstwu njemόžemy potom ani wjele porokowacż, dokelż schtōż je żelezniciu mēcz ch cyħ, dykti tola wjesoħi bież, zo so železnica dani, a to so hinak njeħodżi hacż z industriju — z fabrikami.

Tuż njeħiż towarzystwa nascheje krajiny tu należnośc dale rozpowiedaja; pschetoż my, nasche wiś, gmejny, wosady a nascha krajina ze żeleznich wuzitka njezmējemy, ale schħodu, wjelestronku schħodu! J. L.

3. Lujzech a Saksieje.

Z Budyschina. J. M. kral Albert je seniorę Budyschskoho tachantstwa wysokoostojnemu kniezej Sakubej Kuczankej za joho zaſlužby a swēru w zaſtojnīstwie ryczeński kschid I. klasu kralowskoho sakskoho zaſlužbnoho rjada spożczęſt. Tute częſtne wuznamjenienjo najdostojniſchi knież biskop a tachant dr. Franc Bernert na swjedżenju Wszech Swjatych spomnenomu kniezej swjatocžnje pschepoda, a bęchu so k tomu też tudomni duchowni, konfessorialni a tachantscy zaſtojnici na tachantstwie zhromadžili. We swojej ryczi knież biskop woſebje na to spominasche, kaf je knież senior Kuczank z wulkej procu a wjehalimi parochionskimi woporami sebi njezakhodne zaſlužby dobył wo założenjo a natwarjenjo cyrkwiow w Hajnicach a Baczonju, wo twar cyrkwie w Bitawje, wo wobnowjenjo tudomneje tachantskeje cyrkwie a wo wjedżenjo a zaſtaranjo kaž tudomnogo tachantstwa, tak też nascheje diċċej, hako joho (biskopowy) radziecer a zaſtupnik. Hako częſtny dopokaz pschipoznacza za tajke spomožne skutkowanjo je někto Joho Majestoscz zaſlužnemu kniezej tute wuznamjenienjo spożczęſt. Bóh daj kniezej seniorę wobstajnu struwotu, a żohnui joho skutkowanjo „na mnohe lěta!”

— Firmowanske pucżowanjo po někotrych němskich wosadach nascheje Lujzech je hnadny knież biskop, pschewodżany wot k. seniora Kuczanka, chle cijih a strony dokonjał. Sobotu 23. oktobra hacż do Herrnhuta ze železniciu djevitski pokracżowaſche pucżowanjo z wozom dale hacż do Oſtrica, hdżez bu na wulkim torhosħču wot zhromadžených duchownych, zaſtojnikiem, schulow a wosadnych swjatocžnje powitanu. Niedżelu wudżeli knież biskop 454 firmujomnym swjath sakrament. Wjedżor bęsże katholske kafino w hospicjencu wulkotnu swjedżenisku schadżowaniku pschipotowało, a ryczesche tam najdostojniſchi knież wo tym, kaf wuzitne a nuzne su katholske towarzystwa w naszych ċasach. Hdżż bę póndżelu w Oſtricu a Blumbergu a wutoru w Rusbordje pruhowanjo jo wotbylo, poba so k. biskop z k. seniorom na jedyn dżei do klóschtra Marijnoho Doła,

ž wotkelž so srjedu popołdnju pschez Hirshfelde do Seitendorfa poda. Tam swjatocznje pschijaty wudżeli schtwórk wulkej liczbje firmujomnych swjaty sakrament a wotbu piatku w tamnișej schuli pruhowanjo z nabožiną. Piatku popołdnju dojedże najdostojnitschi kniez do Reichenawu, hdež vechu k swjatocznemu powitanju a czestnomu pschewodzej tež mnoży wosadni a fabrikantojo pschijisli. Hdyž bě sobotu schulske pruhowanjo a cyrkwińska visitacija tam so dokonala, dostachu njedzeli 80 Reichenawcy a 100 Bitarwcy swjate firmowanjo, na czož hnadrny kniez ze swojim pschewodom zas dompučz naftupi. — Psichichodnu srjedu chce hnadrny kniez biskop z kniezem seniorom so hischeze jónu do Ostriczańskej krajiny podacz, zo by srjedu 10. nov. do Königs'hajna pschijewsczy tam schtwórk swjate firmowanjo wudżelsk a schulskomu pruhowanju pschitomny był. Piatku ma so dopołdnja pruhowanjo w Schönfeldze a popołdnju w Grunawje wotbycz a sobotu 13. nov. tudy swjate firmowanjo wudżelicz. — Boh zdžerž hnadrnoho knjeza, kiž je nimale 76 lét, pschi tač napinacym skutkowanju čerstwoho a strowoho!

— „Krajanu“, katholicka protyka za Hornju Lužicu na lěto 1887, je wuchol a sobu z džensnischim číslom Katholickoho Pošola so rozpočezele. Protychny redaktor, kniez kaplan Rēzak, je z dželom prawje pochwatał, tak zo je protyka lětsa tójskto předny wuńcz mohla, dnyli druhe lěta. Hdyž dha staj někto hischeze dwaj měsacaj hač do nowoho lěta, změje kóžny khwile a pschiležnosće döscz, sebi Krajana wobstaracz. Pschetoz serbski dom bjez Krajana wjac bycz njemože a tež njemě. Kaž hač dotal placzi zas jeno 25 pj. a njeje to wjele za wschitke rjanosće, kotrež w protych namakasch. Po protychnym džele, kotrež je po hido znatum waschnju derje zarjadowaný, széhnuje wustojne zestajana, porjedzena a wudospołniena tabela čas Božich službow w serbskej Lužicy a susodnych wosadach nastupaca. W prením artiklu „Rozhladuj so!“ podawa znath a derje spóznajomny spisaczer pschehlađ wo wažnisczych podawach minjenoho lěta. Rozlud wschak je tam a sem trochu optimisticki, na psch. wo ratušum ministru Gaußchu. Dalschi nastawki „Piata kaznja Boža“, jara čerstwie a žortniye pisaný, cyle derje měni. Na podpisimo „Widžis“ pak mohł sej woczi wuhladacz, dha tola spisaczerja njewuhladaczy a njepóznaeſch. Někotre mjenische nastawki wot P. T. N. wjedu nas do zjawnoho nabožnoho žiwjenja njedawnych časow, hdež so často wera, cyrkej a jejé sluzowniczych wusměschachu a wusměschaja. Žortny podawki „Měsichtr Čibankowa dobra rada“ móža wosebje czi czticaz, kotsiz w mestach pola klanow pschecžanskich pscheturcow nim o khodža a do druhich zloža. Tola tež druhim budže so spoddobačz. Széhnuja dalsche nastawki „Schtož za młode nauknięſch, na stare wujijęſch“, „Bož je miłoscžiwy“, „Macđerny jón“, a někotre druhé powiedanczka, kotrež powuczuja a pohnuwaſa. „Smieschki“ su derje wupytane a wopravodže žortne, wosebje te ze schulskeho žiwjenja. Pschi čítanju tuthy so wěſcze wusmějescz. A hdyž sy dwaj poslednej nastawki wo njepočinkomaj, kotrež tež w Serbach njeznataj njeſtaj, pschecžitał, prajisch sebi: Prajče, schtož chceće, „Krajan“ ze swojimi krajanami tola derje meni! Tuž njekomdžeže so, a kúpcze sebi tež Krajana!

— W kłóſchrje Marijnej Hwězdže wotbu so zaúdżenu wutoru žadna swjatocznosć. Sobo Maj. kral Albert je propstej tamnišchoho kłóſchtra, kniezej dr. Khrystomej Eiseltej, visitatorej kłóſchtrów we Lužicy, rycerzski kłóſch i. klasz kral. sakskoho zaſlužnego rjada spožcił. Najdostojnitschi kniez biskop dr. Bernert, kiž mějše rjad swjatocznje pschepodacz, pschijedze

ł tomu z kniezomaj kapitularomaj seniorom Kuczankom a kantorom Scholku do klóschtra, hdžeg běchu so wjetši džel patronatich duchownych a klóschtrscy zaſtojnich zhromadžili. Z dlejshei ryczu zaſluzby wjedostojnovo knieza wopominwski pschepoda najdostojniscy kniez biskop rjad, na czož zbožopschecza pschitomnykh kniezich ſčehowachu. Tudy w klóschtrje kaž tež w Budyschinje bě wjesoła powjescz kaž poczesczenju kniezow tak tež wšichc z nimaj bliże zjenoczenych z radoſću pschekapiła.

— W serbskim seminaru w Brzegu je léta 33 wučomcow. Tich mijena su ſčehowace (mijena Serbow su ſchěrſe čiſhczane): Pawoł Kaiser z Hornije Lěſnic pola Drježđan a Michał Wjeseļa z Liſcheje Hory, bohoſlowcji w 3. řečze; Ludwig de Lassale z Naumburga n. S., Arnoscht Haſſmann z Koenigſhaina, Jakub Nowak z Raſchec, Karl Lampert z Kamienic a Anton Bentner z Woſtrowca, bohoſlowcy w 2. l.; Jakub Rjeńč z Chróſcžic, Anton Raſper z Hainichen, Jurij Kral z Radworja a Albert Reime ze Scherachowa, bohoſlowcy w 1. l. Gymnasiastojo su: Miſławſch Barjenf z Džěžnikec, Jakub Nowak z Hory, Pawoł Riedel z Drježđan, Alojs Eilers z Köthen (Anhalt) a Jan Weith z Drježđan w 8. rjadowni; Jan Scholka z Kulowa w 7. rj.; Bernard Hicka z Raſbic, Jakub Schewcžik z Baczonja, Wendelin Trenkler ze Seitendorfa, Jurij Raſchiank z Podhroda, Karl Kretſchmer ze Scherachowa, Karl Rothe ze Scherachowa, Franc Bodenburg z Münſteru we Westfalſtej a Karl Linke z Drježđan w 6. rj.; Jan Juſt z Nowej Faſenich a Jakub Stranc ze Žuric w 5. rj.; Michał Schewcžik z Baczonja a Miſławſch Domaschka z Koſlowa w 4. rj.; Miſławſch Andrieki z Panczie, Emerich Otto z Neu-leutersdorfa, Pawoł Kretſchmer z Woſtrowca a Iſidor Klaus ze Seitendorfa w 3. rjadowni. Nashe serbske towařſtvo „Serbowka“ ma potajci 15 ſobuſtawow, koſiž budža wſchitch serbske hodžin wopytowacž, kaž je to hžo w ſeminarſkich ſtatutach pschiporuczenje. Hodžina budža so wotbywacž, kaž přjedawſche léta, njedželu wot $\frac{1}{2}11 - \frac{3}{4}12$ hodž. pod wjedzenjom ſtarſchoho a pod dohľadom wjedostojnemu kniezow praefesa Lusęzanskoho a universitnoho profesora Merežina Hattale. Tu dyrbja ſo serbſey ſtudowach w swojej macjerſcheinje wudokonjecz, zo byhcu tež w tym naſtupanju nehdý ſwoje zaſtojnictwo halo duschowpaſtýrjo ſerbſkoho ludu hōdnje zaſtupowacž mohli. Tomu daj Boh ſwoje zbožo a žohnowanjo!

— W Ōseku bu 26. oktobra za nowoho abta tamniſchoho cisterciſkoho klóſchtra wuzwoleny kniez Meinrad Wjacław Siegl, dotalny ſubprior konventa. Rodženy 16. oktobra 1842, je wón 1863 do klóſchtra zaſtupimski 29. septembra 1867 ſwiatoczne ſluby wotpožil a 25. decembra tohoſamoho léta prenju božu mſču džeržal.

Z Drježđan. Skonec tutoho cyrkwiſkoho léta wopuschecji dwórfki předař a konſistorialny radžicéř kniez Ludger Potthoff Drježđanu, zo by ſwoje nowe zaſtojnictwo halo wyschci farař pola ſw. Michała w Burtscheidu (pola Raſchena) naſtupil. W Sakſkej a to jeno w Drježđanach je tutón horliwy měſchnik 23 let ſtukowař a woſebje wo katoliske towařſtwa ſebi wjele zaſluzbow dobrý.

3 chloho ſvěta.

Němska. Zaž ſo někotſi w Němskej wo tworjenjo ſrjebzneje ſtronu ſejmje pročuja a checđa ju z konſervativnych, nacionalliberalnych a ſwobodno-

konservativnych zastajicž. Džen a bóle mjenujich so wobkrucža, zo knježerstwo zaš nowe wulke wudawki za wojerstwo žada, zo chce k tomu nowe dawki napožicž a tohoda k tomu pschihlošowacu wjetšchinu w sejme pyta. Budže drje jara czežki nadawki tamnich mjenovanych, lotſiž su tež mjez sobu wschelato r ozſchczepjeni, pod jedyn klobuk pschinjeſez. Wsche tajke poſpyty su hižo pschihoth na nowe wólby do němſkoſho ſejma, kotrež halle k ſetu nazymu ſo wotbudu. Schtož žadanja za wojerstwo naſtupa, je po najnowoſhim zákonju ſejm (raichstag) tajke wudawki na 7 let („ſeptennat“) zwolak. To pač ſo někotrym pschekrótka cžas žda a bychu knježerſtu najradſcho dowolnoſc̄ na pschecy, na węczne cžasy („äternat“) za hiſcheze wjetſche wudawki dali. Hacž knježerſtwo ſebi to wopravdje žada, njeje hiſcheze doſez weſte. To pač drje je weſte, zo z pschichodnich nowych wólbow požadana ſriedžna ſtrona z wjetſchinu njevunidže, hdvž budže znate, zo ſo tajke žadanjo wupraj. — Fuldki biſkop Kopp je w Berlinje pobyl a praja, zo je tam wo nowych cyrkwiſko-politiſkych zákonjach jednač, dokelž je knježerſtwo dalschu revisiji dotalnych zákonow pschislubilo. W pruskim ſemje, kž za někotre njeđele zaš zetupi, budže drje ſo bórzy wo tajke dalschej revisiji jednacž. Druzy chedža wědžecž, zo ma biſkopa Kopppowa pschitomnoſc̄ hiſcheze druhi wotpohlad, zo ma ſo khoromu biſkopej we Wrótslawju pomocnik abo koadjutor poſtaſicž, kž by poždžiſcho joho naſtupnik był, a zo je k tomu biſkop Kopp poſtaſeny. Nje možne drje to njeje. Pschetož Wrótslawski biſkop ſo nje porjed ža. Joho pomjatk dale a bóle wotebjera, hacžruniž je joho cželo hiſcheze ſtrone.

— Kholera, tale ſtrachna khoroscž, tež Němſkej hrožy. W Pescze we Wuherſkej je hižo tojschtto woporow žadała a w najnowoſhim cžasu je tež we Winje hižo por ludži na nju wumrělo. W Maincu drje ſu tež někotri na khoroscž wumrěli, kotrež je na kholeru podobna, tola njeje to ſtrachna aſiatiſka kholera byla. Wyschnoſce ſu wulku fedžbnoſc̄ porucžili, zo by ſtrachny hōſcž do naſtich krajow ſo njeđowył. Boh chcył naš pſched nim zakitacž!

Awſtrija. Na Altenbergſkim hrodže pola Wina je 24. oktobra hrabja Vjedrich Ferdinand Beuſt nahleje ſmiercze wumrěl. Rodženy 1809 w Drježdžanach zaſtupi, dokelž bē jara wobdarjeny a ze wſchej kholwu ſtudije dokonjal, 1831 do ſakſkeje ſtatneje ſlužby, w kotrejž tak poſtupowaſche, zo ſo jomu 1849 ministerſtvo zwonkownych naležnoſc̄ow pschepoda. W tehdomniſkich zbežkach bē Šakſkej doſez wujitny, nam Serbam pač z pscheczelom był njeje a běſche trieba, zo kralowſki dom sam Serbow psched njeſprawnym podcziſhczowanjom zaſita. Beuſt chcyſche ſame cžiſhčenjo ſerbſkih knihi a nowinow zaſakazći. Hako Biſmarkowý pschecziwir 1866 pschehrawſchi dyrbjeſche swoje zaſtojnſtvo w Šakſkej zložicž, wopokaža pač ſwojemu wótcnomu krajej hiſcheze njezapomnitu ſlužbu. Wón mjenujich k Napoleonej III. puczowasche a ſpominajo na wulku ſweru, kotrež bē ſakſki kral Napoleonej I. wopokažał, Napoleona III. pohnu, zo tutón njeđowoli, zo by Pruska (kaž Hanoverſtu) tež Šakſku anektirowała. Po wujednanym mjeze zaſtupi Beuſt do awſtriskeje ſtatneje ſlužby a doſezahnym tam najwyſchliche miestno fanclera. Joho ſtuk je założenjo dualisma (djelenjo Rakufkeje a Wuherſkeje), za cžož ſu jomu awſtriszc̄ poddani z wuwzačjom Mađarow mało džaka winoježi. Hako njeſchecžel Biſmarkowý chcyſche Prusku ponizicž a pytaſche 1870 zwjazk mjez Awſtriju, Šakſkej a Francózkej pschecziwo Pruskej zaſložicž. Tehdom zwoli tež do rubjenja cyrkwiſkoſho ſtata pſchez italſkoſho krala Viktora Emmanuela, zo by tutoho za ſo dobył. Z pomocu Awſtrije běſche ſo tehdom rubježny ſtuk pschecziwo bamžej wotwobrocžicž hodžał.

Po porażeniu Francózskej dyrbieskej Beust tež w Austríji wotstupicž a bě potom awstriiski pošlanc w Londonje a pozdžischo w Parizu, dóniz dyrbieske politiske skutkowanjo skončenie chle zložicž. Tak je Beust, kž mējeshe w swoim času w europskej politich ťobu prene ťlово, všchē skhodženſki šwetneje čeſcze a moch pschekročiš, hacz tež joho kniez nad živjenjom a ſmiercu wotwočka.

Amerika. Němiske romsko-katholske centralne towarzſtvo w Americh mējeshe lētſa w septembru 31. hłownu zhromadžiznu w Cincinnati. Z jich jednanjom su ſzéjhovace ważne. Zhromadžizna wupraji poſluchnoſć, ſwēru a luboſć Leonej XIII., wobjarowasche z nowa okupaciju (wobladženjo-rubjenjo) Roma a patrocinia ſwj. Pētra (chrkwiſkho ſtata) a protestirowasche, zo je najwyschomu wjerēcej 250 milionow katholikow ſwētna moc, kotruž je bōjska vychedwidžiwosć jomu ſpožiela, rubjena. — Dale ſo mjez druhim Něm-Yorkſkomu tardinalej a vſchém biſkopam zjawný džak wupraji za doweru a zakit, kotryž ſo Němcam, jich narodej a ryczi w Americh poſkieža, kajkiž zakit japoſchtoſki ſtol porucza a katholska cyrkej wſchém ludam, narodam a rycząm zwoluje. — W naſtupanju ſchule a nabožneje wuczbų zhromadžizna wupraji: „Riech ſo pilne němske katholske farſke ſchule założęja, a w nich dyrbi pôdla krajene rycze tež dale němska maczeřna rycz ſo derje wucziež a woſebje na božna wuczba dyrbi ſo pſchede wſchém w maczeřnej ryczi wucziež, dokež nazhonjenjo wſchēdnie dopofazuje, zo tež wot móćom pſhēpodatej werie ſrah hrozy, hdyž ſo maczeřna rycz puſčci. — Schtož dha ſu Němcach tuđy w cužbie ſpoznali, to ſmy my wſchudžom a pſhēc wobkrucželi. Riech dha ſo nam w naſchej domiznje w Sakskej a Bruskej to wostaji, ſchtož družy w cužbie žabaja!

Naležnosće našho towarzſta.

Sebustawy na lēto 1886: kk. 460. Jakub Wincař z Worklec, 461. Marija Kralowa z Jaseńcy, 462–467. z Wotrowa: Michał Łuszczański, Madlena Rjedzina, Michał Bräuer, Miklawš Linart, Michał Wjenk, Jakub Dzisławek, 468. Hana Sołćina z Kanec, 469. Michał Słodenik z Nowodwora, 470. Pētr Rjeda ze Swinařne, 471. Frencl ze Sernjan, 472. Jakub Glawš z Różanta, 473. Michał Haša z Ratarcęc, 474. Jakub Wałda w Drježdānach, 475. Miklawš Just w Leubenje pola Ošaca.

Sobustaw na lēto 1885: k. 636. Jakub Wałda w Drježdānach.

Na lēto 1884 doplaći: k. 614. Jakub Wałda w Drježdānach.

Dobrowolny dar za towarzſto: z Jaseńcy 50 p.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinieſtej 90,600 m.

K česći Bozej a k spomoženju dušow ſu dale woprowali: z Njebjelčic: „Najswječiša Wutroba Jězusowa, ſmil ſo nad nami!“ 3 m., za khoroho z Hrańcy 7 m., wot njeboh Madleny Šimanec ze Sulšec za zwonjenjo při jeje přewodženju zavostajene 3 m., za zwonjenjo při přewodženju Haškec džesca ze Sulšec 6 m., po wotkazanju njeboh Wórše Helskec z Pěškec 25 m., po wotkazanju njeboh Wórše Hejdušcyne z Hórkow 10 m., J. S. za swječene wěcy 1 m.

Jubilejske dary: wot mandzelskeju z Budyšina 3 m., J. C. z Str. 10 m., ſuleřka Madlena K. z Budyšina 50 p., z Rabčian wosady 1 m. 50 p., khuda ſwójba z Budyšina 1 m., z Čemjeric 3 m., přez k. kapł. Sołtu 1 m., J. N. z Budyšina 2 m. 50 p., njemjenowana z N. 1 m., z Konjec 3 m., wot služowneje holey 1 m., S. ze Smjerdzaceje 2 m., F. ze Sernjan 1 m. 50 p., ſwójba z Różanta 5 m., B. z Różanta 3 m., ſwójba M. z B. 3 m., ſwójba z Budyšina 1 m., z Drježdān 1 m., njemjenowana z Baćonja 1 m. Hromadže: 90,700 m.

Dale ſtaj woprowałojo: **njemjenowany dobroćer** na spowiedny ſtol **200 m.** a Jakub Kr. z Pozdec za kapalny zwónček a zbytk za piščeče **100 m.**

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadźe: 9580 m. 20 p. — Dale su woprowali: z Njebjelčic: „Swjaty Józefje, proš za nas!” 1 m., z Hory jub. dar 1 m., swójba z Różanta 5 m., njemjenowana z Cemjeric 5 m. — Hromadźe: 9592 m. 20 p.

Zapłacé Bóh wšem dobroćerjam!

Próstwa wot redakcije.

Dowolamy sebi wo dopłaczenjo zaſtatich pschinioſkow za „Katholſki Poſoł” najpodwoſničho proſyę. Po liczbje exemplarow, kotrež čiſtcecz dany, dyrbjało z najmjeniſcha 750—800 ſobuſtawow do płaczachych ſo zapiſacż; w tu khwilu pak je na tute lěto 475 a na zańdżene lěto 636 zapiſanych. Smuž nuzowani na to ſpomnicz, dokelž chce towarzſtwo z nowym lětom wulku a wažnemu knihu wudawacż poczeć, kotař budże wulke wułożki žadacż. Bſchi tym njeđźiwamy na kóždolětny běžny wudawek za Poſoł a Krajan, kiz na 1100—1200 m. wuežinja.

Krajan, katholska protyka za Hornju Lužicu na lěto

1887,

je wuſchoł a w expedicijach „Katholſkoho Poſoła” a pola klamarjow za 25 p. na pſchedaní.

NB. Schtóż sebi „Krajan” ſt' rozpſchedawaniu pſcheje, chył ſo dobročiwe na redakciju „Kath. Poſoła” wobročićz.

Koreźma ze živnoſežu na Horje je na pſchedaní. Wſchö dalsše hodži ſo zhonicz poſla Koreźmarjec na Horje.

Józef Jung,

złotnik a graveur w Budyschinje na serbskej drozh ežo. 6, porucza swój ſkład we złotych, ſlěbornych a alfenidowych tworach. Wſchē złotniſke džela (pozłoczenjo, porędzenjo abo wudželanjo nowych wěcow a t. d.) bórzy wobstaruje, tež stare złoto a ſlěbro ſupuje. Za cyrkwiſke ſudobja, družcze ſchnory a podobne džela ſo porucza.

Zjawný džak.

Wſchém dobroćerjam a dobroćerkam w Kalsbicžanskej a drugich serbskich wosadach, kotiž ſu nam naſch dom natwaricž pomhali z darami, ſoram i a rucznym dželom naſ podpjerajo, prajimy tudy najwutrobnitsche „Zapłacé Bóh tón Knjez!”

Schäferec ſwójba w Schunowie.

Zjawný džak a „Zapłacé Bóh tón Knjez” wſchitkim, kotiž ſu pſchez redakciju za Weteńčanskich wotpalenych z darami ſo poſtarali, w mjenje wotpalenych wupraja

*Michał Pzech,
gmejūski pſchedſtojer we Weteńcy.*

Egiſtej Smolerjec knihičiſtečeje w maciežnym domje w Budyschinje.

Katholicki pismo

Wudawa so
prěnju a třecu sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pósce a we knihařni
1 m. 70 p. bjez pórta.

Studio w p czaſopis.

Wydawany wot towarzſwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Císto 22.

20. novembra 1886.

Lětnik 24.

Zjistalétnie wopomnječjo smjercze tachanta Jana Leisentritta.

Na 23. novembra (psichodnu wutoru) dopjelnja so 300 lét wot toho dnja, na kótrymž je prěni samostatny tachant kapitla s. Pětra w Budyschinje, prěni administrator Misijnjanſkoho biskopſtwa w Hornjej a Delnjej Lužicach, Jan Leisentritt tudy zemrěl. Na tachantstwie je wón w dobrym wopomnječzu, dokež kózdoslénje swječi so na 23. novembra requiem za njoho, a w tachantskej cyrkwi je dotal rjana wopomnjeńska mjedžana tasla zasadžena na zadnjej stronje wulkoho wołtarja na ewangelijowej stronje, hdyž takše řeča: Reverendus, nobilis et clarissimus vir, dominus Joannes Leisentritius a Juliusberg, administrator utriusque Lusatiae et ecclesiae hujus decanus etc., cui cum ultra vigesimum septimum annum pie ac bene praefuisse, moritur in fide catholica et spe resurrectionis vigesima tertia die novembbris anni MDLXXXVI., cuius examine corpus hoc sub lapide sepultum quiescit. — Eccl. II (?) Judicium mortis a Domino omni carni. — Tertull.: Vixit et vita vivit. (Wolf Goleb zu Bud. gos mich.) T. r. Dostojny, nadobny a sławy Jan Leisentritt z Juliusberg, administrator wobecu Lužicow, tuteje cyrkwe tachant atd., zemrěl, hdyž bě psichez 27 lét jej pobožnje a derje pschedstojał, w katholickej wérje a nadžiji horjesticą 23. novembra 1586, fotrohož wotemrete čjelo pod tutym kamenjem poħrjebane wotpoczuje. — Eccl. 41, 5: Wusubženjo smjercze je wot Ŝenjeza za wšchitke mjaſo. — Tertullian: Věčne živý a je živý ze swoim živjenjom. (Wolf Goleb je w Budyschinje mje laſ.) Tež je na tachantstwie wulki wobraz Leisentritta, joho keluch a druhé. Tola sluscha so, zo tež wšchitk katholikow Budyschskie diöcese tutoho muža čjescza z rozpominanjom wo joho skutkowanju. Tohodla hcemaj joho živjenjo a skutkowanjo z nowa wopisac̄, hacž runje smy to hido jónu sczmili w Bosole na lěto 1864,

Leisentritt běžče w žalostnje zrudnym času tudy živý. Wot l. 1517 pocza so tak imenowana němska „reformacija“ pschez dr. Měrczina Luthera we Wittenbergu. Toho wot katholiskeje cyrkwe wotkázace wucžby namakachu jara spějchne spodobanjo swětnych wjerchow, městow a zemjanow, mjez tym zo dyrbjese sebi wotwistny poddansti lud lubicž dacž, hdyž nowu wéru a nowotarskich předarjow we wosadach postajowachu. Nascha Lüzica pschisluschesche drje tehdom k Českéj a čěscej kralowje wostachu katholisch a prćowachu so katholisku wéru zařitacž. Ale jich dželawosč w tym bě tehdom jara wotdzeržovaná pschez wójny z Turkami, tak zo so jich porucžnosče we wszech provincijach ani njepschewjedzechu. Hdyž kral Ferdinand I. 1538 k holdowanju do Budyschina pschijedže a nowotarstwo we wěcach wéry zařazowasche, woziewidu jomu lužiske stawh (Landstände), zo wot Lutheriskeje wéry njemoža wjac̄ wotstupicž. Nimalo wschitke města a tež wjesne wosady běchu hijo k Lutherowej wucžby pschewjedžene, puzčowanja a napominanja Měschjanščkoho biskopa Jana VII. ze Schleinitz (1518—37), pod kotymž swerni katholisch naisskerje pschimjeno „podjansc“ dôstachu,* niežo njepomachu, joho nastupnikai Jan VIII. z Maledzic (1537—49) a Miklawich z Karlowic** (1550—55) widžeschtaj hischeze wjac̄ wotpadiukow; haj posledni biskop slabuski Jan IX. z Haugwic pschepočoži, wobsedzenstwo ze ſuſodnym ſakſkim wjerchom Augustom wuměnjejo, biskopske ſyđlo ze Stołna do Wurzena a wotpade požđisicho (1581) sam wot cyrkwe!

Nasch Leisentritt pschindže do Lužic hafle 1549, hdyž bě jenož malo katholikow zwostało w Budyschinje, Radworju, na wsach patronata Marijneje Hvězdy (Khróscic̄, Raibich, Njebjelcic̄, Řulow) a wokoło kláštra Lubana (wokolnoſc̄ Marijnoho Doła) ſkuschesche hacž psched nětko sto lětami k pražskmu arcibiskopstwu); tola je so horliwie starak, zo je pod zařitom čěſkoho krala kapitl w Budyschinje katholiski wostał a tež zo imenowane zbytne katholiske wosady wot praweje cyrkwe njewotpadezehu.

Wón bě rodženy z Wołomuca, hdež so hako syn rjeměſnika 18. hapryla 1520 narodži, bě tam a potom w Krakowje a Winje studował a w posledních měsće měſčanské ſvjecžiznu dostał. Dokelž tam wo duchownych nuza njebe, chyše wón we wukraju za ſpomženjo katholiskeje wéry ſkutkowacž. Tohodla pschindže z porucženskim listom ležora a krala Ferdinanda I. k měschjanščkomu biskopej a dosta 1549 město kanonika pschi tehdom hischeze kollegiatnym kapitlu s. Pětra w Budyschinje. Zo Leisentritta runje do Budyschina dachu a wzachu, je drje so woſebje tohodla stało, dokelž wón tež čěſku a polsku rěč znajesche, tak zo móžesche lohcy naſchu ſerbſku zrozumicž.

Hdyž Leisentritt w Budyschinje kanonikat dosta (1549), ſlusčachu do kapitla někotři zemjenjo, někotři měſčanſcy a wiesni kanonikowje. Zemjanſc̄ běchu z wjetſha pschivisnici noweje Lutherowej wucžby, hako Khrystof z Haugwic, kotryž njebe ani duchowny, a druzy. Hłowa kapitla běše po cyrkwiných wustawach probſt, kotryž hako biskopowý zaſtupník (archidiaconus) Hornju Lüzicu wjedzeſe. Ale tehdyſci probſt Hieronym z Kommerſtadta

* Hładaj naſtaſk w Posole 1864: Štoto rěča podjanski?

** Hładaj wote mnje wudate: Stawizný ſerbſtoho naroda, strona 98—101: Spadovatno katholiskeje cyrkwe.

wotpadże wot wěry (1559) a woženi so,* cžohoždla bu nětko město tachanta (děkana) z tym wažnische a faktisch prěnje.

Tachant Hieronym Rupert (1548—59), pobožny a wucžený muž, pod lotrýmž Leisentritt do Budyschyna pschinidže, wosta pschi wšchom njeměrje katholiskej cyrkwi swérny. Tehdy dželachu saksch wjerchowje Heinrich Pobožny a kurfürst (wolerſki wjerch) Moric mócnje za lutherſtwo a saksen cyrkwinſcy komiſſarowje pschewjedzehu reformacijsu tež Biskopicžanskoho wokrjesa; tehdy dyrbjescje katholiski farar Jan Jurij Themler Hodiži wopusczečicž (1559).**

Hodž tachant Rupert 13. hapryla 1559 zemré, zložichu ūdzboňoſež na kanonika Leisentritta, kotrež bě kapitlej hižo wažnu ſlužbu wopokažal. Krajny bohot Ulrich z Roſtice čeysche 1550 na žadanje dweju wericželov tachantské z dolhom wobčežene ſubla nahle do zaſtaſty wzacž, jelizo by ſo na měſeče doh njezaplačil. Tohodla poſla kapitl Leisentritta na kralowſki dwór do Prahi wo pomoc. Tu wón dosta a bohot dyrbjescje 1551 zaſtajene dohody tachantſtwi zasý wróćicž. Wěſeže je kanonik Leisentritt, haſko pola krala Ferdinanda derje znaty, hisczeje wſchelake druhe, prawomocnoſež kapitla a jurisdičiju poddanow naſtupace, ſobu wurunaj.

Probſt Hieronym z Kommerſtadta bě dohſadowarſtwo haſko archidiakon w Hornjej Lužicy ze ſwojim wotpadom (1559) zložil a jednanja z hižo protestantſkim biskopom Janom z Haugwic (kotrehož biskopſtwo bu 18. januara 1559 ſwetne) běhu we Winje tak daloko, zo měſeche ſo za wobě Lužich nowe katholiske biskopſke zarjadowanje prawomocne zaſožicž a z tachantſtwom, w Budyschynje wobſtojacym, zjenožicž. Tohodla žadaſche nětko kejzor Ferdinand wuzwolenjo nowoho tachanta; wuzwoleny bu 22. augusta 1559 wězo jenohlónje Leisentritt a dosta hnydom wobkručenjo wot kejzora. Bjalik po ſ. Janie 1560 pschipoſla biskop z Haugwic tachantej Leisentrittej pschepodacž ſwojeje dotalneje duchownſkeje prawomocnoſež (jurisdičije). Taſko official abo administrator zadžewaſche Leisentritt dalschomu rozhřejenju protestantskeje wucžby z najmiejſiſha w Hornjej Lužicy a tež bjezprawnemu ſkutkowanju ſuſodnych kurfürſtowych viſitatorow, mjez tym zo w Delnej z pomocu krajnych ſtawow a bohota faktiſcje paſtor w Lubinje offiſialat abo zarjadowanje wobkhouwa, cžohoždla ſo tam jenieſki klóchtyr Neuzelle zdžerža. Po ſwojim žadanju dosta Leisentritt hižo 1561 wobkručenjo w zaſtojnſtwje wot bamžowoho nuncijsa Bilia we Winje, tola bjez biskopſkoho titla; pozdjiſcho (1567 a 1570) pschepoda ſo право a mōc cyrkvineje administracie we Lužicy tež kapitlej w Budyschynje.

Leisentritt ſkutkowaſche horſiwiye za katholisku cyrkj; haſko administrator rožsudžesche tež cyrkwinſke, ſchulſke, klóchtyrſke a mandželske zwadne naležnoſež, woſebje präſentacie duchownych, kotreymž ſo ſamo protestantowje zwolniwje podczíſných. Wón pröcowaſche ſo tež, zo by wotpadnjenych z nowa cyrkwi pschi-wobrocžil, piſaſche pilnje rozwucženja wo wěrje, wuda němske ſpěwarſke knihi, a žadaſche w Romje, zo by ſo dowolilo, Božu mſchu w němskej a ſerbſkej ryci ſwjecžicž atd. Tola z Roma pschinidže wotmołwienjo: „Njeſeodži ſo nadovo pschěmenicž, ſchtož je cyrkj tak wjele ſtow ſet wukonjała a wukonja.”

* Z tym pschinidže prawo wobſadženja Budyschylho probſtowſtwa faktiſcje na ſakſkoho lutherſkoho wjercha Augusta; pschetoz wot I. 1476 mejachu ſakſcy wjerchowje prawo präſentacie. Tuž je wot Kommerſtadta hač do naſchoho čaza pschi kapitlu lutherſti probſt, jedyn ze ſwetnych kanonikow lutherſkoho Miſiognianſkoho něhdyl biskopſkoho kapitla. Taſki probſt pak wotretne ſo hižo pschi installaciji w tachantskej kanclí wſchohho ſoburhčenja w kapitlowych a cyrkwinſkych naležnoſežach.

** Pschirunaj Kath. Posol I. 1866, čiſlo 13.

W tamnych czasach wunowstachu wschelake dokhody tachantsiwa z dawkow wot kublow, kotrychz wobedzerjo nowej wérje pschiwisowachu, tak zo dyrbjeske tachant kubla w Dzéžnikach, Kanecach a Klappendorfje pola Mischna pschedacj, Tohodla wosebje a dla wuzwolenja wuja do kapitla mějescze tachant njesluboznoſeſe z kapitlom, ale wſchitko bu zbožownje wujednane na generalnym kapitlu kanonikow w Lubanje w januaru 1569 a w Budyschinje 1573.

Pſchi wſchom prćowaniu Leisentritta a zakitanju, wot kejzora poſtiežnym, mózachu ſo tola jenož kapitl w Budyschinje, kotoromuž L. tež franciſkanſki klóſchtyr doby, a klóſchtry Marijna Hwězda, Luban a Marijny Dol katholiske zdžerječz, dale znate farh pod klóſchtrami ſtojace a Budyschinej blízki Radwoi. Tola wofstanje tež to wěžnopho wopomnječa hódne, ſchtož je Leisentritt ze swojej mudroſću, rozhladnoſću a wutrajnoſću dokonat. Prawo tachantsiwa je derje zafitał, w wujednianju z protestantami jenož ſobuwužičo džela tachantskeje chrkwe wotſtupuju 1582 atd. atd.

Tara pilný běſče Leisentritt we ſpiſowanju a wudarjanju ſac̄zanskich a němſkich nabožnych knihow a ſpiſow za duchownych a za lud. Ze wſchěch 18 cjiſlow (wot 1555—85 wudatych) njeh su tudy mjenowane: 1. Via recta, bona et antiqua, in qua ambulaverunt majores et patres nostri omnesque catholici, 1559. 2. Commandatio et doctrina Martini Lutheri, quinti evangelistae Germaniaeque Prophetae, ex ipsius simul et aliorum scriptis excerpta, 1560. 3. Geiſliche Lieder und Psalmen der apostolischen und wahrgläubigen christlichen Kirche, I. džel, 1567 a II. 1573 (tam je 199 němſkich ſérliužow, wjetſchina ze ſpěvařſkich probſta Michała Behe z I. 1537). 4. Kurze Fragstücke von dem hochwürdigen Saſkrament des Altars, 1775. 5. Katholisches Pfarrbuch (za wobstaranjo khorych), 1777. 6. Kirchenordnung wegen der Hochzeiten, und daß das eheſiche Band unauflöslich sei, 1579 atd.

Pſchi dohloětnym ſwětym džele bu tež jeho móć ſkónčinje złamana. Woſrjedz novembra 1586 njemožeske wjach ſam ſtupacž a dawasche ſo na ſtoku do cyrkwe noſyčz, zo by bozej mſchi pſchitomny był. Ze ſwiatymi ſakramentami wobstaranu wudychny won swojoho ducha 23. novembra 1886. Won bu, kaž horjeka praſachny, zady woltarja tachantskeje cyrkwe pohrjebany, wot duchownſtwa a wot luda hľuboko žarovany. Rjehoř Kupert, rektor tachantskeje ſchule, mějescze ſac̄zansku pohrjebnu rycz, kotaž bu tež w cjiſhežu wudata. Tam ſu wſchitke title Jana Leisentritta mjenowane. Won bě protonefar japoſchtoſkoho ſtola a romskoho kejzorstwa, grofa z Laterana, doktor theologie, kanonik w Prahy a Wołomucu. Jeho zemjanske pſchimijeno, kojkež ſo tachantam wot kejzora dawasche, hacž do časa tachanta Schüllera, rěkaſe: z Juliusbergia (Juliomontium), dokelž bě we Wołomucu (Olomunz, Olmütz) rodženy.

Ze ſotrowskeje Moravſkeje je mócný zakitar zbytkow katholiskeje cyrkwe we Lžizich pſchischoł, runje halo je wottam přenje serbſcy zrozumliwe a tohodla plódne ſymjo Božoho ſłowa ē nam pſchischoł. Njeh pſchichodnje we Lžizich ſo prawa wéra wobkrucza ze ſłowom a piſmom, mjez Němcami němſcy a mjez Serbami serbſcy, po pſchikladže Jana Leisentritta.

M. Hórník.

„Zbóžnij narod, kotohož knyez je Boh.“*

Zbóžnosć, wjſota kultura a civilisacija naſchoho časa wuſhwalaſe ſo dženſniſki džení, halož by bjez njeje žanoho zboža a žaneje zbožnosće njebylo.

* Pſiche z euzy Serb, liž je w Serbach pobyl a tu zrudne nazhōnenja činil. Red.

Skoro kózde město a městac̄ko ma swoje nowiny połne mudrosc̄e, kotrež na Boha a na nabožnoſc̄ hordže ſo wohladuja. Kózdy kipyry piſarc̄ki myſli, zo wjach rozem, dyžli ſo z „baikami wo Bohu“ naſadžowac̄ a kózdomu klamařſtowmu hólcej ſo njemalo zda, hdyž može ſo něhdže pokhwalic̄, zo žadyn Boh njeje, zo je wſchitko pſchiroda, wſchitko „Natur“.

Tak dha je to pola mnogich wot wuczenoho profefora a bohatohu měſczana hac̄ do prostego dželac̄zerja. Kózdy z nich ma ſo za zbožnoho, hdyž može nowu wozbożacu kulturę pokhwalic̄ a staru wēru a nabožnoſc̄ pohanic̄, a kózdy chce, zo býchu joho za zdjelanohu, za „gebildet“ měli. Wéra a nabožnoſc̄, praja, je zaſtarjena wēc, kiz ſo za naſche pokroczenie, rozwęſlene czasy wjach njehoodži. Dženjinski džen dosaha czlowieczi rozm dale; a ſchtōz tajey trjeboj ze swoim zaſwierczanym rozmom wopſchijec̄ njemoda, to maja za njemodne, za njesprawne abo hlupe. Boh a joho wjedzenja a kaſnje ſu na ſtronu ſhmörnjene. Móžesč chle kloſtry nowinow pſchec̄zitac̄ bjez toho, zo by ſo hdyž na Boha ſpomniło, khiba ſo ſo joho imeno nje-wužitnje trjeba.

Tajka „mudroſc̄“ je w městach cyklo žiwenjo pſchekifaſa a truhy ſo tež na wſy pſchez nowiny, kotrež ſebi na wſach njerozomni a duchownje poł ſlepi ludžo džerža a jim za to hiſhče pjeniez płačza; abo tež pſchez nekotrych njerozomnych ludži, kiz ſu w městach nežcto tajſeje boha-zabyc̄iweje mudroſc̄e ſpožeraſi abo khwilu w kaſarnach pobylí. Wjele je iich tajſich, kotsiž ſebi myſla, ſchtó wē ſak mudri a „gebildet“ tola ſu, kajc̄ „cyli mužojo“ ſu, hdyž može prawje zelic̄ a plampacz. Pſchez swoje waſchnia a zađerženjo paſ ſu t pohórſkej wſhem tým, kotsiž ſo hiſhče tajſeje zdžela-noſc̄e („bildunki“) hańbuja.

Je zrudnje doſc̄, zo ſu tež mjez naſchim ſerbſkim ludom tajey. Wſchudžom chcedža ſo ze swojej mudroſc̄u widzeč dac̄, chcedža ſwoi kuf kultury pokazač, kajkuž ſu w městach lapnyli, a žanohu ſwědomju ſebi nje-czinja, hdyž naſhomu ludej, naſchej młodoc̄zi z jedom swojich njeſchwarnych ryczow zaſdadža. Haj, rycze móžesč nětko tam a ſem ſlyſhecz, zo moħl ſebi myſlic̄, zo h̄ w městach do wěstych jamow trjechil a nic do ſerbſkoho kraja. Wutroba ſo czi koc̄i, ſlyſhichili tajke rycze, a kózde ſico ſo hańbic̄iwoſc̄e dla začerwjeni, njeſe-li toho hiſhče zwuczenie — haj derje, doniž ſo hiſhče začerwjeni! — A ſakrowacu zaſlyſhich, zo moħla ſo ſemja kwětač — hdyž dybi woſebniſho byc̄, po němſku! — To dybri něſhto rekač!

Njedhribi ſo taſle cykly lud ſtaſyce? — Ach, Bohužel — daſoko doſc̄ je hýzo w tej nowej kulturje, daſoko doſc̄ je naſ ta khwalena civilisacija ſobu ſtorhnyla; naſch njerozom je na tym wina, naſche hrabanjo za czym, za woſebnym. — Hdy je w Serbach njezužitne pychařſtwo telko pjeniez ſpožerało, kaž w naſchim czasu? Hdy je ſo hańbic̄iwoſc̄ ſak mało wažila a hdy ſebi nječiſtota taſ khroble na wſy zwěrila kaž nětſle? A hdy je ſo w Serbach pſchez nju telko zboža a wjeſoſloho žiwenja ſkóncovalo, telko domjac oho poſkoja ſkaſylo a telko hrécha nacžinilo? Hdy ſu Serbia mjez ſobu ſchtō wo njejwérje wědželi, kotrejž nětko z kózdom lětom pſchibywa a hdy je w Serbach ſo z njepoměrnosc̄u telko hreſchilo, kaž nětko? — To předy w Serbach bylo njeje. Njerozomni začipvario ſerbſkeje rycze a ſtarych dobrých waſchniow ſu nam to z nowej kultur, z khwalenej civilisaciju z czym pſchi-welſli. — Hoſpodliwy, sprawny a swérny je ſerbſki lud pſchec̄ był, a dželawny,

spokojuh, čistih a pobožny. To tež joho njeprščecželjo ženje prečž njejsu mohli, byrnje tola hewak dobreje nitki na nim njewostajili, ale wchě možne brachi na nim wustajecž pytali, zo bychu swoje njesprawne zařadženjo psche-čiwo Serbam psched swětom někaf wosprawnili. To, schtož nam njeprščecžel z mocu a z leſežu rubicž njeje mohł, chyli my nětko sami tutomu moločej, nětčisčej wopacžnej zdželanoscž a kulturje, dobrowolne woprowacž — woprowacž za swoje swědomjo, někomu t woli, a zo by so zdało, zo smy tež my zdželani? — Praju, zo by so zdało, zo smy zdželani, dokelž nowa móda hladke waschnja, kaſkež w městach widzimy, to njeje prawa zdželanoscž, to je wowcza koža, pod kotrejž je wjelsk: njeceſtna požadliwoſcz a falsch. — Prawu zdželanoscž je tón wucžil, kotrejž je prajit: „Swojeho blízschoho řubuj kaž sebie samoho; dobre čini tým, kotsiž cže hidža; wote minje wutnícze, smy čihi a pokorný!“ Prawu zdželanoscž je po tuthych zasadach serbska woska swoje džecži a džecži-džecži hžo pschi kadobję sedžo pschaſliu wjerczo wucžila.

Tehdom, hdyz su Serbia hiſčeze činili, kaž je jich woska, dobroszima, sprawna duszha, wucžila, tehdom su Serbia byli zbožowni, su byli spokojoń a dobri, zo su jich wchudžom kħwalili, bole dyžli nětko. Sedyn Němic, kiz je wjiele krajow byl pschepucžoval, je w swojim časzu prajit, zo drje je serbsti lud najlepschi, kotrejž je nadeschol. A dženza — móže so to hiſčeze prajicž? Pschińdz hdžej chesč: njeſtysčiſh tež po serbskich honach sakry, kaž hdže druhdže? — Ach hdže je cuni, wjesolny serbski spěw, z kotrehož so nežna luboſez žórlí a wjesola džakownoſcz pschečiwo Bohu?! — Njeđyrbiſh jara často wytynčž, zo tež serbski hort so njeboji hrozne, njehorne rycze wuprajicž, kaſkež su w cykle njeſteſčanſkih krajinach waschnjo? — Z nimi so jara pilnje symjo zlych lóſchtow a njepróčiwyh žadoſćow do mjehtich wutrobow džecži a młodocze ſyje. „Wocžakaj, čas docžakaj“, a tajke symjo ponjeſe hrozny, žadlawy plód: hréč! — Serbska pěſen a serbska rycz nima ſłowom za tak pohórſhowace wěch, ale Serb honi za czymni, zo by swój hort z nimi. woblaſtowal, zo by swoju wutrobu wonjeſchwarniſt a swój narod ſkazyl! Z czymby hrabaja so njeđuſhne waschnja, zo bychu zbožo a pobožnoſcz ze Serbow za-čiſčezače, za nowej „kulturu“ so hłodži, zo bychu bože khostanja tež za serbski lud so pschihotowale . . .

Kajki to je njeprščecžel, kiz nam takle schłodži? — Schłoda, mój luby serbski ludo, bohužel, zo su to twoji ſamsni synojo, kotsiž za cuzej woſbnoſciu hłodža, z czymby dotal njeznate wopacžnoſce domoi nſcha, tak rjane serbske waschnja pak zacpiwaja: waschnja swojich wótcow, kotsiž su tak dohlo čežez pschečiwo czymu nařaženju wojowali, zo bychu nam, swojim potomnikam, žohnowanjo kſteſčanſteje wery, woprawdże kſteſčanſtogo žiwenja ždžerželi. — Schłoda, bohužel, zo su to tamne serbske hólczy, kotrejž lohko-myſlinje rjane nałożki swojich macžerjow wot so ſtorkaja a injatu hanibčiwoſcz, kiz je serbske žónſke pschec debila, ſebi tak mało waža. Žónſkej je Chrystus čeſtne městno pschipokazał, bycz towarzyla muž, jomu runja. W nowej nje-měrje je žónſka tule doſtojnoſcz zaž zhubyła, tež w tym naſtupanju ſo nowe pohanſtwo pokazauje, zo je čžlowjek poníženy na holu wěc, kotrejž ma druhomu t ſpotkienju nježižaných žadoſćow ſlužicž. Njeje Bóh a njeje ničjo ſvjate, praji muž wulkeje kulturę. Schto možlo joho t džerženju toho wjazacž, schtož je ſlubik, a schto možl jomu porucžecž, swoje winowatoſcze hako muž abo nan dopjelnicž, lubiſi ſo jomu ſépie, po swojej woli a žadoſći činičž? Traſch wjſtnoſcz, zaſonje? Žana Ŝemſka móć njeđoſaha tak daloko, kaž Boža kažnja,

do swědomia! Stari pohanjo su měli swojich bohov, kotrejž su czechzili a so jich bojeli, ale nowi pohanojo nimaja Boha ani bohov, tych nicžo njerwaja, hdźez statna moc njedosaha. Spokojenjo žadoseżow je jich bōh, tomu hołduja.
(Słowneženje psichododaje.)

Grichiska kralowna w katholickich khorowniach w Parizu.

Kralowna pschi khorych w schpitalu drje nam niežo nowe njeje, hdźz mamy pschikkady swiatych žonstkich, kaž Hilžbjeth Turiniskeje abo Hilžbjeth Portugalskeje psched wočomaj, abo hdźz wo dobrocziwej luboſczi slyschimy, z kotrejž nascha nadobna kralowna Karola za khorych kaž za swoje džeczi so stara: tola pak móžemy so nadzijecz, zo budže tež nowy pschikkad, kotrejž chcemy tudź powiedac, naſtich cztarjow zajimowac, a to cžim bōle, dokelž su nastawki Londonske protestantske nowin "Times", jedyn z najwjetšich časopisow cyłoho swęta, prěnje wozjewiały. Naſtarik, kotrejž je 14. oktobra pišany (— tehdom grichiska kralownanekotry čas w Parizu pschebywaſche —) je za katholickie rjady jara pscheczelne pišany a jich štutkowanjo počnje pschipoznawa; ma ſo takle:

Za dwaj dnaj njebehu Parizenjo grichisku kralownu, kotrejž „kralowna kħudych“ rēka, wohladali. Wona bē Parizskej wežipnoſceji a ſledzenju kħrobličh nowinarjow cžeknuka a wophtowaſche na tymaj dnomaj něfotre wazniſche spomožne wuſtaw, kotrejž dla ſo Pariz z dobrym prawom kħwali; tele hodžim wot-čahnhu ſo zabawje a wjefelam a darichu ſo zrudženym a wobcžeženym.

Teje prěni wopht bēſche w aſyli ſwiatotoho Jana wot Boha za wopushczenje njehojomne džeczi; w tuthym domje je jich něhdże 400: ſlepych, kħromih, ſkrofuloſnych (wot ſkaženja krewje), lajkežkuſi luboſcze czerpiach; hubjeni wot naroda a hacž do rowa hubjeniſtu podaczi.

Infognito, po móžnoſci nijspóznata džesche kralowna; tola jeje kralowiske waſchho, jeje nadobne zmyſljenjo niemožesche ſo nikomu wukhowac, kiž widžesche, kaž ſo wona khilesche ſo najbóle czerpiach, najbēdnishim, kaž najdospołniſhu jałmožnu poſtiežesche z tym, zo wſchu bojoſez pschewiny a z luboſežu tym ſo bližesche, kotrejž bēču ſamſni starschi w ſmieczech a hubjeniſtu wopushczenili. So ſpodziwojo a czechzomnie poſladowaſche na P. Kētanu, kiž mijez tuthimi wuħnatumi kħodžesche, jim wſchu luboſez a ſobuželnosež wopokazujo, kotaž móže jim jeniečej wolóżic.

Swoju woſebitu keddžnoſež pschiwobroči kralowna sydomſetnomu hołczej Albertu, kiž je ſlep, blēdy, lēdma žiwy a z najwjetſher pokornoſežu na P. Kētanu wiſa. Za koncertom, kotrejž bē ſo jeje czechzii ſo wuhotowaſ, bē Albert pschi nej ſadženij; tu ſo jej na klin pschikramoſceji a ſchepny: „Z waſħnja, kaž „nan“ z tobu powěda, mēktuju, zo ſy ty wulka kieni; praj jomu, zo ſym ja wſče tele poſlednje dny pěkný bſt; to budže ſo wón wjefelic.“ Syſzy jej do wočom ſtipichu, hdźz tele ſłowa počne džeczaceje dowery zaſlyſha. Potom stany, zo by pscheczelne popowedała z hudžbnikami, kotsiž nimo njeje czechnjechu. Slepé džechu po dołkim rynku; prěnje ſlepé džeczo bē ruch położiło na ramjo wiđzacoho džesca, druhe ſlepé na prěnje a tał dale; woni cžujachu, zo nimo žiwoho wobraza kħeſečjanſkeje luboſcze du. Wjesczor po tymle wopycze praji kralowna: „Majbóle ſtaj ſo mi P. Kētan a mały Albert ſpodoſałoſ; mam jeju pschecz na myſlach.“

Wot tam džesche kralowna do „wuſtawa wucžomcow“ w Paſſy, kotrejž abbe Rouſſel wjedże; je to najwuziſtiſhi wuſtaw, kiž móžesħ ſebi myſliscz.

Abbé Roussel ma w swojich dżelatnijach 400—500 hólców, kótrychž je wón, z wjetša wot starszych wopusczeńych, z khudoby a lenjoſcę wutorhny. Kózde rjemieslo so tudy namaka a wustojni dżelaczerjo z dżelatnijow wukhadzeja. Hólczata, hízo ze złosciami nałożeni, su wopusczeńke joho wustaw, wustrowieni na czèle a duschi, su nětko wustojni a pilni rjemieslnikojo a mnozy z nich su nětko pěkni nanojo. „Ja sym hízo džed”, praji abbé Roussel ke kralownje, a na jeje džiwianjo so pozměrkuju pschistaj: „sym džed, dokelž ma wjele mojich wuczomcow, kótrychž džeczi mjenuju, hízo zaſy džeczi.”

Nětko wopyta kralowna wustaw „pola Kalvariskeje hory”, kótryž su młode, wosebne wudowę założile. Te prózdný čas, kíž je jim zažne zwudowienio pschinieſl, k tomu nałożują, zo najhroznitskich, najmehójomnitskich khorh wothlabuja. Wójwodowa z Uzdes je jena z hłownych założekow a najhorliwitskich wothladarów. Pschi wschej wutrobitesci kralownu zyma wobęza; tola luboſcz kóz khudym strach bórzy pschewiny, njebojaznie zaſtupi, da ruku tym, kótiž ju witaču, a pschimy tež ruku wosebie wohidnoho bjeznadzijomnogo khoroſo, kíž na nju wołaſe: „Dótkni so mje, to mje woscheye!”

Trójskihi wobraz poſkieji so jej nazajtra, hdźż zbrromadny maczerny dom swjatoho Vincenca z Paula, z fotrohož „miłosćiwe sotry” do wscheh róžow zemje wukhadzeja, wopyta. Tudy so „kralowna” zaprécz njeħodzeliče, dokelž z wuwaczom krónowanych woſobow žadyn cužy do domu zaſtupic̄ njemóže. Pohnuta wot abbé-a Vincenca, kíž bu swjath Vincenc z Paula, je tutón dom kralowna Marija z Medicis założiła, hdźż bē zwudowjena. Tutón wustaw ma tež híſceje pschecy něktoſta kralowskie a měſchiniskeje doſtojnoscę na ſebi. Wopyt kralowny bē so wozjewil a wocząkowasche so jednorje ale doſtojnje, kaž so domej a hosczej pschisluſchesche. — Pschedstoſiejerzo kralownu powitawſhi dowjedziechu do kapale, kótraž bē kaž pschi wulkich swjatocznosczech wobswetlena, na měſtno za kralownu pschihotowane: cyka kódż chrkwički a khór běſče běly: běchu to ſcheroke běſe kapy ſotrow, kajkež tute pschecy noscha w ſchuli, w khudych khézach, ſchpitalach, w bohatych domach, hdźż dary hromadzeja, na bitwiſcezu, hdźż pomocne ſluža. Z kapale zaſtupi kralowna do rumneje hale, hdźż 400 so pschihotowacych ſotrow so z taſlej doſtojnoscę poſkonichu, zo so kralowna džiwaſche. Jena z nich zdžerža woczi do zemje zloženej. „Czohodla wona horje njeħoſlada?” prascheſche so kralowna. „Je to dobronolna pokuta”, so jej wotmołwi, „dokelž wona żenie wjac widżecž njebudże, ſchtož mohla džensa widżecž, je ſebi to halo pokuta zapowjeſta.” „Njebeſch ſebi żenie myſlika, zo dyrbjała to pokuta bycz, mje nic widżecž”, rjekny poſornie kralowna. — W bližszej iſtwi bē 700 novicow, kótrež su czorne zwoblekane z wosebitym wodżeczom na hłowie, kajkež so żenie wonka njevołaza a kajkož žadyn mužſi ani duchowny ani laiſsi wohladali njeje, pschetoz novicki je njenosha, hdźż do ſpovednego ſtoła du. — Czyt dom wopyta kralowna, tež refektorium (jedzernju), hdźż bē wjezjer hízo pschihotowana. Běchu to jeja, ſolotej a twarožk. „Njejeſcze żenie mjaſo?” wopraszha so kralowna. „Hdźż żane mamy”, wotmołwi so pozměrkujo wyschischa.

Wottam džesche kralowna k małym ſotram khudych na droz̄y de Breteuil. „Male ſotry” njewołshnu nicžo; wukhadzeja wschednie, zo býchu wo khleb za ſo a swojich khudych penſionärów proſyli. Pschedawniſ „male” je pschi wschem, ſchtož czinja a praja, kaž prawidło. Sich khudzi su „mali ſtari”, wonie mają „male naſiliſcę”, „male staroſcę”. Najstarſcha („seniorka”) „małych starych” je 92 lét ſtara a ſedzi we swoim małym ſtole a woła kózde poſołdnoho mału

sotru, kotaž ji poslužuje a praji jej: „Ba dwě hodžinje wumru, potom mje położ do mojoho małoho rowa.“ Džesac̄ lét to hžo čini a běsche to runje zas wospjetowała, hdžz kralowna zaſtupi, kaž mała sotra z poſměwkom poweđaſche. Potom tuta džesche ſ starej a rječnij: „Mjeſmečh morwa woſtac̄; tu je kralowna, kotaž chce z tobu ryczeč.“ Bonka wocžini wocži a tykn wobě ruch kralowneſ napishec̄. „Tuž chcu za ſpomoženjo Francózſkeje ſo modlic̄“, rječnij. Kralowneſ ſo podawſ ſpodbabaſche.

Škonečnje wopryta nadobna knjeni wothladowace małe ſotry, kotrež pſched 22 létami ſwoje ſlutkowanjo zapocžawschi maja nětko 18 zjenocženſtwom. Tute ſotry khodža do domow khudých, wothladuja je ſvěrnje, njebjetu pak ani ſchleicu wody. Dyrbja chleb njewotvíne byc̄, pſchetoz jich powoſanjo je, dushe tróſhtowac̄, mér a pokoj pſchihotowac̄ w domach, hdžz je khudoba zwadu a nje-pokoj načzinila. Wone wopruru ſtrowotu, ſpar a čaſto tež živjenjo. Kralowna žhoni, zo je jena ze ſotrow runje wumrěla a hiſhčeje njepohrjebana. „Tu chcu widzeč“, praji wona a chyſche zas do kapale; ale prajachu jej, zo čežlo ſpody kapale w čežlowej komorcy leži. Kralowna ſo tam poda. Morwa, hiſhčeje mloda ſotra tu poł ſedžesche w ſtole, woblecžena ſwoju rjadnu draſtu, wobdata z kwětkami a ſwězklami. Někotre druhe ſotry tu pſcheyhwaſhu pſchi čežle, čiſche, žhromadžene. Kralowna ſo woprascha, kajke píſmo tu w ruch džerži; měrnje, kaž žanej živej wucežezechu jej píſmo z ruky. Běsche to ſlojeno, na kotrýmž bě zemřeta ſwój ſlub podpišala, te běchu ji do ruky dali. Druhe ſotry wo njej luboznje powědachu, kaž wo ſpjacym džesču powědamy. „Kima wona napohlad, halož by ſpar zbožňnych ſpała? Njeje wona rjana w ſwojej poſlednjej dráſeje?“ Bohladowachu na čežlo, kaž ze zawiſtnym wocžkom dželačer na towarſhā pohladuje, kiz dželo dokonjawſchi wotpočjuje. „Hlejče tu“, rječnij kralowna, „potajnoſez jeje njiemucženeje wjeſołosče. Za nas je myſlīcžka na ſmjerz pſchech kaž čižmowý ſchlewjer; za nju je ſmjerz jeno pſchecželna, je kónce wſchóho złoho, ſerjo zbožnoſče. Nak ſylna wéra to je, kotaž Nje-ſkonečnomu takle napshec̄ dže!“

Z Lujzich a Satskeje.

S Budyschina. Dokelž ſu w lutherſkim džele tudomneje wulkeje cyrkwie nětko toſkhe džela dokonjane, móžeja ſo w katholickim džele na njeđelach a ſwiatych dnach tež zas wulke ſemſche we tachantskej cyrkwi porjadnie w 9 hodž. džerzeč; w ſerbſtej farſtej cyrkwi zapocžinaja ſo ſerbſte ſemſche zas w 9 hodž. Tež dopoldniſcha boža mscha na dželawých dnach (w 9 hodžinach) budže wot pſchichodneje pónďele zas we wulkej cyrkwi.

— Majdostojniſchi knjez biskop dr. Bernert je tež ſwoje dalshe ſirmowanſke pucžowanje, do Königs'hajna a Grunawy, zbožownje dokonjal. Tež tón krócz joho pſchewodžesche knjez senior Kuečanf. Königs'hajnska a Grunawska woſada ſtej wſcho čižmiloj, zo byſchtej ſwojoho wyschchoſho paſtýrja zdobuňe čeſečiloj. Hdžz hnadny knjez ſriebu 10. nov. popołdnju wot Zhorjelca ze ſeleznici hac̄ do Rusdorfa pſchijedže, čzakasche tu na zaſtanishečju knjez probft Köſſler z Marijnho Doła z knjezomaj PP. Benediktom a Justinom, zo byſhui biffopa powitali. Toho runja běchu z Königs'hajna 27 jeharjo w ſchijerſkej pſchec̄ hac̄ pſched rusdorffſte zaſtanishečzo pſchijechali, hdžz jich nawjedowař hnadnoho knjeza biffopa w mjenje woſady pokornje powita. W klóſchthyrſkim wozu dojedžje knjez biffop nětko hac̄ do Königs'hajna, hdžz bě ſo wjetſhi džel

więsnich, wózobje jara wiele macjerjow ze swoimi dżeczimi na rukomaj, zbro-
madźil, zo bychu biskopowe powitanie ſłowa ſyſcheli a biskopſte požohnowanjo
ſam i za jo a za ſwoich doſtaſi. Wjes, cyrk, fara a ſchula bęchu z khorho-
wymi, czeſtnymi wrótami, wencami, pletwami a kraſnymi kwětkami — fotrž
ſu w tymle času doſcz žadne — najnadobniſho wupyschene. Na dniu ſwjatoho
Męrcjina wudželi kniež biskop dopołdnja 85 firmujomnym ſwjath ſakrament, a
wotdžerža popołdnju pruhowanjo w ſchuli. Po ſemſchach bę ſo tež pſched faru
königshajnske katholske kaſino zbromadźilo, zo by biskopſte požohnowanjo do-
ſtaſo. — Pſchez noc w klóſchtrje Marijnym Dole pobytowſhi, poda ſo hnadny
kniež biskop z kniežom ſeniorom pjatk dopołdnja do Grunawſkeje wosady, a to
najprjedy do Schönfelda, hdzej bę na tute dopołdnjo ſchulske pruhowanjo
poſtaſene. Tež w Grunawje a Schönfeldje bęſche powitanjo runje tak
czeſczomne kaž wutrobne, tu bęſche 19 jécharjow napſcheczo. Tež tu a popo-
dnju w Grunawje kaž w Königshajnje bęchu dżeczi ſwjatočnje wupyschene
z wosadnym duchownym a wuczerjomaj ſwojomu wyschschomu paſtryrzej na-
pſcheczo pſchischi. Firmowanjo dokonja ſo w Grunawje ſobotu dopołdnja a
bęſche tam tam 90 firmujomnych. Popołdnju wrózischtaj ſo najdoſtojniſchej
kniežaj zaſ na Zborjelc do Budyschina.

— Tudomne katholske rjemieſlniske towarzſtwo mějſeſche minjenu
niedželu ſwoj założeniſki ſwjedzeń. Hac̄zruniž bęſche čas jara njeſubozny, ſo
tola po něcžim rumna ſala tudomneje towarzſhnicz z towarzſhem a hoſćem
napjelni. Za džiwiadło bę ſo wjefelohra „100,000 Thaler“ wot dr. Kaliſcha
wuzwoliła, fotrž kruh je tohodla za rjemieſlniske towarzſtwo pſchihodny, dokež
wuczi a pokazuje, ſak ſwérne, ſpróne dželo trajace zbožo pſchihotuje, ſpěchny
dobytk paſ runje tak ſpěchňne zańdže, kaž je pſchischi. Hra wózobje několych
ſobuſtawow móže ſo cyle dobra a wuſtojna mjenowacž. Šwjedzeń tež naj-
doſtojniſchi kniež biskop ze ſwojim wophtom poczeſci; pódla tudomnych duchownych
bęſchtaj tež kapłanaj f. Nowak z Kulowa a f. Czornak z Königshajna pſchitomnaj.
Njeſch tute wužitne towarzſtwo tež dale ſpomožnie ſkutkuje za čeſne a duchowne
zbožo rjemieſlniskich towarzſhov, njeſch roſeſce a kęſeje!

3 Baczonja. Tudy ſu leſſa přemi krocz ſwoju fer muſchu ſwjeczili.
Niedželu po Wſchech ſwjatych, 7. novembra, bę ſe, zo bę ſo tudy cyrk
poſwjeczila. Tuž bęchu Baczon a ſuſodne wſy wobzamkuły na tutón džen
termiſchu ſwjeczicž. 3 Baczonjom mějachu ju tež Ćzornecy, Haſlow, Sulszechy,
Stróżiſčejo a několji w Banecach a Wutołczicach. Niedželu mějſeſche kniež
farar Werner z Khróſcic w cyrkwi ſwjatočne bože ſlužby z pređowanjom
wo poſwjeczenju chrkwie a pónedželu ſwjecziche kniež kantor Schołta z Budys-
china ſwjatočne requiem za wotemrētych dobroczerjow tutoho domu božoho.
Taſke dobroczieſne duchowne zaſtaranojo je cykl wofolniu wutrobiſe zwjefeliko.

W Oſtricu je ſo 31. oktobra zaſkadny kamień za nowu evangelsko-
lutherſku cyrkę poſožiſt.

3 Drježdjan. J. K. W. pryne Jurij je z herbſta, fotrž bę po
poſledniej woli professora Bertranda jomu pſchipadnylo, někotre nadobne
dar y za ſpomožne wuſtawy ſpožciſi. Tak doſtaſhu: Drježdanske katholske
twarzſtwo rjemieſlnikow 30,000 m., fw. Bennowa cyrk w Miſchnje
10,000 m., taſch w Drježdananach, kotsiž žanoho wobydlenja nimaja, 30,000 m.
a dželaczejska kolonia Schneckengrün we Vogtlandze 10,000 m. — 3 přenichim
darom je ſo präſeſej katholſkoho rjemieſlniſkoſtoho towarzſta w Drježdananach,
präſatej Wahlej, wulka staroſcz wo nowu a drohu towarzſhnu khežu njeſalo

wolóżka. Drjezdżanise rjemjeśniſke towarzſto ma w tu khwili pſchez 400 towarzſhow a 100 cęſtnych ſobuſtaſow. — Za cyrkę w Miſchnie je nadobny dar za wieſeje jara witany, pſchetož wudawki za nju 90,000 m. pſchekroča.

— Drjezdżany mają po poſſlednim luduſičenju 246,088 wobydlerjow. Mjez nimi je katholikow 16,385 (w Starzych Drjezdżanach 11,591, w Nowych 3,558 a we Friedrichstacie 1236). — Židow je w Drjezdżanach 2315.

— Kąz „Kath. Kirchenblatt“ piſa, je ſo 31. oktobra po poruczoſtej najdostojniſchego kňeza biskopa präſeſej Drjezdżanskoſto konfirtoſtiwa kňezej kanonicej Jakubę Bułę zarjadniſtwo syrotniczy za hólcžata (Queckbrunnen č. 2.) ſwjatočnje pſchepodało. Tutón wuſtaſ je 1827 kral Anton, poſhnutý wot tehdomniſchego direkторa a poždžiſchego biskopa Dittricha, założil a to naj-priyedy za 12 hólcžatow, po bywarſkich katholickich ſakſickich wojskach zaſtaſtenych. W běhu časa ſu k tutej prenjoſtej fundaciji nekotre dalshe — wot kralowſtoho domu a tež privatnych — pſchitupiſe, taſ zo móže w tu khwili wuſtaſ 24 hólcžatow zaſtarac̄. To pač je hiſhczé pſchecy mało, hdźż je ſo liczba katholikow w Sakſcej z 30= na 80 thſac powyſhiła. Wot nekota budža ſo najſkerje hólcžata hakle z 10 lětami pſchijimac̄, zo by ſo wjac ſwojbow wob-đeličz moħlo.

3 chloho swęta.

Němska. Rejzor Wylem je trochu ſchorjel. — Nowy hospodařſki na-čiſſ za němske ſejzorſto wopſchiha wudawkom za wójſko wo 25 milijonow wjac dyžli hac̄ dotal. To ju rjane wuhlaďh!

Štaſska. R o m. Swjath wótc wophta 6. t. m. ſwjatoho Pětrowu cyrkę, zo by za wotpuſt poſtaſene wumějenjo (6 wophtow cyrkwe) dopjelnit. — 4. t. m. na ſvjedzeſtu ſwojoho imenapatróna dosta nowy limburgski biskop dr. Karl Klein w Romje w cyrkvi ſvjateje Marije dell' Anima biskopſtu ſvjeciznu pſchec fardinala Melchers-a.

Francózſka. W Tonkinje je lekar Paul Bert, zažrany njeſcheczel cyrkwe, wumirel. — Zatrafne po wodženja ſu w zaſidženymaj tydženjomaj połodniſchu Francózku potrjechile. Njejměrna je ſchfoda, fotruž je woda w cyhlych krajinach nacžniſla, njewuprajite hubjeniſtwo, do fotrohož ſu wobydlerjo zaſtorčeni: želegnich ſu na wſchelakich měſtnach ſtoncowane, roždréne, telegraſh zwottorhane, w krajinje pola Compesa a Godolota je 7 quadratnych mil po-wodženych: jedyn wulkı jězor, z fotrohož ſu tſechi a cyrkwinie weže hiſhczé widžec̄. W Marseillu bě deſchcz taſ ſylny, zo dyrbjachu drohove želegnich jězdic̄ pſcheczac̄. Drohi a haſy běchu do rěkow pſchewobroczenę! Wſhē žita ſu zniczene, moſty ſpowalene, ſchtomu zwutorhane.

We wulfie politicy ſo podawki ſpěchňje ſežehuja a njeimožemy ženie wědžec̄, hac̄ za por dnow ſo wjèle njeſcheczeni. Cyhly nětežiſchi europſki mér je khětro khablaw; je ſkoro taſ, halož byhmy na ſudze pólva ſtali, fotruž móže ſo kóždu khwili zapalici a ze ſurowej mocu rozbuchnyc̄. W Bolhařſkej ſo zapalna ničz abo cunder ſtajnje žehli — taſ dołho móže trać, a ſtraſhna ſchfrieſka je hac̄ do nabitoho ſuda doběžala? Ruska wſchaf khětrje z mocu do ſchfrieſki duje a radže ſebi njebudža, dónž do wójſkeje truby njebudža trubic̄. Bolhařſka ſobranja (ſejm) je danskoſto prynca Waldemara za ſwojoho nowoho wjercha wuzwoliła. Z tym je, taſ ſo zda, rufskemu ſejzorej doſez napſcheczo pſchischiła, dokelž je pryne Waldemar bratr rufſkeje ſejzoroweje.

Dokelž pať Ruska bołhařsku sobranju pſchipóznała njeje, njeby tež tule wólbu za placíwu pſchijała. Tohođla je tež danski kral swojemu synowi Waldemarej porucził, zo ma wólbu wotpokazać. — Russka chce pječza wjercha Mlningrelſkoho, potomnika lawkaffoho wjerchowſkoho domu, za bołhařskoho wjercha miecz. — Hdyž bě princ Waldemar bołhařsku wjerchowſku krónu wotpokazał, wotstupi hnydom bołhařſke regentſtwo, bushtaj pať wot sobranje dwaj sobustawaj, Stambulow a Muttlurow, hnydom zas wuzwolenaj, a na město Karawelowa, kiz je so Russkej pſchiniſn wopokažał, Žukowa, kotrež je tež rufi pſchećjwnik. — Awstrijski fejjor a wuherski minister-pſchedsyda Eiszta staj w swojich ryczach w delegacjach khetro jaſnje na móžnoſez ropota pokazało, kiz so Bołhařſkeje dla do europſkich wulkomocow da (pſchede wſchemi mjez Awstriju a Rusej). Bywawschi kancler Andraſſy pſchiruna dotalne podatki w Bołhařſkej takle. Pjaný Koſak je nadobnu kniežnu (Bołhařsku) napadnył a z njej nje-knicžomnje zakhadža — a pječzo sylni mužojo (wulkomocy) — pſchihladuja bjez toho zo bydu wbohzej holsch pomhali.

Naležnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1886: kk. 476. Jakub Glawš ze S. Pazlic, 477. Marija Rječyna z Budyšina, 478. Michał Sopa z Haslowa, 479. Pětr Delank z Podhroda, 480. Hana Jænichec z Budyšina.

Zemřety sobustaw: 23. hapryla wumrě Michał Dürlich z Noweje Wjeski. R. i. p.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawidny kapital a dotal nahromadžena daň wučinjeſtej 90,700 m.

K česci Bożej a k spomoženju dušow su dale woprowali: **njemjenowanaj bratr a sotra 300 m.**, njemjenowana z Łazka 2 m., njemjenowana z Banec 3 m., njemjenowana z Koslowa 2 m., z Českic k česci Wutroby Jězusoweje hako džak za dobroty, w živjenju dostate 6 m., njemjenowany z Kanec 15 m., njemjenowany ze St. Cyhelnicy 2 m.

Jubilejske dary: njemjenowany z Pančic 15 m., Hašic swójba z Kukowa 10 m., njemjenowany ze Staroho Lusča 6 m., swójba z Hajnic 1 m., H. J. z B. 1 m., z Kanec 1 m., ze Zdžerje 50 p.

Hromadže: 91,064 m. 50 p.

Za cyrkwięcik s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 9592 m. 20 p. — Dale su woprowali: njemjenowana z Łazka 1 m., swójba z Budyšina 6 m., r. 80 p. — Hromadže: 9600 m.

Zaptać Bóh wšem dobroćerjam!

Zjawny džak.

Dla wulkeje česče, kotař je so mi wot Joho Majestosće našoho najhnadniſho krala spožciła, sym wſelake zbožopřenja z blizka a daloka dostał. Dokelž mi móžno njeje, wšem wosebje wotmołówjeć, wuprajam jim tudy swój najwutrobnisí zjawny džak.

Jakub Kućank,

senior tachantstwa

a rycer' kral. saksk. zasłużbnoho rjada I. cl.

Listowanjo: k. K. w N. Biblijske stawizny su wšě rozpředate a so nowe, porjedžene wudaćo přihotuje.

Cejštej Šmolerječ knižicjeſčerjeńje w macježném domje w Budyšinje.

Katholicki Poslov

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Placi lětnje
na pósće a we knihařni
1 m. 70 p. bjez pórtu.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 23.

4. decembra 1886.

Lětnik 24.

„Zbóžní narod, kotrehož kníže je Boh.“

(Słonečenje.)

Takle daloko wjedu ta wulka civilisacijā, „nowa kultura“, nowe módy a hladke waschnja, kotrejmiž „cuze“ rělamy. Tam dónidžemy tež my, budžemj-li dale tak za cuzym hrabacž a serbske zapciwacž; pschetož livoščez je tež w Serbach tam a sem došeć wulka. Hischeče kroczel a njewéra hrozy. Ale tu njeje hischeče kónc wulkeje „kultury“ — hischeče kroczel dale je anarchismus abo po serbsku „powróczerstwo“. Pohladajmy jeno do swěta, tak kroble tute zwěrisko hłownu zbehā. Schtó njeby něšto wo sočjalnych demokratach abo nihilistach slyšchal, schtó njeby wěđzał wo anarchistač a francózsich komunardach?

Njewérive hladkich waschnjow praji: njeje Boh a njeje nicžo swjate, njewérju, schtož njewidžu! A powróczer praji: „Swoboda, bratrostwo! Smý wschitcy jenacy; ja placzu to schtož ty, a schtož je twoje, je tež moje. Njeje Boh, njetrjebam cyrkwe, njetrjebam duchownych, precz z kralom a fejzorom, njecham jich spschah, smý wschitcy jenacy; bratrostwo a swoboda!“ Trón a woltař zmjetaja na jenu hromadu, kotrež zapala a wokoło palachych cyrkwiow, kłoschtrow a hrodow lije so krej z rynkami. To wscho su w Francózskej widżecz mohli; je tomu nětk skoro sto lět, zo je francózska revolucija tajke plodny nješla; tam sadžichu žónsku na woltař, a holdowachu jej hako bohowey „rozoma“.

Tajkele su sežehwki wulhwalenych cuzych waschnjow, za kotrejmiž hrabamy! Schtó njeby so z pschecziwjenjom wot tajkeje kultury wotwobročil, a schtó njechal jei do Serbow z cyłej mocu wobarač? Czezle zamolwienjo eži na so bjeru, kotsiz tak radý w domiznje z nječmanstwom wulcy činja, kotrež su w cuzbje nauwuli. Mamy wschu winu za cuze nowe waschnja so hanbowacž a nic sebi něšto bhež zdacž, smý-li z nimi načaženi. Schtó mohł so za tajku

civilisaciju zbręcż a z njej so hiszczęce hordźicę, hdyz wona tola boże zaklećjo sobu njeſe? Abo njeje trasch bože zaklećjo na tajkej kulturje, hdyz tak hrózne plodły njeſe?

Zo je na nětčiſhím njeporjedźe a ſkaženofeži we ſwēcę nowa civilisacija, to rěka, nětčiſha wulka wuczeńofež abo lepje pschewučzenofež wina, to pſchi-póznačhu halle njeſawno tež jene němſke liberalne nowiny, kotrež jej tola hewak pſchec pucz rubaja. Te piſatku, zo je anarchismus „wuroſt“, potajkim ſzéhwl civilisacije, a powróczerjo, anarchiſtoſo ſu „wotpadk, ſmiecze“ čłowjeczho towarzſtwia. Džiwa doſcz, zo ſwoju wucžbu zaſudźiſu, ale tehdom jim woda do czriji bězecz pocza, doſelž běchu poliſtſtoſo wuſlēdžili, zo chcedža powróczerjo naſajtra 4. oktobra. Win na ſchtyrjoch róžach zapalicz a mjez ludži, kotsig býchu t woheńej pſchibězeli, torhace kule mjetacz. Wſcho je hižo pſchihotowane býlo.

Hdyz tajke podawki dožiwimy, njech ſu nam tola z wucžbu za naš! Chcemy ſebi tola rjane, poſorne ſerbke waſchnja wažicę a nic myſlīcę, zo je wſchitko cuže lepſche. Pſchi wſchej pſchce, kotoruž wſchudžom midžimy, je tola nuza a njeſpoſojoſež doſcz wulka. Stari Serbja ſu krute pſchiſtowa za to měli, woni býchu prajili, zo tajfa proſcherſka pſchca Bohu lubomu knjezej ſmierdzji. A tola je prózdna pſchca bohužel tež pucz do Serbow namakała. Ktudý njecha woſtač zadý zamožitoſo, jedyn druhoſo honi. Kak wjele pjeniez nje-pſchetrjeba ſo tola na knjejſke woſy a na moſowane a po měſčanſtu wuhotowane iſtwy. Ktudý pyta ſwoju ktudobu z pſchu zakrycę, a tola je ktudoba jenož hanba, je-li lohkomylsne zwinjenia, a zamoženjo czini jenož zbožownoſo toho, kotrež ma je po čeſezi. Čzomu chcę ſo tola býcž zdacę, ſhcož njeſy? — Čzomu telko pſchneje draſty na ſo wěſhcz, hdyz masch prózdne zaſi? Byrnje zamožity był, njeje čeſcę, pjeniez za pſchu rozbrokež; doſcz wužitniſtich wěcow ſo ze zamoženjom dokonjež hodži! Njeſyli hewak t nicžomu, draſta eže lepſchoho nječimi, jeno to masch za to, zo ludžo z porſtom za tobu pokazuja. Dale: njeje trasch jeno pſchehanjenio, zo je t kſchcziznam a kmotřiſtwaſtelko pjeniez trjeba? Wſcę ſy ſo býcž poſkonoſu blida woſebnych po měſčanſtu pſchihotowaných jědži woſeschlo. A ſhco njeſotnoſy někotryžkuli hoſpodař abo woſroſzach ſy njeſy do korečmow? Haj, tež cželadnych tam triechiſh dželawh džen a to hiszczęce wo žně a požđe w noch! Z wotkel dyrbí dha tajkim naſajtra lóſcht t dželu pſchińcę! Njejuſpany je kaž pſchebith. Hajn džim, zo hoſpodařow doſcz ſtorzicę ſyſchiſh, ale ſhcož je na tym wina? Nic traſch pſchi wſchej zahubiaczej moczy z cužby tež hoſpodařo ſamii? Ze ſwojim knjejſkim a nic burſkim czinjeniom ſu cželadnych ze ſwojim ſtaſom njeſpoſokojnyh ſežinili! — Serbja, ſhco ſu naš budže, poňdželi tak dale?!

Schködn wlin zlych waſchnjow na cykle wſchědne žiwenjo je džen a hóřſchi. Wjez paſen co weje bleſche woſladaſh malo dželacjerjow; młodži ſo jón nawuča picz a ſtarí jón njemoža woſtajicę, a tak mamy wopilcow! Draſta dyrbí býcž po měſčanſtu ſuſnjana, kž je droha doſcz a do džela hubjena doſcz. W hrubjaných kholowach to pſchejara po burſku wonhlada; wſcho chce býcž nobſ. Młodži knježa hóležata, kž ſu lědom pěſtoničži wuroſtli, kħodža z cigarn w hubje. Haj, někotryžkuli ſerbiſti hólc pſchekuri nimale poł mždy na cigarach a druhé poł trjeba za draſtu a woſuež a na reje; kóžu njeđzelu něhdže druhdže. Tu je „ajntryt“ a „zolo“ a pôdla piwa tež dobry paſen rejuwach. To ſo wě, hewak džen by ſo źdało, kaž by nicžo njeſe. W korečmje ſu pſchec poſne zaſi, a byrnje ſebi krawe a ſchewe domach z po-

minanjom nohi wotběhaloј, njedostanjetaj tola nicžo; wščo po nowej móðze!* To su prjedy Serbja hinašchi ludžo byli. Schtóż t tomu měl njeje, je cyly wječor ze schlenicu piwo wjeselschi był, džili nětke za dwaj a tsi marki. Božčowac̄ abo na stare dny sebi nic hromadžic̄ je so kóždy hanibował, a to tež njeje trjeba bylo, dokelž je so z jednorischim spokojii. Rejwali su wusłekani, něhdyskuli na trawniku pschede wsu a to druhdy bosy, a na piwo a z piwa su wjesni hólc̄ a hólc̄ khodžili hromadže spěwajo. — U nětke — kaf je tola wščo hina! — Schtóż mohł tu zjawnie na to spominac̄, kaf wjele hubienstwa za eželo a dušchu kóždy piwny wječor joho wopytowanjam a z nimi cyłomu ludej pschinjeſe! Kóždy je sam wę! — Piwny wječor je skladziszczo wščoho njeſazanstwa, fotrež je so z cužby do Serbow nanošlo. To je schula za wščech, fotis̄ do mestow a kasarnow njepščinu abo so tam hakle pschihotuju. Je tu džiw, zo ſtaženosc̄ tak hladajch pschibjera, hdž so Serbej pschinardonżene, jomu wot Boha do krewje zaschezepjene poccžiwosće, narodne waschnja a nałożki tak lohkomyſlnje zapciwaja, tajke cuže pak, kaftež ludej ženie tež njemóža, so wuzběhuj? Toho wſčak nídhý hódne njeſu! Je džiw, zo tež nabožna ſimkoſc̄ potom ſtajnje pschibjera? —

Serbsch młodžencojo a knježny! Spóznajcze, doniž je hiſčeze čas, kajku kſchirdu býſče ſami ſebi a swojomu narodej czinili, hdž býſče ſo lohkomyſlnje wščomu tomu podali!

U wy serbsch starschi, wy móžecze hiſčeze wjele pomhac̄! Nedžbuječe pilnje, z kim wasche džec̄i a podac̄i wobkhadžuju a hdž! — Nježerpcze we ſwoim domje njehmane rycze a ſakry a njedowolcze njeduchne tryski.** Na-pominajcie je t jednorosći w drascze — byrnje tež hewar „t tomu měl“ — a t proſtomu, dobromu ſiwiennju, wotradžecze abo załazujcze jim běhanjo po prózdnych a hręſhných wjeselach. Čežek ſamołwjenjo na was čaka, njebudžecieſi czinic̄, schtóż móžecze. — „Wuknje wote minje, dokelž sym czichi a poſorný“, je tón prajit, kiz je prawu ciwilisaciju, kiz je zbožnoſc̄ na ſwēt pschinjeſi a kiz budže něhdý naſch ſudnik. Wón je hórkú ſmijercz pscheczerpiš, zo by człowiekow wožbožiš, ale nowa kultura ſtorka joho wot ſo, jeſi je wón t poſtorkej a t ſměcham; wona rudži joho wutrobu ſtajnje njewuprajiče, joho wutrobu, kiz je žórk̄ a hdžlo najwjetſcheje luboſcze. Tale luboſc̄ be z pschicžinu, zo je ſo Boh ſcziniš khuby człowiek, nam runja! — Sym džen hako dopofaz ſwojeje czesczomnoſce a luboſcze pschecžiwo najſwj. Wutrobje Ježuſowej ſebi woſebitu cyrkej natwarili, fotraž ze ſwojej wysokej węžu naš wſchudze na tule luboſc̄ dopomina a t nowej napomina. Ach, zdychnje druhdy t tutej wutrobje, hdž wot naždala was jeje cyrkej napomina, zo chyyla naš ſwojeje luboſcze dla psched ſtaženjom, kiz nam hrožy, zakitač. — Zo tola tež nam njeby prajic̄ trjebala, schtóż połna bołoſcze něhdý ſwojej lubowanej wótczinje, Jeruzalemej praji: „Kaf radu sym was tu wołulo ſebje zhromadžic̄ chył kaf pata ſwoje kuryata, ale wy je njeſeče chyli. Hlaj, wasch dom ſo wam puſtū woftaj.“

Zo by serbski lud tola pschedy był prosty, wjeſoly, dželawý a povožny lud kaf předy! —

„Zbožný narod, fotrohož knjez je Boh.“ Ps. 143.

Bohuslaw Sporušk.

* Spisac̄er njepraji, zo by to wščo w Serbach ſamych bylo, druhđe traſč je hiſčeze hórie; z cužby pak ſu tajke njepožinku ſo tež t nam dobyłe, a to dyrb̄ ſo jara wo bžarowac̄. Pschis̄. red.

** To placič woſebje tež korežmarjam! Tež korežmarjo dyrbja — ſu pod cęſčtim hręchom t tomu zwiazani — wulke wopacžnoſce a jara njeduchne rycze we ſwojich piwnych

August Schlym a Schaw.

Wo królewskim generalnym adjutancze swobodnym kniezu z Schawie powiedaja so wschelake smiechki. Jónu so król za wojedom wobczęzowasche, zo ze wschodnych dawków tak mało do królewskiej pokładniczej dobęhnie. Tuż wza Schaw z lodowoho bowa kruch lodu, stłoczi jón swojemu siodzej do ruli joho proscho, zo chęt lód dale dacz, hacz te krajej donidze. So rozemi, zo bę kuf lodu khétero mólciaki, hdz̄z hacz t Augustej dopuczowa. „Tu wiđicze, Majestoscz”, zawoła Schaw, „tak so akcja do wody pschewobroczi, hdz̄z pschez czople ruch waszych ministrow pschenidze.“ — Druhi króz měsęcze za hoćzmu naliwacz; król August da jomu t naliwanju někotre blešče jara dobroho wuherskiego wina dacz. Schaw stoji biechař swojego knieza do średźa, kółkowoko potom schleńich ministrow a tajnych radziczerjow po rjadu, wokoło kotrych hischęce druhe kolo mjenischich schleńczów zestaja. Tute nětk pocza Schaw najpredy naliwacz, potom wjetše, hacz měsęcze do królewskiego biecharja jenoż malý zbyt wina. „Schto ma to refacz?“ woprascha so król. „To je wobraz, tak so z krajnymi dokhodami wascheje majestoscze zathadza“, wotmolwi Schaw. — Hdz̄z bę Schaw schesczdzesat let doszczahny, pschejesche sebi dobry wumieni. Tu wumre kommandant twierdžizn Königsteina a wschelach, kotsiz wo tutu lohku a biestarostni służbu so priscowachu, tloczachu so te krajej. Też Schaw, hacz runiż jako najmłodschi generalmajor żaneje nadzije na tule służbu nie-měsęcze, sebi ju pschejesche. Hdz̄z swojego knieza jónu wjeskołoho nadenidze, pocziniesche so zrudny a mało ryczęsche. Král to pytny a woprascha so, schto jomu je. Schaw wotmolwi, zo je jomu żadocz nastala, kotaż jomu wo dnia a w noch mera njeda, kotaż pak je pscheważna hacz zo by sebi ju wuprajec zwieril. „Ja pak tebi porucząm“, praji król, „zo hnydom prajisch, schto sebi pschejesch, a lubju eżi, zo dopjelnju, je-li to w mojej mocy.“ Schaw wotmolwi so lačjo, zo by radz na pjeć minutow pôsiki król a sakſi kurwjerch pobyl, zo by August niżej tym generalmajora z Schawia pschedstajał, a zo by hnydom so stacż dyrbialo, schtoż wón (král Schaw) poruczą. Tużon wumysł so krajej spodobasche, a wón to dowoli. Schaw syny so na królowy stol a praji: „Lubę swérny generalmajoro swobodny knieże z Schawa! Pomijenujem tebie dla swérnych, wuzitnych a zdobnych służbow, kotreż sy Nam a Naschomu kurwjerchom skomu domej wjele let dolho wopokazował, za kommandanta Nascheje twierdžizn Königsteina.“ — „A ja“, wotmolwi August so smějo, „wobkruczam do swojego dościojuństwa zaś postajemy, tute pomjenowanjo mojego królewskiego zastupnika.“

3. Szczęszych a Sakſkeje.

Z Budyschina. Niedzielu 28. novembra měsichtaj knież Jakub Kuczanek, senior tachantstwa w Budyschinie, a knież dr. Schryostomus Eiselt, probst

istwach zakazacż. Wszech królkim eżtach w knizy, w kotreż profesor Hettinger swoje puczowanju w thuringiskim leju wopisuje, pschitkał, tak je w měsice Stuhli forezmar eyle nje-hanbitę rzeże we swojej istwi eżerpię i so jim sobu smiał. Hinal pak je eżnili forezmar we Fulde. Hdz̄z sebi tam pscheważowach pschewupe dowoli mjenje pschitojnu pěstniczku spěvacz, połhmuri so forezmarjone eżolo hnydom. Skonečnje sczerynoż zhubiwski praji jomu do wozow: „Schjicze, to snadz je pola was doma mōda, pola nas tužy to waschnjo njeje!“ Cugznik so wotmeliły, kaž by wotrzynł. Tamón forezmat pak swojeje krotocze dla mjenje hoſozi nima, dygħi żadyn drugi. Čegez jomu!

Redaktor.

Uložitra Marijneje Hwězdy, wobaj rycerjaj kral. sak. zašlužbneho rjadu, privatnu audiencu pola Joho Majestosze krala Alberta.

— Z našlalom f. kapłana Kubascha w Nějbječicach su nětko něotre nowe kěrlusche, kotrež je tež „Katholicki Woſol“ hido do předla woziewil, wuskle. Ze jich wšcho hromadže 10: jedyn f čeſczi Žejuſowej mutrobje, jedyn na wutrobu Marije, 7 dalszych kěrluschow f čeſczi swjateje Marije a jedyn f čeſczi swjatoho Žofeſa. Su z wjetſcha po němſkich originalach zdželane; po hlosu su nětore prawje lubozne.

Z Měrkowa. Tudy je so na dnju swjatoho Handrija Boža martra, kotrež je Měcherjec swójba stajez dała, swjatocznje poſwyczeńka. Spomnichym woſeſje tohodla tež tudy na to, dokelž maja wšichſte wšy Radwoſkeje woſady jedyn abo wjac swjatych křižow, mjez tym zo hisčeze Měrkow, pſchez poſoſcu katholicka wjes, dotal žanoho swjatoho křiža njemějeſe. Kr.

Z Wotcnoho kraja. W zařízenym lécze bu w naſchich diöceſach 6 nowych ſtacijow założených, a to za Lužisku diöceſu 2, mjenujen naboženſké wučeržni w Seiſhennersdorfje a w Nowym-Gersdorfje, kotrež so z Leutersdorfa wobſtaratej. Za Drježdžanskú diöceſu buchu 4 katholické ſtacije założene a to 1) Miſſionska ſtacija w Hartensteinje pola Čwikaw, hdož so nětk 4 króč za ſeto w tamnej hrodowſkej kapali z Drježdžan bože ſlužby džerža. 2) W Gera, hlownym měſeze wjerchowſtwa Reuß-Gera, hdož so nětk letnje 12 króč bože ſlužby z Altenburga ſwiecza; tež so tam nabozinſka wučeržnia wotewri. Hido nětore ſéta ſem so tam z čaſami miſſionske bože ſlužby z Rudolſtadta wotdžeržowachu, a katholikomje tutoho wjerchowſtwa ſtajachu pod biskopom w Paderbornje. Na prôſtrui tamnych katholikow buchu paſ nětk woni, kaž hido předy katholikoj wójvodſtwa Altenburga a wjerchowſtwa Reuß-Greiza, pod naſchoho biskopa ſtajeni. 3) Z Altenburga wobſtara so tež nětk nabozinſka wučeržnia w Rosicach. 4) Tež w Falkenſteinje je so nowa nabozinſka wučeržnia założila, kotrež so z Plauenca wobſtara. Kr.

Z Drježdžan. Poſlednju nježelu po ſwiatkach, 21. novembra wudželi najdostojniſhi biskop w cyrkwi Žózefiininoho wuſtawa 51 holcam tutoho wuſtawa ſwiate ſirmowanjo. Jeje Majestosze kralova Karola, wyschſha pſchedſtojicžerka, běſe pſchi ſwjatocznosći pſchitomina.

— Tuſamu nježelu wječzor wotbu ſo w katholickej towarzſtwinach w Drježdžach ſwiatocznosć, kotrež bě katholické kafina na rozzohnowanju z knjezom wyschšim fararjom a dotalnym dwórſkim předarjom Potthoffom zarjadowalo. Na nju běſe ſo jara wjele ſobuſtawow Drježdžanskoho kafina a tež zwonkownych hofcji (z Lipska, Radeberga, Pirna, Budyschina, Sebnic, Seitendorfa a dr.) zechko, tak zo bě wulka ſala ſpomnjenie towarzſtwin pſchepjelnena. Šwjatocznosć wobſtojeli z hudźbnych a poetiſtich pſchednosčtow a wuſtowych rycerjow. Řejez major Stochus v. Rochow, pſchedsyda kafina, ſlawiesche knjeza Potthoffa dla joho wulkich zaſlužbow za katholické živjenjo, kotrež je ſebi woſeſje pſchez nowiny a towarzſtwa dobył. Za woboje je f. Potthoff ze ſwojimi najlepſchimi mocami a ze wſchej horliwoſcju ſtutlował. Řejezerſti rada f. dr. Unger z Eithry, kotrež je pſched někotrymi létami z protestantskeje do katholickej wěry ſo wróčiš, ſpominacše z najwjetšim džakom na to, kaž je f. dwórſki předar, kž chec naš nětko wopuszczieć, za mnogich a wſchelakich był dobrý wiednik z bludow do wěrnoſcje katholickej wěry. Řejez cand. med. Schäfer, pſchedsyda katholickoho studentskoho towarzſtwa Teutonije w Lipsku, dopomini pſchitomnych na to, zo je prěnje katholické studentske towarzſtvo „Unitas“ w Bonnje w ſwojim

času wot l. Potthoffa so założilo. Po tuthym towarzstwie je wjèle druhich podobnych w Němskej nastalo, kotrež su hacž dotal za džerženjo nabožnogu zvysilenja mjez studowachmi jara spomožnje skutkowale. Knijez Rößler ze Sebnic pschinje se postrojenja z tamnišchoho katholickoho kafina. Hdyž na to l. Potthoff sam wustupi, zo by wot zhromadžených, kotsiž běchu tak často a tak rad na njoho posluchali, božemje brak, běsche kedažnostcž najwjetša. Wón rozloži, kaf je za čas 23 let, kotrež je w Sakskej (a to jeno w Drježdjanach) skutkował, wjèle Luboſeže nadefšoł a tež sam Luboſeže ke wšchem nadobyl; z horlivymi ſlowami napominasche ſakſkich katholikow k pscheinjenosczi. Hdyž běsche na to Rößler ze Sebnic na wulku nuzu katholikow w tuthym měsće spomnil a pschitomnyh wo pomoc proſyl, zo bychu tola ſkoru tež w Sebnicach mohli katholiku cyrkej zapocjeć twaricž, wuži l. Potthoff tule pschiležnostcž, zo by za tule nuznu naležnosć pschitomnyh wo mały dar proſyl, a běsche tak zbožowny, zo 253 m. nazbera. Skončenje ryczeſchtaj hischeze k. kaplanaj Müller a Lisch, posledniſchi w mjenje lubeje Lužicy, kotrež bě l. Potthoff psched krótkim sam božemje prajil býl. Tomu wotmokli l. Potthoff, zo budže na pěkných Serbow pschech spominac̄ — Wóh pschewodž zaſlužbnoho knijega do joho nowoho zaſtojniftwa a žohnui wſchě joho dalsche skutkowanjo!

Z chloho sweta.

Němska. Němski ſejm je ſo 25. nov. wotewrili. Wotewrjenſta rycž, kotrež minister v. Bötticher cíitasche a na kotrež bě ſo jeno 80 zapoſlancow zhromadžilo, žane rjane wuhladu njeponazuje. Hłowne, ſhtož kniježerſtvo ſebi žada, je powyschenjo ſtajne je licžby němſkoho wójska z a čas měra (mjenjuja to „Friedenspräsenzstärke“) w o 41,000 muži. Za to budže ſožde léto 25—30 milionow (lěta 40 milionow!) wudawok wójska wjac trébnych. So rozmici, zo dyrbja ſo tute pjenježi požejicž abo z nowymi dawkami nazberacž. To ſu zrudne wuhladu, pschetož hžo dotal ſu wudawki za wójsko tak wysoko, zo wjetšmu počojcu wſchěch dovhodow němſkoho fejzorſtwa wutriebaja. Ze 750 milionow dovhodow doftawa netko w o jſko 400 milionow. A netko zas ſoždovětnje 35 milionow wjac, a to ſo žada, předy hacž je dotalne zwolenjo na 7 let (hacž do 1888) wuběžalo! Z cíim dha kniježerſtvo taſku žadanku zamožnja? Wotewrjenſta rycž pokazuje na hrožace brónjenja w Ruskej a Francózſkej. Hdyž pak ſo jenicež na to džiwa, hdy budže taſkovo ſurowoho brónjenja kónč? Njebudže kniježerſtvo k létu zas z nowej žadanku pschinicž, zo by ſo tež artillerija powjetſčila a wudoſpolniła, dofež je Francózſka w posledniſkim času wosebje za tule družinu wójska telko cžinila? Njebudže z ſoždym lětom zas něčto nowe? Zrudny je mi to měr, kotrež jenož na bajonetu a kanónu ſo zložuje. Pschetož taſti měr w obſtač nje može. Skončenje dyrbji ſo napřath woblik rozlamacž. Schto dha ſu nam miliardy z poslednjeje wójny pomhale? Žohnowanjo z nich njeje dotal žane widječ bylo. Zo tola europske mócnarſtwa ſebi njemóža měra dacž. Hacž „do zubow“ wobrónjeni ſtoja jene pschecživo druhomu a z nje domérnu jene na druhé kedažbuje, hacž tola žana kročel dale druheje njeje w tuthym hjezbóžnym běženju na pschemu. Zawérno že ležný je čas, do fotohož ſmy pschischli: „krej a železo“ je heſlo, kotrež wſchě moch napina. O kaf wjèle rjensko běsche tehdom, hdyž hischeze rěkaſche: wéra a luboſež! — Kaf ſo jenotliwe ſtronu pschecživo nowym žadanjam kniježerſtwa zadžerža, njeje hischeze doſez jaſne. Sednanja ſu ſo w tychle dnach

zapoczał. Centrum drje budże pszczeńczo nim, pschetoż hiszczęce w poslednim wólbnym programie je so wuprajilo: „Krucze dżerziny so zaśady: njecha my rozmnożenjo dawków a cęzów, ale chce my ich sprawne rozdzielienjo a po-mięjschenjo, kajkež jeno so hodzi; kapital ma so żylniščo za nje pschimacž a wudawki, kotrež su pszczeńczo našim hłosam so powjetšcile, na prénim měsće za wójsko dyrhja so pschirótskiež.”

— Biskop dr. Hefele w Rottenburgu je wot swjatoho wótcia sebi starobny dla koadjutora (wjezaczaco biskopa na pomoc) żądał a tajkohu tež dostał. Že to ī. dr. W. v. Reiser, kotoromuž je biskop Hefele sam 16. nov. w Rottenburgskej katedrali biskopstu swjeciznu wudżeli.

Italsska. Rom. Swjath wótc Leo XIII. je, kaž so wobkrucża, jednanja wo wušwobdzenjo bamžowę moch w Romie sam do rufi wzął a chce je na wscie waschnjo spēchowacž. Pszczeńcunu k tomu dawaja straschnie demonstracie, kotrež wosebje w poslednim času pszczeńczo cyrkwi, bamžowomu stołej a z cyka pszczeńczo wscie wierje z njewuprjitej khrobłosćju so zbehaja. — P. Klimant Hošbauer, prén němki redemptorist, budże k létu pschi bamžowym jubileju swjatočnije za zbožnoho prajeny. Jednanja wo tym su někto dokonjane.

Francózska. W Tonkinie je na město Paula Verta, wuprajenohho Boha-préjerja, kij je psched krótkim wumrēl, za nowoho generalresidenta žid Bihourd stajeny. Po tajkim židowski wyschisci porucznik za zakit katolickich missionow. Schto težto we Francózskej hiszczęce njewupjeku?!

Wschelczinu.

* (Pózdnje kschcizna.) Wěste nowiny pišaja z Turina, zo je tam Mianlio Garibaldi, najmłodschi syn staroho Garibaldija swjatu kschczeniu dostał. Mianlio je rjany, młody a sylny muž polny žiwienia. Joho njeboh nan je był pchikazał, zo so jeho dżeczi njeśmiedža nabožnje kubłacž, schtož so tež stało njeje. Po nanowej smjerci pschesydli so Mianlijowa macz z nim a z jeho sotru do Turina. Tam wysoka schule wopytowawschi, so pschi swojich towarzach bórzy hinał pscheswedoži. Wyschisci w nabožnictwie rozwuczeny, bu njeďawno kschczeny a tež firmowaný. Pschispomnju hiszczęce, zo je stary Garibaldi paleñy bycz chył, ale jeho cęsejowarjo do toho zwolicz nochedža, měnja, zo je jeho cęsla schłoda. Wem-li prawje, su je w loni do Roma pschewježli.

* Młody lidora, kotorž je so wěczenie radšho po měsće dundał dyžli dżelał, pscheszczęsche njeďawno jenoho knihiciszczęcerja we Winje wo jałmožnu. Dokelž pak bu wotpołazany, jeho na měsće załkó. — Czoho ma so cęlowej bojecž, kij do Boha njevéri?

* Schenski wuzomnik po hofy běžo, założi do toskiego knieza. „Niemiejskich so wuwintycz, džiwinia?” swarjescze kniez. — „Rimam khwile, schtowrcz hodžinu sebi wokoło zabežecž”, wotuołwi schewcziſt a cęrjesche dale.

* Něhdyn prajesche žid w towarzstwie, zo 500 dželacżerow žiwi. „To so mylicze, kniez Pereles”, rjekný něktó, „czi 500 dželacżero žiwa was.”

Naležnosće našoho towarzstwa.

Sobustawy na lěto 1886: kk. 481. 482. z Khróscie: Michał Serbin, Jakub Kokla, 483. Michał Kocor z Workle, 484. Madlena Źeńchowa z Wudworja, 485. Hania Bětnarjowa z Różanta, 486. Jurij Jeński ze Sernjan, 487—489. z Pěskie: Michał Mjechela, Madlena Bardonjowa, Petr Solta, 490. Ernst Leis z Haslowa.

Sobustawy na lěto 1885: kk. 637. Michał Kocor z Worklec, 638. Hanža Bětnarjowa z Różanta, 639. Michał Mjechela z Pěskc.

Na lěto 1884 doplaci: k. 615. Michał Kocor z Worklec.

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daní wučinještej 91,064 m. 50 p.

K česci Bożej a k spomoženju dušow su dale woprowali: **ze zawostajení-stwa njeboh Madleny Delenkowej z Čorneč** hako přinošk za zapáčenjo wulkoho wołtarja **600 m.**, za zwonjenjo za njeboh Madlenu Delenkowu z Čornec 15 m., z wokołnosće kloštra Marijneje Hwězdy 8 m., z Ralbičanskeje wosady k česci Jézusoweje Wutroby 3 m., njemjenowaný z Khróscic 4 m., njemjenowaný přez F. R. 10 m. 50 p., wot njeboh J. Šoltý z Dobrošic 30 m., z Pěskc: „k česci najs. Wutroby Jézusoweje za khude duše“ 2 m. 75 p., njemjenowana z Worklec 3 m., z Khelna: „Wěčny wotpočink daj jim, Knježe!“ 2 m.

Jubilejske dary: J. a H. C. z Str. 10 m., z Khróscanskeje wosady 3 m., z Ralbičanskeje wosady 2 m., njemjenowana z Budyšina 3 m., njemjenowana 6 m., swójba z Budyšskeje wosady 5 m., jena swójba z Dobrošic 15 m., z Baćońskaje wokołnosće jub. dar 12 m., jedyn šuler wottam 2 m., njemjenowane z Budyšina za khude duše 3 m., njemjen. z Małsec 2 m., ze Sernjan 1 m. 50 p., N. N. 10 m. 25 p., přez F. R. 3 m., njemjenowana 1 m. 50 p., njemjenowana 1 m., njemjenowaný ze Sulsec 3 m., njemjenowana z Budyšina 1 m., njemjenowana z Baćonja 1 m., njemjenowana swójba z Khróscic 30 m., njemjenowana z Lišeje Hory 3 m., njemjenowana z Budyšina 25 m., njemjenowaný z Budyšina 3 m., z wokołnosće Marijneje Hwězdy 4 m., jubilejske dary z Khróscanskeje wosady přez F. R. a něšto k. fararja Wernerja 92 m. 50 p.*

Hromadže: 91,985 m. 50 p.

* Přispomnjenjo: Druha połojca 92 m. 50 p., kaž tež 175 m. 40 p. přez k. kapł. Šoltu z Khróscic so za Žitawsku cyrkej woteda. — Njeje-li rozeznaćo jubilejskich a nic jubilejskich darow tudy cyle prawe, njech so nam za złoto nima. Druhy so rozdžel připōslanych darow dosć spózać njehodži, tež je móžno, zo smy so w něčim molili. W zhromadnej sumje wšak tohodla žadyn pobrach njeje, wšak je kóždy dar za cyrkej zapisany. Red.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 9600 m. — Dale su woprowali hako jubilejske dary: Madlena Źeńchowa 50 p., L. z Budyšina 1 m. 50 p., swójba z Budyšskeje wosady 5 m., njemjenowane z Budyšina za khude duše 3 m., ze Sernjan 1 m. — Hromadže: 9611 m.

Zapłac Bóh wšem dobročerjam!

3 nařadom k. kapłana Kubascha su wuſhle a za 5 p. na pſchedaní:
Kěrluše,
wopſdijace 10 nowych kěrluſhów.

Krajan, katholska protyka za Hornju Lužicu na lěto

1887,

je wuſhok a w expedicijsach „Katholſkoho Poſoła“ a pola klamarjow za 25 p. na pſchedaní.

Derje wjazane modleriske knihy „Myrrhengarten“ bjes imena (po zdaciu hižo jónu pſchewjazane) su so w Rožencjanské cyrkwi namakale. Schtovž je sebi je tam zabył, njech so w Rožencjaze na administraturje za nimi prasča.

Ejššej Smolerjec kniževníčcejene w macziczym domje w Budyšinie.

Ratholoski Posł

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje
na pósće a we knihařni
1 m. 70 p. bjez pôrta.

Sudowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 24.

18. decembra 1886.

Lětnik 24.

Hdže my džemý?

Hdže my džemý? K ežomu so pschiblizujemý? Tele praschenjo mohli snadž sebi my tež zaſy takle jónu stajiež a potom trochu na to wotmołwicž. Wschaf je skoro zaſ léta kónc, a takle na kóncu léta sebi ludžo wschelake praschenja stajeja. Tón so prascha: sym dha ja lětſa swoje zamozjenjo zaſy rozmnožil, sym zaſ kruch bohatſki džili loni? Druhi prascha snadž so, hacž je sebi w swěcze wjac hahladnoſcze dobył, tsecži, hacž je wjele wjac na-wuknył, a tak ma kózdy swoje wějte praschenja (to ma so mijenujcy najbóle wšcho po kózdomo nałożenjach, po joho duchu a wutrobje).

Hdže my džemý? K ežomu so pschiblizujemý? Nô, snadž mohli mi něčto tež wotmołwicž, najprjedy pschiblizujemý so k hodam, k Božomu-džecžu, a potom čcemý hladacž, hdže dale dže! Haj, tole věſče — Bože-džecž! Kaf krasne to ſłowo! Wopschija džé ſesame wulku potajnoſcž naſjacieje swjateje wěry. O, ſhto začjuwa naſča wutroba pschi tymle ſłowie: Bože-džecž! Rjehorji so wona z luboſcžu k tomule luboznomu džecžatku? Tola tež tu je wschelako. Małe džecžo poweda cži tež wjele wo Božim-džecžu, a myssi pschi tym na prawje wulke džecžo, ſněhběle zhotowane, z čerwienymi bančitami wupřichene, z rufomaj połnimi najrijeñšich darow. Twój ſlužobník, cželadník poweda runje tež wo Božim-džecžu, a myssi pschi tym jeno na tamne wulke dary, kotrež sebi wón pscheje abo woczaňuje. Tola wón wě a wěri, zo Bože-džecžo tež hischče woziamuje abo zo so tač tež mijenuje Sym Boži a naſch zbožník a wumóžník Jezus Chrystus kħwalem do wěcznoſcze! Alle ſhtož dyrbimy wobżarowacž, je to, zo so runje tole poslednje wot pschewulkeje mnogoſtih čłowjekow wjac njeri, a jelizo njeriwo z cyka tute ſłowo wjac wupraj, wěri runje tak mało do potajnoſcze kotrež wone woziamjenja, kaž moje pjero, z fotrymž tole piſam. Haj luby cžitarjo, tu možemý so tež wopravdże prashecž:

Hođe my džem? A čomu so pschiblijujem? Naši lětstotki kvali so tak jara hako rozsvěleny, zdželany, njevuprajnije postupny na wschitkach polach wumjeliwa a wědomoſc̄ow; a my mōžemy to tež z radoſeju pschipoznac̄, ale schtož dyrbimy z cyklu wutrobu wobzarowac̄, je to, zo je ſkoro cyklu naſche w umělſtu materialiſtiske, zo je ſo wonie powſchitkownye wotrjeklo wery swojeje macjerje, a wědomoſc̄, ach wona je z cyklu swojej wuczenoſc̄u a pschi wschitkym mudrowanju tajku hrózbu abo respekt hižo pſched ſamym mjenom Božim doſtała, kaž ma to djabok pſched ſwjahym kſchizom. Tale wot Boha dželena tak mjenowana wědomoſc̄ ſwjeczi nětko swoje dobyča. Materialiſmus zjenočeny z atheiſmom (bjezbóžnoſc̄u) twari teſle bjezbóžnej tak mjenowanej wědomoſc̄i dobyčerſke woblkui, pſchez kotrež wona potom zaſtupeje abo kroči do ſlubjenohu paradiſa abo ſlubjenohu kraja Kanaanſkoho, hođez drje měd a nloko nječeče, ale hođez ſo lije krej kaž z rěkami. Francófska je w zańdženym lětſtotku wschitkym zdželanym a njezdželanym ludam jara zrozemliwych a powuczacych pschitkla, hođe my džem (a cykly ludy) — bjez Boha a nabožniſtwa. Tež tamni „rjekojo“, kotsiž ſwobodnoſc̄, jenakosć a bratrowſtvo pod ſatowej ſekeru pschipowjedowachu, to běchu tež wuczeni, wjèle wuczeni a ſamo mudri ludžo, kotsiž běchu za ſwoje ſchule wjèle pjeniez płaczili, kotsiž běchu čítac̄, píſac̄, ſicilac̄ a hiſtoreje ſnadž tyſac druhich rjanych wěcow na wulki, jeno jene jím pobrachowaſte, ale najnužniſte, schtož čłowjeka hakle woprawdžitoho čłowjeka čini, a to bě nabožniſtvo; a tak buchu čjile čłowjekojo woprawdžic̄i zli duchojo w čłowjeskej podobje. Bohužel pak je hižo ſtara wěroſć, zo ludy nochcedža wuknyc̄, a njevuknu niežo, ſamo nič z najrozemliwſkich předowanjom ſweta — ſtawiznow.

Hođe my džem?! Tam, hođez wſchitke ludy pſchitněchu, kotrež — Boha ſo poczinachu wotrjekowac̄. Niedyrbi-li tale lijenca křiwanneje bjezbóžnoſc̄ (atheiſma) tež na nas pſchinie, potom dyrbia tež mužojo wědomoſc̄ kaž tež bohac̄kojo ſo zaſhy wróćic̄ ſi wopuſhčenym woſtarjam Božim a ſi nabožnoſc̄, knizek tak derje kaž dželac̄er a zaſtojniki, khudzi a bohac̄i, wuczeni a njewuczeni, wſchitkach dyrbia ſo wróćic̄ ſi Bohu, hewak pſchitněmu tam, hođez ſu ſkónčenje wſchitke ludy bjez Boha pſchitně. Woſtarje ſo powaleja a tež tróny hnydom za nimi ſežeňu. Kajfe rycze ſlyſhimihi hižo wjach lě doſho we wſchelakich zhromadžinach z horta tak mjenowanych dželac̄erow: „Cjile bohac̄kojo ſu nam wzali nadžiju na wěžnoſc̄, tuž chcem ſebi žiwenijo tu na zemi po móžnoſći ſkódkę a wjehołe činić; to pak ſo njehoži bjez dželenja bohatſtwa, wobſedženſtwa, pjeniez; tuž wójmu pſchecžiwo wſchitkum bohac̄kam a pjeněznikam, pſchetož wobſedženſtvo je paduſtvo!“

Měſchnik je pola tajſich ludži najwjetschi njeſchecžel, kotrehož wjac̄ widžeć niemóža, dofelž zo je wón pſchecžiwnik tajſich powrýčerſkich zaſadom. Tuž je za wſchitkach, bohatych a khudych, zaſtojnikiow a wuczerjow ſežeňowace praschenjo jara wažne: Smy my, je wotroſčaca młodoc̄ež n a p r a w y m puczu abo nič? Hođe pſchitněmy, hođe žana wyschnoſc̄ wjach ſwata njeje?

Hođe my džem?! Socialiſt dawa nam hrózne wotmoženjo na to. Socialne praschenjo je ſo nětke ſi hlownomu praschenju cykloho lětſtotka wuwiſo! A ſkoro wſchitky, kotsiž chcedža džensniſchi dzeñ tele praschenjo na wſchě móžne waschnjo wotſtronicz, jeno nič z pomoci kſchecžanstwa a cyrkwe, ſu na wopacžnym puczu, na čjeli novoho pohanſtwa!

Kak hubjene ſu wobſtvoſc̄e bura, wobſtvoje mjeuſchohu bura a rjemjeſníka. Wulfotny kapital wobknježuje cykly ſwet a podežiſtežuje bura

a rjemijsknika; tele parcelirowanjo a roškarstveno burških klubow krónuje hisččeze tute hubjenstwo. W pschekupskim a rjemijskistim živjenju je so zhubila dowera a swera, zaklad wšchoho zbožja; dženska milijonar a jutſe bankerot — hacž woprawdze abo na jebace waſčnjo, je wſchitko jene; ſcěħwku pač je, zo zas ſta a tħiſach swójbow pschi tym do najwjetshoho hubjenstwa a kħudobu pschińdu. A pschi tym wotebjera džen a bôle nabožna mysl, mužojo „wědomoſćę“ a pienježnikojo džen fħidżexxanſtwa a Boħa wjach njetriebaja! Bohatstwo a pienježny — tute złote czelo — je iich Boħ. Pschi tym, to ſo ſamo rozemi, zhubjuje ſo pschech bôle wſchitke nabožne a moraliske zmyſlenjo we wſchitkach klasach čłowięſtſkohu towarzſtwu, njeħħmanſtvo a złoszcz kċżejtej tu najrijeſtcho a wuṁmehxatej pschitomnu a pschichodnu khostacu sprawnoſć. A tomu pschitowarski ſo hisččeze, zo byxhim tola eyle hubjenſtvo moptali, tamne njezbožowne hidženjo a wadženjo mjez narodami, a ſkoncžnje krónuje to wſchitko bjezbóžnym „kulturfampf“, w kotrymž chęſche tamny „krwawny a żelezny muž“ z dynamitpatronu starokatholſtwa w rucy rožħeżepicž kſaln̄ twar katholſkeje cyrkwi. Tamni mužiſkojo w swojich falkach a ze ſwojimi klepakami w czornych ložach faž tež wſchitko atheiſtojo a nihilistojo zawađawaja ſebi ruch z wjeſtoſću k zwiazkej bratrowskomu — pschecžiwo 1800-létnej kublárę a woczęhnejczy wſchitkach europskich ludow, pschecžiwo cyrkwi Bozej! Haj po-walejče jeno dale woltarie, tróny hižo potom same spadaja. Njeſpolojnoſć a njemier knježi w naſchim swēta džele wot jenoho konca k druhomu, mjez tym zo chce abo tola chęſche kulturfampf wot polnoch hacž k połdnju a wot ranja hacž k wječoru, tu tak rjec z fijom a prutom, druhdže zaſy ze ſłódkoſćem abo jēdojthym miedom chykej znicžicž a jeje zaſtupjerow wotſtronicž. Ale ſamo tamny krwawny a żelezny muž je ſo tu zamylil. Biżka, Gambetta a Viktor Emanuel — ani jedyn z nich wjach njeje, chykej pač, fotruž woni pschecžehachu, tu hisččeze je a hisččeze tu budže, hdvž budža nětcežiſche wulke mjenia dawno zabyte. — A powschitkowy mér, o tak kruhy a wěſty je tón tola — z najmierſtcha wot džensnijſtchoho hacž do jutſiſtchoho; Europa pač nje može ſo ani hibnycž w luthę brónjach.

Hdviž dha fu na Boħa skoro eyle zabħi, hdviž rožswětlenjo (aufklärunka!) bjez Boħa eyle towarzſne živjenjo wobkniežuje, Boħ a jo ho mēſhnicy w zjawnych naļežnoſćach ničžo wjach prajicž nimaja — dha drje je tola nětko swētej derje! Haj, k nam bliži ſo krute praſchenjo: Scze dha wj, ſmjerſti čłowiekowje, wot eżafa waſchoho wotpada wot Boħa a joho kaſnijow, ſcze wj, woprawdze nětko poczeli leſtbi byč, ſwojoho bližiſtjohu bôle lubowacž, z krótki, ſcze wj, nětko zbožowniſhi? A tu praji nam kózdy měrny wob-kežbowař, kiz njeje hisččeze eyle bankerot ze ſwojej wěru: „Ni hdvž na nihdyn nic!“ Z tej samej hrózbu pač pschitupi k nam tež druhe praſchenjo: Hdže džem?!

To wſchaf fu wažne praſtenja a nic snadne wěcy, kotrež ſmy ſebi tu pschedſtajili, a kotrež tóuile ke kóncej ſo pschibliżowach 19. lěftotk wobczęžuju. Pschecžiwo wſchomu tomu by čłowięſtſto tak prawje trjebało ſylnu, njeħħablaču wěru a kruhu nadžiju na wſchomocnou Boħa, zo by wone zbožowneje pschebédžilo tule rožriſowacu bitwu w naſchich straſčnych czasach. Tola wſchitko druhe nadendžem w wulkim fwěcze, pienježny, wědomoſć a toho runja, jeno nic najnužniſhu bróni, wěru a nabožnoſć. Na jenej stronje maſč tu ſwiatk a pjaſt njeħħestawacu proču a dželo wo wſchédny kħleb, na drugiej zaſy najwjetſtchi luxus a njevuprajne pschecžinjenjo! Woboje pač na Boħa wjach njeſpomina. Je džiū, zo ſo porst boži tam a ſem kruče poſazuje?

Cyła pschiroda zda so z czasami pschecjivo nam wojowacż kaž wo žiwjenjo a smiercz. Wulke wody pohriebaja skot a ludzi, zniczująca wschitko, schtož je čłowiek z wulkej proci wusłutkował, za wokamiki; zemjerzenjo póżera cyłe miesta a joho wobydli; hłod żnje ečłowiekow kaž syck swoju rožtu. — A pschi wschitkum nochce świet hiszceje spóznacz: hdże to wscho wjedże, hdże my dżemy! Psched pschikhadom zbožnikowym bě świet tak daloto, zo njewiedżesche sebi wjac'h rady, sami pohanjo prajachu, jeli nětke zbožnik sweta njepschinidze, potom ženje wjac'h. A wón pschinidze do swojoho — ale swoji joho njepschinidzu. Wola nas je tosame. Wón je hižo pschishoł, a nochyli joho tež my pschijecz, pónidze so nam runjetak, kaž njedzakownomu ludej božomu — wón bu za czišnienj! Kaf stoji dha z nami Serbami? Jeli tež Bohu dżak wscho předy prajene wo nas njepłacie, prascheinj so tola tež jonu: Hdże my dżemy? bjez nasich dobrych starzych waschniow, bjez pobožnoſcze, jednorosče? Nasche żony a holežki bjez narodneje, serbskeje draſty? Wjele so jich teje sameje hižo hanbuja — haj wschak, tale częſtna draſta je tež hnydom wér wuznaczo! Ale schtož so mie hanbuje, „schtož mie zaprzeję psched ečłowiekami, toho zapru tež ja psched mojim njebjekim wótcem“. Tuž luby ečitarjo, woprasccheinj so tola tež jonu takle w Bożej noči prawje krucze: Hdże my chcemy? K ečomu so my pschiblizujemy? Hacż snadż tež k tamnomu kóncej a dóntej wschitkich ludow, kotrež zaprrewachu swoju narodnoſć, swoju wér, swojoho Boha — a so wschoho toho hanbowachu. Hdże my dżemy? Ma to njech nam wot-mowlwi w Bożej noči, Boži džen — Bože-džeczo! — M. Ž.

Dobry katholik mjez druhowerihimi.

W Paderbornie je psched królik brożurka wuschkla, w kotrejż so katholiskim křesčjanam wosebje wot měschanych mandżelstwów motradza. Spisaczel tejele knižki je duchowny z wosady, kotaž so mjez 32 njekatholiskimi wšami roszčeria; tohodla znaje wón derje tamne wobstojenia, w kotrejż so tež někotryžkuli z nas namaka. Njech je tebi, luby ečitarjo, tónle nastawł wjednič w mnichich strachach, kotrež twojemu węčżonomu ale tež twojemu ečasnomu zbožu hroža. Kielo dobrych katholikow pschinidze do njekatholiskich krajinow? A kielo wostanie pschi swojej starej wérje? A eži, kotsią wostanu, su ečasto jenož po mjenje katholicy, kiz mało abo z cyła wjac'h ke mīchi njehodža, w měschanych mandżelstwach swoje džeczi njekatholiske wocjahnū, hižo lěta dołho wjac'h swiate sakramenty njedostawaja. Njeje to złe? Kajke zamowljenjo zmieja nehb tajcy psched Božim stolom? Tara ečasto wumru pak tajcy tež bjez spowědze a pochwowaja so bjez duchownego w njewiecżenej zemi. Spisaczel tejele brożurki je 13 lět kózdy měsac do 3 hodžin zdalenoho města jézdźi a tam katholikam bože služby swiecžik. W tutym ečasu je někotryžkuli katholik zemrěł, a mjez nimi dość hubjeni, ale ze wschęch tyhle — pomysli sebi — staj jenož dwaj hnadi měloj, swiate sakramenty dostacż. Wschitcy družy džeczu njepschihotowani do węčnoſće. Njeje to zrudnie? Jónu padże dželaczer na džele a bě morwy. Joho macž žałosćesche węzo psche tute njezbožo; ale bôle rudžesche so maczerna wutroba, zo bě jeje syn bjez spowědze a swiatoho woprawlenja zemrěł. „Kadscho bych chyka“, rjekny, „zo by na najezđichu khoroszej pomaku mrěł, hacż zo njepschihotowanym zemrě.“ Zawęczę, tale macž mjeſeſche prawje; dokelż swiate piſmo praji: „Straſchnie je, do rukow žiwoho Boha padnycz.“ Schto měniſh, luby ečitarjo, hdh by so tebi jónu tak zeszko a ty by swoju bohabojaźnoſć

a swoju wéru zhubiwschi, dale a czezo hréshil a takle njepschihotowaný psched sudny stoł Boži stupit? — Wijesich snadž z hlowu mienjo: „To so mi nje stanje.“ Ale runje tak myslachu druzy tež a tola su zahinylí; tohodla bjer so na fedžbu a posluchaj na radu, kotaž chee tebje psched najhórschim zakitacž.

I.

Wostaní pschech pscheswédczeny, dobrý katholik; wér, zo je jenož i ena prawa wéra, zo je jenož jena prawa cyrkej Khrystusowa, a zo je tale jena wéra katholiska, zo je tale jena cyrkej katholska cyrkej!

Njemóže tež hinał bycz, luby cžitarjo. Khrystus, Syn Boži, móžesche jenož jenu wéru wucžicž, nic dwě; hewak by dyrbjal napschecžiwe wucžicž, njeby potajskim Boža Wérońcž był. Tohodla je wón tež jenož jenu cyrkej założil, zo by wona tule jenu wéru rozschérjała, kotaž ma po joho słowach hacž do kónca swéta wostacž, ju njeskaženú zdžeržala a rozschérjała. „Ty sy Pětr (t. j. ſkała) — praji — a na tule ſkału natwarju swoju cyrkej, a helske mocu ju njepschewinu. Hlej, ja budu pola was hacž do kónca swéta.“ Zana druha cyrkej njeje pak wot Khrystusowych cžasow sem pschech byla, hacž katholiska. Wszeché druhe nastachu pozdžischo. Tohodla móže tež jenož romsko-katholska prawa cyrkej Khrystusowa bycz. — Hlej, fedžbui na straschnoscze, kiz tebi w tymle nastupanju hroža.

Ty dyrbisich cžasto z ludzimi wobkhadżowacž, kotsiž njejsu katholiskeje wéry, haj kotsiž su samo njepschecželscy pschecžiwo njei zmyśleni. Ty dyrbisich słyschecž, kaf twoju swjatu wéru pschimaja, kaf Božu mšchu, spowědž, cžesczenjo swjatych, bamža, biskopow a duchownych wusmiesheja; husto nadendžesč knihi a nowiny, kotrež su połne kžow pschecžiwo naſchej cyrkwi; kaf snadnie tu je, zo dwelowacž poczniętich, hacž je katholiska wéra wopramdże tež prawa, zo so hanbujesč, wosiebie hdyž sebi to, schtož cži njepschecžel ryczi, wuswětlicž njemóžesč, a hdyž sy wot taſtich pschecžiwnikow motwistny! — Drugdy zeidžesč snadž so tež z drugo-wériwnymi, kotsiž su po swoim waſchnju bohabojaźni, ty móžesč pschileżnoſć mécž, czuzoho przedarja słyschecž, kiz jara křeschczanscy ryczi, abo ty snadž sy czuzym božim słubam pschitomny, hdyž so pobożne śpiewy śpiewaja. Tehdom sy zasy we wulfim strasche, zo masz skóńcznje czuzu wéru za runje tak dobru, kaž katholisku a so z wabiacym słowom spokojisich: „Kóždh po swojej wérije zbožnoſć docpęje“, abo „je wscho jene, schto wérisich, jenož zo sy derje živo“. Schto mamý něk cžinicž, zo njebhym w tychle straschnoscžach zahinylí, hdyž so we nich namakamý?

1. Pschede wschem modli so prawje pilnje a poniznje k Bohu, zo by cži katholisku wér u zdžeržał; dokoł katholiska wéra je hnada, wo kotoruž mamý Boha proszež; z paczteriemu dostawamý moć pschecžiwo wschem stracham a nje-pschecželam.

2. Hladaj, zo swoju swjatu wéru dale a lěpje póznajesč. Tohodla khodž radý na przedowanojo a posluchaj pilnje na křeschczansku wucžbu; njefkomdž żenie ſe mšchi; słyschisich? Cžitaj tež doma swoj katechismus a dobre nabožne knihi.

3. Namakasch-li pola drugowériwych tam a sem něchtó dobre, pomysli sebi, zo maja woni tole hishcze wot naſcheje katholiskeje cyrkwe, runje kaž so džecži, kiz su swój wótcny dom wopuschcžile, cžasto hishcze z draſtu phischa, kotoruž su tam doſtałe. Tola wjèle dobroho, na psch. Božu mšchu, swjate woprawjenjo, swjaty ſakrament spowědże, swjate ſirmowanjo, poſlednje bože wolijo-

wanjo, měščnišku swjedziznu, sakrament mandželstwa, potom došpolku, njeponaženu bibliju, czeſćowanjo najzbóžniſcheje knježnij, macjerje božje Marije a swjatých, modlitwy za khude dushe w cžiſču atd. atd. to wscho pola nich podarmo ptamý.

4. Pschi wschém, schtož tebi tež pschiſtivo katholskej wérje rycza — nje-mohł-li tež to wscho wsławieſz — spominaj na to, zo tež tu pschiſtowo płacieſz: „Jedyn biazyn móže ſo wjac yrashecz, hacž džesacz mudrych wotmołwicž.“ Njemohł-li tež hnydom wschę tafke rycze zwotmołwicž a rožwietlieſz, zamieſcie tohodla twoja wéra khablač njebudž; ſtoji džen na njepowalnej ſkale njezmolneje cyrkwe Khrystusowej, kotaž je po joho ſlowje ſtolp a twerdźizna wernoscze.

II.

W obdžel ſo prawje husto na ſlutkač po božnoscze, kaž ſy je w křeſćanskiej wuczbje za ſwoju pschiſtuschnoscž naukuňl a za ſwoje mlode ſéta nałożował.

W dobrých, katholickich woſadach njeje czežko a wobcežno, po božnym bycž; dokelž płacieſz kózdy za njeczeńſtvo, kiž njeje po božnym, kotryž z najmiejenscha njedželu Božu mſchu njeſtyschi, za lěto z najmiejenscha jónu abo někotre razh ſwojemu prawje poſtajenomu měſčniſkej ſo njeſpowěda a k božnomu wopravjenju njeſtobrzi. Tu — praju — nježada ſebi po božnoscž žaneje woſebiteje procy. Zwotkowne woſtojenja napominaja a pohnuwaſia tebie k tomu. Cgle hinač paſ je to za tebie w czuzych, njeſtatholickich krajinach. Schtož chce jom halo katholik po božnym bycž, budže husto za to wuſmieschanz a zacpewany. Nawopak tam njeje hańba, njedželu o ſwiate dny ſe mſchi njeſtobrzič, bjez pacžeri ſo za blido ſydač a zaſy wot blida ſtawacž atd., haj to je taſ waschnjo, po božnym njebycž. Schtož paſ by njevěđaſ, ſak wulki wliw ma waschnjo a zwučzenjo na člowieka? Ty nočcesch ſo rad wot druhich rozeznawacž, nočcesch, zo bychu druzh wo tebi ryczelci, zo bychu tebie wuſmiescheli. Schtož je ſcěhovk toho? Ty woſtojisch ſo počińka po počińku hacž ſkončznie žanoho wjac nimaſh. Něchtóžuňl njeje ſo predy w ſwojej katholskej domiñze z tym ſpokojil, zo jenož njedželu a ſwiate dny ſe mſchi khodžesche, ně, wón khodžesche tež hiſczeje wjac kóz dželawu džen do božoho domu; hdyž paſ do czuzych pschiſtive, woſta drje něchtó njedžel pschi ſwojim starym dobrym waschnju; ale jónu zaſtyscha, ſak joho druhi wuſmieschesche: „Helej tónle ſwiaty njemóže ſo ani njedželu naſpewacž“, a wot toho cžaſa pschiſta cyrkwiſtu kažnju dopjelnjecž. Druhi bydli jenu abo dwě hodyne wot cyrkwe zdaleny. W katechiſmje je naukuňl, zo je joho ſwata winowatoſcž, njedželu a ſwiaty džen božu mſchu křeſćecž. Prěnje měſach tež khodži, ale cžim dale, cžim rědſho cyrkje wohlaſa; wón džen widži, zo druzh, kiž maja tola cyrkje we wsh, ani porjadne ju njeſophtuja, cžohodla dyrbjaſt wón dla božje mſche ſak daloti pucž bjez a ſo nimo toho hiſczeje wuſmiescze dacz? — ſak je to tež z druhimi počińkami. Hdy drje by ſo tamny predy wjacžor lehnył, bjez toho, zo by ſwoj křiž njeſcžinił, zo by ſo pschiſtovnu bjez pacžeri za blido ſydnýl? Toła te cžaſy ſu zaſtyle. Druzh to nječzinia a tohodla wón to tež wjac nječzini. Dyrbisč ſo po druhich mēcž — ſak ſo cži tafki zamolwia — njeſmiesch žane wumzaczo bycž. Luby cžitarjo, ſak zlé by bylo, hdy by tež ty do podobneje njerodý padnył a halo hubjeny katholik bjez Boha a bjez wery kaž pohan živu był! Wězo pschiſtach ſebi hiſczeje, zo ſo to ſtało njeby. Tohodla poſluhaj na tele rady a zaſtylezep ſebi je hlučko do wutroby; jeliz węznie zaſtylezep nočcesch, dyrbisč ſo po nich mēcž.

1. Spěwaj kózdy džen, kaž cži to dobre křeſćanske waschnjo praji, ſwoje pacžerje. Nasch Zbóžník ſam napomina: „Nědžbujeſe a modlicze ſo,

zo njebytcheče pschijschli do spytowanja!" a swjaty japoschtoł Petr: „Bratſja, budzceje mudri a fedzblimi w modlitwach.“ Wschedny paczer je tebi mužny hako bróni pschecziwo twojim njeprzeczelam, kotsiz tebje ze wszech stron nadpaduja. Schtoż so to hodla paczeri wostaji, je tak njerozomny kaž wojak, fiz bjez brónie do njeprzeczelow dže. Potajkim njezabudź a) ženie na swój ranisci a wjeczorny paczer, a byrnježli tež krótki był, njezwadaj so joho žadyn džen cykle. Telko khwile masch pschec za Boha a zbožo swojeje njesmijertneje dushe. A njemóžeschli snadž hnydom rano swój paczer wuspiewacż, sczin to pschi džele; njejhodži so to zjawnje, sczin to mijelczo, ale njezabudź na to! b) Spewaj tež janadželske powitanjo, tež potom hdvž z węże njekatoloskeje cyrkwe zwonicz hyschich. To je dobre waschnjo ze staroho katholoskoho czasa, a zwony su tež husto hiszczę z toho czasa a powiedaja tebi ze twojim mosaznymi jazykami wot krasnych dnach, hdżez wschitcy kschesczenjo k pschec czistej kniežnje a jeje bojskomu džeczatku zjenoczeni swoje próstwy a khwasbne spewy sczeczu. c) Wuspiewaj tež psched jedžu a po jedži swój džakowny paczer. Ty węsch, jenož njerozomne zwierata spożeraja Boże dary, njeponijsliwshi sebi na dobrotzinoho dariczerja. Njezin ty podobne! Shli potajkim nan, njech jene z twojich džeczci paczerie spewa, shli słuzownik abo żona, fiz masch njekatoloskoho muža, a njesměchli sebi dla swojeje wotoknosze zwericz, zjawnje psched jedžu Bohu so džakowacż, sczin to z najmjenischa mijelczo, a Bóh budże zawesze twoju wolu żohnowacż.

2. Pschinž kóždu nježelu a swjaty džen, hdvž móžesch, ke mſchi! Ty węsch, zo cježen zbręszchich, hdvž na tajkich dnach bjez ważnieje pschicinny božu mſchu zakomdzisich a njeslyshich. To hodla njehladaj na schpatny pschiklad hubjenych kschesczanow, kotsiz rědło abo ženie do cyrkwe njejhodža; njezabudź so wotdžerżowacż, byrnje tebje tež wusmęscheli. Cžin jenož, schtoż je twoja winowatosz, drugi njech cžinja abo ryęza schtoż chedža; tež za nich pschinž zawszeze džen, hdžez budža so za kóždu skut, dobrý tak derje kaž zły, zamokwjecz mécz. — Druhdzy wotdžeržuju tež daloko pucze a słuzba někotrohokuliz wot božich słuzbow. Schtoż pucze nastupa, sy zawszeze tak stronu a sylny, zo njetriebasch so hdžinny pucza boječ. Pomysli sebi na swojego Wumogniu, fiz je tebje dla telko matry cžerpię. Kóždy stup, kotorž k joho cješczi krocisz, budże cži něhdź wulcy mytowanji. Psched něšto lětami khodžeſte holca cykle lěto kóždu nježelu něhdźe tsi hdžinny daloko ke mſchi a to naczwutrobu, dokelž kóždy krocž k božomu blidu khodžeſte, hdvž bě cžly thđen na polu cježte dželio džekala. Kajka haniba je to za wjèle świdkich katholikow, kotsiz nježelu a swjaty džen za zbožo swojeje njesmijertneje dushe lědom nohu z kheze staja, za swoje hmitite cželo pał 6 dnow so prócua! Pał rěka w swjatym piśmie? „Lěno ho wotročka cžisnūče do zwoncžiteje cžmny, tam budże płacz a kschipjenjo zubow.“ — Shli pał pola njekatoloskoho knieſtwa w słuzbie, njeboj so, wot swojego knieza sebi žadacż, zo směsch ke mſchi khodžicż. Cžim bojažnisi sy, cžim mjenje pschinžesch do cyrkwe. Shli hewał pschistojny, dobrý słuzownik abo džekacz, a prajischli swojomu knieſtu, zo chcesch hako kschesczan tež swoju nježelu mécz, zawszeze, wone cži tule próstwu njezapowę. Znaju katholiskich słuzownikow, kotsiz smědžachu tež na wszech swjedženach ke mſchi khodžicż. Najlepje drje je, hdvž sebi hnydom pschi pschistajenju tole wuzinisch; potom móžesch sebi ze wschem prawom žadacż. — Njemóžeschli pał ke mſchi dónicż, dokelž snadž sy zadżewany, abo khorowathy a stary, njezabudź tola doma swoje paczerje wuspiewacż. Wzmi swoje paczerjace knigi a spewaj božu mſchu,

pôdla zjenoczej so w duchu z katholickej wosadu w farskej cyrkwi, hdzež měščnik tež za tebie niewobłakowany wopor nowoho zakonja woprue.

3. Hako dobry katholik sy zwuczeny huſcziſcho wob lěto swjatej ſakramentaj počutý a wołtarja doſtawacž. Njezabudź to ženje. Dokelž pak naſhomu cželu a naſchej duschci mjez njeſtatholickimi někotryžkuli strach hrozy, dyrbjeli hiſcheže huſcziſcho tele naſylniſche ſredki pſchecziwo wschej duchownej ſchfodze wuziwacž. Čzi pak, koſiž zapoczinaja jenož jónu za lěto k swjatym ſakramentam khodžiež, ſu na najlepſich puczu, docyla ſo swjatych ſakramentow zdalowacž. Wér mi, wém to z naſhovenjenja. Sy-li tohodla ženjeny abo žona, khodž z najmieniſcha trójcy wob lěto (ſnadž jutry, swjatki, hody), sy-li młodženc abo kniežna, khodž z najmieniſcha ſchthyri krócz; zaſteječe pónidże ſo cži derje a pozdžiſho budžesč ſo nad tym radowacž. Móže bycž, zo cži to něvotru wobčežnoſeč pſchinjene, wosebje hdyz maſč daloko hacž do bližszej katholickej cyrkwi; dobra wola pak tež najwjetſche zadžemki pſchewinje, kaž sy z pſchiſka horjeka naſpomnjenijeſte ſlužowneje hoſch ſpóznacž moħł.

III.

Wostan pſchecž zaſadam kſchecžanskeje pōccziwoſcze ſwérny a njezvol ženje do měšchanohho mandželſtwia.

Majhujbienſche, najſchpatnijche, ſchtož móže ſo wo krajinach rjec, je tole, zo tam hréſchne zloſeſe a hańi bŷ wjac̄y njeznaja. Dóniž ſo to abo wono zjawnje hiſcheže hako zloſne hibži, dokelž je hréch, tak dołho knieži tam tež pōccziwoſcž. — Ty hjeriesč ſo na fedžbu, cžekasch pſched ſtrachnoſćem, a sy-li bohužel padnył, ſo bórzy zaſy pozběhnijech. Hdzež pak ſo ludžo wo hréch wjac̄y njeſtaraja, hdyz ſo wjac̄y njeboja, Boha, najwyschichohho knieza, zrudžiež, tam ſo njeſpōccziwoſcž dale bóle rožtcherja. Schto moħł tež tajſkoho čłowjefia wjac̄y mot hrécha wotbzheržowacž? Snadž ſwétne zakonje, ſnadž zdželanoſcž, pſchitnoſcž? Schto by njevěđał, zo čłowjefka žadoſcž wiche tele hacženja pſchetonhnie kaž parędžin! Ŝenož boha b o j a z n o ſ e ž móže ſwétne zakonje wobtwinerdziež, móže zku žadoſcž wobkniežicž. Rožhladuj ſo, luby čjitarjo, w krajinje, w kotrejž sy. Wěđza ludžo hiſcheže ſchto wo hréchu? Zwěrja ſebi tu hiſcheže prajicž: to abo wono je hréch; to hoda ſo toho wostaju? Boja ſo tu hiſcheže hréſhiež a kaja ſo, hdyz ſu do djabolskeje močy padnyli? Majſterje wotmołwiſch mi, zo hréch za wſchelakich ludži wjac̄y njevobſtoji, zo ſkoro žanohho hrécha wjac̄y njeznaja. Tak je pſchisčlo, ſo ſu po něcim tež wſchu wérnu zhibili. Móžem ſkoro powſchitkownie wobfedžbowacž, zo tam, hdzež ſu pocžinki a kſchecžanska pōccziwoſcž ſtažene a znicžene, je tež wéra chyle ſo zhubiła.

Zo by potajkim ty w czubje ſwoju ſwjatu wérnu njezhubili, ale ju hako drohotne ſublo ſwérnu wobkhowaſ, zdaluj ſo tam hréchow pſchecziwo ſchěſtej kažni božej! Njemohł ſnadž herwak Boh ſam, dokelž ty ſwoju doſtojnoſcž džesčja božoho tak zacpiwoſch, ſwécu ſwojeje wérny tebi wotežahnyež? Tuž proſchu tebie, njeſchedaſ ſwoju wutrobu tymle ſchpatnym, hubjenym zaſadam! Tohodla radžu cži wosebje:

1. Njehréſch ženje pſchecziwo kſchecžanskej pōccziwoſczi a njedorow ſebi niežo, ſchtož je po božej kažni zakazane. Tohodla njevobdděl ſo na mažanhych ſchpatnych, njeſchitnoſnych ryczaſ, liž na polu, w tworniach abo herwak hdze druhdže zaſkyſhisch, a kotrejž pōccziwoſczi, cžestnomu waſchnju row ryja. Pomysli ſebi, zo je twoj jazyk ſwjeczeny pſchez najſwjecziſche, kotrejž cžaſcziſcho

na nim wotpocżowasche. Njewobkhadžui z wošobami druhoſo ſplaha ženje wjeczor po čimowych puczach a njedowol ſebi ženje niežo, ſchtož czi cęſte mieno a poccziwoſcę zaſakujetej.

2. Njenafadžui ſo ženje z poměrom abo znajomſtowm, kotrež ſkončnje k měſchanomu mandželſtwu wjedže. Wér mi, měſchane mandželſtwa ſu najwjetſche njezbožo za katholikow měſchanych krajinow, tak derje ſchtož jich čaſne zbožo naſtupa, kaž tež węczne.* Njewém tu niežo lepsche praiež, hacž zo tu tamne pſchicžinu a winy pſchiftaju, kotrež ſu naſchu ſwiatu cyrkę pohnułe, zo tajke mandželſtwa ſtajnje wotradža. Pomyſli a rozwiaſui ſebi je čaſto! Tute pſchicžiny ſu:

1. Dokelž je katholiski džel we wulſej straſchnoſći, zo by ſwoju wérę zhubil abo we njej wolinknył. — To wſchak ſo ſkoro wſchědnie wobledžbowac̄ dawa. Taſkich měſchanych mandželſtrow, w kotrejž katholiski džel ſwérny zwofianje, hdvž je wot katholiskeje wosadu daloko zdaleny, je mało!

2. dokelž je cęſte, najbóle njemóžne, pod tymile wobſtojnosczem ſwoje džecži nabožnie, katholiske wocžahnyč;

3. dokelž njeſatholik mandželſtvo ani za ſakrament ani za njerozdželomne njepſchipóznawa; tohodla ſmě ſo po ſwojej wérje zaſy dželicž a ženicz, ſchtož katholiskomu dželēj dowolene njeje;

4. dokelž runje tohodla tajke mandželſtwo ženje to njeje, ſchtož dyrbjało kóžde kſchesčanske mandželſtwo býč, ſwérna podobnoſć najnutrniſchoho, njerozdželomnogo zjenočenja Chrystuſa z joho cyrkwi;

5. dokelž zbožo mandželſkoho zjenočenja pſchede wſchém wot jenoſcę we wérje wotwiſuje.

Wſchitcy duchowni, kotsiž maya wjele z měſchanymi mandželſtwaremi cęmicž, wěđa, čaſto doſež z najzrudniſčimi nažhonijenemi powuczeni, tak wérne tele pſchicžiny abo winy ſu. Njedaj ſo wobleszcicž. Njewér, hdvž czi drubi tež lubi, zo budža džecži po twojej wérje. Hoi hdvž by wón ſlub tež dopjeliň — ſchtož ſo z rědka ſtawa —, budže kublanjo twojich džecži tola z wjetſha jenož połožęne. Najhuſciſchho paſt njeſtara ſo njeſatholiski džel wo ſwoje ſkowo. Wón pſchislubi czi džecži. Prěni čaſ je wſcho dobre; wobaj ſtaſ pſchęzjene. Ale tu žohnuje Boh mandželſtwo z džecžom a zwada ſo zapocžina. Derje, hdvž hſchcze ſo bórži zaſy wujednataj. Tak husto ſtawa paſt ſo to? Dži a prashej ſo wſchelake maczerje, kiz maya njeſatholiskich mužow, a žhoniſch, tak je dale z pſchęzienoſću, z mandželſkej luboſežu býlo. — Tak hřechne a njeprawę paſt je, hdvž ſo katholik tak daloko zabłudzi, zo ſo druhdże hacž w cyrkwi ſwojego wěrywuznacža wérowac̄ da! Taſkie zamkuwenjo změja katholisch nanojo a katholiske maczerje něhdvž pſched Bohom, kotsiž ſu na tym wina, zo ſu jich džecži prawej wérje ſo wotwobročiſe! Tohodla hſchcze jónu: bjet ſo na ſedžbu!

* **Pſchispomujenjo.** Měſchane mandželſtwo je cyłe njeſpichtiměrjenia tak rjec nje-naturſka wěc. Pſchetož: mandželſtwo je najwuzjschi, najnutrniſchi zwijaſk cęſtowjeka z cętowjetom, býdčež wužiči džili naturſki zwijaſk džecža ze ſtarichimaj; wſchak ſwiate piſimo ſame praſi: „Tohoda wopuſcęži mi ſwojoho na nia a ſwoju mać a budže ſwojej mandželſkej pſchisluſhcež, a budžetaj dwaj w jenym mjaſu.“ Pſchi tak wužkim zwijaſku njemóže a njeime mjez nimai ničž býč, ſchtož by jeju dželiſi lo. Schto paſt je wazniſche a ſwječiſche za kóždoho kſchesčanu hacž joho wěra, joho nabožniſtvo? A hdvž mandželſkej w teſle najwazniſciej naležnoſeži ſwojeje duchę pſchęzjene njeſtaj, njeje z tym kaž murja ſriedž njeju ſtajena? Paſt ženje mjez nimaj prawa domera njeſtudże, paſt ſo jedyn džel na ſtronu druhoſo ſobumandželſkoho wobročiſe a ſwojomu dotalnomu pſchęswědczeniu ſo wocuzbi. Tohodla żadny duchowny, kajko hožuli wěrywuznacža je, njemóže za měſchane mandželſtwa býč, ale dyrbí je hdvž može kruče wotradžecž. Red.

• Alban Stolz, kij lud a ludowe wobstojenja tak derje znajesche, kaž z rědka schtó druhi, powěda nam tónle pschikkad, kotryž móhli sebi lohkomyslni katholikowje derje rozmyslicž a potom so po nim mécž. Služowna holca bě sebi ze swojim zadžerzenjom a pilnosézu cžesčž protestantskoho milionara dobyla, pola kotrohož služesche. Wón sebi myslishe: ty sy pjenjezník, ty njetrjebasch na pjenjezny hladacž, ale dyrbich pschichodnu džonku mécž, z kotrejž by so mér a zbožo twojeje swójby zdžeržal. Tohodla namjetowaše služownej, hacž sebi joho staršeho syna za manželskoho wzacž nochce. Ta pak z krótką wotmowlí, zo joho synow wysoko cžescži, ale po woli jomu bycž njemóže, dokelž je katholska. A hdvž ju tež mlódschi syn wo jeje ruku prosčesche, joho ze samseje winy wotpakaza. A tak woſta radšeho služowna, hacž zo by dla telko pjenjez do měschanoho mandželstwa stupila.

Shyli pak ty hdzo w tajsim měschanym mandželstwie, njemóžesche swoje pschekhwatanjo, kotrohož trach sy hdzo so došcz kaž, z nicžim drugim po-lepschicž, hacž zo sy sam we swojej wérje cžim horliwisch i a zo z cžim wjetšchej swědomitoſézu swoje džecži we katholiskej wérje ſublujesche, ie-li hiſchcze možno.

Katholiski sum a katholiski wostanu; nicžo njemóže a njedyrbi mje wot mojeje cyrkwe dželicž. Wona je moja macž; wona mje lubuje; tohodla chcu pschec rad jeje poſtuſchne džecžo bycž, so wjenowacž. Wona pokazuje mi wěſth pucž, hdvž po nim swěrnje póndu, dowiedźe mje do węcznejce zbóžnoſe.

J. K.

Pschispomnjenjo. W nastupanju wocžehnjenja džecži w měschanych mandželstwach maja wschelake kraje tež wschelake zakoniske postajenia. W Sakskej žada statny zakon, zo so wschě džecži tajkohu měschanoho mandželstwa we n a n o w e j wérje wocžahnu, potajkim n i c w j a c synojo po nanje, džonki po macžeri, kaž je předy so dowolalo. Hdvž so potajkim předy wérowanja psched ſudnistwom (emtom) nicžo poſtaſilo njeje a tež dale, dónz hiſchcze džecži 6 lét stare njeſtu, jo njepostaji, d y r b j a džecži so we wérje nana wocžahnye. Taiske wucžinjenjo psched ſudnistwom rěka kontrakt, a tón sebi katholska cyrkje žada, žadyn měschnik njeſme někto bjez njoho wérowacž. Kontrakt trébny njeje jenož tehdom, hdvž je muž katholiski, dokelž zakon praji, zo dyrbja džecži po nanje bycž. Ned.

3 Lujich a Sakskeje.

Z Budyschina. Wot sakskoho knježerſtwa je tudomne tačhantſtwo wot-moženjenjo doſtało, zo so za Budyschin tsi miłoscžiwe ſotry dowola. Tuž je proſtiwa, kotraž je so dwójcy ſtaſala, někto dopjelnjenia. Tuta powjescž budže zamejče wschitkich, kotřiž ſu tak ſpomožnje ſkutkowace ſotry za khorych a ſyrotki hdzo dawno wocžakowali a ſebi žadali, z wulkej wjeſoſcžu napjelnicž. Kaž ſkyſhimi, budža ſo někto bórzy trébne pschihoth cžinicž, zo by ſo tudý tak nužna ſyrotница bórzy wotewrież móhla. Potom tamne dary, kotrež ſu naſche ſerbſke katholske wsy dobrocziniwe ſkladowala, swoje wotpohlaſanjo, za kotrež ſu darjene, doſczahnu. Budže wſchaf tež dale woporniwoſć trébna, za bych ſo ſotry a džecži z najnužniſhim zaſtarala.

— Tutoň thđení běchu na tudomnym katholiskym wucžerſkim seminaru wſbōhmanostne pruhowanja. Cžinili ſu je 12 knježa wucžerio: Berger ze Žitawy, Endler z Drježđan, Förster z Lipſta, Henke ze Žitawy, Psalz z Grimmy, Posselt z Drježđan, Rězak ze Zdžerje, Schewcžik ze Schunowa,

Schuster z Königshaina, Taute z Drježđan, Wagner z Drježđan a Zimmermann z Drježđan. Wschitcy ff. wuczerjo su pruhowanjo khwalobne wostali.

— Ludomuň cäcilianski cyrkwin hór měsječne pónđzemu 13. decembra svój tseczí założenství swjedzén. Drobnischi rozprawu možem hafle w pschichodnym čísle podacá.

Z Baczonja. Nowa krasna cyrkje je nowe drohe a krasne debjenstwo dostała — nowe stacijony, kajez dotal w naszej diwcesy njeſu. Wone su mjenujec en relief z drjewa wurezane w pschihodnych ramach; wschitke figury su rjane we wudželu a tež w pschitpravných barbach. Węzo tajke hnydom na skladze nimaja, ale dželaja je w Bajerškej (tute we Würzburgu), hdyž sebi je nechtó wopravdže ſaza; jenož tohodla ſuji dyrbjeli na nje cžaſacž, dokelž dobroczer, kotryž chycsche je zapłaczicž, bě ſo hžo ſonične lěto twarſtomu wubjerkej wozjewiš. Tseczí njedželu adventa bě nětko dawnno wocžakowaný džen, na kotrymž buchu po myſchporje tute stacijony cyrkwinich poſwjeczene. Ludžo z wokolnoſcze a tež z druhich wosadow běžu we wulfcej mnohoſcež k tomu poſwjeczenju pschichli. Kaz̄ je znate, maja najprjedy měſčnich z rjadu ſwjatoho Fransa Serafiſkoho prawo, stacijony z wotpuſkami poſwjeczicž, potom pak tež ſwětni duchowni, hdyž sebi z Roma dowolnoſež k tomu wosebje wužadaja. Dokež ma f. kapłan Skala w Budyšchinje tuto prawo, bu wón na poſwjeczenjo pscheproſcheny. W ročecje z módréj ſtolu psched keheli ſtupiwschi měsječne wón najprjedy předowanjo, w kotrymž pschitomnym nadrobnie rozeſtaja, ſchto ſo žada wot kſchijzovoſho pucža ſamoho a ſchto wot wopytowarja ſtacijonow, zo bych ſo te mnohe wotpuſki dostałe, kotrež je katholifka cyrkje na ſtacijony pschizwolila. Tež napominasche wón, zo bych katholikowje tutón nowy krasny kſchijzowy pucž pobožnje wopytowali, wosebje tež wotpuſki za dobroczerjow Baczoniskeje cyrkwe woprowali. Wón praji z pschewědeženjom, zo ſo to wěſeze tam stanje, a pschitomni jomu z wutroby pschihloſowachu. Na to poſwjeczi f. kapłan po cyrkwinich poſtajenjach najprjedy zhromadnje te ſwjeczata 14 ſtacijonow a potom kóždy kſchijzik kóždoho ſtacijona, ſam processiju kſchijzovoſho pucža wjedžo a modlitwy z rozpominanjom dokonjejo, pschi čimž f. wuczer Symant z čörſkimi ſpěvarjemi ſtacijonski kherlusch ſpěvaſche. Mócnje hnijaca ſwjatocžnoſež wobzamku ſo z Te Deum a z cyklem zwonjeniom, kotrež tež daliſtej wokolnoſczi wozjewi, zo je ſo z nowa nechtó wažne za cyrkwinſke živjenjo dokonjało. Boh zapłaczí dawaczerjey ſtacijonow a wſchitkim druhim dobroczerjam Baczoniskeje cyrkwe! To wostanje modlitwa a zdychnjenicžko wſchich jeje wopytowarjow!

H.

Ze Žitawskoho ſchulſkoho wokrjeſa. We ſpocžatku tutoho lěta běſeſe we tutym wokrjeſu 14,604 ſchulſkich džecži, 262 wjac dyžli lěto předy. Tute rozwucžowachu ſo w 62 lutherskich, 11 katholifkych wucžernjach a 1 židowskej. Po werywuznacžu bě 12,875 lutherskeje, 1799 romſko-katholifkeje, 1 staro-katholifkeje wery, 6 diffidentow a 22 židow.

Kr.

Naležnosće našoho towařſtwa.

Sobustawy na lěto 1886: kk. 491. Mikławš Buk z Konjec, 492. Marija Ledžbora ſa z Hajnic, 493—495. z Bronja: Mikławš Žofka, Mikławš Rječk, Mikławš Wencl, 496. 497. z Radworja: Mikławš Bžedrich, Mikławš Čemjera, 498. Michał Čemjera z Ralbic, 499. Jan Čorlich ze Zdžerje, 500. Michał Khoč z Brémjenja, 501. Hanža Delenkowa z Wutolčic, 502. 503. z Haslowa: Hana Zmijowa, Jan Knebl, 504. Jakub Kubas z Pěškec, 505. 506. ze Smjerdzaceje: Mikławš Cornak, Marija Domaſcyna, 507. Mikławš Žur, kapłan w Budyšinje, 508—512. z Ralbic: Jakub Swejda, Jakub

Nuk, Pětr Brusk, Mikławš Zarjenk, Mikławš König, 513—518. ze Šunowa: Michał Rachel, Marija Rabec, Hana Krawčic, Mikławš Rocho, Marija Kurjatowa, Madlena Cyzec, 519—523. z Konjec: Pětr Wowčerik, J. Domaška, M. Pjech, Pětr Čornak, Michał Woko, 524. Mikławš Kórjenk z Trupina, 525—527. z Nowoslic: Michał Kućank, swójba Cyzec, Mikławš Buk (Křižan), 528. 529. z Koslowa: Jan Pjech, Michał Domaška, 530. Jakub Nowak, piwarc w Brunowje.

Sobustawy na lěto 1885: kk. 640. Mikławš Wencl z Bronja, 641. Mikławš Ćemjera z Radworja, 642. Mikławš Rocho ze Šunowa.

Za cyrkę Wutroby Jēzusoweje w Baćonju.

Nawdały kapital a dotal nahromadzona dań wučinještěj 91,985 m. 50 p.

K česci Bożej a k spomoženju dušow su dale woprowali: **Njemienowany dobroćer ze Zhorjelca 500 m.**, z klóštra přez k. Vincenca 3 m., N. N. z Podhroda k česci Wutroby Jēzusowej 1 m.

Jubilejske dary: njemienowany z Konjec 2 m., jubilejske dary z Njebjelčic 10 m., njemienowany 5 m., služowna z Budyšskeje wosady 2 m., N. N. w Hajnicach 1 m. 50 p., njemienowani z Budyšskeje wosady 3 m., njemienowany z Budyšina 5 m., njemienowanaj mandželskej 1 m., swójba z Budyš. wosady 5 m., N. N. z Budyš. wos. za wotemrětych 50 p., přez r. 10 m., njemienowany z Baćońskeje blizkoſcie 15 m., swójba z Baćońskeje blizkoſcie 100 m., swójba z Ralbic 12 m., z Ralbičanskeje wosady njemienowana 10 m., njemienowane z Budyšskeje wosady 6 m., N. 60 p., njemienowana 50 p., M. Ž. 1 m., R. z Dz. 3 m., njemien. z Č. 2 m., swójba z Łahowa 3 m., njemienowana z Nowoho Łusča 3 m., njemienowany z Worklec 1 m., jubilejskich darow z Ralbičanskeje wosady přez k. kapłana Bjetdricha 52 m. 40 p., z Lazka 5 m., njemienowany 1 m. 50 p., swójba z Różanta 3 m., swójba ze Smjerdzaceje 3 m. 50 p., z Njebjelčanskeje wosady 2 m., njemienowany 1 m. 50 p., ze Sernjan 2 m., B. B. 1 m., z tachantskeje kencle dary wot k. kapłana Šoltý z Khrōscie zhromadzene 19 m. 50 p., Marija Š. za njeboh Hanu 15 m., jubilejski dar dweju mandželskeju z Jaseńcy 5 m., wot jeju služowneje dźowki 1 m. 50 p., swójba z Khrōscie 6 m., njemienowana z Khrōscie 1 m., njemienowany z Worklec 2 m., jubilejske dary z Ralbičanskeje wosady za Baćońsku cyrkę (2. posyłka) 19 m. 90 p.

Bože džěćo: Džěći jeneje swójby z Baćonja 4 m., njemienowany z Haslowa 10 m.

Hromadze: 92,847 m. 40 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnieach.

Dotal hromadze: 9611 m. — Dale su woprowali: jubilejske dary: z Njebjelčic 10 m., njemienowana za jenu wotemrětu 4 m., z Ralbičanskeje wosady 3 m., swójba z Budyšskeje wosady 5 m., njemienowana z Č. 1 m., přez k. kapł. Šoltý 3 m., Marija Š. za njeboh Hanu 5 m., J. D. 1 m. — Hromadze: 9643 m.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

Kěrluše,

wopshijace 10 nowych kěrluschow, su w Khrōscie iach pola k. kapłana Rězaka a w Róženče pšchez k. wucžerja Vjeňku na pšchedań.

Porjad Božich službow w Baczonju.

(Prěni džen' hodow.)

Božu nót: 12 hodž. Róčna boža mischa.

Boži džen: 7 hodž. Ránscha boža mischa.

" " 9 hodž. Wulke kemsche.

" " 2 hodž. Rýschpor.

Pšchisponnjenjo: Pšchiležnosć k swjatej spowědzi hicž budže: **Pjatk** (patoržicu) popołdnju wot $\frac{1}{2}5$ hacž 7 hodžin a Boži džen rano wot $\frac{1}{2}6$ hacž $\frac{3}{4}7$ hodžin.

M. Žur.